(c) 2006 Ministerio de Cultura

Incipit liber collacionum beati Cassiani Massiliensis presbiteri; Prefacio subsequentis operis

Debitum quod beatissimo
pape Castorio in eorum volu
minum prefacione promissum est. que
de institutis cenobiorum et de octo principalium viciorum remediis duodecim libellis
domino adiuvante digesta sunt. in quo
tenuitas nostri sufficit ingenii utcumque
persolutum est; videremus sane quod super hoc
illius ut nostri fuerit examinis equitate
pensatum. utrum in rebus tam profundis
tamque sublimibus. et que in usum nulli ut
arbitror antea non venerunt. dignum
aliquid cognicione vestra omniumque sanctorum fratrum
desiderio protulerimus. Nunc autem quia
dereliquens nos pontifex supradictus
migravit ad Christum. has interim decem
collaciones summorum patrum. id est ana
choritarum qui in heremo Sciti mora
bantur. quas ille incomparabili flagrans stu
dio sanctitatis. simili sibi iusserat sermo
ne conscribi. non expendens pro multitu
dine karitatis. quanto infirmas cervices
pondere pregravaret. ad vos potissimum.
o beatissime papa Leonti et sancte frater Elladi.
credidi consecrandas. Alter siquidem vestrum
memorato viro. et germanitatis affectu.
et sacerdocii dignitate. et quod his maius est
sancti studii fervore coniunctus. hereditario
firmum debitum iure deposcit. Alter ana
choritarum instituta sublimia. non ut quidam
propria aggressus est presumpcione sectari. sed
legitimum doctrine tramitem. sancto spiritu sug
gerente. pene antequam disceret adpre
hendens. non tam suis adinvencionibus quam
illorum tradicionibus maluit erudiri. In
quibus mihi nunc in portu silencii constituto.
inmensum pelagus aperitur. ut scilicet de
instituto. atque doctrina tantorum virorum.
quiddam tradere audeam memorie litterarum.
Tanto enim periculosius navigacionis periclis
fragilis ingenii cimba iactanda est. quan
to a cenobiis. anachoresis. et ab actuali
vita que in congregacionibus exercetur. in con
templacione dei cui illi inextimabiles sun
t semper intenti sunt. maior atque sublimior
est. Vestrum igitur est conatus nostros piis oracionibus
adiuvare. ne aut tam sancta matheria in
perito quidem sed fideli sermone pertractanda
periclitetur in nobis. aut rursus eiusdem mate
rie abisso obruatur nostra rusticitas. Pro
inde ab exteriore ac visibili monachorum
cultu. quem in prioribus digessimus libris. ad
invisibilem interioris hominis habitum tran
seamus. Et de canonico oracionum
modo. ad illius quam apostolus precepit oracionis
perpetue iugitatem. ascendat eloquium. ut quisquis
iam superioris operis leccione. Iacob illius
intelligibilis nomine. carnalium viciorum sub
plantacione promeruit. nunc eciam non tam
sua quam patrum instituta suscipiens.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

divine iam puritatis intuitu. ad meritum et ut ita dixerim dignitatem transiens istorum. quid in hoc quoque perfeccionis culmine debeat observare similiter instruatur. Obtineant itaque oraciones vestre. ab eo qui dignos nos ut visu eorum et disciplinatu et consorcio iudicavit. ut nobis earundem tradicionum memoriam plenam et sermonem ad dicendum facilem conferre dignetur. Quo tam sancte eas tamque integre quam ab ipsis accepimus explicantes. ipsos quodammodo suis institutis incorporatos et quod est magis latino disputantes eloquio: vobis exibere possimus. Hoc sane volumus ante omnia tam has collacionum quam superiorum voluminum premonitum esse lectorem. ut siqua forte in his pro statu suo et proposito qualitate. sive pro usu et pro conversacione communi. et inpossibilia putaverit esse et dura: non ea secundum sue facultatis modulum. sed secundum dignitatem et perfeccionem loquencium metiatur. Quorum primo studium atque propositum intente concipiat. qui vere mortui huic conversacioni mundane. nullis affectibus parentum carnalium. nullis actuum secularium nexibus obligantur. Deinde locorum quoque in quibus commorantur considerent qualitatem. qui in solitudine vastissima constituti atque ab universorum mortalium consorcio separati. et per hoc illuminacionem sensuum possidentes: contemplantur et proloquuntur ea que inexpertis atque ineruditis pro condicione et mediocritate consuetudinis sue. inpossibilia forsitan videbantur. De quibus tamen siquis voluerat veracem proferre sentenciam: et vires implere quamvis que desiderat experiri. festinet prius eorum proposito simili studio et conversacione suscepto. et tunc demum ea que supra facultatem hominis videbantur. non solum possibilia verum eciam suavissima apprehendet. Sed nunc iam ad collaciones eorum et instituta properemus.

Collacio prima abbatis Moysi de monachi destinatione et fine.

iii. De responsione nostra
iiii. De interrogatione abbatis Moysi super propositione predicta.
v. De comparatione eius qui destinata ferire contendit. et puritate cordis iugiter retentanda.
vi. De his qui renunciantes mundo pro rebus parvis se irritant.
vii. Qua omni studio et labore appetenda est tranquillitas cordis.
viii. De principali conatu quo divinarum rerum contemplatione placeat. Marie et Marthe similitudine.
viiii. Interrogatio quomodo efficacia virtutum non cum homine perseveret.
x. Responsio quod non sit earum merces sed actio cessatura.
xi. De karitatis perpetuitate.
xii. Interrogatio de necessaria spiritus cogitatione et perseverantia.
xiii. Responsio de directione cordis [illegible] spiritualibus bonis in deum et de regno dei et de regno diaboli.
xiiii. Quod [illegible] regnum et officio quisque fit [illegible] cum se [illegible] participes [illegible] perpetuitate.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

·xv. De contemplacione dei multifarie decipiendum.
·xvi. Interrogacio de cogitacionum mobilitate. non possit
·xvii. Responsio quid possit mens super cogitacionum statu. quid ue
·xviii. Comparacio aquarie mole et anime.
·xviiii. De tribus cogitacionum nostrarum principiis. procedere.
·xx. De discernendis cogitacionibus ad similitudinem probabili(s)
·xxi. De illusione abbatis iohannis.
·xxii. De quadripertita discrecionis racione.
·xxiii. De sermone doctoris. secundum audiencium meritum.
et discrecionis modo in omnibus tenendo.

Collatio abbatis moysi de monachi destinatione.

Cum in heremo scithi ubi mo-
nachorum probatissimi patres et omnis
commorabatur perfectio. abbatem moisen
qui inter illos egregios flores suavius
non solum actuali verum etiam theorica
virtute fraglaret. institucione eius
fundari cupiens expetissem una
cum sancto abbate germano. cum quo mihi ab
ipso tirocinio ac rudimentis milicie
spiritualis ita individuum deinceps con-
tubernium tam in cenobio quam in heremo
fuit. ut cuncti ad significandam
sodalitatis ac propositi nostri parilita-
tem pronunciarent unam mentem atque animam
duobus inesse corporibus. pariterque ab
eodem abbate edificacionis sermonem
fusis lacrimis posceremus. quippe cum huius
animi rigorem manifestissime nouera-
mus. ut nisi fideliter desiderantibus et
cum omni cordis contricione querentibus.
nequaquam adquiesceret ianuam perfeccionis

aperire. ne scilicet si passim aut no-
lentibus eam vel tepide sicientibus exiberet
res necessarias et que solis perfeccio-
nem cupientibus debet esse comperta indig-
nis et fastidiose suscipientibus pandens
aut iactancie vicium aut prodicionis
crimen videretur incurrere. tandem fati-
gatus precibus nostris. ita exorsus est. ·II·

Omnis inquit artes ac discipline sco-
pon quendam. idest destinacionem et te-
los hoc est finem proprium habent. ad quem res-
piciens uniuscuiusque artis industrius appeti-
tor cunctos labores et pericula atque dis-
pendia equanimiter libenterque sustineat.
Nam et agricola nec torridos solis radios.
nec pruinas et glaciem non declinans.
terram infatigabiliter scindit et indo-
mitas agri glebas frequenti subigit
uomere. dum scopon seruat. ut eam cunc-
tis sentibus expurgatam. uniuersisque gra-
minibus absolutam in modum solubilis
arene exercendo comminuat. finem id est
percepcionem copiosarum frugum et ube-
rem segetum non aliter se adepturum esse con-
fidens. qua vel ipse deinceps vitam
securius exigat. vel suam possit amplificare
substanciam. Referta etiam frugibus orrea
libenter exaurit. easque putribus sulcis in-
stanti labore commendat. presentem diminu-
cionem futurarum messium contemplacione non
senciens. Illi etiam qui negociacionum solent
exercere commercia. non incertos pelagi

·i· proprium · vel finis proprius

·2· interrogatio abbatis moysi ... quid monachi scopos et quid finis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

timent casus. non ulla discrimina per
horrescit: dum ad finem questus spe proventuum
provocantur. Nec non etiam hy quos milicie
mundialis ambicione flammatur. dum
prospiciunt honorum ac potencie finem. peregri
nacionum exicia ac pericula non senciunt.
nec presentibus erumnis bellisque franguntur:
dum propositum vel dignitatis finem cupiunt

Habet ergo et nostra .III. — obtinere.
professio scopon proprium ac finem suum: pro quo
labores cunctos non solum infatigabiliter.
verum etiam gratanter impendimus. Ob quem nos
ieiuniorum inedia non fatigat. vigiliarum
lassitudo delectat. Leccio ac medita
cio scripturarum continuata non saciant.
Labor etiam incessabilis. nuditasque et omni
um rerum privacio. Orror quoque huius vastissime
solitudinis non deterret. Ob quem vos ipsi
procul dubio parentum spreuistis affectum et
patrium solum ac delicias mundi. tot peragra
tis regionibus despexistis. ut ad nos
homines rusticos et idiotas. atque in hoc
heremi squalore degentes. pervenire
possetis. Propter quod respondete inquit michi
que sit destinacio vestra vel finis. que ad
hec omnia libentissime sustinenda vos
provocat. Et cum persisteret nostram elicere super
hac interrogacione sentenciam. respondimus reg
ni celorum causa. hec cuncta tolerari.

Ad quod ille ait,, Bene inquit argute .IIII.
de fine dixistis. Quid vero debeat esse sco
pon vestrum. idest destinacio. cui iugiter
inherentes. finem valeamus attingere.
prius nosse debetis. sicut ignoracionem
confessi simpliciter fuissemus: adiecit. In
omni ut dixi arte ac disciplina precedit
quidem scopos. idest anime destinacio. sive
incessabilis mentis intencio: quam nisi quis
omni studio perseveranciaque servaverit.
nec ad finem desiderati fructus poterit
pervenire. Nam ut dixi agricola finem ha
bens secure copioseque vivendi in proventu
segetum fecundarum. scopon idest destinacionem
hanc gerit. agrum suum cunctis sentibus ex
purgare. eumque universis infructuosis
vacuare graminibus. Nec aliter se quieta fi
nis opulencia adepturum esse confidit.
nisi id quod usu obtinere desiderat. quodam
prius operis ac spei sua racione possideat. Ne
gociator quoque comparandarum mercium deside
rium non deponit. per quod possit questuosius
divicias congregare. quia frustra con
cupisceret lucrum. nisi viam qua ad id ten
deret elegisset. Et qui certis quibusque digni
tatibus mundi huius cupiunt honorari.
cui se officio vel ordini debeant manci
pare. ante proponunt. ut per legitimum
spei tramitem. finem quoque valeant desidera
te dignitatis attingere. Itaque et vite
nostre finis quidem est. regnum dei. Quid vero sit sco
pos. debet diligenter inquiri. quia si in
nobis similiter compertus non fuerit. frustra
nitendo fatigabimur. quia sine via ten
dentibus. labor est itineris. non profectus.

i. proponi vel intencio

i. via vel intencio

i. scopon

scopos est intencio proponiz vel mencio. papias

Unde Seneca. Ignoranti quem portum petat nullus ventus suus est.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

[... puritate cordis que est via eundi ad domini] finem .s. ad regnum dei.

Ad quod obstupescentibus nobis senex intulit. Finis quidem nostre professionis ut diximus regnum dei seu regnum celorum est. Destinacio vero id est scopos. puritas cordis. sine qua [.s. puritate] ad illum finem impossibile est quempiam pervenire. In hac ergo [.i. puritate] destinacione defigentes nostre direccionis obtutus. tamquam ad certam lineam cursum rectissimum dirigamus. Ac si paululum quid ab hac cogitacione intencio nostra deflexerit: ad contemplacionem eius ilico recurrentes rursus eam tamquam quandam normam rectissime corrigamus. Que semper [.s. puritas cordis] omnes conatus nostros ad unum hoc revocabit signum. arguetque statim si a proposita direccione mens nostra vel paululum deviarit. V.

Quemadmodum hii quibus usus est bellica tela tractandi. cum ante regem mundi huius artis sue cupiunt periciam demonstrare: in parvissima quedam scutula que depicta in se continent premia. iacula et sagittas intorquere contendunt. certi quod non aliter nisi destinacionis sue linea ad finem possint desiderati premii pervenire. Quod tunc demum utique potientur. cum propositum scopon valuerint obtinere. Qui si forte fuerit subtractus ab eorum intuitu. quamlibet a recto tramite cassa imperitorum deerret intencio: excidisse se tamen ab illius disciplinate linee direccione non sencient. quia nullum habent certum signum. vel quod periciam direccionis probet. vel arguat imperitatem. Et ideo cum inutiles in aera vacuum fuderint iactus. in quo peccaverit. quove decepta sit. diiudicare non possunt. Quippe quos nullum accusat indicium quantum a direccione discesserint. nec quid in ceps corrigere vel revocare debeant lineam discipline. docere potest passibus intuitus. Ita ergo et nostri propositi finis secundum apostolum vita eterna est. Ita eodem pronunciante. Habentes quidem fructum vestrum in sanctificacione: finem vero vitam eternam. Scopos vero est puritas cordis: quam sanctificacionem non inmerito nuncupavit. sine qua predictus finis non poterit adprehendi. Ac si dixisset aliis verbis. Habentes quidem scopon vestrum in cordis puritate. finem vero vitam eternam. De qua destinacione docens nos idem beatus apostolus ipsum nomen id est scopon significanter expressit. ita dicens. Que posteriora sunt obliviscens: ad ea vero que in ante sunt extendens me ad destinatum persequor bravium supne vocacionis domini; quod evidencius in greco ponitur. ΚΑΤΑ CΚΟΠΟΝ ΔΙΩΚΩ. id est secundum destinacionem persequor. tamquam si dixisset. Hac destinacione illa que posteriora sunt obliviscor: id est anterioris hominis vicia: ad finem bravii celestis pervenire contendo. Quicquid ergo nos ad hunc scopon id est puritatem cordis poterit dirigere: tota virtute sectandum est. Quicquid autem ab hac [puritate] retrahit. ut perniciosum ac noxium devitandum. Pro hac [.s. puritate] enim universa agimus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

BIBLIOTECA ... BLICA

atque toleravimus. pro hac parentes. fratres. patria. dignitates. divicie. delicie mundi huius et voluptas universa contempnitur. ut scilicet puritas cordis perpetua retenetur. Hac itaque destinacione nobis proposita: semper actus nostri et cogitaciones ad eam obtinendam rectissime dirigentur. Que si pre oculis nostris iugiter statuta non fuerit. non solum cunctos labores nostros varios pariter atque instabiles reddens. in cassum eos ac sine ullo emolumento compellet effundi. sed etiam cogitaciones omnis diversas sibique contrarias suscitabit. Necesse est enim mentem quo recurrat. cuique principaliter inhereat non habentem. per singulas horas atque momenta pro incursuum varietate mutari. atque ex his que extrinsecus accidunt. in illum statum continuo transformari. quod sibi primum occurrerit. VI.

Hinc namque est. quod nonnullos mundi huius maximas facultates. et non solum multa auri atque argenti talenta. verum etiam prediorum magnificencia contempnentes. post hec videmus pro scalpello. pro graphio. pro acu. pro calamo commoveri. Qui si contemplacionem cordis mundi fixam tenerent. numquam utique pro parvis rebus admitterent. quod ne pro magnis ac preciosis incurrerent opibus. easdem penitus abicere maluerunt. Nam et plerumque ita nulli tanto zelo codicem servant. ut eum ne leviter quidem legi. ut contingi ab aliquo sinat. Et ideo occasiones inpaciencie ac mortis incurrunt. Unde monentur stipendia paciencie et karitatis adquirere.

Cumque omnes divicias suas pro Christi amore dispersimus. pristinum tamen cordis affectum in minimis retentantes. ex ipsis non numquam mobiliter irascentes. velut qui non habeat apostolicam Karitatem. ex omnibus infructuosi sterilesque redduntur. Quod in spiritu beatus apostolus providens. et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas. et tradidero corpus meum ita ut ardeam. karitatem autem non habuero. nichil michi prodest.

Unde liquido comprobatur perfectionem non statim nuditate nec privacione omnium facultatum. seu dignitatum abieccione contingi. nisi fuerit karitas illa cuius apostolus membra describit. que in sola cordis puritate consistit. Nam quid est aliud non emulari. non inflari. non irritari. non agere perperam. non querere que sua sunt. Non super iniquitate congaudere. non cogitare malum et reliqua. nisi cor perfectum atque mundissimum deo semper offerre. et intactum a cunctis perturbacionibus custodire. VII.

Omnia quoque huius gratia gerenda appetendaque sunt nobis. pro hac solitudo sectanda est. Pro hac ieiunia. vigilias. labores corporis nuditatem. lectionem et ceteras virtutes debere nos suscipere noverimus. Ut scilicet per illas ab universis passionibus noxiis. illesum parare cor nostrum et conservare possimus. et ad perfectionem Ka

i. cordis puritate

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ritatis istis gradibus innitendo cō
cede. Et nō ꝓpt has obseruācias si
forte honesta ac necessaria occupac
ne puenti. p sollēpnitatē districcio
nis nr̄e nō pot'erim' imple'. incida
m' in tristiciam t' iram siue idigna
cōne. obq' expugnāda. illud qd p'ter
missū est fueram' acturi. Nō eni ē
tantū lucrū ieiunij. q̄nt' ire dispen
diū. Nec tāt' leccione capit' fructus.
q̄nti cōtēptu fr̄is incurrit' detrimti.
Ca g' que sequēcia sūt. idest ieiunia.
uigilie. anachoresis. meditacio
scripturar'. ꝓpt pncipalē scopon idest
puritatē cordis. qd ē karitas noscō
uenit exercere. t nō ꝓpter illas. pn
cipalē hac pturbare uirtutē. Qua
in nb integra illesaq; durante. ni
ch oberit si aliqd eoz que sequēcia
sūt. p necessitate fuerit p'termissū.
Siqdē nec pderit uniūsa fecisse. ad
ēpta hac q' dixim' pncipali causa.
cui obtētu sūt oīa pagenda. Ob h'
eni qs ferramēta cui' lib; artis istitue
re sibimet ac pparare festināt. nō ut
ea possideat ociosa. n' ut emolumēti
illi' fructū qs spat' ex ipsis. in nuda is
trumētoz possessione cōstituat. sedū
eoz ministerio. pciā fineq; illi' dis
cipline. cui' hec adiumēta sūt. efficacit'
ad phendā. Hg' ieiunia. uigilie. me
ditacio scripturar'. nuditas. ac pnac

omniū facultatū. nō pfeccio. sed pfec
cōnis instrumēta sūt. Quia nō i ipsis
cōsistit. discipline illi' finis. s; p illa
puenit' ad finē. In cassū g' h' exerciciū
moliet'. qsqs hs ul' ut sūmo bono cōte
tus. intēcionē sui cordis huc usq; de
fixerit. t nō ad capiēdū finē. ꝓpt quē
h' appetēda sūt. omē studiū uirtutis
excederit. Habens qdē discipline illi'
istrumēta. finē ū i q' omnis fructus con
sistit ignorans. Quicqd g' potest ista
mētis nr̄e puritatē tranqllitatēq; turba
re. q'uis utile ac necessariū uideatur.
ut noxiū deuitandū ē. Hac eni norma
tenoz puagacōnq; omniū dispsiones
potim' euadere. t desidatū finē linea
cōte directi' attinge. VIII.

Hic g' nb pncipalis debet ēe conatus.
hec imobilis destinacio cordis iugit'
affectanda. ut diuinis reb' ac deo
mēs sēp inheat. Quicqd ab hac diusū;
q'uis magnū. sedm̄ tam aut eciā in
fimū seu certe noxiū iudicādū ē.
Hui' mētis t' actus figura. eciā in euglio
p martā t mariā pulcherrime desig
nat'. Cū eni marta scō utiq; ministe
rio deseruiret. ut pote que ipsi dn̄o
eiq; dcp'lis ministrabat. t maria spūa
li tātū' intēta doctine. ihu pedibus
inhereret. qs osculans bone cōfessiōis
liniebat unguēto. pfert' tam a dn̄o.
qd t meliorē elegerit partē. t eā que

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ab ea nō posset auferri. Nam cum laboraret marta pia sollicitudine ac dispensatione distenta. solā se in dēs ad tantū ministerium nō posse suffice. adiutoriū sororis adn̄o postulat dicēs. Nō ē tibi cure? q̄d soror mā relinqt me solā ministrare. dic ḡ illi. ut me adiuuet. Utiq; nō ad uile op̄. s; ad laudabile eā ministeriū puocabat. 7 tamē q̄d audit adn̄o. Marta marta sollicita es. 7 turbaris ḡ plim̄. ·ḡ· officia ē̄ paucis ū opus ē. aut eciā uno. Maria bonā partē elegit. que nō auferet ab ea. Videtis ḡ pncipale bonū i teoria sola. idest in cōtēplatione diuina dn̄m posuisse. unde ceteras uirtutes licet necessarias 7 utiles, pnūciem? scdō tamē gradu censendas ēē decernim?. q2 unūse h... pat̄ obtentu. Dicēs enī dn̄s. Sollicita es 7 t'baris ḡ mlta. paucis ū op̄ ē. aut eciā uno. Sūmū bonū nō i actuali q̄uis laudabili ope 7 mltis fructib? habūdanti. s; i sola cōtēplatione que uere simplex 7 una ē collocauit. Paucis op̄ ēē pnūciās ad pfectā batitudinē. idest illa teoria que p̄ i paucor̄ seruat̄ cōsida cōne scōr̄. Ad q̄m cōtēplationē cōsecēdus; nisi q̄ adhuc i pfectu positi ē. ad illud q̄; q̄d unū dr. idest di solī intuitum. ipso adiuuante pueniet. Ut scilicet scōr̄ act? ac ministeria mirifica supgressus. solus di iā pulcritudine scieciaq; pascatur. Maria ḡ bonā partē elegit que nō auferet ab ea. Et hoc diligēci intuendū ē. Nā cū dicit maria bonā partē elegit. licet taceat de marta 7 neq̄ qm̄ uideat eā uituparē. illā tamē laudans. hāc inferiorem ēē pnūciat. Rursū cū dic̄ que nō auferet ab ea. ostēdit q̄d ab hac sua porcio possit auferri. Hec enī ministeriū corporale. cū hoie potit inigit pmanē. Illi ū studiū. nullo pris euo docet posse finiri. viii Germanus.

Ad q̄d nos ualde pmoti? q̄d ḡ diximus labor ieiunior̄, lecc̄nis instācia. opa medē 7 iusticie. pietatis. 7 humanitatis. auferent anb? 7 nō pmanebūt cū auctorib? suis. pserti cū ipse dn̄s retribucionē regni celor̄ his opib? repmittat dicēs. Venite bndicti. p. m. p. p. u. r. a. c. m. Esuriui. e. 7. d. m. m. Sitiui 7 d. m. bibe. 7 cetera. Q m̄ ḡ auferent hec que introducūt factores suos i regna celor̄.

Nec ego dixi. x. Moyses. mercedē boni opis auferēdā. dicēte eodē dn̄o. Q potū dederit uni ex minimis istis calicē aque frigide tantū i nōie discipli amdico ub? nō pdet mercedē suā. S; accionē dico. Quā l necessitas corporis. l impugnacio carnis. seu mūdi hui iniq̄litas ad ministrari exigit auferēdam. Nā lecc̄nis instācia. l ieiunior̄

(c) 2006 Ministerio de Cultura

afflictio. ad emundacionem cordis et castigacionem carnis. in presenti tantum utiliter exercentur. donec concupiscit caro adversus spiritum; que non numquam ab [his q] qualore nimio seu egritudine corporis. senione defessi sunt. eciam in presenti inde[illegible] austeri. nec ab homine posse iugiter exerceri. Quanto magis quod hec in futuro cessabunt. cum corruptibile hoc induerit incorrupcionem. corpus quod nunc animale est surrexerit spirituale. et ceperit caro non esse iam talis ut adversus spiritum concupiscat. De quibus eciam beatus apostolus manifeste pronunciat. corporalis inquiens exercitacio. ad modicum utilis est. Pietas autem que sine dubio karitas intelligitur. ad omnia utilis est. promissionem habens vite que nunc est et future. Quod ergo dicitur ad modicum esse utilis. manifeste pronunciat non per omne tempus exerceri. nec formam perfeccionis per se solam laboranti posse conferre. Modicum quippe ad utrumque referri potest. id est ut ad brevitatem temporis. quod scilicet homini tam in presenti quam in futuro exercitacio corporalis coeterna esse non possit. vel certe ad paruitatem utilitatis. que de carnali exercitacione conferitur. Eo quod afflictio corporalis inicia quedam profectuum non ipsam perfectionem pariat karitatis. que promissionem habet vite presentis et future. Ideo ea exercicia opum predicta necessaria esse censemus. quia sine ipsis ad karitatis fastigia non possit ascendi.

Hec etiam que dicitis opera pietatis ac misericordie necessaria sunt in hoc tempore. dum adhuc inequalis diversitas dominatur. Quorum nec hic quidem expectaretur operacio. nisi inopum indigencium infirmorumque pars maxima redundaret. que iniquitate hominum facta est. eorum scilicet qui ea que omnibus a communi creatore concessa sunt. in suos tantum usus occupare ausi sunt. nec tamen utendo retinuerunt. Donec ergo in hoc mundo inequalitas ista grassatur. erit hec accio necessaria et utilis exercenti. restituens quidem bono affectui et pie voluntati retribucionem hereditatis eterne.

Ipsa vero in futuro seculo paritate regnante cessabit. cum iam non fuerit inequalitas propter quam hec debeant exerceri. sed cuncti ab hac multiplici id est actuali operacione. ad karitatem dei et divinarum rerum contemplacionem. perpetua cordis puritate transibunt.

Cui se hi quibus cura est ut sciencie et emundacionis intus insistere. iam in hoc seculo constituti elegerunt omni conatu ac viribus mancipare. Illi scilicet semetipsos officio adhuc in carne corrupcionis positi deputantes. in quo erunt corrupcione deposita permansuri. pervenientes ad illam promissionem domini salvatoris que dicitur. Beati mundo corde. quoniam ipsi deum videbunt.

XI.

Et quid miramini si illa officia superius comprehensa transibunt. cum sanctus apostolus eciam sublimiora spiritus sancti karismata transitura adscribat. solam vero karitatem designet

sine fine mansuram. Siue ingens
pfecie euacuabunt. Siue lingue
cessabunt. siue sciecia destruet.
De hac aut; Karitas nuq excidit.
Omnia naq; dona p usu ac necessi
tate tribuunt ad tps. Consumata
dispensacone mox pculdubio transi
tura; Karitas u nullo intcidet tpre.
Non solu eni i psenti mundo utilit opa
t i nb. s; eciã in futo sarcina cor
pree necessitatis abiecta. efficacior
mltu atq; excellencior pmanebit.
Nullo unq corrupeda defectu. s; icor
rupcne ppetuã fraglancia do atq;
iteci adhesura. XII. Germanus.

Quis g potest fragili carne circu
dat. ita e hinc theorie sep affixus
ut nuq cogitet de frs aduentu. de
uisitacne ifirmi. de ope manuu. ce
de humanitate pegrinis t aduene
tib exibeda. Postremo qs no inpel
let corpis ipsi puisione t cura aut
quadmd mes t i q illi inuisibili 7 in
cophesibili do ualeat choerere. cu
pi m edoceri. XIII. Moises.

In herere qd do iugit 7 coteplacioni
ei quadmd dicitis insepabiliter
copulari. ipossibile e hoi ista carnis
fragilitate circudato. Ves oportet
nos scire. ubi nre mtis itecione de
beam habe fixã. 7 ad quã destinacio
ne sep aiae nre reuocem intuitu.

Quã cum potuerit obtinere mens gau
deat. 7 a quã destractam se doleat.
atq; suspiret. Tociensq; se a summo
bono senciat recessisse. qciens se ab
illo intuitu dephenderit separatum.
Fornicacone iudicans. t monitane u
a xpi coteplacone discessu. Ad q cum
diuauerit paululu nr obtutus rur
sus ad eã cordis oclos retorqntes. tut
rectissima linã mtis aciẽ reuocem.
Totu naq; i aia cosistit recessu. Vbi de
expulso dblo ac nequaq in ea iã regnã
tib uicus cosequenter regnu di fun
datur in nb. dicente eugelista. Regnu
dei no ueniet cu obseruacone. neq;
dicet ecce hic aut ecce illic e. Amen
dico ub. quia regnu di intra uos e.
Intra nos u nich aliud potest e. qm
sciecia aut ignoracia uitatis. Et ul
uicior amicicia t uirtutu. p que
aut dblo aut xpo regnu pami i cord.
Cui etiã regni qlitate describit apls ita
dices. Non eni regnu di e esca 7 pot.
s; iusticia 7 pax 7 gaudiu i spu sco.
Itaq; si regnu di intra nos e. 7 ipsu
regnu di iusticia 7 pax 7 gaudiu e.
g q in istis comorat. sine dubio in
regno di e. Et ecotrio illi q iniusti
cia 7 tristicia morte opate uersant.
i regno dbli 7 in inferno. ac morte s
cotituti. His eni indiciis t dei t dbli
discernit regnu. Et reuera

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Si sublimi mentis intuitu consideremus statum illum in quo degunt celestes superneque uirtutes que uere in regno dei sunt. regnum dei michi aliud credendum est. quam perpetua iugisque leticia; quod enim tam proprium uere beatitudini tamque conueniens. quam tranquillitas iugis. et gaudium sempiternum.

Et ut hoc ipsum quod dicimus ita esse non mea coniectura sed ipsius domini auctoritate certius instruaris. audi eum qualitatem et statum mundi illius apertissime distribuentem. Ecce inquit ego creo celos nouos et terram nouam. et non erunt in memoria priora. nec ascendent super cor. sed gaudebitis et exultabitis usque in his in sempiternum. que ego creo. Et rursus. Gaudium et leticia inuenietur in ea. gratiarum actio et uox laudis. Et erit mensis ex mense. et sabbatum ex sabbato. Et iterum. Gaudium et leticiam obtinebunt. fugiet dolor et gemitus. Et si adhuc clarius de illa conuersatione et ciuitate sanctorum uultis agnoscere. audite que ad ipsam iherusalem uoce domini dirigantur. Et ponam inquit uisitationem tuam pacem. et prepositos tuos iusticiam.

Non audietur ultra iniquitas in terra tua. uastitas et contritio in terminis tuis. Et occupabit salus muros tuos. et portas tuas laudatio. Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem. nec splendor lune illuminabit te. Sed erit tibi dominus in lucem sempiternam. et complebuntur dies luctus tui. Et ideo beatus apostolus. non generaliter neque simpliciter omne gaudium regnum dei esse pronunciat. sed signanter ac specialiter illud solum quod in spiritu sancto est. Nouit enim esse aliud inprobabile gaudium. de quo dicitur. Mundus autem gaudebit.

Et ue uobis qui ridetis. quia plorabitis. Regnum celorum triplici acceptione dicendum est. Aut quod regnaturi sunt celi. id est sancti in aliis subditis secundum illud.

Esto tu super quinque ciuitates. et tu super decem. Illudque quod dicitur ad discipulos. Sedebitis super sedes duodecim. iudicantes duodecim tribus israhel. Aut quod ipsi celi incipiant cum christo regnare. cum scilicet omnia eis subiecta. ceperit esse omnia in omnibus deus. Vel certe quod sancti in celis sint cum domino regnaturi. XIIII.

Quamobrem in hoc corpore constitutus iam nouerit unusquisque illi se regioni uel ministerio deputandum. cuius in hac uita semetipsum participem cultoremque prebuerit. illique se etiam in illo perpetuo seculo consortem famulumque esse non ambigat. cuius hic ministrum se sociumque maluerit exhibere. Secundum sententiam domini ita dicentis. Si quis mihi ministrat me sequatur. et ubi sum ego illic et minister meus erit. Nam quemadmodum diaboli regnum consensu uiciorum suscipitur. ita regnum dei per exercitationem uirtutum. puritate cordis ac spiritali sciencia possidetur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Ubi autem regnum dei est. ibi et procul dubio uita habetur eterna. Ubi autem regnum diabli est. ibi mortem atque infernum esse non dubium est. In quo qui fuerit nec laudare dominum poterit. secundum prophete sententiam dicentis. Non mortui laudabunt te domine. neque omnes qui descendunt in infernum. sine dubio peccati. Sed nos inquit qui uiuimus. non nobis scilicet sed nec mundo huic. sed deo. benedicimus domino ex hoc nunc et usque in seculum. Non enim est in morte qui memor sit dei. in inferno autem peccati quis confitebitur domino. idest nemo. Nullus autem tam etsi humiliet semeipsum. tam christianum profiteatur esse. tam monachum. cum peccat confitetur domino. Nullus ad mentes ea que dominus execratur reminiscitur dei. Nec se ueraciter seruum illius profitetur. cuius precepta contumaci temeritate contempnit. In qua morte. illam uiduam que est in deliciis beatus apostolus esse pronunciat. Vidua inquiens que in deliciis est uiuens mortua est. Sunt et multi qui uiuentes in hoc corpore mortui sunt. et in inferno iacentes. dominum laudare non possunt. E contrario sunt qui cum mortui sint corpore dominum spiritu benedicunt. atque conlaudant. secundum illud. Benedicite spiritus et anime iustorum domino. et omnes spiritus laudet dominum. Et in apocalipsin. Anime occisorum non solum laudare dominum sed et interpellare dicuntur. In euangelio quoque euidenti dominus ad saduceos. Non legistis in moyse quod dictum est a deo dicente. Ego sum deus abraam et deus ysaac et deus iacob. non est deus mortuorum sed uiuentium. Omnes enim uiuunt. De quibus et apostolus. Propter quod non confunditur deus uocari deus eorum. Parauit enim illis ciuitatem sanctam. Nam quia nec ociose sint post separationem huius corporis. nec nichil sentiant. et tamen euangelium parabola que de illo paupere lazaro et diuite purpurato profertur. ostendit. Quorum unus beatissimam sedem. idest sinum abrahe requiem promeruit. alius intolerabili ardore eterni ignis exuritur. Si autem illud quod dicitur ad latronem hodie mecum eris in paradiso. uoluerimus intendere. quid aliud manifeste significat. quam perdurare in animabus non solum pristinos intellectus. sed et uicissitudine eas congrua priorum actuumque suorum perfrui qualitate. Sic enim illi dominus nequaquam promisisset. si eius anima scissa post separationem carnis. tam putanda sensu. et in nichilum resoluenda mente. Non enim caro eius in paradiso. sed anima erat ingressura cum christo. Cauenda sane immo toto horrore est detestanda peruersissima hereticorum illa distinctio. Quidam non credunt christum potuisse eodem die quo inferna descendit. etiam in paradiso reperiri. Sic ita distinguunt. Amen dico tibi hodie. et interposita distinctione. inferunt mecum eris in paradiso. ut scilicet hec promissio non statim post transitum uite huius impleta. sed post resurrectionis aduentum intelligatur implenda.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Non intelligebes illud quod ante resurrec
tionis sue diem protulit ad iudeos. quia eius
ut semetipsos credebant humanis an
gustiis et carnali infirmitate conclu
di. Nemo ascendit in celum nisi qui descen
dit de celo. filius hominis qui est in celo;
quibus manifeste probatur. animas defuncto
rum non solum suis sensibus non priuari. sed
ne ipsis quidem affectibus. id est spe atque
tristitia. gaudio ac metu carere. Et
ex eis que sibi generali in illo exami
ne reseruantur quedam eas iam incipere pregu
stare. Nec secundum opinionem quorundam in
fidelium in nichilum eas resolui post
huius commorationis excessum. sed uiuaciter
subsistere. deique laudibus inuenti inhe
rere. Et reuera ut sequestratis paulisper
testimoniis scripturarum. de ipsius anime
natura . secundum mediocritatem sensus nostri
paucis aliqua disputemus. Nonne ultra
omnis ineptie . non dicam fatuitatis sed
insanie est. ut leuiter suspicari illam pretio
siorem hominis portionem. in qua imagi
go dei secundum beatum apostolum. ac similitudo
consistit. deposita hac qua in mundo utitur in
presenti sarcina corporali. insensibilem fieri.
que omnem uim rationis in se continens.
etiam mutam atque insensibilem
materiam carnis participatione sui fa
ciat esse sensibilem. cum utique consequens
sit. et hoc rationis ipsius ordo contineat.
exuta mens ista carnali qua

nunc hebetatur pinguedine. intel
lectuales uirtutes suas in melius re
paret. et puriores eas ac subtiliores
recipiat potius quam amittat. In tantum
autem hoc quod dicimus beatus apostolus uere esse cog
nouerat. ut et optaret ab hac carne disce
dere. ut separatione eius iungi ualeat domino
copulari dicens. Desiderium habeo dissol
ui et esse cum christo multo enim melius. Quam
diu sumus in corpore peregrinamur a domino. Et
ideo audemus et bonam uoluntatem habe
mus magis peregrinari a corpore et presentes
esse ad dominum. Propter quod et contendimus.
siue absentes siue presentes placere illi.
Commemorationem scilicet anime que in hac
carne est. peregrinationem a domino atque absen
ciam a christo esse pronuncians. eique ab hac car
ne separationem atque discessum presentem esse ad
christum tota fide uiuaciter confidens. Et
euidentius tamen super hoc ipso uiuacissimo
animarum statu idem apostolus. Sed accessistis
inquit ad syon montem et ciuitatem
dei uiuentis ierusalem celestem. et ad mul
torum milia angelorum frequentiam. et ecclesiam
primitiuorum qui conscripti sunt in celis. et spiritus
iustorum perfectorum. de quibus spiritibus in alio
loco. Deinde patres inquit carnis nostre ha
buimus eruditores et reuerebamur. Non
multo magis subiciemur patri spirituum et uiuemus.

Contemplacio uero dei . xv.
multifarie concipitur. Nam deus non sola
incomprehensibilis illius substancie sue admiratione

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cognoscitur. quod tamen adhuc in
spe promissionis absconditum est. sed et
creaturarum suarum magnitudine. ut
equitatis sue consideratione. ut cotidia
ne dispensationis auxilio providetur.
Quando scilicet que cum sanctis suis per gene
rationes singulas gessit. mente purissi
ma lustramus. Cum potentiam ipsius qua
universa gubernat moderatur ac regit.
Cum inmensitatem scientie eius et oculos quos secre
ta cordium latere non possunt. tremen
te corde miramur. Cum arenam maris unda
rumque numerum dimensum ei et cognitum
cogitamus. cum pluviarum guttas. Cum se
culorum dies et horas. cum preterita futuraque
universa obstupescentes scientie eius ad
sistere contemplamur. Cum ineffabilem
clementiam eius consideramus. qua innumera
flagitia que singulis quibusque momentis.
sub ipsius committuntur aspectu. indefessa lon
ganimitate sustentat. Cum vocationem
quam nos nullis precedentibus meritis gratis
sue miseratione ad se suscepit. Cum denique
quot occasiones salutis tribuit adoptan
dis. Cum quadam admirationis intuemur
excessu. quod ita nos nasci precepit. ut
ab ipsis cunabulis gratia nobis legisque sue
traderetur noticia. Quod ipse adversarium
vincens in nobis pro solo bone voluntatis as
sensu. eterna beatitudine ac perpetuis nos
premiis munerat. Cum postremo dispen
sationem incarnationis sue pro nostra salute
suscepit. ac mirabilia misteriorum suorum
in cunctis gentibus dilatavit. Sunt autem
alie quoque huiusmodi innumere contemplationes
que pro qualitate vite ac puritate cordis.
in nostris sensibus oriuntur. quibus deus ut videtur
mundis obtutibus. ut tenetur. Quas profecto nul
lus perpetuo retentabit. in quo adhuc aliquid
carnalium vivit affectuum. quia non poteris
ait dominus videre faciem meam. Non enim vide
bit me homo et vivet. Scilicet mundo huic
affectibusque terrenis. XVI. Germanus.
Quid ergo est quod etiam nolentibus nobis immo et
nescientibus. ita superflue cogitationes sub
tiliter ac latenter irrepunt. ut non solum
eas expellere verum etiam intelligere ac de
prehendere difficultatis inmodice sit. Po
test ergo mens aliquando ab istis vacua re
periri et numquam huiuscemodi illusionibus incur
sari. XVII. Moyses.
Mentem quidem non inter
pellari cogitationibus impossibile est.
Suscipere vero eas vel respuere homini stude
nti possibile est. Quarum ut ortus non
omnimodis pendet a nobis. ita reprobatio
vel electio consistit in nobis. Nec tamen ex eo
quod diximus impossibile esse mentem cogitatio
nibus non adiri. totum vel incursui illis spiritibus
tribuendum est. qui eas nobis nituntur ingerere.
Alioquin nec liberum in homine maneret arbi
trium. Nec in nobis instaret nostre correc
tionis industria. Sed est inquam nostrum mag
na ex parte. ut cogitationum qualitas emen
detur. Et ut sancte ac spiritales in cordibus nostris

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ut terrene carnalesque concrescant.
Ideo namque frequens lectio et uigilis adi
beatur meditacio scripturarum ut ex inde
nobis spiritualis memorie prebeatur occasio.
Ideo decantacio crebra psalmorum.
ut assidua nobis ex inde compunccio minis
tretur. Ideo uigiliarum et ieiuniorum oracio
numque sedulitas adhibetur. ut extenua
ta mens non terrena sapiat. sed celestia
contempletur. Quibus neglegencia ut repente
cessantibus. necesse est ut mens uiciorum squalo
re concreta. in carnalem partem mox
inclinetur et corruat. XVIII.

Quod exercicium cordis non incongrue
molarum similitudini comparatur. que
meatus aquarum precebs impetu rotante prouol
uit. Que nullatenus quidem cessare possunt
ab opere suo aquarum impulsibus circumacta.
In eius uero quippe sit situm est potestate. utrum
nam triticum molat. an ordeum. lolium
ue comminuat. Illud quippe est procul dubio com
molendum. quod ingestum ab illo fuerit
cui operis illius cura commissa est. Ita igitur
mens per presentis uite incursus. undique
ingruentibus temptacionum torrentibus circum
acta. uacua quidem cogitacionum estibus esse
non poterit. Quales uero ut admittat uel para
re sibi debeat studii ac diligencie sue pro
uidebit industria. Si enim ut diximus
ad sanctarum scripturarum meditacionem iugiter
recurramus. ac memoriam nostram ad
recordacionem spiritualium rerum et desiderium
perfeccionis speique future beatitudinis
erigamus. necesse est ut orte cogitacio
nes ex inde spirituales. in his que medita
ti sumus. mentem faciant inmorari. Sin uero
desidia sua neglegencia superati. ui
ciis et ociosis confabulacionibus occupemur.
seu curis mundanis et superfluis sollici
tudinibus et laboribus impliceamur. consequen
ter ex inde uelut quoddam zizaniorum species
generata. operacionem quoque nostro cordi noxiam
ministrauit. Et secundum sentenciam domini
saluatoris. ubi fuerit thesaurus operum
uestrorum seu intencius uestre. ibi et cor uestrum
necessario permanebit. XVIIII.

Illud sane pre omnibus nosse debemus.
tria cogitacionum nostrarum esse principia. id est
ex deo. ex diabolo. et ex nobis. Ex deo quidem sunt.
cum spiritus sancti illustracione nos uisitare dig
natur. erigens nos ad sublimiorem perfect
um et in quibus uel minus adquisiuimus uel desidiose
agentes superati sumus. saluberrima com
punccione castigat. et cum reserat nobis ce
lestia sacramenta. et propositum nostrum ad me
liores actus uoluntatemque conuertit. Ut
ibi. Cum rex assuerus castigatus a domino.
libros annales instigatur inquirere. quibus
mardochei beneficia recordatus. summi
cum gradu honoris exaltat. Ac prius
crudelissimam super necem gentis iudee
senteciam reuocat. ut cum propheta commemo
rat. Audiam quid loquatur in me dominus
deus. Alius quoque. Et dixit michi angelus qui

(c) 2006 Ministerio de Cultura

loquebat' in me. Vt cum idem filius ue-
turu se una cu patre et mansione
apud nos facturu esse pmittit. Et
no estis uos q loquimini. s; sps patris
uri q loqr i uob. Et uas eleccionis; ex-
pimtu queritis ei q in me loqt xps.

Ex diabolo uero. cogitacionu nascit
series. cu subuertere nos. tam uicior oblec-
tacione q ecia occultis conat' insidiis.
subtilissima calliditate mala p bonis
fraudulenter ostentans. et transfigurans
se nob i angelm lucis. t cu euglista refert.
Et cena facta. cu diabls misisset i corde
iude simonis scariote. ut traderet dnm;
Et item. Post bucellam intrauit in eum
illum sathanas. Petr q ad ananiam. et sa-
firam. Qre aut teptauit satanas cor
tuum mentiri nos spui sco. Et illud qd i
euglio multo ante p ecclasten pdictum l
gim. Si sps potestate habens s ascenderit
sup te. locu tuu ne dimitas. Illud q; qd
dicit ad dnm contra achab. in iii regnor
libro ex psona sps inmundi. Egrediar.
et ero sps mendax in ore omniu pphar ei.

Ex nob aut oriunt. cu eor que gerim
t gessimus t audiuimus. naturalr recor-
damur. de qb bat dd. Cogitaui dies an-
tiqs. et annos eternos i mente habui. Et
meditat sum nocte cu corde meo. et exerci-
tabar et scalpebam spm meu. Et item.
Dns scit cogitaciones hom. qm uane s.
Et cogitaciones iustor. iudicia. In euglio
q dns ad fariseos. Qd cogitatis malu
i cordib uris. hanc g tripticam rom opor-
tet nos iugit obseruare. et uniusas co-
gitaciones que insurgunt i corde nro sa-
gaci discrecione discutere. origines earu
et causas auctoresq; pmitus indagare.
Vt qles nos eis prebere debeamus. ex illor
merito q eas suggesserint cosiderare possimus.

Ut efficiamur secdm pceptum . xx.
dni pbabiles trapezete. qr summa pi-
cia disciplina e pbare qd tra sit aur
purissimum. et ut uulgo dr obrizu.
Qd ne sit minus purgacione ignis excoctu.
Here q uilia denario. si preciosu numis-
ma sub colore auri fulgentis imitet.
prudentissima discretione no fallunt.
Et no solum numisma tirannor. uult ex-
pticia sapienter agnoscere. sed et illa q s
uera qde regis imagine s; no legitime
figurata. picia sagaciori discernere. De-
inde neqd illis a legitimo pondere di-
minutum sit. in statera trutine diligent
inquirere. Que oia nos q; spualit obs-
uare debe. euglic sermo sub huius no-
minis demonstrat exemplo. Primum ut qcqd
cordib nris irrepserit. t sicqd nob dog-
ma fuerit intromissum. utrum ne sit diuino
illo et celesti sps sci igne purgatum. an
ad iudaica supsticione ptineat. seu de
sectari philosophie tumore descendens.
i supficie tantu pferat pietatem dilige-
tissime pscrutemur. Qd ita poterimus im-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

plere. si illd aplicu fecerunt. Nolite
omi spui credere: sed probate spc si ex do
sint. Quo genere q'q; illi decepti sunt:
q p pfessione monachi. nitore sermo
nis et qbdam sunt philosophor dogma
tib illecti. Que pima fronte pus qbdam
sensib ac religioni consones audientes.
uelut auri fulgore fallentia et semel
supficie allexerant. uelut numisma
tib ereis falsisq; deceptos. ppetuo mu
dos ac miseros reddiderunt: ut a scli eos
strepitu reuocantes. ut ad hereticos erro
res ac psumpciones tumidas ptrahentes. qd
etiam nachor in libro ihu naue legim
fuisse ppessum. Q de castris allophilor
linguam auream concupiscens atq; furat
anathimate pcussi atq; eterna meruit
morte dapnari. Sed et sollicite nos
explorare conuenit: ne auro purissimo
scripturar pua interptacione coaptata
metalli pciositate nos fallat. In q et
dno saluatori. callidissim dbls. uelut
hoi simplici temptauit inponere: du ea
que generalit sunt sup omniu iustor in
telligenda psonis. maliuola interptacione
corrupens specialit huic q angelor cus
todia non egebat. conat aptare dicens.
Qr angelis s. m. d. t. u. c. te. r. o. u. t.
In manib. p. t. n. o. a. l. p. tuum.
Preciosa scilic eloqa scripturar callida
assumpcione conuertens. et ad contrariu sen
su noxiumq; detorquens. ut imagine

probate

tiranici uult. sub colore ut auri fal
lentis obiciat. Siue cu pararimus nos
conat illudere. qdam scilic pietatis
op admonens affectandu. qd non de le
gitima semor pcedens moneta. sub p
textu uirtutu ducit ad uicia. Ut im
moderatis incompetentibq; ieiuniis seu
uigiliis nimis t oracionib inordinati.
t in continuata leccione decipiens
ad noxiu ptraat finem. t cu intercessio
nes ac uisitacones pias psuadet impen
dere. qb nos ab spualib monasterii
claustris. et secreto amice quietis excu
ciat. Sollicitudines et curasq; susci
pe. religiosar ac destitutar sugge
rit feminar. Ut ab huiusmodi laqueis mo
nachu inextricabilit irretitu. pmie
sar sollicitudinu occupacone disten
dat. Ut certe cu desidare sem dicat
officium. sub pretextu edificacionis multor.
et amore lucri spualis instigat. p qd non
ab humilitate ppositi hui. ac destric
cione duellat. Que oma cu sint nris sa
luti pfessioniq; contraria. tam uelami
ne quodam mede ac religionis obtecta
facit inpitos incautosq; decipiunt. Imi
tant enim numismata ueri regis. qua
uidentur ad psens plene pietatis. s; non
sunt a legitimis monetariis. idest pba
tis et catholicis patrib figurata. Nec de car
dinali ac publica collacione scor pdeunt
officina. s; furti fraude demonu fa

(c) 2006 Ministerio de Cultura

bricata: nō sine detrimento incipitis q̄ hoc
ignorātib⁹ ingerunt. Que q̄uis
utilia ac necessaria uideant ad pre
sens· tamē soliditati pfessionis nr̄e
incipiunt post hec eē cōtraria. Et
totū q̄ddā̄ corp⁹ nr̄i labefactare p
positi· tāq̄ necessariū q̄dē· sed scā
dali z ans mēbrū. Et q̄d dextre ma
nū t pedis uideat agē officiū· preci
ant atq; abscidi salubre ē· Sac in
ē absq; uns pceptis mbro. idest opa
cne t fructu in ceṫis sanū firmiq;
durare· t tāq̄ debile mitone in
regnū celor: quā cū soliditate ma
dati incidere i aliq̄d scādalū. Q̄d
pnicsa cōsuetudine sepans nos a
districtius regla· atq; arecti pposi
ti disciplina: iducat i tale dispen
dū· q̄d neq̄q̄ futura detrimta cōpen
sans· om̄s p̄tītos fruct⁹ totūq; opa
cius nr̄e corp⁹ gehēne faciat ignib⁹
cōcremari. De his generib⁹ illusionū
ē in pūbus elegant exp̄mit. Sūt
uie que uidēt recte eē uiro. Nouis
sima aūt uenīt in pfundū infer
ni. Et itm̄· Maligū nocet cū se comis
cuerit iusto: idest dbls decipit. cū
fuerit colore scītatis obtect⁹. Odit at
sānū tutele. idest discretionis uim.
que de senior̄ ūbis ac moni cne p
nīc ē albem · xx· i — cedit.
iohem qui liei cōmorat⁹ mp no

unī eē illusum. Nam cū eū exausto
corpe atq; defecto pcepcne cibi bi
duano ieiunio distulisset: accedēti
ei ad refecēne die postero· uenies
dbls in figura ethiopis tet atq; ad
eū genua puolut⁹. indulge mat̄ m
quia ego tem hūc labore induxi. Itaq;
ille uir tāt⁹ t discretionis racne per
fect⁹ sub colore cōtinētie icōgrue
exercitat⁹ intellexit se ob hoc callidi
tate dbli circūuentū· taliq; disten
tū ieiunio· ut lassitudinē nō neces
sariā· imo ē spūi nocitam fatigato
corpe sup poniet. t paracaraximo
seilic; illus⁹ numismate· dū i illa
ueri regis imaginē ueneraṫ· parū
discutit· an eēt legitime figurat.
Ultima ū obseruac h⁹ pbabilis trape
dēte· quā de inq̄sione ponderis eē
pdixim⁹· talit implebitur. si q̄cd
geredū cogitacio nr̄a suggesserit·
om̄i scrupto retractātes· atq; i nr̄i
pectoris trutina collocantes: equi li
bracne iustissima ppēdam: An plnū
sit honestate cōmuni: an timore di
sit gūe: an integrū sensū an huma
na ostentacne: aut aliq̄ nouitatis
psūpcne sit leue· an nr̄is eī pond⁹
inanī cenodoxij nō imminuerit ut
abraserit gla. Et sic ea ptinī ad exa
mī publicū trutinātes· idest ad p
phar t aptor act⁹ ac testimonia

(c) 2006 Ministerio de Cultura

conferentes: ut tamquam integram atque perfectam in illis compensantiam teneamus. vel tamquam imperfectam atque dampnosam nec illorum ponderi consonantiam. omni cautione ac diligentia refutemus. XX.II.

Erit ergo haec quadripertita quod diximus necessaria nobis ista discretio: id est ut primum materia nos auri veri fucatiue non lateat. Secundo. ut has easdem cogitationes que meniuntur opera pietatis. tamquam adulterina numismata et paracaraxima reprobemus. Ut possit que falsam imaginem regis non legitime signatam contineat. Ut illa que in auro preciosissimo scripturarum vicio et heretico sensu non veri regis sed tiranni perferunt vultum. Similiter discernentes refutare possimus. Sive illa quorum pondus ac precium erugo vanitatis corrodens ex agio seniorum non sinit adequari: ut numismata levia atque dampnosa minique pensantia recusemus. ne illud incidentes quod observare tota virtute precepto domini commonemur. cunctas laborum nostrorum mutuis stipendiisque fraudemus. Nolite thesaurizare vobis.

tesaurum in terra ubi erugo et tinea vermem demolitur et ubi fures effodiunt et furantur.

Quod enim contemplatione humane glorie fecerimus. in terra nos thesaurizare secundum sententiam domini noverimus. Et consequenter illud tamquam humi reconditum in terramque defossum. vel diversis demonum spoliandum. vel edaci cenodoxie erugine consumendum. vel ita superbie tineis devorandum. ut ad nullam reconditentis utilitatem. emolumentumque respiciat. Omnis ergo cordis nostri recessus. iugiter perscrutandi sunt. Et ascendentium in eos vestigia. sagacissima indagatione retractanda: neque forte intellectualis ibidem bestia. vel leo vel dracho. pertransiens. perniciosa vestigia latenter impresserit. quibus accessus etiam ceteris in abdita pectoris nostri. per cogitationum negligentiam prebeatur. Et ita per singulas horas atque momenta terram cordis nostri evangelico aratro hoc est iugi dominice crucis recordatione sulcantes. vel noxiarum ferarum cubilia. ut insidias venenatorum serpentium exterminare latibula poterimus. XX.III.

Ad hec obstupefactos nos intuens senex. et ad verba narrationis sue inexplicabili ardore succensos. pro admiratione desiderii paulisper sermone suspenso: rursus adiecit. Quoniam vos o filii ad disputationem tam longam vestra sedulitas provocavit. et ignis quidam collationis nostre ferventiores sensus pro vestro desiderio subministrat. ut ex hoc ipso etiam manifeste contempler nos veritate perfectionis sitire magistram doctrinam. volo vobis adhuc super discretionis eximietate. vel gratia que inter cunctas virtutes arcem ac primatum tenet. pauca disserere. Et excellentiamque

[illegible]

ei & humilitate nō solū cotidianis exēplis. s; & antiquorum patrū collationib' ac sententiis approbare. Frequenter naq; me mini. nō nullis lacrimarum sermonem cū gemitu lacrimisq; poscentib'. me quoq; aliquid eis doctrine conferre cupientem. nullatenus potuisse. & ita in me nō solū sensus uerū & ipsū eloquiū defecisse. ut nō inuenirem quadmodū eos. t cū tuy cōsolatione dimitterem. Quib' indiciis euidenter agnoscitur. dnm grām pro merito ac desiderio audientiū disputantib'. adspirare sermonem. Quem quia breuissimū illud quod sup est noctis spaciū. nō ocurrit explere. indulgentes illud potius quieti corpore. cui necesse est totū psolui. si id quod modicū est fuerit denegatū. plenū narrationis ordinē integro futurę diei. seu noctis examini reseruemus. Decet naq; discretionis optimos cōsultores. in his primū patefacere sue mentis industriam. & utrū sint t esse possint eius capaces. hi indicio ac paciencia cōprobare. Ut de illa quę moderationis genitrix est uirtute tractantes. nequaquam uiciū quod ipsi contrariū est inmoderatis incurrant. ui somnis ac nature etiam quem nobis excoluit effectu atq; ope uigilantes. In hoc ergo ubi discretionis bonū. de qua quantū dns dederit adhuc indagatur disponimus. Iam nunc pensit. ut nos de ipsius excellencia & moderatione que prima eidem uirtus in esse cognoscit discretores. disputationis quoq; ut tempus modū nō pmittat excedere. Hic itaq; beat' moises collationi nre dans finē. adhuc nos auidos ac de suo ore pendentes degustare somnū paulisper ortatus est. Isdem ipsis quibus insidebamus psiaciis. ammonens incubare. embrimus partem capiti nro ceruicalium uice suppositis. que crassioribus papiris in longos gracilesq; fasciculos coactis. sexquipedali interuallo pariter colligata. Nunc quidem humillimū sedile adscabelli uice fratrib' insinaxi consedentib' pstant. nunc uero subiecta ceruicibus dormientiū pbent capiti. nō nimie durū sed tractabile aptūq; fulcimentū. Ad quos monachorū usus. hec idcirco ut maxime. oportuna habentur & cōgrua. quod nō solū sint aliquatenus mollia paruoq; & ope pparentur & precio. Ut pote passim papiro per ripas nili fluminis emigente. sed etiā quod ad se mouendū seu cum necesse fuerit admouendū habilis materie leuisq; nature sint. Atq; ita pcepto senis tandem sum' ad degustationem somni. honorosa quieti cōpositi. tam digeste collationis inflamati gaudio. quam repromisse disputationis expectatione suspensi.

INCIPIT LIBER SECUNDUS EIUSDEM SENIS MOYSI.

COLLACIO SECUNDA DE DISCRECIONE.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Capitula eiusdem.

.I. Premium abbatis moysi sup discrecionis gratiam.
.II. Quod discrecio sola offerat monacho et disputacio sup h
.III. De errore saulis et achab qui per discrecionis inpiciam sunt decepti.
.IIII. Quae de bono discrecionis in scripturis sanctis refferuntur. [sancti antonii]
.V. De morte erronis senis. [sermo et lib reuelatur]
.VI. De ruina duorum fratrum ob discrecionis inpiciam.
.VII. De alterius illusione quam per inpiciam discrecionis incurrit.
.VIII. De lapsu et decepcione monachi mesopotamie.
.VIIII. Interrogacio de adquirenda uia discrecione. [cogitacionem non celanda]
.X. Responsio quod per ueram humilitatem possideatur uia discrecionis.
.XI. Verba abbatis serapionis de uiciis et eius factura cogitacionum et de
pietate proprie confidencie et quod omnis artes egeat magisterio.
.XII. Confessio uerecundie ob quam cogitaciones nostras confundimus
.XIII. Responsio quod non omni tempore tamen senserit uitandum et de
confusione calcanda et periculo non condolentis.
.XIIII. De uocacione samuelis.
.XV. De uocacione pauli apostoli.
.XVI. De adpetenda discrecione
.XVII. De inmoderatis ieiuniis et uigiliis.
.XVIII. Interrogacio de continencia et reffeccionis mensura.
.XVIIII. De obtimo cibi cotidiani modo. [ex uis sustentatur]
.XX. Obieccio de facilitate continencie qua duobus paximacia
.XXI. Responsio de uirtute et mensura continencie.
.XXII. Quam generalis continencie ac refeccionis modus.
.XXIII. Quemadmodum habundancia humorum genitalium castiget.
.XXIIII. De equalis reffeccionis labore et de fratris uenia in edacitate.
.XXV. Interrogacio quomodo possit una semper eademque mensura teneri.
.XXVI. Responsio de non excedendo reffeccionis modo et quam
comodius sit hora nona reficere.

Collacio secunda abbatis moysi de discrecione.

Post gustum tanto itaque matutino soporem. cum ortum lucis tandem nobis claruisse gaudentes. repromissam narracionem reposcere cepissemus. beatus moyses ita exorsus est. Cum uideam uos tanto desiderii ardore flamatos. ut ne ipsum quidem parvissimum quietis momentum quod spirituali collacioni subtraxeris. refeccione carnis malueram deputare. ideo quae credam uestri corpus profecisse. in quo huic uestrum considanti feruorem. sollicitudo maior incubuit. Necesse est enim et me in persoluendo debito. tanto maiore deuocionis curam gerere. quanto uos id atencius uideo postulare. Secundum illam sentenciam. Si sederis cenare ad mensam potentis. sapienter intellige quae adponuntur tibi et inmitte manum tuam. sciens quod talia te oportet preparare. Quamobrem de bono discrecionis eiusque uirtute dicturi. in quam sermo nocturne collacionis ingressus finem nostre disputacionis dedit. Congruum credimus excellenciam eius. primo patrum consignare sentenciis. Ut cum patuerit quid de illa senserint et pronunciauerint maiores nostri. tunc plurima antiquis quoque recentibus ruinis et casibus diuersorum. quae pro eo quod minime eam fuerunt adsecuti. pernicioso deiecti sunt lapsu. in quantum possumus utilitatem eius adcommodantem tractemus. Quibus discussis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quadmodum expetere eam atque excolere debeamus efficacius instruamur, considerantes muneris eius et gratie dignitatem. Est enim non mediocris quedam uirtus nec que humana passim ualeat industria conprehendi, nisi diuina fuerit largitate collata. Siquidem inter nobilissima spiritus sancti dona hec quoque ita legimus ab apostolo numerari.

Alii datur per spiritum sermo sapiencie. alii sermo sciencie secundum eundem spiritum.

Alii fides in eodem spiritu. Alii gratia sanitatum in uno spiritu; et post pauca; Alii discrecio spirituum. Deinde conpleto omni catalogo spiritualium carismatum subdit. Omnia autem hec operatur unus atque idem spiritus diuidens unicuique prout uult.

Videtis igitur non terrenum nec paruum esse discrecionis munus sed diuine gratie maximum premium. quam nisi monachus omni intencione fuerit adsecutus et ascendencium in se spirituum certa racione discrecionem possederit. necesse est eum uelut in nocte ceca. tetrisque tenebris oberrantem. non solum in periculosis foueis ac preruptis decidere sed et in planis ac directis frequenter offendere.

Meminimus igitur quondam in annis .ii. adhuc puericie constituti in partibus tebaidos ubi beatus antonius morabatur seniores ad eum perfeccionis inquirende gratia conuenisse. Cumque a uespertinis usque ad lucem fuisset protracta collacio; questione hac maximum noctis spacium consumsisse. Nam diutissime querebatur, que nam uirtus uel obseruancia monachum possit a diaboli laqueis ac decepcionibus custodire semper illesum. et certe recto tramite firmoque gressu ad perfeccionis culmen euehere. Cumque pro captu mentis sue proferret unusquisque senteciam. et alii quidem in ieiuniorum uigiliarumque studio collocarent. quod his uidelicet extenuata mens. ac puritate cordis et corporis adsecuta, deo facilius uniretur. Alii in contemptu uniuersarum rerum; quibus mens si penitus nudaretur. tamquam nullis deinceps retentibus laqueis ad deum expedicior perueniret.

Alii anachoresin necessariam. id est remocionem heremi secreta censerent. in qua commanens quis familiarius interpellare deum eique posset peculiarius inherere. Non nulli sectanda karitatis id est humanitatis officia definirent. quod his regna celorum datur se dominus in euangelio tribuit specialius repromittat dicens. Venite benedicti. p. m. p. p. u. r. a. c. m. Esuriui e. et d. m. m. s. et d. m. b. et cetera. Cumque in hunc modum diuersis uirtutibus aditum certiorem ad deum parari posse decernerent. essetque noctis maximum tempus hac inquisicione consumatum. intulit idem beatus antonius.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Omnia quidem hec que dixistis necessaria sunt et utilia sicientibus deum atque ad eum cupientibus pervenire. Sed his principalem conferre graciam nequaquam nos innumeri multorum casus et experimenta permittunt. Nam sepe numero acerrime ieiuniis et vigiliis incubantes ac mirifice in solitudine secedentes, privacione quoque omnium facultatum ita se extantes, ut ex ipsis ne unius quidem diei victum sibimet unumque denarium super esse paterentur, humanitatis quoque studia tota devocione complentes, ita vidimus repente deceptos, ut arreptum opus non potuerint congruo exitu terminare, summumque fervorem et conversacionem laudabilem detestabili fine concluserint. Quam ob rem quid principaliter ducat ad deum manifeste poterimus agnoscere, si ruine ac decepcionis illorum cause diligencius fuerint indagate. In illis namque cum exuberarent predictarum opera virtutum, discrecio sola deficiens usque ad finem ea durare non sinit. Nec enim alia lapsus eorum causa deprehenditur, nisi quod minus a senioribus instituti nequaquam potuerint racionem discrecionis adipisci, que pretermittens utramque nimietatem via regia monachum docet semper incedere, et nec dextera virtutum permittit extolli, id est fervoris excessu iuste continencie modum inepta presumpcione transcendere, nec oblectandum remissione deflectere ad vicia sinistra concedit, hoc est sub pretextu gubernandi corporis contrario spiritus tepore lentescere. Hec namque est discrecio que oculus et lucerna corporis in euangelio nuncupatur, secundum illam sentenciam salvatoris: Lucerna corporis tui est oculus tuus; quod si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit. Et quod ipsas cogitaciones hominis universas actusque discernens, cuncta que gerenda sunt pervideat atque collustret.

Que si in homine nequam fuerit, id est non vero iudicio et sciencia communita, seu quolibet errore ac presumpcione decepta, totum corpus nostrum faciat tenebrosum, hoc est omnem mentis aciem actusque nostros reddat obscuros, cecitate scilicet viciorum et perturbacionum tenebris involutos. Si enim lumen inquit quod in te est tenebre sunt, tenebre ipse quante erunt.

Nulli namque dubium est errante iudicio cordis nostri et ignorancie eius nocte possessa, cogitaciones quoque et opera nostra que ex discrecionis deliberacione descendunt maiorum peccatorum tenebris implicari.

Denique ille qui primus iudicio dei rex ... regnum populi israhelitici emeruit, quia

(margin: de discrecione)

huc discrecionis oculum neque quem habuit. uiuit toto corpore tenebrosus. et ipso deiectus est regno. Dum lucerne huius tenebris atque errore deceptus. acceptabiliora deo sacrificia sua. quam precepta samuelis obedienciam iudicauit. atque ex illa magis parte. causam offensionis incurrit. ex qua reconciliandam sibi diuinam sperauerat maiestatem. huius inquam discrecionis ignorancia. achab regem israel post illum sublimissimum uictorie triumphum quod ei fuerat dei fauore concessus. compulit meliorem esse credere medelam suam. quam diuini seuerissimam execucionem precepti. et quandam immo ipsi uidebatur crudelis impii . Qua consideracione mollitus. dum mauult cruentam uictoriam clemencia temperare. ob indiscretam misericordiam uiuit toto corpore redditur tenebrosus. irreuocabili morte dampnatur

Hec est discrecio. IIII. que non solum lucerna corporis sed et sol ab apostolo nuncupatur. secundum illud. Sol non occidat super iracundiam uestram. Hec et uite nostre dicitur gubernacio. secundum illud. Quibus non est gubernacio. cadunt sicut folia. Hec consilium rectissime nominatur. sine quo nichil agere omnino scripture auctoritate permittimur. Ita ut ne ipsum quidem spiritale uinum quod letificat cor hominis. sine ipsius sinamur moderacione secundum illud precipe. Cum consilio omnia fac. Cum consilio uinum bibe. Et iterum. Sicut ciuitas muris diruta et non circumdata. sic est uir qui non cum consilio aliquid agit. Cuius priuacio quam perniciosa sit monacho. testimonium huius exemplum ac figura declarat. Diruite enim ac sine muris comparans ciuitati. In hac sapiencia in hac intellectus sensusque consistit. Sine quibus nec interior nostra edificari domus. nec spiritales poterunt diuicie congregari. secundum illud. Cum sapiencia edificatur domus. et cum intellectu iterum erigitur. Cum sensu implentur cellaria. omnibus diuiciis preciosis et bonis. Hec inquam est solidus cibus. qui nisi a perfectis tantum ac robustis non potest sumi. Sed illud. Perfectorum autem solidus cibus. eorum qui per consuetudinem exercitatos habent sensus. ad discrecionem boni ac mali. Que in tantum utilis nobis ac necessaria comprobatur. ut et uerbo dei eiusque uirtutibus coaptetur. secundum illud. Viuus est enim sermo dei et efficax. et penetrabilior omni gladio ancipiti. et pertingens usque ad diuisionem anime ac spiritus. compagum quoque ac medullarum et discretor cogitacionum et intencionum cordis. Quibus manifestissime declaratur. nullam sine discrecionis gracia perfecte posse uel perfici uel stare uirtutem. Et ita tam beati antonii quam uniuersorum sentencia definitum est. discrecionem esse que firmo gradu intrepidum monachum perducat ad dominum. Predictasque uirtutes iugiter conseruat

discrecionem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

illesas. Et cum qua ad consumationis excelsa fastigia minore possit fatigatione conscendi. Et sine qua multi etiam perpensius laborantes perfectionis nequiverunt culmen attingere. Omnium namque virtutum genitrix et custos moderatrixque discretio est. V.

n

Et ut hanc eandem diffinitionem antiquitus a sancto Antonio et ceteris patribus promulgatam recens quoque sicut promisimus confirmet exemplum. recolite id quod nuper gestum est et oculorum vestrorum inditiis obtutibus.

m ex.

Senem videlicet Eronem. ante paucos admodum dies illusione diaboli a summis ad ima deiectum. Quem quinquaginta annis in hac heremo comoratum et singularis districtionis rigore continentie tenuisse meminimus. et solitudinis secreta ultra omnes hic comorantes miro fervore sectatum. hic quo pacto quave ratione post tantos labores ab insidiatore delusus gravissimo corruens lapsu. cunctos in hac heremo constitutos luctuoso dolore perculit. Nonne quia minus discretionis virtute possessa suis diffinitionibus regi quam consiliis vel collationibus fratrum atque institutis maiorum maluit obedire. Siquidem tanto rigore inmutabilem ieiunii continentiam semper exercuit. et solitudinis quoque celle iugiter secreta sectatus est. ut ab eo participationem ne diei quidem cum fratribus communis. nec veneratio quidem diei paschalis aliquando potuerit obtinere. In qua fratribus cunctis pro anniversaria sollempnitate in ecclesia retentatis solus non poterat adgregari. ne quantulumcumque percipiens leguminis parvi a suo videretur proposito relaxasse. Qua presumptione deceptus angelum sathane velut angelum lucis cum summa veneratione suscipiens eiusque preceptis prono obediens famulatu. ad semetipsum in puteum cuius profunditatem oculorum non attingit intuitus precipitem dedit. De angeli videlicet sponsione non dubitans. quod ei pro merito virtutum ac laborum suorum nequaquam posse firmaverat ulli iam discrimini subiacere. Cuius rei fidem ut experimento sue sospitatis evidentissime comprobaret. supradicto se puteo nocte intempesta illisus iniecit. Magnum scilicet virtutis sue meritum probaturus. cum inde exisset illesus. de quo cum pene iam exanguis ingenti fratrum fuisset labore extractus. vitam die tertio finiturus. Quod his deterius est ita in deceptionis sue obstinatione permansit. ut ei nec experimento quidem mortis sue potuerit persuaderi quod fuisset demonum calliditate illusus. Qua ob rem pro meritis laborum tantorum et annorum numero

...ne pene illusus a diabolo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

numerositate qua in heremo p durauit. hoc miseracione 7 hu manitate sūma ab his qui ei cō paciebant' exicio. ut a pa[tri]b[us] albe pannicio potuit obtineri. ut nō int[er] biothenatos deputat[ur]. etiā me moria 7 oblacione pausanciū iu dicaret[ur] indignū. vi.

Quid dicā de illis duob[us] fr[atri]b[us] qui cū ultra illā heremū tebaidos ubi co[n]dā fuerat b[ea]t[u]s antoni[us] habita ret. nimia cauta discrecione p[ro]moti cuētes p extentā solitudinis uasti tate. nullā escā penit[us] sumere decreuer[unt]. nisi quā p[er] semetipsū illis d[omi]n[u]s p[re]stitiss[et]. Cūq[ue] errantes eos p deserta 7 deficiētes iā fame alō ge mazices cōspexissent. que gēs cunctis pene nacionib[us] feris inmanior atq[ue] crudelior ē. nō enī eos ad effu sionē sanguinis ut nō ullas gētes desideriū p[re]de. s[ed] sola ferocitas mē tis instigat. eisq[ue] contra naturam fe ritatis sue cū panib[us] occurrisset. uni ex eis subueniēte discrecione tam a d[omi]no sibi porrectos cū gaudio 7 gr[ati]ar[um] ac[ti]one suscepit. reputās escā sibi di uinit[us] ministratā. Hec sine d[e]o fact. ut hii q[ui] semp[er] hominū cruore gauderēt. deficiētib[us] iā ac tabescentib[us]. uite subam largirentur. Ali[us] u[ero] recusās cibū tam ab hoīe sibi oblatū. iedie

ssreccione cōsūptus ē. Q[ui] licet inicia exrep[re]hensibili p[er]suasione des cenderint. uni tam subueniēte dis crecione id q[uo]d temere in cauteq[ue] cō cepat emendauit. Ali[us] aut[em] instulta p[re]sūpc[i]one p[er]durans. ac penit[us] discre cionis ignar[us]. mortē quā d[omi]n[u]s auer tere uoluit s[ibi] ip[s]e cōsciuit. Neq[ue] q[ua]m credens instinctu factū diuino. q[uo]d inmites barbari p[ro]p[ri]e obliti feritatis panes eis p gladiis obtulissent. vii.

Quid etiā de illo cōmemorē. cui no minis q[ui]a adhuc sup[er]ē nolumus face mcionē. q[ui] diu longo t[em]p[o]re demonem in angeli suscepit claritate. reuela cionib[us] ei[us] innumeris sepe decept[us]. credi dit nuncium ēē iusticie. Nā exceptis his ōē p omīs noctes. in cella ei[us] lumē absq[ue] ullius lucerne. p[re]bebat officiū. Ad extremū iubet[ur] a demone ut deo filiū suū q[ui] cū eo parit[er] i monaste rio manebat offerret. ut scilic[et] hoc sacrificio abrahe patriarche meritis eq[ua]ret. Cui[us] i tantū ē p[er]suasione se duct[us]. ut parricidiū ope p[er]fecisset. nisi eū uidens puer. cultrū extra cō suetudinē acuendo p[re]parare. 7 uin cla q[ui]b[us] eū tam oblatur[us] ad imolādū cōstringere disponebat in q[ue]rere. p[re]sa gio sceleris futuri p[er]territ[us] aufugiss[et].

Longe e[st] decepcionē illi viii q[ue] monachi mesopotamie narrādo

percurrere. qui in illa prouincia (et) paucis imitabilem continentiam tenens. quam per annos multos singulariter in cella retrusus exegit. ita est ad extremum diabolicis reuelationibus somniisque delusus. ut post tantos labores atque uirtutes quibus excesserat omnes monachos ibidem residentes. ad iudaismum (et) circumcisionem carnis lapsu miserabili uoluerit. Nam cum uolens eum consuetudine uisionum ad credulitatem future decepcionis elicere. uerissima quoque multo tempore diabolus tut ueritatis nuncius reuelasset. ad extremum ostendit xpianum populum una cum principibus religionis ac fidei nostre apostolis scilicet atque martiribus tenebrosum ac tetrum omnique macie tabidum atque deformem. (et) e contra iudeorum plebem una cum moyse patriarchis prophetis summa tripudiantem leticia splendidissimo lumine coruscantem. suadens ut si mallet meritis ac beatitudinis illorum particeps fieri. circumcisionem quoque suscipere festinaret. Horum itaque profectu nullus tam lugubriter fuisset illusus. si tenere discrecionis huius assequi laboraret. Quam obrem quantis periculis sit discrecionis graciam non habere. multorum casus experimenta declarant. Ad hec Germanus respondit. viii.

Et nouellis exemplis (et) diffinitionibus antiquorum satis habundeque probatur discrecionem fontem quendam (et) radicem cunctarum esse uirtutum. Quomodo ergo adquiri debeat cupimus edoceri. Aut quomodo ad inde utrum uera (et) ex deo. an falsa (et) diabolica sit. possit agnosci. Vt secundum illam euangelicam quam superiori tractatu disseruisti parabolam. qua iubemur fieri probabiles trapezete nummismatis ipsam ueri regis imaginem pudentes. deprehendere ualeamus. Quod non sit in legitima moneta figuratum. atque illud sicut uulgari usus uerbo externa collatione dixisti. tamquam paracaraximum reprobemus. Illa instructione pericia cum satis copiose (et) integre prosecutus spiritali atque euangelico trapezete inesse debere signasti. Quod enim proderit uirtutis eius (et) gratie uim tantam cognouisse. si quomodo ad inde expetenda uel exquirenda sint nesciamus. Tunc Moyses. x.

Vera inquit discrecio non nisi uera humilitate conquiritur. Cuius humilitatis hec erit prima probatio. si uniuersa non solum que agenda sunt. sed etiam que cogitantur. seniorum seruentur examini ut nichil suo quis iudicio credens. illorum per omnia definitionibus adquiescat. Et quid bonum quid malum debeat iudicare. eorum traditione cognoscat. Que institucio non solum per ueram discrecionis uiam. iuuenem recto tramite docebit incedere. uerum etiam cunctis fraudibus (et) insidiis inimici seruabit illesum. Nullatenus enim decipi potest quisquis non suo iudicio

inuid. discrecione

uera humilitas hec discr

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sed maiorum uiuit exemplo. Nec ualebit ignorationi eius callidus hostis illudere. qui uniuersas cogitationes in corde nascentes peruersa uerecundia nescit obtegere. sed eas maturo examine seniorum uel reprobat uel admittit. Sic eo namque ut patefacta fuerit cogitatio maligna. marcescit.

Et antequam discretionis iudicium proferretur. serpens teterrimus. uelut tenebroso ac subterraneo specu. uirtute confessionis protractus ad lucem. et traductus ac dehonestatus quodammodo abscedit. Tamdiu enim suggestiones eius noxie dominantur in nobis. quamdiu celantur in corde. Et ut uirtutem sententie huius efficacius colligatis. refferam uobis abbatis serapionis factum. quod ille iunioribus frequentissime instructionis gratia proponebat. XI.

Cum adhuc inquid essem puerulus. et cum abbate theone commanerem. hec mihi inimici inpugnatione ingesta fuerat consuetudo. ut post refectionem nona hora cum sene. unum paxamatium cotidie in sinu meo latenter absconderem. quod sero ignorante illo occulte edebam. Quod furtum licet continentia uoluntatis. et in olti semel desiderii incontinentia sine cessatione committens.

Expleta tamen concupiscentia fraudulenta ad memetipsum reuertens grauius quam sumptu admisso furto cruciabar. quam sumptu eius fueram iocundatus. Cumque istud molestissimum opus uelut ab exactoribus mihi faraonis indictum uice laterum singulis diebus explere. non sine cordis mei dolore complerem. nec tamen eruere me possim ab hac eorum seuissima tirannide. et clandestinum furtum seni manifestare confunderer. contigit dei nutu de hoc mee captiuitatis iugo uolentis eripere. ut quidam fratres cellam senis obtentu edificationis expeterent. Cumque refectione transacta collacio spiritalis cepisset agitari. respondensque senex propositis interrogationibus eorum de castrimargie uicio. et occultarum cogitationum dominatione dissereret. earumque naturam et atrocissimam uim. quam habent donec celantur exponeret. Ego collationis huius uirtute compunctus. et conscientia redarguente perterritus. ut ut quod crederem ob hoc ea fuisse prolata. quod seni dominus secreta mei pectoris reuelasset. in occultos primum gemitus excitatus. Dehinc cordis mei compunctione crescente. in apertos singultus lacrimasque prorumpens. paxamatium quod consuetudine uiciosa substraxeram. de occulto comedebam de sinu furti mei conscio ac susceptore produxi. eumque in medium proferens. quemadmodum cotidie latenter ederem. prostratus in terram cum uenie postulatione confessus sum. et uberi profusis lacrimis. ut absolutionem durissime captiuitatis a domino poscerent. imploraui.

Confide ait o puer. Absoluit XII. te ab hac captiuitate etiam me tacente confessio tua. Victorem namque aduersarium

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tuū · odie triumphasti. Validius
eū tua cōfessione pst̃ernens. q̃m ip
se fueras taciturnitate deiectus. Quē
utiq; neq̃q̃ ut tua t alteri respōsione
cōfutās. inte nūc usq; pmiseras dña
ri. Sedm illā salomonis sententiam.
Quia nō fit ɔtradictio ab his q̃ faciūt
malū cito. Ideo repletū ē cor filioꝝ
hoīū i ipsis. ut faciāt mala. Et id
ēo iā te post hāc publicatiōne tuā iste
neq̄ssimꝰ spc̄ inq̄etare nō poterit.
nec intē latibulū sibi teterrimꝰ ser
pēs deīceps usurpabit. De tenebris
cordis tui salutari cōfessione ptrac
tꝰ ad lucē. Hec dū senex uerba con
pleuerat. 7 ecce lampas accēsa de
meo sinu pcedēs. ita cellā repleuit
odore sulphureo. ut uehemētia feto
ris ipsiꝰ. uix in ea nos residere pmitteret.
Resumensq; ad monitiōnē senex. ecce in
qt dn̄s. ueritatē sermonū tuoꝝ uisi
bilr̄ adpbauit. ut passionis illiꝰ in
centorē de corde tuo salubri cōfessione
ɔpulsū. oclis puidēs. patefactūq; hos
tē neq̄q̄ locum inte ulteriꝰ habiturū.
apta eiꝰ expulsione cognoscēs. Itaq;
sedm sententiā senis. ita ē pniq̄d inme
cōfessionis huiꝰ uirtute dominacio
diabolice illiꝰ cupiditatis extincta. atq; i
ppetuū cōsopita. ut nūq̄ m̄ in mente me
moriā q̄dē cōcupiscētie huiꝰ ulterius
tēptauit immittere ingerere. Hec me

post hec aliq̄ndo pulsatū furtiui illiꝰ
desiderii instigacione psensērim. Quē
sensū in ecclastes q̄ pulcherrime le
gimꝰ figuratum. Si momorderit inq̄t
serpens nō in sibilo. nō ē habūdancia
icantatori. Taciti serpētis morsum.
pnicēsū ee designans; idest. Si p cōfes
sione suggestio seu cogitat̃ diabolica
i cantatori cuidā spāli scilic; uiro.
uel q̄ carminib scripturarū mederi pmī
uulneri. et extrahere de corde cōsueuit.
noxia uenena serpentis patefacta
nō fuerit. succurrere picliāti p̃itoq;
nō potīt. Hic g̃ modo ad sciētiā discre
cōnis uere facillime peruenire poterimꝰ.
ut senioꝝ uestigia subsequētes. neq;
agere deq̄ nouinec; discernē nr̄o iudi
cio psumamꝰ. Sed q̄adm̄d nos t illoꝝ
tradicio t uite pbabilitas informarit.
i omib gradiamur. Qua istruct̃ne fir
matꝰ. nō modo ad pfectā discreconis
tuēnē q̄sq; peruenit. uer etiā cūctis
insidiis inimici tutissimꝰ pmanebit.
Nullo naq; alio uicio tā pcipitē dia
bls monachū ptrahit. ac pducit ad
mortē. q̄m cū eū neglectis cōsiliis se
nioꝝ suo iudicio psuaserit. definitioniq;
cōfidere. Et enī cū omis artes ac disci
pline humano igenio reptē. etiā m
ch apli q̄m uite huiꝰ tēporarie cōmodi
psint. lic; manu palpari nequeāt. 7 oclis
puideri. recte tam a q̄q̄ sine istruentis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

doctrina nequeunt comphendi.
Quam in eptu est credere hanc solam
nō egere doctore que et inuisibilis
et oculta ē et que nō nisi corde pu
rissimo puidet. Cuius error nō tepiat
dāpnū nec qd facile reparet. s; aē
pdicīnē parit mortēq; ppetuam. Ha
bet enī nō aduersꝰ uisibiles s; inui
sibiles atq; inmites hostes diurnū noc
turnumq; conflictū. Nec cōtra unū
seu duos. s; contra innūabilis cater
uas spale certamē. Cuius casꝰ tanto ꝑni
ciosior cunctis. quanto et infestior inimi
cus et cōgressꝰ ocultior. Et ideo sep
seniorꝫ sūma caucione sūt sectāda
uestigia. atq; ad eos cūcta que in
nr̄is cordibꝰ oriunt. sublato ꝯfusiōis
uelamine defeñda. XIII. Gman.
Occasionē nb pniciose uerecūdie.
qua cogitacīones malas studeamus
obtegere. illa p̄cipue creat causa.
qua nouimꝰ q̄ndā in sirie partibꝰ
cōstitutū. ut credabat̄ pcipuū seniorꝫ.
cuidā frī cogitaciones suas simpli
ci cōfessione pdenti. postmodū q̄dā
indignacīone cōmotus. easdē g̃uiter
expbrasse. Unde fit ut dū eas inuib
p̄mimꝰ. ac senioribꝰ erubescimꝰ publi
care. curationū remedia cōsequi
nequeamꝰ. Moises. XIIII.
Sic nō sūt omēs
iuuenes pari modo. t feruentes spū.
t disciplinis ac moribꝰ obtimus insti
tuti. ita nec senes qd̄e cuncti. uno
modo t pfecti possūt t pbatissimi re
piri. Diuicie enī senū. nō sūt cani
cie capitis. s; industria iuuentutis.
ac p̄teritorꝫ laborꝫ stipēdiis metiende.
Que enī inq̄t nō cōgregasti i iuuen
tute. quomodo inuenies in senectute tua.
Senectꝰ nāq; honorabilis ē. nō diutur
na. nec numo ānorꝫ cōputata. Ca
ni sūt enī sensꝰ hōis. et etās senectutis.
uita inmaculata. Et ideo nō omnium
seniorꝫ quorum capita canicies tegit. quosque
uite lōgeuitas sola comdat. nb sūt
sectanda uestigia. seu tradicīones ac mo
nita suscipiēda. sed eorꝫ quos laudabi
lit uitā suā ac pbatissime cōpimus.
i iuuētute signasse. Nec p̄sūpcionibꝰ
ppriis. set maiorꝫ tradicīonibꝰ īstitutos.
Sūt enī nō nulli quorum et quod dolendum ē lugubri.
maior ē multitudo. qui i tp̄re suo quē
ab adolecencia susceptunt. atq; igna
uia senescētes. auctoritatē sibi nō ma
turitate morꝫ. s; ānorꝫ numositate ꝯ
q̄rūt. de quibꝰ exprobrāe illa dn̄s ꝑ ipse sa
tis dirigit ꝑ pp̄ham. Et comederūt
alieni robur eiꝰ et ipse nesciuit. Sed et
cani effusi sūt in eo. et ipse ignora
uit; hos inqm in exēplū iunioribꝰ.
nō uite pbitas. nec ulla pposita hui
laudabilis atq; imitāda districtio.
s; ānositas sola puexit. Quos cāniñē
callidꝰ inimicꝰ. ad decepcīonē iuniorꝫ.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in preiudicata auctoritate proponens. etiam illos qui aduiam profecturis uel suis uel aliorum poterunt monitis meditari subuertere ac decipere exemplis eorum fraudulenta subtilitate festinarent. ut in spiritum eos scilicet noxium uel in letalem eos desperationem doctrinis eorum institutisque perducens. Cuius ita uolens uobis exempla proferre auctoris nomine pretermisso. ne nos quoque illius quod patefacta sibi fiducia publicauit. simile aliquid admittamus. Rem tantum gestam que instructione necessariam uobis conferre possit exponam.

Cum igitur ad senem quendam uobis obtime cognitum. quidam non ignauissimorum iuuenum profecturus sui et curacionis gratia peruenisset. carnalibus incentiuis ac fornicationis spiritu semetipsum inquietari simpliciter prodidisset. consolationem credens laboribus suis orationesque eius et remedia inflictis uulneribus repperturum. Ille amarissimus eum increpans uobis. miserabilemque et indignum. nec monachi nomine censendum esse pronuncians. qui potuerit huiusmodi uicio et concupiscencia titillari. ita suis econtrario contreptionibus uulnerauit. ut eum summa desperatione deiectum ac letali tristicia consternatum. e sua dimitteret cella. Cumque ei tali merore depressus. nec iam de remedio passionis. sed de expleccione concepte concupiscencie. profunda cogitatione tractanti Abbas apollo seniorum probatissimus occurisset. laboremque et oppugnationis uehemenciam. que in corde eius tacite uoluebantur. de contemplatione uultus et de lectione coniectans causam tante perturbationis inquireret. atque ille molliter se compellenti seni ne responsum quidem ullum posset referre. magis ac magis eum senciens senex non iamuit causam tante tristicie silencio uelle contegere. quam ne uultu quidem dissimulare preualeret. intencius ab eo causas oculti doloris cepit inquirere. Quibus ille constrictus. pergere confitetur ad uicum. Ut quia secundum sentenciam illius senis monachus esse non posset. nec refrenare in stimulo carnis et inpugnationis remedia consequi iam ualeret. uxorem duceret. ac relicto monasterio reuerteret ad seculum. Quem senex blanda consolatione demulcens. seseque adserens hisdem cotidie incentiuorum stimulis. atque estibus agitari. et ideo non debere eum prorsus desperatione concidere. nec mirari super impugnationis ardorem. qui non tam laboris studio quam misericordia domini et gratia uinceretur. Unius tantum diei. ab eodem poposcit inducias. et ut reuerteretur ad suam cellam deprecatur. ad monasterium predicti senis tota festinatione perrexit. Cumque eidem approximasset

expansis manib; oracionē cū lacri
mis fundens ait. Converte dne qui
occultarū uiriū & infirmitatis hu
mane solus arbit̄ pius ac secretus es me
dic̄. inpugnacionē iuuenis illi in se
nē istū: ut condescendere infirmitatib;
laborācium & cōpati fragilitati iunioꝝ
t̄ insenectute doceat. Cumq; ille hāc
pcē cū gemitu cōclusisset. cernit ethio
pē tetrū cōtra illi cellulā stantē atq;
ignita ad ūs eū iacla dirigentē. Quibus
cū fuisset ille ptin sauciat̄. & egressus
a cella huc illucq; uelut amēs & ebrius
cursitaret. atq; egrediens & ingrediens iā
se i ea cōtinere nō posset. eadē uia per
gē cōcit̄ cepit. q̄ iuuenis ille discesserat.
Quē abbas appollo tut̄ ante factū q̄b;
dā furiis cōspiciens agitari. intellex
ignitū diaboli q̄d uiderat telū in
corde ei̇ fuisse defixum. Illaq; meo
cōfusione mentis ac perturbacionem
sensuū. in tolandis estibus opari
Acedensq; ad eū q̄ inq̄t ꝑpas. aut quenā
te causę senilis illi grauitatis oblitū
ita puerilit̄ inquietauit. ac mobiliter
cursitare cōpellunt. Cumq; ille se ꝑ
cōsciencie sue reatū. ac turpi exa
gitacione cōfusus. crederet ardorē sui
pectoris deprehensum. ac retectis seni
sui cordis archanis. nullā respōsio
nē percūtanti reddere prs audert.
Reuertere inq̄d ad cellulā. tandēq; te
intellige t̄ ignoratū actenus a diabolo.
t̄ despectū. nec in eoꝝ in eoꝝ numero
cōputatū. q̄b; ille cotidie cōfligit & cō
luctari ꝑfectib; eoꝝ ac studiis insti
gat̄. Qui unū ei̇ inte directū ia
culū. p̄ tanta annoꝝ seriē. quā i hac
pfessione exeuisti. nō dicā respuere.
s; ne uno q̄dē die differre potuisti.
Q̄ te ideo dns passꝰ ē sauciari. ut sal
tē insenecta disceres cōpati infirmita
tib; alienis. & fragilitati cōdescende iu
nioꝝ. tuis exēplis atq; expiencia do
ceteris. Q̄ suscipiens iuuenē infestac
ne diabolica laborātē. nō m̄ nulla con
solacione fouisti. sed & puciosa des
pacne delectū. inimici manib; t̄
didisti. Q̄ntū mt̄ ē ab eodē lugub̄t̄
deuorandū. quē sine dubio neq̄q̄m
tā uehementi cōflictu fuisset adgress.
q̄ te nūc usq; ē ad petē dedignat̄.
nisi futuro pfectu ei̇ inuides inimi
c̄. illā uirtutē quā in̄ se ei̇ inēē cer
nebat. anticipare ac puerte suis ig
nitis iaclis festinasset. pcl dubio in
telliges forciorē. cui tāta ueheme
cia cōfligē. opē peiū iudicauit.
Disce itaq; tuis exēplis laborantib;
cōpati. & piclitātes neq̄q̄m pncio
sa despacne terrere. n̄ durissimis
sermonib; exaspare. s; poci tn̄ blan
daq; cōsolacione reficere. & scdm pre
ceptū sapientissimi salomonis. Erue eo

q̄ ducunt ad mortem. et redimere
eos qui interficiunt ne parcas. Itaque
saluatoris exemplo harundinem quassatam
non conterere. et linum fumigans non exti
guere. Atque illam adiuro graciam poscere.
qua ipse quoque fiducialiter ualeas ope
ac uirtute cantare. Dominus dedit michi
linguam eruditam ut sciam sustentare
eum qui lapsus est uerbo. Nullus enim susti
nere inimici posset insidias. seu
carnales estus. natali quodam igne
flagrantes uel extinguere uel reprimere.
nisi dei gratia uel iuuaret fragilitatem
nostram. uel protegeret uel muniret. Et id
circo saluatoris huius dispensacionis
racione finitam qua ut illum iuuenem
periculosis estibus dominus liberare. uel de inpug
nacionis uehemencia. et conpaciendi affec
tu te uoluit erudire. Communibus
eum precibus imploremus. quod flagellum istud
quod utilitatis gratia est dominus inferre dig
natus est. iubeat amoueri. Ipse enim
dolere facit. et rursum medetur. Percutit.
et manus eius sanauerunt. Ipse humiliat.
et exaltat. Ipse occidit et uiuificat.
deducit ad infernum et reducit. Et
ignita diaboli iacula. que me arbitrio
uel permisit infligi. redundante spiritus
sui rore restinguat. Quam temptacio
nem licet eadem celeritate. qua inferri
dominus passus est. ad unam senis oracio
nem rursus abstulerit. euidenti tamen

experimento docuit. non modo non exp
brari patefacta cuiusque uicia. sed ne
leuiter quidem laborantis dolorem debere
contempni. Idcirco nequaquam uos unius
senis siue paucorum uel inpericia uel le
uitas. ab illa salutari quam prediximus
uia et tradicione maiorum deterreat
et excludat. quorum canicie ad decepcio
nem iuniorum callidissimus abutitur ini
micus. Sed absque ullo confusionis opini
to. omnia debent senioribus reuelari.
atque ab eis ut remedia uulnerum.
uel exempla conuersacionis ac uite fidu
cialiter sumi. In quibus parem opem simi
lemque experiemur effectum. si nichil penitus
affectare nostro iudicio ac presumpcione
temptemus. Denique in tantum placita
deo hec sentencia conprobatur. ut eciam
in scripturis sanctis hanc eandem institucio
nem non ociose repperiamus insertam. ita
ut puerum samuelem iudicio perelectum
suo. nollet per semetipsum diuinum collo
quium disciplina dominus erudire. sed re
currere semel et iterum pateretur ad senem.
eumque ad suum quod uocabat alloquium
ce illi quem offenderat dominum. dum in senio
ris doctrina uellet institui. et quem
sua uocacione dignissimum iudicarat
senioris mallet institucione formari.
V ut scilicet illi quem ad diuinum ministe
rium uocabat. probaret humilitas et
minoribus formam subiectionis proponeret
l exemplo.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

XV. Paulum quoque post semet ipsum uocans et alloquens xpistus cum posset ei perfectionis uiam reserare, confestim dirigit eum ad Ananiam mauult et ab eo iubet uiam ueritatis agnoscere dicens: Surge et ingredere ciuitatem et ibi tibi dicetur quid te oporteat facere. Mittit itaque et iungit ad seniorem eumque illius potius doctrina quam sua censet institui. Ne scilicet quod recte gestum fuisset in paulo, postea ris male presumentibus preberet exemplum dum unusquisque sibimet persuaderet similiter se quoque debere dei soli magisterio atque doctrina potius quam seniorum institutione formari. Quam presumptionem etiam ipse apostolus non solum litteris sed etiam opere atque exemplo docet omnimodis detestandam, ob hoc solummodo se asserens hierosolimam conscendere, ut euangelium quod comitante gratia spiritus sancti cum potestate signorum et prodigiorum gentibus predicabat, cum suis coapostolis et antecessoribus priuata quadam ac domestica examinatione conferret. Et contuli inquies cum illis euangelium quod predico inter gentes, ne forte in uacuum currere aut cucurrissem. Quis ergo tam presumptor et cecus sit, qui se audeat suo iudicio discretionique committere, cum uas electionis indiguisse se coapostolorum suorum collatione testetur. Unde manifestissime comprobatur nulli a domino uiam perfectionis ostendi, qui habens unde ualeat erudiri, doctrinam seniorum uel instituta contempserit, paruipendens illud eloquium quod oportet diligentissime custodiri: Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi, seniores tuos et dicent tibi.

XVI. Quanto ergo conatu debet discretionis bonum uirtute humilitatis adquiri, que nos illesos ab utraque potest nimietate seruare. Uetus namque sententia est ΑΚΡΟΤΝΤΑΙ ΙCΟΤΝΤΑΙC, id est nimietates equalitates sunt. Ad unum enim finem nimietas ieiunii ac uoracitas peruenit. Eodemque dispendio incurrat inmoderata continuatio monachum, quo somni grauissimi torpor inuoluit. Nam per excessum continentie debilitatumque ad illum statum reuocari necesse est, in quo neglegens quisque per incuriam detinetur. Ita ut frequenter eos qui per castrimargiam decipi non potuisse conspeximus, per inmoderationem ieiuniorum uidemus fuisse deiectos, atque ad eandem quam uicerant passionem infirmitatis occasione collapsos. Uigilie quoque et pernoctationes inrationabiles deiecerunt quos somnus superare non potuit. Quapropter secundum apostolum per arma iustitie que a dextris sunt et a sinistris, recto moderamine transeundum est, et ita inter utrasque nimietates discretione moderante gradiendum, ut nec a tradito continentie tramite nos

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ad quiescam abduci. nec rursus re
missione noxia in gule uentrisque
desideria concedam. XVII

Et enim memini me frequenter
ita appetitum cibi penitus respuisse.
ut duobus diebus ac tribus refectione di
lata. ne memoria quidem ullius edulii mentem
interpellauerit. Et rursus ab
oculis meis ita somnum diabolica inpugna
cione substractum. ut plures noctes
ac dies. paululum quod somni oculis meis
admitto precarer infundi. quumque me
periclitatum somni cibique fastidio. quam
sopori et castrimargie conluctacionem
perpensi. Itaque sicut festinandum tibi est ne
appetitu corporee uoluptatis in
dissolucionem noxiam dilabamur. et ante
prestitum tempus uel cibo indulgere. uel modum
eius excedere presumamus. ita et esce somnique
refectio hora legitima. etiam si horre
at ingerenda. Utrumque enim bellum aduer
sarii faccione consurgit. et perniciosi
continencia inmoderata. quam saturitas
remissa supplantat. Ab hac namque
ad mensuram districcionis intercedente
salutaris conpunccione conscendi po
test. ab illa non potest. XVIII.

Quis ergo est connectie modus? Germanus.
quem equo moderamine retinentes.
inter utramque inmitatem illesi tran
sire possimus? XVIIII. MOISES.

Super hac re inter maiores nostros fre
quenter nouimus habitum fuisse tracta
tum. Nam discucientes continencias diu
sorum. qui uel solis leguminibus totis
tantum uel pomis uitam iugiter exigebant.
preposuere cunctis illis refeccionem
solius panis. cuius equissimum modum in
duobus paximaciis statuere. quos par
uulos panes uix libre unius pondus
habere certissimum est. XX. Germanus.

Quod nos gratanter amplexi respon
dimus. hunc modum nos minime pro continen
cia reputare. quippe qui integrum eum ne
quaquam possimus consumere. XXI. moises.

Si vultis experiri uim instituti huius mo
dum istum iugiter retinete. nullum extrin
secus coctum pulmentum die dominico uel
sabbati. neque sub aliqua aduenencium
fratrum occasione sumentes. Nam his
refecta caro. non solum minore quan
titate diebus residuis poterit sustentari.
uerum etiam totam refeccionem sine labore dif
ferre. Illorum scilicet ciborum quos extrinsecus
sumpserit adieccione suffulta. quod nullo
modo facere nec refeccionem panis
differre in diem posterum preualebit.
quisque fuerit semper predicte mensure.
quantitate contentus. Et enim memini se
niores nostros. quod nos quoque retineo freque
ter fuisse perpessos. cum tanto labore ac
difficultate hanc parsimoniam suste
tasse. tantaque in atque inedia prer
dicta custodisse mensuram. ut inuiti

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quodā modo nec sine gemitu atq; tri
ticia. huc̄ finē sibi refeccionis ipoñet.
Generalis tamē hic cōtinēcie XVII.
modus est. ut secdm capacitatē uiriū
t corporis t etatis. tm̄ sibi met cibi un⁹
q̄sq; cōcedat. quātū sustētacio carnis.
nō quātū desideriū saturitatis exposcit.
cit. In utraq; enī parte sustinebit
maximū detrimtū. q̄sq̄s in eq̄litatem
tenēs. nūc uētrē ieiunioꝝ ariditate
cōstrigit. nē escar̄ nimietate disten
dit. Ut enī mēs cibi inanitate lassa
ta pdit orōnū uigorē. dū carnali
lassitudine nimia p̄guata cōdormi
tare cōpellit. ita rursū nimietate uo
racitatis oppsa. emitte ad dnm̄ preces
puras leuesq; nō poterit. Sed ne casti
monie q̄dē ipsi⁹ puritatē indisrupte
ualebit iugitate seruare. dū ei etiā
dieb⁹ illis. q̄b⁹ carnē acore uidet̄ cōtinē
cia castiguare. p̄rita cibi matia ignē
carnal̄ cōcupiscēcie subministrat. III.
Nam qd̄ semł p escar̄ habūdā XX.
ciā cōcretū fuerit in medull⁹. necesse
ē egeri atq; ex ipsa naturali lege expel
li. que exubanciā cuiꝰlib; humoris su
pflui. tut noxiā sibi atq; cōtrariā in
semetipsā reside nō patitur. Ideoq; rō
nabili sep̄ 7 equali ē corp⁹ nrm̄ parsi
monia castigādū. ut si naturali hac
necessitate cōmorātes in carne. oīmo
carere nō possum⁹. salti rari⁹ nos ee nō
āpli⁹ q̄ t̄ina uı ce ista colluuione
respsos. toci⁹ anni cursus īueniat.
Ut tn̄ sine ullo pruritu q̄etus egerat
sopor. nō fallax imago ideo occulte
uoluptatis eliciat. Quā obrem hec
ē tēpata quā dixim⁹ cōtinancie q̄li
tas. atq; mēsura. que patr̄ q̄q; iudicio
cōpbat̄. ut cotidianā panis refeccio
nē. cotidiana comitet̄ esuries. In uno
eodēq; statu aīā parit̄ corpq; cōser
uans. nec ieiunij fatigacōne cōcidere.
nec grauari nimē saturitate pmitens.
Tanta nāq; frugalitate finit̄. ut inter
dū se p⁹ uespam nec senciat aut me
minerit refecisse. XX. IIII.
Et in tantū hoc sine labore pficitur.
ut malint hij q̄ pfeccionē discreēnis
ignorāt. et biduo ptelare ieiunio. idq;
q̄d hodie sūpturi fuerāt. in crāstinū
reseruare. dū in ad refecōnē puenē
tes. desid̄ata facietate pociant̄. Quod
nup beniamin ciuē urm̄ ptinaciter
tenuisse cognoscitis. q̄ ne cotidie pa
ximacia duo pcipiens. equali castiga
cione cōtinuā parcitate iugiter re
tentaret. maluit biduana sep̄ conti
nuare ieiunia. dū in ad refecōnem
ueniēs. duplicata mēsura repleret
uentris ingluuiē. Nā id qd̄ biduo fue
rat pceptur⁹ differens. uno die abso
lucōne ieiunij post biduū parit̄ īsume
bat. idest ut q̄tuor paximacia come

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dens desiderata satietate frueretur, et expletione ventris sui biduano ieiunio quodammodo compararet. Quae obstinatione et pertinacia mentis suae diffinitionibus potius propriis quam seniorum traditionibus adquiescens, qualem finem sui propositi terminaverit, procul dubio meministis. Siquidem relicta heremo rursus ad inanem philosophiam mundi huius ac vanitatem saeculi devolutus, praedictam sententiam seniorum suo casu signet exemplo, ruinaque sua cunctos doceat neminem diffinitionibus suis vel proprio iudicio confidentem perfectionis culmen aliquando posse conscendere, sed ne diaboli quidem perniciosa illusione non decipi. XXV. Germanus.

Quomodo igitur a nobis hic modus indisruptus poterit custodiri? Nam nonnumquam hora nona soluta iam statione ieiunii supervenientibus fratribus necesse est eorum obtentu adicere aliquid ad statutam solitamque mensuram, aut certe humanitatem quam iubemur omnibus exhibere evitare penitus. XXVI. Moyses.

Utraque uno modo ac sollicitudine pari convenit observari. Nam et mensuram cibi causa continentiae ac puritatis cum omni scrupulo custodire debemus, et humanitatem atque ad orationem advenientibus fratribus caritatis obtentu similiter exhibere. Quia satis absurdum est ut fratri immo Christo mensam offerens non cum eo pariter cibum sumas, aut ab eius refectione te facias alienum. Itaque in neutra parte reprehensibiles inveniemur, si haec a nobis consuetudo teneatur.

Ut hora nona de duobus paxamaciis quae nobis canonica mensura victus debentur, uno paxamacio praelibato, aliud huius expectationis gratia in vesperam reservemus. Quae si supervenerit quispiam fratrum, cum ipso pariter insumamus, nihil consuetudini nostrae amplius adiungentes. Et hac dispensatione neque quemquam nos fratris contristabit adventus, qui nobis debet esse gratissimus. Siquidem ita ei exhibebimus humanitatis obsequia, ut nihil a rigore continentiae relaxemus. Sin vero nullus advenerit, hunc quoque velut de canonico modo debitum nobis libere praesumemus. Qua parcitate nec stomachus vespere poterit adgravari, quippe hora nona uno paxamacio iam praemisso, quod plerumque his qui districtiorem abstinentiam se tenere credentes totam refectionem ad vesperam differunt evenire consuevit. Nam recens escae perceptio tam in vespertinis quam in nocturnis orationibus tenuem lucidumque sensum non sinit inveniri. Ideoque commodum satis et utile hora nona refectionis tempus indultum est, in quo reficientes monachos non solum in nocturnis vigiliis levis ac vacuus, verum etiam in ipsis vespertinis sollemnitatibus digesto iam cibo invenietur aptissimum. Talibus nos sanctus Moyses geminae institutionis epulis saginavit, non solum discretionis gratiam atque virtutem perfecti erudiens, sed et abrenuntiandi rationem ex

(c) 2006 Ministerio de Cultura

destinacionē finēq; ꝓpositi ante
acta disputacione demonstrās: ut
qđ ante feruore tm̄ spūs ac zelo dī
clausis q̄dā m̄ oculis sectabam̄. lu
ce clari᷒ apiret. faceretq; sentire
quātū a puritate cordis. 7 discre
cionis linea fuissem᷒ in tp̄ris euaga
ti. Quippe cū etiā oīū uisibiliū in hoc
sclō artiū disciplina. absq; destina
cionis rōne subsistē. ac sine contēplac
ne cti finis atingi oīno nō possit.

Collacio abbatis paf
nucii de trib᷒ abrenūtiacōib᷒

.i. De conuersacione ac uita abbatis panucii. 7 de trib᷒ re
.ii. De sermone eiusdē senis ac responsione nr̄a [re]nunciacōnib᷒
.iii. Proposicio abbatis panucii de trib᷒ uocacōnū generib᷒.
.iiii. Exposicio triū uocacionum. [ut] postrem̄ nō obsit.
.v. Quod 7 desidiose uocacio p̄ma nō ꝓsit. 7 strenuo
.vi. Exposicio triū abrenunciacionū. [q]ui fedi[t]as.
.vii. Quemadmodū singlar̄ renūciacōnū sit ad p̄cedēda
pensacio. 7 qđ sit karitatem nō habere
.viii. De propriis diuiciis in q̄b᷒ cōsistit aīe pulcritudo
.viiii. De tercio genere diuiciar̄. [in] gradu esse pfectum
.x. Nō posse quēquā p̄mo tantū renūciacionis
.xi. Interrogacō de libo arbitrio hominis 7 grā dei;
.xii. Responsio de dispensacion̄ diuine grē manente
.xiii. Quod direccio uie nr̄e ex deo sit. [ac] liberi arbitrii
.xiiii. Quod sciēcia legis magistro 7 illuminacio dn̄i cōferat.
.xv. Quod intellect᷒ q̄ mādata dī possum᷒ agnoscē 7 bo
ne uoluntatis effectus a dn̄o condonetur.
.xvi. Quod ipsa fides a dn̄o condonet. [ut] a domino tribuat᷒.
.xvii. Quod moderacio 7 tolerancia temptacionū nobis
.xviii. Quod ꝑpetuitas timoris dn̄i nob a dō cōferatur.
.xviiii. Quod inicium uoluntatis bone 7 consumacō ei a dn̄o
.xx. Quod nich il in mundo sine dō agat. [ut] uti[l]i cōdicio hoīs.
.xxi. Obieccio sup liberi arbitrii potestate [qu]e sepe egerat.
.xxii. Responsio qđ liberum arbitrium nr̄m adiutorio dn̄i

Incipit liber tercius
de tribus abrenunciacionib᷒.

In illo sc̄or̄ choro. q̄ uelut as
tra purissima in nocte mūdi
istius refulgebāt. uidimus scm̄ pa
nucium. luce luminaris magni, cla
ritatis sciēcia coruscantē. Hic nāq;
p̄br congregacionis nr̄e. idest illius
que i heremo sciti morabat᷒. fuit.
In qua ita ad extremā durauit eta
tē. ut nūq̄ ecella quā iunior ce
pat habitare. queq; ab eccla .v.
milib᷒ distabat. salti ad uicinio
ra migrauerit. Nec fess᷒ annis
die sabbo ut dn̄ico cōuentus ad ecclā.
tanti itineris spacio uexaret᷒. Sed
ne uacuus q̄dē reuerti ex inde cō
tent᷒. uas aque quā ꝑ totā ebdo
madā sūptur᷒ erat. suis ceruicib᷒
supponens. reportabat ad cellam.
Cumq; nonagenariā excessisset etatē.
nūq̄ passus ē eā iunior᷒ sibi labore
defferri. Hic itaq; ab adolescēcia
sua scolis cenobior̄ tāto ardore
se tradidit. ut i eis paruo tp̄re
cōmorat᷒. tā subieccōnis bono q̄ī
uniūsar̄ uirtutū sciēcia. parit᷒

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ditaretur. humilitatis namq; et obediencie disciplina: omnes suas mortificans voluptates. Et per hanc extinctis universis viciis. cunctisq; virtutibus consumatis. quas monasteriorum instituta. et antiquissimorum patrum doctrina fundavit. sublimioris perfectus ardore succensus. heremi festinavit penetrare secreta. Ut dño cui iam fratrum turbas positus siciebat. inseparabiliter in herere. nullo deinceps humano consorcio retrahente. facilius iniret. Ubi tursum tanto fervore et ipsorum anachoritarum virtutes superans. desiderio et intencione iugi: ac divine illius theorie. cunctorum devitabat aspectus. vastiora et inaccessibilia solitudinis penetrans loca. Multoq; in eis tempore delitescens. ut ab ipsis quoq; anachoretis difficulter ac rarissime deprehensus: angelorum cotidiano consorcio delectari ac perfrui crederetur. Atque ei merito virtutis huius ab ipsis indicium fuerit. bubali cognomentum. huius igitur magistro institui cupientes. agitacionum eius stimulis agitati. ad cellam eius iam die advesperante pervenimus. Qui abito aliquantisper silencio. cum proposituum nostrum predicare cepisset. quod scilicet patriam relinquentes. tot provincias pro amore dei perlustratis. egestatem ac vastitatem heremi tolerare. et imitari rigorem conversacionis illorum tanto opere niteremur. quem vix ipsi qui in eadem necessitate. atq; inopia nati educatiq; sint t. sustinerent.

Respondimus nos. III.

Obid ad eius doctrinam ac magisterium tetendisse. ut imbui aliquatenus tanti viri institucionibus ac perfeccione possemus. quam plurimis documentis inesse eidem senseramus. non ut ullis que tamen in nobis non essent laudibus gravaremur. aut elacione animi. qua in nobis quoq; cellulis non numquam suggestione titillabamur inimici. et sub conspectu ipsius quoq; sermonibus inflaremur. Quam ob rem illa nobis pocius precabamur infundi. quibus conpungi et humiliari non quibus nobismet ipsis blandiri extolliq; possemus.

Tres igitur. III. Tunc beatus Pafnucius.

vocacionum sunt ordines. Tres quoq; renunciaciones monachorum in quocumq; vocacionis ordine constitutum. necessarias noverimus. Et primam quidem causam qua tres vocacionum ordines esse diximus. oportet nos diligenter inquirere. Ut cum agnoverimus nos ad dei cultum primo gradu vocacionis adscitos. secundum eius sublimitatem. conversacionis quoq; nitere congruenciam tenemus. Richem pderit sublimiter in coasse. si simulem prinicipus non exibuerimus et finem. Quod si in ultimo ordine nos accusacione ac vastitatem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sc̄i extractos fuisse cognoscimus. Q̄uo uni⁹ ꝓbabili ad religionem ꝑncipio uidem̄ initi: tanto acri⁹ nosmet ipsos ad meliorē finē sp̄ali feruore incitare curem̄. Sedā mͦ q; causā trine abrenūciacōnis omib; nb; nos nosse ꝯuenit. ꝗ nullom̄ potim̄ ꝑfectōnē adtingere: si eā ł ignora uerim̄. ut scientes nō cōtenderim̄ ope cōsūmare. IIII.

Vt ḡ tres uocacionū modi isti sp̄ali distinctōne pandant: Primus ex dō ē; Sedꝯ ꝑ hominē: Tci ex ne cessitate. Ex dō qd̄ ē ꝗties inspira cio ꝗdā inmissa i cordib; nō nūq̄ etiā dormientes nos. ad desideriū et ne uite ac salutis exsuscitat. Dn̄mq; seq̄ 7 ei inherere ꝑceptis. cōpūctōne sa luberrima coortat. ut in scripturis scis abrahā uoce dn̄ica. de genitali solo 7 toci cognacōnis affectib; patrisq; domo. legim̄ euocatū. dicente dn̄o. Exi de terra. 7 de cognacōne tua. 7 de domo pat̄s tui. Q̄ 7 in beatū an toniū. ad scitū ēē cognouim̄. qui occasionē sue cōuersacōnis a sola diuinitate pcepit. Ingressꝰ nāq; ecclam ibiq; audiens in eu̅glio dn̄m ꝑdicantē. ꝗ nō odit patrē aut matrē. 7 filios 7 uxorē. 7 agros. insup 7 aīa suā nō potest mīs ēē discipls. Et si uis ꝑfectus ēē. uade uende oīa que

habes. 7 da paupib;. 7 habebis thes aurū in celū. 7 ueni sequere me. P ceptū h̄ dn̄i. ut ut specialit̄ ad se di rectū. cū sūma cordis cōpūctione suscepit. Confestīq; renūcians cūctis secutꝰ ē xp̄m. nulla exortacōne. neq; doctrina hominū ꝓuocatus. Secūds uocationis modꝰ ē. quē fieri ꝑ hōiē dixim̄. cū ut exēplis q̄rūdā scōꝝ. ut monitis istigati. ad desideriū salutis accēdim̄. ꝗ nos qͦ ꝑ grā dn̄i retine m̄ ad scitos. ꝗ p̄dicti uiri monitis ac uirtutib; incitati. huic nos studio ꝓ fessionīq; tradidim̄. ꝗ ordine etiā i scripturis scis ꝑ moisē. filios isrl̄ de afflictōne egipti legim̄ libatos. Terci uocacōnis modꝰ est. ꝗ ex necessitate descendit. cū diuiciis mūdi huiꝰ ł uoluptatib; obligati. ingruētib; re pēte temptacōnib;. que ł mortis ꝑicla cominat̄. ł amissione bonoꝝ. ac ꝓscripcione ꝑcutiūt. ł caroꝝ morte cōpungūt. ad dn̄m quē seq̄ i rez ꝓsꝑitate cōtēpsim̄. salt̄ in uiti ꝓpa re cōpellim̄. Cui uocacionis neces sitatē in scripturis q; sepissime repim̄. cū filios isrl̄ ob mūta peccōꝝ legim̄ adn̄o traditos hostib; suis. Ob qͦꝝ dn̄acōnē crudelitatēq; seuissimam. 7 rursꝰ cōuersos ad dn̄m ꝓclamasse. Et misit eis inqt dn̄s saluatorē aoth. filiū gera filiū gemini. ꝗ utraq;

(c) 2006 Ministerio de Cultura

manu utebatur pro dextera. Et rursum:
Clamaverunt inquit ad dominum qui suscita
vit eis salvatorem et liberavit eos Othoniel filium
Cenez fratrem Caleph iuniorem. Et de talibus
in psalmo dicitur: Cum occideret eos, tunc
quaerebant eum et revertebantur et dilu
culo veniebant ad dominum. Et rememorati
sunt quia deus adiutor eorum est et deus excel
sus redemptor eorum est. Rursusque: Et cla
maverunt ad dominum cum tribularentur et de
necessitatibus eorum liberavit eos. V.

Ex his itaque tribus modis licet priores
duo melioribus initiis principiis videan
tur, non numquam tamen invenimus etiam de tercio
gradu qui infirmus videtur ac tepidus
perfectos viros ac spiritu ferventissimos
extitisse. Illisque consimiles qui obtimo
principio aggressi dominicum famulatum reli
quam quoque vitam laudabili fervore spiritus
exegerunt. Et tamen de illo superiori gradu
plurimos tepefactos ad culpabilem
finem saepissime recidisse. Ac proinde
sicut illis nihil obfuit quod non suo videntur
arbitrio sed necessitatis conpulsione con
versi, quippe quibus hanc ipsam occasionem
qua conpungerentur domini benignitas
procuravit, ita etiam istis omnino nihil
profuit sublimiora conversionis habuis
se principia quae non studuerunt reliquam
vitam fine congruo terminare. Nec enim
abbati Moysi qui habitavit in loco istius
heremi qui Calamus nuncupatur quicquam de
fuit ad perfectae beatitudinis meritum
quod metu mortis quae ei propter homicidium
cruentum intendebatur inpulsus ad mo
nasterium decucurrit. Qui ita necessita
tem conversionis arripuit ut eam in
voluntatem promptam animi virtute conver
tens ad perfectionis fastigia summa per
venerit. Sic e contrario plurimos quos
nominare non debeo nihil pro
fuit domini servitutem melioribus arri
puisse principiis, quia deinceps cordis ig
navia ac duritia subsequente
in tepore noxium ac profundum mor
tis barathrum conciderunt. Quam rem in apostolorum
quoque vocatione videmus evidenter expressam.
Quid enim profuit Iudae apostolatus sublimissi
mi gradus eodem ordine quo Petrus ceterique apostoli
adscita sponte voluntarie suscepisse qui
vocationis suae tam clara principia cupi
ditatis ac philargyriae pestifero fine
consumens usque ad traditionem domini
crudelissimus parricida prorupit. Aut quid
obfuit Paulo quod repente caecatus ad
viam salutis invitus videtur attractus
qui postea dominum toto animi fervore sec
tatus initium necessitatis voluntarie
devotione consummans gloriam tantis
virtutibus vitam incomparabili fine con
clusit. Totum igitur in fine consistit in
quo potest quis et obtime conversationis
initiis dedicatus inferior per neglegen
tiam repperiri et necessitate attractus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ad nomē monachi ꝓfitendū effi
ci. ꝑ timorē dī diligētiaq; ꝓfectus.
Nunc de abrenūciacionib᷒. VI.
dissereñdū ē. quas tres eē ꝛ patrum
tradicio ꝛ scripturarū scāꝝ demōstrat
auctoritas. q̄sq; unūquisq; nrm̄
omī studio debet implere. Prima ē.
qua corporalit̄ uniūsas diuicias mū
di. facultatesq; cōtempnim᷒. Secdā. qua
mores ac uita affectusq; p̄stinos
aīi carnisq; respuim᷒. Tcia. qua
mēte nrā de p̄sentib᷒ uniūsis ac uisi
bilib᷒ euocātes. futa tantū cōtem
plam᷒. ꝛ ea que sūt īuisibilia cō
cupiscim᷒. Que tā ut simul ꝑficiā
tur. & abrahe legim᷒ dnm̄ p̄cepisse
cū dicit. Exi de trā tua. ꝛ de cog
nacione tuā. ꝛ de domo patꝛ tui.
Pmū dixit de trā tua. idest de facul
tatib᷒ mūdi hui᷒ opibq; trenis. Scdo.
de cognacōne tua. idest ecōūsacione
ꝛ morib᷒. uiciisq; p̄oib᷒. que nb a
nrā natiuitate choerēcia. ut a
finitate q̄dam ꝛ cōsanguinitate
cōnexa sūt. Tcia. de domo patꝛ
tui. idest de omī memoria mūdi
hui᷒. que oclōꝝ occurrit obtutibus.
De duob᷒ enī patrib᷒. idest siue de illo
q̄ deserend᷒. siue de eo q̄ expetend᷒ ÷
Ita ꝑ dd̄ ex ꝑsona dī canit. Audi
filia ꝛ uide. ꝛ. i. a. t. ꝛ. o. d. p. t.
Nā cū dicit audi filia. patr utiq; ē.

ꝛ illū cui᷒ domū t ꝑplm obliuioni
tradi debē ꝑsuadet. patrē uich
hominis sue filie fuisse testatur.
Quod ita fit. cū mortificati cū xp̄o ab
elemētis hui᷒ mūdi. cōtemplam᷒ scdm̄
aplm. iā nō ea que uident̄. sed que
nō uident̄. Que enī uident̄. tpalia
sūt. Que aūt nō uident̄. etna. Et ex cu
tes corde de hac tpali ac uisibili
domo. in illā in qua sumus iugiter
ꝑmansuri. nros oclōs mētēq; diri
gam᷒. Quod tūc implebim᷒. cū in car
ne ambulātes. nō scdm̄ carnē mili
tare dno ceperim᷒. Illā beati apli sē
tenciā ope ac uirtute clamātes.
nr̄ aūt municipat᷒ in celis ē. His
g̃ trib᷒ abrenūciacōib᷒. ꝑpe tres lib᷒
salomōis aptant̄. Nā ꝑuerbia.
pme abrenūciacōi cōueniunt.
q̄b᷒ cōcupiscencia carnaliū rerum.
ac trena uicia resecant̄. Secdā ab
renūciacōe ecclastes. ubi uniuersa
que aguntur sub sole. uanitas re
putant̄. Tcia. cantic̄ canticoꝝ q̄
mēs uisibilia cūcta trāscendens.
uerbo iā dei celestiū reꝝ cōtemplacō
ne cōiungit̄. VII.
Qua ꝑ̄t. nō multū ꝓderit ꝑmā
nos abrenūciacōne. cū sūma de
uocōne fidei suscepisse. si scdam
nō eodē studio atq; eodē impleue
rim᷒ ardore. Et ita cū & hec fuerim᷒ N

(c) 2006 Ministerio de Cultura

indepta. ad illam que tertiam pervenire
potuimus. qui de domo prioris nostri patri
tis egressi. quem ab exordio nativi
tatis nostre secundum veterem hominem. quando
eramus natura filii ire sicut et ceteri. pa
trem nobis fuisse meminimus. omnem mentis
intuitum ad celestia deflectimus. De quo
et patre ad ihrlm que verum dominum patrem
contempserat. dicitur. Pater tuus amorreus.
et mater tua cethea. Et in euangelio.
Vos ex patre diabolo estis et desideria
patris vestri vultis facere. Quem cum
dimiserimus de visibilibus ad invisibi
lia transmigrantes. cum apostolo dicere
poterimus. Scimus autem quoniam si terrestris
domus nostra huius habitationis dissolvatur.
quod habitationem habemus ex deo. domum
non manufactam eternam in celo. Et
illud quod paulo ante commemoravi
mus. Nostra autem municipatus in celis est.
Unde et salvatorem expectamus dominum
ihesum. qui reformabit corpus humili
tatis nostre. conformem corpori clarita
tis sue. Et illud beati david. Quia inco
la ego sum in terra et sicut peregrinus. sic omnes
patres mei. Ut secundum domini vocem tales
efficiamur. quales illi de quibus dominus hec in (ad patrem)
euangelio loquebatur. De mundo hoc non
sunt. sicut ego non sum de hoc mundo. Et
rursus ad ipsos apostolos. Si de mundo
hoc essetis mundus quod suum esset utique diligeret.
Sed quia non estis de hoc mundo. sed ego ele
gi vos de hoc mundo. propterea odit
vos mundus. Huius renunciationis tertie
veram perfectionem tunc merebitur obtinere.
quando mens nostra nullo carnee pingue
dinis ebetata contagio. sed peritissimis
elimationibus expolita. ab omni affectu
et qualitate terrena. per indesinentem divi
narum rerum meditationem spiritalesque theo
rias. ad illa que invisibilia sunt.
eo usque transierit. ut circumdatam se fra
gilitate carnis. ac semi corpori sup
nis et incorporeis intenta non senciat. Atque
in tantum rapiatur excessus. ut non solum
nullas voces auditu recipiat corporali.
nec intuendis pretereuntium imaginibus
occupetur. sed ne adiacentes quidem moles.
et ingentes materias obiectas oculis
carnis aspiciat. Cuius rei fidem atque
virtutem nemo nisi is capiet qui hec que
dicuntur experientia magistrante percepit.
Cuius videlicet ita dominus oculos cordis de
universis presentibus avocaverit. ut ea
non tamquam transitura. sed quasi transacta
iam reputet. et velut inanem fumum
in nichilum resoluta conspiciat. Am
bulansque ut enoc cum deo. ac de hu
mana conversatione moribusque trans
latus. non inveniatur in presentis seculi
vanitate. Quod in illo etiam corporaliter
factum lectio geneseos. ita comme
morat. Ambulavitque enoc cum
deo et non inveniebatur. quia transtulit

(c) 2006 Ministerio de Cultura

illum dicit. Apostolus quoque fide enoc translatus
est. ut non uideret mortem. De qua morte.
dominus in euangelio. Qui uiuit et credit
in me. non morietur in eternum. Quapropter
festinare debemus si perfeccionem ueram
desideramus attingere. Ut quemadmodum cor
pore. parentes. patriam. diuicias mun
di. uoluptatesque despeximus. ita et
corde hec omnia relinquentes. nulla
rursus ad hec que dimisimus concu
piscencia reuertamur. Sic illi qui
educti per moisen cum utique corpore
non redissent. corde tamen reuersi
dicuntur in egiptum. Relicto scilicet deo.
qui eos eduxerat. cum tanta uirtute sig
norum idola egipti que contempserant.
uenerantes. sicut scriptura commemorat.
Et reuersi sunt cordibus suis in egiptum.
dicentes ad aaron. Fac nobis deos qui
precedant nos. Cum illis et pariter con
depnemur. qui in heremo commorantes.
post escam manne celestis. desideraueri
uiciorum fetidos ac sordidos cibos. nosque
cum eis simul murmurare uideamur.
Bene nobis erat in egipto. ubi sedebamus
super ollas carnium et comedebamus
cepas et allia et cucumeres et pepones.
Que figura licet in illo processerit po
pulo. tamen nunc quoque eam cotidie in nostro
ordine ac professione uidemus impleri.
3 Omnis enim quicumque post renunciacionem
mundi huius ad antiqua reuertitur

studia et ad pristina desideria re
uocatur. hec eadem cum illis opere ac
mente proclamat dicens; bene mihi erat
in egipto. Quos uereor ne tanta
innumeranda sit multitudo. quantos
tunc sub moise preuaricancium trans
legimus extitisse. Nam cum sexcenta
milia armatorum de egipto numera
rentur egressa. ex his non sunt am
plius quam duo tantum in terram re
missionis ingressi. Unde festinandum
nobis est. ut a paucis ac rarissimis
sumamus exempla uirtutum. Quia
secundum illam quam diximus figuram in
euangelio quoque multi uocati. pauci autem
dicuntur electi. Nichil ergo nobis proderit
abrenunciacio corporalis. et localis
quemadmodum ex egipto transmigracio.
si renunciacionem cordis. que sublimior
et utilior est. non ualuerimus similiter
obtinere. De illa enim quam diximus ab
renunciacione corporali. ita pronun
ciauit apostolus. Si distribuero inquit
omnes facultates meas. in cibos pauperum
et tradidero corpus meum ut ardeam. ka
ritatem autem non habeam. nichil mihi prodest.
Quod beatus apostolus numquam dixisset. nisi quia
futurum spiritu preuidebat. ut aliqui
facultatibus uniuersis in pauperum alimen
ta dispersis. ad perfeccionem euangelicam.
et caritatis arduum culmen peruenire
re non possent. quare scilicet pristina ui

cia morumque in continenciam. ut superbia ut inpaciencia dominante in suis cordibus retinentes. nequaquam se ab illis expurgare curaverint. Et ob id ad karitatem dei que numquam cadit. minime pervenerint. quia utique inferiores effecti. hoc secundo renunciacionis gradu, initio minus illum tercium qui procul dubio est sublimior adprehendunt. Diligencius tamen et hoc mente perpendite. quod non simpliciter dixerit. si distribuero facultates meas. Videretur enim de illo forte dixisse. qui nec dum evangelicum implens mandatum. adhuc sibi ex eis sicut nonnulli tepidorum faciunt aliquid reservasse. Sed si distribuero inquit omnes facultates meas in cibos pauperum. id est etiam si perfecte abrenunciavero divitiis istis terrenis. Huic eciam renunciacioni aliud maius adiunxit. Et si tradidero corpus meum ut ardeam. caritatem autem non habuero nichil sum. Ac si aliis verbis dixisset. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas. secundum evangelicum mandatum illud quod dicit. Si vis perfectus esse. vade vende omnia que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in celo. Ita scilicet ab renunciasse. ut ex his penitus nichil michi reservem. Et huic erogacioni martirium exustionem mee carnis adiunxero. Ita ut corpus meum tradam pro Christo. et tamen ut inpaciens.

ut iracundus. vel invidus. ut superbus sim. vel aliorum inflammer iniuriis. ut queram que mea sunt. vel ea que mala sunt cogitem. vel universa que michi possunt inferri. non paciens libenterque sustineam. nichil michi prodest et exterioris hominis abrenunciacio atque conbustio. interiore adhuc in eius pristinis involuto. Eo quod simplicem substanciam mundi huius prime conversionis fervore contempnens. que nec bona esse nec mala. sed media esse deffinitur. viciosi cordis noxias facultates similiter abicere non curaverim. nec adtingere divinam caritatem. que paciens. que benigna est. que non emulatur. non inflatur. non irritatur. non agit perperam. non querit que sua sunt. non cogitat malum. que omnia suffert. omnia sustinet. Postremo que sectatorem suum numquam cadere sinit. Super Festinare igitur debemus VIII. platacione peccatorum omni instancia. ut interior quoque noster homo universas viciorum suorum divicias quas in anteriore conversacione contraxit. universas abiciat atque dispergat. Que corpori atque anime. iugiter coherentes. proprie nostre sunt. Ac nisi adhuc in hoc corpore constitutis a nobis abiecte fuerint et abscise. et post excessum nos non deserent. Ut enim virtutes. ut ipsa karitas que earum fons est in hoc seculo conquisita post finem quoque huius vite pulcrum ac splendidum amatorem suum reddit. Ita vicia ad illam perhennem conmoracionem offuscata

ntē q̄dā̄m colorib' terris infectaq; trāsmutet. Pulcritudo enī ł deformitas anime! uirtutū seu uicioꝝ gignit q̄litate. Q̄b' q̄dā attract' color. aut ita eā splendidā reddet' ut a ꝓpha mereat' audire. Et cōcupisc; rex decorē tuū! Aut certe atrā fetidā atq; deformē. ita ut fetorē ꝓp̄e turpitudinis ipsa cōfitet' ⁊ dicat. Cōputruerūt ⁊ corrupte sūt cicatrices mee. a facie insipiēcie mee. Et ipse dn̄s ad eā. Quare in q̄d nō est obducta cicatrix filie ꝓpli mi? Et ideo hec sūt ꝓp̄e nr̄e diuicie. que cū aīa iugiter cōmorant'! quas nb nullus regū. null9 ostiū nec cōferre poterit nec auferre. hec sūt ꝓp̄e nr̄e diuicie quas ne ipsa q̄dē mors ualebit ab aīa separe. Q̄b' ut te nūciātes. ad pfeccionē possumus puenire. ut implicati eterna morte

Tripliciter eī modo. viiij. Imitari in scripturis sc̄is intelligunt' diuicie. idest male. bone. medie. Male q̄dē sūt de q̄b' dicit'. Diuites egue runt ⁊ esurier'. Et ue ub diuites! q̄r recepistis cōsolacōnē urām. Q̄s ꝯ diuicias abiecisse! sūma pfecc̄ ē. Ad q̄r distinccōnē paupes illi sūt. q̄ i eugl̄io dn̄i uoce laudant'.

Beati paupes sp̄u q. i. e. r. c. Et im psalmo. Iste paup. c. ⁊ d. e. e. Et itm. Paup ⁊ inops laudabūt nomē tuū. Sūt ⁊ bone. quas a dō̄ sisse magne uirtutis ac m̄ti ē. Q̄s uir iust' possidens. collaudatur dicēte dd̄. Generac̄ rectoꝝ bnedicet'. Gl̄a ⁊ diuicie i do. e. ⁊. i. e. m. i. s. s. Et itm. Redēpcio aīe uiri ꝓp̄e diuicie. De q̄b' diuiciis i apocalipsi dr̄ ad illū q̄ eas nō habet uituperabilit'. paup ⁊ nud' es.

Incipiā te in q̄t euomere ex ore mō. q̄r dicis q̄d diues sū ⁊ locuplex. ⁊ nulli egeo. Et nescis q̄r tu es miser. ⁊ miserabilis ⁊ paup. ⁊ cec' ⁊ nud'.

Suadeo t' eme eme aurū ignitū. pbatū. ut locuplex fias. ⁊ uestimītis albis induaris. ⁊ nō appareat cōfusio nuditatis tue. Sūt q; medie. idest que poss' nt ut bone ēē ł male. Ad utrūq; enim partē. p arbitrio. ł q̄litate utēcui. trāsferunt'. de q̄b' tar' apl̄s ait diuitib' mūdi hui'. Precipe nō sublime sape. nec spare i incerto diuiciaꝝ! sed in eo q̄ pstat nb habūde oīa ad fruēdū. benefacere. facil' tribuere. cōmunicare. thesaurizare s' fudamētū bonū i futurū. ut ad phendāt ueram uitā; q̄s uer' diues ille i eugl̄io retinēs. ac neq̄q̄ indigēntib' subministrās. de cuius micis satari paup lazar'. ante fore ei

(c) 2006 Ministerio de Cultura

positus cupiebat. in tolerandis gehen-
ne ignibus eterno deputatur ardore.
Has quoque uisibiles huius mundi diui-
tias relinquentes. non nostras sed alie-
nas abicimus facultates. Quamuis eas
gloriemur. ut nostro labore quesitas. uel pa-
rentum ad nos hereditate transmissas;
Nichil enim ut dixi nostrum est. nisi hoc tantum
quod corde possessum atque anime inherens cohe-
rens. a nemine potest prorsus auferri.
De illis autem uisibilibus diuitiis. ad eos qui
illas tamquam proprias retentantes. commu-
nicare indigentibus noluerunt. increpans
loquitur Christus. Si in alieno fideles non
fuistis. quod uestrum est quis dabit uobis.
Euidenter igitur has diuitias alienas esse.
non solum cotidiana experientia docet.
uerum etiam sententia domini ipsa appella-
tione significabit. De inuisibilibus uero
pessimisque diuitiis. loquitur petrus ad
dominum. Ecce nos relinquimus omnia et se-
cuti sumus te. quid ergo erit de nobis. Qui
utique nichil amplius quam uilissima
conscissaque retia. certum est dimisisse.
Que omnia nisi in hac abrenuntiatione
uitiorum. que uere magna et summa est
fuerint intellecta. nec preciosum aliquid
inuenimus apostolos reliquisse. nec dominum ha-
buisse. propter quod illis tantum beatitu-
dinis gloriam largiretur. ut ab eodem
mererentur audire. Vos qui secuti estis
me. in regeneratione cum sederit filius
hominis in sede maiestatis sue. sedebitis
et uos super sedes xii. iudicantes xii. tri-
bus israhel. Si ergo hii qui terrenas perfecte istas
uisibilesque abdicant facultates. certis
ex causis ad illam apostolicam karitatem per-
uenire non possunt. nec illum sublimiorem
paucorumque admodum tenuitatis cuius ter-
cium gradum expedito queant uigore
conscendere. quod illi de semetipsis dicere
debent. qui ne primam quidem que perfacilis est
perfecte arripientes. atque antiquas pecu-
niarum suarum sordes cum infidelitate pristi-
na retentantes. nudo tantum sibimet
autumant monachorum uocabulo gloriari.
Ergo prima quam diximus abrenuntiatio
rerum alienarum est. Ideoque per solam perfectionem
renuntianti conferre non sufficit. nisi
peruenerit ad secundam. que uere abrenun-
tiatio rerum nostrarum est. Quam adepti expul-
sione omnium uitiorum. tercie quoque abrenun-
tiationis fastigia conscendimus. per quam
non solum omnia que in hoc mundo geruntur.
uel particulatim ab hominibus possidentur.
uerum etiam ipsam cunctorum elementorum pleni-
tudinem. que putatur esse magnifica.
tamquam uanitati subiectam et mox tran-
situram transcendentes. animo ac mente
despicimus. Intuentes dumtaxat secundum
apostolum. non ea que uidentur sed que non
uidentur. Que enim uidentur temporalia
sunt. que autem non uidentur eterna
sunt. Vt ita demum illud supremum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

mereamur audire. Quod dicit ad abraham: Veni in terram quam tibi demonstrauero. Per quod euidenter ostenditur quod nisi quis tres illas superiores abrenunciaciones omni impleuerit mentis ardore, ad quartam hic peruenire non possit. Quod remuneracionis ac premii uice perfecte renunciati tribuitur, ut terram repromissionis mereatur intrare. Nequaquam sibi iam ultra spinas ac tribulos germinantem. que post expulsionem passionum cunctarum puritate cordis in hoc corpore possidetur.

Quam non uirtus uel industria laborantis, sed ipse dominus ostensurum esse promisit. Et ueni inquiens in terram quam tibi monstrauero.

Per quod manifeste probatur et inicium salutis nostre domini uocacione fieri dicentis: exi de terra tua, et consumacionem perfeccionis ac puritatis ab eodem similiter tribui, cum dicat: Et ueni in terram quam tibi demonstrauero. id est non quam tu ex temetipso nosse uel industria tua ualeas repperire, sed quam ego tibi non solum ignoranti sed etiam non inquirenti monstrauero.

Ex quo manifeste colligitur quod quemadmodum inspiracione domini prouocati ad uiam salutis adcurrimus, ita etiam magisterio ipsius et illuminacione deducti ad perfeccionem summe beatitudinis peruenimus. XI. Germanus.

In quo ergo liberum consistit arbitrium, nec non quod laudabiles sumus tribuitur industrie nostre, si deus in nobis omnia que ad nostram perfeccionem pertinent et incipit et consumat. XII. Pafnutius.

Hoc uos recte mouisset, si in omni opere uel disciplina principium tantum esset ac finis, et non esset quedam medietas inter esset. Itaque sicut occasiones salutis diuersis modis deum cognoscimus operari, ita nostrum est occasionibus nobis adiuuitate concessis uel enixius uel remissius famulari. Nam sicut dei fuit uocantis oblacio: exi de terra tua, ita abrahe fuit exeuntis obediencia. Et quemadmodum illud quod dicitur: et ueni in terram, ut fiat obtemperantis est opus, ita illud quod additur: quam tibi monstrauero, iubentis dei uel promittentis est gratia. Certos tamen nos esse conuenit, quod omnem uirtutem indefessis conatibus exercentes, nequaquam diligencia uel studio nostro perfeccionem possimus attingere. nec sufficiat humana sedulitas laboris merito ad tam sublimia beatitudinis premia peruenire, nisi ea domino nobis cooperante et cor nostrum ad id quod expedit dirigente fuerimus indepti. Ideoque debemus cum dauid oraciones momentis singulis dicere: Perfice gressus meos in semitis tuis ut non moueantur uestigia mea. Et statuit super petram pedes meos et direxit gressus meos. Ut nostri arbitrium quod procliuius uel ignoracione boni uel oblectacione passionum fertur ad uicia, ille inuisibilis rector mentis humane ad uirtutum pocius studia retorquere dignetur. Quod uno uersiculo per prophetam legimus manifestissime decantari. Inpulsus uersatus sum ut caderem. In quo liberi arbitrii infirmitas designatur. Et dominus suscepit me. rursus ad

(c) 2006 Ministerio de Cultura

adiutorium domini iunctum eidem semper ostendit.
Qui ne penitus libero collabamur arbitrio.
cum titubasse nos uiderit. porreccione
quodammodo manuum suarum sustentat. atque con
firmat. Et iterum. Si dicebam motus est pes
meus. libera scilicet arbitrii facultate.
Misericordia tua domine adiuuabat me. Iterum
mobilitati sue deus coniunxit auxilium
qui ne moueret perfidia sua. non industrie
sue fuisse sed misericordie domini confitetur.
Et iterum. Secundum multitudinem dolorum
meorum in corde meo. qui libero in me utique nas
cebantur arbitrio. consolaciones tue le
tificauerunt animam meam. sed tua scilicet
inspiracione uenientes in cor meum. re
serantes contemplaciones futurorum bonorum.
que pro tuo nomine laborantibus preparasti
non solum abstulerunt omnem anxietatem cor
dis mei. uerum etiam summam leticiam cumu
lerunt. Et rursum. Nisi quia dominus adiu
uit me. p. a. i. i. a. m. Liberi utique
arbitrii prauitate in inferno se habi
tatum fuisse testatur. nisi dominus fuisset adiu
torio. ac proteccione saluatus. A domino enim
non libero arbitrio. gressus hominis dirigun
tur. Et cum ceciderit nisi libero dum
taxat arbitrio. non collidetur. Quapropter.
quia dominus supponit manum suam. hoc est
aptissime dicere. Nullus enim istorum suffi
cit sibi ad obtinendum iusticiam. nisi
per momenta singula titubanti ei. recol
tuenti fulcimenta manus sue subpo

suerit diuina clemencia. ne prostratus
iaceat penitus. cum fuerit liberi arbitrii
infirmitate collapsus. xiii.

Nec sane uiri isti sancti direccione
uie qua gradiebantur. ad perfectum uir
tutum consummacionemque tendentes. industria
se propria obtinuisse testati sunt. sed eam
pocius a domino precabantur dicentes. Dirige me
in ueritate tua. et dirige in conspectu
tuo uiam meam. Alius autem non solum fide sed
et experimento. et quomodo ipsa rei natura
hoc ipsum se deprehendisse proclamat. Cog
noui domine quia non est in homine uia eius. nec
uiri est ut ambulet et dirigat gressus
suos. Et ipse dominus ad israhel. Et dirigam
eum. Ego inquit ut abietem uirentem. ex me
fructus tuus inuentus est. xiiii.

Legis quoque ipsius scienciam. non leccionis
industria. sed magisterio et illumina
cione dei cotidie desiderant adipisci di
centes ad eum. Vias tuas domine demonstra
mihi. et semitas tuas edoce me. Et reue
la oculos meos. et considerabo mirabilia de
lege tua. Et doce me facere uoluntatem
tuam. quia deus meus es tu. Et iterum. Qui doces
hominem scienciam. xv.

Ipsi uero et intellectum tantum ad quod man
data dei posset agnoscere. que utique
in libro legis nouerat esse prescripta. a domino pos
tulat promereri dicens. Seruus tuus sum
ego. da mihi intellectum ut. sc. m. t.
Utique et intellectum semel sibi per naturam prestitum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

possidebat. noticiã q; mandatorum
dei que discripta tenebat. in lege utiq;
habebat in promptu. et tam ut hãc
plus adprehenderet. dnm precabatur.
S cies neq; q sufficere sibimet posse. id
qd p naturam codicem in sertu e. nisi
cotidiana dni illuminacione. ad intel
ligenda spualit lge ac mãdata eius
apertius agnoscenda. sesq; ipsi ab eode fue
rit illustratus. Ipso enim uase eleccionis
h qd dicimus clarius pdicante. Ds e enim
q opatur in nob. et uelle et pficere p bona
uoluntate. Qd potuit apertius dici. Quã
ut et bonã uoluntate nrã. et opis co
sumacione a dno in nob pnunciaret
impleri. Et itm. Quia nob donatu
e p xpo. no solu ut in eu credatis. s;
ut eciã p illo paciamini. hic q; et ini
ciu conuersionis ac fidei nre. et passio
nu toleranciã. donari nob a dno de
clarauit. Qd intelliges dd. q; simu
lit orat. s hoc ipsa dni medicam... con
cedi dicens. Confirma ds hoc. qd opa
tus es in nob. h ostendes no sufficere
sibi salutis principia. dono dei gratiq;
collata. nisi fuerit eade misericordia
ne ipsius et cotidiana opitulacione per
fecta. Non enim libm arbitriu s; dns sol
uit copeditos. Non nrã uirtus s; dns
erigit elisos. no lectionis industria.
s; dns illuminat cecos. qd grece di
citur. idest

dns sapientes facit cecos. Non nrã
caucio. sed dns custodit aduenas. Non
nrã fortitudo. s; dns alleuat siue
suffulcit omis q corruunt. hec at dici
mus. no ut studiu nrm ut laborem
atq; industriã. qsi in anum et supfluo
impendenda uacuemus. sed ut nouerimus
nos sine auxilio di. nec adniti posse
nec efficaces nros ee conatus. ad capes
cendu tã inmane pmium puritatis. nisi
nob adiutorio dni ac misericordia
fuerit cotributum. Equus enim paratur
in die belli. a dno e adiutoriu. quia
no e in fortitudine potens uir. Opor
tet nos q sep cu bato dd canere.
Fortitudo mea et laudacio mea. no li
bm arbitrium sed dns. et factus e m
in salute. Qd doctor q; gentium. no
ignorans idoneu se factum ministerio
noui testamti. no suo merito nec su
dore. s; dei miseracione pclamat. Non
qd sum inqd idonei cogitare aliqd
ex nob qsi ex nob. sed sufficiencia nrã ex
deo e. qd mi latine. sed expressius
dici potest. idoneitas nrã ex deo est.
D enq; secit. q et idoneos nos fecit.
ministros noui testamti. XVI.
In tantum at uniusa... que ad sa
lutem ptinent. apli sibimet a dno lar
gita senserunt. ut ipsã q; fide pstari
sibi a dno postularent dicentes. Ad d
nob fide. Plenitudine ei no libero ar

(c) 2006 Ministerio de Cultura

bito psumentes: sed deum sibi credentes
munere conferendum. Denique docet nos
idem auctor salutis humane. quam
ipsa fides nostra lubrica sit et infirma.
neque quantum in se sufficere posse. nisi fuerit
auxilio domini roborata dicens ad petrum.
Simon. simon. ecce sathanas expetivit
vos. ut cribraret sicut triticum. Sed ego
rogavi patrem meum ne deficiat fides
tua. Et alius in semetipso sentiens
fieri et quodammodo fidem suam infidelitatis
fluctibus ad periculosi naufragii moles
scopulos perurgeri. ad eundem dominum au
xilium fidei sue postulans dicit. Domine adiuva
infidelitatem meam. In tantum itaque
senserunt evangelici et apostolici viri universa que
bona sunt auxilio domini consummari et ne
ipsam quidem fidem suam confessi sunt illesam
se posse suis viribus ut arbitrii liberta
te servare. ut hanc vel adiuvari in se
vel donari sibi a domino postularent. Que si
in petro ne deficeret domini egebat auxi
lio. quis erit tam presumptor et cecus. qui
ad sui custodiam. cotidiano domini cre
dat adiutorio non egere. Presertim cum
ipse dominus in evangelio. hoc ipsum evidenter
expresserit dicens. Sicut palmes non potest
fructum facere a semetipso. nisi in vite
manserit. ita et vos nisi in me manse
ritis. Et iterum. Quia sine me nichil po
testis facere. Quam sit igitur ineptum ac sacri
legum quicquam de bonis actibus nostre in

dustrie. et non dei gratie ut adiutorio
deputare. manifeste probat dominica
protestante sententia. Sine sua aspira
cione vel cooperacione. spiritales fructus ex
tendere neminem posse. Omne enim datum bonum
et o. d. p. d. d. a. p. l. Zacharias quoque:
quod siquid bonum ipsius est. et siquid optimum ab
ipso. Et ideo constanter beatus apostolus. Quid
enim habes quod non accepisti. Quod si acce
pisti. quid gloriaris quasi non acceperis. XVII.
Summa quoque tolerancie. qua temptaciones
illatas sustinere possimus. non tam in nostra vir
tute. quam in domini misericordia et moderacione con
sistere. beatus apostolus ita pronunciat. Temptacio
vos non apprehendat nisi humana. Fidelis
autem deus qui non patitur vos temptari super id
quod potestis. Sed faciet cum temptacione et
exitum ut sustinere possitis. Dominum quoque ap
tare sive confirmare animos nostros ad omne
opus bonum et operari in nobis ea que sibi sunt pla
cita. Idem apostolus docet. Deus autem pacis qui
eduxit de tenebris pastorem magnum ovium.
in sanguine testamenti eterni ihesum christum.
aptet vos in omni bono. faciens in vobis quod
placeat coram se. Quod et thessalonicensibus
ut eveniat. ita precatur dicens. Ipse autem
dominus ihesus christus. et deus pater noster qui dilexit
nos et dedit consolacionem eternam et spem
bonorum in gratia. exhortetur corda vestra. et
confirmet in omni opere et sermone bono.
Ipsum denique timorem dei quo firmiter XVIII.
eum tenere possimus. a domino nobis inferendas

propheta ex persona domini manifeste testatur
infundi. ita dicens. Et dabo eis cor nouum
et uiam unam. ut timeant me uniuersis die
bus. et bene sit eis et filiis eorum post eos. Et
feriam eis pactum sempiternum. et non desi
nam eis benefacere. et timorem meum dabo in
corda eorum. ut non recedant a me. Ezechiel
quoque. Et dabo eis cor unum. et spiritum nouum
tribuam in uisceribus eorum. Et auferam cor la
pideum de carne eorum. et dabo eis cor car
neum. ut in preceptis meis ambulent. et iu
dicia mea custodiant. faciantque ea. et sint
mihi in populum et ego sim eis in deum. XVIIII.

Quibus manifestissime probamur et
initium uoluntatis bone nobis domino inspiran
te concedi. Quam autem per se aut per ortacionem
cuiuslibet hominis. aut per necessitatem nos ad
salutis attrahit uiam. et profectionem uirtutum
ab eodem similiter condonari. Nostrum uero hoc est.
ut adortacionem auxiliumque dei. uel remissius
uel enixius exequamur. Et pro hoc nos uel remu
neracionem uel supplicia dignissime promereri.
quod eius dispensacionem ac prouidenciam erga
nos benignissima dignacione collatam. uel
neglegerimus. uel studium nostre obediencie
deuocione congruerimus. Quod euidenter in deu
teronomio aperteque describitur. Cum in
quit introduxerit te dominus deus tuus in terram
quam possessurus ingrederis. et deleuerit
gentes multas coram te. ethetheum et gerge
seum. et amorreum. cananeum. et ferezeum.
et eueum. et gebuseum. septem gentes multo
maioris numeri. et robustiores te. et tra
diderit eas tibi. percuties eas usque ad inter
necionem. Non inibis cum eis fedus. neque socia
bis cum eis coniugia. Quod ergo introducuntur
in terram repromissionis. quod delentur gentes
multe coram eis. quod traduntur in manus eorum
naciones maioris numeri. et robustio
res quam populus israel. dei esse gratiam scriptura
pronunciat. Utrum autem percuciat eas israel usque
ad internecionem. an reseruet eas et parcat.
et utrum ineat necne cum eis fedus. et utrum so
ciet cum eis coniugia. annon societ. ipsorum
esse testatur. Quo testimonio manifestis
sime dicernitur. quid libero arbitrio. quid ue
dispensacione. uel cotidiano adiutorio domini
debeamus adscribere. Et quod diuine sit gratie
prestare nobis occasiones salutis. et prosperos
successus. atque uictoriam. nostrum uero est. ut con
cessa dei beneficia. uel sequamur uel intercius ex
sequamur. Quam racionem etiam illorum cecorum cura
cione. satis euidenter uidemus expressam. Quod
enim transit ante eos ihesus. diuine prouiden
cie et dignacionis est gratia. Quod uociferantur
et dicunt miserere nostri domine fili dauid.
fidei ipsorum et credulitatis est opus. Quod in
suum recepit oculorum diuine miseracio
nis est munus. Quod autem post percepcionem cuiuslibet
muneris. tam gratia dei quam racio liberi
perseuerat arbitrii. Leprosorum quoque decem
qui pariter curati sunt. declarat exemplo. E quibus
dum unus per arbitrii sui bonum gratias re
stituit actione. dominus nouem requirens unique

(c) 2006 Ministerio de Cultura

collaudans sollicitudinem adiutorii sui, et circa inmemores beneficiorum suorum iugem se retinere demonstrat. Hoc ipsum visitationis sue donum est, quod vel suscepit vel adprobat gratiam vel requirit ac reprehendit.

XX. Credere tamen inconcussa fide nos convenit nichil sine deo prorsus in hoc mundo geri. Aut enim voluntate eius aut permissu agi universa fatendum est, ut scilicet hec que bona sunt voluntate dei ac perfici auxilioque credantur. Que autem contraria sunt permissu, cum propter nequiciam ac duriciam cordis nostri deserens nos divina protectio diabolum nobis vel ignominiosas corporis passiones patitur dominari. Quod etiam apostoli vocibus evidentissime perdocemur dicentis: Propterea quod illos deus tradidit in passiones ignominie. Et iterum: Quia non crediderunt deum habere in noticiam, tradidit illos deus in reprobum sensum ut faciant ea que non conveniunt. Et ipse dominus per prophetam: Et non audivit populus meus vocem meam, et Israhel non intendit mihi. Propterea quod dimisi eos secundum adinventiones cordis eorum, ambulabunt in adinventionibus suis.

XXI. Germanus. Hoc testimonium apertissime liberum arbitrium demonstrat quod dicit: Si populus meus audisset me. Et alibi: Et non audivit populus meus vocem meam. Cum enim dicit si audisset, ostendit in potestate illius fuisse vel adquiescendi vel non adquiescendi iudicium. Quomodo ergo non in nobis nostra salus est collocanda, cum audiendi vel non audiendi ipse nobis concesserit facultatem?

XXII. Pafnucius. Acute quidem considerastis hoc quod dicitur: Si audisset me, sed neque quem quis sit qui ad audientem vel non audientem loquatur attenditis. Nec illud quod sequitur: Pro nichilo utique inimicos eorum humiliassem et super tribulantes eos misissem manum meam. Nemo ergo hec que protulimus, ut nichil geri sine domino probaremus, prava interpretatione detorques ad defensionem liberi arbitrii, ita conetur adsumere ut ab homine gratiam dei provisionemque cotidianam temptet auferre, per hoc quod dicitur: Et non audivit populus meus vocem meam. Et iterum: Si populus meus audisset me, Israhel si in viis meis ambulasset. Et cetera. Sed respiciat quod sicut liberi arbitrii facultas populi inobediencia demonstratur, ita cotidiana circa eum provisio dei clamantis quodammodo et monentis ostenditur. Cum enim dicit: Si populus meus audisset me, priorem utique se locutum eis evidenter ostendit. Quod fieri a domino non solum per legem scripta litteris, verum etiam cotidianis monitis solet, secundum illud quod per ysaiam dicitur: Tota die expandi manus meas ad populum non credentem et contradicentem mihi. Utrumque ergo potest hoc testimonio comprobari quod dicitur: Si populus meus audisset me, Israhel si in viis meis ambulasset, pro nichilo utique inimicos eorum humiliassem et super tribulantes eos misissem manum meam. Nam sicut liberum arbitrium per inobedienciam populi demonstratur, ita dispensacio dei et auxilium eius versiculi ipsius inicio declaratur.

vel non adquiescendi

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nae sive. cum se in pore locutum fuisse comemorat. et postea inimicos ei humiliaturum si ab eodem fuisset auditus. Nos enim per hoc quod protulimus non liberum arbitrium hominis volumus submovere. sed huic adiutorium et gratiam dei per singulos dies ac momenta necessariam comprobare. His nos sermonibus eruditos abbas pafnucius e sua cella non tam alacres quam compunctos corde. ante medium noctis emisit. hoc nobis precipuum sue collationis conferens munere. ut cum per abrenuntiationis prime consummationem quam tota virtute studebamus implere. adugenda nobis perfectionis culmina crederemus. Incipiemus agnoscere. nec dum nos cepisse monachorum fastigia somniare. Quippe qui de secunda abrenuntiatione. pauca quidem in cenobiis eruditi. tertiam in qua omnis perfectio continetur queque illas inferiores duas. multis precedit modis. ne auditu quidem nos antea percepisse noscemus:

Collacio abbatis Danielis de concupiscencia carnis et spiritus:

Kapitula eiusdem:

i. De vita abbatis danielis.

ii. Inquisitio unde repentina oriatur commutatio mentis ab inestimabili in mestissima animi delectatione.

iii. Responsio super proposita animi questione. Ledi. dilat.

iiii. Quod dispensationis ac probationis dei duplex causa sit.

v. Quod studium et industria nostra nichil sine adiutorio

vi. Quod utile nobis sit interdum a domino derelinqui.

vii. De utilitate eius pugne quam apostolus ponit in luctatione carnis ac spiritus.

viii. Interrogatio quid sit quod apostolus adversante se concupiscentia carnis ac spiritus tria dicit voluntas.

viiii. Responsio de intellectu recte interrogantis.

x. Quod vocabulum carnis non in una significatione ponatur.

xi. Quid in hoc loco caro ab apostolo nominetur. Et que spiritus.

xii. Que sit voluntas nostra que inter concupiscentiam carnis

xiii. De utilitate certaminis que ex colluctatione carnis ac spiritus oritur. Et gravius puniuntur.

xiiii. De inemendabili malitia spiritualium nequitiarum.

xv. Quid nobis prosit carnis adversus spiritum concupiscentia.

xvi. De incentivis carnis quibus nisi humiliemur. +

xvii. De eunuchorum tepore.

xviii. Interrogatio quid sit inter carnalem atque animalem.

xviiii. Responsio de triplici animarum statu in tepore.

xx. De male abrenuntiantibus.

xxi. De his qui contemptis magnis occupantur in parvis.

Incipit liber quartus de concupiscentia carnis et spiritus;

Inter ceteros christiane philosophie viros. abbatem quoque vidimus danielem. equalem quidem in omni virtutum genere. his qui in heremo sicy commanebant. sed peculiariter gratia humilitatis ornatum. Qui intuitu puritatis ac mansuetudinis sue. a beato pafnucio solitudinis eiusdem presbitero. cum multis iunior esset etate ad diaconii est prelectus officium. In tantum enim idem beatus pafnucius virtutibus ipsius adgaudebat. ut quem vite meritis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et gratia par non erat. coequare sibi eum
sacerdotii ordine festinavit. Si
quidem nequaquam ferens inferiore eum
ministerio diutius inmorari. obtansque
sibimet successorem dignissimum provi
dere. superstitem cum honore presbiterii
provexit. Qui tamen pristine humilitatis
consuetudinem non omittens. nichil unquam
illo presente sublimioris ordinis ad
iectione donavit. sed semper abbate paf

spiritales hostias

nucio offerente. velut diaconus prioris
ministerii permansit officio. In quo
tamen beatum pafnucium cum talis virtutis esset
ac tante. ut in multis etiam prescientie gratiam
possideret. hec spe substituendi electi
que frustrata est. Nam non multo post
hunc quem preparaverat successorem

Hic vero abbas ·II·— premisit ad dominum
daniel an querentibus cur interdum reside
rentes in cellula. tanta alacritate cordis.
cum inestimabili quodam gaudio et exuberan
tia sacratissimorum sensuum repleremur.
ut eam non dicam sermo subsequi. sed nec
ipse quidem sensus occurreret. et oratio quoque
pura promptaque ac pura. et mens plena
spiritalibus fructibus preces suas efficaces
ac leves. etiam per soporem supplicantis ad
deum pervenire sentiret. ac rursum nul
lis existentibus causis. tanto subito re
plerentur angore. et inrationabili quadam
mesticia premerentur. ut non solum nosmet
ipsos huiusmodi sensibus arescere sentire

mus. verum etiam ipsa cella sorderet
lectio ipsaque instabilis ac nutabunda.
et quodammodo ebria evagaretur oratio. ita ut
ingemescentibus et conantibus nobis ad di
rectionem pristinam revocari mens nostra possit.
quantoque intentius ad deum reduceret intuitum.
tanto vehementius ad discursus instabiles
lubrico raperetur excessu. Et ita omni
spiritali fructu redderetur effeta. ut nec
desiderio regni celorum. nec metu ge
henne proposito. ab hoc letali somno
valeret excitari. ita respondit. III.
Triplex ratio maioribus mentis huius
quam dixistis sterelitatis nobis est tradita.
Aut enim de neglegentia nostra. aut de in
pugnatione diaboli. aut de dispensatione
domini ac probatione descendit. De negli
gentia quidem. cum nostro vicio tepore pre
cedente. incircumspecte nosmet ipsos et
remissius exhibentes per ignaviam desidiamque
noxiis cogitationibus pasti. terram cordis
nostri spinas et tribulos facimus germinare.
Quibus in ea pullulantibus consequenter effi
cimur steriles. atque ab omni spiritali fructu
et contemplatione ieiuni. De inpugnatione
vero diaboli. cum bonis non numquam studiis
deditos callida subtilitate mentem nostram
adversario penetrante. vel ignorantes ab
optimis intentionibus abstrahimur et inviti.
Dispensationis autem ac probationis dupl. IIII.
plex causa est. Prima. ut paululum per
dominum derelicti et nostre infirmitatis

et minus uestre humiliter intuentes. sup
ꝑcedente puritate cordis que nobis est
illius uisitacione donata. nullatenus
extollamur. Fratresque nos ab eo derelic
tos gemitibus nostris et industria. illum leti
ticie ac puritatis statum. recuperare non
posse intelligamus. Et puritatem cordis ala
critatem non nostro studio sed illius nobis digna
cione collatam. et presente de ipsius gratia rursum et illa
minatione esse poscendum. Secunda uero pla
cuisse causa. ut perseuerantiam nostram uel mi
tis constanciam et desiderium comprobet. Et
quam intencione cordis uel oracionum instancia.
deserentem nos uisitacionem sancti spiritus requira
mus manifestetur in nobis. ac pariter agnos
centes quanto labore amissum istud spirituale
gaudium et puritatis leticia conquiratur.
sollicicius inuentam custodire ac tenere
attencius studeamus. Quod enim neglige
ter custodiri solet. quod credit facile
posse reparari uel quod euidenter probatur.
gratiam dei ac medicam semper operari in nobis ea
que bona sunt. V.

Qua deserente nichil ualere studium
laborantis et quantumlibet ad meritis
industria. sine ipsius tamen adiutorio.
statum pristinum recuperare non posse. Illis
que in nobis tangit ad impleri. non uolentis.
neque currentis. sed miserentis est dei. Que
gratia non numquam econtrario negligentes ac
resolutos inspiracione hac qua dicimus
sancta et habundancia spiritualium cogitacionum

uisitare non renuit. sed inspirat indig
nos exsuscitat dormitantes. et illumi
nat ignorancie cecitate possessos. Cle
menterque nos arguit atque castigat. et infun
dens se cordibus nostris. ut uel sic de mercede
sompno compunctione ipsius instigati con
surgere prouocemur. Denique frequenter eciam
odoribus ultra omne suauitatem compositi
onis humane. in ipsis subito uisita
cionibus ad impleimur. Ita ut mens hac de
lectacione resoluta. in quendam spiritus rapiatur
excessum. seque commorari obliuiscatur in
ipsis tantum uero illum. VI. carne.
quem dixim abcessum. ut ita loquar
desercionem dei. utique deus uile esse cognouit.
ut nequaquam orare maluerit. ne adeo
penitus in nullo relinqueret. Hoc enim scie
bat in cognitum esse. uel sibi uel humane nature.
ad quamlibet peruenienti perfeccionem. sed reparari
eam poscat deprecatur sic dicens. Non me delinquas
usquequaque. Desideraret alius uerbis. Scio quod de
linquere soleas utiliter tuos sanctos. ut eos pro
bes. Aliter enim ab aduersario temptari non
possunt. nisi a te paulisper fuerint derelicti.
Et ideo non rogo ut numquam delinquas me. quia
non expedit michi ut non uel meam infirmitatem
senciens dicam. Bonum michi est quod humiliasti me
domine. uel exercicium non habeam prelian di.
quod sine dubio habere non potero. si michi semper
indisrupte cohesent diuina proteccio.
Suffultum namque me tua defensione. temp
tare diabolus non audebit. Illud obiciens

(c) 2006 Ministerio de Cultura

7 exprobrans ut m t t qd aduersꝯ
athletas tuos solet exulū iniosa uoce
pferre. Hui' qꝫ grꝯ iob colit dnm? nonne
tu uallasti eū ac domū eꝰ. uniuersamq;
substant ei p circuitū. S; mag' peto ne
me usqq; deseras. qd grece dicit. εως
σφοδρα. idest usq; ad nimietatem.
Q'ntū enī m utile ē. si me paululum sub
relinqs. ut desiderij mei costancia co
pbet. tantū noxiū ē si p meritis ac delic
tis meis. nimiū me deseri patiaris. Q
nulla uirt' humana si diuci in temptac
ne tuo deserat' auxilio. sua poterit cōs
tācia pdurare. 7 nō prim̄ aduersarij ui
potencia t faccione subcūbe. nisi tu ipse
qes humanar uiriū. cōsci ac luctamī
nū moderat'. nō pmiseris temptari nos
sup id qd possum'. S; feceris cū temptac
ne 7 exitū ut sustinere possim'. Tale
qd 7 in iudicū lib'. sup extermīnacne
gētiū spālit' que adu̅sant' isrl' mis
tice tgim' designatū. Hee sūt gentes
qs dns dereliqt. ut erudiret in eis isrl
7 haberent cōsuetudinē cū hostib' pre
liādi. Et mi. p pauca. Dimisitq; eos
dns ut in ipsis expiret isrl. utrū
audiret mādata dnī. que pcepat pa
trib' eoz p manū moysi. an nō. Quā
utiq; pugnā nō inuidens ds qeti isrl.
nec male eidē cōsulens. sed sciens ēē uti
lissimū reseruauit. Ut du gētiū istar'
semp ipugnacne de pmitt'. nuqā se
sentiret auxilio dnī nō egere. Et ob
id semp in eiꝰ meditacione 7 inuocacione
psistens. nō in ertie ocio solueretur.
Hec bellandi usū 7 exercicia uirtutis amit
teret. Frequent' enī qs nō potuere adu'sa
supare. securitas 7 psperitas deiecer'.
Hanc pugnā utilit' q; nris insertā vij.
mēbris. etiā in apto ita tgim'. Caro aūt
cōcupiscit aduersꝰ spm. 7 sps aduersꝰ car
nē. Hec aūt adinuicē sibi aduersant'. ut
nō queq; uultis illa faciatis. Habe' 7
h' pugnā inuiscerata qdāmodo corpori
nro. dispensacne dnī pcurante. Quod
enī genalit' 7 sine aliq exceptione oib'
in est. qd aliud indicari potest. nisi ipsi
humane subst. p ruinā primi hoīs iam
naturalit' ad tributū. Et qd inuisis cōge
nitū cōcretumq; dephendit'. quomodo nō
credendū sit arbitrio dnī nō nocētis s;
cōsulentis insertū. Causā uō h' belli. id ē
carnis 7 sps. hac ēē pnuciat. ut nō
inqt queq; uultis illa faciatis. Ergo
id qd pcurabit ds. ut aut nō possit
impleri. idest ut nō qcūq; uolum'
illa faciam'. Si impleat'. qd aliud credi
potest ēē qm noxiū. 7 ē qdām utilis
hec pugna. nob dispensacne creato
ris inserta. 7 ad meliorē nos statum
puocans atq; cōpellens. Qua sublata.
pculdubio pax ecōtrario pnicsa suc
cederet.
Licet nob viij.
qdam intellect' linea. iā placere

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uideatur. tamen quia nec dum possu-
mus apostoli sententiam ad liquidum peruidere.
uolumus hec ubi apicis explanari. Tres
enim hic res indicari uidentur. Prima.
carnis aduersus spiritum pugna. Secunda.
spiritus aduersus carnem concupiscentia. Tercia
uoluptas nostra que uelut media collo-
catur. de qua dicitur. Ut non ea quecumque uultis
illa faciatis. Super qua re licet ut diui-
sus pienes quidam ex hiis que exposita
sunt intelligentie ... colligamus. uolumus
tamen quia se huius contulit collationis oca-
sio. aliquid ubi lucidius disputari.

Discernere diuisiones VIIII.

et lineas questionum porcio intellectus est.
et maxima pars intelligentie. scire quod
nescias. Unde pro quod dicitur. Insipienti inter-
roganti. sapiencia reputabitur. Quia
licet is qui interrogat. ui proposite questionis
ignoret. tamen quia prudenter inquirit. in-
telligit quod non intelligat. Et ipsum illi
reputatur ad sapientiam. quia quod nesci-
ret. prudenter agnouerit. Secundum namque
diuisionem ... tres hoc loco res ab
apostolo nominari uidentur. Concupiscen-
cia carnis aduersus spiritum et spiritus aduersus
carnem. Quarum aduersus se inuicem
pugna hanc uidetur habere causam
atque racionem. ut ea que uolumus non
facere nequeamus. Quarta que super est
ea. quam minime nos indistis. ut
illud scilicet quod nolumus faciamus.

Nunc ergo quoniam duarum concupiscentiarum id est car-
nis ac spiritus agnoscamus opus est nobis et ita
demum que uoluntas sit nostra. que inter
utramque posita est discutere ualeamus.
Deinde quid possit uoluntas nostra non ex-
simulter discernamus. X.

Vocabulum carnis in scripturis
sanctis multifarie legimus nominari.
Nonnunquam significat hominem integrum. id est
qui ex corpore constat et anima. ut ibi.
Et uerbum caro factum est. Et uidebit omnis
caro salutare dei. Nonnunquam homines pec-
catores atque carnales. ut ibi. Non
permanebit spiritus meus in hominibus quia caro sunt.
Interdum pro ipsis peccatis ponitur. ut ibi.
Uos autem non estis in carne. sed in spiritu. Et
iterum. Caro et sanguis regnum dei non
possidebunt. Et iterum sequitur. Neque cor-
rupcio incorruptelam possidebit. Non-
nunquam pro agnitione et propinquitate. ut ibi.
Ecce nos os tuum et caro tua sumus.
Et apostolus. Siquomodo in emulationem inducam
carnem meam. et saluos faciam aliquos ex
illis. Querendum ergo nobis est. secundum quam sig-
nificationem ex hiis quatuor carnem hic
debeamus accipere. Manifestum namque
est secundum illud quod positum est. Et uerbum
caro factum est. et illud. Et uidebit omnis
caro salutare dei. penitus stare non
posse. Sed neque secundum illud quod dicitur.
Non permanebit spiritus meus in hominibus
istis. eo quod sint caro. Quia non sic

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ibi abrupte de homine pecca
tore. ita et hic ponitur caro cum dicitur.
C aro concupiscit adversus spiritum, spiritus
adversus carnem. Neque enim de rebus
substantialibus loquitur, sed de actualibus.
Que in uno eodemque homine pariter
et singillatim cum quadam temporis vicis
situdine et mutatione luctantur. XI.
Quam ob rem in hoc loco carnem non hominem
id est hominis substantiam, sed voluntatem car
nis et desideria pessima debemus acci
pere. Sic nec spiritum quidem aliquid rei substantia
lem. sed anime desideria bona et spiritalia
designari. quem sensum idem beatus
apostolus superius evidenter expressit. ita dicens.
D ico autem spiritu ambulate et desideria
carnis non perficietis. Caro enim concupiscit adversus
spiritum, spiritus adversus carnem. Hec autem invicem sibi adversantur.
ut non quecumque vultis illa faciatis. Que
cum utraque id est desideria carnis ac
spiritus in uno eodemque sint homine. intestinum
cotidie intra nos geritur bellum. dum
concupiscentia carnis que precipitanter
fertur ad vicia. his que ad presentem requiem
pertinent. deliciis gaudet. Cui econtra
concupiscentie spiritus adversata. ita desi
derat tota spiritualibus studiis inherere.
ut etiam necessarios carnis usus obtat
excludere. Sic illis iugiter cupiens
occupari. ut illam obtaret fra
gilitati eius curam penitus amputari. Caro
luxuriis ac libidine delectatur.

Spiritus ne ipsis quidem naturalibus deside
riis adquiescit. Illa cupit saturari
somno repleri cibo. Hic ita vigiliis
ieiuniisque saginatur. ut ne ad ipsum
quidem necessarium vite usum somnum
cibumque velit admittere. Illa universis
copiis exuberare concupiscit. Hic nec ipsi
quidem exigui panis cotidianam habe
re substantiam contentus est. Lavacris illa nitere
cere et cotidianis adulantium cuneis
appetit constipari. Hic squalore sordium
et inaccessibilibus heremi vastitate con
gaudet. cunctorumque mortalium presen
tiam pertimescit. Honoribus illa et lau
dibus hominum confovetur. Hic irrogatis sibi
iniuriis ac persecutionibus gloriatur. XII.
Inter has quoque utrasque concupiscen
tias anime voluntas in medio quodam
vituperabili ordine consistens. nec vitiorum
flagitiis oblectatur. nec virtutum do
loribus adquiescit. Sic querens a passio
nibus temperari carnalibus. ut nequaquam ve
lit dolores necessarios sustinere. si
ne quibus desideria spiritus nequeunt possideri.
A bsque castigatione carnis castimoniam
corporis desiderans obtinere. Sine vigi
liarum labore cordis adquirere puritatem.
C um requie carnis spiritalibus exuberare vir
tutibus. Absque illius exasperatione omni concu
piscentie gratia possidere. humilitatem
christianam sine mundana exercere iactura.
R eligionis simplicitatem cum seculari ambi

bitione

b. ii. bt de concupiscentia

(c) DGC Ministerio de Cultura

sectari: xpo cu hominu laude ac
fauore seruire. Districtione ueritatis.
sine culpia t tetam offensione pfer
re. Postremo sic mauult futura co
seq bona. ut psecia no amittat. Que
uolutas nuq nos ad pfectione uera
pueniret. faceret s; in tepore qdam
tetterimo collocaret. Talesq; faceret.
qles illi sunt. q i apocalipsin ierepac
ne dnica castigant. Scio opa tua. q
neq; frigid es. neq; calid. Utinam
frigid ees aut calid. Sz nc at tepid
es. incipia te euomere ex ore meo. In
hunc tepidissimu statu alti secus
hec i surgentia bella disrupent. Na
cu famulates huic uolutati nre. ad
hac remissione uoluerim nos met
ipsos paululu relaxare. cofestim
aculei carnis i surgunt. Suisq; nos
uiciis 7 passionib sauciates. neqq m
i illa qua delectam puritatis qualitate
stare pmittunt. atq; ad illa qua ore
m frigida uoluptati plnaq; senta
b ptrauit uia. Rursu si sps feruore
succesi. opa carnis uoletes extinguere.
sine ullo respectu fragilitatis humane.
totos nos metipsos reptauerim ad i
modata uirtutu studia cordis ela
tione cofestim! mt pellans imbecillitas
carnis. ab illa repphensibili nimie
tate. sps reuocat ac retardat. Et
ita fit. ut utriq; cocupiscencia tali
colluctatione alterne sibimet repug
nante? anime uoluptas que nec totu
se carnalib desideriis dedere. nec uir
tutu uult laborib desudare. qdam
iusto moderamine tepere. du hec int
utraq; contencio illa pnciosiorem
excludes anime uoluntate. ut quadi
equitatis libim instatera nri corporis
collocat. que sps carnisq; cofinia.
iusto discernit examine. Nec ad e
is mte sps ardore succesam nec a
leua carne uicior aculeis spondae
pnites. Duq; hec pugna cotidia
nis dieb utilit exagitat i nob. ad
illu qrtu qd nolum salubiter uem
re copellim. ut puritate cordis no
ocio nec securitate. sed iugi sudore
7 cotritione sps adqram. Castitatemq;
carnis districtis ieiuniis. fame. siti.
ac uigilancia retentem. Directione
cordis. leccione. uigiliis. oratione
cotinua. 7 sollicitudinis squalore ca
pia m. Paciencia. tribulacionu exerci
ciis retentem. Cu blasphemiis 7 op
brior satietate. mo seruam auc
tori. Veritate cu inuidia mudi hm
7 inimicicis si necesse fuerit exse
qm. 7 tali colluctatione i nro corpore
mulitate. ptractis nb ab hac ignaua
ua securitate. atq; ad istu que no
lum labore. ac uirtutu studia p
uocatis. equitas obtime media retentet.

Et tepidū uīe uoluntatis arbitriū.
hinc sp̄s feruor. illic carnis gelidis
simꝰ rigor. moderatissimo calore cō
tēperet. Ac neq; ad effrenata uicia
inīe ꝑ carnē cōcupiscencia sp̄s sinat.
nec rursꝰ ad uirtutū inrationabilis
appetitꝰ fragilitatē carnis. sp̄s patiat̄
extolli. Ne ut inde originem pullu
let fomites uiciorū. ł hinc elatio mor
bi ꝑncipalis emergēs. telo nos sup̄bie
grauiore cōfodiat. Sed hoꝝ pugne
eque libracio iusta succedens. sanā
ı modatā inīt utraq; uirtutū rese
ret mā- tinere regio. docens milite
xp̄i sep̄ incede. Atq; ita fiet. ut cū
ꝑ tēpore huiꝰ quā diximꝰ ignauissi
me uoluntatis. ꝓpensiꝰ mēs ad deside
ria carnis fuerit deuoluta. sp̄s con
cupiscēcie refrenet. neq̄q̄m eo ui
ciis adolescente tirenis. Rursūq; si
ı modato feruore. ꝑ excessū cordis.
ad ıpossibilia fuerit sp̄s nr̄. ı incō
durata. ꝑrupt'. infirmitate carnis
ad iustū retrahat exam̄. Et trāscen
dēs uoluntatis nīe tepidissimū statū.
cōmodissima tēpie planoq; tramite
cū sudoribꝰ industria. ıuā ꝑfectionis
incedat. Simile qd etiā in illiꝰ tur
ris extructione. legimꝰ a dn̄o dispensat̄
ı libro geneseos. ubi linguaꝝ obor
ta repente cōfusio. sacrilegos ausus
hominū. nefariosq; cōpescuit. Ser

mansisset etiā illi aduersꝰ dm̄. imo ad
usꝰ eos. qui diuinā eī adtemptare ce
pant maiestatē. cōsensꝰ noxios. sinō
eos dispensacio di̅ repugnās inter se
diūsitas lingue ꝑ dissonanciā uocis. ı
melioꝝ statū ꝑficere cōpulisset. Et
q̄s ad excidiū sui ant̄ manerat ꝑniciosa
cōsencio. ad salutē reuocasset bona
utilisq; discordia. Incipientes scilic;
humanā fragilitatē. intendere di
uisione sentire. quā ꝑ noxiā cōspi
ratione elati. antea nesciebant. XIII.

IN tantū ū utilis nob ex huiꝰ pug
ne diūsitate. cūctatio nascitꝰ. Et sa
lutaris ex hac cōcertatione dilacio.
ut resistente soliditate corporea. dū
ab eoꝝ effectu que neq̄t inīe cōcipi
mꝰ retardamꝰ. nō nūq̄ ı meliorem
statū. seu penitudine subsequente.
seu emendatione q̄dā que solet peristi
natione opis. ı recogitatione interue
niente. descēde corrigamꝰ. Denq; hos
q̄s intelligimꝰ ad uoluptatū suarū
desideria ꝑficienda. nullo carnis obsta
culo retardari. demones scilic; ac spā
les neq̄tias. eq̄dē cum sit de eminenciore
angeloꝝ ordine deuoluti. detestabi
liores ee̅ hoibꝰ cōteplamꝰ. Coq̄ possi
bilitati eoꝝ desideriis adiacente. id
q̄d neq̄t semel conceperint. irreuocabili
malo ꝑficere nō metunt. qz sic est
anis eoꝝ uelox ad excogitādū. sic

(c) 2006 Ministerio de Cultura

adp fitiendū pnior ⁊ absoluta suba-
D uq; subpeditat eis pna facilitas.
ea que uoluerint pagedi coceptū
malū. nulla intercedens delibacio
salutaris emendat. .xiiii.

Spiritalis naq; suba nec ulla car
nis soliditate deuicta. ut excusac
nē exorte inse pue nō recipit uo
luntatis. ita ueniā malignitatis.
excludit. Quia nulla quēadmodū
nos ad peccandū. inpugnacio car
nis extrinsec' lacessita ē. sed uicio
soli' male uoluntatis accensa. Crob
h sine uenia pccm ⁊ langor sine
remedio ē. Sic cū nulla terrena sol
licitate materia corrumpit'. ita nec i
dulgēciā quidē aut locū potest pe
nitudinis obtinere; qb' ex reb us
euident colligit. qd nō solū noxia
nō sit hec que contra se munce sus
citat' i nb. carnis spsq; contēcio.
uerū etiā maximū nb cōferat utilitatē.

Primo qd desidias ⁊ neglige .xv.
cias nr̄as. stati arguit. ⁊ ut quodā
diligentissimi pedagogi astriccius
⁊ discipline linea nūquā nos deuiate
cōcedens. si paululū qd securitas
nr̄a insuta cogrue seueritatis ex
cesserit. flagellis incētiuor stimulat
cōfesti ⁊ increpat. atq; ad cōpetē
tē reuocat paritatē. Scdo: qd
p castimonie ac puritatis integ

de pollucione

tate. cū dei grā cōcedente. ita nos
lōgo tpr̄e genitali pollucione inde
runi inmunes. ut nec ipsa quidē sim
plici comocione carnis. ulterius nos in
quietudos ee credam. Et p hoc utilit
q nō gestem' corruptelā carnis.
in secretis cōsciencie nr̄e fuerimus
elati. suo nos rursū quius queto ac
simplici nos uisitās fluxu. humi
liat ac retudit. nosq; hoies ee sti
mulis suis admonet. Quēadmodo enī
cū i ceteris generib' uicior. eq̄dē q̄
morib' magisq; noxius indifferen
ci solam' i currere. Nec tā facile
i eor cōpugnam admisso. ī hoc pe
culiari humiliat cōsciēcia nr̄a. p
que hāc illusionē neglectaz quēq;
passionū recordacone mordeatur.
euident intelliges. inmundā se fac
tā naturalib' incentiuis. que cū ee
inmūdior spalib' uiciis ignorabat.
Et recurrens ptin' ad emdacōnē an
teriorisi ignauie. cōmonet pati
ne sup successib' pterite puritatis.
debe cōfidere. cū se pspicit pusillū
qd declinate adūo pcidisse. nec
posse hui' purificacōis donū nisi
p solī dei grām possidere. docentib'
nos quēadmodo ipsi rei expimētis.
Ut si integritate cordis ppetuo cō
seq delectamur. humilitatis stu
dam' uirtute iugiter obtinere;

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Huius quippe puritatis elacionem. xvi. prenciosiorē futurā cunctis sceleribus atque flagiciis. et ob hanc nichil nos emolumenti cōsecuturos. per quam habet castitatis integritate testes sunt ille uirtutes. quae superbi fecerunt (i. āgli) mentionē. Que cū nulla huiusmodi titillacionēs carnis habuisse credā tur. ob solā cordis elacionē. perpetua ruina de illa celesti sublimique stacione deiecta sunt. Essem itaque penitus absque remedio tepidi. ut pote nō habentes indicē negligencie nostre uel in corpore nostro. uel in cōsciencus prius insidentē. nec studeremus ad perfeccionis unquam peruenire feruorē. sed ne frugalitatis quidē destriccionē uel continēciā tenere remus. nisi nos hec titillacio carnis merescēs humiliaret atque retunderet. et aduersus spiritualium quoque uiciorum purgacionē sollicitos redderet.

Denique in his xvii. et ceteros. qui spadones sunt corpore. ideo huic animi tepore plurimque in ee dephendimus. quia uelut absoluti ab hac necessitate carnali. nec labore cōtinēcie corporalis. nec cōtricione cordis se existimant indigere. Et hac securitate resoluti. nunquam perfeccionē cordis. sed ne spiritualium quidē uiciorum purgacionē.

uel querere in ueritate. uel possidere festinant. Qui status quidem carnali qualitate descendens. efficitur animalis. quae est procul dubio deterior gradus. Ipse est enim qui de frigido ad tepidum transiens. detestabilior domini uoce significatione.

De utilitate colucxviii. domini naturacionis que inter carnē ac spiritum suscitatur. quantum uidetur ubi eum deteri ex pessum est. Ita ut eā ipsis quodammodo manibus nostris palpabilē factā esse credamus. Et ideo hanc quoque racionē ubi similiter cupimus aperire. quod inter sit inter carnalē et animalē uirum. uel quemadmodum animalis carnali possit.

Secundum dictum xviii. esse deterior. daniel. siue omnē scripturae. tres sunt animarum status. Primus carnalis. Secundus animalis. et tercius spiritualis. quos in apostolo ita legimus. Nam de carnali dicitur. Lac uobis potum dedi nō escham. Nondum enim poteratis. sed nec adhuc quidē potestis. Adhuc enim estis carnales. Et iterum. Vbi enim est inter uos zelus et cōtencio. nonne carnales estis. De animali quoque taliter cōmemoratur. Animalis autem homo. nō percipit ea que sunt spiritus dei. Stulticia enim est illi. De spirituali uero. Spiritualis autem examinat omnia. Ipse autem a nemine diiudicatur. Et iterum. Vos qui spirituales estis. instruite eos qui huiusmodi sunt in spiritu lenitatis. Itaque festinandū

nobis est. ut cum renunciantes desierimus esse carnales. id est ab actibus seculariorum cepimus conuersacione seiungi. et ab illa manifesta carnis pollucione cessare. spiritalem statum protinus apprehendere tota uirtute nitamur. Ne forte blandientes nobis. quod uideamur secundum exteriorem hominem huic renunciare mundo. uel carnalium fornicacionum deseruisse contagia. tamquam qui summam perfeccionis per hoc apprehenderimus. remissiores deinceps erga emundacionem ceterarum passionum. lencioresque reddamur. Et inter utraque detenti. gradum spiritalis profectus assequi nequamus. Existimantes ad perfeccionem nobis habundeque sufficere. quod exteriorem hominem uideamur de conuersacione mundi huius ac uoluptatibus segregare. uel quod immunes simus a corruptela et commixtione carnali. et ita inueniamur in illo tepido statu quem deterrimum iudicat. euomendos nos ex ore domini secundum eius senteciam nouerimus ita dicentis. Utinam calidus esses aut frigidus. nunc autem quia tepidus es incipiam te euomere ex ore meo. Nec inmerito eos dominus quos iam in uisceribus receperat karitatis. nausia tepefactos. cum quadam conuulsione pectoris sui. euomendos esse pronunciat. Qui cum salutares quodammodo ei potuissent prebere sucos. euelli ab eius uisceribus maluerunt. tanto deteriores effecti illis qui numquam in ore domini collati sunt cibis. quanto id quod nausia conpellente proicimus. odibilius detestamur. Quicquid enim frigidum est. eciam cum in ore susceptum fuerit in calorem. et salutifera suauitate percipitur. Quod autem semel incongruenti teporis abiectum est. non dicam labiis ad mouere. sed eciam eminus intueri sine ingenti horrore non possumus. Rectissime ergo pronunciatur esse deterior. quia facilius ad salutarem conuersionem. ac perfeccionis fastigium. carnalis quis id est secularis uel gentilis accedit. quam hic qui professus monachum. nec tamen uiam perfeccionis arripiens. secundum regulam discipline ab illo semel spiritalis feruoris igne discessit. Ille namque corporalibus saltim uiciis humiliatus. atque inmundum se sentiens contagione carnali. ad fontem uere purificacionis ac perfeccionis culmen. quandoque conpunctus adcurrit. et horrescens illum in quo est infidelitatis gelidissimum statum. spiritus ardore succensus. ad perfeccionem facilius conuolabit. Nam qui semel ut diximus tepido exorsus inicio. monachi cepit abuti uocabulo. nec tamen humilitate ac feruore quo debuit iter huius professionis arripuit. infectus semel miserabili lue et in ea quodammodo resolutus. necesse ulterius perfecta sapere. nec aliis potest monitis erudiri. Dicit enim in corde suo. secundum illam domini senteciam. quia diues sum et locuples et nullius egeo. Cui illud quoque quod subsequitur.

religiosos

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cōsequet̄ aptabit. Tu aūt̄ es miser ꝛ miserabilis. ꝛ paup ꝛ cec̄ ꝛ nud.
In eo fact̄ ẽ sectari deterior. q̄d nec miserū se nec cecū ac nudū. ād em dacīne dignū. t̄ egere monitis alie aut institucione cognoscit. Et obl; nec exortacīne q̄de ullā ūbi saluta ris ad mitt. nō intelliges ipso mo n̄ethi se nūc p̄grauari. ac depimi opinione cūctor. Ruia dū credit ab hōib̄ scs̄. ꝛ ut di famls colitur. ꝛ necesse ē ut i futo uehemenciori iudic penēq; subdat. Postremo. q̄d dixi i morali. in his que nb̄ expūito sa tis cōpta sūt ac pbata. Frequent uidem̄ de frigidis atq; carnalib̄. id ē d̄ sectarib̄ ac paganis. ad spale p̄uc nisse feruore. De tepidis atq; aīa lib̄. omino nō uidem̄. Q̄ ȩtiā pp̄hā ita t̄guī dnm̄ detestari. ut spalib̄ uiris atq; doctorib̄ p̄cipiat. ut ab eis monēdis docēdisq; discedant.
Et neq̄q̄ ulut isterili atq; ifructuo sa tīra. nouisq; seruitb̄ occupata. semī ūbi salutaris expedant. seu cō tepnētes eā nouā p̄ci excolāt tīrā. idest paganos ac sectares. omē doc tine cltura. ac ūbi trāsferāt saluta ris istanciā. Q̄ ita legit̄. Hec dic dn̄s uiro iuda. ꝛ habitatorib̄ ih̄ lm.
Nouate ub̄ nouale. ꝛ nolite serere [sup spinas]
Deniq; q̄d. xx.

pudet dice. ita p̄losq; abrenūciās se cōspicim̄. ut nich ampli imutās se de antiorib̄ uicus ac moribus cōpbent. nisi ordinē tantūmodo atq; abitū sectare. Nā ꝛ adq̄rere pecunias gestiūt. q̄s nec antea possederūt. t̄ certe q̄s habuer̄ retine nō desinūt. Aut q̄d ē lugubri. ȩ amplificare desidant. sub hoc p̄textu. q̄d t̄ famlos suos exinde semp t̄ fr̄es alere se debere. iustū ee cōtēdūt. t̄ certe sub obtentu cogre gādi cet̄ reseruat. quē t̄ut abbes instituere se posse p̄sumūt. qui si mūtate uiā p̄feccius inq̄rerēt. h poci tota uirtute p̄fice niterēt. ut scilicet exuti nō solū pecuniis. ueī ȩ affectib̄ p̄stinis ꝛ distēsio tib̄ uniusis. semet ipsos singlares ac nudos. ita sub senior imp̄io col locarēt. ut curā nō modo alior ut lā. sed ne sui q̄de gererēt. Ecōtra rio aūt eueniūt. ut dū frīb̄ p̄ee festi nāt. nūq̄ seniorib̄ ipsi subiciant.
Et a supbia inchoantes. dū alios ins tituere cupiūt. nec disce ipsi nec agere ea que sūt doceda me reant. Q̄ necesse ē ut scd̄m sen tēciā saluatoris ceci duces cecor effecti. parit i foueā cadant. Cui supbie hic; unū sit gen̄. duplex tamē ē ei sp̄es. Vna. que seriem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

grauitateque iugiter immutatur. Alia que effrenata libertate in cachinnos fatuos risusque dissoluitur. Et illa que taciturnitate congaudet, hec uero dedignatur silencio coartari. Hec confundit passim proloqui etiam res incongruas et ineptas, dum erubescit uel inferior ceteris uel indoctior iudicari. Alia ob elacionem clericatus ambit officium. Altera despicit aut potest iudicans illud aut dignitati preminere aut uite aut natalium suorum nimis incongruum uel indignum. Quorum que deterior pronunciada sit, unusquisque discutiat ac perpendat eorum. Unum sane atque

De inobediencia

idem inobediencie genus est uel propter operis instanciam uel propter ocii desiderium senioris uiolare mandatum. Tamque dispendiosum est pro somno quam pro uigilancia monasterii statuta conuellere. Tantundemque est abbatis transire preceptum ut legas, quantum si contempnas ut dormias. Hec alius superbie fomes est pro ieiunio fratrem quam pro refectione negligere, nisi quod perniciosiora et a remediis longinquiora sunt uicia que sub specie uirtutum et imagine spiritualium rerum uidentur emergere, quam illa que ex aperto pro carnali uoluptate gignuntur. Hec enim uelut palam exposita ac manifesti langores et arguuntur continuo et sanantur. Illa uero dum sub pretextu uirtutum teguntur, incurata perdurant, et deceptos quosque periculosius faciunt ac desperatius egrotare. XXI.

Nam illud ridiculum quale sit exprimatur. Quod non nullos post illum prime renunciacionis ardorem, quo uel res familiares uel opes plurimas ac miliciam seculi relinquentes semetipsos ad monasteria contulerunt, tanto cernimus studio his que penitus abscidi non possunt, et que nequeunt in hoc ordine non haberi, quamuis parua in illaque sint, esse defixos, ut horum cura priorum omnium facultatum sit per passionem. Quibus profecto non magne proderit maiores opes ac substancias contempsisse, qui affectum earum ob quas ille contempnende sunt, in res paruas atque exiguas transtulerunt. Nam uicium cupiditatis et auaricie, quod erga species preciosas exercere non possunt, circa uiliores materias retinentes, non abscidisse se, sed commutasse probant pristinam passionem. Nam nimia deuicti diligentia erga curam psiathii, sportelle, sagelli, codicis, aliarumque similium rerum, quamuis uilissimarum, eadem tamen qua antea libidine detinentur.

Que etiam tanta emulacione custodiunt atque defendunt ut pro ipsis aduersus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

fr(atr)em cōmoueri eos. & q(uo)d ē turpi(us)
etiā litigare nō pudeant. In quib(us)
adhuc egritudinē cupiditatis p(er)manē. I. A
laborantes. hec eadē que us(que) cor
poris possidere michi. t(amen) necessitas. II. H
cogit sc(un)d(u)m numm(um) insuriq(ue) co. III. D
mune. nō sint habere contenti in. IIII. R
hoc q(uod) sui cordis auariciā desig. V. Q
nates. cū ut ea q(ui)b(us) uti necesse ē. VI. D
p(ro)pensi(us) student habere q(ua)m ceteri. t(amen). VII. D
excedentes diligencie modū. pe. VIII. D
culiari ea adtenteq(ue) custodiunt. VIIII. D
& ab alior(um) cōtrectac(io)ne defendūt.
que uniu(er)sis frib(us) debent ēē cōmu. X. D
nia. q(ua)si n(on) differencia tantū metal. XI. D
lor(um). & nō ipsa passio cupiditatis. XII. I
habeat in ora. Et cū frib(us) q(ui)dē in(g)r. XIII. D
nis irasci nō liceat. p(ro) uilioribus. XIIII. D
h(oc) ipsū fecisse sine culpa sit. & nō. XV. H
ideo preciosiores abiecerunt ma
terias. ut facili discerent uiliora. XVI. D
cōtempnere. Q(ui)d enī differt utr(um)
q(ui)s p(ro)bac(io)ne cupiditatis q(uo)s opes. XVII. I
amplas atq(ue) magnificas. an q(uo)s. XVIII. R
uiliores excecat spes. nisi q(uo)d in. XVIIII. C
eo rep(re)hensibilior iudicandus ē. XX. D
q(uo)d q(ui) maxima sp(re)uerit. minimis. XXI. D
obligetur. Ideoq(ue) p(er)fectione cordis. XXII. C
abrenūciatio ista nō obtinet. XXIII. Q
q(ue) cū sensu habeat paup(er)is. nō. XXIIII. Q
abiecit diuicias uoluntatē. XXV. T
Incip(it) collac(io) abbatis serapionis de. XXVI. Q

De octo principalibus uiciis ..

Aduent(us) n(oste)r ad abbatis serapionis cellam &
inq(ui)sitio de generib(us) & inpugnac(io)ne uicior(um).
Narracio abbatis serapionis de VIII principalib(us) uiciis.
De duob(us) uicior(um) generib(us) & efficiencia eor(um) q(ua)druplici(ter).
Recapitulac(io) de castrimargie & fornicac(io)nis passione.
Quomodo d(omi)n(u)s n(oste)r sol(us) absq(ue) peccato temptat(us) sit. | fornicacione car(uit).
De temptac(io)ne temptac(io)nis qua a diabolo adpetit(us) ē d(omi)n(u)s.
De consumac(io)ne cenodoxie & sup(er)bie sui ministerio. corporali
De filargiria q(uo)d extrinsecus sit & q(uo)d int(er) ipsa &
De ira atq(ue) tristicia q(uo)d inter | naturale uicia n(on) sit.
Accedenda uicia plurimq(ue) inueniuntur | accidentia.
De sex uicior(um) cōcordia & duor(um) ab eis dissidencia.
De origine & q(ua)litate uniuscuiusq(ue) uicior(um).
Quod sit utilis cenodoxia | ad ipsor(um) inpugnacionē.
De uaria oppugnac(io)ne omnium uicior(um).
De instituendo adu(er)sus uicia certamine. sc(un)d(u)m
Quod nō posse adu(er)sus uicia sine auxilio dei nec
debere nos extolli in eor(um) uictoria.
De significac(io)ne VII gencium q(ua)s isr(ae)l recepit t(er)ras.
& q(ua)re alibi septē alibi multe gentes ēē dicte.
Interrogac(io) de cōparac(io)ne septē gencium & VIII uicior(um).
Exposicio q(uo)m(odo) sc(un)d(u)m octo uicia VIII gentes in(ue)niant(ur).
Cur una q(ui)dē gens deseri. VII u(ero) iubetur exigi.
De natura castrimargie ad similitudinē aq(ui)le cōp(ar)ata.
De p(er)seuerancia castrimargie ad usq(ue) philosopho(s).
Cur abrahe p(re)dixit d(eu)s XI gentes expugnandas a p(o)p(u)lo suo. sint
Q(uo)m(odo) utile sit uicior(um) terras possidere | que fuerint de
Quod de q(ui)b(us) expulsi sint p(o)p(u)li cananeor(um) semini sem
Testimonia diuersa sup(er) significac(io)ne VIII uicior(um).
Quod defecta passione gule p(re)cedens sit labor ad
uirtutes obtinendas.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

xxvii. Quod non idem per omnes ordo sit quo ponit in catalogo

INCIPIT LIBER V. DE VIII. PRINCIPALIBUS VICIIS.

virtutum

In illo cetu antiquissimorum senum
fuit vir nomine Serapion,
admodum gratie ac discretionis ornatus,
cuius collationem operepretium reor litteris
tradere. Ambientibus enim nobis ut de
inpugnatione vitiorum aliqua dispu-
taret, quo origines eorum et cause
manifestius panderentur, ita exorsus est.
Octo sunt vitia principalia, que
humanum infestant genus;
id est. Primum gastrimargia, quod
sonat ventris ingluvies. Secundum
fornicatio. Tercium philargiria,
id est avaritie sive amor pecunie.
Quartum ira. Quintum tristitia. Sextum
accedia, id est anxietas seu tedium
cordis. Septimum cenodoxia, id est
iactantia seu vana gloria. Octavum
superbia. Horum igitur vitiorum
genera sunt duo. Aut enim natura-
lia sunt, ut castrimargia, aut ex-
tra naturam, ut philargiria. Effi-
ciencia vero quadripertita est. Quedam enim
sine actione carnali consummari
non possunt, id est gastrimargia et
fornicatio. Quedam vero etiam sine ul-
la corporis actione conplentur, ut est
superbia et cenodoxia. Nonnulla
commotionis sue causas extrinsecus
capiunt, ut est philargiria et ira.
Alia vero intestinis motibus excitantur,
ut est accedia atque tristicia. IIII.
Et ut hec eadem non solum disputatio-
ne qua tenui possumus breviter, sed etiam scrip-
turarum testimoniis manifestiora
reddamus: Gastrimargia et forni-
catio naturaliter nobis insunt. Nam non-
numquam etiam sine ullo animi incitamento,
solius instigatione ac pruritu car-
nis oriuntur. Materia tamen ut con-
summentur egent extrinsecus, et ita in effec-
tum corporali actione perveniunt. Unus-
quisque enim temptatur a propria concupiscencia.
Deinde concupiscencia cum fuerit concep-
ta, parit peccatum. Peccatum vero cum fuerit
consummatum, generat mortem. Nam neque
primus Adam per castrimargiam decipi po-
tuit, nisi esce materiam habens in
promptu abusus ea fuisset illicite. Nec
secundus sine cuiusdam materia illicitacionis
temptatur, cum dicitur ei: Si filius dei es, dic
ut lapides isti panes fiant. For-
nicatio quoque quod non nisi per corpus perficitur,
omnibus patet. Ita de hoc spiritu dicente
deo ad beatum Iob: Et virtus eius in lumbis,
et potestas eius super umbilicum ventris.
Idcirco hec specialiter duo, que minis-
terio carnis explentur, extra illam
spiritalem anime curam egent peculiari
etiam continencia corporali. Siquidem
ad retundendos horum stimulos non

de remedio ...

sufficiat sola mentis intentio. ut non numquam solet adversus iram. seu tristiciam. ceterasque fieri passiones. que etiam sine ulla carnis afflictione. sola novit expurgare mentis industria. nisi etiam castigatio corporalis accesserit. que ieiuniis vigiliis. et operis contritione perficitur. hisque fuerit remocio localis adiuncta.

Quia sic amborum uicio idest anime et corpus generantur. ita superari nisi utriusque labore non poterunt. Et hec beatus apostolus omnia uicia generaliter pronunciavit esse carnalia. siquidem inimicicias et iras atque hereses inter cetera carnis opera numeraverit. non tamen ad illarum curaciones atque naturas diligencius colligendas. duplicem ea divisione distinguimus. Nam ex hisque dicimus carnalia. quedam vero spiritalia. Et illa quidem carnalia. que specialiter ad fotum sensumque pertinent carnis. et quibus illa ita delectatur ac pascitur. ut etiam quietas inquietet mentes. invitasque eas non numquam pertrahat. ad sue voluntatis assensum. De quibus beatus apostolus ... dicit. Et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostre. facientes voluptatem carnis et cogitacionum. et eramus natura filii ire sicut et ceteri. Spiritalia vero dicimus. que instinctu anime sola orta. non solum nichil voluptati conferunt carnis. sed et gravissimis eam languoribus afficiunt. et miserrime iocunditatis pastu. animam tantum nutriunt egrotantem. Et ideo hec quidem simplici cordis indigent medicina. Que autem carnalia sunt. non nisi duplici quadam modo dicimus ad sanitatem curacione perveniunt. Unde puritati studenti hec plurimum confert. ut has carnalium passionum. ipsas materias sibi primitus subtrahant. quibus potest vel occasio vel recordatio earundem passionum. egrotanti adhuc anime generari. Necesse est enim. ut morbo duplici duplex adhibeatur curatio. Nam corpori ne concupiscencia in effectum temptet prorumpere. et necessaria est effigies et materia illicienssubtrahenda est. Et anime nichilhominus. ne eam vel cogitatione concipiat. attencior meditatio scripturarum. et sollicitudo pervigil. ac remocio solitudinis utiliter apponenda. In ceteris autem vicus. humana consortia nichil obsunt. Quin immo. et plurimum conferunt hisque carere eis in veritate desiderant. quia frequencia hominum magis arguuntur. Et dum lacessita crebrius manifestantur. celeri medicina perveniunt ad salutem. .v.

Ideoque dominus noster ihesus christus. cum apostoli pronunciet sentencia. temptatum fuisse per omnia. secundum similitudinem nostram.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Dicitur tamen absque peccato. idest absque
huius passionis contagio. Neque quippe sci
licet aculeos concupiscentie carnalis
expertus: quibus nos necesse est uel igno
rantes inuitosque compungi: quippe
cui nulla inerat similitudo semi
nationis uel conceptionis humane.
in actione conceptus est archangelo nun
ciante. Spiritus sanctus s. u. i. t. et u. a. o. t.

Ideo et q. n. e. s. u. f. d. .VI.

Nam illis enim passionibus etiam ipse
temptari debuit. incorruptam imagi
nem dei. ac similitudinem possidens:
in quibus et adam temptatus est. cum adhuc
in illa inuiolata dei imagine perdu
raret. hoc est gastrimargia. cenodo
xia. superbia: non in quibus post preuari
cationem mandati imagine dei ac
similitudine uiolata suo iam uicio
deuolutus inuoluitur. Castrimargia
namque est. qua interdicti ligni presumit
edulium. Cenodoxia: qua dicitur
aperientur oculi uestri. Superbia: qua
dicitur eritis ut dii scientes bonum
et malum. In his ergo tribus uiciis etiam
dominum saluatorem legimus fuisse tempta
tum. Castrimargia: cum dicitur ei a
diabolo dic ut lapides isti panes
fiant. Cenodoxia: si filius dei es.
mitte te deorsum. Superbia: cum
ostendens illi omnia regna mundi et
eorum gloriam dicit: Hec omnia tibi dabo.

si cadens adoraueris me. Ut his
denique quibus ille fuit temptatus lineis
appetitus: nos quoque quemadmodum temptato
rem uincere debeamus: suo doceret exemplo.

Ideoque et ille adam dicitur: et iste adam.
Ille primus ad ruinam et mortem. hic primus
ad resurrectionem et uitam. Per illum
omne genus hominum condempnatur. per
istum omne genus hominum liberatur. Ille de
rudi atque intacta fingitur terra. hic
de maria uirgine procreatur. Huic ergo
ut suscipere cum temptatione oportuit:
ita excedere necessarium non fuit. nec
enim qui castrimargia uictus est. po
terat fornicatione temptari: que
ex illius habundantia ac radice proce
dit. qua nec ille quidem primus adam
fuisset elisus: nisi ante generatio
nem eius passione deceptus illecebris
diaboli recepisset. et ob hoc filius dei
non absolute in carne peccati uenis
se dicitur. sed in similitudinem carnis
peccati. Quia cum esset in eo uera caro.
manducans scilicet et bibens et dormiens. et
clauorum quoque confixionem in ueritate
suscipiens: peccatum eius quod preuaricatione
contraxit. uerum non habuit sed ima
ginarium. Non enim ignitos aculeos
concupiscentie carnalis expertus est.
qui uel nolentibus nobis nata iam ad mi
nistrante consurgunt: sed huius quadam
similitudine natum participando

(c) 2006 Ministerio de Cultura

suscepit. Id est cum omnia que offi
cii nostri sunt . iniuriae compleret.
et universas infirmitates gestaret
humanas. consequenter hunc quoque pas
sionum putatur esse subiacere. ut per has
infirmitates et conditionem huius quoque ti
moris atque peccati . videretur in sua carne
portare. Denique in his eum tantummodo
inimicus diabolus temptavit. in quibus et illum primum
deceperat. Coniciens hunc quoque sicut hominem
similiter in ceteris inludendum . si eum
in illis in quibus priorem deiecerat sensis
set elisum. Verum ei secundum iam morbum
qui de radice prioris inici pullularet.
primo certamine confutatus inferre
non potuit. Videbat enim nullatenus
eum intra se causam huius egritudinis .
suscepisse. Et utique superfluum sperare
ab eo fructum peccati . cuius eum semina
vel radices nullo modo recepisse cer
nebat. Licet secundum Lucham qui po
stremam temptationem illam ponit in qua
dicitur: Si filius dei es . mitte te deorsum.
Haec superbie passio possit intellegi .
ita ut illa superior quam Matheus ter
tiam ponit . in qua iuxta predictum
Lucham euangelistam omnia ei regna
mundi in puncto temporis ostendens .
diabolus repromittit. Accipiatur passio
philargirie. quod scilicet post castri
margiae victoriam . fornicatione
eum temptare non presumens ad philar

giriam transierit . quam radicem esse
malorum omnium noverat. In qua iterum
superatus . nullum ei vitium ex his que
sequebantur eam ausus ingerere est. que
que noverat de ea radice ac fomite
pullulare. ad extremum superbie
transiret passionem . qua noverat
etiam perfectos quosque devictis omnibus
vitiis posse pulsari. qua se et ipsum
cum esset lucifer et perplures alios . absque
ullo incitamento precedentium passionum .
de celestibus meminerat corruisse.
Iuxta hunc quoque quem prediximus ordinem .
qui ab euangelista Lucha describitur. et
ipsa inlicitatio et figura temptamentorum .
quibus et illum primum et istum secundum adam
callidissimus aggreditur inimicus .
elegantissime congruit. Illis namque
dicit . Aperientur oculi vestri. huic osten
dit omnia regna mundi et gloriam eorum.
Ibi dicit eritis sicut dii. hic si filius dei
es. Et ut de efficacia ceterarum quoque
passionum . quarum interserere nos narra
tio coegit . expositio castrimargie ut
diximus temptationis necessario copu
labitur eodem quo proposueramus ordine.

Certamen quartum adversus VII. Diximus
superbia . etiam sine ullo consummari
solere ministerio corporali ; Id quoque eum
egeret actione carnali . que per conpe
tentiam et voluntate sola . concupiscende lau
dis et humane glorie . concredo. primam:

(c) 2006 Ministerio de Cultura

gerant anime captiuitate. Quā quē
effectū habuit corporalem p̄dicti
luciferi illi' antiqua sup̄bia? nisi
q̊d eā tantūmō animo & cogitacione.
cōcepit. ita ꝓpħa cōmemorāte. q̇
dicebas ī corde tuo ī celū ascēdam.
sup̄ astra dī soliū meū ponā. ascē
dā sup̄ altitudinē nubiū. ero si
milis altissimo. q̇ sic hui' sup̄bie
neminē habuit īcentore. ita ei
cōsumacionē criminis sui neq; ꝑfe
ctio cogitacio sola ꝑfecit. eādē cū
affectate tirānidis nulla fuerit
Filargiria viii. opa subsequta.
& ira. licet nō sint uni' nature. nā
prior extra naturā ē. Sequens u̾ ori
ginale uidet̾ ī nob seminarium
possidere. Similiter tamē omnimodo
extrinsec' sibi q̄dē causas cōmotionis
plerumq; cōcipiunt. Etenim frequent̾
hij q̇ adhuc īfirmiores sunt. t̾ impe
ritie t̾ instinctu q̊dā in hec se
corruisse uitia cōquerunt̾. ac p̄cipi
tatos se t̾ ad iracūdiā t̾ ad philar
giā. alior̄ ꝓuocatiōe causantur.
Quod at̄ extra naturā sit philargiria.
hinc liq̇do puidet̾. q̇a nec originale
pbat̾ in nob habe principiū. nec de
mat̾ia cōcipit̾. que ptingit ad aīe
t̾ carnis participatioēm. uiteq; substā.
Hinc enī ad usū t̾ necessitatē nature
cōmunis. p̄ter escā cotidianā ac
potū certū ē ptinere. Reliquē u̾
uniuse materie. quātolib; studio atq;
amore seruent̾. aliene tamē ab hu
mana indigēcia ex usu uite ipsius
adpbant̾. Ideoq; h uelut ext̾ naturā
existens. nō nisi tepidos ac male fū
datos monachos pulsat. que at naturalia
sūt. & pbatissimos monachor̄ eq̇dē in
solitudine cōmorātes atēptare nō
desinunt. Et ī tantū h uerissimū cōpba
t̾. ut ī gentes nō nullas ab hac pas
sione. idest philargirie liberas omnimodis
agnoscam. q̇ nequaq̄ uicij hui' egritu
dinē usu & cōsuetudine receperunt.
Illū q̊q; priore mundū. q̇ ante diluuiū
fuit. diutissime cōcupiscēcie huius
rabiē credim' ignorasse. Que etiā
ī unoq;q; nr̄m recte abrenūciante sine
ullo labore pbat̾ extingui. cū scilicet
uniuersis q̇s facultatib; abiectis. ita ex
pecierit cenobij disciplinā. ut ex
eis ne unū q̇dē denariū sibimet si
ēe patiat̾. Cui' rei testes. in ltahōm
milia possum' inuenire. Qui cū sub
momento breuissimo. dispsis omib;
substanciis suis. ita hanc eradicauerint
passionē. ut ne tenuit̾ q̇dē ab
ea pulsent̾ ulteri'. Hi tamē omni
tēpore cōtra castrimargiā pug
nantes. nisi ingenti circūspectione
cordis & abstinencia corpus diu
caueāt. securi ēe nō possunt. viiii.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Tristicia vel accedia nulla quemadmodum superiora diximus accedente extrinsecus provocatione generari solet. Nam solitarios quosque et in heremo constitutos nulliusque humano consortio frequenter atque amarissime vexare noscuntur. Quod esse verissimum quisque cum fuerit in solitudine commoratus et pugnas hominis interioris expertus ipsis experimentis perfacile comprobabit.

Hec igitur viii. vitia licet diversos ortus ac dissimiles efficientias habeant sex tamen priora idest castrimargia, fornicatio, philargiria, ira, tristicia, accidia, quadam inter se cognatione et ut ita dixerim concatenatione conexa sunt, ita ut prioris exuberantia sequentis efficiatur exordium. Nam de habundantia castrimargie fornicationem. De philargiria iram. De ira tristiciam. De tristicia accidiam necesse est pullulare. Ideoque simili contra hec modo atque eadem ratione pugnandum est, et a precedentibus semper adversus sequentes oportet nos inire certamina. Facilius enim cuiuslibet arboris noxia latitudo ac proceritas exarescet, si radices ei quibus innititur nudate fuerint vel succise, et infestantes humores aquarum continuo siccabuntur, cum genitrix earum fons ac profluentes vene sollerti industria fuerint obturate.

Quam ob rem ut accidia vincatur ante superanda tristicia est. Ut tristicia propellatur ira prius extrudenda est. Ut extinguatur ira philargiria calcanda est. Ut evellatur philargiria fornicatio conpescenda est. Ut fornicatio subtrahatur castrimargie est vitium castigandum. Residua vero duo idest cenodoxia et superbia sibi quidem similiter illa que de superioribus vitiis diximus ratione iunguntur, ita ut incrementum prioris efficiatur alterius.

Cenodoxie enim exuberantia superbie fomitem parit. Sed ab illis sex prioribus vitiis penitus dissident nec simili cum eis societate federantur. Siquidem non solum nullam ex illis occasionem sue generationis accipiunt sed etiam contrario modo atque ordine suscitantur. Nam illis evulsis hec vehementius fruticant et illorum morte vivacius pullulant atque succrescunt. Unde et diverso modo ab his duobus vitiis inpugnamur. In unumquodque illorum vitiorum tunc incidimus cum a precedentibus eorum fuerimus elisi. In hec vero duo victores et maxime post triumphos periclitamur incurrere. Omnia igitur vitia quemadmodum incremento precedentium generantur, ita illorum diminutione purgantur. Et hac ratione ut superbia possit explodi cenodoxia est suffocanda.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et ita semper potioribus superatis. sequentia consenescent. et extinctione precedentium residue passiones absque labore marcescent. Et licet hec que prediximus octo uitia illa qua commemorauimus ratione inuicem sibi conexa. atque permixta sint. specialiter tamen in quattuor coniugationes et copulas cludunt. Gastrimargie namque fornicatio. peculiari consortio federatur. Filargie ira. tristicie accedia. cenodoxie superbia familiariter coniugabitur. XI.

Et ut singillatim nunc de uniuscuiusque uitii generibus disputemus: gastrimargie genera sunt tria. Primum quod ad refectionem urguet monachum ante horam statutam ac legitimam festinasse. Secundum quod expletione uentris et quarumlibet escarum uoracitate letatur. Tercium quod accurationes ac delicatissimos desiderat cibos. Que tamen non tam dispendio monachum feriunt. nisi ab omnibus istis pari studio atque obseruancia semetipsum expedire contenderit. Nam quemadmodum absolutio ieiunii ante horam canonicam nullatenus presumenda est. Ita et uentris ingluuies. et escarum sumptuosa atque exquisita preparatio. similiter est amputanda. Ex his enim tribus causis diuerse ac pessime ualitudines anime procreantur. Nam de prima monasterii odium gignitur. atque exinde horror et intolerantia eiusdem concrescit habitaculi. quam sine dubio mox discessio ac fuga uelocissima subsequetur. De secunda. igniti luxurie ac libidinis aculei. suscitantur. Tercia enim inextricabiles filargie laqueos nectit ceruicibus captiuorum. nec aliquando monachum sinit perfecta Christi nuditate fundari. Cuius uitii passionis inesse uestigia. isto quoque deprehendimus indicio. Cum forte ad refectionem detenti ab aliquo fratrum contenti non sumus eo sapore cibos sumere. quo ab exibente condita sunt. sed quoddam superfundi eis uel adici importuna atque effrenata poscimus libertate. quod fieri penitus non potest tribus de causis. Primum quia mens monachi semper debet in omni tolerantie ac puritatis exercitatione uersari. Et secundum apostolum discere in quibus est sufficiens esse. Nullatenus enim poterit uel occulta uel maiora corporis desideria refrenare. quisque de gustatione modica in suauitatis offensus. ne ad momentum quidem delicias gutturis sui ualuerit castigare. Secundum. quo domino nunquam euenit. ut ad horam desit illa species que postulatur a nobis. et uerecundia necessitati uel frugalitati suscipientis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in cutium publicates scietie; pau
pertate ei quam soli deo cognitum esse
maluerat. Tercio quod interdum
solet sapor ille que nos adici pos
cimus. aliis displicere. et inuenimus
iniuriam in tristitia dum uentri gule ac desi
derio satisfacere cupimus. irrogare.
Ex pt quod omnimodis hec in nobis est casti
ganda libertas. Fornicationis genera
sunt tria. Primum quod per commixtionem sex
utriusque perficitur. Secundum quod absque fe
mineo tactu. per quod iude patriarche
filius adnan percussus legitur. quod in scriptis
sanctis inmunditia nuncupatur. super quo
apostolus. Dico autem innuptis et uiduis.
bonum est illis si sic manserint. sicut et
ego. Quod si se non continent. nubant.
melius est enim nubere quam uri. Tercium.
quod animo et mente concipitur. De quo dominus
in euangelio. Qui uiderit mulierem ad
concupiscendum eam. iam mechatus est eam
in corde suo. Que tria genera beatus
apostolus pari modo docet extinguenda.
pronuntians. Mortificate membra
uestra. que sunt super terram. fornicatio
nem. inmunditiam. libidinem et cetera.
Et iterum de duobus ad efesios. Forni
catio et inmunditia. nec nominetur in
uobis. Et iterum. Illud autem scitote quod omnis
fornicator et inmundus. aut auarus.
quod est idolorum seruitus. non habet he
reditatem in regno christi et dei. Que tria

(de fornicatione)

nisi autem pari obseruatione ca
ueant. similis nos eorum a regno
christi. atque una detinet exclusio.
Filargirie genera sunt tria. Primum quod
renuntiantes. diuitiis. ac facultatibus
suis. expoliari non sinit. Secundum.
quod ea que nobis dispersa sunt. et indigen
tibus distributa. resumere nos maio
re cupiditate persuadet. Tercium.
quod ea que nec ante quidem possedimus
desiderari adquirere compellit. Ire
genera sunt tria. Unum quod exardescit
intrinsecus. quod grece ΘΥΜΟϹ dicitur.
Aliud quod in uerbum et opus effectumque
prorumpit. quod ΟΡΓΗ nuncupatur.
De quibus apostolus. Nunc autem deponite uos
omnia. iram indignationem. Tercium.
quod non ut ille feruens ad horam di
geritur. sed per dies et tempora reseruatur.
que grece ΜΗΝΙϹ. dicitur. que
omnia equaliter sunt a nobis horrore dap
nanda. Tristicie genera sunt duo.
Unum quod uel iracundia desinente. uel de
illato dampno ac desiderio impedi
to. cassatoque generatur. Aliud quod de
inrationabili mentis anxietate. seu
desperatione descendit. Accidie
genera sunt duo. Unum quod ad somnum
precipitat estuantes. Aliud quod
cellam deserere. ac fugere cohor
tatur. Cenodoxia. licet multi formis
ac multiplex sit. et in diuersas species

(de filargiria) (de ira) (iracundia) (de tristitia)

(c) 2006 Ministerio de Cultura

diuidatur. genera tamen ei sunt duo.
Primum. quod pro carnalibus ac manifestis
extollitur rebus. Secundum quod spiritalibus
et occultis. desiderio uane laudis

8. uana glo. bono

Una re tamen XII. Inflammatur.
cenodoxia utiliter ab incipientibus
adsumetur. ab his dumtaxat qui adhuc
uiciis carnalibus instigantur. Ut uerbi
gratia. si illo tempore quo fornicationis spiritu
perurguentur. uite conceperint uel sac
erdotalis officii dignitatem. uel opinio
nem cunctorum quasi sancti et inmaculati esse
creduntur. et ita inmundos concupiscen
tie stimulos quasi turpes atque in
dignos. uel extimatione sue uel illi or
dini iudicantes. ac saltem contempla
tione declinent. minore malo id quod
maius est retundentes. Facilius enim est ceno
doxie uicio quemcumque pulsari quam inci
dere in fornicationis ardorem. unde
reparari aut non ualeat. aut uix ua
leat post ruinam. Quem sensum ex persona
dei unus prophetarum eleganter expressit dicens.
Propter nomen meum longe faciam furorem
meum. et laude mea infrenabo te. ne
intereas. id est ut dum cenodoxie
laudibus conpediris. nequaquam ad infer
ni profunda prorumpas. et inreuocabili
mortalium peccatorum consummatione mer
garis. Nec mirum tantam passioni huic
inesse uirtutem. ut inruentem concupiscentiam in
fornicationis labem ualeat refrenare.

cum sit multorum experimentis sepissime
conprobatum. Eos ita eum quem semel ue
nenum sui peste corrupit. infatigabi
lem reddat. ut faciat ab eo ne bi
duana quidem ieiunia uel triduana sen
tiri. Quosdam esse nonnullos in hac heremo
frequenter nouimus fuisse confessos. se
in cenobiis sitos constitutos. quotidianis
diebus refectione cibi sine labore to
lerasse. Nunc autem tanta se fame esse
ab hora tertia perurgueri. ut usque
nonam uix expectant differre cotidiana
ieiunia. Super qua re pulcre abbas
Machetes. eidem percontanti cur fame
ab hora tertia in heremo pulsaretur. qui
in cenobio ebdomadibus integris refec
tionem sepe contempnens. non sensisset esu
riem. respondit. Quia hic nullus est ieiu
nii tui testis. qui te suis laudibus nutriat
atque sustentet. Ibi autem te dignitas ho
minum et cenodoxie refectio saginabat.
Huius autem rei figuram qua diximus superue
niente cenodoxia uitium fornicationis
excludi. pulcre satis in regnorum libro
assignatur expressum. ubi populum israhelitarum
a Nechao rege egipti captiuatum et
ascendens Nabuchodonosor rex assi
riorum de finibus egipti. ad suam trans
tulit regionem. scilicet ut non eos li
bertati pristine et genitali restitue
ret regioni. sed ut ad suas abducere
terras. longius asportandos quam fuerunt

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in terram egipti captivati. Que fi
gura in hoc quoque competenter aptabitur.
Licet enim tolerabilius sit cenodoxie
quam fornicationis vitio deservire.
difficilius tamen a cenodoxie domina
tione disceditur. Quodammodo enim longio
ris itineris spatio captivus adductus
laboriosius ad genitale solum et
libertatem pristinam revertetur. Meritoque
ad eum increpatio illa prophetica diri
gitur. Quare inveteratus es in terra alie
na? Recte siquidem inveteratus dicitur in
terra aliena: quisquis antiquis vitiis non
renovatur. Superbie genera sunt duo. Pri
mum carnale. Secundum spiritale. quod est
perniciosius. Illos namque specialiter in
pugnat. quos in quibusdam virtutibus
Hec igitur viii. XIIII. profecisse reperit.
vicia. cum omne genus hominum pul
sent. non tamen uno modo impetunt
cunctos. In alio namque spiritus fornica
tionis. locum obtinet principatum. In
alio super equitat furor. In alio ceno
doxia vindicat tirannidem. In alio
arcem superbia tenet. Et cum constet
omnes ab omnibus inpugnari. diverso modo
tamen et ordine singuli laboramus.
Quam ob rem. ita nobis ad XIIII.
versus hec adripienda sunt prelia.
ut unusquisque vitium quo maxime in
festatur exploratus. adversus illud arri
piat principale certamen. Omnem curam

mentis ac sollicitudinem in illius inpug
natione. observationeque defigens.
adversus illud cotidiana ieiuniorum
dirigens spicula. contra illud cunctis
momentis cordis suspiria. crebraque
gemituum tela contorquens. Adversus
illud vigiliarum labores. ac medi
tationes sui cordis inpedens. In
desinenter quoque orationum fletus ad dominum
fundens. et impugnationis sue extinc
tionem ab illo specialiter ac iugiter
poscens. Inpossibile namque est de qua
libet passione triumphum quempiam
promereri. priusquam intellexerit industria
et labore proprio. victoriam certaminis
semet obtinere non posse. Quamvis ta
men ut valeat emundari. die noctuque
necesse est. eum in omni cura et sollici
tudine permanere. Cumque se ab ea se
serit absolutum. rursus latebras sui
cordis simili intentione perlustret. et ex
cipiat sibi quam inter reliquas perspexe
rit diriorem. atque adversus eam specialiter
omnia spiritus arma commoveat. Et ita
semper validioribus superatis. celerem de
residuis habebit facilemque victo
riam. Quia et mens triumphis potentior
redditur. et infirmior pugna
succedens. promptiorem ei proventum faciet
pluriorum. Ut fieri solet ab his qui coram
regibus mundi huius omnigenis congre
di bestiis. promptiorem contemplatione

ł pugna. quam vicia.

ex

cōsuerunt. qđ expectaculi genus uulgo pancarpū nūcupatur. Hij inquā feras qscūq; fortiores robore et feritatis rabie cōspexerint diriores. aduersus eas. pme cōgressionis certam̄ adripiunt. Quib; extinctis. reliquasq; minus terribiles minusq; uehementes sunt. exitu faciliore psternūt. ita et uicius sep robustioribus supatis. atq; infirmioribus succedentib; parabit nob absq; ullo discrimine pfecta uictoria. Nec tam̄ putandū qđ principaliter qs contra unū dimicans uiciū. et tut in cauci alioꝝ tela pspiciens. in opinato ictu facili ualeat sauciari. qđ neqq̄m fiet. Inpossibile naq; ē eū q p cordis sui emūdatiōe sollicitus. erga ipugnationē uicij cuiuslibet. intencione sue mentis armauerit. aduersus cetera q; uicia. generalem quedā orrorē et custodiā sumtam nō habere. Quē eū mō et de illa q absolui desidat passiōe merebitur obtinere uictoriā q se indignū purgationis ptinō alioꝝ facit cōtagio uicioꝝ. S; cū principalis unī cordis intencio. tut specialem s pugnā adūsus unā excepit passionē. p ipsa orabit attencius. peculiari sollicitudine ac studio supplicans. ut eā diligencius obseruare

ꝑ hec celerē mereat obtinere

Hunc naq; XV ——— uictoriā nos ordinē pliorꝝ exercere debere et nec tam̄ de nra uirtute cōfidere. et lgis lator hijs docet ubis. Non timebis eos. qr dūs ds tuus in medio tui ē. Ds magn et terribilis. ipse cōsumet naciōes has in cōspectu tuo. paulatim atq; p partes. Nō poteris delere eas pariter. ne forte multiplicentur contra te bestie terre. Dabitq; eas dūs ds tuus i cōspectu tuo. et interficies illas donec penit̄ deleant. Sed neq; debe nos i eoꝝ extolli uictoria. similiter monet. Ne postqm̄ comederis inqt et satiatus domus pulcras edificaueris et habitaueris in eis. habuerisq; armenta et ouiū greges. argenti et auri. cūctarumq; reꝝ copiam. eleuetur cor tuū et nō reminiscaris dn̄i dei tui. q eduxit te de terrā egipti. et de domo seruitutis. et ductor tuus fuit. in solitudine magna atq; terribili. Salomō q; i puerbiis. Si ceciderit inimicus tuus. noli gratulari. In subplantacione aut ei9 noli extolli. ne uideat dūs et nō placeat ei. et auferat irā suā ab eo. idest ne pspiciens elatiōem cordis tui. ab ei ipugnatiōe discedat. et icipies derelictus ab eo. rursus illa

de supbia

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quam p dei gratiã ante supaue
ras passione uexari. Nõ enim orass;
ppħa dicẽs. ne tradas dñe bestiis
animas cõfitentiũ tibi. nisi sciisset ppt̃
inflatioẽm cordis. q̃sdam uictum
iri eosdẽ, (rursus) uictis que uicerant. ita
di. Quã ob rẽ certos nos cõuenit eẽ.
tã ipsis rerũ expimentis q̃ innumeris
scripture testimoniis eruditos. uiris
nos uirib; nisi dei soli9 auxilio ful
ciatur. tantos hostes supare nõ pos
se. & ad ipsũ cotidie sũmã uictorie
nr̃e debere referre. Ita sup hoc q;
p moysẽ dño cõmonente. Ne dicas
in corde tuo. cũ deleuerit eas dñs
ds̃ tuus in cõspectu tuo. ppt̃ iusti
ciã meã introduxit me dñs ut
trã hãc possiderẽ. cũ ppt̃ impie
tates suas iste delete sint naciões.
Neq; enim ppt̃ iusticias tuas. & equita
te cordis tui. tu ingredieris ut
possideas trãs eorũ. s; q2 ille ege
runt impie. te introeunte delete
sũt. Rogo qd̃ apci9 potuit dici.
cõtra pniciosã opinioẽm ꝑsum
ciõe q; nram. que totũ qd̃ agim9.
l lib̃o arbitrio l nr̃e uolunti in dus
trie deputare. Ne dicas in corde
tuo. cũ deleuerit eas dñs ds̃ tuus
in cõspectu tuo. ppt̃ iusticiã meã
introduxit me dñs. ut trãm hãc
possiderem. Nõne de his q octos

anime reseratos. & aures huit ad au
diendũ. euidenter exposuit. cũ tibi ppt
uictorã carnaliũ bella successerit.
& uideris te de ipsorũ ceno & cõu
satione mũdi isti liberatum.
nõ tue id uirtuti nec sapientie
puentu. pugne atq; uictorie infla
tus adscribas. credens te ppt labo
res & studiũ tuũ. & arbitrii liber
tatẽ. de spalib; neqciis l carnalib;
uiciis obtinuisse uictoriã. Quibus
pculdubio in nullo penit9 ꝑualẽ
potuisses. nisi te dñs communisset.
Hac preuisset auxilium. XVI.
Hec sũt septẽ gentes. qrũ trãs
egressis filius isrl ex egipto. da
turũ se dñs repmisit. Que oĩa
sedm aptm cũ in figura cõtigit
illis. ad nram cõmonitioẽm scripta
debim9 accipe. Ita enĩ dicit. Cum
introduxerit te dñs ds̃ tuus, quã in trãm
possessur9 ingredieris. & deleue
rit gẽtes multas corã te. etheum
& gergeseũ. & amorreũ. & cana
neũ. & ferezeum & eueũ & gebu
seũ. vii. gẽtes multo maioris numi
qm̃ tu es. & robustiores te. tradide
ritq; eas dñs tibi. pcuties eas usq;
ad internitioẽm. Quod u multo maio
ris numeri eẽ dicunt. hec ratio ẽ.
q2 plura sũt uitia q̃ uirtutes. Et
ideo in catalogo qdẽ diminant̃

(c) 2006 Ministerio de Cultura

septē nationēs. i expugnatione
uero earum sine numeri asceptione po
nitur. Ita enim dicit. Et deleuerit
gentes multas coram te. Numerosior
est enim quam insit carnalium passio nu
merus. que de hoc septenario fomite ui
ciorum ac radice procedit. Exinde enim
uiciorum origo pullulant homicidia. contenciones. he
reses. falsa testimonia. furta. blas
phemie. comessaciones. ebrietates.
detractiones. ludicra. turpiloquia.
mendatia. periuria. stultiloquia. scurri
litas. inquietudo. rapacitas. amaritu
do. clamor. indignatio. contemptus. mur
muracio. temptacio. desperatio. multaque
alia que commemorare perlongum est.
Que cum auctoritas diuina indicent. quid de illis
apostolus senserit. et quas super his sentencias
tulerit. audiamus. Neque murmuraue
ritis inquit. sicut quidam illorum murmurauerunt.
ii et perierunt ab exterminatore. Et de tempta
tione. Neque temptemus Christum. sicut quidam illorum
iii temptauerunt. et a serpentibus perierunt. De de
tractione. Noli diligere detrahere. ne
iiii eradiceris. Et de desperatione. Qui des
perantes semetipsos tradiderunt inpudicitie
in operationem omnis erroris in inmundicia.
Quod uero clamor sicut ira et indignatio et blas
phemia condempnetur. eiusdem apostoli uocibus
manifestissime perdocemur. ita pre
cipientis. Omnis amaritudo et ira et
indignacio et clamor et blasphemia

tollatur a uobis cum omni malicia. Alia quoque
que quamplurima dissimilia. que cum sint
multo maioris numeri. quam uirtutes.
deuictis tamen illis viii. principalibus
uiciis. ex quorum natura eas certum est ema
nare. omnis pariter conquiescunt. ac perpetua
pariter cum his interniciatione delentur.
De castrimargia namque nascuntur i
comessaciones. ebrietates. De fornica ii
cione. turpiloquia. scurrilitas. ludicra.
ac stultiloquia. De philargiria. menda iii
cium. fraudacio. furta. periuria. tur
pis lucri appetitus. falsa testimonia. uio
lencia. inhumanitas. ac rapacitas. De iiii
ira. homicidia. clamor et indignatio.
De tristicia. rancor. pusillanimitas.
amaritudo. desperatio. De accidia. ocio
sitas. somnolentia. inportunitas. inquietu
do. peruagacio. instabilitas mentis et cor
poris. uerbositas. curiositas. De ceno vii
doxia. contenciones. hereses. iactantia.
ac presumpcio nouitatum. De superbia. con viii
temptus. inuidia. inobediencia. blasphe
mia. murmuracio. detraccio. Quod autem
hee pestes eque robustiores sunt. ma
nifeste nature ipsius inpugnatione sen
timus. Forcior enim militat in membris
nostris oblectacio carnalium passionum.
quam studia uirtutum. que non nisi
summa contricione cordis et corporis ad
quiruntur. Si autem et illas innumerabiles
hostium cateruas. spiritalibus oculis contem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

pleris. quos beatus apostolus enumerat di
cens. Non est nobis colluctacio adversus car
nem et sanguinem. sed adversus principatus
ac potestates. adversus mundi rectores
tenebrarum harum. contra spiritualia neq
uitia in celestibus. et illud quod de uno ulto
in lxxxx. dicitur psalmo. Cadant a la
tere tuo mille. et decem milia a dextris tuis. liquido per
uidebis quod multo maiores sunt numero.
et ualidiores. quam nos carnales scilicet
atque terreni. quippe cum illis spiritualibus
geria concessa sub a sit. Item beati Gregorii
de vii. viciis principalibus expositio.

Radix quippe cuncti mali.
superbia est. De qua scriptura attestante
dicitur. Initium omnis peccati. superbia. Primę
autem eius soboles. septem nimirum principa
lia uitia. de hac uirulenta radice
proferuntur. hec scilicet inanis gloria. in
uidia. ira. tristicia. auaricia. uentris ingluuies.
luxuria. Nam quia his vii. superbie ui
ciis nos captos doluit. ideo redemp
tor noster ad spiritale liberationis prelium.
spiritu septiformis gratie plenus uenit.
sed habent contra nos hec singula ex
ercitum suum. Nam de inani gloria. inobedie
ncia. iactantia. hipocrisis. contentiones.
pertinatie. discordie. et nouitatum pre
sumptiones oriuntur. De inuidia odium.
susurracio. detraccio. exultatio in
aduersis proximi. afflictio autem in prosperis
nascitur. De ira. rixe. tumor mentis.
contumelie. clamor. indignatio.
blasphemie proferuntur. De tristitia.
malicia. rancor. pusillanimitas.
desperatio. torpor circa precepta. uagatio
mentis erga illicita nascitur. De auaritia.
proditio. fraus. fallatia. periuria. in
quietudo. uiolentia. et contra misericordiam
obdurationes cordis oriuntur. De uen
tris ingluuie. inepta leticia. scurri
litas. inmunditia. multiloquium. hebetudo
sensus circa intelligentiam propagatur.
De luxuria. cecitas mentis. inconstancia.
inconsideratio. precipitatio. amor sui.
odium dei. affectus presentis seculi. horror
autem uel desperatio futuri seculi generatur.
Quia ergo septem principalia uitia. tantam
de se uitiorum multitudinem proferunt.
cum ad cor uenerint. quasi subsequentis
exercitus cateruas trahunt. Ex quibus uidelicet
vii. quinque quidem spiritalia. duoque carnalia sunt.
Sed unumquodque eorum tanta se cognatione
iunguntur. ut non nisi unum de altero
proferatur. Prima namque superbie soboles.
inanis est gloria. que dum oppressam mentem
corrumpit. mox inuidiam gignit. Quia
nimirum dum uani nominis potentiam ap
petit. ne quis hanc alius adipisci ualeat.
tabescit. Inuidia quoque iram generat.
quia quanto interno liuoris uulnere
animus sauciatur. tanto et mansuetudo
tranquillitatis amittitur. et quia quasi dolens
membrum tangitur. ideo opposite acrius

man' litt grauiꝰ pssa sentitur.
Ex ira q̄ tristitia oritur. q̄ turbata
mes q̄ inordinate se cōcutit. ab
discendo cōfundit. Et cū dulcedi
ne tranquillitatis amiserit. nichil hāc
nisi ex perturbatione. subsequens
meror pascit. Tristitia q̄; ad aua
ritiā deriuatur. q̄a dū cōfusum
cor bonū letitie. i semetipso int'
amiserit. unde cōsolari debat
foris q̄rit. Et tāto mag' exteriora
bona adipisci desidat. q̄nto gau
diū nō habet. ad q̄d intrinsec' re
currat. Post hec ū. duo carnalia
uitia. idest uentris ingluuies. ⁊
luxuria supsūt. s; cunctis liq̄t
q̄d ex uētris ingluuie luxuria nascit.
dū i ipsa distributiōe mēbror. ue
tri genitalia subnixa uideant.
Unde dū unū inordinate reficit.
aliud p̄culdubio ad cōtumelias ex
citat. Bene aūt duces exortari di
cunt. exercitꝰ ululate. q̄ p̄ma uitia
decepte menti. q̄i sub q̄dā ratione
se inserūt. sed innumā que secut'
dū hāc ad omnem insaniā ptrahūt.
q̄i bestiali clamore cōfundūt. In
animaq; g'ta. deuictū cor q̄i ex
rōne solet exortari. cū dicit. De
bes maiora apete. ut q̄ potestate
ualueris multos excedere. eo etiā
ualeas i plib' pdēē. Inuidia q̄;.

deuictū cor. q̄i ex ratiōe solet ex
hortari. cū dicit. In q̄ illo t illo mi
nor es. cur g' eis t eq̄lis t superior nō
es. q̄nta uales que ipsi nō ualēt.
Nō g' t aut superiores eē. aut eē eq̄les
debent. Ira eē deuictū cor. q̄i ex
ratiōe solet exortari. cū dicit.
Que g' te agunt. eq̄nimit' ferri nō
possūt hec. imo patient' tolare pe
ccatū ē. q̄ si nō eis cū magna ex
asperatiōe resistit. cōtra te deinceps
sine mēsura cumulant. Tristicia
q̄; deuictū cor. q̄. e. r. s. e. c. d. (q̄i ex ratiōe solet exortari ē dic.) Q'd
habes unde gaudeas cū tanta mala
de proximis portas. p̄pende cū q̄ me
rore omēs intuendi sunt. q̄ i tanto
cōtra te amaritudis felle uertū
t. Auaricia q̄; deuictū animū. q̄. (q̄i ex ratiōe solet exortari ē dicit.)
e. r. s. e. c. d. Valde sine culpa es.
q̄d q̄dā cōcupiscis. q̄ nō multipli
cari appetis. sed egē p̄timescis. et
q̄d male alt' retinet. ipse melius
expēdis. Uentris q̄; ingluuies. deuictū
cor. q. e. r. s. e. c. d. (q̄i ex ratiōe solet exortari ē dicit.) Ad esū ds oīa
munda cōdidit. Et q̄ saciari cibo
respuit. q̄d aliud q̄ muneri cōcesso
cōtradicit. Luxuria q̄; deuictū cor
q. e. r. s. e. c. d. (q̄i ex ratiōe solet exortari ē dic.) Cur te i uolupta
te tua mō nō dilatas. cū q̄d te se
q̄t ignoras. Acceptū tpa i deside
riis pdere nō debes. q̄ q̄ciꝰ ptrāseat
nescis. Si enī misceri ds hoīem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in uoluptate coit⁹ nollet. in ipso humani generis exordio. masculu̅ 7 feminā nō fecisset. Hec ē ducū exortatio. q̄d ꝟ ī caute ad secretū cordis admittit. familiari tmq̄ ꝑsuadet. Quā uidelic; exercitus ululās seq̄t. q᷑ infelix aīa semel ꝓncipalib⁹ uicijs capta. dū m̄ltiplicatis iniq̄tatib⁹ ī īsaniam uertit. ferali īmanitate uasta t. Sz miles dī q᷑ sollert̄ ꝓuidere uitioꝝ certamina nitit. bellū ꝓcul odorat. q᷑ mala ꝑemtia. q̄d mīti ꝑsuadere ualant. cogitatione sollicita respicit. Exortatione ducū narīs sagacitate depꝛhendit. Et q᷑ lōge ꝓspitiēdo subsequētū iniq̄tatū cōfusioēm cōspicit. q̄i ululatū exercit⁹ odorādo cognoscit. Ig̊ q᷑ p̄dicatorē dī t q̄libet sp̄alis certaminis militē. desc̄ptū ex q̄ narracioē cog

Quo. in q̄ri. m̄ octo XVII. GEN. nouim̄. sūt uitia que nos īpugnant. cū ꝑ moisē septē diminīāte sīt gentes que ad ūsant ꝑꝑlo isrl. ut q̄admodū trāsi uitioꝝ. cōmodū

Octo ē. XVIII. SOLVT. RATIO. possidere. ꝓncipalia uitia. que ī pugnāt monachum. cūctoꝝ absoluta sētēcia ē. Que figalit̄ sub gēeali uocabto nata. ideo nt̄ oīa nō ponūt. eo q̄d egressis iā de egipto 7 liberatis ab una gente ualidissima. idest egiptioꝝ. moises t ꝑ ipsū dn̄s ī deutero nomio loquebat̄. Que figura in nb q̄; rectissime stare depꝛhendit̄. q̄ de scli laqueis expediti. castrimargie. idest uētris t gule uitio caruisse cognoscim̄. 7 habm̄ iā contra has residuas septē gentes. simili ratiōe conflictū. Prima scilic; que iā deuicta ē. minime cōputata. cui⁹ & t̄ra ī possessione isrl̄i nō dat̄. s; ut deserat eā ꝑꝑetuo. 7 egrediat̄ ab ea. dn̄i uoce suadet. Et ideo sūt modanda ieiunia. ut nō necesse sit ꝑ imodatiōe cōtinēcie. q̄ defectione carnis. t infirmitate cōtracta ē. reuti rursꝰ ad egiptiā t̄rā. idest ꝓstinā gule 7 carnis cōcupiscentiā. quā ut mūdo huic abrenūtiarem̄. abiecim̄. Qd̄ figalit̄ illi ꝑpessi sūt. q̄ egressi ī solitudine uirtutū. rursꝰ desiderabāt ollas carniū. sup q̄s sedebant

Quod aūt illa XVIIII. ī egipto. gens in qua nati sūt filij isrl̄. nō penit⁹ extingui. s; tantū m̄ deseri eꝰ t̄ra p̄cipit. hec u̅ septē usq; ad interitioēm iubent extingui. hec ratio ē. Qd̄ q̄tolib; sp̄s ardore succensi. heremi uirtutū fuerim̄

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ingressi . in ciuitate ac ministe
rio castrimargie . et quondam cotidia
ne eius commertio nequaquam carere poti
mus . Vsque enim in nobis edulii et escharum .
ut ingenitus ac naturalis uiuit affec
tus . licet amputare superfluos eius
appetitus ac desideria festinemus .
que sicut per omnia deleri non possunt .
ita debet quadam decimatione uitari .
De hac enim dicitur . Et carnis curam ne
feceritis in desideriis . Dum huius ergo curę
quam percipimus non per omnia abscidere . sed
absque desideriis eius retinemus af
fectum . euidenter egyptiam nationem non
extinguimus . sed ab ipsa quadam descrep
tione separamur . non de superfluis seu lautio
ribus epulis cogitantes . sed secundum apostolum
uictu cotidiano induntaxat contenti .
Quod ita figuraliter etiam in lege mandatur . Non
abhominaberis egyptium . quia aduena fuisti inco
la in terra eius . Necessarius enim uictus cor
pori . non sine et ipsius periculo et anime sce
lere denegatur . Illarum uero septem pertur
bationum et uitiorum omnium de
recessibus anime nostre penitus exterminanda
diffinitur motus . De his enim ita dicitur:
Omnis amaritudo et ira . et indignatio .
et clamor et blasphemia tollatur a uobis
cum omni malitia . Et iterum . Fornicatio
autem et omnis inmunditia et auaritia ne
nominetur in uobis . aut turpitudo . aut
stultiloquium . aut scurrilitas . Possumus
ergo horum que nature superflua sunt .
radices abscidere uitiorum . Vsum uero cas
trimargie nequaquam ualebimus amputa
re . Non enim possumus quantum libet perfec
tum . id non esse quod nascimur . Quod ita esse .
tam in nostra quam sumus exigui . quam omnium per
fectorum uita et conuersatione monstratur .
Qui cum reliquarum passionum resciderit sti
mulos . atque heremum toto mentis feruore
et corporis expetierit nuditate . nichilo
minus cotidiani uictus prudentia et
annui panis preparatione nequit liberari .
Huius passionis figura . qua XX
necesse est quamuis spiritalem summumque mo
nachum coartari . ipse satis aquile si
militudine designatur . Que cum ex
celsissimo uolatu . ultra nubium fue
rit altitudinem sublimata . seseque ab
oculis cunctorum mortalium ac facie toci
us terre abscondere . rursus ad uallium
ima submitti . et ad terrena descendere
ac morticinis cadaueribus implicari
uentris necessitate compellitur . Quibus ma
nifestissime comprobatur . castrimargie
spiritum nequaquam posse ut cetera uicia re
secari . et per omnia similiter extingui . Ꝺ
Nam huius uitii natam quondam senum XXI
cum filosophis disputans . quem cum per sim
plicitatem tamquam rusticum cre
derent fatigandum . sub hoc problematis
figuram colore eleganter ex
pressit . Aliis inquit creditoribus pa

Ꝺ Sed aculeos eius ac superfluos appetitus . uirtute
animi retundi tamen atque cohiberi .

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ter tūs me derelīqt ob noxiū. Ce
teris ad integrū soluens. ab om̄i
cōuentiōis molestia eoꝝ lib̄atus
sū. uni satisfacere cotidie soluēdo
nō possū. Cūq; illi ignorātes uim
ꝓposite questiōis. absolutiōem eius
ꝑcariꝰ postularēt. mītis ait uitiis
fui natali cōditiōe cōstrictꝰ. sed in
spirāte dn̄o. desideriū lib̄tatis.
cūctis illis tāq̄ molestissimis credi
torib;. renūtiās huic mūdo. ⁊ om̄e
substan que m̄ successiōe patis obue
nerat. ame parīt abiciēs. satisfeci.
atq; ab eis sū oīnīs absolutꝰ. Castri
margie u͡o stimulis. nullo m̄ carere
ꝑualui. Hāc eni quis eā i paruū
modū. uilissimāq; redegerī q̄n̄ti
tatē. uī cotidiane cōpulsiōis nō e
uado. S; necesse ē me ꝑpetuis ei cō
uentiōib; pulsari. ⁊ uīt interminabi
li quadā solutiōem iugi facēne
dep̄hēdo. atq; in explebit i di ē
nib; ei inferre uectigal. Tū illi hūc
quē tūt idiotā ac rusticū āte des
pexerāt. ꝑniciti aueiūt ꝑmas philo
sophie partes. idest ethicā discipli
na ad ꝑme cōp̄hendisse. Mirati ad
modū potuisse eū natalit adsequi.
q̄d nulla ei. sc̄laris eruditio con
tulisset. cū ipsi sudore nīto lōgaq;
doctrina. ita hec adtigere nequis
sent. hec spālit̄ de castrimargia

dixisse sufficiat. Nūc reuertamur
ad disputatiōnē. quā de genāli ui
tioꝝ cognatiōe cepam̄ exponere. xxii.
Cvm ad abrahā de futuris dn̄s
loqueretur. q̄d nos minime req̄sistis.
nō septē gentes legit̄ dinumerasse. s;
·x·. q̄r t̄ra semini ei danda ꝑmittit̄.
Q̄ numꝰ adiecta idolatria atq; blasphe
mia. euident implet̄. q̄b; ante noti
tiā dei ⁊ grām baptismi. t impia
gentiliū. t blasphemia iudeoꝝ mul
titudo subiecta ē. donec intellectua
li; egipto cōmoratur. Si āt abrenū
tiās q̄s. ⁊ egressꝰ inde ꝑ di grām. de
uicta parit̄ castrimargia. ad heremū
ꝑuenit spāle. De īpugnatiōe triū
gentiū lib̄atus. cōtra septē tantū
que ꝑ moisē dinumerant̄. bella sus
Qvod u͡o istar ꝑ xxiii. Capiet.
cipit.
Nutiosaꝝ gentiū regiōes salubrit̄
possidere ꝑcipimur. ita intelligitur.
habet unūquodq; uitiū i corde nr̄o ꝓp̄a
statiōē. quā sub uedicās i dmāx nr̄e re
cessū. exterminat israhelitas. idest cōtem
platiōē reꝝ sūmaꝝ atq; scāꝝ. eisq;
sēp aduersari nō desinit. Nō enim
possunt uirtutes. cū uiciis. pariter
cōmorari. Que enī participatio
iustitie cū iniquitate. aut que sotie
tas luci cū tenebris. S; cū ab israhelitis ꝑpto
idest uirtutib; cōtra se dimicantib;
fuerint uitia supata. locū quem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sibi in corde nostro concupiscentie uel
fornicationis spiritus retentabat. dein
ceps castitas obtinebit. Quem furor
ceperat. patientia uindicabit. Quem
tristitia mortem operans occupauerat.
salutaris et plena gaudio leticia
possidebit. Quem accidia uastaue
rat. incipiet excollere fortitudo.
Quem superbia conculcabat. humili
tas honestabit. Et ita singulis ui
tiis expulsis. eorum loca idest affectus.
uirtutes contrarie possidebunt. Que
filii israel. idest anime uidentes deum. non
inuito incupant. Que cum uniuersas
cordis expulserint passiones. non
tam alienas possessiones inuasisse.
quam proprias recupasse credendi sunt. xiiii.

Etenim quantum docet uetus
traditio. has easdem terras cananeorum
in quas introducuntur filii israel. filii sem
fuerunt consecuti in orbis diuisione sor
titi. quas deinceps per uim atque poten
tiam. posteritas cham peruasionis
iniquitate possedit. In quo et dei iudi
cium rectissimum comprobatur. qui et illos
de locis alienis que male occupa
uerant expulit. et istis antiquam
patrum possessionem que preparata eorum
in diuisione orbis fuerant deputata.
restituit. Que figura in nobis quoque hac
certissima ratione cognoscitur.
Nam uoluntas domini. possessionem cordis
nostri. non uitiis sed uirtutibus naturaliter
deputauit. Que post preuaricationem
ade. in solescentibus uitiis. idest populis
cananeis a propria regione depulse. cum
eis rursum per dei gratiam diligentia
nostra ac labore fuerint restitute.
non tam alienas occupasse terras quam
proprias credende sunt recepisse. xv.

De his octo uitiis et in euangelio ita
significatur. Cum autem inmundus spiritus exie
rit ab homine. ambulat per loca arida.
querens requiem et non inuenit. Tunc dicit. Reuertar in do
mum meam unde exiui. Et ueniens inuenit eam uacantem scopis
mundatam et ornatam. Tunc uadit et adsumit alios septem spiritus nequio
res se. et intrantes habitant ibi. Et fiunt nouissima hominis illius
peiora prioribus. Ecce ut ibi septem gentes uel
gentium exceptam egiptiorum de qua egres
si fuerant filii israel. et ita hic septem re
feruntur spiritus inmundi excepto eo qui
ab homine primus narratur egressus. De hoc
septenario fomite uitiorum salomon
quoque in prouerbiis ita describit. Si te ro
gauerit inimicus uoce magna. nec
consenseris ei. septem enim nequitie sunt in
anima eius. idest si superatus castrimar
gie spiritus ceperit te sua humiliatione
blandiri. Rogans quodammodo ut aliquid re
laxans a cepto feruore. impertias ei quod
continentie modum et mensuram iuste dis
trictionis excedat. ne resoluaris eius
subiectione. nec ad ridentem inpugna
tionis securitatem. quam uideris paulisper

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ac carnalib9 incentiuis factus quie
tior: ad pstinā remissionē t preteri
tas gule cōcupiscentias reuertaris.
Hoc enī dicit sps ille q exierat. Re
uertar i domū meā. unde exiui. Et
pcedentes ex eo: cōfestim septē sps
uitior erūt t acriores. qm illa pas
sio que i pmordiis fuerat supata.
q te mox ad deteriora ptrahēt genā.
Qua ppt ie. XXVI. de peccor.
iunii cōtinētie incubantib9 nob
festinādū ē. ut gule passiōe supa
ta: pm9 aīmā nrām uacuā eē a
necessariis uirtutib9 nō sinamus.
Sed eis uniuersos recessus cordis instu
diosi9 occupem9: ne reuersus cōcupis
cētie sps inanes nos ab ipsis ua
cātesq; repiat. Et nō sīa soli adi
tū parare cōtent9: introducat secū
i aīmā nrām septenariū hūc fomi
te uitior. t faciat nouissima nra
peiora priorib9. Turpior enī ē post
hec t inmūdior aīma. ac supplitio
grauiori plectēt: que se hinc renū
ciasse sclo gl'atur dñantib9 sibi
octo uiciis: q fuerat cōdā i sclo
cōstituta. q si nec disciplinā mo
nachi fuiss; pfessa nec nomē. Hā
t nequiores hy septē sps. illo priore
q egressus fuerat ideo dicunt: q
desideriū gule idest gastrimar
gia. p sese nō eēt noxia: nisi intro
mitteret grauiores alias passiones.
idest fornicatiōis. filargirie. ire
tristitie. siue supbie. que p semet no
xia aīe ac pniciosa eē nō dubiū ē.
Et ideo pfectionis puritatē. nūq
potit obtinere: qsqs eā de hac sola
cōtinētia. idest ieiunii corpalis
sperauerit adqrendā: nisi nouerit
ob id se hāc exercere debere: ut humi
liata carne ieiuniis: facili9 possit
adūs9 alia uitia inire certamen.
nō insolescente carne saturitatis i
Sciendū tam. XXVII. de gluuie.
nō eundē eē i omib9 nob ordinem p
lior: q sic dixim9 nō uno modo
ipugnam oms. Et oportet unū
qmq; nrm. scdm qlitatē belli q
pncipalit infestat: cōcertationū
luctamen arripe. Ita ut aliū neces
se sit adūs9 uitiū qd tertiū ponit:
pmū exercere cōflictū. Aliū cōt
qrtū. siue qntū. Et ita put ipsa
uitia i nob obtinet pncipatū atq;
ipugnatiōis exigit mod9: nos q;
oportet ordinē istituere plior.
Secdm que puenit q; uictorie. tum
phiq; succedēs. faciat nos ad puri
tatē cordis. t pfectionis plenitudiē
puenire. Hucusq; abbas serapiō.
de natā octo pncipaliū uitior nob
disserēs: latentiū i corde nro passio
nū genā. qr causas atq; adfinitates

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cum ab ipsis cotidie uastarentur. nec
cognoscere penitus antea. nec dis
cernere potuimus. ita lucide resera
uit. ut eas quodammodo ante oculos posi
tas. intueri uelut tam in speculo uideamus.

Collatio abbatis theodori de nece sanctorum..

.I. Descriptio heremi et inquisitio de nece sanctorum.
.II. Responsio abbatis theodori ad propositam questionem.
.III. De tribus que in hoc mundo sunt. id est bonis et malis et mediis.
.IIII. Quod proprie sit malum quod bonum nequaquam nulli altero inuito possit inferri.
.V. Obiectio quomodo ipse deus dicatur creare malum.
.VI. Responsio super interrogatione proposita. hic de morte innocentium.
.VII. Interrogatio an reus sit qui iusto intulit mortem cum iustus
.VIII. Responsio ad interrogationem precedentem. omnia aduersa uiro perfecto.
.VIIII. Exemplum iob a diabolo temptati et domini a iuda traditi.
et quod iusto tam prospera quam aduersa proficiunt ad salutem et
.X. De uirtute uiri perfecti qui ambidexter nuncupatur.
.XI. De duplici genere temptationum quae multiplici modo
inferuntur. et multa ultionum genera.
.XII. Quomodo uir iustus non esse cereus sed adamantino
sigillatorio esse consimilis.
.XIII. Interrogatio si possit mens iugiter in una atque
eadem qualitate durare. superius ascendentes.
.XIIII. Responsio cum similitudine nauis contra flumen.
.XV. Quod detrimentum sit discedentis e cella. futurum.
.XVI. De mutabilitate etiam supernarum celestiumque uirtutum.
.XVII. Quod nemo subitanea ruina collabatur cum
similitudine domus cadentis.

INCIPIT LIBER VI DE NECE SCORUM.

In palestine partibus iuxta
tecue uicum. qui amos prophetam
meruit procreare. solitudo uastis
sima est usque ad arabiam. ac mare
mortuum. quod ingressa desinunt fluen
ta iordanis. et cineres sodomorum am
plissima extensione porrecta. In
hac summe uite ac sanctitatis monachi
diutissime commorantes. repente sunt
a discurrentibus sarracenorum latrun
culis interempti. Quorum corpora licet
scirent tam a pontificibus regionis
illius. quam ab uniuersa plebe arabum.
tanta ueneratione prerepta. ut in
reliquias martyrum condita. ut innumeri
populi e duobus oppidis concurrentes.
grauissimum sibi certamen indixerint. et
usque ad gladiorum conflictum pro sancta ra
pina sit eorum progressa contentio.
dum pia inuicem se deuotione decertant.
quinam istorum sepulturam ac re
liquias possiderent. Aliis scilicet de ui
cinia commemoratione ipsorum. aliis
de originis propinquitate gloriantibus.
Nos tamen uel nostri. uel quorundam non mediocriter.
ex hac parte scandalizati animum fratrum.
ostensione permoti. Inquirentesque
cur tanti meriti ac tantarum uirtutum
uiri. ita sint a latrunculis inter
fecti. tantumque dominus passus fuerit
suos famulos facinus perpetrare. ut
uiros cunctis mirabiles in manibus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

traderet impiorum? Mesti ad sanctum
theodorum singularitate in conversatione
actuali preditum virum. Hic namque mo
rabatur in cellis quibus locus iste nitria accu
ciatur sit. et a monasteriis quod est vite
quinque milibus distans. octuagita
milium solitudine. ab heremo scithi
in qua commorabamur interveniente dis
cernitur. Cui cum de predictorum virorum
nece querimoniam fudissemus. et ad
mirantes tantam dei patientiam. quod vivo
scilicet illi nitri. taliter in templum permi
sisset? Et quomodo alios quoque sue scitatis po
dere. de huiusmodi liberare temptatione
debuerit. ne se ipsos quidem eripuerit
de manibus impiorum aut cur deus ad
mitti in servos suos tantum facinus
Beatus theodorus .ii. Dixisset.
respondit, hec questio illorum solet
animos permovere. qui parvum fidei et
scientie possidentes. merita sanctorum et premia
que non in presenti redduntur. sed repo
sita sunt in futuro. arbitrantur in huius
temporalis vite brevitate. restitui. Ce
terum nos qui non sumus in hac vita tantum
sperantes. sed in christo. nec secundum apostolum
miserabiliores sumus omnibus hominibus. quia
scilicet in hoc mundo nichil promissionum
recipientes. et in futuro eas pro hac in
credulitate perdimus. opinionibus eorum
non debemus errare. ne ignorata
vere diffinitionis sententia. titubante

ac trepidi. in temptationibus moveamur.
Cum eisdem nos quoque traditos viderimus.
et in iustitiam scilicet et iniuriam huma
narum rerum deo quoque quod dictu nefas est.
ascribentes. qui sanctos viros recteque viventes
tesa temptatione non protegat. nec bonis
ea que bona sunt. nec malis mala
retribuat in presenti. Et cum illis dampna
ri mereamur. quos sophonias propheta casti
gat. Qui dicunt inquit in cordibus suis non
faciet bene dominus. sed neque faciet male.
Vel certe cum illis inveniamur. qui hiis
querimoniis dominum blasphemare dicuntur.
Omnis qui facit malum bonus est in conspectu
domini. et tales ei placent. Aut certe
ubi est deus iustitie. Illam quoque blasphe
miam que in subsequentibus describitur.
simuliter adiungentes. Vanus est qui ser
vit deo. Aut quod emolumentum quia
custodivimus precepta eius et quia ambu
lavimus tristes coram domino? Ergo nunc
beatos dicimus arrogantes. siquidem edi
ficati sunt. facientes impietatem. et temp
taverunt dominum et salvi facti sunt. Quam
obrem. ut hanc ignorationem que per
nicissimi huius erroris. radix et causa
est. possimus evadere. primum nosse de
bemus. quid vere sit bonum quid malum. Et ita
demum super his non falsam vulgi sed
veram scripturarum definitione tenentes.
minime infidelium hominum deci
piemur errore; .iii.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

TRIA SUNT omnia que in hoc mundo sunt: id bonum. malum. medium; debemus itaque nosse quid ipse bonum. quid malum. quidve sit medium. Ut nostra fides uera scientia commonita. in cunctis temptationibus inconcussa perduret; nichil quippe in rebus dumtaxat humanis principale bonum esse credendum est. nisi uirtus animi solaque fide sincera. nos ad diuina perducens. illi inmutabili bono facit iugiter inherere. Et e contrario nichil malum esse dicendum est. nisi peccatum solum. quod a bono deo nos separans. malo facit diabolo copulari. Media sunt: que in utramque partem pro affectu et arbitrio utentis dirigi possunt. Ut puta diuitie. potestas. honor. robur corporis. sanitas. pulcritudo. uita ipsa uel mors. paupertas. infirmitas carnis. iniuria. Et cetera hissimilia. que pro qualitate et affectu utentis. uel ad bonam possunt partem proficere uel ad malam. Nam et diuitie proficiunt frequenter ad bonum: secundum apostolum. qui diuitibus huius seculi precipit. ut facile tribuant. communicent indigentibus. thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum. ut per has adprehendant bonam uitam. Et secundum euangelium bona sunt illis qui faciunt sibi amicos de iniquitatis mamona. Que rursum retorquentur ad malum cum ad recondendum tantum uel ad luxuriam coguntur. et non ad usus indigentium dispensantur. Potestas quoque et honor. corporisque robur ac sanitas. quam sit media. et utrobique conueniens. ex hoc facillime conprobatur: quod multi sanctorum in ueteri testamento. potiti his omnibus. et in summis diuitiis et in culmine dignitatum. ac fortitudine corporis constituti deo quoque acceptissimi fuisse noscuntur. Et e diuerso qui his male abusi sunt uel ad ministerium sue nequitie detorserunt: non inmerito uel puniti sunt uel extincti. Quod frequenter regnorum libri indicant factum. De ipsa esse uita ac morte. que medie sint: uel sancti iohannis uel iude natiuitas prestat. Uita namque sibimet in tantum uita profuit: ut aliis quoque gaudium ortus eius contulisse dicatur. secundum illud. Et multi in natiuitate eius gaudebunt. De alterius uero dicitur ita. Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. De morte esse iohannis omniumque sanctorum dicitur. Preciosa in conspectu domini: mors sanctorum eius. De iude autem ac similium eius. Mors peccatorum pessima.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Infirmitas esse carius nimium quam sit commoda, Lazari illius pauperis ulcerosi beatitudo demonstrat. Cuius cum nulla alia virtutum merita scriptura commemoret, pro hoc solo quod egestatem et infirmitatem corporis patientissime toleravit, sinus Abrahae possidere beatissima sorte promeruit. Egestas quoque ac persecutiones et iniuriae, quae mala esse totius vulgi opinione consentitur, quam sint utiles ac necessariae, etiam ex hoc liquido comprobatur, quod sancti viri non solum eas numquam vitare voluerunt, verum etiam virtute summa vel appetentes vel fortiter tolerantes amici dei effecti aeternae vitae sunt stipendia consecuti, beato apostolo concinente: Propter quod placeo mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Cum enim infirmor, tunc potens sum. Quia virtus in infirmitate perficitur. Et ideo illi qui summis saeculi huius divitiis et honoribus ac potentatibus extolluntur, non ex his principale bonum obtinuisse credendi sunt, quod in solis esse virtutibus diffinitur, sed medium quiddam: quia sicut iustis recte ac necessarie utentibus utilia haec esse repperiuntur et commoda, occasionem namque operis boni fructusque in illius vitae aeternitate parturiunt, ita illis qui male his abutuntur, inutiles sunt atque incommodae et occasionem peccati mortisque concinnant. IIII.

Has itaque divisiones fixas atque inmobiles retinentes, scientesque nihil esse bonum nisi virtutem solam quae ex timore dei ac dilectione descendit, nec malum quicquam esse nisi peccatum solum et separationem a deo,

Diligenter itaque nunc discutiamus utrumne deus umquam sanctis suis vel per se aut per alium quempiam inferri permiserit malum: quod sine dubio numquam omnino repperies. Nec enim potuit aliquando cuiquam nolenti ac resistenti malum peccati alter inferre, nisi illi soli qui illud in sese cordis ignavia et corrupta voluptate susceperit. Denique cum beato Iob diabolus adhibitis universis nequitiae suae machinis malum peccati voluisset inferre, ac non solum cunctis eum facultatibus expoliasset, verum etiam post illud de morte septem filiorum tam atrocem atque inspiratum orbitatis dolorem vulnere eum pessimo a capitis vertice usque ad plantam pedum et intolerandis cruciatibus honerasset, nequaquam ei peccati maculam quivit infligere, quia in cunctis immobilis perseverans nullum blasphemiae adcommodavit adsensum.

Frequenter legimus in scripturis. IIII. GERMAN.

scis. dnm creasse mala. et omnibus
intulisse. Ut e illud. qm absq; me
non e. Ego dns sed non e alter. for
mans lucem. et creans tenebras. fa
ciens pacem. et creans mala. Et item.
Si e malitia in ciuitate quam dns non
Non umquam solet .vi. teodor. fecit.
scriptura diuina. abusiue mala
p afflictionib ponere. Non qa p na
turam ppe mala sunt. s; scdm hoc qd
ab his sentiant mala. qb inflict
inferuntur hoib. Et enim disputans
diuina censura. necesse e ut hu
manis uerbis et affectib eloquatur.
Et enim sectio l ustio salutaris. que
illis qui ulcera hnt. et illi conta
gione putrefacta sunt. pie infertur
a medico. mala tolantib credit.
Nec eq calcat. nec emdatio suauis e
delinquenti. Omis etiam discipline.
his q erudiuntur. amare sentiuntur
ad psens. sic apts dicit. Omis aut
disciplina in psenti. non uidetur gau
dii ee. s; meroris. Post ea aut fruc
tum paccatissimum. his q p eam exerci
tati sunt. reddet iustitie. Et quem
diligit dns corripit. flagellat aut
omem filium quem recipit. Qs e enim
filius quem non corripit pat. Itaq; ma
la pmi p afflictionib non numquam solet.
scdm illud. Et penituit ds sup ma
litia qd locut e. ut faceret eis et non

fecit. Et uers. Quia tu dne mise
ricors et miserator. patiens et pl'cum
misericors. et penitens in malicys.
idest sup tribulationib et erumnis. que
nb p peccato nro mittis inferre co
pelleris. Quas sciens utiles ee ppha
non nullis ita dicit. Utiq; non inui
dens saluti eorum. s; consulens imprecatur.
Ad de illis mala dne. Adde mala.
glosis terre. Et ipse dns. Ecce inquit
inducam sup eos mala. idest dolo
res a cuastitates. qb in psenti sa
lubrit castigati. ad me quem in reb
psspis contempserunt. reuiti tandem ac fes
tinare cogantur. Ideoq; hec pncipa
lia mala. non possum diffinire.
Aliis enim ad bonum pficiunt. et causas
eternorum pariunt gaudiorum. Et ideo
ut ad qonem ppositam recurram. uni
uersa que putantur mala nb ab ini
micis. l aqbcumq; aliis inrogari. non
sunt credenda ee mala. s; media.
Non enim talia inueniuntur. qualia putat
ee ille qui intulit animo furibundo. s;
qualia quenserit ille q sustinet. Ideoq;
cum illata fuerit mors iusto scó. non
ei malum illatum ee credendum e. s; me
dium quoddam. Quod cum peccatori malum sit.
iusto requies et absolutio fit malorum.
Mors enim iusto requies. cum uita
abscondita e. Et ideo nec uir iustus
ex hac aliquid patitur detrimenti. q

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nichil pertulit noui. sed id quod ei accessurum erat necessitate nature. minime nequitia. non sine premio uite perhennis excepit. ac debitum mortis humane. quod inexcusabili lege reddendum est. cum fructu uberrimo passionis ac magne remunerationis mercede persoluit.

VII. GERMANUS.

ERGO si intemptatus iustus non solum nichil mali perpessus est. sed et mercedem passionis assequitur. quomodo iniquus uocabitur. cui non nocuit mortem inferendo sed profuit.

VIII. TEODORUS.

Nos de perpetrate boni malique et eius quod diximus esse medium. disputamus. non de affectu eorum qui ista committunt. Nec enim quasi impius et iniquus ideo impunitus erit. quia malitia sua iusto nocere non potuit. Tolerantia enim et uirtus iusti. non illi qui mortem et suplitia intulit. sed illi proficit ad mercedem. qui illata sibi patienter excepit. Ideoque et hic merito punietur pro crudelitatis sue seuitia qui malum uoluit inferre. et ille nichil hominibus nichil mali perpessus est. quia uirtute animi sui patienter temptationes doloresque sustentans. ea que malo proposito illata sunt. ad profectum melioris status et eterne uite fecit beatitudinem prouenire. VIIII.

Neque enim patientia iob. mercedem diabolo quia cum illustriorem suis temptationibus reddidit. sed illi ipsi qui eas uiriliter pertulit. adquisiuit. Nec iudas inmunitate eterni suplicii donabitur. quia proditio eius. ad salutem genus perfecit humanum. Non enim prouentus considerandus est operis. sed operantis affectus.

Quapropter hec debet in nobis diffinitio inmobiliter custodiri. quod nulli malum ab alio possit inferri. nisi quis illud ignauia sui cordis. ac pusillanimitate contraxerit. Hanc eandem sententiam. beato apostolo uno uersiculo confirmante.

Scimus autem quoniam diligentibus deum. omnia cooperantur in bonum. Dicens enim omnia cooperari ad bonum. uniuersa non solum que prospera. uerum et que putantur aduersa pariter conprehendit. Per que etiam in alio loco. idem apostolus se transisse describit. cum dicit.

Per arma iustitie. que a dextris sunt et a sinistris. id est per gloriam et ignobilitatem. per infamiam et bonam famam.

Ut seductores et ueraces. Ut tristes semper autem gaudentes. Ut egentes. multos autem locupletantes. et cetera. Omnia ergo que prospera reputantur. et dextre dixit partes que scilicet apostolus glorie et bone fame uocabulo. designauit. Illa et que estimantur aduersa. que per ignobilitatem et infamiam euidenter expressit. queque a sinistris esse describit. efficiuntur uiro perfecto arma iustitie. si illata sibi magnanimiter sustentauerit. Quod uidelicet per hec di

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dimicans. et istis ipsis quibus impug
nari probatur adversis. tamquam armis
utendo eis. que sunt archu et gladio.
scutoque validissimo contra illos
qui hec ingerunt. communitur. perfec
tum sue patientie ac virtutis adqui
rit. gloriosissimum constantie triumphum.
ex ipsis que letaliter inferuntur.
capiens hostium telis. nec prosperis dum
taxat elatus. nec deiectus adversis.
Sed itinere plano ac via regia
semper incedens. ab illo tranquillitatis
statu. nequaquam letitia superveniente
te. quasi in dextera motus. nec ingruen
tibus adversis tristitiaque dominante. sive
ad sinistram rursus impulsus. Pax enim multa
diligentibus nomen tuum. et non est illis
scandalum. De illis vero qui per singulos
incurrentes casus. pro eorum qualitate ac
varietate mutantur. ita dicitur.
Stultus autem sicut luna mutabitur. Ut
enim de perfectis ac sapientibus dicitur.
diligentibus deum omnia cooperantur ad
bonum. ita de infirmis pronuntiatur ac
stultis. omnia adversa viro insipienti.
Nec prosperis enim rebus proficit. nec emen
datur adversis. Eiusdem namque virtu
tis est. tristitiam fortiter tolerare. cuius et
secundam moderari. Et enim qui in uno eorum
superatur. neutram sufferre certissimum
est. Facilius tamen quis elidi potest pro
speris quam adversis. hec enim nitidum

et invitos retinet atque humiliat.
et compunctione saluberrima. aut minus
peccare facit. aut emendat. Illa vero
mollibus nimirum ac perniciosis extollen
tia blandimentis. securos felicita
tis sue proventu ruina maiore
Isti sunt ergo qui ·x· prosternit.
figuraliter in scripturis · amf …
idest ambidextri nuncupantur. ut
ille aoth in libro iudicum fuisse des
cribitur. qui utraque manu utebatur
pro dextera. Quam virtutem ita pote
rimus nos quoque intellectualiter possidere.
si ea que prospera sunt. dextraque censentur.
et ea que adversa sunt. et sinistra di
cuntur. bono rectoque usu. ad partem
fecerimus dextram pervenire. Ut que
cumque fuerit illata. fiant nobis secundum
apostolum. arma iustitie. Duabus namque
partibus. et ut ita dixerim manibus.
interiorem hominem nostrum subsistere
providemus. Nec quisquam sanctorum. carere hac
sinistra quam dicimus potest. sed in hoc
virtus perfecta discernitur. si utramque dex
tram bene utendo converterit. Et ut
manifestius hoc quod dicimus possit in
telligi. habet vir sanctus dextram suc
cessus videlicet spiritales. in qua tunc con
sistit. quando fervens spiritu desideriis
et concupiscentiis omnibus dominatur. Quando
ab omni diabolica impugnatione securus
absque ullo labore ac difficultate.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uitia carnis ut respuit. t absci
dit. Cu sublimit aeterna inuisa
psentia atq; aeterna. t ut in ane
fumu umbraq; uacuam cotem
plat. 7 ut mox trasitura cotepnit.
C u futura p excessu mentis no solu
ardentissime cocupiscit. uer etia
clari intuet. cu efficaci spalib
pascit theoriis. Cu lucidi reseru
ta sibi cospicit celestia sacramta.
C u orões puri atq; alacri emittit
ad dm. Cu ita sps ardore succe
s9. ad ea que inuisibilia sut et
eterna. tota anim alac trasmigt.
ut neqqm se ia credat in carne
cosistere. Habet simulit 7 sinistra.
cu teptationu turbinib implicat.
cu ad desideria carnis in centiuor
estib inflamat. Cu ad iracudie
furore pturbationu igne succe
dit. cu supbie seu cenodoxie ela
tioe pulsat. cu istitia mortem
o pante. depmit. cu machinis
accidie 7 ipugnatioe cocutit.
C uq; omi spali feruore substracto.
qda ipre atq; inatidabili metu
te torpescit. ut no solu cogitatio
nib rectis ac feruentib deserat.
s; oe psalmi. oratio. lectio. remo
tio celle. sumt onerant 7 intola
bili qda tedq; fastidio. uniusa sor
deat istrumta uirtutu. qb cum

pulsat mochs. sinistris partibus
se cognoscat urgueri. Quisqs g in
illis que dextere partib ee pdixim.
minime fuerit sub uitate gla
uanitatis elat. 7 i istis que sinix
tre partis sut. uirilit dimicans.
nulla desperatioe cociderit. ac post
de cotrariis arma qdam patientie.
atq; exercituu uirtutis adsumse
rit. utraq; manu utet p dextera.
E t in utroq; actu. triusator effect.
ta de sinistro statu. qm de dextro
palma uictorie cosequet. qlem
batu iob t'gmi meruisse. Qui
utiq; p dexteram coronabatur.
qndo septe filior pat opulent.
ac diues incedens. cotidiana p
eor purificatioe sacrificia. deo of
ferebat. no ta sibi eos qm deo sus
ceptos ac familiares cupiens exibe.
qndo ianua ei omi aduenienti pa
tebat. qndo erat pe laudor 7 oct s
cecor. qndo uelleribus ei omiu humeri
calefatiebant infirmor. qndo erat
orphanor pat. 7 uir uiduarum.
qndo nec i corde qde suo. sup in
nicisui ruina. gauisus e. Idemq; rur
sum p sinistra parte sublimiore u
tute de adusitatib triumphabat. cu
septe filios uno orbat momto. no
ut pat acerbo luctu cosumebat.
s; ut uer di famls. sup creatoris

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sui uolutate gaudebat. Cu ex lo
cuplete pauperrim9. nud9 ex diuite. ex
ualido tabid9. ex inclito 7 glorioso ig
nobilis. atq; despect9. incorruptam
anim fortitudine retentabat. Cum
denique omi substa atq; opib9 destitut9
sterquilinio erat sup act9 habitator. Et
uelut quadam corporis sui seuerissimus
carnifex. testa radebat tabem
pfluente. atq; ex omi parte mem
broru. glebas uermiu me sis ipsi
da uulnere digitis detrahebat. In
qb9 cunctis i nulla desperando plapso
e blasphemia. nec aduersus creatore
suu in aliq murmurauit. Qn immo
tanta temptationum mole. neq; q atq;
acerbitate contrit9. ipsu q; q ex oi
pristina facultate suo corpi sup fue
rat idumtu. qdq; solu ex ipso uestie
bat adhuc potat uastatione saluari.
rescindes atq; abiciens. adiecit sup
illu qm durissim pdo intulerat spo
tanea nuditate. Coma q; capitis q
sola de pris gle reliquiis intacta re
manserat. uexatori suo piecit abci
sa. Et amputans ee id qd semes reli
querat inimic9. illa celesti aduersus
eu uoce tripudiat 7 insultat. Si bo
na suscepim9 de manu dni. mala
quare no sustinebim9. Nud9 egressus
su de utero matris mee. nud9 reuutar
illuc. Dns. d. d. a. sic d. p. r. f. c.

sit nomen dni bnedictu. Ambidextri
nimirum diceri 7 ioseph. qui in psperis
gratior patri. religiosior frib9. accep
tior dno. 7 ad usus castior dno. fidelis
carceri mitissimu ujcas. injuriaru
immemor. benefic. inimicis iudis. Et
quantu i ipsis fuit interfectorib9 frib9
no solu pi set ee munifice inuenit.
Hi ergo eor q cosimiles recte ΑΜΦΟ
ΤΕΡΟΔΕΞΙΟΙ. idest ambidextri nuncupa
tur. utriq; eni manu utunt p dextra.
7 int hec que aptls diuiniat. tras
seuntes parit dicut. Per arma iustitie
a dextris 7 sinistris. Per gloriam 7 ig
nobilitatem. per infamiam 7 bona fama.
Et cetera. De q dextra 7 sinistra. ita sa
lomon ex psona sponse loquit i canti
cis canticor. Leua ei9 sub capite meo.
7 dextra illi9 amplexabit me. quas sci
licet utrasq; utiles ee significat. tam
illa sub capite suo ponit. q subiacere
debet aduerse partes pncipali cordis.
Ad hoc siqde tantu utiles sunt. ut p te
pore nos exerceant. 7 erudiant ad sa
lute. ac pfectos ad paciencia reddat.
Dexteram u9 ad cofouendu se ac ppetuo
coseruandu. salutari amplexu sposi
sibimet coercere. atq; isolubilit ei
obtat inecti. Et tm g ambidextri.
quando nosq; rer psentiu copia 7 in
opia no mutauerit. Et nec illa no
ad uoluptates noxie remissionis in

(c) 2006 Ministerio de Cultura

pulerit. nec ista ad desperationē
attraxerit ⁊ querelam. Sed similiter
deo gratias in utroq; referentes. pa
tenter fructū de secundis aduersisq; capia
mus. qualē se ille uas attribuerit doctor
gentiū fuisse testatur. dicens. Ego
enī didici. in quibus sū sufficiens ee.
Scio humiliari. scio ⁊ habūdare.
ubiq; ⁊ in omnibus institutus sū ⁊ satia
ri ⁊ esurire ⁊ habūdare ⁊ penuriā
pati. omīa possū in eo qui me cōfor
tat. ERGO licet dixe- xi.
rim bipertitā ee temptationē. id est in
rebus uel prosperis uel aduersis. sciendū ē
tamē omnes hoīes triplici temptatione
temptari. Vel tamq; ob probatioē. nō nū
quā ob emundatioēm. tertiū ob me
rita delictorum. Ob probatioēm quidem.
ut beatū abraā. ut iob. multosq;
sanctorum. tribulatioēs innumeras legimus
pertulisse. Ut illud quod in deutero no
mio dicitur ad populum per moisen. Et
recordaberis cūcti itineris illius per quod
attraxerit te dominus deus tuus. xl. ānis
per desertū. ut affligeret te atq; tempta
ret. ⁊ nota fierent que in tuo animo
uersabantur. utrum custodires mādata
illius an nō. Et illud quod in psalmis
dicitur. Probaui te ad aquā cōtradicti
onis. Ad iob quoq; An putas me tibi
aliter locutū. nisi ut appareres
iustus. Ob emundatioēm uero. cū iusto

suos. pro paruis quibusdam leuibusq;
peccatis. seu pro elatione sue puritatis
humiliās. diuersis temptationibus tra
didit. Ut omē sordem cogitationum
⁊ ut uerbis prophete dicā scoriā quā in
occultis eorum prouidet ee cōcretā. exquo
quēs in presenti. ut aurū purum
futuro transmittat examini. Sic hic
eis residere permittes. quod scrutans per
hec iudicii ignis penali cruciatu
expurgatur inueniat. secundum illud.
Multe tribulatioēs iustorum. ⁊ fili noli ne
gligere disciplinā domini. neq; fatige
ris cū ab eo increparis. Quē enī
diligit dominus corripit. flagellat autem
omē filiū quē recipit. Quis enī est
filius quē nō corripit pater. quod si extra
disciplinā estis. cuius participes facti sunt
omnes. ergo adulterini ⁊ nō filii estis.
Et in apocalipsin. Ego quos amo. ar
guo ⁊ castigo. Ad quos etiā sub figura
iherusalem. ex persona dei ita per ieremiā
sermo dirigitur. faciā enī cōsumma
tionē in cunctis gentibus. in quibus dispersi
te. te autem nō faciā in cōsummatioēm.
sed castigabo te in iudicio. ut nō ui
dearis innoxius. Pro qua salutari emun
datioē. orat dauid dicēs. Proba me domine
⁊ tempta me. ure renes meos ⁊ cor meum. Isaias quoq; uti
litatē huius temptatiōis intelligens.
corripe inquit nos domine. uerumtamen
in iudicio. ⁊ nō in furore tuo. Et iterum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Confitebor tibi domine quoniam iratus es mihi. conuersus est furor tuus et consolatus es
3 me. Pro merito autem peccatorum plaga temptationis infertur. ut ipsi plagis populo israhel. inmissurum se dominus comminatur dicens. Dentes bestiarum inmittam in eos. cum furore trahentium super terram. Et frustra percussi filios uestros. et disciplinam non receperunt.
In psalmis quoque. Multa flagella peccatorum. Et in euangelio. Ecce sanus factus es iam noli peccare. ne deterius tibi aliquid contingat. Inuenimus sane et quartam rationem. quia ob manifestandam solummodo gloriam et opera dei. inferri quibusdam aliquas passiones scripturarum auctoritate cognoscimus.
Secundum illud euangelii. Neque hic peccauit neque parentes eius. sed ut manifestentur opera dei in illo. Et iterum.
Infirmitas hec non est ad mortem. sed pro gloria dei. ut glorificetur filius dei per ipsum.
II Sunt autem et alia ultionum genera. quibus nonnulli qui malitie supergressi sunt cumulum percutiuntur ad presens. ut datan et abiron siue chore. legimus fuisse dampnatos. Et uel maxime illos de quibus apostolus dicit.
Propter quod tradidit illos deus in passiones ignominie. et in reprobum sensum. quod etiam ceteris penis grauius iudicandum est.
De ipsis namque psalmista. In laboribus hominum non sunt et cum hominibus non flagellabuntur. Non enim merentur saluari uisitatione domini. nec temporalibus plagis consequi medicinam. qui desperantes semetipsos tradiderunt inpudicicie. in operationem omnis erroris in inmunditia. qui obduratione cordis et usu ac frequentia delinquendi purgationem breuissimi huius eui et ultionem uite presentis excludunt. quibus etiam per prophetam sermo diuinus exprobrat. Subuerti uos. sicut subuertit deus sodomam et gomorram. et facti estis sicut torris raptus de incendio. et nec sic redistis ad me dicit dominus. Et ieremias. Interfeci et perdidi populum meum. et tamen a uiis suis non sunt reuersi. Et iterum. Percussisti eos et non doluerunt. adtriuisti eos et noluerunt accipere disciplinam. Indurauerunt facies suas super petram. noluerunt reuerti. Erga quos curatione omnem temporis istius medicinam. uidens propheta in cassum fuisse consumptam. iam desperans quodammodo iam de eorum salute proclamat. Defecit sufflatorium in igne. consumptum est plumbum. frustra conflauit conflator. malicie enim eorum non sunt consumpte. argentum reprobum uocate eos. quia dominus proiecit illos. Hanc salutarem ignis purgationem. eca eos qui perdurati sunt in sceleribus suis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dixi. in eodē statu manens hoīs potest
iugit̄ ꝑmanere. nec in hac carne
cōsistens. ita uirtutū apicē possidē
bit quisq; ille scōꝝ. ut imobilis ꝑse
uerit. Necesse ē enim ut aliqd adici
illi sep̄. aut minui. Nullaq; ī omi
creatura talis poterit ēē ꝑfectio. q
mutabilitatis nō subiaceat passiōi.
secdm illud qd ī libro beati iob legit.
Qd ē homo q imaculat sit. & ut iust
apparat nat de muliere. Ecce in
ī scōs ei nemo inmutabilis. & celi nō
sunt mundi ī cōspectu ei. Solū namq;
dm̄ inmutabile cōfitet. cui tantum
sci illi ꝑphete ita cōpellat oratio. Tu
aut idē ipse es. Et ipse de se. Ego sum
qdē ds. & nō mutor. Qd scilic; ipse
sit solus. natalit sep boni. sep pleni.
sepq; ꝑfect. cui nichil nec adici possit
aliqndo l minui. Ideoq; debem ad
uirtutū studia iremissa. tota solli
citudine nosmet ipsos semp extēde.
ipsisq; nos iugit exercitii occupare.
ne cessante ꝑfectu. cōfestim deminuta
cio subsequat. Ut enim diximus in
uno eodēq; statu mens manere nō pual;.
idest ut nec augmta uirtutū ca
piat. nec deminuta sustineat. Non
ad qsisse enī ei. minuisse ē. Quia
desinens ꝑficiendi adpetit. nō aberit
a periculo recedendi. xv.

Ideoq; iugis celle comoratio. re
te tanda ē. Totiens enī ēē reuersus
qs. ut nou ī ea & icipiens habita
tor titubabit atq; turbabit. qtiens
ab eadē fuerit euagat. Illā namq;
quā ī cella residens adqsierat anim
intēciōē. si fuerit relaxata. recupare
rursus nō sine labore poterit ac dolore.
Et ꝑ hoc reduct ret. nō de amisso co
gitabit ꝑfectu. quē sup adicere po
tuit. si ecella nō fuisset excussus. s
gaudebit potius si illū statū. de quo
recidit. se semetipsū senserit recepis
se. Nā sic amissū ac pteritū tēpus
ulteri reuocari nō potest. ita ne illa
qdē que perierit. possunt emolumta
restitui. Quantalib; enī post hec anim
intētio fuerit opata. instantis diei ꝑ
fect & psentis tēpis quest ē. nō luē
semel pditi reparatio. xvi.

Mutabilitati aut. ēē supnas potesta
tes ut diximus subiacē. declarat illi q
de eoꝝ numero. corrupte uoluptatis
uitio corruerūt. Unde neq; illi inmu
tabilis natē ēē putādi sunt. q in
illa qua creati s beatitudine pseuerauert.
eo qd ī cotraria parte nō fuerint
simulit depravati. Aliud namq; est
imutabilis natē ēē. aliud uirtutis
idustria. boniq; custodia. ꝑ inmuta
bilis di gratiā nō mutari. Quicqd enī
ꝑ diligentiā l adqrit l tenet. pot
etiā ꝑ negligentiā depire. Ideoq; di:

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Ne beatifices hominem ante exitum suum. Quod uidelicet adhuc in colluctatione quasi in ut ita dixerim scenate constitutus. quamuis uincere soleat. ac frequenter palmas uictorie consequatur. non potest tamen anime hac suspitione incerti prouentus esse censura. Et idcirco deus solus inmutabilis et bonus dicitur. qui bonitatem non industrie studio. sed naturaliter possidens. non potest aliud quid esse quam bonus. Nulla ergo uirtus potest inmobiliter ab homine possideri. sed ut parta iugiter teneatur. necesse est eam semper illa qua adquisita est sedulitate. atque industria custodiri.

Lapsus uero quispiam. xvii. nequaquam subitanea ruina corruisse credendus est. sed aut praue institutionis deceptus exordio. aut per longam mentis incuriam. paulatim uirtute animi decedente. et per hoc sensim uitiis increscentibus. casu miserabili concidisse. Ante contritionem enim precedit iniuria. et ante ruinam mala cogitacio. Quemadmodum domus numquam subitaneo ad ruinam percutitur impulsu. nisi aut antiquo uitio fundamenti. aut longa inhabitantium desidia. stillicidiis primum paruis sinus penetratibus. corrupta sensim fuerit munimenta tectorum. Quibus per uetustam negligentiam. in maiorem modum patefactis atque conlapsis. ruinati post hec influet pluuiarum imbriumque tempestas. In pigritiis enim humiliabitur contignatio. et in segnitia manuum distillabit domus. Quod anime spiritaliter euenire. idem salomon aliis uerbis ita designat. Stillicidia ingens. eiciunt hominem in die hiemali de domo sua. Eleganter ergo mentis incuriam domui comparauit. tectoque neglecto. per quam primo quod sunt minutissima quedam penetrant ad animam stillicidia passionum. Que si sunt parua ac leuia negligantur. corrumpunt tigna uirtutum. et post hec influent imbre largissimo uitiorum. per que in die hiemali. id est in tempore temptationis. ingruente inpugnatione diaboli. expelletur mens de habitatione uirtutum. in qua scilicet aliquando in cetera perfecta diligentiam retinens. tamquam in domo propria possessione quieuerat. His itaque conpertis. infinita spiritalis cibi percepimus uoluptatem. ita ut ex hac collatione. maiore animi gaudio repleremur. quam ante tristitia super nece sanctorum fueramus affecti. Non solum enim de quibus cunctabamur edocti sumus. uerum etiam illa que per tenuitatem sensus nostri minime inquirere noueramus. sub illius questionis interrogatione cognouimus.

COLLATIO ABBATIS SERENI PRIMA DE ANIME MOBILITATE ET SPIRITALIBUS NEQUITIIS.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

.I. De castitate abbatis sereni.
.II. Interrogatio eiusdem senis super statu cogitationum nostrarum.
.III. Responsio nostra super anime volubilitate [et] lucte eius.
.IIII. Disputatio senis de statu anime in cogitationibus ac uir[tute]
.V. De perfectione anime in similitudine euangelici centurionis.
.VI. De perseverantia qua cogitationum custo|ad supra
dia. rea l. premeditanda que sit in futuro utenda.
.VII. Interrogatio de mobilitate anime et impugnatione ne[quitiarum]
.VIII. Responsio super adiutorio dei | quia et cogitationum
contra impugnationes inimici et liberi arbitrii potestate
.VIIII. Interrogatio super anime cum demonum | et si homo non conficiat.
coniunctione. | tribus copuletur. | animabus uniri.
.X. Responsio in quem modum spiritus inmundi humanis mentibus
.XI. Obiectio utrum possint spiritus inmundi eorum quos suppleverint
.XII. Responsio quemadmodum in energuminis spiritus inmundi dominentur.
.XIII. Quod spiritus spiritui penetrabilis esse non possit. et quod incorporeus solus deus.
.XIIII. Obiectio quod demones credantur cogitationes hominum providere.
.XV. Responsio quid possint demones in cogitationibus hominum conspicere vel quid ue
.XVI. Similitudo qua spiritus inmundi cogitationes | non possint.
hominum doceantur agnoscere. | gerant passiones.
.XVII. De eo quod non singuli quique demones universas hominibus in
.XVIII. Interrogatio an inter demones impugnationis ordo ac vicis
.XVIIII. Responsio in quem modum consensio de | studiis disciplina | servetur.
monum super inquietudinis impugnatione subsistant.
.XX. De eo quod non sint virium fortitudinis contrarie potestates.
nec temptandi facultas in eorum arbitrio sit collocata.
.XXI. Quia demones cum hominibus non sine suo labore confligunt.
.XXII. Quia non sit potestas nocendi in arbitrio demonum collocata.
.XXIII. De imminuta demonum potestate tempore quondam monachorum.
.XXIIII. Quomodo demones sibi in eorum corpora quos arreptaverint aditum inpetrant.
.XXV. De eo quod miserabiliores sint hi qui vitiis quam qui ab ipsis
demonibus possidentur.
.XXVI. De nece proditoris seducti et infirmitate abbatis pauli
quam pro sua emendatione promeruit.
.XXVII. De temptatione abbatis moysi. | dominica separantur.
.XXVIII. Quia spernendi non debeant hi qui spiritibus traduntur inmundis.
.XXVIIII. Obiectio cur hi qui ab spiritibus vexantur inmundis a communione
.XXX. De supra posita questione et de curatione abbatis andromachi.
.XXXI. Quia miseriores sunt hi qui subditi temporalibus temptationibus
.XXXII. De diversitate studiorum ac voluptatum | non merent.
qui in aeris potestatibus exercentur. | processerit.
.XXXIII. Interrogatio unde differentia nequitiarum celestium tanta
.XXXIIII. Dilatio super absolutione proposite questionis.

Incipit liber viii^m de anime mobilitate et spiritalibus nequitiis.

Summe scitatis et contine|ntie virum nominisque sui spe|culum abbatem serenum. quem singulari sum veneratione pre ceteris admirati. studiosorum mentibus insinuare cupientibus. alias arbitramur desiderium nostrum nos explere non posse. quam si collatione eius nostris libellis temptaverimus inserere. Cui super omnes virtutes. que non solum in eius actu et moribus. sed etiam in ipso vultu per dei gratiam refulgebat. ita est peculiari benefitio dono castitatis infusus. ut etiam ne ipsis quidem naturalibus incentivis inquietari uel in sopore sentiret. Ad quam tamen carnis perpetuam puritatem. quemadmodum gratia dei adminiculante pervenerit.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Quem supra conditionem nature uideret humane. necessarium reor prolixius explicari. Hic igitur per internam cordis atque anime castitatem nocturnis diurnisque precibus. ieiuniis quoque ac uigiliis infatigabiliter insistens. cum uidisset orationum suarum obtinuisse se uota. cunctosque estus in corde suo concupiscencie carnalis extinctos. uelut suauissimo gustu puritatis accensus. in maiorem sitim zelo castitatis exarsit. et intencioribus cepit ieiuniis atque obsecrationibus incubare.

Ut mortificatio passionis huius. que interiori homini suo dono dei fuerat adtributa. ad exteriorus hominis etiam puritatem eatenus perueniret. Ut ne ipso quidem uel illo simplici ac naturali motu. qui etiam in paruulis atque lactentibus excitatur. ulterius pulsaretur. Indepti scilicet muneris experimento. quod se nouerat non laborum merito. sed dei gratia consecutum ardentius animatus. ad hoc quoque similiter obtinendum. credens multo facilius hos stimulos carnis radicitus deum posse conuellere. quos etiam humane artis industria non numquam solet quibusdam poculis uel medicamentis seu ferri seccione detrahere. quandoquidem illam spiritus puritatem que sublimior est quamque impossibile est humano labore. ut studio conprehendi. suo munere contulisset. Cumque peticioni cepte supplicatione iugi ac lacrimis indefessis insisteret. adueniens ad eum angelus in uisione nocturna. eiusque uelut aperiens uterum. quandam ignitam carnis strumam de eius uisceribus auellens atque proiciens. suisque omnia ut fuerant locis intestina restituens. ecce inquit incentiua tue carnis abscisa sunt. et obtinuisse te noueris hodierna die perpetuam corporis puritatem. quam fideliter poposcisti. Hec de gratia dei que memorato uiro peculiariter adtributa est. breuiter dixisse sufficiat. Ceteris de illis uirtutibus quas cum reliquis summis uiris communiter possidebat. aliquid commemorare superfluum puto. ne si specialis super nomine huius ista narrarentur. aliis denuo uideatur. id quod de isto singulariter fieret predictum. .II.

Huius ergo summo desiderio collationis eius atque institutionis accensi. diebus quadragesime uidere curauimus.

Qui cum ante de qualitate cogitationum nostrarum. et interioris hominis statu tranquillissima conpellatione quesisset. et quid nobis ad eius puritatem tanti temporis heremi habitacio contulisset. his cum querimoniis adorsi sumus. .III.

Supputacio temporum. ac soli

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tudinis habitacio. cui contempla
cione comicis interioris hominis
perfectionem nos consequi debuisse. hoc
solummodo contulit nobis. ut disceremus
quid esse nequeamus. non tamen fecit esse
quod esse contendimus. Hec enim aut de
siderate puritatis fixam stabilita
tem. aut robur aliquod firmitatis
nos hac scientia nouimus adsecutos.
sed tantummodo confusionis aut pudo
ris aut metus. Et enim cum omnium
disciplinarum meditatio. ad hoc co
tidianis studiis exerceatur atque perfi
ciatur. ut a trepidis rudimentis ad peri
ciam certam stabilemque perueniens.
incipiat nosse que prius uel am
bigue nouerat. uel penitus ignora
bat. Et firmo ut ita dixerim
gradu in illius discipline qualitate
procedens. perfecte in ea ac sine ulla
iam difficultate uersetur. in con
trario me in huius puritatis studio
laborantem. id solummodo profecis
se reperio. ut sciam quid esse non possim.
Ex quo nichil aliud mihi sentio. quam la
borem tanta cordis contritione
conferri. ut numquam scilicet desit ma
teria lacrimarum. nec tamen esse de
sinam. quod esse non debeo. Et ideo
quid profuit didicisse quod summum est.
si cognitum nequeat apprehendi. nam
cum directione cordis ad destinatam

prendere senserimus. insensibiliter
mens inde reuoluta. ad priores uaga
tiones impetu uehementiore prolabitur.
Et ita cotidianis distensionibus occu
pata. innumeris captiuitatibus in
cessanter abducitur. ut propemodum iam
desperetur a nobis desiderata correc
tio. et superflua hec obseruantia ui
deatur. Si quidem per momenta singula lu
bricis discursibus animus euagatus.
cum ad timorem dei uel ad contemplationem
reducitur spiritalem. priusquam firmetur
in ea. rursum fuga eius euanescit.
Cumque eum iam experti deprehenderimus
ab intentione proposita deuiasse. atque
ad illam theoriam unde discesserat
reducentes. uoluerimus eum tenacis
sima cordis intentione. tamquam quibus
dam uinculis obligare. in ipso cona
tu nostro. citius quam anguilla de recessi
bus mentis elabitur. Ob quam rem cotidia
nis huiusmodi obseruationibus estuantes.
nec tamen ex ipsis aliquod nostro cordi
stabilitatis robur accessisse cerne
tes. ad hanc opinionem fracti desperatione
traducimur. ut non nostro iam sed na
ture uitio. has animi peruagationes hu
mano generi inesse credamus. IIII. SERENUS.

Periculose presumptionis est. nec
dum rebus recte discussis. nec certa
ratione collecta. de natura cuiuslibet
rei improuise diffinire. ac de consideratione

(c) 2006 Ministerio de Cultura

fragilitatis sue cape coiecturā. nō de statu t q̄litate ipsi9 discipline. ut de alioꝝ experientia pferre sententiā. Hec enī sicqs natandi ignar9. sciens pond9 corpis sui ferri aq̄z liquore nō posse. ex pūnto sue uoluerit inpicie dessinire. ne minē penit9 posse liq̄dis elementis. solida carne circūdatū. sustineri.

Ideo ueraei opinio iudicanda ē. quā secdm expientiā suā uis9 ē ptulisse. cū hoc nō solū nō ēē inpossibile. sed ēē pfacile ab aliis fieri rōe certissima. 7 oculoꝝ fide nō dubia cōpbet. Itaq; mēs diffinit. idest semp mobilis 7 multū mobilis. Qd ēē in sapientia que dr salomonis. aliis uerbis ita desc̄bit. Terrenū inq̄t habitaculū. adgrauat mētē mlta cogitātē.

Hec g̃. p cōditione nature nūq̄ pot ociosa cōsistere. s; necesse ē eam nisi puisū habuerit. ubi suos exerceat motus. 7 in q̄b9 iugit ocupet. ppa mobilitate discurrere. 7 poia uolitare. donec longo exercicio usuq; adsuefacta. diuturno quo nos i cassū dicitis laborar. experiat 7 discat. q̄s memorie sue materias debeat pparare. g̃ quas circūagat idefessos uolat9. 7 mōdandi robur ad q̄rat. Et ita p̄ualeat ad uersus inimici suggestiōes q̄b9 detrahebat extruere. atq; in illo quem desiderat statu 7 q̄litate durare. Hōg̃ hāc uagatiōem cordis nr̄i. t nat̄e humane. t deo creatori ei9 debem9 adscibe. Qua dr̄ fecit hoīe rectū. 7 ipsi quesierunt cogitatiōes mltas. Ab hō g̃ earū q̄litas pendet. qz cogitatio inq̄t bona scient9 eā appinq̄t. Vir aūt prudēs inueniet eā. Qcq̄d enī ut inueniri possit. nr̄e prudēcie idustrieq; subiectū ē. Si nō fuerit inuentū. sine dubio nr̄e desidie t inprudentie. nō nature uitio reputandū ē. Cui sensui psalmista q̄q; cōgruit dicens. Beat9 uir cui ē auxiliū abste dne. ascens9 i corde suo disposuit. Videtis g̃ i nr̄a ditiōe cōsistere. ut siue ascens9 idest ptingentes ad dnm cogitatiōes. siue descensus ad terena scilic; 7 carnalia corruentes. in nr̄is cordib9 disponant. que si nō i nr̄a potestate cōsisterent. nec phariseos dns̄ increpasset. Qd cogitatis mala i cordib9 uris. Nec p pp̄ham p̄cepisset dicēs. Auferte malū cogitacionū uraꝝ ab oclis mis. Et usq; morabunt̄ in te cogitatiōes pessime. Nec in die iudicii earū q̄litas q̄admod9 7 opm exi

get anb. ita per isaiam dominus comminatur. Ecce inquit ego venio et congregem opera et cogitationes eorum cum omnibus gentibus et linguis. Sed ne condempnari quidem eorum testimonio. vel defendi in illo terribili atque metuendo examine. secundum beati apostoli sententiam. mereamur ita dicentis. Et inter se invicem cogitationum accusantium. aut etiam defendentibus. in die qua iudicabit deus occulta hominum secundum euangelium meum. .V.

Huius quoque perfecte virtutis figuram per illum euangelicum centurionem. pulcherrime designatur. cuius virtutis atque constantia. quod non quibuslibet irruentibus cogitationibus abducebatur. sed pro suo iudicio vel admittebat bonas. vel contrarias absque ulla difficultate pellebat. ac typica significatione descripta est. Nam et ego homo sum. sub potestate constitutus. habens sub me milites. et dico huic vade et vadit. et servo meo fac hoc et facit.

Si et nos quoque viriliter adversus .VI. perturbationes et vitia dimicantes. poterimus ea ditioni nostre discretionique subicere. ac militantes in carne nostra extinguere passiones. vel instabilem cogitationum nostrarum cohortem rationis imperio subiugare. ac duce crucis salutari vexillo. durissimas adversariorum potestatum turmas. a terminis nostri pectoris propulsare. pro tantorum meritis triumphorum ad spiritalis huius centurionis ordinem provehemur. Quem in exodo quoque per moysen mystice figuratum designatum. Constitue tibi centuriones et quinquagenarios et decanos. Et ita nos quoque dignitatis huius apice sublimati. habebimus hanc imperandi potestatem. atque virtute. qua non quibus nolumus cogitationibus abducamur. sed his quibus spiritaliter delectamur immorari et inherere possimus. Malis quidem suggestionibus imperantes abite. et abibunt. Bonis vero dicemus venite. et venient. Servo quoque nostro dicemus. id est corpori ea que castitatis vel continentie sunt similiter iniungemus. et sine ulla contradictione deserviet. Non iam suscitans ut adversos concupiscentie stimulos. sed omne exibens spiritui famulatum. Huius centurionis qualia arma sint. vel ut que pliorum exercicia apparent. audiamus apostolum predicantem. Arma inquit militie nostre. non carnalia. sed potentia deo. Dixit qualia sint. id est non carnalia. nec infirma. sed spiritalia et potentia deo. Deinde ad quos sint exercenda conflictus consequenter insinuat. Ad destructionem munitionum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cogitatiões purgantes. & omne al
titudine extollentē se adu'sus scien
tiā di. & captiuantes omne intellec
tū in obedientia xpi. & pparati ulcis
ci omnem inobedientiā. cū impleta
fuerit pmū ura obedientia. Que
qm singillatim pcurrere. sic necessa
rium. ita et alterius tpis e. Armorum
tantumodo uolo uob genera et pietatēq;
patefacere. qb nosq; si uolumus
bella dnī pliari. & int centuriones
euglicos militare. accincti iugiter
debem incedere. Sumite inqt scu
tū fidei. in q possitis omia tela nequis
sima ignita extinguere. Fides e
que excipies ardentissima libidinū
tela. & ob futuri iudicis. & celestis
regni credulitatē. mortificat. Lo
ricā inqt karitatis; Ipsa nempe
e. que uitalia pectoris nri circum
dans. atq; comunies. letaliū ptur
bationū obiecta uulnerib. contra
rios retundit ictus. nec ad interio
rē hoiē inimici. iacta diaboli pene
trare pmittit. Omia enī suffert. oia
patit. oia sustinet. Et galeā. spem
salutis; galea. capitis e munimen.
Quia g capud nrm xps e. debemus istd
sep spe futurorum bonorum. tut in ex pug
nabili galea. in cunctis teptacionib;
ac persecutionib comunire. & pn
cipalit fidē ei illesam atq; integrā

custodire. Aliis enī membris trū
catū qmpiā. licet debile. possibilit
tam e uiuq; supee. Sine capite
u. nemini l breuis uite spatium
prorogat. Et gladiū sps qd e uerbū
di. Penetrabilior naq; e omi gladio
ancipiti. & ptingens usq; ad diui
sione ane ac sps. Copagū q; &
medullarū. & discretor cogitacionū
& intencionū cordis. diuidens scilic;
& abscides qcqd in uob carnale. ter
renūue repit. Quib armis ut q;
fuerit comunit. ab hostiū semp
telis. ac populatione defensus. nō
ut captus ac subditus. ad hostilē cogi
tationū terram costrict depdan
tū uinctis abducet. nec audiet
ppham. Quare inueterat es in terra
aliena. Sed tamq triumphator ac uic
tor. in illa qua uoluerit cogitacionū
regione cosistet. Uis et ipsū robur
ac fortitudinē centurionis hui. qb
hec arma que pdixim nō carnalia
sed potēcia do gester agnoscere. au
di ipsū regē. uiros fortes. ad spalē
militiā cogregantē. q cos dilectione
signet & pbet. Infirmus dicat quia
fortis sū ego. & q paties e. fit pug
nator. Uidetis g. bella dnī pliari.
nisi patientes infirmosq; nō posse.
Illa pcul dubio infirmitate. qua
fundat ille nr euglic' centurio.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cũ fiducia loquebat̃. Cum eni
infirmor · tc potens sũ. Et iterũ.
Virt⁹ in infirmitate pficit̃. De qua
infirmitate uni⁹ ppħar̃. Et erit in
q̃t q infirmat̃ int eos. sic domus
dd. Patiens ẽẽ hec bella pbabitur.
N ẽe illa patientia. de qua dicitur:
Patientia ub necessaria est. ut uo
luntate di facientes reportetis remu

Debere tam̃ ac VII. Ineratioẽ.
posse nos dño coherere. ⁊ experientia
ppa dephendim⁹. si mortificatas
uoluptates ac desideria mũdi hui⁹
habeam⁹ abscisa. ⁊ illoꝝ auctorita
te docebim̃. qui dño colloquentes
fiducialit̃ dicunt. Adesit aĩa mã
post te. Et adesi testimoniis tuis
dñe. Et m̃ aũt adherere dõ. bonũ ẽ.
Et q aderet dño · un⁹ sps ẽ. Nõ ğ de
bem⁹ his euagationib⁹ aĩe fatigati:
ab hi studio relaxari. Q eni colit
trã suã: saturabit̃ panib⁹. Q at
sectat̃ otiũ. replebit̃ paupertate. Nec
ab intẽciõe hui⁹ obseruãtię. pprio
se despatiõe frangam⁹. qr hominum
sollicitudine ampli⁹. Nã q suauis ẽẽ
sine dolore ẽ. i egestate erit. Et iterũ.
Vir i dolorib⁹ laborat s. ⁊ ui pdicioñs
sue facit. Nec nõ ẽẽ. Regnũ celoꝝ
ui patit̃. ⁊ uiolenti rapiũt illud.
Nulla nãq; uirt⁹ sine labore pficit̃.
Nec ulli possibile ẽ ad stã quã cupi
tis stabilitate mtis. sine ingenti cor
dis cõtritione cõscendẽ. Homo eni ad
laborẽ nascit̃. Qui ut i uirũ pfectũ
possit occurrere. in mẽsura etatis ple
nitudinis xp̃i. maiore eũ necesse est
intentioẽ sep ẽẽ puigilẽ. iugiq; solli
citudine desudare. Ad cui tam̃ men
sure plenitudinẽ. nemo puenit ali
i futur̃. nisi q pmeditat⁹ ⁊ imbutus
ea fuerit in psenti. eamq; adhuc in
hoc sclo positus plibarit. xp̃iq; mẽbrũ
pciosissimũ designat⁹. arrã cõpaginis
illi⁹ p quã corpi ei ualeat copulari. i
hac carne possederit. Vnũ dũ taxat
desiderãs. unũ sitiens. ad unũ oĩs
nõ solũ act⁹ suos. uer̃ ẽẽ cogitatioẽs
sep intẽdens. Vt illud qd i futurũ
dicit̃ de beata cõuersatiõe scõꝝ iã sub
arratũ teneat i psenti. idest sit ei ds oĩa

Posset VIII. GERMANUS. In oĩb⁹.
forsitã hec uolubilitas mtis. aliqtenũ
coibri. si eã nõ tãtũ aduersarioꝝ nu
m⁹ circũ uallans. adea que nõ uult.
imo q illã sue q; nature mobilitas ita
pti. adesinent impellet. Quã cũ tã
innũabiles. tã potẽtes. tãq; terribil s
circũ agãt inimici. resisti illis ab hac
psenti carne ipossibilit̃ crederemus.
nisi ad hãc opinioẽm uris sententiis.
tui celestib⁹ aĩarem oraculis. VIIII.

Adversarios qdẽ ub SERENUS.
ingit insidiari. qĉq; interioris hois

(c) 2006 Ministerio de Cultura

experti sunt pugnas. dubitari non possit. Sed ita dicimus hos nostris profectibus aduersari: ut eos tantummodo incentores malorum. non etiam inpulsores esse credamus. Ceterum nullus hominum possit omnino uitare peccatum. Quodcumque illi cordibus nostris inuehere uoluissent: si eis quemadmodum ad suggerendum. ita et conpellendum facultas uiolenta suppeteret. Quamobrem sicut in illis est instigationis copia. ita in nobis uirtus respuendi siue adquiescendi libertas est adtributa. Quorum tamen potentiam et inpugnationes. si pertimescimus. etiam protectiones atque adiutoria dei econtrario conferamus. De qua dicitur:

Maior enim qui in nobis est. quam qui in hoc mundo.

Cuius auxilia multo uehementiore militant uirtute pro nobis. quam aduersus nos illorum multitudo confligit. Nam bonarum rerum non tantum suggestor. sed etiam fautor atque inpulsor est deus. Ita ut nonnumquam nos etiam inuitos et ignorantes adtrahat ad salutem. Constat ergo neminem posse a diabolo decipi. nisi illum qui prebere ei maluerit sue uoluntatis adsensum. Quod ecclesiastes his uerbis euidenter expressit. Quia enim non fit contradictio ab his qui faciunt malum cito. ideo repletum est cor filiorum hominum in ipsis. ut faciant mala. Manifestum ergo hinc unumquemque delinquere. quod ingruentibus cogitationibus prauis. non eis confestim repulsam contradictionis obiciat. Nam: resistite inquit ei et fugiet a uobis.

Quod iterum. X. Germanus.

Que societas est anime. cum istis spiritibus nequissimis. tam indiscretum permixtumque consortium: ut sic eidem non dicam iungi sed uniri possint. ut et alloqui eam insensibiliter et inserere atque inspirare illi quecumque uoluerint. et ad ea que placuerint. eam ualeant instigare. Eiusque cogitationes ac motus uideant atque perlustrent. tantaque inter ipsos hac inter unitas fiat. ut sine dei gratia quid ex illorum incitamento. quid ex ipsa uoluntate procedat. discerni pene non possit.

Non mirum est. XI. Serenus. Solutio.

posse spiritum spiritui coniugari insensibiliter. et occultam suadendi uim. ad ea que libita fuerit exercere. Est enim inter eos sicut inter homines. quedam substantie similitudo atque cognatio. siquidem diffinitio que de natura anime assumitur. etiam illorum substantie similiter coaptatur. Alterutrum uero eos sibi inseri et uniri. ita ut capax alter alterius esse possit. omnimodis inpossibile est. Hoc namque solummodo deitati. que sola incorporea simplexque natura est. tribuitur rectissime. XII.

Huic rationi satis Germanus. arbitror esse contrarium. illud quod uidemus in arrepticiis fieri. cum afflicti [illegible] spiritibus inmundis loquuntur. et adum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ciant ea que nesciunt. Quomodo ergo animas eorum spiritibus illis non credamus uniri, quę illas videmus velut organum factas, et derelicto naturali statu ad illorum motus affectusque transire, ita ut iam non suas sed illorum voces et gestus voluptatesque depromant.

Predicte .xiii. Serenus. definitionis nostre non est contrarium id quod dicitur ergumenus fieri, cum spiritibus immundis arrepti loquuntur vel agunt ea que nolunt, vel quod ea que ignorant proferre cogantur. Non enim uno modo istam eos infusionem spirituum sustinere certissimum est. Quidam enim sic afflantur, ut nequaquam ea que gerunt vel locuntur intelligant. Quidam vero noverunt et postea recordantur. Quod fieri per effusionem spiritus immundi non ita putandum est, ut in anime ipsius penetrans substantiam, et velut unitus ei et quodammodo indutus eam, sermones ac verba per os patientis emittat. Nullo namque modo istud ab eis fieri posse credendum est. Nec enim per aliquam anime diminutionem, sed per corporis debilitatem hoc evenire manifesta ratione comprehenditur, cum scilicet in illis membris in quibus vigor anime continetur spiritus immundus insidens, eisque inportabile atque inmensum pondus inponens, obscuritate teterrima intellectuales eius obruit atque intercipit sensus. Quod nunc etiam vini febrisque vitio, seu nimii frigoris aliisque valitudinibus extrinsecus supervenientibus videmus accidere. Quod ne beato Iob diabolus qui carnis eius acceperat potestatem molliretur inferre, precepto prohibetur dicentis: Ecce trado eum in manus tuas, tantum animam eius custodi. Id est tantummodo amentem eum ne facias, debilitato anime domicilio, et obruas intellectum ac sapientiam resistentis, principali scilicet cordis eius tuo pondere prefocato.

Hec enim si crasse huic .xiiii. solideque materie, id est carni, spiritus admisceretur, quod fieri facillime putatur, ideo et anime que itidem spiritus est, ita uniri posse crederetur, ut eam quoque simul sue nature redderet capacem. Quod soli est possibile trinitati, que sic universe intellectualis nature efficitur penetratrix, ut non solum circumplecti eam atque ambire, sed etiam illabi ei et velut incorporea corpori possit infundi. Licet enim pronuntiemus nonnullas esse spiritales naturas, ut sunt angeli, archangeli ceteraeque virtutes, ipsa quoque anima nostra vel certe aer iste subtilis, tamen incorporee nullatenus extimande sunt. Habent enim secundum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

se corpus quo subsistunt. licet multo tenuies quam nostra sunt corpora. secundum apostoli sententiam. ita dicentis. Et corpora celestia et corpora terrestria. Et iterum. Seminatur corpus animale. surgit corpus spiritale.

Quibus manifeste colligitur. nichil esse incorporeum. nisi solum deum. Et ideo co ipsi tantummodo. posse penetrabiles omnes. atque intellectuales esse substancias quod solus et totus et ubique et in omnibus est. ita ut cogitationes hominum et internos motus. atque abdita mentis universa. inspitiat atque perlustret.

De ipso siquidem solo pronuntiavit beatus apostolus dicens. Vivus est enim sermo dei et efficax et acutior super omne gladium ancipitem et pertingens usque ad divisiones anime ac spiritus. compagum quoque et medullarum et discretor cogitationum et intentionum cordis. et non est creatura invisibilis in conspectu eius.

Omnia autem nuda sunt et aperta in oculis eius. Et beatus david. Qui fingit (id est) singillatim corda eorum. qui intelligit omnia opera eorum. Et iterum. Ipse enim novit occulta cordis. Iob quoque. Qui solus nosti corda hominum. XV. GERMANUS.

HAC RATIONE qua dicis. ne cogitationes quidem nostras. intueri spiritus isti possunt. quod extimari valde putamus absurdum. dicente scriptura. Si potestatem habentis. ascenderit super te. Et iterum. Cum diabolus misisset in cor simonis scarioth. ut traderet dominum. Quomodo ergo credi potest. non patere eis cogitationes nostras. Quarum seminarium pro parte maxima ipsis immitentibus atque instigantibus sentimus ab oriri. Contra hoc claudianus in libro primo titulo .xv.mo multo labore desudat dicens. Aut ergo anima corpus est. aut non recte corpus suum carneum istud dixit.

Quia potius illud est suum quod ipsa est. ut si istud corpus anime. corpus est. ipsa ut datur intelligi non est corpus. XVI. SERENUS.

NULLI dubium est. quod possint spiritus in mundi. cogitationum nostrarum adtingere qualitates. sed indiciis eas sensibilibus forinsecus colligentes. id est aut ex nostris dispositionibus. aut ex verbis et studiis. in que propensiores nos prospexerunt inclinari. Ceterum illas que necdum de interiis anime processerunt. adire omnino non possunt. Ipsas quoque cogitationes quas ingerunt. utrum suscepte. et quadmodo suscepte sint. non per ipsius anime naturam. id est per illum interiorem motum in medullis ut ita dixerim latitantem ipsius. sed ex motibus actus. indiciisque exterioris hominis deprehendunt.

Ut puta. Cum suggesserint castrimargiam. si viderint monachum oculos ad fenestram aut ad solem curiosius erexisse. et

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ut de hora sollicitius inquisisse, cognos
cunt desiderium gule fuisse susceptum.
Si fornicationem ingesserint, senserunt
eum patenter telum libidinis susce
pisse, et viderint carnem commotam,
aut certe non ut oportuit adversus
suggestiones immunditie suspirasse,
lasciviam intelligunt in penetrabi
libus anime libidinis iaculum fuisse
defixum. Si incitamenta tristicie,
si ire, si furoris admoverint, utrum
nam cordi insederint, gestu corporis
et sensibili commotione dinoscunt.
Cum scilicet eum vel infremuisse tacitum,
vel quadam indignatione suspirasse,
seu vultum consideraverint quodam pallo
re aut rubore mutasse. Ita subti
liter quisnam cui sit deditus vitio de
prehendunt. Illo namque unumquemque nostrum
delectari certa ratione cognoscunt,
ad cuius instigationem motu quodam nu
tuum motu corporis consensum commen
tiaque ab eo prestitam fuisse pervide
rit. Que ab illis aeriis virtutibus
ista deprehendi non mirum est, cum in hoc
a prudentibus quoque viris sepissime fie
ri videamus, ut scilicet interioris
hominis statum de figura et vultu seu
qualitate exterioris agnoscant. Quanto
ergo certius hec ab his poterunt deprehendi,
quos utique ut spiritalis nature multo sub
tiliores ac sagatiores hominibus
esse non dubium est. XVII.

Quemadmodum enim nonnulli latronum
in his domibus quas furtim adgredi cu
piunt, occultas hominum solent explorare
substantias, que per tetras noctis tenebras
cauta spargentes manu minu
tias arenarum, reconditas opes quas visu
perspicere non possunt, tinnitu quodam ad
earum lapsum respondente deprehendunt,
et sic ad certissimam rei vel metalli cuiusque
notitiam quodam eliciti vocis proditione
perveniunt: ita hi quoque, ut thesaurum
nostri cordis explorent, vel arenas quas
dam suggestiones noxias spargentes, cum
secundum illarum qualitatem affectum corporeum
viderint emersisse, vel quodam de inti
mis conclavibus prodeunt, et in tinnitu
quid sit reconditum in abditis interioris hominis recognoscat.

Hoc tamen XVIII.
nosse debemus, non omnes demones univer
sas hominibus inferre passiones, sed unicuique
vitio certos spiritus incubare. Et alios quidem
immunditiis ac libidinum sordibus oblec
tari, alios blasphemiis, alios ire fu
rorique peculiari immunere, alios pasci
tristitia, alios cenodoxia superbiaque mul
ceri. Et unumquemque illud vitium huma
nis cordibus quod ipse gaudet inserere.
Sed nec cunctos pariter suas ingerere
pravitates, sed vicissim pro temporis vel loci
vel suscipientis opportunitate provocare.

Ergo credendum est in eos XVIIII. German(us).

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ordinatā. et ut ita dixerim disciplinatā esse nequitiam. ut quedā uicissitudinis ab eis ordo seruetur. ac rationabilis generis impugnationis excussio. cū constet nec modū nec rōem nisi inter bonos atque inter honestos posse subsistere. secundum illā scripture sententiā. Queret sapientiā apud malos. et nō inuenies. Et inimici nostri insensati. Illud esse. Non est sapientia. nō est fortitudo. neque consilium apud ipsos.

.xv. **Non esse inter malos Serenus.** perpetuā in omnibus consensionē. nec posse perfectā stare concordiam. etiā in illis ipsis uitiis quibus communiter oblectantur. certa diffinitio est. Nunquam enim poterit quadam modo diximus in rebus indisciplinatis. disciplina modusque seruari. In nonnullis tamen ut scilicet uel opportunis communio. uel necessitas exigit. seu cuidā lucri inuitat consortium. necesse est eos temporale commodare consensum. Quod esse in hac militia nequitie spiritalis. manifestissime peruidemus. Ut non solum tempora inter se uicissitudinesque custodiant. set etiā locis quibusdam specialiter inherere. eaque iugiter obsidere noscuntur. Nam quia necesse sit eos immutatis temptationibus. certissimis uicibus atque temporibus exercere impugnationes suas. hinc liquido comprobamus. quia nullus potest simul cenodoxie uanitate deludi. et concupiscentia fornicationis exuri. Nec potest tumida inflari elatione superbie spiritalis. et carnalis castrimargie pariter humilitate submitti. Nec potest quis cachinnis fatuis risuque dissolui. et iracundie sub eodem tempore. stimulis incitari. seu certe edacis tristicie merore suppleri. Sed necesse est unumquemque spiritum ita singillatim impugnatione mentis arripere. ut cum aut uictor abcesserit. alii eam spiritui cedat ac impugnandam. aut certe si uictor extiterit. alteri nichilominus tradat.

Illud esse .xvi. Similiter illud edicā ignorare nequaquam debemus. non esse omnes eiusdem feritatis ac desiderii. sed ne unius quidem fortitudinis atque nequitie. et incipientibus quidem atque infirmis non nisi infirmiores spiritus in certamine comparari. Et his nequitiis spiritalibus superatis. gradatim semper adversus athletā Christi. robustiore pugna succedere. pro comparatione siquidem uirium ac profectus humani. et difficultas colluctationis augeri. Nullo enim modo. quilibet sanctorum sufficeret talium tantorumque hostium sufferre nequitiā. uel insidiis eorum posse occurrere. sed ne crudelitatem quidem ac seuitiam sustinere. si non certaminis nostri clementissimus arbiter. atque agonitheta presideret Christus et ea

(c) 2006 Ministerio de Cultura

equaret colluctaneum uires. et in
moderatos eorum repelleret ac refrena
ret incursus. faceretque cum temptatione
et exitum. ut sustinere possimus.
.xvi. Hanc autem illos colluctationem. non
sine suo credimus labore conficere.
Habent namque etiam ipsi in suo conflic
tu quandam anxietatem atque tristitiam.
et maxime cum fuerint ualidioribus
emulis. id est uiris sanctis perfectisque con
gressi. Alioquin iam non conflictus nec
colluctatio. sed simplex tantum de
ut ita dixerim secura illis esset ho
minum attributa deceptio. Et quomodo
staret illud apostoli quod dicit. Non est
nobis colluctatio aduersus carnem et san
guinem. s. a. p. a. p. a. m. r. t. h.
e. s. n. i. c. Illud quoque
Sic pugno non qu[asi]
aerem uerberan[s]
Et item. Bonum ago[nem]
ne certaui. Vel cum
agon dicitur. et certamen et pugna.
necesse est ut utrique labor et sudor.
et sollicitudo subeat. Et equaliter
illos super deiectione maneat do
lor atque confusio. et de uictoria gau
dium consequatur. Vbi uero alio cum su
dore luctante. alius cum otio ac se
curitate confligit. et ad deiciendum
emulum sola pro uiribus utitur uoluntate.
te. non pugna dicenda est. nec con

luctatio neque certamen. sed inique
quedam et irrationabilis oppugnationis
impressio. Sed plane laborant et ipsi.
non minus inpugnantes humanum genus. et
et desudant atque desiderant. ut pre
ualeant de unoquoque illam quam cupi
unt obtinere uictoriam. et retorquetur
in eos illa confusio. que in nos ma
nebat. si ab ipsis fuissemus elisi. se
cundum illud. Caput circuitus eorum
labor l. u. o. e. Et. conuertetur dolor eius
i. c. e. Et item. Veniat illi l. q. i.
et c. q. a. a. e. et i. i. l. c. i. i. Scilicet
quem super hominum deceptionem molitur.
Dolent ergo et ipsi non minus. et quemadmodum
nos elidunt. ipsi quoque similiter eliduntur.
nec uicti sine confusione discedunt.
Quas eorum ruinas atque conflictus ille
qui sanos interioris hominis oculos possi
debat. cotidie cernens. uidensque eos
super gaudere ruinis et casibus singulorum.
ac timens ne de se quoque ueniret eis ista
leticia. dominum deprecatur. Illumina in
quiens oculos meos. ne umquam ob. i. m. n. q.
d. i. m. p. a. e. Qui tribu. m. e. s.
m. f. Et deus meus ne super gaudeant
mihi ne d. i. c. s. e. e. a. n. n. d. e.
Et frendunt super me. d. s. dominus quando r. In
sidiatur enim in occulto quasi leo in cubili
suo. insidiatur ut rapiat pauperem.
et querit a deo escham sibi. Qui rursus
cunctis conatibus expensis. cum decep

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tione nr̄am nō poterit obtine
re. sup cassato labore suo. necesse
ē ut cōfundat̄. & erubescant qui
quer̄ animas nr̄as ut auferant eas.
Induant pudore & cōfusione. q̄ co
gitāt m̄ mala. Infirmas q; ait.
Cōfundantur illi. & nō cōfundar ego
Paueāt illi. & nō pauea ego. Induc
sup eos irā furoris tui. & duplici
contritione contere eos. Nulli etenim
dubiū ē. cū aūb fuerint supati.
contricione eos duplici conterēdos.
Primū q̄d hoīb expetentib sc̄itatem
illi eā possidētes amiserunt. cau
seq; extiterit pditiōis humane.
Deinde q̄d sp̄ales sub̄e. fuerit a car
nalib̄ infensisq; deuicte. Has ḡ rui
nas hostiū. suasq; uictorias intuēs
unusq; sc̄oz. cū exultacione pcla
mat. Persequar inimicos meos &
cō. i. & n. r. d. d. c. i. n. p. s. e.
s. p. m. Contra q̄s & orans idem
ppha. Iudica inq̄t dn̄e nocentes
m. e. i. m. d. a. & s. & e. i. a. m.
C. f. & e. a. e. q. p. m. d. a. s. e. s.
Cū sc̄. cū subditis & extinctis uniuer
sis passiōib. uicerimus. merebimur
illā bn̄edictiōis uocē. cōsequēter
audire. Exaltet̄ man tua sup
hostes tuos. & oms inimici tui
interiēt. Hec ḡ omīa & his simi
lia sacris inserta uoluminib. le

gentes sunt cantantes. nisi con
tra istas neq̄tias sp̄alesque ut
insidiant dieb ac noctib. accepi
mus fuisse cōsepta. nō modo ex eis
edificatione nullā lenitatis ac
patienciā cōsequemur. sed & dirū
quedā atq; cōtrariū. euglice p
fectionis cōcipiem affectū. Non
solū enī docebimur nō orare pro
inimicis nr̄is. nec diligere illos.
sed & detestari eos. iplacabili odio
puocabimur. & maledicere eis atq;
ordem adūsus eos idesinenter effū
de. Que tali sp̄u uiros sc̄os & anti
cos dī intellige. p quā scelestum
ē ac pfanū. q̄b ante aduentum
xp̄i. ideo lex nō ē posita. eo q̄d
trās[...] cendentes mādata
[...] ei. euglicis pare
[...] re pceptis & apli
[...] ce pfecciōis stude
[...] re. puenientes. dis
pensatioēm tp̄is maluerunt. XIII
Non habet aūt eos potestatē
q̄mq̄ hoīū ledendi. exēplū btī
iob manifesta rōe demōstrat.
ubi nō ampli eū teptare audet
inimic. quā diuina ei dispen
satiōe cōcedit. Et cōfessio eoz
de spūū. euglicis monumentis
inserta testat̄ dicēciū. Si eicis
nos. mitte nos in gregē porcoz.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Quin multo magis credendi sunt in nullum hominum qui ad imaginem dei creati sunt introire pro arbitrio suo posse, cum in animalia inmunda ac muta ingrediendi absque dei permissu non habuerint potestatem. Ceterum nemo posset non dicam iuuenum, quos uidemus in hac heremo constantissime commorari, sed ne perfectorum quidem tantis taliumque hostium agminibus circumsaeptus in heremo singularis habitare, si in ipsis esset pro uoluntate sua nocendi uel adtemptandi facultas atque libertas. Quod euidentius etiam domini ac saluatoris nostri confirmat sententia, quam pro humilitate hominis adsumpti protulit ad pilatum ita dicens: Non habes in me ullam potestatem, nisi datum tibi fuisset desuper. XXIIII.

Satis tamen nobis et experientia nostra et seniorum relatione conpertum est non eandem uim habere nunc demones, quam anteriorum temporibus inter anachoretas dum tantum principia, in quibus adhuc raritas monachorum in heremo commanebat. Tanta namque erat eorum feritas, ut uix pauci et admodum stabiles atque aetate perfecti tolerare habitationem solitudinis possent. Siquidem in ipsis coenobiis in quibus commorabantur octo uel decem, ita eorum atrocitas crassabatur et frequenter ac uisibiles sentiebantur adgressus, ut non auderent omnes pariter noctibus obdormire, sed uicissim aliis degustantibus somnum, alii uigilias celebrantes psalmis et orationibus in seu lectionibus inhaerebant. Cumque illos ad soporem naturae necessitas inuitasset, expergefactis aliis ad eorum qui dormituri erant custodiam similiter excubiae tradebantur. Unde dubitari non potest unum e duobus hanc nunc securitatem uel confidentiam non solum nobis, quos uidemus per experientiam senectutis aliquatenus roboratos, sed et iunioribus etiam conferre. Aut enim uirtute crucis et deserta penetrante et ubique eius gratia coruscante retunsa est nequitia daemonum, aut neglegentia nostra illos ab inpugnatione pristina reddidit lentiores, dum dedignantur aduersum nos illa intentione confligere, qua tunc contra illos probatissimos Christi milites saeuiebant, hoc scilicet nos fraudulenta uisibilium temptationum cessatione durius eludentes. In tantum enim uidemus tempore corruisse non nullos, ut necesse sit eos et remissioribus monitis ad palpari, ne desertis cellulis suis ad perniciosiores inquietudines reuoluantur, et circumeuntes ac uagi crassioribus ut ita dixerim uitiis implicentur. Magnusque fructus

ȳ. 8. tempore monachorum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ab eis obtineri credat. si solum
se cum quolibet ignauia ualeat
in solitudine contineri. ac pinge
ti remedio soleat eis a sermonibus
diei sedere in cellulis uiris. et quantum
libitum fuerit. manducare et bibere.
atque dormire. dum tamen in eis ingitur
Constat quoque. xi. Inpduretis.
inmundos spiritus non aliter posse in illos
quorum obtenti sunt corporibus penetrare.
nisi prius eorum mentes cogitationesque posse
derint. Quos cum timore ac memoria
dei. vel spirituali meditatione nudauerint.
tunc ex armatos omni presidio ac mu
nitione diuina. facile tamquam eundos
audenter inuadunt: domicilium dein
ceps in eis. tamquam in possessione sibi
tradita presumentes. xi.
Licet multo illos grauius constat.
uehementiusque uexari. quam cum corporaliter
ab ipsis suppleri minime uideantur.
id est animo tamen pretiosius possideantur.
Eorum scilicet uitiis ac uoluptatibus
inuoluti. secundum apostoli namque sententiam.
a quo quis superatur. eius et seruus est. Nisi
quod in hoc isti desperatius egrotant.
quod cum sint eorum mancipia. nec in
pugnari se ab illis. nec dominatum
eorum ferre cognoscunt. Ceterum corpora
liter traditos sathane. vel infirmi
tatibus magnis. atrocissimos sanctos etiam uiros
nimis perleuissimis quibusque delictis eum

in illis nec tenuissimum quidem neuum
aut maculam in illo die iudicii
patiatur inueniri diuina clemen
tia. omnes sordes eorum secundum sedem
prophete uno dei sententia. excoques
in presenti. ut eos tamquam aurum aut argen
tum ignitum ad illam perpetuitatem nulla
indigentes penali purgatione transmutat. Excoquam ad purum scoriam
tuam et auferam omne stagnum tuum.
Et post hec uocaberis ciuitas iustitie
fidelis. Et iterum. Sicut probatur argen
tum et aurum in camino. ita eligit
corda dominus. Et iterum. Aurum et argen
tum probabit ignis. uiri autem probantur
in fornace humiliationis. Illud quoque.
Quem enim diligit dominus corripit. fla[gellat]
Quod in illo. xi. [at omnem filium quem recipit. a. o. f. q. r.]
propheta atque homine dei in tertio reg
norum libro. manifeste uidemus
impletum. quod pro culpa unius inobedientie.
quam tamen non de industria nec ui
tio proprie uoluptatis. sed alterius circum
uentione contraxit. confestim a leone
contritum. ita de eo scriptura nar
rante. Vir dei est qui inobediens fuit
ori domini. et tradidit eum dominus leoni.
et confregit eum. iuxta uerbum domini
quod locutus est. In quo facto et solu
tione domini delicti presentis. atque eo
rum in cantico et iustitie merita per
quibus prophetam suum tradidit dominus ita

(c) 2006 Ministerio de Cultura

didit uexatum. Caritas ipsa et continentia predatoris ostendit. qua tunc penitus audet uoracissima bestia. detractio sibi cadauere degustare. Cuius rei uiris quidem temporibus satis euidens contigit. et apta probatio in abbate Paulo. uel moyse. qui habitauit locum huius solitudinis. qui calamus nuncupatur.

Nam prior commoratus est in Hiemo. que adiacet panephisi ciuitati. quam solitudinem non olim factam. aque salsissime inundatione cognouimus.

Que quotiens flauerit uentus aquilonis. de stagnis impulsa ac superfusa adiacentibus terris. ita omnem illius superficiem contegit regionis. ut antiquos ibidem uicos. qui olim hac ipsa de causa omnes sunt habitatoribus deserti. faciant uelut insulas apparere. Hic ergo abba paulus. in tantam cordis puritatem quiete solitudinis silentioque profecerat. ut non dicam uultum femineum. sed ne uestimenta quidem sexus illius. conspectui suo pateretur offerri. Nam cum eidem pergenti ad cuiusdam senioris cellam. una cum abbate archebio. eiusdem solitudinis accola. casu mulier obuiasset. offensus occursu eius. tanta fuga ad suum rursus monasterium. pretermisso quod arripuerat pie uisitationis officio recucurrit. quanta nullus a facie leonis. uel immanissimi draconis aufugerit. ita ut ne memorati quidem abbatis archebii reuocantis eum clamore ac precibus flecteretur. ut ad requirendum senem quod ad initio proposuerant cepto itinere pertenderet. Quod licet zelo castitatis et puritatis ardore sit factum. tamen quia non secundum scientiam presumptum est. sed obseruantia discipline. ultraque districtionis excessus est modum. Non enim solam familiaritatem. que uere est noxia feminarum. sed ipsam quoque figuram sexus illius credidit execrandam. Tali confestim correctione percussus est. ut eius uniuersum corpus paralisis ualitudine solueretur. et nullumque in eo membrum penitus explere suum preualeret officium. Siquidem non solum pedes ac manus. sed et lingue motus quo loqutio uocis exprimitur.

Ipseque aures ita auditus proprii amiserunt sensum. ut in eo nichil amplius ex homine. quam inmobilis tantum atque insensibilis figura remaneret. Eo autem redactus est. ut infirmitati eius ullo modo uirorum diligentia deseruire sufficeret. nisi sola ei muliebris sedulitas ministrasset.

Nam delato ad cenobium sacrarum uirginum. cibus ac potus que ne

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nitu q̄dem petere poterat. se
miniꝰ ingerebat obsequio. Explen
disq; omnib' nature necessitatib'. eadē
illi diligēcia ꝑ annos ferme q̄
tuor. id est usq; ad uite sue termi
nū seruiebant. Qui cum tanta
eēt omniū mbroꝝ debilitate cōs
trictꝰ. ut nulli in eo artꝰ uiuaci
motu ac sensibilit̄ pateret. in
chorum tanta ex eo uirtutū grā
ꝓcedebat. ut cū de oleo q̄d cadauer
sui poci q̄ corpre contidisset. un
guerent infirmi. cōfesti cunctis
ualitudinib' curarent. Ita ut su
ꝑ hac ei ualitudine. etiā ipsis in
fidelib' euident ~~euident~~ apteq;
clarisceret. ex debilitate omnium
mbroꝝ. dispensatiōe atq; amore
dn̄i cōtributā. & sanitatū grām
ꝓ testimonio puritatis. hac ma
nifestaciōe inuitoꝝ. & sps̄ scī uir
tute ꝓstari. XV.

Sed & uꝰ quē diximus in hac
heremo cōmoratū. cū ipse q; sin
gularis & icōpabilis uir eēt. ob re
phensiōem uni sermōis. quē cō
tra abbem macariū disputans
paulo duriꝰ ꝓtulit. q̄dā scilicet
opiniōe ꝑuentꝰ. tā diro cōfesti ē
tradit demōi. ut humanas ege
tiōes ore suo ab eo supplet' inge
reret. Quod flagellū. purgationis

grā. se dn̄s intulisse. ne scilic;
in eo l momentanei delicti ma
cula resideret. uelocitate cura
tiōis ei atq; auctore remedij de
mōstraret. Nam cōtinuo abbe
macario i oratiōe submisso. dic
to citiꝰ neq̄m sps̄ ab eo fugatꝰ ab
R x ee manifeste. XVI. Cessit.
ꝑendit' nō debe cos abhomina
ri. l despici. q̄s uidemꝰ diuersis
tēptatioīb'. siue istis neq̄tie spib'
tradi. Duo hec credere. i
mobilit' nos oportet. Primo. q̄d
sine di ꝑmisso. nullū ab eis omīo
tēptari. Sc̄do. q̄d omnia que a dn̄o
nob inferunt. siue tristia ad p̄sens.
l leta uideant. tanq̄ a piissimo pa
tre clementissimoq; medico. ꝓ nris
utilitatib' irrogent. Et ideo eos
tanq̄ pedagogis traditos humiliari.
ut discedentes ex hoc mūdo. l pur
gatiores ad uitā aliā trāsferant.
l pena leuiori plectant. Qui scd̄m
aplm traditi sunt i p̄senti satha
ne in interitū carnis. ut sps̄ sal
uus fiat i die dn̄i nri ihu xpi.

Et q̄m eos nō solū XVII. Gmanꝰ
despici ab hoīb' l orreri. s; etiā
a cōmuniōe dn̄ica. i nris ꝓuin
cijs ꝑpetuo uidim' abstinere. sed
illā euglij sentēciā. Nolite dare
scm̄ canib'. neq; mittatis marga

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ritas uestras ante porcos. dum de
illis quemadmodum dicis ita credendum
sit. quod eis purgationis uel utilitatis
obtentu huiusmodi temptationis humiliatio

Si h aduersum Seren. XXVI. L tribuat.

hanc scientiam. immo fidem. quam supra
comprehendi. ut et omnia per deum fieri. et
pro utilitate animarum dispensari uni
uersa credamus. non solum nequaquam des
piciemus eos. sed et pro ipsis tamquam pro mem
bris nostris. incessanter orabimus. eisque
totis uisceribus ac pleno compatiemur
affectu. Cum enim patitur unum mem
brum. compatiuntur omnia membra. Scien
tes nos absque illis utpote membris
nostris. omnimodis consummari non posse.
Quod adinde legimus ne anteriores quidem
nos. sine nobis repromissionis summam
consequi potuisse. Ita de illis apostolo
pronuntiante. Et [illegible] h
omnes testimonio [illegible] fidei
comprobati. non acce[illegible] perunt
repromissiones. deo pro nobis aliquid me
lius prouidente. ne sine nobis consumma
rentur. Communionem uero eis sacrosanctam
a senioribus nostris numquam meminimus
interdictam. Quin immo. si possibile
esset. etiam cotidie eis eam debere con
cedi. [illegible] impertiri. Nec enim secundum sen
tentiam euangelii. quam incongrue huic
sensui coaptasti. nolite dare
sanctum canibus. aut demoniis esca.

sacrosancta communio. et non potius ad
purgationem ac tutelam corporis.
animeque peruenire credenda est.
Que ab homine percepta. eum qui in mem
bris eius insidet spiritum. seu in ipsis
latitare conatur. tamquam quodam exurens
fugat incendio. Hoc namque modo
curatum [illegible] et abbatem andronicum
nuper aspeximus. aliosque complures.
Magis enim ac magis inimicus insul
tabit obsesso. cum eum a celesti me
dicina uiderit segregatum. tantoque
durius ac frequentius attemptabit. quanto
eum ab spirituali remedio longius senserit.

Ceteri. XXVII. L [illegible] abdicatur.

Illi sunt uere miseri. ac miserabi
les iudicandi. qui cum se uniuersis cri
minibus flagitiisque contaminent.
non solum nullum uisibiliter in eis sig
num diabolice suppletionis ostenditur.
sed ne aliqua quidem operibus eorum con
digna temptatio. nec ullum flagel
lum correctionis infertur. Non enim me
rentur celerem temporis istius expeditamque
medicinam. quorum duritia et impenitens
cor. penam uite presentis excedens.
thesaurizat sibi iram et indignationem
in die ire. et reuelationis iusti iudi
cii dei. in quo uermis eorum non morietur.
et ignis eorum non extinguetur. Contra
quos. propheta tamquam anxius pro afflictione sanctorum.
uidens eos cruciatus ualidis ac tempta

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tionibus subiacere. et econtra pecca
tores non solum absque ullo humiliatio
nis flagello. cursum mundi istius per
transire. sed et affluentia divitia
rum. ac summa rerum omnium prosperitate
gaudere. intolerabili zelo. ac spiritus
sui fervore succensus exclamat.
Mei autem pene moti sunt pedes. paulo
minus effusi sunt gressus mei. Quia
z. s. i. p. p. u. Q. n. e. r. i. m. e.
et f. i. p. e. In la. h. n. s. et c. h. n.
f. Scilicet in futuro cum demonibus
sunt puniendi. qui in presenti non me
ruerunt in sorte ac disciplina filiorum
cum hominibus flagellari. Ieremias quoque
cum de hac [sup] ipsorum prosperitate discep
tans. licet nequaquam dubitaret.
sed de iustitia dei profiteatur di
cens. Iustus quidem tu es domine. si dis
putem tecum. Causas tamen huius
tante inequalitatis inquirens. sub
iungit et dicit. Verumtamen iusta
loquar ad te. Quare via impiorum
prosperatur. bene est omnibus qui prevari
cantur. et inique agunt. Plan
tasti eos et miserunt radicem. pro
ficiunt et faciunt fructum. Prope es tu
ori eorum. et longe a renibus eorum. Eorum
ruinam deflente domino per prophetam.
et ad eorum curationem medicos
atque doctores sollicite dirige
re. et quosdam eos ad planctum si

milem provocante ac dicente. Su
bito cecidit babilon. contrita est.
ululate super eam. tollite resinam
ad dolorem eius. si forte sanetur. Et
respondent desperantes angeli. quibus
salutis humane cura commissa est.
vel certe propheta ex persona apostolorum. seu
spiritualium virorum atque doctorum. videntes
cum duritiam mentis eorum et impenitentes
corda. Curavimus babilonem et non est
sanata. Relinquamus eam et eamus
unusquisque in terram suam. quoniam pervenit
usque ad celos iudicium eius. et eleva
tum est usque ad nubes. De istorum quoque des
perato langore ex persona dei loquitur
ysaias ad iherusalem. A planta pedis
usque ad verticem non est in ea sanitas.
vulnus et livor et plaga tumens.
Non est circum[illegible] ligata neque curata
medi[illegible] camine. neque fota
T or[illegible] XXVIII. oleo.
autem [illegible] esse immundis spiritibus.
qui in hominibus studia non dubie compro
bant. Nam non nullos eorum quos etiam
planos vulgus appellat. ita seduc
tores et ioculares esse manifestum est.
ut certe quaedam loca seu vias iugiter
obsidentes. nequaquam tormentis eorum quos
pretereuntes potuerint decipere delec
tentur. Sed de risu tantummodo et illu
sione contenti. fatigare eos potius
studeant quam nocere. Quosdam solummodo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

incentiuis incubationibus hominum prouocare. Alios ita esse furoris ac truculentie deditos, ut non sint contenti illorum tantummodo corpora quos supplevirit. atroci dilaceratione uexare; sed etiam irruere super eminus transeuntes. atque afficere illos seuissima cede festinent; quales illi in euangelio describuntur. ob quorum metum per illam uiam transire iam nullus audebat. quos eorumque consimiles bellis quoque et sanguinis effusione. per insatiabili ferocitate gaudere non dubium est. Alios ita eorum corda quos ceperint. inani quodam tumore inidunt inflecisse. quos etiam bacuceos uulgus appellat. ut semetipsos ultra proceritatem sui corporis erigentes. nunc quidem se in quasdam fastus gestusque sustollent. nunc uero tur ad clinies adquidam se tranquillitatis et ineffabilitatis statum. comunes blandosque submittent. seseque tamquam illustres et cunctis spectates hominibus extimantes. Nunc quidem adorare se potestates sublimiores corporis inflexione monstrarent. nunc uero ab aliis se credentes adorari et omnis mor quibus uera officia aut simplex aut humiliter peragunt explent. Alios reperimus non solum studere mendacium. sed etiam blasphemias hominibus inspirare. Cuius rei etiam nos testes sumus. qui audiuimus apertissime demonem confitentem. per aurum et eunomium. se impietatem sacrilegi docmatis edidisse. Quod et in quarto regnorum libro. unum ex hisdem ipsis manifeste legimus predicante. Egrediar inquit. et ero spiritus mendax. in ore omnium prophetarum eius. De quibus apostolus arguens illos qui ab ipsis decipiuntur. ita infert. Attendentes spiritibus seductoribus et doctrinis demoniorum in ypocrisi. loquentium mendacium. Esse autem et alia demonum genera. idest mutorum atque surdorum euangelia testantur. Incentores etiam libidinis atque luxurie. quosdam spiritus esse propheta commemorat. Spiritus inquies fornicationis decepit eos. et fornicati sunt a deo suo. Nocturnos quoque diurnos ac meridianos demones. similiter scripturarum auctoritas docet. De quorum diuersitate prolongum est. si uolumina omnia scripturarum uolumina perscrutantes. singillatim percurrere. Quos propheta honocentauri. quos pilosi. quos sirene. quos lamie. quos ulule. quos struciones. quos herices designant. Cum aspis. quos basiliscus in psalmo. quos leo. quos dracho. quos scorpius. in euangelio nuncupat. Quos principes mundi huius. quos rectores harum tenebrarum. que spiritalia nequitia ab apostolo nominantur. Que

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uocabula. nō casu nec fortuitu
ī dita illis debim9 accipe. s; signi-
ficatiōe istaꝝ fera rū. que apud
nos t inmī nocie t magis pnitio
se sūt. illoꝝ ferocitates rabiesq;
distingui. Et hec similitudine
neqtie uirulēte. seu pncipat9 quē
istis int cetas feras siue serpētes.
qdā excellentiā malitie sue con
fert. illos q; eoꝝ uocablis nūcu
pari. ut scilicet. alius qdē ob uehe
mtiā furoris 7 rabiē. furoris ac
ferocitatis sue leonis appellatiōe.
Alii basilici. ob illud mortiferum
uir9. qd p9 qm sentiat interimit.
Alii ū ob tepōrē malitie sue. hono
centauri. aut erith nomi. strucio
nisq; sortit sit. XXVIIII. GERMAN9.
Non ḡ dē ambigim9 illos q; or
dines qs aplš enumat. ad istos re
fferi. qꝫ nō ē nb. c. a. e. 7. s. s. a.
p. a. p. a. m. r. t. h. g. s. n. 7 ce.
Volum9 tam nosse unde extit tāta
int eos diffiā. t qadmodū tanti
neqtie extiterit grad9. An ad hi
creati sīt. ut hos ordines mali
tie sortirent. 7 qdām huic neq
tie militaret. XXX. SERENVS.
Qvā Qm in ppositioēs uīe totū
tēp9 nocturne qetis ita nris fu
rent obtutib9. ut appinqntis au
rore neqqm uicinia sentiarmus. 7
7 usq; ad ortū solis insatiabilit
collatiōis hui9 uerba cōtexēit p
uecern. tam qm absolutio ppo
site questionis cū cepit indagari.
7 qdda amplissimū ac pfundissi
mū nos educet pelag questionū.
qs psentis ore bintas nō sinit trās
meari. cōmodi reoꝝ ut eā future
noctis indagini reseruem9. Cū 7
in sub hui9 questionis occasione.
de uīo ppensiore colloqo leticia
spalis ac fruct9 uberioꝝ cōferat.
7 possit 2 qstionū sīn pbente ub
spu sco psposit9 liberi9 pene
trare possim9. Quā obrē. sopori
modicū degustates. discutiamus
ob tepte oclis nris uicina iā luce
torpōrē. ac deiceps ad ecclam pari
t pcedentes. qm nos hoc facere do
minici diei sollepnitas cōmonet.
reuersi post sinaxim ea que dns
ad instruccioē cōmunē p desiderio
uīo largit fuerit duplicato gau
dio cōferem9.

COLLACIO SCDA ABBATIS SERENI DE PRINCIPATIB9.

capitula eiusdem.

.I. De humilitate abbis sereni. Lopinio cōparata
.II. Propositio de diusitate neqtiar celestium.
.III. Responsio de multiplici esca scripturar scī. ag
.IIII. De gemma sententia sr intellectu scriptar scar.
.V. De eo q appoita qo it illa q media tenenda sōtat accipi
.VI. De eo q nich adeo malū creatū sit.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

.VII. De initio potestatum celestiumque virtutum.
.VIII. Obiectio quod ruina diaboli deceptionem Eve principium sumserit. [in hoc aere semper agerent.]
.VIIII. De lapsu diaboli et angelorum.
.X. Responsio de initio lapsus diaboli. [pena.]
.XI. De eius qui per malo consilio decepit sive qui decipitur.
.XII. De conspiratione demonum et inquietudine quam
.XIII. Quia inpugnationem quam contra omnes inpediant etiam adversum se commoveant contrarie potestates.
.XIIII. Unde factum sit ut potestatum seu principatuum nomina spiritales nequitie sortirentur.
.XV. De eo quod non sine causa sanctis celestibusque virtutibus angelorum sive archangelorum nomina sint indita.
.XVI. De subiectione demonum quam suis principibus prebent spiritus in visione perspecta ex casu monachi cuiusdam.
.XVII. Quia singulis hominibus duo angeli semper adhereant.
.XVIII. De differentia nequitie que adversis spiritibus inest per duos philosophos adprobata. [...obduit hominibus]
.XVIIII. Quia demones nichil adversus homines prevalent nisi prius eorum mentes obsederint et quibus duobus modis
.XX. Interrogatio de apostatis angelis qui in Genesi cum filiabus hominum concubuisse dicuntur.
.XXI. Absolutio proposite questionis et quomodo magicas artes servaverint in diluvio. [...]
.XXII. Obiectio quare adhuc genus Seth cum filiabus Cain profana commixtio ante interdictum legis potuerit in-
.XXIII. Responsio de naturali lege ab initio omnis iudicio seu pena fuerit obnoxii. [...]
.XXIIII. Quia iuste puniti sint qui ante diluvium peccaverint.
.XXV. De diabolo quod dicitur in evangelio quomodo intellegatur mendax esse et pater eius. INCIPIT LIBER

VIII. DE PRINCIPATIBUS.

Consummati que diei psollempnitas exigebat. et ecclesie congregatione dimissa. reversi ad cellam senis. refecti primum letissime sumus. Namque pro maria. que superiecta olei gutta cotidiane refectionis solebat adponi. modicum liquaminis miscuit. et olei quod insolito propensius superfudit. Nam olei guttam ob hoc unusquisque cotidie refecturus stillat. non ut ei ex hoc gustu quandam percipiat suavitatem. quippe cum tantus est modus. ut vix ipsius gutturis ac faucium meatus non dicam lenire. sed pertransire sufficiat. Sed ut hoc usu iactantiam cordis que per abstinentiam districtiorem blanda solet ac latenter inrepere. et stimulos elationis obtundat. Quia quanto abstinentia ipsa occultius exercetur. nulloque hominum teste perficitur. tanto subtilius elatorem suum temptare non desinit. Deinde apposuit salem frictum. olivas ternas. Quibus post hec superintulit canistrum habens cicerem frictum quod illi trogallia vocant. ex quibus quina tantum sumsimus grana. et pruna bina. caricas singulas. Hunc enim numerum in illa heremo quemquam excessisse culpabile est. Qua refectione transacta. repromissam questionis absolutionem cum reposcere coe-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

pissemus. proferte inquit senex ...
tionem uestram. Quamuis in hanc horam ...
distuleram indaginem. .II. Germanus.
Unde quesumus tanta uarietas
aduersariarum potestatum contra ho
minem. ac diuersitas ista processit.
quam beatus apostolus ita dinumerat.
Non est nobis colluctatio. a. c. et s. s. a.
p. a. p. a. m. r. t. h. e. s. n. in c.
Et iterum. Neque angeli. neque principatus.
neque uirtutes neque creatura alia
poterit nos separare a karitate dei.
que est in christo ihesu domino nostro. Unde
ergo tante malitie contra nos emer
sit aduersitas. an ad hoc potesta
tes istas a domino conditas esse creden
dum est. ut his contra hominum gradibus
atque ordinibus militarent. III.
Diuinarum scripturarum SERENUS.
auctoritas in quibusdam de his nos uo
luit erudire. quedam que his qui acu
mine ingenii carent. tam lucide
et euidenter affata est. ut non solum
nulla occultioris sensus obscuritate
uelentur. sed ne ullo quidem paterno
interpretationis indigeant. et in super
ficie uocis ac litterae suos intellectus
ac sententias proferant. Quedam
uero ita contecta et quibusdam sunt obs
curata misteriis. ut in eorum dis
cussione et intellectu immensum
nobis exercitii capiamus ac sollicitudinis

reseruarentur. Quam quidem multas
ob causas dominum dispensasse ma
nifestum est. Primum ne sacramenta di
uina. nullum habentia spiritalis in
tellectus uelamen obductum. cunctis
hominibus. id est tam fidelibus quam profanis.
equalis scientia et noticia pande
rentur. Et per hoc inter inertes ac studio
sos nulla esset uirtutis prudentieque
distantia. Tum deinde inter ipsos do
mesticos fidei. dum intellectum spa
tia coram ipsis inmensa tenduntur.
esset in quibus et desidiosorum argueretur
ignauia. et studiosorum alacritas
atque industria probaretur. Ideoque sa
tis apte scriptura diuina agro opti
mo ac fertili comparatur. qui cum multa
gignat ac proferat. que ad hominum
uictum sine aliqua ignis sui coctione
proficiant. quedam nisi prius flamme ca
lore mitigata atque mollita omnem
asperitatem sue deposuerint cruditatis.
uel inoportuna humanis usibus uel noxia
sentientur. Nonnulla uero ita utrique
usui coapta nascuntur. ut nec in
cocta sua cruditate displiceant
uel offendant. et tamen ignis calore
decocta. salubriora reddantur.
Alia quoque ad escam tantummodo irrationabilium
iumentorum et animalium. uel ferarum ac uo
lucrum proferuntur. cibis hominum
minime profutura. Que etiam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in sua asperitate manentia: absque ulla ignis confectione in tale(m) uiuentis conferat saturitate(m).

Quam ratione(m) satis euidenter sepe aspicim(us) in hoc uberrimo sp(irit)aliu(m) scripturar(um) paradiso contineri. In quo ita queda(m) significatio(n)e litter(a)e plana ac lucule(n)ta resplendent. Ut cu(m) sublimior(e) interpretatione no(n) egeant: simplici tantu(m) litter(a)e sono habunde pascant ac nutriant audie(n)tes. ut e(st) illud. Audi isr(ae)l. d(omi)n(u)s d(eu)s tuus. d(eu)s unus est. Et diliges d(omi)n(u)m d(eu)m tuu(m) ex toto c. t. & e. t. a. & e. t. u. t. Que da(m) aut(em) si allegorica explanatione extenuata no(n) fuerint: & sp(irit)alis ignis examinatione mollita: nullo(m) ad salutare(m) interioris ho(min)is cibu(m) sine corruptio(n)is labore p(er)uenient. Magisq(ue) ex eor(um) p(er)ceptio(n)e lesio. q(ua)m utilitas aliqua subsequet(ur). Ut e(st) illud. Sint lu(m)bi u(est)ri p(ra)e. & l. a. & qui no(n) habet gladiu(m) uendat tunica(m) sua(m) & emat s(ibi) gladiu(m). Et qui no(n) accipit cruce(m) sua(m) & sequit(ur) me: no(n) e(st) me dign(us). Quo q(ui)da(m) districtissimi monachor(um). habentes q(ui)de(m) zelu(m) d(e)i. sed no(n) sec(un)d(u)m scientia(m). simpliciter intelligentes. fecerunt sibi cruces ligneas: easq(ue) iugit(er) humeris circumferentes: non edificatio(n)em sed risum cu(n)ctis uidentib(us) intulerunt. Non nulla u(er)o ad utra(m)q(ue) p(er)ceptio(n)em. id est ta(m) storica(m) q(ua)m allegorica(m). ita co(m)mode ac necessarie capiunt(ur): ut utraq(ue) explanatio uitales sucos anime subministret. Ut e(st) illud. Si q(ui)s te p(ercusserit) i(n) d(exteram) m(axillam) t(uam) p(rebe) i(lli) & a(lteram). Et cu(m) p(er)secunt(ur) uos in ciuitate ista: fugite in alia(m). Et si u(is) p(er)f(ectus) e(sse) u(ade) u(ende) o(mnia) q(ue) h(abes) & d(a) p(auperibus) & h(abebis) t(hesaurum) i(n) c(elo) & u(eni) s(equere) m(e). Producit sane & fenu(m) iumentis. q(u)o pabulo om(ne)s scripturar(um) repleti su(n)t campi. simplice(m) scilic(et) puramq(ue) narratio(n)em storice lectionis. q(ua) simpliciores quiq(ue) ac minus capaces. p(er)fecte & integr(a)e ratio(n)is. de q(ui)b(us) dicit(ur). homines & i(umenta) s(aluabis) d(omine). sec(un)d(u)m status ac mensur(a)e sue co(n)ditio(n)e(m). ad opus tantu(m) ac labore(m). actualis uit(a)e ualentiores robustioresq(ue) reddant(ur).

Quam ob ·IIII· rem. de his que apta explanatione p(ro)lata su(n)t. nos q(uo)q(ue) co(n)stanter possum(us) definire. audenterq(ue) n(ost)ram p(ro)ferre sententiam. Ea u(er)o que meditationi a(c) exercicio n(ost)ro reseruans obtecta. scie(n)s scripturis

sps diuin inseruit. quibusdam ea
uolens inditiis et opinionibus colligi.
ita pedetemtim debent cauteque con
ferri. ut sit eorum assertio uel confir
matio. in disputantis uel suscipien
tis arbitrio collocata. Non numquam
enim cum super una re. diuersa
promatur sententia. potest utraque
rationabilis iudicari. et sine de
trimento fidei uel firme uel medie suscipi.
idest ut ei nec plena credulitas.
nec absoluta refutatio deputetur.
porisque sequens opinio deroga
re non debeat. cum neutra earum fi
dei inueniatur obsistere. Quale
est illud. quod helias prius uenerit iohe.
et iterum sit aduentum domini ipse pre
surus. Et de abhominatione desola
tionis. quod steterit in loco sancto. per
illud simulacrum iouis quod ihe
rosolimis in templo positum legimus.
Et iterum. stare habeat in ecclesia per
aduentum antixpi. illa que omnia
in euangelio feceruntur. que et impleta
ante captiuitatem ihrosolimorum.
et in fine mundi hec intelligunt im
plenda. Et quibus neutra opinio in
pugnat aliam. nec sequentem prior
intellectus euacuet. V. —.
Et ideo ecce proposita ut quoniam hec
non satis uideatur. nec frequenter
inter homines uentilata. nec apud
plurimos pateat. et ex hoc ipso
aput aliquos ea que proferimus
forsitan uideantur ambigua.
ita debemus utramque temperare sen
tentiam. Quam fidei trinitatis in
chi prouidicat. ut inter illa ha
bantur. que media sunt tenenda.
Quamque non tali opinione. qualis
suspitionibus tantum et coniecturis
colligi solet. sed manifestis
scripturarum testimoniis omnia con
Absit ergo ut .VI. — Reprobantur.
dominum quemquam creasse confiteamur.
quod substantialiter malum sit. dicente
scriptura. Omnia que fecit deus. bona
ualde. Si enim adeo tales isti crea
ti sunt. uel ad hoc facti. ut hos ma
litie gradus teneant. ac semper
deceptionibus et ruinis hominum ua
cent. contra predicte scripture sen
tentiam. infamabimus dominum. uel creta
torem atque inuentorem malorum.
quod scilicet pessimas uoluntates
ac naturas ipse condiderit. ad hoc
eas creans. ut semper in nequitia per se
uerantes. numquam transire possint
in bone uoluntatis affectum. Hanc
ergo rationem diuersitatis huius. traditione
patrum. de scripturarum scripturarum fonte
Ante conditionem .VII. Reperimus
huius uisibilis creature. spiritales celes
tes uirtutes dominum fecisse. que per

hec ipso quod senserint se. ad tan
ta beatitudinis gloriam. benefitio
creatoris ex nichilo fuisse perduc
tas. perpetuas ei gratias refferentes. in
desinenti ei laudibus inhererent.
nemo fidelium dubitat. Hec enim
estimare debemus. creationis et opifi
cij sui principia. ab huius mundi cons
titutione dominum primitus inchoasse. quasi
in illis anterioribus atque innumeris se
culis. ab omni prouidentia et dispensa
tione diuina fuerit ociosus. Hac
tamquam non habuerit. in quibus bonitatis
sue exerceret beneficia. solitarius
atque ab omni munificentia alienus
fuisse credatur. Quod de illa immen
sa ac sine principio. et incomprehensi
bili maiestate. satis humile est
incongruumque sentire. ipso domino de
illis potestatibus hec dicente. Quan
do facta sunt sunt sidera. lauda
uerunt me uoce magna omnes an
geli mei. Qui ergo intersunt creationi
siderum. ante istud principium. in quo
factum dicitur celum et terram creati
fuisse manifestissime comprobatur.
Qui ipse quoque pro istis omnibus inuisibilibus
creaturis. quas uidebant ex ni
chilo processisse. creatorem mag
na uoce refferunt. et admira
tione laudasse. Ante istud ergo tem
porale principium. quod a moyse dicitur.

quoque mundi huius secundum istoricum
immo iudaicum sensum. signat
etatem. Saluo scilicet meo sensu.
quo nos interpretamur omnium rerum christum
esse principium. in quo omnia creauerit
pater. secundum illud omnia per ipsum
facta sunt et sine ipso factum est nichil. Ante istud in
quo genesicum temporale principium.
omnes illas potestates celestesque
uirtutes deum creasse non dubium
est. Quas apostolus per ordinem dinume
ratas ita describit. Quia in christo crea
ta sunt omnia in celis et in terra. uisi
bilia et inuisibilia. Siue angeli
uel archangeli. siue throni. siue po.
siue do. siue pri. Omnia per ipsum
et in ipso creata sunt. .VIII.

De istorum itaque numero. non
nullos principes fuisse collapsos.
lamentatio iezechielis siue ysaie
manifestissime docet. In quibus prin
cipem tyri. uel illum luciferum qui ma
ne oriebatur. flebili planctu cog
noscimus lamentari. Et de illo quidem
dominus ad iezechielem. Fili hominis.
leua planctum super principem tyri. et
dices ei. Hec dicit dominus deus. Tu
signaculum similitudinis. plenus
sapientia. perfectus decore. in deliciis
paradisi fuisti. omnis lapis pre
ciosus operimentum tuum. Sardius. to
pacius et iaspis. crisolitus et onix.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Et berillus. Safir9. Et smaragdus.
Aurū op9 decoris tui. et foramina
tua in die qua condit9 es. p
parata sūt. Tu cherub extēt9
et ptegens. et posui te i monte
scō dei. In medio lapidum ig
neor ambulasti. pfect9 in uiis
tuis a die cōditionis tue. Donec
īueta ē iniqtas in te. i multitu
dine cogitationis tue. Repleta
sūt interiora tua iniqtate. et
peccasti. Et eieci te de monte
dī et pdidi te. O cherub pte
gēs in medio lapidū igneor.
eleuatū ē cor tuū i decore tuo.
pdidisti sapientiā tuā. a decore
tuo proieci te in trā. ante faciē
regum dedi te. ut cernerent
te. In multitudine iniqtatum
tuar. et iniqtate negotiacōis
tue. polluisti scificatioēm tuā.
Ysaias q3 de alio. Qm̄ cecidisti
de celo lucifer. q mane orieba
ris. Corruisti in trām q uul
nerabas gentes. q dicebas in
corde tuo. i celū ascēdā. sup
astra dei ponā soliū mīu. Se
debo in mōte testamti. i latib9
aqlois. Ascēdā sup altitudinē
nubiū. ero similis altissimo.
Qs tamē nō solos ex illo beatissi
me stationis apice corruisse.
scriptura comemorat dicens.
Tertiā partē stellarū. drachoēm
illū secū pariter ptraxisse. Vn
q3 aplor eundem dicit. Anglos
ū q nō seruauer suū pncipa
tū. sed reliquer suū domicilium.
i iuditiū magni dī. uinculis et
nis sub caligine reseruauit. Illud
& qd ad nos dicit. Vos aūt sic
hoies moriemini. et sic unus de pn
cipib9 cadetis. qd aliud qm̄ mul
tos pncipes cecidisse significat.
Ex b9 indiciis. ratio diuersitatis
huī ista colligit. ut has differētias
ordinū. quas istar scōr celesti
umq3 uirtutū. aduerse potesta
tes habere dicunt. et ex illi ante
riores ordinis gradu. i q unaq3
creata fuerit. iure & retentat.
t certe de celestib9 deuolutas. ad
similitudinē illar uirtutum
que ibidē pseuerāt. p neqtie
sue merito. in qua unaq3 i ma
lū creuit. hos mr se gradus et
ordinū uocab'la. a parte contra

Gmaū Nos aetent'ax. et Lria ij dicasse
credebam9. causā atq3 initium
ruine. seu puaricatois diabolice.
qua de anglica statioē deiectus
ē. inuidiā specialit' extitisse. qn
adā et eua lingda calliditate de
Non esse. x. sepen'. et Incepit.

istud preuaricationis illius.
seu deiectionis initium geneseos
leccio demonstrat. quod ante illorum
deceptionem serpentinum nomini
nota. cum crediderit inuidendum.
ita dicens. Serpens autem erat
sapientior. siue ut hebraici
exprimunt libri. callidior cunctis
bestiis terre. quas fecerat dominus deus.
Intelligimus ergo quod ante illam cir
cumuencionem primi hominis. de angeli
ca discesserat seritate. ita ut
non solum nominis insignitum me
reret infamiam. sed et in nequitie
tergiuersatione. ceteris prefer
retur bestiis terre. Non enim tali
uocabulo. scriptura sancta bonum
angelum designasset. nec de
his qui in illa beatitudine per
seuerant diceret. Serpens autem
erat sapientior. omnibus bestiis
terre. Nam hoc cognomen. non
solum gabrieli uel michaeli. nul
lo modo posset aptari. sed ne bo
no quidem cuiquam hominum conue
niret. Apertissime itaque et ser
pentis uocabulum. et comparatio bes
tiarum. non sonant angeli digni
tatem. sed preuaricationis infa
miam. Denique liuoris ac seduc
tionis materia. qua ut hominem
deciperet instigatus est. de anterio

ris ruine extitit causa. Eo
scilicet de limo terre nuper tunc fi
guratum. ad illam cum gloriam cer
neret euocandum. unde cum
esset unus ex principibus se meminerat
corruisse. Et ideo post eum
ei lapsum. quo superbiendo corruerat.
quo et serpens meruerat nuncu
pari. secunda ruina inuidiam
subsecuta est. Que inueniens
eum adhuc aliquid in sese rectum
habentem. ita ut et cum domino collo
quium atque consilii. cum homine posset
habere consortium. sententia domini
uiliter in imo deiectus est. ut non
iam sicut ante sublime aliquid in
tuens et excelsius incederet. sed ut
solo adherens rueret. Et humi
liatus super uentrem. terrenis uitiorum
escis et opibus pasceretur. Occul
tum deinceps publicans inimicum.
ac ponens inter ipsum et hominem uti
les inimicicias. salutaremque dis
cordiam. Ut dominum caueret tamquam hos
tis nocui. amicicias fraudulentas.
Ulterius hominum nocere non pos
Inde tamen et illud ·xi· sit
nos precipue debet instruere.
ut a malis consiliis declinemus.
quod scilicet deceptionis auctor con
grua pene condempnatione
plectatur. ne ille quidem qui seduxerit.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

suplitio careat. licet aliquantulo leniore quam ille qui auctor deceptionis extiterit. quod hic expressum plenissime cernimus. Adam namque qui seductus est. immo ut apostoli verbis eloquar qui seductus non est. sed seducte adquiescens. inexcusabilem uidetur accessisse consensum. sudore vultus ac labore tantummodo condempnatur. Cui tamen illi non pro sua. sed pro terre maledictione sterilitateque decernitur.

Mulier uero que huius rei persuasor extitit. in multiplicationem gemituum ac doloris. atque tristitie punietur. perpetuo pariter iugo subiectionis addicta. Serpens autem qui primus incentor huius offense est. perhenni maledictione mulctatur. Quam ob rem. summa sollicitudine circumspectionis cavendum est a consiliis pravis. quia sic auctorem puniunt. ita deceptum. nec peccato fatum carere nec pena. xii.

Tanta uero spirituum densitate constipatus est aer iste. qui inter celum terramque diffunditur. in quo non quieti ociosique pervolitant. ut satis utiliter humanis aspectibus eos providentia divina subtraxerit. Aut enim timore concursus eorum et errore vultuum. in quos se pro voluntate sua cum libitum fuerit. transformant atque convertunt. intolerabili formidine homines consternarent atque deficerent. nequaquam valentes hec carnalibus oculis intueri. aut certe nequioris cotidie redderentur. exemplis eorum in quibus et imitatione inficiati. vel per hoc inter homines et inmundas atque aerias potestates. fieret noxia quedam familiaritas ac perniciosa commixtio.

Quia hec flagitia que nunc inter homines admittuntur. vel parietum septis vel locorum intervallo et quadam verecundie confusione celantur. que si aperte ingiter visione conspicerent. ad maiorem furoris incitarentur insaniam. Nullo scilicet intervenientae temporis puncto. quo ab istis sceleribus eas cerneret desistentes. quippe quos nulla lassitudo carnalis. seu occupatio familiaris rei. ac sollicitudo cotidiani victus. quemadmodum nos a ceptis intentionibus etiam invitissimos nonnumquam

Has naturae. xiii. cessare compellat. impugnationes quibus homines impetunt. etiam contra se invicem eos affectare certissimum est. Nam discordias atque conflictus. super non nullis gentibus. pro quadam sibi neque vernacula familiaritate susceptis. et defesso certamine similiter exercere non desinunt.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Quod autem in visione danielis prophete. manifestissime legimus figuratum. angelo gabriele ita narrante. Noli timere daniel. quia ex die primo quo posuisti cor tuum ad intelligendum. ut affligeres te in conspectu domini dei tui. exaudita sunt verba tua. et ego veni propter sermones tuos. Princeps autem regni persarum. restitit mihi .xx. et uno diebus. Et ecce michael unus de principibus primis. venit in adiutorium meum. et ego remansi ibi iuxta regem persarum. Veni autem ut docerem te. que ventura sunt populo tuo in novissimis diebus. Quem vero principem regni persarum. adversariam potestatem esse. que favebat genti persarum. inimice populo dei. minime dubitandum est. Cuique ad impediendam utilitatem. quam videbat per absolutionem questionis. pro qua propheta dominum exoraverat. ab archangelo ministrandam. liquens semetipsum ne citius ad danielem salutaris angeli consolatio perveniret. dique populum cui archangelus preerat confortaret. obiecit. Et tamen ait. ne tunc quidem ob impugnationis illius vehementiam. se ad eum pervenire potuisse. nisi in adiutorium sibi michael archangelus advenisset. Et occurrens principi regni persarum. seseque confligentem ei interserens. et opponens. eumque ab ipsius impugnatione defendens. ad instructionem prophete post vicesimum diem pervenire fecisset. Et post pauca. Et ait. Numquid scis quare venerim ad te. et nunc revertar ut prelier adversus principem regni persarum. Cum enim ego egrederer. apparuit princeps grecorum veniens. Verumtamen annuntiabo tibi. quod expressum est in scriptura veritatis. et nemo est adiutor meus in his omnibus. nisi michael princeps vester. Et iterum. In tempore illo. consurget michael princeps magnus. qui stat pro filiis populi tui. Legimus quoque grecorum quasi principem similiter alium nuncupari. Cuique favens genti sibi subdite. tam populo israhelitico quam nationi persarum. videbatur adversus. Ex quo liquido pervidetur. quod discordias gentium et conflictus ac simultates. quas in terra istis instigantibus gerunt. etiam contra se adverse exerceant potestates. Et illarum vel victoria gaudent. vel diminutione crucientur. Et ob hoc non possunt inter se esse concordes. dum unusquisque pro his quibus preest. contra alterius gentis presulem. inquieta semper emulatione contendit.

Ab

(c) 2006 Ministerio de Cultura

xiiii. Nos autem preter illas quas supe
rius exposuimus opiniones etiam
ideo dici principatus et potesta
tes. euidenti possumus ratione colli
gere: quod scilicet uel diuersis gen
tibus dominentur et presint. uel certe quod
inferiores spiritus atque demonia. de
quibus euangelia legiones esse per ipsorum
confessionem testatur. suos exercent
principatus. Non enim dominationes dici
possunt. nisi habeant in quos ditio
nem sue dominationis exerceant. Nec po
testates aut principatus uocari que
unt. nisi fuerint super quos sibi uen
dicent principatum. Quod etiam in euangelio de
signari a blasphemantibus pha
riseis. manifestissime repperimus.
In belzebub principe demoniorum
hic eicit demones. Nam et rectores
tenebrarum legimus appellari. et alium
mundi huius principem nuncupari. Quos
etiam gradus beatus apostolus in futurum cum
omnia fuerit christo subiecta. asse
rit euacuandos. Cum tradiderit
inquiens regnum deo et patri. cum eua
cuauerit omnem principatum et po
testatem et dominationem. Quod utique
non aliter fiet. nisi fuerint de ipsorum
ditione sublati. super quos in hoc seclo
potestates. seu dominationes. uel principatus
administrare noscuntur. xv.

Nam quia bone parti eadem ordinum
uocabula. non sine ratione causaue
sunt indita. et officiorum uel elementorum
seu dignitatum sint nomina. nulli
dubium est. Etenim de officio nun
tiandi. angelos id est nuntios ma
nifestum est appellari. Et archangelos
eo quod ipsis angelis presint. nominum
ipsorum proprietas docet. Dominationes
etiam ab eo quod quibusdam dominentur. Principatus
quoque quod habeant quorum sint principes
et sedes. quod ita scilicet deo coherreant.
et domestici ac familiares ei sint.
ut in ipsis sit in quadam sede diui
na maiestas. peculiari requiescat.
et quodammodo in eis firmius reclinetur.

Regi autem inmundos spiritus. xvi.
a nequioribus potestatibus. eisque esse
subiectos. preter illa scripturarum
testimonia. que in euangeliis quoque ca
lumpniantibus phariseis dominum legimus. sua
responsione conscripta. Si ego in belze
bub eicio demonia. etiam perspicue
uisiones et experimenta sanctorum multa nos
edocent. Nam cum unus ex fratribus nostris.
in hac solitudine iter ageret. adue
niente iam die antrum quoddam repperiens. .xx.
ibidem substitit. uespertinam uolens
in eo sinaxim celebrare. Ubi dum
psalmos ex more decantaret tempus
medie noctis excessit. Cumque finita
psollempnitate. reficiendum lassum
corpus paululum resedisset. repente

cepit catervas demonum. undique
confluentium innumerabiles intueri.
que infinita constipatione atque or-
dine longissimo procedentes. alie
preibant principem suum. alie seque-
bantur. Qui tandem aliquando et mag-
nitudine procerior cunctis et aspec-
tu terribilior advenit. ac posito
solio. cum in tribunali quodam sublimis-
simo consedisset. uniuscuiusque actus.
diligenti cepit examinatione
discutere. Illosque qui nec dum se ex-
cinere emulos suos potuisse di-
cebant. tamquam inertes ignavosque a con-
spectu suo. cum nota et iniuria iube-
bat expelli. Spatia temporis tanti et
operam inaniter expensum. cum fremitu fu-
roris exprobrans. Illos vero qui se nun-
tiabant consignatos sibimet de-
cepisse. summis laudibus cum exul-
tatione ac favore cunctorum. ut for-
tissimos bellatores ad exemplum
cunctorum gloriosissimos. coram omnibus
admittebat. In quorum numero cum quidam
nequissimus spiritus. ut potiore quedam
super hunc sublimissimum delaturus
lenior advenisset. nomen mona-
chi obtime cogniti. designavit.
A fferens per quindecim annos. quibus eum
iugiter obsedisset. tandem aliquando se
prevaluisse. ut eum eadem ipsa nocte
ruina fornicationis elideret. Nam
cum quodam sacra puella non solum
impulisse ut sibi super ea stuprum committeret.
sed etiam persuasisse. ut eam sibi iure
coniugii retentaret. Super cuius rela-
tione. cum immane cunctorum gaudium
fuisset exortum. summis a principe te-
nebrarum laudibus elevatus. magnisque
preconiis coronatus abcessit. Aurora
itaque superveniente. cum omnis ab oculis
evanuisset demonum multitudo.
dubitans frater de assertione spiritus im-
mundi. magisque id ratus. quod solita
consuetudinis sue fallatia voluis-
set illudere. et innocenti fratri inuehere
crimen incesti. memor euangelice sen-
tentie quod in veritate non stetit. quia
non est veritas in eo. cum loquitur men-
dacium de propriis loquitur. quia mendax est et
pater eius. pelusium petiit. ubi illum
quem spiritus inmundus asseruit esse deiec-
tum. noverat commorari. Erat
siquidem illi etiam notissimus frater. Quem
cum requisisset. reperit quod eadem
nocte. qua teterrimus ille demon.
ruinam eius sue cohorti et principi nun-
tiarat. monasterio pristino dere-
licto vicum petisse. et cum designata
puella fuisset lapsu miserabili
devolutus.

AC. Q. D. XVII.

Unicuique nostrum duo choereant
angeli. idest boni et mali. scriptura
testatur; et de bonis quidem salvator—

e cōtēpnatis ingenis. unu. ex pu
sillis istis. Dico eni uob. q̄d angli
eoꝝ semꝑ uident faciē patris mei.
q̄ in celis est. Illud q̄q;. Inmittit ange
lus dni in circuitu timentiu eum. et
eripiet eos. Hec nō ē q̄d in actib
aptoꝝ de petro dr. Quia angls eie.
De utrisq; u. liber pastoris plenissi
me docet. Si aut cōsiderem. et il
lum. q̄ btm iob expetijt. aptissi
me instruem illu fuisse. q̄ semꝑ in
sidiat ei. nūq eum ad pccm po
tuerit incitare. Et ideo potesta
te a dno poposcisse. licet q. nō uir
tute illi. sed dni defensione. q̄ illu
sēp ꝓtexerit. uiceret. De iuda q̄:
dicit. Et diabls sedet a dextris ei.
De differentiis sane de. xviii. ~
monu. etiā ꝑ illos duos philo
sophos. q̄ codā magicis artibus.
t inertia eoꝝ t fortitudine sensuq;
neq̄tiam fuerat frequenti expti
mtu cognitionis accepim. Hi naq;
despicientes btm antoniu licet im
peritu ac sine literis uirum. uo
lentesq; eu si mch ampli ledere
potuissent. saltim de cella sua
magicis ꝑstigiis et circumuentione
demonu ꝑturbare. spsa neq̄s
simos inmiserunt. ad ipugnatione
hac morsu liuoris adducti. eo
q̄d maxime hoium ttr ad eum

licet famlin di cotidie couenirēt.
Cumq; illo nūc q̄dem iprimitr pec
tori suo. frontiq; signaclm crucis. et
nūc u orationi suplicit incubante.
ne ad primare q̄dem durissim
demones eide ꝑsus audent. atq; ad
eos q̄ illos direxerāt. absq; ullo
reuerterēt effectu. et alios illi nunc
q̄tia uehementiores rursus inmitent.
Hisdeq; ipsis in cassu suas expendentib
uires. atq; inanit redeuntib. Fo
rtiores mch omni adusus milite
xpi uictore. iter destinati mch
penitus ꝑuatent. eo ꝑfecerit tales
tantiq; eoꝝ insidie. tota magica
arte quesite. ut ꝑ hec euidentissim
cōꝑbaret. magnā ꝓfessioni xanoꝝ.
ice uirtutē. quib ille tā senex et
tā potentes uinbir. q̄s estimabāt
solē lunaq; si adeos direxit fuisset.
obducere potuisse. hunc nō solum in
ch ledere. sed ne ad puerum q̄dē de
monasterio suo ualuerit ꝑturba
re. Cumq; ꝑ hac admiratione cōfes
ti uenientes ad abbem atoniu. in
pugnatiuu suar magnitudine. et
causas atq; isidias patefecissent
laboris oculti. xanos se fieri ꝑtinus
poposcerit. Requisita ab illis ꝓ tē i
pugnatius die. adserunt se ama
rissimus cogitationu stimulis tunc
fuisse pulsatum. xix.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Quo ex pinito. nostram sententiam.
quam tertio die in conlatione prolixi-
us probavit ac definivit beatus an-
tonius. nullatenus demones posse mentem
vel corpus cuiusquam invadere. nec habere
facultatem in cuiuslibet animam penitus
intrandi. nisi eam prius destituerint
omnibus cogitationibus sanctis. ac spiritali con-
templatione vacuam nudamque reddide-
rint. Sciendum tamen duobus modis.
spiritus inmundos hominibus obedire. aut
enim sanctitate fidelium. divina gratia
ac virtute subduntur. aut sacrifi-
ciis impiorum seu carminibus quibusdam
deliniti. velut familiaribus adulantur.
Qua opinione pharisei quoque decepti.
arbitrati sunt etiam dominum salvatorem.
hac arte demonibus imperasse dicentes.
In belzebub principe demoniorum eici-
cit demones. Secundum illam scilicet
consuetudinem. qua noverunt suos
magos. vel maleficos. per invocationem
nominis illius. ac ritum sacrificiorum quibus eum
delectari et gaudere cognoscunt.
velut domesticos ei habere. etiam in demones
ei subditos habere potestatem. XX.

Quia geneseos lectio. paulo ante
in medium divina dispensatione prolata est.
que nos oportune commonuit.
ut id quod semper discere cupiebamus.
nunc possimus congrue sciscitari. quid
etiam de illis apostatis angelis sen-
tiendum sit. obtamus agnoscere. qui
secum filiabus hominum miscuisse dicuntur.
utrum hoc possit spiritali nature secundum
litteram convenire. Illud quoque evangelii
testimonium. quod de diabolo paulo
ante dixisti. quia mendax est et pater eius.
similiter desideramus audire. quis
eius pater intelligendus sit. XXI.

Quas questiones non mediocres
pariter protulistis. de quibus quantum possum
eodem quo proposuistis ordine. respon-
debo. Nullo modo credendum est spiritales
naturas coire cum feminis carnaliter
posse. Quod si aliquando hoc secundum litteram
fieri potuisset. quomodo nunc quoque id ipsum
non vel raro contingeret. Et absque semi-
ne vel coitu virili. aliquos nasci simi-
liter de mulieribus conceptu demonum
cerneremus. cum presertim constet eos li-
bidinum sordibus admodum delectari.
Quos procul dubio per semetipsos exercere.
quam per homines mallent. si id ullo modo
possent implere. Ecclesiaste quoque id ipsum pro-
nuntiante. Quid est quod fuit. ipsum quod est.
Et quid est quod factum est. ipsum quod fiet.
Et non est omne recens sub sole. quod loquatur
et dicat. Ecce hoc novum est. Iam fuit
in seculis. que fuerunt ante nos. Sed
ita questio huius propositionis absolvitur.
Post necem abel iusti. ne a fratricida
universum hominum genus exordium
sumeret. in loco fratris extincti nascitur

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sed· q̃ nõ soli posteritati· sed et
fine iustitie pietatiq; succedet·
Cui pgenies· patris secuta iustitiã·
a societate & coniunctione cognationis
illi· que ex cain sacrilego descende
bat· sep diuisa pmansit· sic etiã
genealogie discretio manifeste
declarat· dicens· Adã genuit Sed·
Sed· gen̄ enos· Enos· gẽ cainan·
Cainan· gẽ malalehel· Malalehel·
gẽ iaret· Iaret· aũt gẽ enoc· Enoc·
gẽ matusalã· Matusalã· gẽ
lamech· Lamech gẽ noe· Genealo
gia cain ita diuisa describitur·
Cain· gẽ enoc· Enoc· gẽ cainan·
Cainan· gẽ malelehel· Malelehel·
gẽ matusalam· Matusalã· gẽ
lamech· Lamech gẽ obel & iubal·
Itaq; illa gen̄atio que descendebat
de Sed iusti pgenie· siue linee
ingit̃ natiõiq; pmixta· ĩ patrũ
atq; ãtauorũ societate· lõga etate
durauit· nequaquã scilic; sacrilegis
ac militie neq̃ssime plis infecta·
que ĩ semine ipietatis germen· ut
habita traditione retinebat in
seruiti· Donec ũ pseuerauit int̃
illos· generationis eorũ ista discret·
semẽ illud Sed· ut pote de optima
radice pcedens· pmũo societatis· agli
di siue ut diuisa exẽplaria con
tinet filij dĩ uocati sũt· Et econt

rio illi pp̃ter impietatẽ· & suã
& patrũ suorũ & opa terrena· filij
hominũ nuncupati sunt. Cũ esset
ergo int̃ ipsos usq; ad illud temp·
hec utilis sc̃aq; diuisio· uideres
post hec filij Sed· q̃ dĩ filij erant·
filias eorũ q̃ de cain pgenie nas
cebant· desiderio pulcritudinis
earũ succensi· acceperũt de ipsis si
bimet uxores· que uiris suis pa
rentũ suorũ neq̃tias· ifudentes ab illa eos
ingenita societate ac simplicitate
patrũ· pmũ corrupert· Ad q̃s sanã
cognitũe directũ ẽ illud eloquiũ·
Ego dixi dij estis· & filij excelsi oẽs·
Vos a· s· h· m· &· s· q· d· p· c· Cuiq;
ab illa uera fisice philosophie
disciplina· tradita sibi a maioribus
exciderũt· quã pmus homo ille
q̃ uniuersarum naturarũ istitutione
& uestigio subsecutus ẽ· potuit ex
dent̃ attingere· suisq; posteris cer
ta ratione transmittere· Q̃ ipse qui
mundi ipsius infantiã adhuc tenerã
& quodãmodo palpitantẽ· rudeq; cos
peceerat· & ĩ quẽ tãta fuit nõ so
lũ sapientie plenitudo· sed et grã
pphetie· diuina illa ĩ sufflatione
transfusa· ut uniuersis animantib;
noĩa rudis ad huc mundi huius
habitator iponeret. Ac nõ solũ
omne gen̄ bestiarũ atq; serpen

(c) 2006 Ministerio de Cultura

rium. siues mtq; discerneret.
s; etiā uirtutes herbar. ⁊ arbor
lapidūq; naturas. ac tēpor. nec
nō corpor. uicissitudines pararet.
Ita ut efficacit potuerit dicere.
Ips̄ dedit m̄ eor que sūt scientiā
ueram. ut sciā dispositiōes orbis
trar. ⁊ uirtutes elementor. initiū
⁊ cōsumationē ⁊ medietatē tē
por. uicissitudinū inmutationes.
⁊ diuisiōes tēpor. anor cursꝰ.
⁊ stellarū dispositiōes. naturas
aīaliū. ⁊ iras bestiarū. uim
spirituū. ⁊ cogitatiōes hoīum. di
ferentias arbor. ⁊ uirtutes radicū.
⁊ quecūq; sūt abscōdita ⁊ i. prouisa
cognoui. Hanc ḡ scientiā omniū
naturar. ꝑ successiōes genera
tionū. semē seđ. paterna tradi
tiōe suscipiens. donec diuisum
a sacrilega ꝓpagine ꝑdurauit.
quēadmodū scē susceperat. ita ēē l ad
diuinum cultum. l ad utilitatē uite cō
munis exercuit. Cum u̇ impie ge
nerationi fuisset admixtū. ad res
ꝓfanas ac noxias. que pie de
dicerat. instinctu q̄q; demonū deri
uauit. Curiosasq; ex ea malefi
cior artes atq; pstigias. ac ma
gicas supstitiōes. audacter insti
tuit. docens posteros suos. ut sa
cro illo cultu diuini numinis de

relicto. l elementa. l ignem.
l aerios demones. uenerarentur.
⁊ colerent. Hec ḡ quā diximus
curiosarū rerū notitia. quēadmodū
i diluuio nō perierit. ⁊ superuenien
tibꝰ seclis innotuerit. licet ħ ad
absolutiōe ꝓposite qstionis ex
poscat. tamē q̄ nos ocasio huiꝰ
expositiōis admonuit. pstrigēdū
breuit puto. Quantū itaq; antiq
traditiōes ferūt. Kam filiꝰ noe q
supstitioībꝰ istis. ⁊ sacrilegis ac
ꝓfanis erat artibꝰ institutus. sciēs
nullū se posse sup his memoriale
librū in archā prsꝰ inferre. iq̄
erat una cū patre iusto. ac scīs
fribꝰ ingressurꝰ. scelestas has ar
tes ac ꝓfana cōmta. diuersor me
tallor laminis. que scilic; aquar
corrupcōe nō possent.
⁊ d urissimis lapidibꝰ sculpsit. Que
pacto diluuio. eadē qua celaue
rat curiositate ꝑquirēs. sacrilegio
rum ac ꝑpetue neqtie seminariū
trāsmisit i posteros. Hac itaq; ra
tione. illa uulgi opinio. qua cre
dūt āglos. l maleficia. ul diuersas
artes hoībꝰ tradidisse. i ueritate
cōpleta ē. De illis ḡ quēadmođ diximꝰ
filiis seđ. ⁊ filiabꝰ caim nequiores
filii ꝓcreati sūt. q̄ fuer robusti
simi uenatores. uiolentissimi

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ac truculentissimi uiri. qui pro enormitate corporum. ut crudelitatis atque malitie. gigantes nuncupati sunt. Hii namque furtimos de populari. ac rapinas inter homines primum exercere ceperunt. Perdita penitus erigentes uitam suam. quam sudore operis labore contenti. et quod usque eo scelera superexcreuerint. ut expiari mundus aliis nisi diluuii inundatione non posset. Itaque filii sed libidinis instigatione. transgressi illud mandatum. quod ab exordio mundi huius naturali instinctu diutissime fuerat custoditum. necesse fuit per literam legis postea reparari.

Filiam tuam non dabis filio eius uxorem. nec de filiabus eorum accipies filio tuo. que seducent corda uestra. ut discedatis a domino deo uestro. et sequamini deos eorum et seruiatis eis. Gen.

Merito potuisset illis xx.ii. ex hac presumptione coniugii crimen transgressionis adscribi. si data fuisset illis ista preceptio. At cum sequentibus istius obseruantia. nec dum aliqua fuisset constitutione prefixa. quemadmodum illis permixtio generis ad uxorem debuit imputari. que nullo fuerat interdicta mandato. Lex enim non preterita solet crimina. sed futura dampnare.

Deus hominem creans. xxi. Sententia omne naturaliter ei scientiam legis inseruit. Que si fuisset ab homine secundum propositum domini ut ceperat custodita. non utique necessarium fuisset aliam dari. quam literis postea promulgauit. Erat enim superfluum extrinsecus offerri remedium. quod adhuc intrinsecus uigebat insertum. Sed quia hec ut diximus. penitus corrupta iam fuerat. libertate usuque peccandi. tunc huius exsecutor ac uindex. et ut ipsis scripture uerbis eloquar. adiutrix. apposita est mosaice legis seuera districtio. ut uel metu pene presentis. non penitus bonum scientie naturalis extingueretur. secundum prophete sententiam dicentis. Legem dedit in adiutorium. Que etiam secundum apostolum pedagogus. tunc paruulis data fuisse describitur. erudiens scilicet eos atque custodiens. ne ab illa disciplina in qua naturaliter fuerant instituti quodam obliuione discederent.

Nam quia sit hominum omnis scientia legis. ab initio creationis infusa. hinc manifeste probatur. quod mandata legis absque litere lectione. ante legem. immo ante diluuium. omnes sanctos obseruasse cognoscimus. Quomodo enim scire potuit abel. nec dum lege mandante. quod de primitiis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

omnium suarum et de adipe ipsorum sacrificium deo debere offerre. nisi per insitam sibi legem naturaliter fuisset edoctus. Quandiu nec quod mundum uel quod inmundum esset animal dis cernisset. nondum hec legali distin guente mandato. nisi scientia fuisset naturali instructus. Unde enoc didicit ambulare cum deo. nullam legis illuminationem ab aliquo consecutus.

Ubi sem et iafeth legerant turpitudi nem patris tui non reuelabis. ut ince dentes retrorsum patris uerecunda uelarent. Unde monitus abraham spoliis hostium que sibi offerebantur. ne retributionem laboris sui consequere tur abstinuit. uel decimas sacerdotis melchisedech que mosaica lege percipiuntur exsoluit. Unde ipse abraam. unde loth. transeun tibus ac peregrinis humanitatis iura et ablutione pedum. necdum euglico coruscante mandato. suppliciter ob tulerunt. Unde iob tantam deuo tionem fidei. tantam castimonie pu ritatem. tantam humilitatis mansue tudinem. misericordie humanita tis scientiam consecutus est. quantam nunc ne ab illis quidem qui euglia memo riter tenent uidemus impleri. Que mandata legum ante legem nullum legis obseruare mandatum. Cuius illorum non custodiuit. audi israhel. dominus deus tuus unus est. Quis non impleuit illorum. non facies tibi sculptile. neque ullam similitudinem eorum que in celo sunt. siue que in terra. uel eorum que sunt in aquis sub terra. Quis eorum non obseruauit. honora patrem tuum et matrem. uel illa que in decalogo sub secuntur. non occides. non adulterabis. non facies furtum. non falsum testimonium dices. non concupisces rem proximi tui. aliaque his multo maiora. quibus non solum legis sed et euglii preueniunt mandata. xx.iiij.

Ita ergo intelligimus omnia deum ab initio creasse perfecta. nec fuisse quod ordinationi eius principali. tunc in prouide. et imperfecte. necesse esset adiun gi. si illo statu ac dispositione qua ipsa creata sunt. uniuersa mansisset.

Et ideo in eos qui ante legem. immo ante diluuium peccauerunt. iusto iudicio animaduertisse deum probamus. quia trans gressi naturalem legem. sine ulla meruerunt excusatione puniri.

Nec in illorum incedimus blasphemia calumniam. qui ignorantes hanc ratio nem. derogando ueteri testa mento. ac detrahentes nostre fidei. sub sannantesque respondent. Quid ergo pla cuit deo nostro. ut post tot annorum milia. legem uoluerit promulgare.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tanta scta passus sine lege trā
sire. Q̄d si postea meli⁹ aliq̄d
adinuenit. apparet eū in pri
mordio mūdi inferiora t deте
riora sapuisse. Et post hec tur
ex ꝑuītis edoctum. cepisse re
riora ꝓspicere. ac ꝑncipales or
dinatiōes suas in meli⁹ emēdare.
Q̄d immēse ꝓscientie dei. penitus
cōuenire nō poterit. Nec sine
ingēti blasphemia. hec de ipso
ab heretica insania ꝓferuntur.
dicēte ecclaste. Cognoui qm̄
oīa que fecit ds̄ ab inicio.
ipsa erūt in eternum. Sup illa
nō ē q̄d addat̄. ab illis nō est
q̄d auferat̄. Et ideo iustis nō
est lex posita. īiustis aūt. nō
subditis. impiis. peccorib⁹. sce
leratis. cōtaminatis. Illi naq;
habētes naturalis atq; insite legis.
sanā atq; integram disciplinā.
neq̄q̄m lege hac extrinsec⁹ adi
bita. literisq; descripta. queq;
ī adiutoriū illi naturali data ē.
īdigebāt. Ex q̄b⁹ aptissima ra
tione colligit̄. nec lege istam
ꝓscriptam. literis dari ab inicio
debuisse. Erat enī hoc supfluū
fieri. stante adhuc naturali
lege. nec ad integr͞ uiolata. nec
euglicā ꝑfectionem tradi. ante
legis potuisse custodiam. Non
enim poterant audire. qui te
ꝑcusserit in dextera maxilla
tua. ꝓbe illi. alteram. Contenti
erant talionis eq̄litate.
īiurias ꝓprias uindicare. Sed le
tales calces. ac teloꝝ uulnera.
ꝑ alapa leuissima rependebāt.
ꝑ uno dente. ꝑcutientiū aīas
expetebāt. Sed nec dici illis po
terat diligite inimicos uros̄.
q̄b⁹ magnus fructus. utilitas
ducebat̄. ut amicos suos dilige
rent. declinarē ū ab inimicis.
solo ab eis odio dissiderent. n̄
opprimere illos. interficere festinarent.

xv. Illud ū q̄d nos de diabolo
monuerat. quia mēdax ē. pat
eius. q̄d uidelicet tā ipse qm̄ pat
suus. mēdax ꝓnūciari uideat̄
a dn̄o. satis absurdū ē hoc uel
leuit opinari. Vt enī paulo ante
diximus. sps̄ spm̄ nō generat. sic
nec aīa aīā q̄de potest aīā procreare.
Licet cocreatiōem carnis nō du
bitemus humano semine calescere.
ita de utraq; suba. i. carnis et
aīe. que eū adscribat̄ auctori.
apostolo manifeste distinguente.
Deinde patres inq̄t carnis nr̄e. ha
buimus eruditores. reuerebamur eos.
Non multo magis subiciem̄ pat̄ spirituū.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et inuenimus. quod hac diuisione clarius potuit diffiniri. ut carnis quidem nostre patres homines nuntiaret. animarum uero deum solum esse patrem constanter exprimeret. Quamquam et in ipsa corporis huius concretione. ministerium tantummodo sit hominibus adscribendum. summa uero conditionis deo omnium creatori. dicente david. Manus tue fecerunt me et plasmauerunt me. Et de beato iob. Nonne sicut lac mulsisti me. coagulasti me ut caseum. ossibus et neruis inseruisti me. Et dominus ad ieremiam. Priusquam te formarem in utero noui te. Ecclesiastes uero utriusque nature substantiam atque originem examinatione artius atque intuens. ex quibus uidelicet unaqueque processit. et consideratione finis ad quem unaqueque contendit. satis euidenter ac prope colligens. pariter de huius corporis atque anime separatione disceptans. ita disseruit. Priusquam conuertatur puluis in terram sicut fuit. et spiritus reuertatur ad deum qui dedit illum. Quid apertius dici potuit. quam ut materiam carnis quam puluerem nominauit. quia de hominis semine sumpsit exordium. eiusque ministerio seminari uidetur etiam superius. terre reuerti pronuntiaret ad terram. Spiritum uero qui non per commixtionem sexus utriusque generatur. sed specialiter a deo solo tribuitur. ad auctorem suum redire signaret. quod etiam per illam dei insufflationem, qua adam primitus animauit. euidenter exprimitur. Itaque his testimoniis manifeste colligimus. patrem spirituum dici neminem posse nisi deum solum. qui eos ex nichilo cum uoluerit facit. homines uero carnis nostre patres tantummodo nominari. Igitur et diabolus secundum hoc quod uel spiritus uel angelus bonus creatus est. patrem neminem habuit nisi deum conditorem suum. Qui cum superbia fuisset elatus. et dixisset in corde suo. Ascendam super altitudinem nubium. ero similis altissimo. factus est mendax. et in ueritate non stetit. sed de thesauro nequitie deterius aurum mendacium proferens. non solum mendax. sed etiam pater ipsius mendacii factus est. quo deitatem homini repromittens. ac decipiens exitialiter deus. in ueritate non stetit. sed ab initio factus est homicida. uel adam in conditionem mortalitatis inducens. uel abel instigatione sua per manum fratris interimens. Sed iam disputationem, intra duarum ferme noctium lucubratione confectam. subsequens aurora concludat. ac de profundissimo questionum pelago. cymba collationis huius nostrae ad tutissimum silentii portum. compendium nostre rusticitatis attraxit.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

In quo quidem profundo · quanto nos interius
divini spiritus introduxerit flatus · tanto
diffusior procedens oculorum aciem semper
aperietur inmensitas · ac secundum sententiam Sa
lomonis, longius fiet a nobis magis quam erat,
Et alta profunditas, quis eam inveniet?
quam obrem · dominum deprecemur · ut in nobis
vel timor eius vel karitas que nescit ca
dere · inmobilis perseveret · Que nos
et sapientes in omnibus faciat · et a dia
boli telis pretegat semper illesos · His ce
nim custodibus · inpossibile est quempiam
laqueos mortis incurrere · Inter perfec
tos autem et inperfectos · ista distantia est ·
Quod in illis quidem fixa et ut ita dixerim
maturior castitas tenatius perseve
rans · firmos eos ac facilius facit in
sanctitate durare · In his vero dum infir
mius collocata · ac facilius refrigescens
conserto ac sepius eos peccatorum conpellit
laqueis inplicari · Quibus auditis, ita
nos collationis huius sermo flammavit ·
ut maiore mentis ardore abeuntes
a cella senis quam antea venimus ·
doctrine eius plenitudinem sitiremus.

Collatio abbatis Ysaah prima de oratione.

·I· Prohemium collationis · tudine ...
·II· Verba abbatis Ysaac super orationis qualitate cum similitudine turris euglice (?).
·III· Quemadmodum pura ac sincera pariatur oratio.
·IIII· De mobilitate anime plumme vel pinnule conparate.
·V· De cepta et ebetate curisque seculi quibus mens nostra gravatur.
·VI· De visione quam senex quidam de fratris inquieta operatione prospexit.
·VII· Interrogatio de eo quod maioris difficultatis sit custodire
cogitationes bonas quam parere.
·VIII· Responsio de diversis orationum qualitatibus.
·IX· De quadripartita orationum specie.
·X· De ordine specierum que super orationes qualitate ponuntur.
·XI· De obsecratione.
·XII· De oratione.
·XIII· De postulatione.
·XIIII· De gratiarum actione.
·XV· Utrum quattuor orationis species simul et omnibus an singillatim vel vicissim unicuique sit necessarie.
·XVI· Ad quas orationum species nosmet ipsos tendere debeamus.
·XVII· De quattuor supplicationum generibus a domino institutis.
·XVIII· De oratione dominica et de eo quod apostolus obtat pro fratribus anathima
·XVIIII· esse a Christo cum similitudine michee prophete et moysi.
·XX· De eo quod dicit adveniat regnum tuum.
·XXI· De eo quod dicit fiat voluntas tua.
·XXII· De pane supersubstantiale sive cotidiano.
·XXIII· De eo quod dicit dimitte nobis debita nostra et cetera.
·XXIIII· De eo quod dicit ne inducas nos in temptationem et cetera.
·XXV· De eo quod non debeamus alia postulari quam hec tantum
que orationis dominice modulo continentur.
·XXVI· De qualitate sublimioris orationis.
·XXVII· De diversis conpunctionum causis.
·XXVIII· De variis conpunctionum qualitatibus.
·XXVIIII· Interrogatio de eo quod non sit in nostra potestate profusio lacrimarum.
·XXX· Responsio de diversitate conpunctionum que per lacrimas digeruntur.
·XXXI· De eo quod dicat non debere lacrimas quando non sponte proferuntur.
·XXXII· Sententia abbatis antonii super orationis statu.
·XXXIII· De exauditionis indicio. Lsicis conveniat.
·XXXIIII· Obiectio quod predicte exauditionis fiducia tantum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

xxx.iiii. Responsio de diversis exauditionum causis et
iugis perseverantia impetrandi in fieri voluntatem
xxx.vi. De orare intra cubiculum et clauso hostio dominum orandum.
aserenda et de humilitate brevis ac tacite orationis.

INCIPIT LIBER NONUS DE ORATIONE.

De perpetua orationis atque incessabili iugitate quod in secundo institutionum libro promissum est: collatione senis huius quem nunc in medium proferimus. id est abbatis ysaac: domino favente complebimus. Quibus explicatis et preceptis beatissime memorie pape castoris et desiderio vestro. O beatissime papa leonti et sancte frater elladi: satisfecisse me credo voluminis amplitudine primitus excusata. que studentibus nobis non solum sermone succincto narranda perstringere: sed et plurima silentio preterire: in maiorem modum quam disposueram extensa est. Permissa namque super diversis institutis disputatione copiosa. quam nos studio brevitatis resecare maluimus: hec ad extremum beatus ysaac intulit verba.

Omnis monachi finis cordisque .ii. perfectio: ad iugem atque indisruptam orationis perseverantiam tendit. Et quantum humane fragilitati conceditur: ad immobilem tranquillitatem mentis ac perpetuam nititur puritatem. Ob quam omnem tam laborem corporis. quam contritionem spiritus indefesse querimus. et iugiter exercemus. Et est inter alterutrum reciproca quedam inseparabilisque coniunctio. Nam sicut ad orationis perfectionem. omnium tendit structura virtutum: ita nisi huius culmine hec omnia fuerint colligata atque compacta. nullatenus firma poterunt vel stabilia perdurare. Quemadmodum sine illis adquiri vel consummari non potest hec de qua loquimur perpetua orationis iugisque tranquillitas: ita ne ille quidem virtutes que hanc preparant. absque huius possunt assiduitate compleri. Et ideo nec recte tractare de orationis affectu. nec ad eius principalem finem. qui universarum virtutum molitione perficitur. subitanea disputatione poterimus instare: nisi prius universa que illius obtentu vel abscidenda sunt vel paranda: per ordinem dinumerata fuerint atque discussa. Et secundum euangelice parabole disciplinam: ea que ad spiritalis ac sublimissime illius extructionem pertinent turris. supputata fuerint. ac diligenter ante congesta. Que tamen nec preparata: nec recte supponi sibimet excelsa culmina perfectionis admittent: nisi egesto prius omni repurgio viciorum. et effossis succisisque mortuisque ruderibus passionum. in ue

(c) 2006 Ministerio de Cultura

~~[struck out]~~ ac solide intra pectoris
nostri. imo illi euangelice petre supiecte
fuerint. simplicitatis et humi
litatis firmissima fundamenta. quibus
hec turris spiritalium uirtutum mo
litionibus extruenda. et inmobiliter
ualeat stabiliri. et ad summa celorum
fastigia. confidentia proprie firmita
tis adtolli. fundamentis etenim talibus
innitentem. quamuis enim passionum imbres
largissimi profundantur. quamuis ei per
secutionum uiolenti torrentes ad
instar arietis illidantur. quamuis irruat
et incumbat aduersariorum spirituum
seua tempestas. non solum ruina non
diruetur. sed nec ipsa aliquatenus uera
bit inpulsio.

Et ideo. iii. ~ ut eo feruore ac puritate qua
debet emitti possit oratio. hec
sunt omnimodis obseruanda. Primo.
sollicitudo rerum carnalium gene
raliter abscidenda est. Deinde nullius
negocii causeue. non solum cura.
sed memoria penitus admittenda.
Detractiones. uaniloquia. seu multiloquia.
scurrilitates quoque similiter amputande.
Ire pre omnibus siue tristicie perturbatio
funditus eruenda. Concupiscentie
carnalis ac philargirie noxius fo
mes. radicitus euellendus. Et ita his
ac similibus uiciis extrusis penitus
et abscisis que hominum possunt patere
conspectibus. taliq; ut diximus
repurgii emundatione premissa.
que simplicitatis et innocentie pu
ritate perficitur. iacienda sunt primum
profunde humilitatis fundamina
inconcussa. que scilicet turrem in
celos ualeat sustinere. Deinde
supponenda uirtutum spiritalis extruc
tio. et ab omni discursu atque euaga
tione lubrica animus inhibendus. ut ita
paulatim ad contemplationem dei. ac
spiritales intuitus incipiat sublima
ri. Quicquid enim ante orationis horam.
anima nostra conceperit. necesse est in oratio
nibus nobis per ingestionem recordationis
occurrat. Quamobrem quales orantes
nos uolumus inueniri. tales nos
ante orationis tempus preparare de
bemus. Ex precedente enim statu mens
in supplicatione formatur. Eorum demque
actuum. procumbentibus nobis ad preces.
uerborum quoque uel sensuum. ante oculos
imago preludens. aut irasci nos se
cundum precedentem qualitatem. aut trista
ri. aut concupiscentias causasque pre
teritas retractare. aut risu fatuo
quod etiam pudet dicere. cuiusquam scurri
lis dicti uel facti cauillatione pulsari.
aut ad priores facere uolitare dis
cursus. Et ideo quicquid orantibus nobis
nolumus inrepere. ante orationem
de abditis nostri pectoris extra...

(c) 2006 Ministerio de Cultura

festinemus. ut ita illud apostolicum
possimus implere. Sine intermissione
orate. Et in omni loco levantes pu
ras manus. sine ira et disceptatione.
Alias namque mandatum istud perficere
non valebimus. nisi mens nostra ab
omni vitiorum purificata contagio.
virtutibus tantum sicut naturalibus bonis
dedita. iugi omnipotentis dei contempla
Etenim qualitas. IIII. tione pascatur;
anime non inepte subtilissime plume.
seu penne levissime comparatur. Que
si humoris cuiuspiam extrinsecus ac
cedentis corruptione viciata non
fuerit vel infusa. mobilitate sub
stantie sue tenuissimi spiritus adminiculo. velut
naturaliter ad sublimia celestiaque
sustollitur. Si vero humoris cuiusquam
aspergine vel infusione fuerit pre
gravata. non modo in nullos aerios
volatus naturali mobilitate rapieta
bitur. sed etiam ad ima terre concepti hu
moris pondere deprimetur. Ita mens
que nostra. si accedentibus vitiis curisque
mundanis. adgravata non fuerit vel
noxie libidinis humore corrup
ta. velut naturali puritatis sue be
neficio sublevata. levissimo spiritali
meditationis afflatu. sublimabitur
ad superna. et humilia deserens
atque terrena. ad illa celestia et in
visibilia transferetur. Unde pe
satis preceptis dominicis admonemur.

Videte ne quando adgraventur corda vestra
in crapula et ebrietate. et curis se
cularibus. Et ideo si volumus orationes
nostras non solum celos. sed etiam ea que
super celos sunt penetrare. curemus
mentem ab omnibus terrenis vitiis expur
gatam. cunctisque emundatam fecibus
passionum. ad sublimitatem perducere
naturalem. ut ita ad deum oratio eius
nullo vitiorum pondere pregravata consurgat.

Notandum tamen. V. quibus
ex causis gravari mentem dominus
designavit. Non enim adulteria. non
fornicationes. non homicidia. non blas
phemias. non rapinas. que que mor
talia esse et dampnabilia nullus igno
rat. sed crapulam posuit et ebrietatem.
et curas sive sollicitudines seculares.
Que in tantum nemo hominum mundi huius
cavet aut dampnabilia iudicat. ut
etiam nonnulli quod pudet dicere. semet
ipsos monachos nuncupantes. hisdem
ipsis distentionibus sicut innoxiis et uti
libus implicentur. Que tamen licet secundum
litteram perpetrata. adgravet animam.
atque adeo separent. ac deprimant ad
terrena. est tamen eorum facilis declina
tio. et maxime nobis qui tam longa remo
tione. ab omni seculi huius conversatione
disiungimur. et istis visibilibus curis et
ebrietatibus et crapulis. nulla penitus
occasione miscemur. Verum est alia
que crapula non minus noxia. et ebrietas

(c) 2006 Ministerio de Cultura

spiritalis difficili euitanda. Victa quoque ac sollicitudo secularis. que nos etiam post omnium facultatum nostrarum perfectam renunciationem. et uini epularumque cunctarum continentiam. eosdem in solitudine constitutos frequenter inuoluit. De quibus propheta. Expergiscimini inquit qui estis ebrii. et non a uino. Aliusque. Obstupescite et admiramini. fluctuate et uacillate. inebriamini et non a uino. mouemini et non ebrietate. Cuius ebrietatis uinum consequenter necesse est. ut secundum prophetam furor draconis sit. Ipsum quoque uinum. de qua radice procedit. aduerte. Ex uinea inquit sodomorum uinea eorum. et sarmenta eorum ex gomorra. Visne fructum uitis istius atque sarmenti germen agnoscere? Vua eorum uua fellis. botrus amaritudinis ipsis. Que omnia nisi fuerimus cunctis uiciis expurgati. et ab omnium passionum crapula sobrii. absque ebrietate uini epularumque omnium affluentia. erit cor nostrum ebrietate et crapula magis noxie pregrauatum. Nam quod seculares cure. etiam in nos qui nullis actibus mundi istius admiscemur. cadere nonnumquam possint. manifesta ratione monstratur. Secundum regulam seniorum. quicquid necessitatem uictus cotidiani. et ineuitabilem usum carnis excedit. ad secularem dffinierunt curam et sollicitudinem pertinere. ut ubi gratia — sicut possit operatio unius solidi. necessitatem nostri corporis expedire. ad duorum uel trium solidorum adquisitionem nosmet ipsos prolixiore uelimus opere ac labore distendere. Et cum duarum uel unius sufficiat tunicarum ad usum scilicet noctis ac diei. tria uel quattuor fieri nobis procuremus. Cumque unius siue duarum habitatio sufficiat cellularum. ambitione seculari. atque amplitudine delectati. quattuor siue quinque cellas. et has easdem exquisitiori natura. et capaciores quam usus desiderat extruamus. passionem libidinis mundialis in quibus possumus preferentes. VI.

Quod non sine instinctu demonum fieri. manifestissima nos experimenta docuerunt. Nam quidam probatissimus seniorum. cum transiret iuxta cellam cuiusdam fratris. hac animi quo dirius egritudine laborantis. ut potius quam instruendis reparandisque superfluis inquietus cotidianis distentionibus desudaret. et eminus conspexisset eum graui malleo saxum durissimum conterentem. uidissetque ethiopem quendam adstantem illi. et una cum eodem ictus mallei uinctis consertisque manibus illidentem. eumque ad operis illius instantiam ignitis facibus instigantem. diutissime substitit. uel impulsionem durissimi demonis. uel fraudem tante illusionis admirans. Cum enim nimia lassitudine fatigatus frater.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

requiescere iam finemque operi voluis
set imponere: instigatione spiritus illius
animatus. nec resumere malleum nec
desinere ab intentione cepti operis ur
guebatur. ita ut hisdem eum incitamen
tis infatigabiliter sustentatus. tanti
laboris non sentiret iniuriam. In adeo
quod senex. tam dira demonis ludifi
catione permotus. ad cellam fratris diver
tit. salutansque eum. quid inquit est frater
istud opus quod agis? At ille. Laboramus
ait contra istud durissimum saxum.
nec illud potuimus aliquando conterere.
Ad hec senex. Bene dixisti potuimus.
Non enim solus eras cum illud cederes. sed
fuit alius tecum quem non vidisti. qui
tibi in hac cede non tam adiutor. quam
violentissimus inpulsor adstabat.
Et ideo morbum ambitus secularis.
mentis nostre non inesse. non utique eorum
tantum negotiorum abstinentia compro
babit. que etiam expetere si velimus.
explere non possumus. neque illarum
despectus rerum. quas si adfectaverimus.
tam apud spiritales viros. quam apud seculi
homines notabiles prima fronte redde
mur. Sed cum etiam illa que nostre sup
petunt potestati. et honestate quadam
videntur obnubi. rigida mentis des
tructione respuimus. Et revera non
minus hec que parva videntur. et
minima. queque ab his qui nostre pro

fessionis sunt cernimus indifferenter
admitti. pro qualitate sua adgravant
mentem. quam illa maiora. que secundum suum
statum secularium sensus inebriare
consueverunt. non sinentes depositam fece
terrena. ad deum in quo semper defixa esse
debet intentio. mentem respirare.
Cum ab illo summo bono. etiam parva se
paratio. mors presens ac perniciosissimus
interitus est credendus. Cumque mens tali
fuerit tranquillitate fundata. et ab omnium
carnalium passionum nexibus absoluta.
et illi uni summoque bono tenacissime
adheserit cordis intentio. apostolicum
illud implebit. Sine intermissione
orate. Et in omni loco levantes puras
manus sine ira et disceptatione. Hac
enim puritate si dici potest sensu mentis
absorto. ac de terreno situ ad spiritalem
atque angelicam similitudinem reforma
to. quicquid in se receperit. quicquid tractave
rit. quicquid egerit. purissima ac sin
cerissima erit oratio. VII. Germanus.

Utinam similitudine atque eadem
facilitate. qua semina spiritalium cogi
tationum plerumque concipimus. etiam perpe
tuitate ea possidere possimus. Cum
enim fuerint. sive per memoriam scriptu
rarum. seu per recordationem spiritalium
quorumque actuum. vel certe per intuitum sacra
mentorum celestium in nostro corde concepte.
insensibili quadam fuga lapse citto

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cuius evanescunt. Cumque alias quaslibet occasiones spiritalium sensuum mens nostra repperit, rursus aliis incurrentibus ipsa quoque que ad perceptum fuerant lubrica volubilitate diffugiunt. Ita ut nullam constantiam sui retinens animus, nec potestate propria sanctarum cogitationum possidens firmitatem, etiam tunc cum eas inde utcumque retinet, fortuitu illas et non de industria concepisse credatur.

Quomodo enim ortus earum nostro arbitrio putabitur adscribendus, quarum perseverantia non consistit in nobis. Sed ne forte sub huius questionis indagine, accepto narrationis ordine longius evagantes, expositionem propositam super orationis statu diucius retardemus, suo hanc tempori reservantes, de qualitate orationis instantissime quesumus informari.

Presertim cum nullo tempore nos ab ea cessare, beatus apostolus moneat dicens. Sine intermissione orate. Et ideo primum de qualitate eius desideramus institui, id est qualis debeat emitti semper oratio. Deinde qualiter hanc eandem quecumque est possidere vel exercere sine intermissione possimus.

Non enim pura cordis intentione eam perfici posse experientia cotidiana et prosecutione sanctitatis ostendit, que finem monachi ac totius perfectionis culmen in orationis consumatione consistere definisti. viii. Ysaach.

Universas orationum species absque ingenti cordis atque anime puritate et illuminatione sancti spiritus arbitror comprehendi non posse. Tot enim sunt quot in anima una, immo in cunctis animabus status queant qualitatesque generari. Et ideo licet sciamus nos pro hebitudine cordis nostri universas orationum species non posse perspicere, tamen in quantum mediocritas experientie nostre adsequi prevaluerit, digerere eas utcumque temptabimus.

Secundum mensuram namque puritatis in qua mens unaquaque proficit, et qualitate status in quo vel ex accedentibus inclinatur, vel per suam revocatur industriam, ipsos quoque momentis singulis reformantur. Et ideo uniformes orationes emitti semper a nemine posse certissimum est. Aliter enim quisque supplicat cum alacer est, aliter cum tristicie seu desperationis pondere pregravatur. Aliter cum spiritalibus successibus viget, aliter cum inpugnationum mole deprimitur. Aliter cum veniam peccatorum, aliter cum adquisitionem gratie seu cuiuslibet virtutis exposcit, vel certe extinctionem cuiusque vicii deprecatur. Aliter cum considerati-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

gehenne ac futuri iudicii timo
re co(m)pungit(ur). alit(er) cum spe futuro(rum)
bonor(um) desideriiq(ue) flamat(ur). Aliter
cu(m) in necessitatib(us) ac periculis. alit(er)
cu(m) i(n) securitate ac tranq(ui)llitate uer
satur. Alit(er) cu(m) sacram(en)tor(um) celestiu(m)
reuelatio(n)ib(us) illustrat(ur). Aliter cum
sterilitate uirtutum ac sensuum
ariditate co(n)stringit(ur). .viii.

Et idcirco his sup(er) orationu(m)
q(u)alitate digestis. licet no(n) q(u)antum
exposcit materie magnitudo.
sed q(u)antu(m) t(em)p(or)is admittit angustia.
ut certe cape tenuitas ingenii n(ost)ri
(et) cordis p(re)ualet ebitudo. maior
n(obi)s nu(n)c i(m)minet difficultas. ut
ipsas singillatim orationu(m) sp(eci)es
exponamus. quas ap(osto)l(u)s quadrip(ar)
tita ratione distinxerit ita dice(n)s.
Obsecro itaq(ue) p(ri)mo omniu(m) fieri ob
secratio(n)es. oratio(n)es. postulatio(n)es.
Gra(tia)r(um) actio(n)es. Que no(n) inanit(er) ab
ap(osto)lo ita fuisse diuisa. nullatenus
dubitandu(m) e(st). Et p(r)imit(us) indaga(n)
du(m) q(ui)d obsecratione. q(ui)d oratione
q(ui)d postulatio(n)e. q(ui)d gra(tia)r(um) actione
signet(ur). dein p(er)q(ui)rendu(m) utru(m) hee
q(ua)tuor sp(eci)es. ab orante sint pari(ter)
adsumende. id est ut om(ne)s simul in
unaq(ue) supplicatione iugant(ur). ac
uicissim singillatimq(ue) sint offe
rende. ut puta. Nu(n)c q(ui)de(m) obsecra

tiones. nu(n)c u(ero) orationes. nu(n)c a(utem)
postulatio(n)es seu gra(tia)r(um) actiones o(p)or
teat p(ro)mi. An certe alius q(ui)de(m) obse
cratio(n)es. ali(us) u(ero) oratio(n)es. ali(us) au(tem) pos
tulatio(n)es. ali(us) gra(tia)r(um) actio(n)es. deo de
bet exibere. sec(un)d(u)m m(en)suram scilicet
etatis sue. in qua unaq(ue)q(ue) mens. p(ro)
intentio(n)is p(ro)fecit industria. .x.

Et ideo p(ri)mu(m) p(ro)prietates ipse sunt
no(m)i(n)um uerbor(um)q(ue) tractande. ac
discutie(n)du(m). q(ui)d int(er) oratio(n)em (et) obse
cratio(n)em. postulatio(n)em. (et) gra(tia)ru(m)
actio(n)em intersit. Deinde similiter
p(er)scrutandu(m). utr(um) singillati(m) sint
an parit(er) exibende. Tertio inda
gandum. utr(um) etiam ipse ordo q(ui)
ita e(st) ap(osto)li auctoritate dispositus.
aliq(ui)d amplius instruat auditorem.
an simplicit(er) accipienda sit ista
distinctio (et) i(n)differenter putanda
sint ab illo talit(er) fuisse digesta.
q(uo)d m(ihi) satis uidet(ur) absurdum. No(n)
e(n)i(m) credendu(m) e(st). aliq(ui)d transitorie
ac sine ratione sp(iritu)m s(an)c(tu)m p(er) ap(osto)l(u)m
protulisse. (et) ideo eode(m) q(u)o cepimus
ordine. put d(omi)n(u)s donauerit singula
retractemus.
Obsecro itaq(ue). .xi.
omniu(m) p(ri)mo fieri obs(e)cratio(n)es. Obse
cratio imploratio e(st). seu peticio pro
peccatis. qua l(icet) p(ro) p(re)sentib(us). l(icet) p(ro) p(re)teritis
admissis suis. unusq(ui)sq(ue) co(m)punctus
ueniam deprecatur. .xii.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Orationes sunt quibus aliquid offeri mus seu vovimus deo. quod grece dicitur. ευχη. idest votum. nam ut dicitur in greco ΤΑCΕΕΥΧΑCΑΥΟΙΙΚ ΩΑΠCΩ. in latino legitur vota mia dno reddam. quod secundum proprietatem ubi ita exprimi potest. orationes meas dno reddam. Et illud quod legi mus in ecclesiastico. Si voveris votum dno. ne moreris reddere illud. In greco similiter scribitur. ΕΑΝΕΥΧΗ ΕΥΧΗΝ ΚΩ. idest si oraveris dno orationem. ne moram feceris reddere illam. quod ita ab unoquoque nostrum implebitur. Oramus. cum renunciantes huic mundo. spondemus nos mortificatos cunctis actibus et conversatione mundane tota cordis intentione dno servituros. Oramus. cum promittimus nos purissimam corporis castitatem. seu immobilem patientiam exhibituros esse perpetuo. vel cum de corde nostro radices ire. sive tristitie mortem operantis. vovemus funditus eruendas. Que cum desidia resoluti. atque ad antiqua vicia recurrentes minime fecerimus. erimus orationum nostrarum ac votorum rei. dicetur que de nobis. Melius est non vovere. quam non vovere et non reddere. Quod secundum grecum dicitur proprie. Melius est non orare. quam orare et non reddere. XIIII.

Tercio loco ponuntur postulationes. quas pro aliis quoque dum sumus in fervore spiritus constituti solemus emittere. ut pro caris scilicet nostris. ut pro toetius mundi pace poscentes. Et ut ipsius apostoli verbis eloquar. cum pro omnibus hominibus pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt. Quarto deinde XIIII. supplicamus loco. gratiarum actiones ponuntur. quas mens. vel cum preterita dei recolit beneficia. vel cum presentia contemplatur. seu cum in futurum que et quanta preparaverit deus his qui diligunt eum. prospicit per ineffabiles excessus dno refert. Que etiam in temptatione nonnunquam preces uberiores emitti solent. dum illa que reposita sunt in futuro sanctorum premia. purissimis oculis intuendo. ineffabiles deo gratias cum inmenso gaudio spiritus noster instigatur effundere. XV.

Ex quibus quatuor speciebus licet nonnunquam soleant occasiones supplicationum pinguium generari. Nam et de obsecrationis specie. que de conpunctione nascitur peccatorum. et de orationis statu. que de fiducia nascitur oblationum. et consummatione votorum pro conscientie profluit puritate. Et de postulationis que de caritatis ardore procedit. et de gratiarum actione. que beneficiorum dei et magnitudinis ac pietatis eius considerationis generatur. ferventissimas sepissime novimus preces ignitasque

Oramus cum pollicemur secula in honore contempto ac terrenis opibus spretis. in omni contritione cordis ac paupertate spiritus nos domino exhibituros.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

proderit. Ita ut constet omnes has quas
prediximus species. omnibus hominibus utiles
ac necessarias inueniri. ut in uno
eodemque uiro. nunc quidem obsecratio
num. nunc quidem orationum. nunc postula
tionum. puras ac feruentissimas sup
plicationes uariatus immutat affectus.
Tamen prima ad incipientes uidetur pecu
liarius pertinere. qui adhuc uitiorum suorum
aculeis ac memoria remordentur.
Secunda ad illos qui in profectu iam spiritali
appetituque uirtutum. quadam mentis
sublimitate consistunt. Tercia ad
eos qui perfectionem uotorum suorum operibus
adimplentes. intercedere pro aliis quoque
fragilitatis consideratione eorum et ca
ritatis studio prouocantur. Quarta ad
illos qui iam penali conscientie pena de
cordibus auulsa. securi iam munifi
centias domini ac miserationes quas uel
in preterito tribuit. uel in presenti largitur.
uel preparat in futuro. mente purissima re
tractantes. ad illam ignitam et que
ore hominum nec comprehendi nec exprimi
potest orationem feruentissimo corde rap
tantur. Nonnumquam tamen mens que in
illum uerum puritatis profecit affectum.
atque in eo iam cepit radicari. solet
hec omnia simul pariterque concipiens.
atque in modum cuiusdam incompre
hensibilis ac rapacissime flamme.
cuncta peruolitans. ineffabiles ad dominum
preces purissimi uigoris effundere.

Quas ipse spiritus interpellans gemitibus
inenarrabilibus. ignorantibus nobis
emittit ad dominum. Tanta scilicet in
illius ore momento concipiens et ineffa
biliter in supplicatione profundens.
quanta non dicam ore percurrere. sed ne
in ipsa quidem mente ualeat alio tempore
recordari. Et inde est quod in qua
libet mensura. quis positus. non numquam
puras intentasque preces inuenitur emit
tere. Quia et de illo primo et humi
li ordine. qui est super recordatione
futuri iudicii. is qui adhuc sub terro
ris est pena. ac metu examinis con
stitutus. ita ad horam conpungitur.
ut non minore spiritus alacritate de ob
secrationis pinguedine repleatur.
quam ille qui per puritatem cordis sui mu
nificentias dei perlustrans. atque percur
rens. ineffabili gaudio letitiaque resol
uitur. Incipit enim secundum sententiam
domini plus diligere. quia sibi ampliora cog
noscit indulta.

Capitulum XVI.

Tamen ex
petende sunt nobis per profectum uite
consummationemque uirtutum. ille potius
supplicationum species. que uel de contem
platione futurorum bonorum. uel de cari
tatis ardore funduntur. seu certe ut
humilius et secundum incipientium mensu
ram loquar. pro adquisitione quarum
cumque uirtutum seu uiciorum cuiuslibet ex
tinctione generantur. Aliter enim ad illas
sublimiora que prediximus supplicatio

(c) 2006 Ministerio de Cultura

num genera. puenire nullate
n̄ poterim' nisi p ordinē postula
tionū istarū. sensim mens nrā
fuerit gradatimq; pfecta. x. vii.

Has q̄ttuor supplicationū spēs.
ita etiā dn̄s exemplo suo nb̄ in
tiare dignat' ē. ut ī hoc q̄q; impl
ret 7 illud qd de ipso dr̄. Que
cepit ih̄s facere 7 docere. Nam
obsecrationis genus adsumit. cū
dicit. Pat̄ si possibile ē. trāseat
a me calix iste. Vel illud qd ex per
sona ei' cantat' in psalmo. Ds̄ ds̄
m̄s respice .i. m. q. m. d. aliaq;
his similia. Oratio ē cū dicit. Ego
clarificaui te sup trā. Opus con
summaui. qd dedisti m̄ ut facerē.
Et me illud. Et p eis sc̄ifico meipsū.
ut sint 7 ipsi sc̄ificati ī ueritate.
Postulatio ē cum dicit. Pat̄ q̄s de
disti m̄. uolo ut ubi ego sum. 7 ipsi
sint mecū. ut uidant glām m̄am
quā dedisti m̄; t certe cū dicit. Con
fiteor t. d. p. c. 7 t. q. a. h. a. s. 7 r.
e. p. Ita pater q̄ sic fuit placitū
ante te; Vt certe cū dicit. Pater.
grās ago t qm̄ audisti me. Ego aūt
sciebā q̄ sēp me audis. Que tam
q̄ttuor supplicationū genera. licet
singillatim ac diuso tp̄e. sedm
illum quē cōphendim' modum.
idē dn̄s nr̄ distinxerit offerēda.
tamē etiā simul ea ī supplicatiōe

pfecta cōphendi posse. identidem
suis ostendit exemplis. Per illā
scilicet orationē. quā ad finem
euglii sedm iohem legim'. cū copio
sissime p fudisse. Cuius textu quia
longū ē uniūsa p curri. diligens
inq̄sitor. hoc ita ē lectiōis ipsius
serie potit edoceri. Quē sensum.
apls q̄q; ī epla ad philipenses. has
q̄ttuor supplicationū spēs. aliq̄ntō
īmutato ponēs ordine. euidenter
expssit. ostenditq; debere eas nō
nūq̄ simul sub ardore uni' supplica
tionis offerri. ita dicens. Sed ī omī
oratione 7 obsecratiōe. cū grāri
actione. petitiōes ure inotescant
aput dm̄. Per qd uoluit nos spe
ciali' in hoc erudire. qd 7 ī oratiōe
7 obsecratione grār actio. debeat
cum postulatione misceri. x. viii.

Hec itaq; supplicationū genera.
sublimior adhuc status ac p̄celsior
subseq̄tur. q̄ cōtemplatione solius
di 7 caritatis ardore formatr. per
quem mens in illi' dilectionē reso
luta atq; reiecta. familiarissime
deo tā pat̄ p̄prio peculiari pietate
cōloq̄t. Quē statū debere nos dili
gent expetere. formula dn̄ice ora
tionis instituit dicens. Pater nr̄.
Cū g̃ uniūsitatis dm̄ ac dn̄m. patrē
nr̄m ēē uoce p̄pria cōfiteam'. pfecto
de cōditiōe seruili. ī adobtiōe filior

Pat̄ ignosce illis quia nesciūt q̄d faciūt. Grāz actiō ē cū di cit.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nos pfitemur ad scitos. Admirentes
deum. Qui es in celis. Vt co[m]memora
tione uite psentis. qua in hac degi
mus tra. tamquam pegrina atq; a nro patre
nos logissime separante. toto amore
uiuamus ad illam potius regione. in
q patre nrm comorari fatemur.
summo desiderio ppemus. Nichilq; ad
mitamus eius modi. qd indignos nos hac
nra pfessione ac nobilitate tante
adoptionis efficiens. & hereditate pa
terna tamquam degeneres puet. & ira nos fa
ciat iusticie eius ac seueritatis incur
rere. In que filiorum ordine gradumq;
pfecti. illa continuo que e i bonis
filiis pietate fraglabimus. Vt iam
no p nris utilitatibus. sed p nri patris
gla totu ipendamus affectu. dicen
tes ei. Scificetur nomen tuu.
N rm desideriu. nrm gaudiu. gla
nri patris ee testantes imitatores
ee illius q dixit. Qui a semetipso loqr.
glam ppriam querit. Qui aut querit
glam eius qui misit illum. hic uerax
e & iniusticia i eo no e. Deniq; uas
electionis hoc replenus affectu. etia
anathema fieri optat a xpo. dum
modo eius familia multiplex adquirat.
E t ad glam sui patris. salus totius
israhelitice plebis adcrescat. Securus
enim optat interire p xpo. q nouit
nemine mori posse p uita. Et itm.

Gaudemus inqt qndo nos infirmi su
mus. uos aut potentes estis. Et qd mir
si uas electionis p xpi gla. & frm suorum
conuersione generisq; priuilegio. anathe
ma fieri optat a xpo. Cum micheas
quoq; ppha. uelit se mendace fieri. & ab
inspiratione sci sps alienu. dum modo
plagas illas & captiuitatis erumna q
sua uaticinatione pdixerat. plebis
iudaice nationis euadat. Vtinam in
quiens no eem uir habens spm &
mendaciu potius loquerer. Vt pre
termittam illiu legislatoris affectu
q cu frib suis etiam periturus no ren
nuit interire dicens. Obsecro dne
peccauit ppls iste peccm magnu.
A ut dimitte eis hanc noxam. aut si no
facis. dele me de libro tuo que scp
sisti. Potest aut satis congrue. istud
qd dicitur. S. n. t. etia taliter accipi.
S cificatio dei. nra pfectio e. Itaq; di
centes ei. S. n. t. aliis uerbis hi dicim.
T ales nos facito pat. ut scificatione
tua. ut intelligere qnta sit. & cape
re mereamur. Vel certe ut in nra conuer
satione scs sps appareat. qd tunc
efficaciter implebitur in nob. qndo uiderint
homines opa nra bona. & glificauerint
patrem nrm q i celis est. xix.
Secunda petitio e. mentis purissi
me. Adueniat regnu tuu. q regnu sui pa
tris exoptat. id istud scilicet qd cotidie

(c) 2006 Ministerio de Cultura

xp̄s regnat in scīs. Qd ita fit. cū
diabli imꝑio ꝑ extinctionē feterrimi
uitioꝝ. de nr̄is cordib' pulso. ds in
nb ꝑ uirtutū bonā fraglantiam ce
pit dnari. Et deuicta fornicatione
castitas. supato furore tranqllitas.
calcata supbia. humilitas i nr̄a mē
te regnauerit. Ut certe illud qd
ꝓstituto tpr̄e. omib' ē pfectis ac di
filis generaliter repmissū. i quo
eis dicet' a xp̄o. Venite. b. p. m. p. p.
u. r. a. c. m. intentis illud qdamodo
obtutib' ac desiis. desiderans 7 expec
tans dicensq: ad eū. Veniat regnū
tuū. Nouit enī testimonio cōscientie
sue. cū apparuerit. mox ei se futurū
ēē cōsortem; hec enī dicere t obtare
ī mmūdo soꝝ nullꝰ audebit. q̄ n̄ uidere
tribunal iudicis uolet. q̄sq: sub aduē
tu ei' nō palmā. n̄ pmia suis meriti.
sed penā nouit ꝑtinꝰ repensandam.

Tercia supplicatio. filioꝝ. xx.
est. Fiat uolūtas tua. s. i. c. 7 i. t. Nō
ꝑ ē ia maior oratio. q̄ obtare ut tr̄e
na mereant' celestib' coequari. Nā q̄d
ē aliud dic̄e. Fiat. u. t. s. i. c. 7 i. t. nisi ut
sint hoīes similes angelis. Et sic' uolū
tas dī ab illis implet' in celo. ita et
hij q̄ i tr̄a sūt nō suā sed ei' unusqsq
faciāt uoluntatē. hoc eq: nemo ex
affectu dicere audebit. nisi is solꝰ
q̄ dnī credit oīa que uidentur.
t aduersa t ꝓspa. p nr̄is utilitatib'
dispensare. Magisq: eum ꝑ suoꝝ
salute 7 comodis. puidum atq: solli
citū q̄ nos ipsos ēē ꝑ nb. Ut certe ali ÷
accipiēdū. Voluntas dī salus omīū
ē. scdm̄ illā bī pauli sententiam:
q̄ oms hoīes uult saluos fieri. 7 ad
agnitioēm ueritatis uenire. De q̄ et
uolūtate isaias ꝓpha. ex ꝑ dī patris.
E tonis inqt uolūtas mā fiet. Dicētes
g ei. Fiat u. t. s. i. c. 7 i. t. hoc eū aliis
etiam uerbis. Ut sic hij q̄ in celo sunt.
ita oms q̄ in tr̄a cōsistunt. tua pat
agnitione saluentur. xxi.

Deinde. Panem nr̄m. ē in greci
tex supsubstalē da nb hodie; qd
aliꝰ euglista cotidianum dixit.
Illud nobilitatis ac subē ei significat
qualitatē. q̄ scilicet sup oms subas sit.
atq: oms creaturas sublimitas mag
nificentie ei. ac scificationis excedat.
h et ūo ꝑpetatē usꝰ ipsi'. atq: utilitatis
expssit. Nam cū dicit cotidianū
ostendit qd sine ipso. nulla die spa
lem uitā carpe ualeam. Cū dicit
hodie. ostendit eū cotidie ēē sumē
dū. 7 eternā ꝑtitionē ei nō sufficē:
nisi nb hodie eq: simulit' fuerit at
but. Omniq: nos tpr̄e hanc oratioē
debē ꝓfundere. idigētia ei cotidiani
comoneat. q̄ nō ē dies q̄ nō opus
sit nb hui' esu ac pceptione coꝛ in

(c) 2006 Ministerio de Cultura

teriores nri hois confirmare; licet
istud qd dicitur hodie. et ad psente uita
possit intelligi. idest du i hoc seclo
comoramur psta nb huc pane. Non
m eni eum hijs qui meruerint aete.
i futuro ee pstandum. sed rogam
ut eum nb hodie largiaris. qm
nisi eu pcipe qs in hac uita merue
rit. in illa ei pcipere no poterit.
Et dimitte nb debita nra. xx.ii.
s. s. n. d. d. n. O inestabilis dei
clemtia. que no solum nb orationis
tradidit forma. et acceptabilem
smore nroz istituit disciplina.
ac p necessitate tradite formule q
se pcepit nb semp orare. ire parit
ac istitie euellit radices. s; etiam
occasione rogantib tribuit. eisq; re
serat uia. q clemens ac piu ergase
puocet di iudiciu pmtgari. Et
qdam potestate tribuit. q iudicis
nri possim sntentia tepare. ad ue
nia delictoz nroz. exemplo eu
nre remissionis artantes. du dici
m ei Dimitte nb s. s. n. d. Itaq; se
curus huius orationis fiducia. de suis
admissis. uenia postulabit. qsq;
remissius g suos dum tarat. no g
dni sui extiterit debitores. Sole
m etern no nullis qd e deterius.
g illa qdem que admittunt ad in
iuriam di. quis magnoz sint e

minu placidos nos et clementissimos
exibe. g uero u. t paruissima offe
sionu debita. exactores. inmites atq;
i exorabiles inuenimur. Cuiqis g uise
delinquenti fri no ex corde remise
rit. no idulgentia sed codepnatio
nem depcatione ac sibimet ipetrabit.
Suaq; pfessione semetipsum posceret
duri iudicari dicens. Remitte m.
sic et ego remisi. Quod cu illi scdm sua
petitionem fuerit repsentatu. qd alui
consequetur q ut exemplo suo iplacabili ira
et irremissa sentecia puniat. Ideoq;
si clementer uolum iudicari. nos q;
g illos q i nos deliquerit. oportet
ee clementes. Tantu eni remittetur nb.
qntu nos remiserim eis. q nb quacq;
malignitate nocuerint. Quod formi
dantes nonnulli. cu in eccla hec oratio
ab uniusa plebe cocinitur. huc locu
tacita ptmittunt. ne scilic; semetipsos
obligare. poci q excusare. sua pfes
sione uideantur. Non intelligentes qd
frustra cauillationes has iudicio nmi
ptendere moliantur. Qui qadmod iudica
turus sit. supplicib suis uoluit pmos
trare. Du eni erga eos no uult imi
tis atq; i exorabilis inueniri. forma
sui iudicii designavit. Ut qadmd
nos ab illo cupim iudicari. ita nos
frs siqd i nb deliqrint iudicemus.
Quia iudiciu sine misericordia illi q

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nō fecit mīcām. Deiñ seqt̃.

Et ne nos inducas XX. III. in tēptatione. De q̄ nō minima nascit̃ questio. Si enī oramus ne pmittam̄ tēptari. unde erit ī nb uirt̄ cōstantie cōpbanda. scdm̄ illā sentēciam. Omīs uir qui nō ē tēptat̄ nō ē pbatus. Et itm̄ Bat̄ uir q̄ suffert tēptatioēm. Nō g̃ hec sonat ne in ducas. n. i. t. idest ut nō pmittas nō aliqñ tēptari. sed ne pmittas nos ī tēptatioē positos supari. Tēptatus ē enī iob. sed nō ē iduct̄ in tēptatio nē. Nō enī dedit insipientiā deo. nec ad illam ad quā trahebat̄ tēp tatoris uolūtatē. ore impio blasphe mī intrauit. Tēptat̄ ē abraam. Tēptat̄ ē ioseph. Sed nemo illoꝝ in ductus ē in tēptatioēm. q̄ā null9 illoꝝ cōsēsū pbuit tēptatori. Deniq; seqr̃.

Sed libera nos amalo. XX. IIII. idest ne pmittas nos adiablo tēpta ri sup̄ id q̄d possum9. sed fac cū tēp tatione et exitū. ut sustinere possi m9. Uidetis g̃ qualis nb ab ipso qui p illam exorand9 ē iudice. orationis sit mod9 1 forma ꝯposita. in qua nlla diuitiarū petitio. nulla memoria dignitatū. nulla potentat9 ac for titudinis postulatio. nulla corporee sanitatis. seu tp̄alis uite mēcio cō tinet̄. Nich enī caducum uult ase nich uile. nich tp̄ale. eternitatū cōditor implorari. Itaq; magnifi cētie ei9 ac munificentie maximam irogabit iniuriā. q̄sq; his sēpiter nis petitioīb9 ptermissis. transitoriū aliq̄d 1 caducum ab eo maluerit postulare. 1 offensā poti9 q̄ ꝓpitiatio nē iudicis sui. uilitate oratiōis in

Hec g̃ oratio licet XX. V. Secuntur. omē uideat̄ pfectiōis plenitudinē cōtinere. utpote que ipsi9 dnī auc toritate. t̄ initiata sit ut statuta. p uei tam̄ domesticos suos ad illum pcelsiorē quē supi9 cōmemorauim9 statū. eosq; ad illā igneam ac p paucis cognita t̄ expta. imo ut ꝓpi9 dixerim. iēffabilē oroēm. g̃du emmentiori pducit. Que omem trāscēdēs humanū sēsum. nullo nō dicā sono uocis. nec lingue mo tu. nec ulla ūboꝝ pnūtiatoē dis tinguit̄. sed cū mens infusione ce lestis illi9 luminis illustrata. nō hu manis atq; angustis designat elo quiis. sed cōglobatis sensib9. tam de fonte q̄dā copiosissimo. effundit ubertim. atq; iēffabilit̄ eructuat ad dnm̄. tanta pmens ī illo biussimo tp̄is pūcto. q̄nta nec eloq̄ facile. ñ pcurrere mens insemetipsa reū sa pualeat. Quē statū dns̄ q̄; nr̄ illarū supplicationū formula. q̄s

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uel solus in monte secedens. uel tacite fudisse describitur simulque figurauit. cum in orationis agonia constitutus. etiam guttas sanguinis inimitabili intentionis profudit exemplo. XXVI.

Quis uero possit diuersitates. et causas ipsas atque origines conpunctionum quamlibet experientia preditus. sufficienter exponere. quibus inflammata mens atque succensa. ad orationes puras ac feruentissimas incitatur. quarum pauca. quantum potuerimus ad presens per illuminationem domini reminisci. exempli gratia proponemus. Nonnumquam enim psalmi cuiuscumque uersiculus. occasionem orationis ignite. decantantibus nobis prebuit. Interdum canora fraterne uocis modulatio. ad intentam supplicationem stupentium animos excitauit. Nouimus quoque distinctionem grauitatemque psallentis. etiam adstantibus plurimum contulisse feruoris. Nec non exortatio uiri perfecti et collatio spiritalis. frequenter ad uberrimas preces iacentium erexit affectum. Scimus etiam fratris seu cari cuiuslibet interitu. non minus nos ad plenam conpunctionem fuisse raptatos. Recordatio quoque teporis ac neglegentie nostre. nonnumquam nobis salutarem spiritus inuexit ardorem. Atque in hunc modum nulli dubium est. occasiones innumeras non deesse. quibus per dei gratiam tepor ac somnolentia nostrarum mentium excitari ualeat. Quemadmodum uero uel quibus modis iste conpunctiones de intimis anime conclauibus proferantur. non minoris est difficultatis indagare. XXVII.

Frequenter enim per ineffabile gaudium. et alacritatem spiritus. saluberrime conpunctionis fructus emergit. Ita ut etiam in clamores quosdam intolerabilis gaudii inmensitate prorumpat. et in uicini cellam iocunditatis cordis et exultationis. penetret magnitudo. Nonnumquam uero tanto silentio mens intra secretum profunde taciturnitatis absconditur. ut omnem penitus sonum uocis stupor subite illuminationis includat. omnisque sensus attonitus spiritus uel contineat intrinsecus uel emittat. ac desideria sua gemitibus inenarrabilibus effundat ad deum. Interdum uero tanta conpunctionis habundantia. ac dolore suppletur. ut alias eam degerere. nisi lacrimarum euaporatione non possit. XXVIII.

Huius eiusdem conpunctionis affectum Germanus ex parte aliqua mea quoque exiguitas non ignorat. Frequenter enim recordatione delictorum meorum obortis lacrimis. ita sum hac ineffabili ut prefatus es gaudio domino uisitante uegetatus. ut desperare me illorum ueniam non debere. leticie ipsius magnitudo dictaret. Quo statu reor nichil esse sublimius. si reparatio eius nostro subiaceret arbitrio. Nam nonnumquam cupiens ad similem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

me lacrimaru conpunctione totis uirib' excitare. omisq; errores nros atq; peccata ante oclos statuiens. ubertate illa fletuu reuocare nō possim. Et ita ocli nri in modu cuida durissime silicis pdurant. ut nlla prsus humoris ex eis guta distillet. Et ideo qtu m in illa lacrimar pfusione cogaudeo. tantu doleo qd illam cu uoluero recu

·ysaach N do omis xx·viiii· parare nō possi.

lacrimar pfusio· uno affectu t una uirtute depmit. Aliter enim ille emanat fletus q peccor spina cor nrm conpungendo pfert. De q dicit Laboraui in g· m· l· p s· n· l· m· l· m· s· m· r. Et tu. De due qi· t· l· p· d· 7 n· 7 n· desrepo· p· o· t. Alit q de contemplatione eternoru bonoru. ac desiderio future illi' claritatis exorit. p qua etiā uberiores lacrimar fontes de itolerantia gaudy 7 alacritatis inmēsitate prrupunt. du sitit anima nra ad dm forte ui· q· u· 7 a· a· f· d. Fuer· m· l· m· p· d· ac n· cum eiulatu cotidie 7 lamentatione pclamās. Cu m· q d· m· p· e· 7 m· i· cola· f· a· m· Alit pfluunt lacrime. que absq; ulla qde letaliu cimini conscientia. sed tam de metu gehene 7 terribilis illi' iuditu recordatione pcedunt. cui timore pphā pculsus orat ad dm. Nō intres iqes· t· m· e· s· q· n· i· i· t· o· u· Est alind lacrimar gen. qd nō p sua

conscientia. sed p aliena duritia pccisq; generatur. Qd samuel saulē. qd illam q: ciuitate isrlm dns i euglio. t in preritis threnias fleuisse describit ita dicens. Qs dabit· c· m· a· 7· o· m· f· l· 7· i· p· d· a· n· i· f· m. Vel certe quales sunt ille lacrime de qb' i psalmo centesimo primo canit. Quia cinerem s· p· m· 7 p· m· c· f· m. Quas certu e nō illo affectu primi. q i sexto psalmo ex psona penitentis cingunt. sed p anxietatib' uite hui. atq; angustis 7 erumnis. qb' iusti in h mundo positi depmunt. Qd etiam psalmi ipsi' nō solu text. s, etiā titul' euidenter ostendit. q ex psona paupis illi' de q i euglio dr. Beati paupes spu qm ipsoru e regnu celoru. Ita describit. Oratio pauperis cu anxiat fuerit. 7 i conspectu dm effuderit pcem suam. Ab hisq lacrimis. in lantum distant ille. que obdurato corde de siccis oclis exprimunt. Qs licet nō penit' infructuosas ee credam. bono eni pposito ear attentat emissio. ab his pserti q nec du t ad sciētiā puenire pfectā. t pstinoru seu psentiu uitioru potuerit ad pur labe

A b his tam, ··· mundari. q i affectu ia transiere uirtutum. neqq debet h m extorqueri pfusio lacrimar. nec extioris hois magnopere adfectandi sut fletus. Qt etiā si fuerit

utcumque producti, numquam pertingere ad illam spontaneam lacrimarum poterit ubertatem. Magis enim supplicantis animum suis conatibus distrahentes humiliabunt atque ad humana demergent et ab illa caelesti sublimitate deponent, in qua attonita mens orantis indeclinabiliter debet esse defixa, et eam quae compellent precum suarum intentione laxata erga steriles et coacticias lacrimarum guttulas aegrotare. XXXI.

Et ut orationis verae perspicatis affectum, non meam vobis sed beati Antonii sententiam proferam. Quem ita nonnumquam in oratione novimus perstitisse, ut eodem in excessu mentis frequenter orante, cum solis ortus coepisset infundi, audierimus eum in fervore spiritus proclamantem: Quid me impedis sol, qui ad hoc iam oreris, ut me ab huius veri luminis abstrahas claritate? Cuius etiam haec quoque est super orationis fine caelestis et plus quam humana sententia: Non est inquit perfecta oratio, in qua se monachus vel hoc ipsum quod orat intellegit. Et ut nos quoque secundum mensuram tenuitatis nostrae huic admirandae sententiae superadicere aliquid audeamus, orationes quae exaudiantur a domino, in quantum experti sumus, indicia proferamus. XXXII.

Cum orantes nos nonnulla interpellaverit haesitatio et fiducia petitionis nostrae quadam desperatione deiecerit, sed obtinuisse nos in ipsa orationis effusione quod poscimus senserimus, non ambigamus preces nostras efficaciter aures domini penetrasse. Tantum enim quis exaudiri atque obtinere merebitur, quantum vel inspici se a deo vel deum crediderit posse praestare. Inretractabilis namque est domini nostri illa sententia: Quaecumque orantes petitis credite quia accipietis et venient vobis. XXXIII. Germanus.

Hanc exauditionis fiduciam nimirum de conscientiae puritate credimus emanare. Ceterum nos quorum cor adhuc peccatorum spina compungit, quatenus eam habere possimus, nullis patrocinantibus nostris meritis, quibus exaudiendas orationes nostras fiducialiter praesumamus?

Diversas exauditionum XXXIIII. Isaac.

causas esse secundum animarum diversum ac varium statum evangelica sive prophetica testantur eloquia. Habes enim in duorum consensione fructum exauditionis dominica voce signatum, secundum illud: Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quamcumque petierint, fiet illis a patre meo qui in caelis est. Habes aliam in fidei plenitudine, quae grano sinapis comparatur. Si enim habueritis inquit fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic transi hinc, et transibit, et nihil impossibile erit vobis. Habes in assiduitate orationum, quam propter indefessam petitionum perseverantiam

Domine qui exaudit

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in portunitate sermo dñic⁹ intimat.
A indico ub qr si nō ppt amiciciam.
ł ppt īportunitatē ei⁹ surget. 7 dab
ei q̃tquot op⁹ habuerit. Habes inde
mosinar fructū. Includ' inq̃t ele
mosinā ī corde paupis. 7 ipsa exo
rabit p te ī tpr̃e tribulationis. Habes
ī emdatiōe uite 7 opib⁹ misericor
diē illud. Dissolue colligationes
ipietatis. solue fasciculos depmentes.
Et p⁹ pauca. q̃b⁹ īfructuosi ieiunij de
mptas castigat. Tūc inq̃t inuocabis
7 dñs exaudiet te. clamabis 7 dicet
ecce adsū. Hominu sane et exaudi
ri tribulationū inmietas facit. sīn
illud. Ad dnm cū tbu. cla. 7 e. me.
Et itm. Ne affliceritis aduenam.
qr si clamauerit ad me exaudiā eū.
qr misericors sū. Uidetis ḡ q̃t m̃us
obtineat exauditionis gr̃a. ut nullo
ad īpetranda ea que salutaria sūt
7 eterna. consentie sue desperatiōe
frangat. Ut eni miseriar īntuitū
contēplatiōe concedam. nos omibus
q̃s sup memorauimus petit̃ desheu
tos et inanib⁹. 7 nec illā uos habe
laudabilem diuersa consensionē. nec
illā fidē g̃no sinapis cōparatā. nec
illa opa pietatis que ypha describit.
Uel īportunitate que omā uiolenta
suppeditate habe nō possum⁹. p quā
etiā solā daturū se dñs q̃cq̃d orat⁹
fuerit repromittit. Et ideo absq̃ ei
tatiōis infidelitate. p̃cib⁹ īsistendū.
obtentuosq̃ nos. ex̃ fugitate ceu
ra que sedm dm poposcerimus.
minime dubitandū. Optat eni
nos dñs. uolens ea que sūt eterna
celestiaq̃ p̃stare. ut eū īportunitate
nr̃a q̃dāmodo coartem⁹. q̃ īportunos
nō m̃ nos nō despicit ū refutat.
sed etiā iuitat 7 laudat. eisq̃ p̃s
titurū se q̃cq̃d p̃seuerauerit spauerit
frauerit. benignissime pollicet dicens.
Petite 7 accipietis. querite 7 inue
nietis. Pulsate 7 apiet uobis. Oīs
eni q̃ petit accipit. 7 q̃ querit in
uenit. 7 pulsanti apiet. Et iterū.
Omā quecūq̃ petieritis ī oratione.
credentes accipietis. 7 nich īpossibi
le erit ub. Et ideo si etiā nos exau
ditionū q̃s p̃dixim⁹ cause omīno
desinat. saltē amadūrtam⁹ 7 īpor
tunitatis īstantiā habeam⁹. que absq̃
ulla ł merita ł laboris difficultate.
ī cuiuscūq̃ uolentis sita ē potestate.
Certo aūt nō exaudiendū se supph
cans dsq̃ nō dubitet. cū se dubita
uerit exaudiri. Eo aūt īfatigabilit̃
sit dño supplicandū. et illo bea
ti danielis docem⁹ exeplo. q̃d exaudit⁹
a p̃mo die q̃ cepit orare. post p̃mū

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et vicesimum diem. consequitur sue
peticionis effectum. Unde nos quoque non
debemus a cepta orationum nostrarum
intentione cessare, si nos exaudiri tar
dius senserimus. Ne forte exauditionis
gratiam dispensatione divina utiliter diffe
ratur. aut angelus divinum ad nos bene
ficium delaturus resistente diabolo de
moretur. Quem certum est transmissum
muneris desiderium ingerere non
posse, si nos apposite peticionis inten
tione cessasse reperit. Quod etiam sup
dicto propheta procul dubio accidere po
tuisset, nisi virtute incomparabili in primum
atque vicesimum diem orationum suarum
perseverantiam protelasset. Ab huius igitur con
fidentia nulla penitus desperatione
frangamur, cum orata nostra nos obti
nuisse minime senserimus. Hec existimus
super divini sponsione dicentis. omnia quecumque
petieritis in oratione credentes ac
cipietis. Retractante namque nos conve
nit illam beati iohannis evangeliste senten
tiam. qua ambiguitas huius questionis eviden
ter absolvitur. Hec est inquit fiducia
quam habemus ad eum, quia quecumque petieri
mus secundum voluntatem eius audit nos. Ergo
super his tantum perfectam nos et indubita
lem iussit exauditionis habere fiduciam,
que non nostris commodis nec solatiis tem
poralibus, sed divine congruunt voluntati. quod
etiam in oratione dominica admiscere pre

afficiendi opitis extre fus.

cipimur dicentes. Fiat voluntas tua. scilicet
non nostra. Si enim et illud apostoli recor
demur. quia quid oremus secundum quod oportet
nescimus, intelligimus nos non numquam salu
ti nostre contraria postulare, et commo
dissime nobis ab eo qui utilitates nostras
rectius quam nos ac veratius intuetur. ea que
poscimus denegari. Quod illi quoque magistro
gentium accidisse non dubium est, cum ora
ret auferri a se angelum sathane. qui
utiliter ad colaphizandum eum appositus fue
rat domini voluntate dicens. Propter quod ter
dominum rogavi ut discederet a me. et dixit
mihi. Sufficit tibi gratia mea. nam virtus in in
firmitate perficitur. Quem sensum dominus
etiam noster orans ex persona hominis assumpti. ut
formam quoque orandi nobis quemadmodum cetera
suo preberet exemplo. ita cum oraret ex
pressit. Pater si possibile est transeat a me
calix iste. Veruntamen non sicut ego volo
sed sicut tu. cum utique eius a patris voluntate
non discreparet voluntas. Venerat enim
salvare quod perierat. et dare animam suam
redemptionem pro multis. de qua ipse dicit.
Nemo tollet animam meam a me. sed ego
pono eam a me ipso. Potestatem habeo
ponendi eam. et potestatem habeo iterum
ad sumendi eam. Ex cuius persona super unita
te voluntatis sue. quam cum patre iugiter
possidebat. per beatum quoque david in psalmo
tricesimo nono ita canitur. Ut facerem
voluntatem tuam deus meus volui. Nam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

⁊ sic de patre legim⁹. Sic eni dilex'
ds mundum. ut unigenitu filium
suum daret. Et de filio inchoantim⁹
inuenim⁹. Qui dedit semetipsu p peccis
nris; et quadam de illo refertur. q
etia ppo filio no pepcit. sed p nob oib⁹
tradidit eu. ita de isto narrat. Oblat⁹
e q ipse uoluit. Et ita patris ⁊ filij
uoluntas una p omnia designat. ut et
i ipso resurrectionis dnice sacramento
opatione no dissona fuisse declaratur.
Na a sic resurrectioe corporis ei patrem
opatu. beatus apls pdicat dicens. Et
dm patre q suscitauit eu amortuis.
ita fili⁹ suscitaturu se templu sui cor
poris ptestat. Soluite inqt templum
hoc ⁊ ego in trib⁹ dieb⁹ suscitabo illud.
Et ideo his que pdixim⁹ exemplis dni
cis eruditi cunctas ob secrationes nras
simul nos q debem⁹ [oracion] concludere. ⁊ hac
uoce cunctis petitionib⁹ nris semp adiu
gere. Uerumtamen no sic ego uolo. sed sic tu.
Satis u constat illu trine curuationis
numeru. q solet i cogregationib⁹ fratru.
ad concludenda sinaxim celebrari e u
q iterio anno supplicat obseruare no

ANTE OMNIA sane xxv. De posse.

illud euuangelicu pceptu. diligentius
obseruandu e. ut intrantes i cubicu
lu nrm. clauso ostio nro orem⁹ patre
nrm. qd anb ita iplebit. Intra nrm
cubiculum supplicam⁹. cu ab omniu cogi
tationu siue sollicitudinu strepitu.
cor nrm penit⁹ amouentes. secreto
quodam ac familiari p(re)ces nras dno
reseram⁹. Clauso oram⁹ ostio. cum
strictis labiis omniq silentio supplica
m⁹. no uocu sed cordiu scrutatori. In
absconditu oram⁹. qndo corde tantu ⁊
intenta mente petitiones nras soli pandim⁹
deo. ita ut n ipse qde aduerse ualeat
potestates gen⁹ nre petitionis agnoscere.
Ppt qd cu summo e orandu silentio. no
solu ne frs nros adstantes nris susur
ris ⁊ clamorib⁹ auocem⁹. ⁊ orantium
sensib⁹ obstrepam⁹. set ut ipsos q inim
micos nros. q orantib⁹ nob maxime in
sidiant. lateat nre peticionis intentio.
Ita enim pceptu illud iplebim⁹. ab ea
que dormit in sinu tuo. custodi claus
tra oris tui. Ob qd frequent qde sed
breuit e orandu. ne imorantib⁹ nobis
inserere aliqd nro cordi. insidiator pos
sit inimicus. Istud naq e sacrificium
ueru. q sacrificiu deo. sps contribulat⁹.
Hec salutaris oblatio. ista sunt pura
libamina. Istud sacrificiu iusticie. istud
e sacrificiu laudis. Hec uere ac pingues
hostie. Ista sunt olocaustomata medul
lata. que contritis ⁊ humiliatis cordib⁹
offeruntur. Queq hac qua diximus dis
ciplina ⁊ intentioe sps offerentes. effi
caci poterim⁹ uirtute cantare. Dirigat
o. m. s. i. i. c. t. e. m. m. s. u. Quo etia

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nos oportuna cōmonet deuotiōe psoluere. ore ipsi' ac noctis aduent'. de q̄ q̄dē licet prenuitatis nr̄e. mensura multa plana uideant'. dnūq; sit protracta collatio. p sublimitate tamē ac difficltate mat'ie. paucis admodū

His ē ysaac xx. vii. eorūdem disputatiō sermoib' stupefacti post q̄ replenti uespertina sinaxi celebrata. sopore paululū mbra laxauim'. Primoq; diluculo sub placito p'uiorus tractat'. iterum reūsuri ad nrā discessim'. tā de p̄cepto adq'sitioē. q̄ de p'missor securitate gauderes. excellentiā siqdē orationis nb' tantum p'mostratā. ordinē n atq; utute. q̄ etiā ppetuitas ei' t adq'rendae t tenedae. nec dū nos integre pcepisse. illis disputationib' senseram'. I NCIPIT EIVSDĒ SENIS SCDA DE ORATIONE.

i. Preuium.
ii. De cōsuetudine que de sup significatione
iii. pasche uitia egipti puicias retentat'.
iiii. De alte serapioe. i. antro pomorfitan' heresi quā simplicitatis errore contraxit.
iiii. De reditu nr̄o ad alterum ysaac. i. iq'sitione
v. Teterius quā senex pdict' occurrit.
vi. Responsio de origine hereseos sup'i' cōphese.
vii. Quib' ex cāu' unicuiq; nr̄m aut humilis xps ihs aut glificat' apparuerit.
viii. In q̄ nr̄ finis seu pfecta beatitudo cōsistit.
viiii. Interrogatioē sup eruditioē pfectioīs p. quā possim' ad ppetuā di' memoriā puenire.
x. Responsio de efficientia intellect' q̄ p experientia collig'.
xi. De istitutione orationis ppetua
xii. De pfectione orationis ad quā pdicta tradit ioē.
xiii. Interrogatio q̄ad mōd' spiales cogitationes imobilit' teneant'.
xiiii. De mobilitate cogitationū. i. ronū posse adquiri.
xv. Responsio q̄ad mōd' stabilitas cordis seu cogitationū cōsecutur.

INCIPIT LIBER DECIMUS DE ORATIONE.

Inter hec anachoretarū istituta sublimia. que ut cuiq; donāte deo licet ipito digesta sūt stilo. q̄d dānos interserere atq; cōtexere. q̄d tūc pulc' corpus noui quedā uideatur apponere. narrationis ipsi' ordo cōpellit. Quāq̄ nō dubite. etiā ex hoc ipso nō minimā istructioem. sup omū potentis di' que i genesi legitur imagine. q̄bq; simplitiorib' cōferendā. Presertim cū tanti dogmatis causa uertat'. ut ignoratio ei' sine igenti blasphemia. i. catolice fidei detrimto eē nō possit. I.

Intra egipti regionē. mos iste antiq' traditione seruat'. ut pacto epiphanior die. quē puintie illius sac̄dotes uel dn̄ici baptismi. t sedm̄ carnē natiuitatis eē definiunt. i. ideo utrq; sacramti psollepnitatē. nō bifarie. ut i occiduis puinciis. sed sub una diei huī festiuitate celebrant.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

epistole pontificis alexandrini per uniuersas egypti prouincias dirigantur, quibus et initium quadragesime et dies pasche non solum per ciuitates omnes, sed et per uniuersa monasteria designentur. Secundum hunc ergo morem post dies admodum paucos quam superior cum abbate ysaac fuerat agitata collatio, teofili predicte urbis episcopi sollempnes epistole commearunt. Quibus cum denuntiatione paschali contra ineptam quoque antropomorfitarum heresim longa disputatione disseruit, eamque copioso sermone destruxit. Quod tanta est amaritudine ab uniuerso propemodum genere monachorum qui per totam prouinciam egypti morabantur pro simplicitatis errore susceptum, ut e contrario memoratum pontificem uelut heresi grauissima deprauatum pars maxima seniorum ab uniuerso fraternitatis corpore decerneret detestandum. Quod scilicet inpugnare scripture sancte sententiam uideretur, negans omnipotentem deum humane figure compositione formatum, cum ad eius imaginem creatum adam scriptura manifestissime testaretur. Denique et ab his qui erant in heremo sciti commorantes, quique perfectione ac sapientia omnibus qui erant in egypti monasteriis preminebant, ita est hec epistola refutata, ut preter abbatem pafnutium nostre congregationis presbiterum nullus eam ceterorum presbiterorum qui in eadem heremo aliis tribus ecclesiis presidebant, nec legi quidem nec recitari in suis conuentibus prorsus admitterent.

III. Inter hos ergo qui in hoc detinebantur errore, fuit antiquissime districtionis atque in actuali disciplina per omnia consummatus, nomine serapion, cuius imperitia super predicti dogmatis opinione tantum preiudicabat cunctis uera tenentibus fidem, quantum ipse uel uite merito uel antiquitate temporis omnes fere monachos antecedebat. Cumque hic sancti presbiteri pafnutii multis adhortationibus ad tramitem recte fidei non posset adduci, eo quod nouella ei hec persuasio nec ab antecessoribus aliquando comperta uel tradita uideretur, accidit ut quidam diaconus summe scientie uir nomine fotinus desiderio uidendi fratres qui in eadem heremo commanebant de capadocie partibus adueniret. Quem beatus pafnutius summa congratulatione suscipiens, ad confirmationem fidei que fuerat predicti pontificis litteris comprehensa, producens in medium coram cunctis fratribus sciscitatur, quemadmodum illud quod in genesi dicitur: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram, catholice totius orientis interpretarentur ecclesie.

Cumque ille non secundum humilem littere sonum, sed spiritaliter imaginem dei et similitudinem tradi ab uniuersis ecclesiarum principibus explanaret, idque copioso sermone ac plurimis scripturarum testimoniis adprobasset, nec posse in illam inmensam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

⁊ icophensibile atq: inuisibilem
maiestatem aliqd humani cadere.
qd humana copositioe ualeat ac
similitudine circuscribi: quippe que
icorpea ⁊ icoposita simplexq: natu
sit. queq: sic oclis dephendi. ita
mte nó ualat extimari. tandem
senex multis ac ualidissimis doctissi
mi uiri assertioib' mot'. ad fidem
catolice tradicionis adtractus est.
Cuq: sup hoc ei assensu infinita ul
abbem pafnutiu. t nos omis leticia
repleuisset. qd scilic; uirú tante á
tiqtatis. tantisq: uirtutib' cosumatu.
ipitia sola ⁊ simplicitate rusticita
tis erratte. neqq'm usq: ad fine deuiare
dns attamute recte fidei pmisisset.
⁊ p gratiarú actioe surgentes pces dno
pariť effunderem'. ita é i oratione
senex mte cofus'. eo qd illa antro
pomorfon imagine deitatis. qua
pponere si i oratioe cosueuerat. ab
oleri de suo corde sentiret. ut i amá
rissimos fletus. crebrosq: singltus ac
pente prurupens. i terramq: pstratus.
cu eiulatu ualidissimo pclamaret.
Eu me miseru. Tulerut a me dnm
meu. ⁊ que nuc tenea nó habeo. ut
que a dore aut interpelle ia nescio.
Sup quare ualde pmoti. nec nó etiá
pterite collationis uirtute. adhuc i
nris cordib' insidente. ad abbem
isaac redimus. Que comun mar
tes his sermoib' adorsi sumus. IIII. Cn
Licet nos etiam contra hui' rei.
que nup aborta é noitate. pteri
te collationis que sup orationis statu
digesta é. desideriu recurrere ad tua
batitudine p positis omib' inuitaret.
adiecit tam aliqd huic cupiditati
etia abbis serapionis ta graius error.
nequissimor ut arbitram demonu
calliditate cocept'. Nó enim parua
desperatioe decum. cosidantes eum
labores tantos. qs p qnqginta anos
i hac heremo ta laudabiliter exegit.
ignorantie hui' uitio nó solu penit'
pdidisse. sed etia ppetue mortis in
currisse discrimi. Vnde ergo t cur ei
h ta grauis error irepserit. pmu de
siderami agnoscere. Dein quesum'
edoceri. qadmod ad illa orationis q
litate. de qua pdem nó solu copiose.
sed et magnifice disputasti. puenire
possim'. In hoc enim pfecit i nb admi
rabilis illa collatio. ut stupore tá
tum nris icuteret. nó qadmod ea
pficere t adphendere ualerem. hos
Non é mirandú. .v. Ysaac. tendet.
hoiem simplicissimu. ⁊ de suba ac
natura diuinitatis nuqm penit' eru
ditu. rusticitatis uitio ⁊ cosuetu
dine erroris antiqui usq: nuc de
tineri. t decipi potuisse. ⁊ ut ueri

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dicam. in errore pristino perdurare.

Quod non sic recenti putatis demonum illusione. sed ignorantia pristine gentilitatis inferri. dum secundum consuetudinem erroris illius quo demones hominum figura compositos excolebant. nunc quoque illam incomprehensibilem atque ineffabilem ueri numinis maiestatem sub circumscriptione alicuius imaginis existimant adorandam. Nichil se tenere uel habere credentes. si propositam non habuerint imaginem quandam. quam in supplicatione positi iugiter interpellent.

Eamque circumferant mente. ac pre oculis teneant semper affixam. Super quorum hoc errore competenter dirigitur illa sententia. Et mutauerunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis hominis corruptibilis.

Ihieremias quoque. Populus inquit meus mutauit gloriam suam in idolum. Qui error licet origine hac qua diximus quorundam sensibus sit inolitus. nichilominus tamen in illorum quoque animis. qui numquam gentilica superstitione polluti sunt. sub colore testimonii huius quo dicitur. faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Inperitia seu rusticitate faciente contractus est. ita ut exorta heresis que dicitur antropomorfitarum. sub occasione detestanda de huius inspirationis emerserit. que inmensam illam ac simplicem diuinitatis substantiam. liniamentis nostris et humana figuratione compositam. pertinaci peruersitate contendit. Quam tamen siquis fuerit catholicis dogmatibus institutus. ut gentilem blasphemiam detestabitur. et ita ad illam orationis purissimam perueniet qualitatem. que non solum nullam diuinitatis effigiem. nec liniamenta corporea. quod dictu quoque nefas est. in sua supplicatione miscebit. sed ne ullam quidem in se memoriam. dicti cuiusquam uel facti speciem. seu formam cuiuslibet caracteris admittet. VI.

Secundum mensuram namque puritatis sue sicut superiore collatione prefati sumus. unaquaeque mens in oratione sua uel erigitur uel formatur. Tantum scilicet a terrenarum ac materialium rerum contemplatione discedens. quantum eam status sue prouexerit puritatis. feceritque Ihesum uel humilem adhuc et carneum. uel glorificatum et in maiestatis sue gloria uenientem. internis intuitibus anime peruideri. Non enim poterunt intueri Ihesum uenientem in regno suo. qui adhuc sub illa quodammodo iudaica infirmitate detenti. non queunt dicere cum apostolo.

Et si cognouimus secundum carnem Christum. sed nunc iam non nouimus. sed soli illi purissimis oculis diuinitatem ipsius speculantur. qui de humilibus ac terrenis operibus et cogitationibus ascendentes. cum illo secedunt in excelso solitudinis monte. Qui liber ab omnium terrenarum cogitationum ac perturbationum tumultu. et a cunctorum uitiorum permixtione secretus. fide purissima ac uirtutum eminentia sublimatus. gloriam uultus eius et claritatis reuelat imaginem. his qui merentur eum mundis anime obtutibus intueri. Ceterum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uidet ihs. etiã ab his qui in ciuita
tib; castellis. ac uiculis cõmorant.
idest q in actuali cõuersatione sunt atq;
opib; constituti. sed nõ i illa claritate
qua illis apparuit. q cũ ipso possunt i
pdicto uirtutũ mõte cõscendere. idẽ
petro. iacobo. 7 iohi. Jta enĩ i solitudinĩ
7 moisi apparuit. 7 elie locutus ẽ. Quod
uolens nr dns cõfirmare. ac pfecte
nb delinqre puritatis exẽpla. eqdẽ
cũ ipse fons iuiolabilis scitatis. ad
obtinedã eã secessionis adiutorio ac
solitudinis bneficio. extrinsec' nõ egeret.
Nõ enĩ poterat illis turbar sordib; pu
ritatis plenitudo maculari. ñ cõtami
nari humano cõsortio. q uniusa
polluta emũdat atq; scificat. Se
cessit tamẽ i mõte sol' orare. p hoc
scilic; nos istruens suo secessionis exẽplo.
ut si inpellare nos q; uoluerimus
dnm puro 7 integro cordis affectu. ab
omi iquietudine 7 cõfusione turbar simi
lit secedam'. Ut in hoc corpre cõmo
rantes. ad similitudinẽ quãdã illi' be
atitudinis que i futuro repmittit' sactis.
l ex parte aliqua nos aptare possim'.
sitq; nb omia i omib; ds. VII.

TUnc enĩ pfecte cõsũmabit' i nb.
illa nri saluatoris oratio. qua p suis
dcplis orauit ad patrẽ. dicens. ut
dilectio qua dilexisti me i eis sit.
7 ipsi i nb. Et iter. Ut omis unũ
sint sic tu pat in me. 7 ego in te.
ut 7 ipsi in nb unũ sint. Qũ illa
pfecta di dilectio. qua prior nos ille
dilexit. in nri q; transierit cordis af
fectũ. ac dnica oratione copleta. quam
credim' nllom posse cassari. Quod ita fiet.
cũ omis amor. omẽ desideriũ. omẽ
studiũ omis conat'. ois cogitatio nra.
omẽ qd uidem' qd loqm. qd spam'.
ds erit. illaq; unitas que nc ẽ patris
cũ filio. 7 filij cũ patre. i nrm fuerit
sensũ mentẽq; trãsfusa. idest. Ut quadm
nos ille sincera 7 pura atq; i dissolu
bili diligit karitate. nos q; ei ppetua
7 isepabili dilectione iugam'. ita scilic;
eidẽ coptati. ut qcqd spam'. qcqd in
telligim'. qcqd loqm ds sit. Jn illum
iqm puenientes quẽ pdixim' finẽ.
quẽ idẽ dns orans. in nb obtat im
pleri. ut omis sint unũ sic nos unũ
sum'. Ego i eis 7 tu i me. ut sint ipsi
cõsũmati i unũ. Et itm. Pat. qs de
disti m. uolo ut. u. e. s. 7. i. s. m. Hec
g destinatio solitarij. hec eẽ debet
omis intentio. ut imaginẽ future
batitudinis i h corpre possidere mereat.
7 qdãm celestis uite arram illi' cõusationis
7 glẽ. icipiet i hoc uasculo pgustare.
Hic iqm finis toci pfectionis ẽ. ut eo
usq; extenuata mens ab omi situ car
nali ad spalia cotidie sublimet. do
nec omis ei cõusatio omis uolutatio

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cordis una et iugis efficiatur oratio.
Maior nobis ad preterite ·viii· Germani
collationis illius admirationem. ob quam
huc recurrimus. magnitudo stuporis
adcrescit. Quantum enim incitamento doc
trine huius ad desiderium perfecte beatitu
dinis inflammamur. tantum maiori des
peratione concidimus. ignorantes quemadmodum
disciplinam tante sublimitatis expetere
vel obtinere possimus. Quapropter que in cella
positi. diutina meditatione uoluere
cepimus. que necesse est loqui forsitan
prosecutione proferri. quousque ut explanaria
nobis patienter admittas. cum sciam bea
titudinem tuam. nullis offendi solere
ineptiis infirmorum. Que vel ob hoc sunt
in medium proferende. ut que in eis absur
da sunt. corrigantur. Nostra itaque opinio
num sese habere cuiuslibet artis seu dis
ciplinę perfectionem. necesse est ut a quibus
dam mollibus incipiens rudimentis. facilio
ribus primum ac tenerrimis initiis in
buatur. Ut quodam rationabili lacte nu
~~ta~~ paulatim educata atque succrescat.
atque ita ab imis ad summa sensim gra
datimque conscendat. Quibus cum fuerit pla
niora principia. et quodammodo ianuas arrep
te professionis ingressa. ad penetrabilia
quoque perfectionis et excelsa fastigia. conse
quenter et absque labore perveniat. Nam quemad
modum pronuntiare puerorum quispiam sim
plices potuit sillabarum copulas. nisi

prius elementorum caracteres diligenter agno
uerit. Vel quomodo citatam legendi peritiam
consequetur. qui breves et per angustias des
criptiones nominum. nec dum est idoneus.
coniungere. Qua autem ratione is qui peritia
disciplinę grammaticę minus instructus est. ut
rethoricam facundiam vel philosophiam
scientiam. consequetur. Quapropter huic quoque
sublimissime disciplinę. per quam instrui
mur deo iugiter inherere. non dubito quedam
institutionis inesse fundamenta. Quibus primum
firmissime collocatis. post hec suppo
sita extollantur perfectionis excelsa fasti
gia. cum hec esse principia tenuiter sus
picamur. ut primum nouerimus qua medita
tione teneatur vel cogitetur deus. Deinde hanc
eandem quecumque est materiam. quemadmodum ualea
mus inmobiliter custodire. quod et non am
bigimus culmen totius perfectionis existere.
Et ideo quandam memorie huius materiam
qua deus mente conspiciatur. vel perpetuo te
neatur a vobis cupimus demonstrari. Ut eam
pro oculis retinentes. cum elapsos nos ab ea
de senserimus habeamus in promptu. quo resi
piscentes illico reuertamur. ac resumere
illam sine ulla circuitus mora et questionis
difficultate possimus. Evenit namque
ut cum de theoriis spiritalibus fuerimus
euagati. ad nosmetipsos vel ut de le
tali sopore conuersi. et tamquam experge
facti materiam querimus. qua illam que
oborta est spiritalem memoriam resuscitare

(c) 2006 Ministerio de Cultura

possimus. Retardati ipsius inquisitionis mora. prius quam repiam eam. ante conatu iter devoluam. Et antequam spiritalis quedam pariat intuitus. concepta evanescat intentio. Qua confusione ideo nobis accidere satis certum est. quod spiritale aliquid proculis propositum. sunt formulam quandam stabiliter non tenemus. ad quam possit vagus animus post multos anfractos. ac discursus varios revocari. et post longa naufragia sunt portum quietis intrare. Itaque fit ut hac ignorantia ac difficultate mens impedita. errabunda semper ac sunt ebria per diversa iactetur. Et ne illud quidem quod casu potius quam industria sibimet occurrerit. spiritale diu ac firmiter teneat. dum aliud ex alio semper recipiens. sic introitum eorum atque principia. ita et finem discessumque non sentiat.

ix. Ysaach.

Inquisitio vestra tam minuta atque subtilis. proxime puritatis presignat introitum. Nec enim de his saltem interrogare. non dicam inspicere atque discernere quispiam prevalebit. nisi quem diligens et efficax mentis industria. ac sollicitudo pervigil. ad perscrutandam istarum profunditatem pervexerit questionum. Castigatumque vite iugis intentio. per experientiam fecerit actualem. adtemptare puritatis huius limina. ianuasque pulsare. Et ideo quoniam video vos. non dicam pro foribus orationis illius vere de qua disseruimus adstitisse. sed ipsius quodammodo experientie manibus penetrabilia eius et interiora palpare. et quedam membra iam iamque contingere. nec me laboraturum credo. ut iam intra aulam quodammodo ipsius oberrantes in adyta. quo in quantum dominus direxerit introducam. nec vos ad intuenda hec que demonstranda sunt. ullo difficultatis obstaculo retardandos. Proximus enim cognitioni est. qui quid inquirere debeat. prudenter agnoscit. Nec ab scientia longe est. qui cepit intelligere quid ignoret. Et ideo non vereor notam proditionis vel levitatis incurrere. et si ea que in superiore tractatu de perfectione orationis disserens. disputationi subtraxeram propalavero. que virtute nobis in hoc exercitio ac studio collocatis. etiam sine ministerio nostri sermonis. per Dei gratiam arbitror fuisse reserata.

Qua propter secundum illam institutionem. x. quam parvulorum eruditioni prudentissime conpastis. qui alphabeti elementorum traditionem primum percipere non possunt. nec eorum agnoscere lineas. vel intrepida manu queant describere caracteres. quam protypis quibusdam informulis cere diligenter impressis. effigies eorum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ex prime contemplationis iugi et cotidiana imaginatione consuescant. Huius quoque spiritalis theorie tradenda vobis est formula. ad quam semper principaliter intuitum defigentes. vel eandem salubriter volvere indisrupta iugitate discatis: vel sublimiores intuitus scandere. illius usu ac meditatione possitis. Hec igitur vobis huius quam queritis disciplinae atque orationis formula proponetur: quam unusquisque monachus ad iugem dei memoriam tendens. insecabili cordis volutatione meditari. expulsa omnium cogitationum varietate consuescat. Quia nec alias poterit eam ullo modo retentare. nisi ab omnibus fuerit corporalibus curis ac sollicitudinibus absolutus. Que sicut nobis a paucis qui antiquissimorum patrum residui erant tradita est. ita a nobis quoque non nisi rarissimis ac vere sitientibus intimatur. Erit itaque ad perpetuam dei memoriam possidendam. hec inseparabiliter proposita vobis formula pietatis; Deus in adiutorium meum intende. domine ad adiuvandum me festina. Hic namque versiculus non inmerito de toto scripturarum excerptus est instrumento. Recipit enim omnes affectus quicumque inferri possunt humane nature: et ad omnem statum atque universos incursus proprie satis et competenter aptatur. Habet siquidem adversus universa discrimina invocationem dei; habet humilitatem pie confessionis: habet sollicitudinis ac timoris perpetui vigilantiam. Habet considerationem fragilitatis sue et exauditionis fiduciam: confidentiam semper presentis adstantisque presidii. Qui enim iugiter suum invocat protectorem: certus est eum semper esse presentem. Habet amoris et caritatis ardorem. Habet insidiarum contemplationem inimicorumque formidinem: quibus perspiciens semet ipsum die noctuque vallatum: confitetur se non posse. sine sui defensoris auxilio liberari. Hic versiculus omnium infestatione demonum laborantibus. inexpugnabilis murus est: et inpenetrabilis lorica. ac munitissimus clipeus. Iste in accidia et anxietate animi collocatos. seu tristitia vel cogitationibus quibuscumque depressos: salutis remedia desperare non patitur: hostendens illum quem invocat inspicere iugiter nostra certamina: atque a suis supplicibus non abesse. Iste nos in spiritalibus successibus cordisque letitia constitutos. admonet extolli penitus non debere: nec inflari de prospero statu quem sine protectore deo retineri non posse testatur: dum non solum eum semper sed etiam velociter ut sibi auxilietur implorat. Iste inquam versiculus: unicuique nostrum in qualibet qualitate degenti. necessarius et utilis invenitur. Nam qui se semper atque in omnibus desiderat adiuvari: manifestat quod non tantum in rebus duris ac tristibus. sed etiam in secundis ac letis. pariter deo egeat adiutore: ut qui ad illud

(c) 2006 Ministerio de Cultura

x.

ex illis eruo. ita in istis eum faciat immorari. In nemo sciens humanam fragilitatem sine illius opitulatione subsistere. Gastrimargie passione perstringor. cibos quos heremus ignorat inquiro. et in squalida solitudine ingerunt michi odores regalium ferculorum. atque ad illorum desideria sentio me inuitissimum trahi. dicendum proinde michi est. Ds in m i d a a m f.

2 Anticipare horam statute refectionis instigor. seu modum iuste ac solite parcitatis retinere. cum magno cordis mei dolore contendo. cum gemitu est michi proclamandum

3 Ds i m i d a a m f. Ieiuniis me ob inpugnationem carnis. districtionibus indigentem. stomachi perhibet lassitudo. siue uentris ariditas constrictioque terret. Ut effectus meo desiderio tribuatur. uel certe aufertur estus carnalis concupiscentie. absque temperamento districtioris ieiunii conquiescat. orandum michi est. Ds i m i d ad.

Accedens ad refectionem hora legitima suggerente. perceptionem panis exorreo. atque ab omni esu naturalis necessitatis excludor. cum eiulatu proclamandum est

4 michi. Ds i m i. Volentem me ob stabilitatem cordis insistere lectioni. interpellans capitis perhibet dolor. Oraque tertia faciem meam ad sacram paginam somnus allidit. ac deputatum quietis tempus. uel transgredi uel preuenire compellor. Ipsum denique cum sinaxeos psalmorum quoque modum intercidere. me grauissima somni cogit oppressio. similiter proclamandum michi est. Ds i m i. Sublato oculis meis sopore. in istis me noctibus diabolicis fantasiis uideo fatigatum. omnique a palpebris meis refectionem nocturne quietis exclusam. cum suspiriis orandum est michi. Ds i m i. Adhuc me in colluctatione positum uitiorum. titillatio carnis repente compungit. et ad consensum praeterire dormientem blanda oblectatione conatur.

Ne igitur alienus exestuans. uiat suaui olentes flosculos castitatis. clamandum michi est. Ds i ad. Extincta sentio libidinis incentiua. et genitalem membris meis intepuisse feruorem. Ut parta hec uirtus immo gratia dei in me diutius uel perpetuo perseueret. Interea dicendum est michi. Ds i a. Ire. filargirie. tristitie. stimulis ingetor. cogorque propositam atque amicam michi interrumpere lenitatem.

Ne in amaritudinem fellis perturbatione furoris abducar. cum summo michi gemitu proclamandum est. Ds i m i. Accedie. cenodoxie. superbie. elatione. pertentor. ac de aliorum negligentia uel tepore quedam mens subtili cogitatione blanditur. Ne in me preualeat hec inimici perniciosa suggestio. cum omni contritione cordis orandum est michi. Ds i a m.

Humilitatis et simplicitatis gratiam superbie tumore deposito. iugi conpunctione spiritus adquisiui. Ne rursus ueniat

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in pes sup[er]bie. et man[us] peccatoris no[n]
moueat me. grauiq[ue] de uictorie
mee elatione confodiar. totis mihi p[ro]
clamandu[m] e[st] uirib[us]. D[eu]s in m[eum] in[tende].
12 E uagationib[us] anime innumeris ac diuersis
et instabilitate cordis exestuo. nec co
gitationu[m] dispersiones ualeo coercere.
I psamq[ue] orationem meam fundere.
absq[ue] interpellatione atq[ue] fantasma
tum inanium figuratione. sermonumq[ue] et ac
tuumq[ue] detractione no[n] possum. tantaq[ue]
me sentio sterilitatis hui[us] ariditate
constrictu[m]. ut nullas omnino spiritalium
sensuum generationes parturire me
sentiam. ut de hoc animi squalore
merear liberari. unde me gemitib[us]
multis atq[ue] suspiriis expedire no[n]
possum. necessario proclamabo. D[eu]s
13 i[n] m[eum] i[ntende]. Directione rursus anime. stabi
litate cogitationu[m]. alacritate cor
dis. cu[m] ineffabili gaudio et mentis ex
cessu. uisitatione s[an]c[t]i sp[iritu]s me sentio
consecutu[m]. exuberantia q[uo]q[ue] spiritaliu[m] sen
suum. redundante. reuelatione sacra
tissimor[um] intellectuum. et antea in pe
nitus occultor[um]. repentina diuini illustratione
percepi. Ut in his merear diuci immo
rari. sollicite mihi e[st] frequentius clama
14 du[m]. D[eu]s i[n] m[eum] i[ntende]. Nocturnis horis de
monu[m] terrorib[us] circumuallat[us] exagitor.
et inmundor[um] sp[iritu]um fantasmatib[us] in
quietor. spes ipsa mihi salutis ac uite ter

pidationis horrore substrahitur. Ad
salutare uersiculi huius portum confugi
ens. totis uirib[us] exclamabo. D[eu]s i[n] ad.
m[eum] i[ntende]. Rursum cu[m] fuero consolatione 15
d[omi]ni reparatus. et ipsius animatus aduentu.
uelut innumeris agminib[us] milib[us] me sense
ro circumseptum. ita ut eor[um] quos morte
grauius ante tremescebam. et qu[orum] tac
tum. immo uicinum horrore mentis et cor
poris sentiebam. repente congressus expe
tere audeam ac prouocare conflictus.
ut in me constantie hui[us] uigor. per dei
gratiam diuti[us] immoretur. totis mihi e[st] uirib[us]
proclamandu[m]. D[eu]s i[n] m[eum] i[ntende]. Hec igitur uersi
culi oratio in aduersis ut eruamur. in prosperis
ut saluemur. et nec extollamur. incessa
bili iugitate fundenda e[st]. Huius inq[ua]m
uersiculi meditatio in tuo pectore in
disrupte uoluatur. hunc in opere qualib[et]
seu ministerio uel in itinere constitutus
decantare no[n] desinas. Hunc et dormi
ens et reficiens. et in ultimis nature neces
sitatib[us] meditare. hec uolutatio cor
dis uelut formula tibi salutaris effecta.
no[n] solu[m] illesum ab omni demonu[m]
incursione custodiet. sed et cunctis
te uiciis terrene cogitationis expur
gans. ad illas inuisibiles theorias.
celestesq[ue] producet. atq[ue] ad illum in
effabilem ac per paucis expertum prouehet
orationis ardorem. Hunc uersiculum me
ditanti tibi somnus irrepat. donec in

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cessabili ei⁹ exercitatioē formatᵘ.
etiā p sopore eā decantare cōsues
cas. hic t expgefacto. pⁱmi occurrit.
Ista uigilante cogitatioēs antici
pet uniu̅sas. Js te de tuo surgente
cubili curuationi geniuū tradat.
atq; illinc deinceps ad omē op⁹ actu
deducat. hic te omī tpr̄e psequatᵘ.
hūc meditaberis sc̄dm pcepta legis
latoris. sedens ī domo ⁊ ambulās
ī itinere. dormiēs atq; cōsurgēs.
hūc scribes in limine ⁊ ianuis cor
dis tui. hūc ī parietib⁹ domꝰ tue.
ac penetrabilib⁹ tui pectoris collo
cabis. Ita ut hec ad orationē pcū
benti. sit t ad eum decātatio. ex
ex inde cōsurgenti. atq; ad omīs
usus uite necessarios īcedenti. fiat
STACON XI. Herecta ⁊ iugis oratio.
Istam mens indesinentᵉ formulam
teneat. donec usu ei īcessabili ⁊
iugi meditatioē firmata. cūctarᵘ
cogitationū diuitias amplasq;
substantias abiciat ac refutet.
Atq; ita ūsicti hui⁹ paupertate cōs
tricta. ad illam euglicam bati
tudinē. que īter ceteras batitu
dines pⁱmatū tenet. pna facilita
te pueniat. Beati enī paupes sp̄ū.
q. r. ē. r. c. Et ita qs p istimū pau
ptatē egregi⁹ paup existens. illud
ꝓpheticū implebit eloquium. Paup

⁊ īops laudabūt nomē tuū. Et
reuera. Que maior aut sanctior
potest eē paupertas. q̄ illi⁹ q̄ nichil
se psidii tuēs uirium habe cog
noscens. de aliena largitate coti
dianū poscit auxiliū. ⁊ uitam
suā atq; subam. singlis q̄bq; mo
mitis diuina ope intelligens suste
tari. uer se īdiciū dn̄i nō īiuste
pferre. supplicit ad eū cotidie cla
mās. Ego aūt medic⁹ ⁊ paup sū
dš adiuuat me. Ac si ad illā q̄q;
multiformē scientiā dei ipso illu
minātē cōscendens. incipiat dei
ceps sublimioib⁹ ac sacrioib⁹ mis
teriis saginari. sc̄dm illud q̄d
dr̄ p ꝓpham. Montes ex. c. p. r. e.
Quod satis ꝓpe huic quē diximꝰ sensui
coaptatᵘ. Eo q̄d q̄sq̄s in simplici
tate atq; īnocentia pseuerans. nulli
ē noxi⁹ ut molest⁹. sed sua tantū
simplicitate cōtentꝰ. solūmodo
se ab insidiantiū pda desiderat
cōtueri. tut erinati⁹ spāls effect⁹.
iugi euglice illi⁹ petre uelamine
ꝓtegatᵘ. idest memoria dn̄ice pas
sionis pdictiq; ūsicti. īcessabili me
ditatioē munit⁹. infestantis inimici
declinet īsidias. De his spālib⁹ erina
tiis ⁊ ī pūbus ita dr̄. Erinacii
gens īualida. q fecerūt ī petris suis
domos. Et reuera. Quid īualidi xano.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Quod infirmiori modo. cum nō solū nulla
iniuriarum uindicta suppeditat. sed
ne leuis quidem tacitaq; cōmotio sal
tim intrinsecus pullulare cōcedit. Quis
quis autem ex hoc pficiens statu. nō solū
inocentie simplicitatē possidet. sed
& discretionis uirtute munitus. uirulē
torum serpentiū exterminator effec
tus ē. habens contritū satanā sub
pedibus suis. et ad figuram rationalis cer
ui. mentis alacritate puenit. Pascetur
in ppheticis atq; aplicis montibus. idest
excelsissimis eorum ac sublimissimis
sacramentis. quorum iugi pascuo uege
tatus. omnis q; psalmorum affectus in se
recipiens. ita incipiet decantare.
Ut eos nō tamquam a ppha cōpositos sed tamquam
ut a se editos. quasi orationē ppriam pfun
da cordis cōpunctione depmat. uel cer
te ad suā psonā extimet eos fuisse
directos. eorumq; sententias. nō tantum
modo p pphetam aut in ppheta fuisse con
pletas. sed in se cotidie geri inplerique
cognoscat. Tunc enim diuine scripture
nobis clarius patescunt. et quodammodo earum ue
ne medulleq; panduntur. quando experien
tia nra earum nō tantū pcipit. sed &
puenit notionem. sensusq; uerborum. nō per
expositionem nobis sed per documenta
reserant. Eundē namq; recipientes
cordis affectū. quo quisq; decantatus
uel cōceptus ē psalmus. uelut auctores
ei facti. precedemus magis intellectu
ipsi quam sequemur. idest ut prius dictorum
uirtutem. quam noticiā colligentes. quid in
nobis gestum sit. uel cotidianis geratur in
cursibus supuenientē eorum meditatione
quodammodo recordemur. et quid nobis uel neglige
tia nra pepererit. uel diligentia cōqui
sierit. uel puidentia diuina cōtulerit.
uel instigatio fraudauerit inimici. uel
substraxerit lubrica ac subtilis obliuio.
uel intulerit humana fragilitas. seu
inprouida fefellerit ignorantia. decan
tantes reminiscamur. Omnes namq; hos
affectus in psalmis inuenimus expssos.
ut ea que incurrerit tamquam in speculo purissi
mo puidentes. efficacius agnoscamus.
Et ita magistris affectibus eruditi. nō ut
audita. sed tamquam pspecta palpemus.
Nec tamquam memorie cōmendata. sed uelut ip
si rerū nature insita. de interno cordis
parturiamus affectu. Ut eorum sensus nō
textu lectionis. sed experientia pcedente pe
netremus. Atq; ita ad illam orationis
incorruptionem. mens nra perueniet. ad
quam in superiori tractatu. quantū dominus do
nare dignatus ē. ordo collationis ascen
dit. que nō solū nullius imaginis ocu
patur intuitu. sed & nulla uocis. nulla
uerborum psecutione distinguitur. Ignita
uero mentis intentione. per ineffabilem cordis ex
cessum inexplebili spiritus alacritate profertur.
eaq; mens extra omnes sensus ac uisibiles

(c) 2006 Ministerio de Cultura

effecta materias gemitib' inenarrabi
lib' atq; pfundit suspiriis ad dnm.

Germanus

Non solum nb. xii.
traditioem spalis hui' qua poposcimi'
discipline. sed ipsam plane pfectioe
satis apte atq; dilucide putam' ex
pssam. Qd eni potest ee pfectius. qd
ue sublimi' qm dei memoria ta co
pēdiosa meditatioe coplecti. atq; uni'
usicli uolutatioe acūctis uisibiliu
terminis emigrare. et qdam affect'
orationu cūctar' breui sermoe con
cludere. Et ideo unu qd sup est.
adhuc nb pcam' exponi. qadmodu
hūc eunde usictm. quē nb hunc for
mle tradidisti. stabilit' retinere
possim'. Ut sic p dei grām sumus
a sectarum cogitationu ieptiis libati.
ita spales qsq; imobilit' retentem'.
Cum eni capitlm cui'lib; psalmi. xv.
mens nra cocepit. insensibiliter
eo substracto. ad alteri' scripture
textum nesciens stupensq; deuolut'.
Cuq; illud in semetipsa cepit uolu
tare. necdu illum ad integru
uētilato. oborta alteri' testimonij
memoria. meditatioem materie po
rris excludit. De hac q; ad alteram.
subintrante alia meditatioe trās
fert'. et ita anim' sep de psalmo ro
tat' ad spalmum. de euglio textu
ad spalem transiliens lectionem.

De hac q; ad pphica deuolut' eloqa.
et ex inde ad quasdam spales delat'
istorias. p omne scripturarū corp' insta
bilis uagusq; iactat'. Nich p arbitr
suo ppualens t abicere t tenere. nec
pleno qequm iudicio et examinatioe
finire. Palpator tātum spaliu sen
suu ac degustator. nec generator
n possessor effectus. Atq; ita mens
mobilis sep ac uaga. i tpre q; sinaxe
os tut ebria p diusa distrait'. nullu
officiu copetent' exsoluens. Ubi gra
d u orat. psalmu aut aliqm recolit
lectione. Cu decantat. aliud qd me
ditat'. qm text' ipsi' cotinet psalmi.
C u lectioem recitat. faciedu aliqd
uoluit. f actuq; reminiscit'. Atq;
in hūc modu nich disciplinate. nec
oportune recipiens t emittens. tur
fortuiti agi uidet' icursib'. retinedi
ea qb' delectat' t inoradi meis no
habens potestate. Necessariu g nb e.
p omib' nosse. qadmod hec spalia con
petent' exple possim' officia. t certe
nūc eunde uersictm. quē nb uice for
mle tradidisti. imobilit' custodire.
ut oiu sensuum ortus ac finis. no i sua
uolubilitate fluctuent. sed i nra dicione

Isaac

Licet pdce sup xiii. Isaac cosistant.
hac re disputantib' nb. de orationis
statu qntu reor sit sufficient' expslu
tam qa nb hec eade posceris iterari.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

de confirmatione cordis breuiter uti mallo. Tria sunt que uagantem cor stabilem faciunt. Vigiliae. Meditatio. et Oratio. Quarum assiduitas et iugis intentio conferunt animae stabilem firmitatem. Quae tamen aliter nullomodo potest adprehendi. nisi per operis non filargiriae. sed sacris cenobii usibus dedicati infatigabilem iugitatem. omnes omnino sollicitudines et curae uitae praesentis prius fuerint abdicatae. ut ita illud apostolicum mandatum sine intermissione orate. possemus implere. Perparum namque orat. quisquis illo tantum tempore quo genua flectuntur. orare consueuit. Numquam uero orat. quisquis etiam flexis genibus. euagatione cordis qualicumque distrahitur.

Et ideo quales orantes uolumus inueniri. tales nos esse oportet ante tempus orandi. Necesse est enim mentem in tempore supplicationis suae. de statu praecedenti formari. illisque eam cogitationibus orantem. uel ad celestia sublimari. uel ad terrena dimergi. quibus ante orationem fuerit inmorata. Hucusque abba ysaac. adtonitis nobis secundam collationem de orationis qualitate digessit.

Cuius doctrinam super illius praedicti uersiculi meditatione. quam tunc informationis loco ab incipientibus tradiderat retinendam. admirantes adimplere et excolere tenacissime cupientes. utpote quam compendiosam ac facilem credebamus. difficiliorem satis ad obseruandum experti sumus. quam illud studium nostrum. quo solebamus antea per omne scripturarum corpus absque ullius obseruantiae uinculo. uaria passim meditatione discurrere. Constat igitur neminem penitus ob inperitiam litterarum. a perfectione cordis excludi. nec rusticitatem obesse ad capessendam animae puritatem. que compendiosissime adiacet cunctis. si modo sanam et integram mentis intentionem iugiter ad deum huius meditatione seruauerint.

INCIPIT PREFATIO IN LIBRO UNDECIMO. COLLATIO PRIMA ABBATIS CEREMONIS DE PERFECTIONE.

i. Descriptio thenesios oppidi.
ii. De episcopo archebio et panefisi oppido.
iii. Descriptio heremi in qua commorabatur ceremon nesteros et ioseph.
iiii. De abbatis ceremonis excusatione eius super postulata doctrina.
v. De responsione nostra contra excusationem eius.
vi. Expositio abbatis ceremonis quod tribus modis uitia uincuntur.
vii. Quibus gradibus ad sublimitatem karitatis possit ascendi. et quae sit in ea stabilitas.
viii. Quantum excellant qui per karitatis affectum declinant uitia.
viiii. Quod karitas non solum de seruis filios faciat. sed etiam imaginem dei ac similitudinem conferat.
x. Quod perfectio karitatis sit pro inimicis orare. et quibus indiciis anima nondum purgata noscatur.
xi. Interrogatio cur affectum timoris et spei dixerit inperfectum.
xii. Responsio de diuersitate perfectionum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

.xiii. De timore qui de karitatis magnitudine oritur.
.xiiii. Interrogatio de consummatione castitatis.
.xv. Dilatio super expositionis postulatione.

Incipit prephatio in libro undecimo.

Collatio prima abbatis Ceremonis de perfectione.

Cum uirtutem
perfectionis uestre. qua uelut magna
quedam luminaria in hoc mundo.
ad mirabili claritate fulgetis.
multi sanctorum quos uestro erudiuit exemplo
uix queant emulari. tamen uos o sancti
fratres honorate et eucheri. tanta illorum
sublimium uirorum, a quibus prima ana
choreseos instituta suscepimus laude
flammamini. ut unus equidem uestrum inge
nti fratrum cenobio presidens. congrega
tionem suam, que cotidiano sancte conuer
sationis uestre docetur intuitu. illorum
quoque patrum preceptis optet institui.
alter uero ut etiam corporali eorundem
edificaretur aspectu. egiptum pene
trare uoluerit. ut hanc quasi frigo
ris gallicani rigore torpentem prouin
ciam derelinquens. ad illas quas sol
iustitie proximus respicit terras. matu
ris uirtutum fructibus redundantes.
uelut turtur castissimus transuolaret.
necessario hoc in me uirtus karitatis
extorsit. ut unius desiderio. alterius
etiam labori consulens. tam abruptum
scribendi periculum non uitarem. Dum mihi
et pondus apud filios adderetur auc
toritas. et secto tam periculose naui
gationis necessitas demeretur. Primum
quia fidei uestre atque feruori nec illa insti
tuta cenobiorum. que duodecim li
bellis ad beate memorie episcopum casto
rem. quantum potuimus sermone conscripsimus. et
Nec non et decem collationes in scitiotica
heremo commoratum patrum. quas precipien
tibus sanctis. elladio et leontio episcopis ut
cumque digessimus, satisfacere potuerunt.
nunc ut etiam itineris nostri ratio cog
noscatur. tum in alia heremo consisten
tium quos primos uidimus patrum. septem
collationes pari consceptas stilo. ubi cre
didi consecrandas. Quibus ea que de per
fectione in prioribus opusculis nostris. obscuri
forsitan comprehensa. uel pretermissa sunt
suppleantur. Si uero sanctum studii uestri si
tim, etiam hec satiare non quiuerint. et
septem alie collationes que ad sanctos qui
in Stocadibus consistunt insulis. emit
tende sunt fratres. desiderium ut arbitror
uestri ardoris sitim explebunt. Colla

tio abbatis Ceremonis de perfectione.

Cum in cenobio Syrie consisten
tes. post prima fidei rudimenta
succedentibus aliquatenus incrementis.
maiorem perfectionis desiderare gratiam
cepissemus. statuimus confestim egiptum
petere. ac remotissima etiam thebai
dos heremo penetrata sanctorum plurimos

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quorum gloriae fama tam universam diffuderat, si non emulandi, saltim agnoscendi studio invisere. Igitur ad oppidum Egypti cui Thenesus nomen est, emensa navigatione pervenimus. Cuius accolae ita vel mari vel stagnis salsis undique circumcluduntur, ut solis quia terra deest negotiationibus dediti, opes atque substantiam navali commertio parent, ita ut edificiis cum voluerint extruendis terra non suppetat, nisi de longinquo navigiis adportetur.

Ubi cum advenientibus nobis. II.

favens desideriis nostris divinitus obviatum sit atque percepimus virum Archebium episcopum praestolasset adventum, qui raptus de anachoretarum coetu, et episcopus Panefisi oppido datus tanta districtione omni evo suo propositum solitudinis custodivit, ut nichil de praeteritae humilitatis tenore laxaverit, aut adiecto sibi honore blanditus sit. Non enim tamquam idoneum se ad istud offitium testabatur adscitum, sed tamquam indignum ab illa anachoreseos disciplina querebatur expulsum, eo quod triginta et septem annis in eadem commoratus ad puritatem tantae professionis nequaquam pervenire potuisset. Hic ergo cum in supradicta Theneso, quo eum illic eligendi episcopi causa perduxerat, pie nos atque humanissime suscepisset, agnito desiderio nostro quo sanctos patres etiam in ulterioribus Egypti partibus inquirere desideravimus, venite inquit, videte vel hos senes interim haut longe a nostro monasterio consistentes. Quorum ita et antiquitas in corporibus iam curvatis et sanctitas in ipso etiam fulget aspectu, ut vel sola contemplatio eorum magnam intuentibus possit conferre doctrinam. A quibus id quod ego amisisse doleo, quodque tradere iam perditum nequeo, non tam verbis quam ipso sanctae vitae discatis exemplo. Credo autem inopiam meam hoc studio aliquatenus sublevandam, si inquirentibus vobis illam evangelicam margaritam quam ipse non habeo, saltem providero ubi eam commodius comparetis. III.

Sumpto itaque baculo et pera, ut illic cunctis iam ingredientibus monachis mos est, ad civitatem suam nos, id est Panefisum, itineris dux ipse perduxit. Cuius terras immo etiam cunctae regionis plurimam partem quondam opulentissimam, siquidem ex ea cuncta ut fama est in regios cibos subministrabantur, repentino terrae motu excursum mare transgressis limitibus occupaverat, atque ita collapsis fere omnibus vicis, opima soli terras salsis paludibus supterit, ut illud quod in psalmo spiritaliter decantatur: Posuit flumina in desertum, et exitus aquarum in sitim, terram fructiferam in salsuginem a malitia inhabitantium in ea, id est secundum literam de illa regione pervenit praedictum. In his ergo locis multa in hunc modum oppida eminentioribus tumulis collocata, fugatis habitatoribus, eluvies illa

(c) 2006 Ministerio de Cultura

[fe]cit insulas fecit. Que desideratam secedentibus scilicet solitudinem prebent. in quibus tres senes. id est. Ceremon. Nesteros. et Ioseph. anachorite antiquissimi

Itaque beatus .IIII. Ceremon consistebat.

[com]morabantur. primum nos perducere ad Ceremonem maluit. quia et monasterio eius proximior. et duobus aliis provectior esset etate. Nam cum centenarium vite annum. spiritu tantum alacer excessisset. ita dorsum eius et ieiuniis fuerat vetustate. atque orationum iugitate curvatum. ut qui in primam etiam redactus infantiam. submissis ac protensis ad terram manibus progrederetur. Huius igitur et vultum mirabilem et incessum pariter intuentes. siquidem defectis mortificatisque iam omnibus membris. nequaquam censuram pristine districtionis amiserat. Cum sermonem atque doctrinam suppliciter posceremus. ac desiderium tantum spiritalium institutionum causam fuisse adventus nostri protestaremur. ingemuit ille suspirans. quid vobis ait possum conferre doctrine. cui imbecillitas senectutis. ut rigorem pristinum relaxavit. ita quoque loquendi ademit fiduciam. Quemadmodum enim docere presumam. quod ipse non facio. aut alium in eo instruam. quod me iam minus vel tepidius exercere cognosco. Ob quam rem nullum iuniorem mecum in hanc usque etatem cohabitare permisi. ne exemplo meo alterius districtio laxaretur. Numquam enim erit efficax instituentis auctoritas. nisi eam effectu operis sui cordi affixerit audientis.

Ad hec nos .V. Germanus

non mediocri confusione conpuncti. ita respondimus. Licet sufficere nobis ad omnem instructionem debeat vel loci istius difficultas. vel ipsa vite solitaria adhuc vita. quam iuvenis quoque robusta vix tolerat. que nos etiam te tacente satis habundeque instruunt atque conpungunt. rogamus tamen ut taciturnitate paululum pretermissa. ea nobis potius digneris infundas. Per que hanc quam videmus in te virtutem. non tam imitatione complecti. quam admiratione possimus. Nam etiam si revelata tibi tepor noster impetrare id quod expetimus non meretur. debetur saltim labor tanti itineris obtinere. quo huc de bethlemitici cenobii rudimentis. institutionis vestre desiderio et profectus nostri amore properavimus.

Tria .VI. Ceremon.

sunt inquit que faciunt homines a vitiis temperare. id est. aut metus gehenne. sive presentium legum. aut spes atque desiderium regni celorum. aut affectus boni ipsius amorque virtutum. Nam timor ita mali contagium legitur execrari. Timor domini odit malitiam. Spes etiam vitiorum omnium excludit incursus. Non enim delinquent omnes qui sperant in eum. Amor quoque ruinam non metuit peccatorum. quia karitas numquam cadit. Et iterum. Karitas operit multitudinem peccatorum. Et ideo beatus apostolus omnem salutis summam in istarum trium virtutum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

consummatione concludens. nunc manet fides. spes et karitas. Tales

Fides namque est. que futuri iudicii ac suppliciorum metu uitiorum facit contagia declinari. Spes que mentem nostram de presentibus auocans. uniuersas corporis uoluptates celestium premiorum expectatione contempnit. Karitas. que nos ad amorem christi et spiritalium uirtutum fructum mentis ardore succendens. quicquid illi contrarium est. toto facit odio detestari.

Que tria licet ad unum finem tendere uideantur. prouocant enim nos a rebus illicitis. abstinere.

Magis tamen excellentie sue gradibus ab inuicem disparantur. Duo namque superiora propria hominum sunt. eorum qui ad perfectum tendentes. necdum affectum concepere uirtutum. Tercium. spiritaliter dei est. et eorum qui in sese imaginem dei ac similitudinem receperunt. Ille namque solus ea que bona sunt. nullo metu nulla remunerationis gratia prouocante. sed solo bonitatis operatur affectu. Omnia enim ut ait salomon operatus est dominus. propter semetipsum. Sub namque bonitatis obtentu omnem bonorum copiam dignis indignisque largitur. Quia nec fatigari iniuriis potest. nec indignationibus hominum passibilibus permoueri. Semper scilicet manens perfecta bonitas. immutabilisque natura.

Si quis igitur. VII. ad perfectionem tendit. et de illo primo timoris gradu quem proprie diximus esse seruilem. de quo dicitur: cum omnia feceritis dicite quia serui inutiles sumus: ad altiorem spei tramitem. gradu proficiente conscendet. Qui iam non seruo sed mercenario comparatur. quia mercedem retributionis expectat. et quasi de peccatorum absolutione et penali timore securus. ac bonorum sibi operum conscius. licet placiti premium uideatur expetere. tamen ad affectum illum filii qui de paterne indulgentie liberalitate confidens. omnia que patris sunt. sua esse non ambigit. peruenire non potuit. Ad quem etiam ille prodigus. qui cum substantia patris etiam filii nomen amiserat. aspirare non ualet dicens. Iam non sum dignus uocari filius tuus: fac me sicut unum ex mercenariis tuis. Post enim illas porcorum siliquas. quarum ei satietas negabatur. id est uitiorum sordidos cibos. quia in semetipsum reuersus. et salutari timore compunctus. inmunditiam porcorum horrere iam cepit. ac dire famis supplicia formidabat. ut iam seruus effectus. etiam mercenarii statum de mercede iam cogitans. concupiscit ac dicit.

Quanti mercenarii patris mei habundant panibus. et ego hic fame pereo. Reuertar ego ad patrem meum: et dicam illi. Pater peccaui in celum et coram te. iam non sum dignus uocari filius tuus. Fac me sicut unum de mercenariis tuis. Sed ad illam humili

(c) 2006 Ministerio de Cultura

penitentie uoce. in occursum eius
pater prosiliens. maiore quam emissus
fuerat pietate suscepit. eumque non con
tentus minora concedere. utroque gradu
sine dilatione transcurso. pristine fi
liorum restituit dignitati. Festinandum
proinde etiam nobis est. ut ad tertium filiorum
gradum qui omnia que patris sunt. sua
esse credunt. per indissolubilem karitatis
gratiam conscendentes. celestis illius pa
tris imaginem ac similitudinem recipe
mereamur. et ad imitationem ueri illius
filii proclamare possimus. Omnia que
habet pater. mea sunt. Quod etiam de
nobis beatus apostolus profitetur dicens. Omnia
uestra sunt. Siue paulus. siue apollo.
Siue cephas. Siue mundus. siue uita.
Siue mors. siue presentia. Siue futura.
omnia uestra sunt. Ad quam etiam similitu
dinem: saluatoris precepta nos prouo
cant. Estote inquit et uos perfecti.
sicut et pater uester celestis perfectus est. In
illis enim omnis nonnumquam solent inter
rumpi bonitatis affectus. cum aliquo
uel tepore. uel letitia. uel oblectatione
uitiorum. rigor animi relaxatur. aut
metum ad presens gehenne. aut desi
derium subtrahit futurorum. Et est
quidem in illis gradus. cuiusdam profectus.
inbuens nos. ut dum uel penarum metu.
uel premiorum spe incipimus uitia decli
nare. ad karitatis gradum transire

possimus. Quia timor inquit non
est in karitate. sed perfecta karitas
foras mittit timorem. Quoniam timor. namque
penam habet. Qui autem timet. non est
perfectus in karitate. Nos ergo diligamus
quoniam deus prior dilexit nos. Non ergo aliter
ad illam ueram perfectionem conscendere
potimus. nisi quemadmodum nullius alterius nisi
nostre salutis gratia. prior nos ille dilexit.
ita eum etiam nos quoque nullius alterius rei.
nisi sui tantum amoris. dilexerimus
obtentu. Quamobrem. studendum nobis est.
ut de hoc timore ad spem. de spe ad
karitatem dei uel ipsarum uirtutum amorem.
perfecto mentis conscendamus ardore. Ut
transmigrantes in affectum boni ipsius.
inmobiliter quantum humane possibile est
nature. quod bonum est retineamus. VIII.

Multum namque differt inter eum
qui metu gehenne. uel spe retributionis.
future. uitiorum in se extinguit incendia.
et eum qui diuine karitatis affectu.
ipsam malitiam et inmunditiam perhorrescit.
ac puritatis possidet bonum. amore
tantum ac desiderio castitatis. nec iam
remunerationem future promissionis as
piciens. sed presentis boni delectatus
conscientia agit omnia. Non contemplatione
penarum. sed delectatione uirtutum. Hic
namque status. nec summotis cunctorum ho
minum testimoniis. abuti occasione
peccati. nec occultis cogitationum uiolari

(c) 2006 Ministerio de Cultura

oblectationibus potest. dum affectum uirtutis ipsius medullitus retinens. quicquid illi contrarium est non solum corde non recipit. uerum etiam summo detestatur horrore. Aliud namque est presenti bono quempiam delectatum odio habere uitiorum carnisque contagia. aliud futurae remunerationis intuitu illicitas concupiscentias refrenare. Aliudque est presens metuere detrimentum. et aliud futurum formidare supplicium. Postremo multo maius est propter bonum ipsum a bono nolle discedere. quam propter metum mali malis non prebere consensum. In illo enim uoluntarium bonum est. in isto uero uelut coactum et tamquam nolenti uiolenter extortum. ut metu supplicii. uel cupiditate premiorum. Nam qui timoris obtentu a uitiorum abstinet blandimentis. adempto timoris obstaculo. rursus ad illud quod diligit reuertetur. Et ob id non stabilitatem boni iugiter obtinebit. sed ne ab inpugnatione quidem aliquando requiescet. quia non firmam ac perpetuam pacem castimonie possidebit. Ubi enim inquietudo bellorum. non possunt non etiam uulnerum interuenire discrimina. Necesse est enim quempiam in conflictu positum. quamuis bellator sit ac fortiter dimicans. letalia aduersariis uulnera frequenter infligat. non numquam tamen hostili mucrone perstringi. Qui uero superata inpugnatione uitiorum. pacis iam securitate perfruitur. et transiit in ipsius uirtutis affectum. iugiter statum illius boni, cui iam totus est retentabit. quia damno intime castitatis nichil credidit esse damnosius. Nec enim carius ac pretiosius quicquam presenti iudicat puritate. cui pena grauis est. uel uirtutum perniciosa transgressio. uel ipsius uitii uirulenta contagio. Huic inquam nec reuerentia humane presentie. quicquam adiciet honestatis. nec minuet solitudo. Sed ubique secum semper circumferens. arbitrum non solum actuum. sed etiam cogitationum suarum conscientiam. illi potissimum placere contendet. quem nec circumueniri. nec falli. nec subterfugere se posse cognoscit.

Quem statum siquis de adiutorio. IX.

dei. non de studiis sui laboris presumens. meruerit possidere. de conditione seruili. in qua timor est. et mercennaria spei cupiditate. in qua non tam bonitas largientis. quam premium retributionis expetitur. in adoptionem incipiet transire filiorum. ubi iam non timor non cupiditas. sed illa karitas. que numquam cadit iugiter perseuerat. De quo timore et karitate quosdam increpans dominus. quid cuique persone conueniret ostendit. Filius honorat patrem. et seruus dominum suum. Et si pater ego sum. ubi est honor meus. Et si dominus ego sum. ubi est timor meus. Necesse est enim timere eum qui seruus est. qui sciens uoluntatem domini sui non ... digna ...

b plagis uapulabit paucis (multis). Per hanc itaque karitatem quisque ad imaginem dei similitudinemque peruenit. bonus iam propter bonum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ipsi⁹ delectabit uoluntate. Ac simile
quãdam possidens patientie ac lenita
tis affectũ. nullis deinceps peccantiũ
iniquis irascet. s; ueniã poti⁹ infirmi
tatib⁹ eorũ cõdolens. atq; cõpatiens
iplorabit. Sequi reminiscens tãdiu
similiũ passionũ stimulis ipugnatũ
donec miseratione dñi saluaretur.
Nec suo erutũ studio. ab ipugnatione
carnali. sed dei protectione saluatũ
Non iracũdiã sed medelam errantib⁹
itelliget ipendendã. illũ ūsictum ad
dñm cũ omĩ cordis tranquillitate decãtas.
Tu disrupisti uincla mea. tibi sacrificabo
hostiã laudis. Et nisi quia dñs adiuuit
me. paulominus habitauerat i infer
no anima mea. Et i hac mentis humili
tate cõsistens. poterit & euangelicum
illud perfectionis explere mãdatum.
Diligite inimicos uros. benefacite eis
qui oderũt uos. & orate pro persequentib⁹
& calũpniãtib⁹ uos. Et ita ad illud
p̃mium quod subiũgit. merebit peruenire.
per quod nõ solũ imaginẽ & similitudi
nẽ dei pferam⁹. uerũ etiã filii nũcu
pem. Ut sitis inquit filii patris uri qui
i celis ẽ. qui solem suũ oriri facit.
sup bonos & malos. & pluit sup iustos
& iniustos. Quẽ affectũ beatus iohes.
adsecutũ se ẽẽ cognoscens. ait. Ut
fiduciã habeam⁹ in die iudicii. quia
sic ille ẽ & nos sum⁹ in hoc mũdo.

In quo enĩ infirma & fragilis huma
na natura ẽẽ. sic ille ẽ potest. nisi i
bonos & malos. iustos & iniustos. ad
imitationẽ dei placitã sẽp sui cordis
extẽdit karitatẽ. & ut bonũ ppt bõi
ipsius opet affectũ. perueniet ad illã ue
rã adobtionẽ filiorũ dei. de qua idẽ beat
apls ita pnũtiat. Omis qui nat⁹ est
ex deo. pccm nõ facit. quia semen ip
sius i eo est. & nõ potest peccare. qm ex
dõ nat⁹ ẽ. Et iterũ. Scimus qm omis qui
nat⁹ ẽ ex deo nõ peccat. s; generatio
dei cõseruat eũ. & malignus nõ tangit
eũ. Quod intelligẽdũ ẽ nõ de omĩ ge
nere pccorũ. s; de capitalib⁹ tantũ cri
minib⁹ dici. A quib⁹ quisquis se extrahere emũdare atq;
dare noluerit. pro illo i alio loco pdicit
apls. ne oret quidẽ debere pnũtiat. Qui
scit iqens frem suũ peccare. pccm nõ
ad mortẽ. petat pro eo & dabit ei uitã
ds. Sz peccãti nõ ad mortẽ. Est pccm
ad mortẽ. nõ pro illo dico ut roget.
Ceterũ de illis que pnũtiant nõ ẽẽ
ad mortẽ. a quib⁹ etiã hii qui fideliter
xpo deseruiunt. quantalib; semetipsos
circũspectione custodiãt. immunes ẽẽ
nõ possũt. ita dicit. Si dixerim⁹ qm
pccm nõ habem⁹. ipsi nos seducimus.
& ueritas i nobis nõ est. Et iterũ. Si dixerim⁹.
qm nõ peccauim⁹. mendacẽ facim⁹ eũ.
& ubũ ei⁹ nõ ẽ in nob. Impossibile naq;
ẽ. quilib; scõrũ nõ i istis minutis quae

(c) 2006 Ministerio de Cultura

p sermoēm. p cogitationē. p igno
rantiā. p oblivionē. p necessitatē.
p nō uoluntatē. p obreptionē admit
tunt̄ incurrere. Que lic; ab illo pcō
qd ad mortē ēē dicit̄. alienati sūt.
clpa tamē ac rep ensiōe carere

Cvod o ēs huc .x. non possunt.
que pdictim bonitatis affectū & imi
tatioēm dei adsecut fuerit. te uisce
rib̄ clemēe longanimitatis indutus.
p psecutorib̄ suis qq orabit similit̄
dicens. Pat ignosce eis. nō enī sciut
qd faciūt. Ceterū euidens īditū ē
aīe. necdū uitioꝝ fecib̄ eliquate.
i criminib̄ alienis nō affectu mise
ricordie cōdolere. s; rigidā iudicā
tis tenere cēsuram. Nā qadmodū p
fectionē cordis potit obtinere. Is q
nō habet illud qd apts plenitudinē
lgis cōsūmari posse signauit. Al
terutrū inqēs hona uīā portate.
& sic iplebitis lgē xp̄i. q; ñ illā uir
tutē possidet karitatis. que non
irritat̄. Nō inflat̄. nō cogitat ma
lū. que oīa suffert. oīa sustinet
oīa credit. oīa spat. Iusti enī mise
ret memoriꝰ pecoꝝ suoꝝ. uiscā aut i
pioꝝ sine miscā. Ideoq; hisdē uicīs
mo chm subiacere certissimū ē. que
ī alio īclemēti atq; inhumana seue
ritate cōdēpnat. Rex enī rigidꝰ
incurret ī mala. & q ob turat aures
suas. ne audiat infirmū. & ipse i
uocabit. & nō erit q exaudiat eū.

Potest ā ōe atq; .xi. Germanus.
magnifice. de pfecta dei karitate
dissertū ē. Uertamē illud nos pmouet.
qd cū eā tāta laude ptuleris. timorē
dei & spem retributionis etiā ipfectā
ēē dixisti. cū utiq; mlto aliud in
dat. de his ppha sensisse. dicēs. Time
te dnm omis sci ei. qm nichil deest
timētib̄ eū. Et itm. In obseruādis
iustificatiōib̄ di. retributionis se cōtē
platiōe fateat̄ exercitū. Inclinaui i
qens cor meū. a. f. i. t. i. e. p. r. Et
apts. Fide inqt moises grādis factus.
negauit se ēē filiū filie pharaonis.
magis eligens affligi cū pplo dei.
qm tpalis pcī habē iocūditatem.
Maiores diuitias extimans thesauris
egiptioꝝ ippriū xp̄i. aspiciebat enī i
remunatioēm. Qm ipfecta ēē cre
dēda sunt. cū & bs dd retributionis
obtentu. iustificatioēs dnī se fecisse
gloriet̄ & legis lator pmia futura
pspiciens. spnisse adobtionē regie
dignitatis & ad afflictioēm ditissi
mā thesauris egiptioꝝ ptulisse dicat̄.

Prost atv atq; īsura .xij. Cheremō.
unicuiq; mētis. scptura diuina.
ad diusos pfectionū gradꝰ arbitrij
nr̄i puocat libertatē. Hec enī potit
uniformis omīb̄ pfectiōis corona

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ꝑponi quia nec omnib' una mit'
ant uolūtas. aut feruor est. et ideo
ipsar' q̃dam ꝑfectionū diuisos or
dines diuisasq; mensuras. sermo di
uin' instituit. Quod ita eē euglicat
q̃; beatitudinū uarietas. euidenter
ostendit. Licet enī beati dicantur
quoȝ sunt regna celoȝ. et beati qui
possidebūt terrā. et beati q̃ cōsola
tioēm recipient. et beati q saturita
te potientur. Tamē multum credimus
int eē int habitatioēm regni celoȝ.
et possessioēm illi' queq; est terre.
et int perceptioēm cōsolationis. et ple
nitudine saturitateq; iusticie.
multūq; distare int illos qui in
sedem cōsequentur. et illos q glo
riosissima uisioē dei ꝑfrui me
rebunt. Alia enī gła solis. et alia
gła lune. et alia gła stellarum.
Stella enī ab stella differt in gła. ita
et resurrectio mortuoȝ. Cum ergo
huc modū iuxta scriptura diui
na timentes dm laudet et dicat.
Beati omīs q timent dnm. et plenā
ꝑ hec illis beatitudinē ꝑmittat. tm
tamē dicit. Timor nō ē in kari
tate. s. p. k. f. m. t. qm timor
penā habet. Qui at timet nō
ē ꝑfectus in karitate. Et rursū.
Qm seruire deo gl'osum sit. Et di
cat. Seruite dn̄o in timore. et

magnū ē est uocari seruū meum.
et beat' seruus ille. quē cū uenerit
dns suus inuenerit sic facientē. Tamē
ad aptos dicit. Iā nō dico uos ser
uos. q seruus nescit qd faciat dns
suus. Vos at. d. a. q. o. q. a. a. p. m.
n. f. u. Et itm. Vos amici mei estis.
si. f. e. q. e. p. ub. Videns ergo ꝑfec
tionū grad' eē diuisos. et de excelsis
ad excelsiora nos adn̄o ita puocati
Ita ut hi q̃ in imo ore dei beat'
et ꝑfect' extitit. ambulās sic scriptū:
de uirtutib' in uirtute. et de ꝑfectione
ad ꝑfectionē. idest de timore ad spē
mīs alacritate cōscendens. ad beatio
re dēmo statū. qd ē karitas mu
tet. et q fuerit fidelis seruus et pru
dens. ad amicicie soliditatē. et ad
obtionē transeat filioȝ. Sedm huc
ergo sensum. mā q; intelligenda sen
tentia. Nō q̃ cōtēplatioē ppetue
illi' pene. t beatissime retributionis que
repromitt̄ scīs. nulli' pmitiem eē mo
menti. sed quia cū sint utiles. et sec
tatores suos ad initia beatitudinis
introducant. Karitas rursus in qua
plenior fiducia. ppetuūq; gaudiū
est. adsumens eos de timore seruili.
et mercenaria spe. ad dilectionē
dei. et ad obtionē transfert filioȝ. et
q̃dāmodo ꝑfectiores faciet de ꝑfec
tis. Multe enī ait saluator mansioes

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sunt. apud patrem meum. Et licet omnia
astra uideantur esse in celo. inter clari
tatem solis et lune tamen. atque luciferi.
ceterarumque stellarum. multa distantia est.
Et ideo beatus apostolus non solum timori aut
spei. sed etiam cunctis carismatibus que
magna ac mirifica habentur eam pre
ferens. super modum excellentiorem omnibus
uiam karitatis ostendit. Nam cum uelut
expleto omni catalogo spiritalium caris
matum. uirtutum eius membra describere.
ita prefatus est. Et adhuc super modum.
excellentiorem uiam uobis demonstro. Si
linguis hominum loquar et angelorum. et si ha
buero prophetiam et nouerim misteria
omnia et omnem scientiam. et si habuero omnem
fidem ita ut montes transferam. et si d. i. (distribuero)
c. p. o. f. et t. c. m. i. u. a. ka. a. n. h.
nichil mihi prodest. Uidetis quod nichil pretiosius
nichil perfectius nichilque sublimius. et ut ita
dixerim. nichil karitate perhennius inue
niri. siue enim prophetie euacuabuntur.
siue lingue cessabunt. siue scientia
destruetur. Karitas autem numquam exci
det. Sine qua non solum illa precellen
tissima carismatum genera. sed et
martirii ipsius gloria euacuatur. XIII.

QUIS ergo in huius fuerit karitatis
perfectione fundatus. necesse est ut ad
illum sublimiorem karitatis timorem.
gradu excellentiori conscendat. quem
non penarum terror. nec cupido premiorum
sed amoris generat magnitudo. Quo
et filius indulgentissimum patrem. uel
frater fratrem. et amicus amicum. et coniugem
coniux sollicito reuerentur affectu. dum
eius non uerbera neque conuicia. sed uel tenuem
amoris formidat offensam. atque in omnibus
non solum actibus. uerum etiam uerbis adto
nita semper pietate distenditur. ne erga
se. quantulumcumque feruor dilectionis illi
intepescat. Cuius timoris magnificen
tiam. unus prophetarum eleganter expressit. Di
uitie ingens salutis. sapientia et scien
tia. timor domini ipse thesaurus eius. Non
potuit timoris istius dignitatem ac me
ritum. magis euidenter exprimere. quam
ut diuitias salutis nostre que in uera sa
pientia dei scientiaque consistunt. di
ceret nisi a timore domini non posse ser
uari. Ad hunc quoque metum. non peccatores
sed sanctos. propheticis inuitantur eloquiis.
dicente psalmographo. Timete dominum omnes
sancti eius. q. n. d. t. e. Qui enim hoc timore
dominum metuunt. perfectioni eorum certum est
nichil deesse. Nam de illo timore penali.
euidenter iohannes apostolus dicit. Qui timet.
non est perfectus in karitate. quia timor
penam habet. Multa ergo distantia est inter
istum timorem cui nichil deest. qui sapien
tie scientieque thesaurus est. et illum inperfec
tum qui principium sapientie nuncupatur.
Qui que penam in sese continens. de perfectorum
cordibus superueniente plenitudine ka

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ritatis extrudit. Timor enim non est in karitate, sed perfecta karitas foras mittit timorem. Et revera si principium sapientiae in timore consistit, quae erit eius nisi in Christi karitate perfectio, quae illum in se semper perfectae dilectionis continens metum non iam principium sed thesaurus sapientiae et scientiae nuncupatur.

Et ideo duplex timoris est gradus. Unus incipientium, id est eorum qui adhuc sunt sub iugo et terrore servili, de quo dicitur: Et servus dominum suum timebit. Et in evangelio: Iam non dico vos servos, quia servus nescit quid faciat dominus eius. Et ideo servus inquit non manet in domo in aeternum, filius manet in aeternum. Imbuit enim nos ut ab illo poenali metu ad karitatis dulce virtutem transcendat. Inferiora despiciens, maioribus se ditatum bonis a domino profitetur. Non enim inquit dedit nobis deus spiritum timoris, sed virtutis et dilectionis et sobrietatis.

plenissimam libertatem et amicorum filiorumque fiduciam transcamus. Denique beatus apostolus servilem illum timoris gradum virtute dominicae caritatis

Eos quoque qui perfecta caelestis illius patris dilectione flagrabant, quosque ex servis filios adoptio divina iam fecerat, hoc adhortatur eloquio: Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater. De hoc quoque metu cum illam septiformem spiritus sancti gratiam propheta describeret, quam in homine illo dominico secundum incarnationis dispensationem descendisse non dubium est, dixissetque: Et requiescet super eum s. s. et i. s. c. et f. s. s. et p., novissime velut quoddam praecipuum intulit dicens: Et replebit eum spiritus timoris domini.

In quo primitus illud est diligenter intuendum quod non dixerit: et requiescet super eum spiritus timoris dei, sicut de illis prioribus dixerat, sed: replebit inquit eum spiritus timoris domini.

Tanta enim est ubertatis eius magnitudo, ut quem semel sua virtute possederit, non partem sed totam eius occupet mentem. Nec inmerito. Illi etenim qui numquam excidet cohaerens karitati non solum replet, sed etiam perpetua et inseparabili eum quem ceperit possidet integritate, nullis laetitiae temporalis vel voluptatum oblectationibus inminutus, quod nonnumquam illi qui foras mittitur timori evenire consuevit. Hic est ergo perfectionis timor, quo homo ille dominicus, qui non solum redimere humanum genus, sed etiam perfectionis formam atque exempla virtutum praebere venerat, repletus fuisse narratur. Illum enim servilem supplicii timorem verus dei filius, qui peccatum non fecit nec dolus inventus est in ore eius, habere non potuit. XIIII. Germanus.

Post de perfectione karitatis sermo digestus, volumus etiam de castitatis fine aliqua libri sciscitari. Non enim ambigimus illud praecelsum fastigium karitatis, per quam sicut huc usque disserta est ad imaginem dei similitudinemque conscenditur, sine castitatis perfectione subsistere omnino non posse. Sed utrum ita eius possit perpetuitas

(c) 2006 Ministerio de Cultura

obtineri. quod numquam libidinis titillatio integritatem nostri cordis infestet. et ita ualeamus ab hac passione carnali in carne degentes peregrinari. ut numquam incentiuorum estibus aduramur. uolumus edo-

Suomne a domno xv. Ceremon[e] cer-titudinis ac singularis est meriti. et ita istum per quem domino choerentius affectum. uel discere uigiter uel doceri. ut meditatio eius secundum psalmographi sententiam. omnes uite nostre dies noctesque consumet. et in-te nostram infatigabiliter esurientem sitientemque iustitiam. celestis huius cibi perpetua ruminatione sustentet. Sed consulendum est etiam iumento corpus nostri. secundum benignissimam saluatoris nostri prudentiam. ne deficiat in uia. Spiritus quidem promptus. caro autem infirma. Que etiam nunc uel exigui cibi perceptione curanda est. ut post refectionem eius. etiam ad ea que desideratis diligentius indaganda. mentis quoque addatur intentio.

ITEM CONLATIO SECUNDA EIUSDEM CHEREMONIS ABBATIS DE CASTITATE.

I. Verba abbatis ceremonis de castitate. Capitula.
II. De corpore peccati et de membris eius.
III. De mortificatione fornicationis et inmunditie.
IIII. Quod ad obtinendam castimonie puritatem non sufficiat humani laboris intentio.
V. De utilitate inpugnationis que nobis de incentiuorum estibus generatur ex pluribus uiciis uirtutes inserendas.
VI. Quod patientia ardore fornicationis extinguitur.
VII. Quod de natura castitatis et effectu eius in corpore temptare non [l possit].
VIII. De differentiis et gradibus castitatis.
VIIII. Interrogatio an corpus motum etiam dormientes possimus
X. Responsio quod per somnum accidens commotio [l euade] non officiat castitati.
XI. Quid inter sit inter continentiam et castitatem.
XII. De mirabilibus que peculialiter suis sanctis dominus operatur.
XIII. Quod soli qui experiuntur agnoscant dulcedinem castitatis.
XIIII. Interrogatio de continentie qualitate et tempus modo in quo castitas perfici possit. [l possit agnosci.]
XV. Responsio in qua quod tempus possibilitas castitatis [De fine ac castitatis]

INCIPIT LIBER DUODECIMUS DE CASTITATE.

Refeccione transacta. que dextrine cibum desiderantibus nobis honerosa magis uisa est quam iocunda. cum illico nos promissi sermonis debitum senex expectare sensisset. grata inquit est mihi. non solum acrimonia ad discendum uestre mentis intentio. sed omnis disciplina proposite questionis. rationabilis enim reuera interrogationis a uobis ordo seruatus est. Necesse est enim ut tam excelse plenitudinem karitatis. inmensa illa perfecta atque perpetue castimonie puritas consequantur. parque sit gaudium in tanta parilitate palmarum. Tanta enim sibi societate federantur. ut una absque altera nequeat possideri. Uter igitur ille concupiscentie. cui hec caro tum insitum sentit ardorem. ad plenum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

possit extingui. disputatione simul
panderemus. De quo primum quod beatus apostolus
senserit: diligenti indagatione. Mor
tificate inquit membra vestra que sunt
super terram. Ergo quoniam certa perscrutemur:
que ista sint membra que mortificari
precepit. indagemus. Neque enim beatus apostolus.
ad abscisionem manuum aut pedum.
aut genitalium. inuitat nos precisione
compellit. sed corpus peccati. quod utique constat
ex membris. quantotius destrui et ab eo perfec
te desiderat scitatis. De quo corpore alibi
ly id est destruatur corpus peccati. Et que sit ei
destructio. consequenter exponit. Ut
ita inquit non seruiamus peccato. A quo etiam
se liberari. cum eiulatu postulat dicens.
Infelix ego homo. quis me liberabit de
Hoc itaque corpore mortis huius.
corpus peccati intelligitur uitiorum membris probatur
extructum. et ad eius adtinet portionem
quicquid vel facto vel dicto vel cogitatione
peccatur. cuius membra rectissime super
terram esse dicuntur. Non enim possunt hii
qui eorum utuntur ministerio. ueridice
proferre. Nostra autem conuersatio in celis est.
Huius ergo corporis in hoc .iii.
loco apostolus membra describens. mortifi
cate inquit membra vestra que sunt super
terram. fornicationem. inmunditiam.
libidinem. concupiscentiam malam. et auaritiam
que est simulacrorum seruitus. Primo itaque loco fornicationem
credidit inferendam. que carnali per

mixtione perficitur. Secundum etiam membrum
inmunditiam nuncupauit. que non numquam
absque ullo mulieris tactu. vel dormien
tibus vel uigilantibus per incuriam mentis
spectre intus obrepit. Et ideo notatur
ac prohibetur in lege. que inmundos quosque non
solum sacrarum carnium participatione
priuauit. uerum etiam ne contactu suo
sancta pollueret. castrorum iussit congre
gatione secerni dicens. Anima quecumque
comederit de carnibus sacrificii salutaris
quod est domini. in qua est inmunditia. peribit
coram domino. Et quicquid tetigerit inmundus.
inmundum erit. In deuteronomio quoque. Si
fuerit inter uos homo qui nocturno pollutus
est somnio. egredietur extra castra. et non
reuertetur priusquam ad uesperam lauetur aqua.
et post solis occasum regredietur in castra.
Deinde tertium peccati membrum libidinem
ponit. que in recessibus anime conualescens.
accedere copiam etiam sine passione
corporis potest. Libidinem enim ab eo quod
libitum dictam esse non dubium est. Post hec
de maioribus peccatis ad minora descendens.
Quartum intulit membrum concupiscentiam
malam. que non solum ad predictam inpudi
citie passionem. uerum etiam ad omnes no
xias cupiditates generaliter referri potest.
que corrupte tantum uoluptatis est
egritudo. De qua dominus in euangelio. Qui uide
rit inquit mulierem ad concupiscendum eam.
iam mechatus est eam in corde suo. Multo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

enim maius est. etiam tunc uitas lubrice desiderium continere? cui ei illecebrosi aspectus offertur occasio; quibus manifestissime comprobat ad perfectionem puritatis. castimoniam continentie corporalis. solam non posse sufficere: nisi ei etiam mentis addatur integritas. Post que omnia. nouissimum illius corporis membrum .i. auaritiam inquit. procul dubio ostendens non solum ab apetitu rerum alienarum animum continendum: uerum etiam propria magnanimiter contempnenda. Hoc enim et in actibus apostolorum fecisse legitur credentium multitudo. de qua dicitur. Multitudinis autem .c.e.c.u.et a.u. Nec quisquam eorum que possidebat suum aliquid esse dicebat. sed .e.i.o.c. Quotquot enim possessores agrorum. aut domorum erant. uendentes afferebant pretia eorum que uendebant. et ponebant ante pedes apostolorum. diuidebantur autem singulis prout cuique opus erat. Et ne ad paucos pertinere uideretur ista perfectio. auaritiam seruituti simulacrorum esse testatus est. Hec inuito. Quisquis enim non communicat necessitatibus egenorum et pecunie sue quam infideli tenacitate conseruat. Christi precepta postponit idolatrie crimine tenetur. Amore scilicet materie mundialis. diuine preferens karitati. Si ergo multos ita propter Christum suas inuenimus abiecisse substantias. ut non solum possessionem pecuniarum. uerum etiam desiderium de cordibus eorum in perpetuum probemus abscisum.

(interlinear gloss: credentium erat cor unum et anima una; erant illis omnia communia)

consequens est. ut eodem modo. etiam fornicationis ardorem. extingui posse credamus. Neque enim rem impossibilem apostolus cum possibili coniunxisset. sed utraque sciens esse possibilem pari modo mortificanda decreuit. Et in tantum beatus apostolus. fornicationem siue inmunditiam. de nostris membris extirpari posse confidit. ut non solum mortificari eam. sed ne nominari quidem in nobis debere pronuntiet. Fornicatio inquiens. et omnis inmunditia aut auaritia. nec nominetur in uobis. Aut turpitudo. aut stultiloquium. aut scurrilitas. que ad rem non pertinet. Que etiam pari modo perniciosa esse. et eque nos a regno dei exclusione depellere edocet dicens. Illud autem scitote. quod omnis fornicator. aut inmundus. aut auarus quod est idolorum seruitus. non habet hereditatem in regno Christi et dei. Et iterum. Nolite errare. neque fornicarii. neque idolis seruientes. neque adulteri. neque molles. neque masculorum concubitores. neque fures. neque auari. neque maledici. neque ebriosi. neque rapaces. regnum dei possidebunt. Dubium proinde esse non debet. fornicationis et inmunditie de membris nostris aboleri posse contagium: quando quidem non aliter ea quam auaritiam. stultiloquium. scurrilitatem. ebrietatem. ac furta. quorum facilis amputacio est. mandauit abstinenda.

CERTOS TAMEN esse nos conuenit. IIII.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quod licet omne continentiae districtione
famem scilicet ac sitim, vigilias
quoque et operis iugitatem, atque incessabile
sectari studium lectionis, perpetuam
tamen castimoniae puritatem horum la-
bore nullo contingere nequeamus, nisi
in his iugiter desudantes experientiae
magisterio doceamur incorruptionem eius
divinae gratiae largitate donari. Ob hoc
sane solummodo se unusquisque infatiga-
biliter in his exerciciis perdurare debere
cognoscat, ut per illorum afflictionem
misericordiam domini consequatur, de impugna-
tione carnis ac dominatione praepotentium
vitiorum divino munere possit liberari,
non quod adepturum se per illa confidat
istam quam cupit inviolatam corporis
castitatem. Tanto autem erga adquisitionem
castimoniae desiderio atque amore
flammescat, quanto quis pecuniae cupidis-
simus adpetitor, vel qui summa honorum am-
bitione distenditur, vel qui intolerabili pul-
chre mulieris amore raptatur desiderium
suum inpatientissimo ardore optat
expleri. Et ita fiet ut dum propter
integritatis perpetuitatem insatiabili cupi-
ditate succenditur, desiderabilis despi-
ciatur cibus, necessarius horreat potus,
somnus denique ipse naturae debitus res-
puatur. Ut certe ut deceptior fraudu-
lentissimus puritatis eius atque
contrarius castitati adtonita atque sus-
pecta mente capiatur. Et ita unusquisque
cotidiane integritatis suae matutinus
explorator effectus, de collata sibi
purificatione congaudeat, eamque se non
suo studio atque vigilantia sed protectione
domini sentiat consecutum, ac tamdiu illius
perseverantiam suo corpore intelligat cohae-
suram quamdiu eam dominus sua fuerit mise-
ratione largitus. Qui enim hanc stabilem
obtinet fidem, nequaquam superbus sapiens
de sua virtute confidet, neque seductus
longis obscenis licentiis inducis blandissi-
ma securitate solvetur. Sed sciens inpurissi-
mae colluvionis aspergine se protinus ma-
culandum, si paululum ab eo quod protec-
tio divina discesserit, ac proinde pro
perpetuitate eius cum omni contritione et hu-
militate cordis indefessis se orationibus

Vultis autem .v. — Sicubi adū.

capere super hoc rei quam dicimus veritate
evidens argumentum per quod et haec quae dic-
ta sunt adprobetis, et istam corporis pug-
nam, quae inimica nobis putatur, ac noxia
utilibus membris nostris insertam esse docea-
mini, considerate quaeso illos qui corpore
sunt spadones, quae per hanc causam in
virtutibus adpetendis desides reddat
ac tepidos. Nonne quia corruptionem cas-
titatis credunt se periculum non habere?
quod tamen nemo ita proposuisse me cre-
dat, ut neminem eorum penitus inveniri
posse confirmem perfecta abrenuntiatione

(c) 2006 Ministerio de Cultura

fraglante. sed quia natam quodammodo sua uicant. sicque forte eorum ad proposita perfectionis palmam summa animi districtione conscendit. Cuius ardor ac desiderium eum quem semel accenderit, famem. sitim. uigilias. nuditatem cunctosque labores corporis. non solum patienter: uerum etiam libenter sustinere compellit. Unde eum in doloribus laborabit sibi et ui facit perditionis sue. Et iterum. Anime autem egenti etiam amara dulcia uidentur. Alias namque non possunt desideria presentium rerum reprimi uel euelli. nisi pro istis affectibus noxiis quos cupimus amputare. alii salutares fuerint intromissi. Nullatenus enim ualet uiuacitas mentis. absque aliquo desiderii uel timoris. uel gaudii. uel meroris affectione subsistere. nisi hec eadem in bonam partem fuerint immutata. Et ideo. si carnales concupiscentias de cordibus nostris desideramus extrudere. spiritales in earum locis plantemus protinus uoluptates. Ut his animus noster semper innexus. et habeat quibus iugiter inmoretur. et illecebras omnium presentium ac temporalium respuat gaudiorum. Cumque in hunc statum. mens nostra cotidianis exercitiis erudita profecerit. tunc uniuersi illius affectum experientia docente capiet. quem omnes quidem solita psallendi modulatione cantamus uirtute uero eius non nisi pauci expertique ceperunt. Ludebam

dum in c. m. s. q. a. m. n. c. Ille itaque solus uim atque intellectum huius psalmi efficaciter adsequitur. qui perueniens ad istam de qua loquimur corporis et anime puritatem. intelligit se cunctis momentis. ne rursus ad eadem reuoluatur. a domino conseruari. dexterasque suas idest orationes sanctas. ab eodem iugiter communire. Dominus enim sanctis suis non a sinistris. quia nichil habet sinistrum sanctus uir. sed a dextris semper adsistit. A peccatoribus uero et impiis non uidetur. quia non habent illas dexteras quibus dominus consueuit adsistere. nec possunt dicere cum propheta. Oculi mei semper a. d. q. i. e. d. l. p. m. Quod nullus poterit uere dicere profiteri nisi qui uniuersa que in hoc mundo sunt. aut noxia aut superflua. aut certe inferiora summis uirtutibus iudicans. omnem intuitum suum. omne studium. omnem curam quoque sui cordis et totum in castimonie. defixerit puritate. Atque ita mens istis exercitiis elimata. et perfectibus expolita. ad perfectam corporis et anime perueniet sanctitatem. VI.

QUanto enim quis in lenitate ac patientia cordis. tantum in puritate corporis proficiet. Quantoque longius irae dieque pepulerit passionem. tanto castitatem tenacius possidebit. Non enim estum corporis declinabit. nisi quem animi motus ante compresserit. Quod apertissime saluatoris nostri ore. laudata beati

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tudo declarat. Beati mites. quoniam
ipsi possidebunt terram. Non enim aliter
possidebunt terram. id est non alias
ditioni nostre rebellis huius corporis terra
subdetur. nisi mens nostra fuerit pri
patientie tranquillitate fundata. Nec po
terit quis adversus carnem suam insurgen
tia libidinis bella comprimere. nisi prius
armis mansuetudinis instruatur.
Mansueti autem possidebunt terram. et in
habitabunt in secula seculorum super eam.
Hanc itaque terram quemadmodum possidere
possimus. idem propheta in consequentibus psal
mi ipsius docet. Expecta dominum et
custodi vias eius. et exaltabit te ut he
redites terram. Constat igitur ad possessionem
terre istius firmiter obtinendam. neminem
posse conscendere. nisi illos tantum qui
per immobilem patientie tranquillitatem vias
domini duras ac precepta servantes.
de ceno carnalium passionum extracti
eo fuerint exaltati. Mansueti igitur
possidebunt terram. et non solum possi
debunt eam. sed etiam delectabuntur
in multitudine pacis. Qua nemo in
cuius carne bella adhuc concupiscen
tie sustentantur. stabiliter perfruetur.
Necesse est enim insectari eum durissimum
demonum pluribus et ignitis luxurie
iactibus sauciatum. atque sine possessione
devolvi. donec dominus auferat bella
usque ad finem terre eius. Arcum. c. et c.

ar. c. s. e. igni. Illo scilicet quem venit dominus
mittere super terram. Arcus etiam et arma
confringat. quibus adversus eum nequitie
spirituales diebus ac noctibus dimicantes.
ignitis configebant cor eius iactibus passio
num. Et ita cum eum dominus contriverit bella.
ab omnibus incentivorum estibus liberaverit.
ad illum puritatis perveniet statum. ut
deposita confusione qua semetipsum.
id est carnem suam. dum impugnaret
horrebat. incipiet ea tunc purissimo
tabernaculo delectari. Non enim accedet
ad eum mala. et f. n. a. i. t. eius. Ad
illud scilicet propheticum patientie virtu
te perveniens. ut mansuetudinis merito.
non modo suam hereditet terram. verum
etiam delectetur in multitudine pacis.
Verum adhuc super sollicitudo certami
nis. pacis esse non potest multitudo. Non enim
ait delectabuntur in pace. sed in multitu
dine pacis. Per quod evidenter ostenditur.
ita efficacissimam medicinam cordis
esse patientiam. secundum illud salomonis.
Mansuetus vir cordis est medicus. Et non
solum ire. tristitie. accidie. cenodoxie.
superbie. verum etiam libidinis omniumque pa
riter extirpat fomitem viciorum. In lon
ganimitate etenim ut ait salomon
prosperitas regibus. Nam qui mitis semper
atque tranquillus est. nec iracundie pertur
batione succenditur. nec superbie tumore
sustollitur. Pax enim multa diligentibus

nec accidie atque tristitia gore consumitur. nec cenodoxie vanitate distenditur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nomi dni. & no est illis scandalu.
E t ideo no minuto pruriat. Melior
patiens forti. & q cotinet ira. capiet
urbe. hanc g pace donec firma atq;
ppetuam obtinere merea. mitis ne
cesse e nos ipugnatioib adtemptari. Sic
quiq; ut e uersicls iste. cu gemitu
lacrimisq; repetend. Miser factus su.
& c. s. u. i f. t. d. e. i. Q m lubi mi
i. s. i. & n. e. s. i. c. m. A facie ire tue.
n. e. p. o. m. a facie isipientie mee.
N uc eni copetent hec & inutate defle
bim. qm p longa puritate corpis
nri. spantes ia carnalia nos omnimo
euasisse cotagia. Sanctos carnis ob
elatione cordis. adus nos rursum
sentim insurge. t certe p fallatiam
somnior ipuritas nos pstine collu
mois aspgit. C u eni cepit qs diut
na corporis & cordis puritate gau
dere. necesse est ut du se credit ulti
ra no posse ab illa sinceritate deuol
ui. intra semet ipsu quadamodo glietur
& dicat. Ego dixi i habudantia mea.
no mouebor i eternu. Sed cu utilit
a dno subtrahet. illu puritatis statu.
i quo sibimet cofidebat perturbari
senserit. seseq; i illo spali uideri
titubare successu. recurrat ad illi
puri integritatis auctore. & agno
ces infirmitate sua. cofiteat & dicat.
D ne no in mea. sed i uoluntate tua. pst

tisti decori meo uirtute. Auertisti. f.
t. a. m. & f. s. c. Illud q; beati iob.
S i lotus fuero qi aquis niuis. & efful
serit luc mudissime man mee. ta
m sordib intingues me. & abhoia
bunt me uestimta mea. Quod tam is
q suo uitio se in sordib tinguit. no
p suo dice creatori. Donec g ad pfec
tum puritatis ueniat statu. necee
e eu i eqlitatib istis frequt erudiri.
quad usq; p di gram cofirmat. i
illa qua appetit puritate. efficacit
dice mereat. Expectas expectaui dnm.
& respexit me. & exaudiuit. p. m.
& e. m. d. l. m. & d. l. f. Et statuit
s. p. p. m. & d. g. meos. .VII.
M ulti sunt eni castimonie gdus.
qb ad illa iuiolabile coscendit
puritate. qs scilic; nec pspicere
n emudare ut dignu e. uirtus
nra sufficiat. Tam qz series narra
tiois exposcit. scdm mediocritate ex
perientie nre. quodcq; pferre temptabim.
reseruantes pfectiora pfectis. nec p
iudicantes his q feruentiores studio.
puriore castimonia possidentes. quto
maioris idustrie sunt. tanto et pspi
caci rigore pcellunt. Unde et gradib.
licet multa a se iuice sublimitate
distantib. fastigia castitatis pcelsa
distinguant. ita ut quada media que
tam multa sunt pter mittat. quor

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sublimitas ita humanos superant sensus. ut eam nec mens inspicere. nec prolocutio lingua praevaleat. quibus sensim castitatis ipsius perfectio. cotidianis profectibus adolescit. Secundum similitudinem namque corporum tirenorum. que singulis diebus insensibiliter sine captu incrementa. et ita dum nesciunt. ad perfectum habitum perveniunt. ante quam robur ac maturitas castitatis adquirit. Primus namque gradus est pudicitie. ne vigilans impugnatione carnali monachus elidatur. Secundus. ne mens illius voluntariis cogitationibus immoretur. Tertius. ne femineo vel tenuiter ad concupiscentiam moveatur aspectu. Quartus. ne vigilans vel simplicem carnis perferat motum. Quintus. ne cum memoriam generationis humane. vel tractatus ratio. vel necessitas lectionis ingesserit. subtilissimus mentem voluntarie actionis stringat adsensus. Sed tantum opus quoddam simplex. ac ministerium humano generi necessarium contuitum tranquillo ac puro cordis contempletur intuitu. Nichilque aliud de ei contemplatione concipiat. quam si operationem lateris vel cuiuslibet alius officium mente pretereat. Sextus castimonie gradus est. ne illecebrosis fantasmatibus feminarum vel dormiens illudatur. Licet enim hanc ludificationem peccato esse obnoxiam + non credamus. concupiscentie tamen adhuc medullitus latitantis inditium est. Quam tamen illusionem. diversis modis constat accidere. Nam secundum illum usum quem vel vigilans exercere consueverat. etiam dormiens unusquisque temptatur. Aliter enim falluntur hii qui carnalem copulam noverunt. aliter qui femineae sunt commixtionis expertes. Hii enim sic simplicioribus ac purioribus somniis inquietari solent. ut ea faciliori diligentia. ac minore possint labore purgari. Illi autem sordidioribus. magisque expressis fantasmatibus illuduntur. donec paulatim secundum mensuram castitatis. ad quam unusquisque contendit. in odium illi rei. quam voluntariam antea sentiebat. mens etiam somno sopita vertatur. Illud quod ei. quod fortibus viris pro summo laboris stipendio repromittitur per prophetam. quo concedatur a domino. Et arcum et gladium et bellum conteram de terra vestra. et dormire vos faciam fiducialiter. Et ita demum quis ad illam beati sereni. paucorumque similium virorum perveniet puritatem. quam ideo ab eius sex castimonie gradibus sequestravi. quia non solum possideri. set etiam credi non nisi a rarissimis potest. Et quia id quod illi specialiter divini muneris largitate collatum est. proponi ac generalis percepti non potest forma. scilicet ut eo usque mens nostra castitatis ipsius puritate formetur. ut ea ipso naturali motu carnis emortuo. illum obscenum liquorem omnino non proferat. opinione sane quorundam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quam sup hac carnis collutione
definiuit. silere nō debeo. Cum dicunt
nō ideo eam dormientib' euenire.
eo q̄d eam pducat fallacia sōniorum.
sed poti' q̄a habūdantia humoris
aliquasi ī egrotantium corde. fingat
illecebras. Denique aiunt. q̄d illo tpr̄e
q̄ nō inq̄etat illa coctentio. q̄ad inde
fluxus ei'. ita et illusio conq̄escat.
Sed hec ā de suscipe t pbare. 7
utrum possibilia an īpossibilia sint.
certo examine definire potiit nemo.
nisi p experientiā logā. 7 puritate cordis
ad cōfinia carnis ac sp̄s. uerbo dni
dirigente puenit. de q̄ tbat apts.
Viuus e inq̄t sermo dī 7 efficax. 7 pe
netrabilior omni gladio ācipiti. 7 p
tigens usq; ad diuisioem anime ac spe
compagum ac medullar 7 discretor cogitationum — 7 intentionum cordis
c. q. a. m. 7. d. c. 7. i. c. Et ita int
illos q̄dammodo terminos collocat.
q̄d humane cōditioni necessario sit.
atq; ieuitabilit adtributum. q̄d de cō
suetudine uitiosa 7 incuria uiuē
tutis ī uectum. Sit inspector 7 arbit
iusta ratioē discernet. ac sup cor
effectu atq; natā. nō falsis uulgi
opinioib' abducet. nec p iudicatis
ī expertor definitioib' adq̄escet. s; pi
tatis modū certa experientie sue lib'
7 iusta examinatioē ppendens. neq
quam illor decipiet errore. q̄ neglige
tie sue uitio. ebrietatib' quam natura
cōpellit egestioib' sordidari. de na
tali cōditioē causant. Sicq; eos cōst;
inferre poti' ipsi nature. 7 extorquere
ab ea pollutioem quā ipsa nō ingerit.
intēpantiā suā ad necessitatē carnis.
īmo ad ei' referunt creatorē. q̄pas
c̄pas. ad nature infamiā trāsferentes.
De q̄b' ī puerbys eleganter exprimit. In
sipientia uiri corrūpit uias ei'. deum
autē ī corde suo causatur. Postremo siq̄s
huic assertioni mee fidē derogare
uoluerit. queso ut nō ante piudi
cata uel cū opinioē discepterit. quā
discipline hui' suscipiat instituta.
Cumq; hec p paucis mensib' illa q̄ tradit
moderatioē seruauerit. pfecto hec q̄
dixim' uero potiit pbare iudicio. Ce
terum frustra de cuiulib; artis ac disci
pline fine cōtendet. quisq; nisi p' oia
que ad cōsūmatioem ei' ptinet. summo
fuerit studio ac uirtute secutus. Ut si
ubi gra similitudinē mellifer umquam
aut rursū ex eo. sic ee ex fasanu liquq;
semineb'. pinguissimū olei liqrē pduci
posse cōfirme. Siq̄s hor penit' ig
narus adsistat. nōne cōtra rerum
naturam hoc ee cōclamās. me tam ap
tissimu auctore mēdacy deridebit.
cui si ego testes q̄mplurimos q̄ hec se 7
uidisse 7 gustasse 7 fecisse testentur
exhibam. Rationem insup atq; or
dinē. q̄ ille spes t in olei pinguedinē.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

vel in melius dulcedine transformetur edisseram. Ille autem stultissime persuasioni obstinatione persistens neget ab illis seminibus quicquam vel dulcedinis vel unguedinis posse produci? Nonne magis notanda est irraeciabilis et pervicacis contentio? quam sermonis nostri veritas irridenda? que et maiorum ac fidelium testium gravitate, et evidentibus documentis, et quod his amplius est experientie probatione fulcitur. Et ideo quisquis ad illum puritatis statum iugi cordis intentione pervenerit, ut iam mente ab huiusmodi passionis titillatione penitus absoluta, per soporem etiam cum redundantiam superflui humoris expellat, conditionem modumque nature certissime deprehendet. Et ita cum expergefactus invenerit carnem suam post longa tempora se nesciente atque ignorante pollutam, tunc demum de naturali necessitate causetur. Ad illum sine dubio pervenies statum, ut talis invenîat in nocte, qualis in die, et talis in lecto qualis in oratione. Talis solus qualis cum turbis hominum circumseptus. Postremo ut numquam se talem secretus aspiciat, qualem videri ab hominibus erubescit. Nec in eo tale aliquid inevitabilis ille oculus deprehendat, quod ab humanis aspectibus velit esse celatum. Et ita cum ceperit suavissimo lumine castitatis iugiter delectari, dicere poterit cum propheta: Quia nox illuminatio in deliciis meis. Quia t. n. o. a. t. et n. s. d. i. s. t. e. i. et l. e. Denique et ipsum quod super conditionem nature viribus humane obtinuerit idem propheta subiungens dicit: Quia tu possedisti renes meos. id est non industria mea neque virtute hanc promerui puritatem: sed quia tu mortificasti insitum renibus meis libidinose voluptatis ardorem.

Perpetuam quidem corporis · VIII · Germanus. puritatem ex parte aliqua expertissimi et vigilantibus posse per dei gratiam possideri, et commotionem carnis districtionis rigore atque industria resistentibus vigilantibusque posse contingi non negamus. Utrum autem et dormientes hac inquietudine carere possimus, volumus edoceri. Quibus namque de causis possibile hoc esse non credimus, quas hic absque verecundia nequimus affari. Tamen quoniam hoc medicine ipsius veritas cogit, quesumus ut conivente, si quid forte inverecundius fuerit denudatum, suscipias. Primum quidem est quod per somnum quietem mentis rigore laxato observari nequaquam valeat illius commotionis obreptio. Secundo quod et urine collectio, cum vesice capacitatem quiescentibus vel dormientibus confluxu interna humoris compleverit, excitet membra marcentia, quod et parvulis vel spadonibus eadem nichilominus lege contingit. Unde fit, ut si non oblectatio libidinis vulneret

(c) 2008 Ministerio de Cultura

mentis adsensum· confusione tamen
eam humiliet turpitudo membrorum.
Apparet nos necdum uere :VIIII. Cheremon
castitatis agnouisse uirtutem. quando
quidem districtionis auxilio. eam uigilantibus
tantum creditis retemptari. et inde est quod
putatis adolescentibus quasi rigore animi
resoluto, integritatem non posse seruari.
Porro castitas non ut arbitramini districtionis
presidio. sed amore suo et puritatis
delectatione subsistit. Non enim castitas.
sed continentia dicitur. in qua adhuc aliquid resistit
aduersitatis uoluntati. Videtis ergo his qui
castitatis affectum per dei gratiam medullitus
receperunt. districtionis cessationem cum
dormiunt non obesse. que in fidem eius uigi-
lantibus ratione certissima comprobatur. Quod
enim cum labore comprimitur. temporales dimi-
canti prestat indutias. non tamen perpetuam
securitatis quietem tribuit post laborem. Quod
quod autem fuerit presidia uirtute deuictum.
absque ulla inquietudinis suspitione com-
positum. iugem pacis uictori confert fir-
Quamobrem donec .X. [firm]itatem.
pulsari nos carnis commotione sentimus.
nouerimus nos nondum ad castitatis peruenisse
fastigia. sed adhuc sub infirmitate
continentie constitutos pluris fatigari.
in quibus necesse est dubios esse semper euentus.
Quod autem inmutabilitatem esse commotionem car-
nis. hi astruere uoluistis inditio. quod
eam ne ipsi quidem eunuchi carere adeptis

genitalibus possint. Sciendum est non eis
carnales estus. nec affectum libidinis.
sed solam satione generationis deesse uirtutem.
Unde manifestum est ne illos quidem si ad
hanc ad quam nos nitimur castitatem cu-
piunt peruenire. ab humilitate ac con-
tritione cordis. et continentie districtione
debere laxari. Licet nequaquam sit dissere-
ndum minore ab eis castimoniam posse
labore ac studio comprehendi. Quam ob rem
perfectio castitatis. a laboriosis contine-
ntie castimonie rudimentis. perpetua
tranquillitate discernitur. Hec est enim
uere consummatio castitatis. que non in-
pugnans carnalis concupiscentie motus.
sed toto horrore detestans. iugem atque
inuiolabilem sui continet puritatem.
Nec per aliud quidem esse quam sanctitas. Hoc autem
fiet quando iam desinens caro aduersus spiritum
concupiscere. desideriis eius uirtutibusque con-
senserit. cum ceperintque sibi inuicem pace
firmissima federari. Et secundum psal-
mographi sententiam. habitauerint fratres
in unum. Illam repromissam a domino beatitudi-
nem possidentes. de qua ait. Si duo
ex uobis consenserint super terram. de omni re
quacumque petierint. fiet illis a patre
meo qui in celis est. Quisquis ergo intellectuali
illius iacob. id est supplantatoris tran-
scendit gradum. ab illa continentie colluctatione
ac supplantatione uitiorum. obstu-
pefacto femoris neruo. ad israhelis meritum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

perpetua cordis directione conscendet. Que ordine tantus ascensus. ita spiritus sancti uaticinatione distinxerit in primis inquiens. Notus in iudea deus. idest in anima. que adhuc sub peccatorum confessione retinetur. Iuda enim confessio interpretatur. Israel autem idest in eo qui uidet deum. siue ut quidam interpretantur rectissimus dei est. Non solum notum. sed et magnum nomen eius est. Deinde ad sublimiora nos prouocans. ac uolens et locum ipsum quo deus delectatur ostendere. et factus est inquit in pace locus eius. idest non in conflictu certaminis et colluctatione uitiorum. sed in castimonie pace. et cordis tranquillitate perpetua. Hunc igitur pacis locum. extinctione carnalium passionum siquis meruerit obtinere. ex hoc quasi proficiens gradu. ad sion spiritalis. idest specula dei. consequetur effectus. Erit autem ibi habitatio eius; non enim in conflictu certaminis. sed iugi uirtutis specula dominus commoratur. ubi iam non retundit. non comprimit. sed in perpetuum confregit potentias archuum. ex quibus uidelicet aduersus nos libidinum cotidie iacta. dirigebantur ignita. Videns ergo quia sic non est in colluctatione contineri. sed in castitatis pace locus domini: ita et habitatio eius specula sit. et contemplatione uirtutum. Unde non inmerito. porte sion. cunctis iacob tabernaculis preferuntur. Diligit enim dominus portas sion. super omnia tabernacula iacob.

Quod autem per hoc inevitabilem esse commotionem carnis asseritis. quod urina cum uesica iugi stillatione repleuerit. quieta suscitetur membra. licet ueris sectatoribus puritatis. ad obtinendam eam nichil preiudicet ista commotio. quam hec sola interdum et tamen per soporem necessitas excitarit. sciendum tamen est. quod ita si commota fuerit. ad quietem propriam deducantur castitatis ipso. ut non modo cum nullo pruritu. sed nec cum minima quidem libidinis recordatione sedentur. Et ideo autem ut cum lege animi. ex quo cogitatur corporalis. etiam in ipsis aque potus est inmietas castiganda. Ut humoris cotidiana illa collectio. pigrius arefactis influens membris. illum que inmutabilem putatis corporis motum. non solum rarissimum. uerum etiam tantum reddat ac tepidum. frigidumque; ut ita dixerim igne. et absque ullius adustionis ardore. irrorante suscitet flammam. instar admirabilis illius mosayce uisionis. ut carnis nostre rubus. innoxio igne circumdata non uratur. Ut sicut illorum trium iuuenum. quibus ita irrorante spiritu fornacis caldaice flamma discussa est. ut nec capillos eorum. aut fimbrias sarabarorum ignis adflaret. ut illud quodammodo quod sanctis promittitur per prophetam. incipiamus iam in hoc corpore possidere. Cum ambulaueris per ignem non comburēris. et flamma non ardebit in te.

XI. Magna enim uere atque mirifica sunt. nec ullis hominum peruia nisi his tantum qui experti

nota. que dominus fidelibus (sui) adhuc in
isto corruptionis uasculo constitutis in
effabili liberalitate largitur. Que propheta
mirus puritate perlustrans. tam ex sua
quam ex illorum persona. qui in hunc statum
affectumque peruenerunt. exclamauit. Mi
ra opera tua deus. et anima mea nouit
nimis. Aliorquin uel non nouit nec mag
ni intelligitur propheta dixisse. si alio cor
dis affectu. uel de aliis operibus dei. hec pro
nuntiasse credatur. Nullus enim est hominum.
quin mira esse opera dei. ex ipsius creature
magnitudine non agnoscat. Ceterum
illa que in sanctis suis cotidiana opera
tione dispensat. ac speciali munificentia
affluenter effundit. nullus alius nisi anima
perfruentis agnoscat. Que in secreto
conscientie sue. ita est beneficiorum eius
arbitra singularis. ut ea non solum
nullo ualeat sermone disserere. sed
ne sensu quidem et cogitatione complecti.
cum ab illo igneo feruore descendens.
ad istos materiales ac terrenos intuitus.
fuerit deuoluta. Quis enim in se opera
domini non miretur. cum insatiabilem uentris
ingluuiem. et sumptuosam gule perniciosamque
luxuriam. ita in se uiderit fuisse com
pressam. ut uix ipsum exiguum ac ui
lissimum cibum. raro inuitusque percipiat.
Quis non obstupescat opera dei. quibus illum
ignem libidinis quem naturalem ante et
lut inextinguibilem esse credebat.

ita refrixisse perspexerit. ut ne sim
plici quidem se corporis motu sentiat
incitari. Quomodo non uirtute domini con
tremiscat. quisque homines quondam duros
atque truculentos. quos ad summum iracun
die furorem etiam blandissima subditorum
irritabant obsequia. ad tantam man
suetudinem uiderit transisse. ut non solum iam
nullis commoueantur iniuriis. sed etiam
cum illate fuerint summa magnani
mitate congaudeant. Quis plane non
miretur opera dei. ac toto proclamet affec
tu. Anima (cognoui) ego quod magnus est dominus. cum
uel se uel alium conspexerit. ex rapacissimo li
beralem. ex prodigo continentem. ex superbo
humilem. ex delicato ac tenero. squali
dum hirsutumque perspexerit. et egestate
atque angustia presentium rerum. etiam
uoluntarie perfruentem. Ista sunt profec
to mira opera dei. que peculiariter
anima prophete similiumque eius. mirifice
contemplationis intuitu. obstupefacta
cognoscit. Ista sunt prodigia. que po
suit super terram. Que idem propheta con
siderans. ad admirationem eorum
cunctos populos uocat dicens. Venite
et uidete opera domini. q. p. p. s. t. Aufe
rens. b. u. a. f. t. a. c. et c. a. et s. c.
i. Quod enim maius est prodigium. quam
sub momento breuissimo ex rapacis
simis publicanis apostolos fieri. et ex
persecutoribus truculentis. predicatores

(c) 2006 Ministerio de Cultura

eugilij patientissimos reddit. ita ut eam quam persequebantur fidem. etiam cum effusione sui sanguinis propagarent. Ista sunt opera dei. que se cotidie una cum patre operari filius protestatur dicens. Pater meus usque modo operatur. et ego operor. De his operibus dei. beatus david in spiritu canens. Benedictus inquit dominus deus israel. qui facit mirabilia solus. De istis ezechiel amos propheta. Qui facit inquit omnia et convertit ea et transmutat in matutinum umbram mortis. Hec nempe est immutatio dextere excelsi. De hac salutari operatione dei. orat propheta dominum dicens. Confirma deus hoc. quod operatus es in nobis. Ut per inmutationem illas secretas et absconditas dispensationes dei. quas intra se peculiariter exerceri mens sanctorum omnium momentis singulis intuetur. et illam celestem infusionem. letitie spiritalis. qua deiectus animus inspirati gaudii alacritate sustollitur. Illos ignitos cordis excessus. et tam ineffabilia quam inaudita solatia gaudiorum. quibus non numquam ignavissimo stupore torpentes. ad orationem ferventissimam. tamquam de somno profundissimo suscitamur. hoc inquam est gaudium. de quo beatus apostolus. Quod oculus inquit non vidit. nec auris audivit. nec in cor hominis ascendit. id est ille quod terrenis vitiis ebetatus. adhuc homo est. et humanis inheret affectibus. nichilque de istis dei muneribus intuetur. Denique idem beatus apostolus. tamquam de se quam de similibus sibi. qui iam de humana conversatione discesserunt. subiecit dicens. Nobis autem revelavit deus per spiritum suum. .X. II.

In his igitur omnibus. quantum mens ad sublimiorem profecerit puritatem. tanto sublimius intuebitur deum. et admirationis intra semetipsam potius capiet incrementa. quam loquendi facultate. aut sermonem narrationis explanet. Ut enim virtutem facie huius experimentum percipe. ita explicare sermone non valebit expertus. Tamquam siquis dulcedinem mellis ei qui numquam quicquam dulce gustaverit. velit sermonibus enarrare. profecto nec ille saporis istius suavitatem. quam numquam ore percepit. auribus capiet. nec ille dulcedinem quam gustu voluntate cognovit. ullis poterit indicare. sed propria tantum agnitione suavitatis illectus. necesse est ut ex parte saporis iocunditatem intra semetipsum solummodo. tacitus admiretur. Ita igitur quisquis in hunc quem prediximus virtutum statum. meruerit pervenire. hec omnia que in suis peculiariter gratia dominus operatur. tacita intra se perlustrans. horum que omnia attonita consideratione flammato cum intimo cordis exclamavit affectu. Mira opera tua deus. et anima mea novit nimis. Istud igitur est mirabile opus dei.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

hoīem carneū. carnales affectus
ī carne positū. respuisse. ⁊ in tāta
rer̄ atq; īcursuū varietate. unū
tenere aīmi statū. atq; ī mobilem
ī omī accidentiū ꝑturbatiōe durare.
Qua ītute fundat' senex qdā. cum
apd alexādriā turbis infideliū cir
cūfus'. nō solū maledictis. ūer etiā
gūissimis īpellentiū urgueret̄ in
iuriis. ⁊ eiq; a subsanātib' diceret̄.
qd miracli xps ūr quē colitis fecit.
Ait ille. Ut inqt his ac maiorib' si inīu
leritis. n̄ movear n̄ cōfūdar iniuriis.
Quōm nos admiratio nō XIII. Coman'.
humanē hui' neq; terrene. s; plane
celestis atq; āglice castitatis. ita su
bito stupore cōfundit. ut timorem
magis de spatiosis īcutie. qm ad ex
petedā se nr̄os aīos ꝓuocaret. que
sum' ut nos de obseruatie q̄litate ac
tp̄is modo. qd adqri t ꝑfici ualeat.
doctina ꝑtissime disputatiōis īstituā.
q̄ten' ⁊ cōsumare eā posse credam'. ⁊
ad expetedā deinde spatio cōstituti
tp̄is armem. Incōꝑhensibilē naq;
eā ī carne hac positis. qdāmodo uidi
cam'. nisi nb ordo qdā ac uia qua
ad illā ualeat puenirį. certa ratiōe
Temerarium XIIII ceremon. ꝑdat.
satis ē. sup cōsūmatiōe hui' de qua
loqm̄. castitatis īstantia. ꝑserti uolu
tatū diūsitate. t uirui certamen

tp̄is desfinire mensurā. que non
facit ī istis materialib' artib'. ac uisi
bilib' disciplinis. discerni ꝑ. Scdm
uirtutem naq; aīmi. atq; īgenii q̄lita
te. necesse ē eas ab unoq; t celeri' ut
tardi' adꝑhendi. Ratiōem tamen
obseruatie ⁊ tp̄is modū. intra quē
ei possibilitas agnoscat'. cōstantissi
me possum' definire. Qisqs g extraet'
a cūctis cōfabulatiōib' otiosis. ⁊ morti
ficat' ab omī ira. ac sollicitudine
curaq; mūdana. aduob' tātū pari
matiis fuerit cotidiana refectiōe
cōtent'. ⁊ aque satietate substracta.
qete somni triū sine ut alii statuer'.
q̄tuor horar̄ spatio terminarit. n̄
tam labor aut cōtinētie hui' intu.
s; miseratiōe dn̄i eā se credidit adep
turū. q sine hac fide uana ē omis
laboris itentio. nō apli' qm. vi. me
sib' ꝑfectiōem istā īpossibilem s nō
ēe cognoscet. Euidēs tamē ē iā pri
me puritatis indiciū. iā pe eā de
ꝑpriis laboris īdustria. nō sꝑare. Si
enī uim ūsicti illi'. unqsq; ī uitate
cōcepit. nisi dn̄s hedificauit domū
i. l. q. e. e. Seqr ut nec de purita
tis sue meritis extollat'. intelliges ea
se nō sua diligētia. s; dn̄i misedia
cōsequtū. Nec cōtra alios inmiti ri
gore moueat'. sciēs humanā uirtutē
ītute. si eā ūt' diuina nō iuuerit.

paruį panis q̄ uulgo sic uocant

(c) 2006 Ministerio de Cultura

PRoinde unicuiq: nrm̄ XV. aduꝰ spm̄ fornicationis. totis uirib' desudanti. uictoria singlaris ē. & de uiuto conatꝰ sui remediū nō spare. Licet facilis ac plana omib' uideatr. tamē tā difficile ab icipientib; qm̄ ipsius castitatis pfectio possidetr. Nā cū ei particla puritatis arriserit. & cōtinuo i cōsciētie sue secretis elatiōe quadā subtilitr inlabente. sibimet blandiūtr. credēteq: eā se diligentie sue studio cōsecutos. Necesse est ut supno illo psidio paululū dnudati. tādiu illis qs diuina uirtꝰ extinxerat passio nib' opimantr. qndiu expientiā do cēte cognoscāt. se uirib' atq: idustria sua puritatis bonū obtinere nō posse. Et ut disputatioem nrām. de fine pfectissime castitatis. lōga lugubratiōe cōfectā. bruitr cōcludam'. In unum oñia que copiose sparsiq: digesta sūt colligētes. hec ē ɔsūmatio casti tatis. ut uigilātē incētiū oblectatio libidinis nulla pstringat. ut qes cētē. somnoꝝ nō fallat illusio. Sed cū dormiētē. tāti p sopite mētis in curiā. cōmotio carnis obrepserit. quadmmd sine ulla titillatiōe uolup tatis excitata ē. ita oē sine ullo pru ritu corpus cōqescat. Hec de castita tis fine qntū potuim'. nō ūbis sed expientia magistrāte digessimus.

Que hic; adesidiosis. ac negligentibus. arbitrer īpossibilia forsitā iudicāda. certꝰ tamē sum. a studiosis ac spalib' uiris. agnoscēda pariter ac pbanda. & atū nāq; iñr hoiem distat & hoiem. qntū & illa ad que anīi coꝛ tēdit intentio. ad inuicē disparant. idest int celū ab īferno. & xp̄s abelial. scdm sētentiā dn̄i saluatoris. Si qs mi mi nistrat. m. s. & u. u. s. e. & . m. m. e. Et itm̄. Ubi ē thesaurꝰ tuus. ibi est & coꝛ tuū. Hucusq; btatus ceremō. de castitatis pfectiōe disseruit. & ad mirabitinq: doctnā sublimissime puritatis tali smōe cōclusit. Suadens stupētib' anxijs nb. ut qa iā noctis pars maioꝛ effluxerat. tradita qeti paululū mēbra. natali sopōris cibo minime fraudarem'. Ne lāguēs toꝛ pore corpus sm̄. etiā mentis uigorem scē intentiōis amitteret.

Collatio. III. eiusdē senis ceremonis. de ptectione dei.

I. Dū ad sinaxim matutinā [deputret]

II. Interrogatio cur nō imita īmenī laborātis idustrie

III. Responsio qd sine adiutorio dī nō solū pfectio castitatis s; omino nich boi pfici possit.

IIII. Obiectio quadmd gentiles absq; grā di castimonia

V. Responsio d philosophoꝝ [h'uisse dicunt]

imaginaria castitate. [uideamus]

VI. Qd sine grā dī nullo i dustrios conatus exseq

(c) 2006 Ministerio de Cultura

vii. De principali proposito dei et prudentia cotidiana.
viii. De gratia dei et arbitrii libertate.
viiii. De uirtute bone uoluntatis nostre et gratia dei.
x. De liberi arbitrii infirmitate. [gratia dei.]
xi. Utrum bonam uoluntatem nostram sequatur an precedat
xii. Quod uoluntas bona non semper gratie dei non semper homini sit tribuenda.
xiii. Quod gratia dei humanum conatum compensare non possint.
xiiii. Quod temptationibus suis deus uirtutem humanam experiatur
xv. De multiplici uocationum gratia atque euocationum. [arbitrii.]
xvi. De gratia dei quod humane fidei transcendat angustias.
xvii. De inscrutabili dispensatione dei. [idoneum.]
xviii. Definitio patrum eo quod arbitrium ad saluandum non sit

Incipit liber XIII. De protectione dei.

Cum ad synaxim matutinam percepto paululum sopore remeantes senem operiremur, ingenti abbas germanus scrupulo mouebatur. quod in preterita disputatione cuius uirtus summum desiderium incognite nobis castitatis infuderat. uni adiectione sententie beatus senex uirtutum humane cassauerat industrie. astruens hominem quamuis summis ad bonam frugem uiribus enitatur, tamen bonorum compotem esse non posse. nisi id diuini tantum muneris largitate, non operis sui studio percepisset. hanc ergo questionem attonite uoluentibus nobis, progressus cella beatus cheremon. cum quedam nos inuicem mussitare sensisset. solito breuius orationum atque psalmorum persollempnitate transacta, causa quod mouet inquirit. Germanus.

Quantum excellentissime magister sublimitatem uirtutis que nocturna disputatione patefacta est. pene ut ita dixerim, a fide possibilitatis excludit immensitate, tantum nobis pace tua dictum sit uidetur absurdum. si laborum stipendium. id est perfectio castitatis que instantia propriorum sudoris adquiritur. non specialiter laborantis deputetur industrie. Ineptum est enim ut si uideamus agricolam pro excultura terre inremissum studium impendere. non illius efficacie ascribamus effectum.

Hoc ipsum quod proposuistis Cheremon. exemplo euidenti adprobatur. nichil posse proficere sine adiutorio dei laborantis industria. Nec enim agricola cum omnes conatus suos in excolendis expendit terris. confestim esse prouentum segetum et ubertatem frugum, sue potius industrie deputare. quam irritam esse frequenter expertus est. nisi eam hec pluuiarum oportunitas et hiemis tranquilla serenitas adsequatur. ita ut adultos iam fructus ac perfecta maturitate solidatos. quodammodo de manu tenentium uiderimus plerumque preceptos. Nichilque laborantibus illam ingentem sudoris instantiam contulisse. que non fuit domini opitulatione directa. Sic ergo inertibus agricolis qui suo frequenti uomere arua non subigunt. hanc ubertatem segetum pietas diuina non confert. ita laborantibus per

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sollicitudo nō ꝓderit. nisi misedia
dn̄i fuerit ꝓspata. In q̄ tam̄ huma
na supbia. nullaten⁹ se grā di l ere
q̄re l ad misocere cōtēdat. Participeq;
se i munib⁹ dei p hoc conet̄ inserere.
ut labore suum aut sudore ee diui
ne existimet largitatis. ac puentu
copiosissimar̄ frugū. industrie sue
m̄itis respōdisse gletur. Cōsideret nāq;
ac iudicia examinatiōe ꝓpendat. q̄d
ne ipsos q̄de conat⁹ q̄s p desiderio opu
lentie intent⁹ exercuit. suis uirib⁹ in
pede potuisset. nisi ei ad exercendū
om̄e op⁹ ruris. ꝓtectio di ac misedia
roborasset. 7 i efficax ei uolūtas fuiss;
ac ūtus. nisi etiā ꝑagēdi copiā que
nōnūq̄ l siccitatis l imbriū inmieta
te fraudat̄. diuina clem̄tia p̄stitiss;
Nā 7 cū boū uirt. 7 sanitas corpi.
7 omiū effectū opm actuūq; ꝓsꝑitas
adn̄o fuerit cōdonata. orādū ē ne
fiat eis sic̄ sc̄ptū ē. celū ereū 7 tīra
ferrea. 7 ne residuū locuste cōmedat
bruc⁹. 7 residuū bruci eruca deuoret.
7 residuū eruce rubigo cōsūmat.
Nec i hoc tātū eget diuinitatis auxilio
agricole laborātis industria. nisi ee
īsꝑatos auertat casus. q̄b⁹ ee si desiderata
fructuū fecūditate. ager fuerit
opimat⁹. nō solū spei sue uana ex
pectatiōe frustrabit. uer ee ꝓcep
turū 7 recōditurū iā l i area. ut
i orrea frugū ubertate fraudabit.
Ex q̄b⁹ manifeste colligit. nō solū actuū
ueř ee cogitationum bōarū ex dō ee
principiū. q̄ nob 7 initia scē uolūtatis
īspirat. 7 uirtute atq; oportunitate
eoꝝ que recte cupim⁹ tribuit ꝑagēdi.
Omne enī datū bonū. 7 om̄e donum
pfectū desursū ē. descēdēs a patre lu
minū. Qui 7 icipit que bōa sūt 7 exeq̄r.
7 cōsūmat in nob. dicēte apl̄o. Qui aūt
dat sem̄ seminān. 7 panē ad mādu
cādū p̄stabit. 7 multiplicabit seme
urm̄. 7 crescere faciet sem̄ iustitie
urē. Nrm̄ ū ē ut cotidie a trahē
tē nos grā dei. humilit̄ cōsequam̄.
l certe dura ceruice 7 icircūcisis ut
sc̄ptū ē aurib⁹ eidē resistentes. per
therimiā mereamur audire. Nūq̄d qui
cadit nō resurget. aut q̄ auersus ē
nō reuertet. q̄re g auersus ē ppl̄s iste i
ihrl̄m auersiōe cōtēptiosa. Indurauer̄
ceruices suas. 7 noluerūt reuerti. .XIII.

HVIC SENSVI cui pietas Germanus
abrupte aut nō p̄ ipbari. illud
uidet obsistere. q̄d ad destructionem
liberi tendit arbitrii. Nā cū multos
gentiliū q̄ nunq; diuini adiutorii grām
nō merent̄. nō solū frugalitatis
atq; patientie. s; q̄d magis mirū ē.
etiā castitatis uideam⁹ fulgere uirtu
tib⁹. quomodo captiuato libe uolūtatis
arbitrio. di mun̄e collate illis fuisse

(c) 2006 Ministerio de Cultura

credende sunt. cum utique mundane sa
pientie sectatores non solum dei gratiam
sed ipsum etiam verum deum penitus ignorantes
quantum vel serie lectionis vel quorundam traditione
cognovimus. summam castimonie puritatem
proprii laboris industria possedisse dicantur.

Gratum mihi est quod a vobis summo .v. Ceremon.
agnoscende veritatis amore flammantium
in. quandam etiam inepta proponitis. quo obiectione
probatio atque ut ita dixerim. explora
tio catholice fidei virtus appareat. Quis
etiam enim sapiens tam contrariis propositionibus
utetur. ut celestem castimonie puritatem.
quam esterna die non per dei gratiam. morta
lium cuiquam asserebatis posse conferri. Nunc
eandem etiam gentilibus crederetis virtute
propria fuisse concessam. Sed quia hec exploranda
procul dubio. ut dictum est studio veritatis op
ponitis. quid de his teneamus adtendite. Primum
philosophos nequaquam credendum est talem
animi castitatem. qualis a nobis exigitur executos.
quibus iniungitur ut non solum fornicatio. sed
ne inmunditia quidem nominetur in nobis. Habuerunt
autem illi quandam NEPIRHN hoc est por
tiunculam castitatis. idest abstinentiam
carnis. ut tantum a coitu libidinem cohor
cerent. hanc autem internam mentis ac perpetuam
corporis puritatem. non dicam opere adsequi.
sed ne cogitatione potuerunt. Denique famo
sissimus ille ipsorum socrates. hoc ut ipsi con
celebrant de se non erubuit profiteri. Nam
cum intuens eum quidam ΦICIOΓNOΛOM

MANA ΤΑΕ ΡΑ ΕΛΟΤ. idest oculi cor
ruptoris puerorum. et irruentes in eum discipuli
illatum magistro vellent ulcisci convicium.
indignationem eorum hac dicitur compescuisse sen
tentia ΠΑΥCΑCΘΕ ΕΤΑΙΡΟΙ ΕΙΜΙ ΓΑΡ ΕΠΕΧΩ
ΕΡΕΖΗΟ idest quiescite sodales. etenim
sum. sed contineo. Apertissime igitur non solum
a sententia nostra. sed etiam ipsorum professione
monstratur. consummationem tantummodo in
pudicitie. idest commixtionis turpitudi
ne invitam ab illis necessitate compressam.
non tamen desiderium de cordibus eorum et ob
lectationem illius passionis exclusam. Cum quanto
autem horrore proferenda est illa sententia
diogenis. factum enim quod philosophus mundi
huius tamquam quiddam memorabile proferre
non puduit. neque dici a nobis sine verecun
dia neque audiri potest. Nam cuidam in adul
terii crimine puniendo. ut ferunt ait.
ΤΟ ΔΩΡΕΑΝ ΠΩΛΟΥΜΕΝΟΝ ΘΑΝΑΤΩ
ΜΗ ΑΓΟΡΑΖΕ. idest quod gratis venditur.
morte noli emere. Constat igitur illos vere
castitatis que a nobis expetitur. non agno
visse virtutem. Et ideo satis certum est circum
cisionem cordis. que in spiritu est. non posse
nisi dei tantum munere possideri. que eis inesse
solummodo. qui deo tota spiritus sui contritione

deserviunt.

Et ideo licet in .vi.
multis et in omnibus possit ostendi semper
auxilio dei homines indigere. nec aliquid
humanam fragilitatem quod ad salutem
pertinet per se solam idest sine adiutorio

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dei posse pficere. In nullo tam euidenti
qm in adquisitione atque custodia castita
tis ostendit. Ut enim tantis sup de integra
tis ei difficultate disputatio differatur:
de instrumentis ei breuiter intim disputem.
Qs pualeat queso quis feruens spu. ut
squalore solitudinis t sicci panis no
dica cotidiana esuriem. s; ipsa sati
tate nulla hoium laude suffultus. suis
uirib' obtinere. Qs aque ppetuam
sitim. sine dni cosolatioe totare illuq;
dulce, ac delectabilem matutinu sopo
rem humanis fraudare oculis. et int
minnos horar quinoz omem quetis
refectioem iugi possit lege cocludere.
Qs id sinente lectiois istantia? qs iure
missa opis sedulitate. nullu psentis
huic comodu captans. absq; gra di
explere sufficiat. Que oia sic desi
dari ante. iugit absq; diuina ispira
tioe no possunt. ita n pfici qde sine ei
auxilio ullatenn quunt. Et ut hec ad
no solu pbate nb experientie discipli
na. s; etia certis i dictis et argumtis
manifestiora reddam. Nonne i mltis
que utilit obtam implere. cu deside
rij plen' ardor ac uoluntas pfecta no
desit. inpellans queq; fragilitas
cassat nota cocepta. Nec pposito nro
adsistit effectus. nisi int' pficiedi
fuerit dni miseratioe donata. Ita
ut cu sit innumera multitudo illoz. q
fidelit iuitu studiis desidant inhe
rere. summa tam eoz q hec pficere
atq; tolare pualant. inuenias raritate.
te. Ut pterminta qd ne te qde cu oio
nulla nos arcet infirmitas. factas
inuisa que uolum pagendi nre
subiacet potestati. Na neq; remotiois
silentiu. n districtioem ieiunioz. n
lectiois instantia, etia illo q possimus
tpre. p nro arbitro retentam. s; qbda
occurentib' cais. de intissem frequnter
retrahim. a salutarib' istitutis. Ita ut
ut loci t tpis copiam. iq hec exerce
possim'. necesse sit nb adno depcari.
Nec sufficere nb id qd possum certu e.
nisi de oportunitas pagendi. ea que
nb utiq possibilia sut adno tbuat.
De qb' et apls. Qm uolum inqt uenire
ad nos et semel et itm. et ipediuit nos
sathanas. ita ut nonnq nos etia utilit
ab istis sentiam nos spalib' studiis
auocari. Ut dnu nolentib' nb inter
rupit nri curs' intentio. et ifirmi
tate carnis aliqd relaxam. de inuit
ad salutate pseuerantia reseruam,
de qua dispensatioe di. simile aliqd
tatus apls. Ppter qd inqt ter dnm
rogaui. ut discederet a me. et dixit m.
Sufficit t gra mea. na uirtus i i. p. Et
itm. Qd enim orem'. sedm qd opor;
PRopositu naq; .vii. sinescem'.
di q no ob hoc hoiem fecerat ut piret.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sed ut in perpetuum uiueret manet immobilis. Cum uirginitas cum bone uoluntatis in nobis quantulumcumque scintillam enituisse prospexerit. et quam ipse tamquam de dura scilicet nostri cordis excluderit: confouet eam et exsuscitat. suaque inspiratione confortat. Volens omnes homines saluos fieri: et ad agnitionem ueritatis uenire. Quia non est inquit uoluntas ante patrem uestrum. qui in celis est. ut pereat unus ex pusillis istis. Et iterum. Nec uult inquit deus perire animam. sed retractat cogitans. ne penitus pereat qui abiectus est. Verax namque est et non mentitur. cum obtestatione definiens. Viuo ego dicit dominus quia nolo mortem impii. s. u. c. a. u. s. et u. Qui enim ut pereat unus ex pusillis non habet uoluntatem. quomodo sine ingenti sacrilegio putandus est non uniuersaliter omnes. sed quosdam saluos fieri uelle. Quicumque ergo pereunt contra illius pereunt uoluntatem. ita eo contra unumquemque eorum cotidie proclamante.

Conuertimini a uiis uestris pessimis. et quare moriemini domus israel. Et iterum. Quotiens uolui congregare filios tuos s. g. c. p. s. s. a. et n. Et quare inquit auersus est populus iste in ierusalem auersione contentiosa. indurauerunt ceruices suas noluerunt reuerti.

Isto est quod cotidie christi gratia: que deum uult omnes homines saluos fieri. et ad agnitionem ueritatis uenire. cunctos absque ulla exceptione conuocat dicens. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et ego reficiam uos. Si autem non omnes uniuersaliter. sed quosdam aduocat: sequitur ut nec omnes sint honerati. et originali et actuali peccato. nec uera sit illa sententia. Omnes enim peccauerunt et egent gloria dei. nec per omnes homines mors pertransisse credatur. Et in tantum quidem pereunt. omnes contra dei pereunt uoluntatem. ut nec ipsam mortem deus fecisse credatur. ita scriptura testante. Quia deus mortem non fecit nec letatur in perditione uiuorum. Et inde est quod plerumque dum pro bonis contraria postulamus. et tardius uel nequaquam nostram exaudiat orationem. Et rursus ea que credimus esse contraria. utilia et benignissimus medicus etiam inuitis nobis dominus inferre dignatur. Ac non numquam perniciosas dispositiones nostras taliaque conatus ab affectu detestabili retardat ac reuocat. ac properantes ad mortem. retrahit ad salutem. et de ipsis faucibus extrahit ignorantes. VIII.

Quam curam atque prudentiam circa nos suam. sub figura meretricis israhelitice et perniciosa ad idolorum cultum alacritate tendentis. per osee prophetam sermo diuinus eleganter expressit. dicens namque ea. Vadam post amatores meos qui dant panes mihi et aquas meas. lanam meam et linum meum. oleum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

meum. et potum meum. Respondit. salutem
eius non voluntati consulens. divina dig
natio. Ecce ego sepiam vias eius spinis.
et sepiam eam maceria. et semitas
suas non inveniet. et sequetur amato
res suos, et non adprehendet. et queret
eos nec inveniet illos. et dicet. Re
vertar ad virum meum priorem. quia mihi bene
erat tunc magis quam nunc. Ac rursus
contumacias nostras atque contemptus quibus
eum ad salutares invitantem. recursus
rebelli spiritu dedignamur. tali compa
ratione describit et dicit inquit. Patrem
vocabis me. et post me ingredi non
cessabis. Sed quomodo si contempnat mulier
amatorem suum. sic contempsisti me domus
israel ait dominus. Satis congrue quam ille in
adultere comparaverat. a suo coniuge dis
cedenti. amorem quoque ac perseverantiam
benignitatis sue. viro qui fornicantem non
deserit. comparavit. Pietas enim ac di
lectio dei. quam circa humanum genus.
semper impendit. eo quod nullis ita vincatur
iniuriis. ut a cura mentis salutis abscedat.
et quodam superata iniquitatibus nostris a prin
cipali suo proposito revocetur. magis
ipse exprimi alia comparatione non potuit.
quam exemplo viri ardentissimo amore
feminam diligentis. Qui quanto magis neglegi se ac
despici ab ea senserit. tanto vehemen
tiore circa eam zeli amore flammatur.
Adeo ergo inseparabilis nobis semper divina
protectio. tantaque est erga creaturam
suam. pietas creatoris. ut non solum
comitetur eam. sed etiam precedat iugiter
providentia. Quam expertus propheta. apertissi
me confitetur dicens. Deus meus. misericordia eius
preveniet me. Qui cum in nobis ortum quendam
bone voluntatis inspexerit. illuminat
eam confestim atque confortat. et incitat ad
salutem. incrementum tribuens ei. quam
vel ipse plantabit. vel nostro conatu viderit
emersisse. Nam antequam clament inquit.
ego audiam. adhuc loquentibus eis ego
audiam. Et iterum. Ad vocem clamoris tui
statim ut audierit. respondebit tibi.
Et non solum sancta desideria benignus inspi
rat. sed etiam occasiones perstruit vite. et
oportunitatem boni effectus. ac saluta
ris directionem demonstrat errantibus.

Unde non facile humana ix.
ratione discernitur. quemadmodum dominus peten
tibus tribuat. a querentibus inveniatur.
aperiat pulsantibus. Et rursus inve
niatur a non querentibus se. palam appareat
inter illos qui eum non interrogabant. et tota
die expandat manus suas. ad populum
non credentem sibi. et contradicentem resisten
tes. ac longe positos vocet. invitos ad
trahat ad salutem. peccare cupienti
bus explende copiam subtrahat volun
tatis. ad nequitiam properantibus benignus
obsistat. Cui autem non facile pateat.
quemadmodo salutis summa nostro tribuatur

(c) 2006 Ministerio de Cultura

arbitrio de quo dicitur. Si volueritis et audieritis me. que bona sunt terre manducabitis. et quomodo non volentis neque currentis, sed miserantis sit dei. Quid est sit illud quod reddet deus unicuique secundum opera eius. et deus est qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate. et hoc non ex vobis sed dei donum est. non ex operibus ne quis glorietur. Quid sit est illud quod dicitur. Appropinquate domino et appropinquabit vobis. Et quod alibi dicit. Nemo venit ad me nisi pater qui misit me adtraxerit eum. Quid sit quod dicitur. rectos cursus fac pedibus tuis. et vias tuas dirige. Et quid sit quod orantes dicimus dirige in conspectu tuo viam meam. et perfice gressus meos in semitis tuis. ut non moveantur vestigia mea. Quid sit quod iterum commonet. Facite vobis cor novum et spiritum novum. et quid sit illud quod repromittit. Dabo eis cor novum et spiritum novum tribuam in visceribus eorum. Et auferam cor lapideum de carne eorum et dabo eis cor carneum. ut in preceptis meis ambulent. et iudicia mea custodiant. Quid sit quod precepit dominus dicens. Lava a malitia tua cor tuum iherusalem ut salva fias. Et quid sit quod id ipsum propheta a domino postulat dicens. Cor mundum crea in me deus. Et iterum. Lavabis me et super nivem dealbabor. Quid sit quod ad nos dicitur. Illuminate vobis lumen scientie. et quid sit quod de deo dicitur. Qui docet hominem scientiam. Et dominus illuminat cecos. Et certe quod orantes dicimus cum propheta. Illumina oculos meos ne umquam obdormiam in mortem. Nisi quod in his omnibus et gratia dei et libertas nostri declaratur arbitrii. Et quod esse suis inditum declaratur motibus. ut homo ad virtutum appetitus possit extendi. semper tamen a domino indigeat adiuvari. nec enim cum voluerit quis sanitate perfruitur. aut de egritudinis morbo pro arbitrii sui desiderio liberatur. Quid autem prodest sanitatis gratiam concupisse. nisi deus qui vite ipsius usum tribuit et vigorem incolumitatis impertiat. Ut autem evidentius clareat. de per nature bonum quod beneficio creatoris indultum est. nonnumquam bonarum voluntatum prodire principia. que tamen nisi a domino dirigantur. ad consummationem virtutum pervenire non possunt. apostolus testatur dicens. Velle enim adiacet mihi perficere autem bonum non invenio. .x.

Nam libertatem scriptura divina nostri confirmat arbitrii. dicens. Omni custodia serva cor tuum. Sed infirmitatem eius apostolus manifestat dicens. Dominus custodiat corda vestra et intelligentias vestras in christo ihesu. Virtutem liberi arbitrii david enuntiat dicens. Inclinavi cor meum ad faciendas iustificationes tuas. Sed infirmitatem eius idem orans similiter docet. Inclina deus cor meum in testimonia tua et non in avaritiam. Salomon quoque. Inclinet inquiens dominus corda nostra ad se. ut ambulemus in universis viis eius et custodiamus mandata eius.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

⁊ cerimonias ⁊ iudicia eius. Potestatem
designat arbitrii nostri psalmographus
dicens. Cohibe linguam tuam a malo ⁊
l. t. n. l. d. Infirmitatem eius nostra prestatur
oratio, dicentibus nobis. Pone domine custodiam
o. m. ⁊ h. c. l. m. Arbitrii nostri facultas
a domino declaratur cum dicitur. Solue uin
cla colli tui captiua filia syon. Fra
gilitatem eius propheta decantat dicens. Domine
solue compeditos, et disrupisti uincula
4 mea. t. s. h. l. Audiuimus in euangelio dominum
conuocantem ut ad eum per liberum properemus arbi
trium. Uenite ad me omnes qui laboratis
⁊ h. e. ⁊ e. u. r. Sed infirmitatem eius
idem dominus prestatur dicens. Nemo potest
uenire ad me, nisi pater qui misit me
5 adtraxerit eum. Apostolus liberum arbitrium
nostrum indicat dicens. Sic currite ut
conprehendatis. Sed infirmitatem eius iohannes
baptista testatur cum ait. Non potest homo
accipere a se quicquam nisi fuerit ei datum
de celo. Iubemur animas nostras sollicite
custodire propheta dicente. Custodite
animas uestras; sed eodem spiritu alius propheta
proclamat. Nisi dominus custodierit ciuita
tem in uanum uigilant qui custodiunt eam.
8 Apostolus philippensibus scribens ut liberum
eorum designaret arbitrium, cum metu ⁊ tre
more inquit uestram salutem operamini; sed
ut infirmitatem eius ostenderet adiungit.
Deus est enim qui operatur in nobis ⁊ uelle ⁊ perficere
pro bona uoluntate. Ita sunt hec quodammodo

indiscrete permixta atque confusa, ut
quid ex quo pendeat inter multos magna
questione uoluatur, id est utrum quia initium
bone uoluntatis prebuerimus misereatur
nostri deus, an quia deus misereatur consequamur
bone uoluntatis initium. Multi enim singula
hec credentes ac iusto amplius asserentes
uariis sibique contrariis sunt erroribus
inuoluti. Si enim dixerimus nostrum esse bone
principium uoluntatis, quid fuit in persecuto
re paulo, quid in publicano matheo,
quorum unus cruore ac suppliciis innocentium,
alius uiolentiis ac rapinis publicis incu
bans, adtrahitur ad salutem. Si uero a gratia
dei semper inspirari bone uoluntatis principia
dixerimus, quid de zachei fide, quid de illius
in cruce latronis pietate dicemus, qui desi
derio suo uim quandam regnis celestibus
inferentes specialia uocationis monita pre
uenerunt. Consummationem uero uirtutum
⁊ exsecutionem mandatorum dei si nostro
deputauerimus arbitrio, quomodo orabimus
confirma hoc deus quod operatus es in nobis ⁊ opera
manuum nostrarum dirige in nos. Scimus ad
maledicendum israhel balaam fuisse conduc
tum, sed uidemus maledicere cupienti non
fuisse permissum. Custoditur abimelech
ne rebeccam tangens peccet in deum.
Ioseph fratrum liuore distrahitur, ut descen
sio filiorum israhel in egypto fieret, et illis
de germani nece tractantibus futurę
famis remedia pararentur. Quod idem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ioseph a fratribus agnitus. manifestat di
cens. Nolite pavere nec durum vobis videatur
quod vendidistis me in his regionibus. Pro sa
lute enim vestra premisit me dominus ante
vos. Et infra. Premisit me dominus ut reser
vemini super terram: et escas ad vivendum
habere possitis. Non vestro consilio sed
voluntate dei missus sum: qui fecit me
quasi patrem pharaonis. et dominum totius domus
eius et principem in omni terra egipti. Et rursum
post obitum patris formidantibus fratribus
suspitionem timoris auferens. nolite
inquit timere. Numquid dei possumus resistere
voluntati? vos cogitastis adversum me
malum. et deus vertit illud in bonum. Ut exal
taret me sicut in presentiarum cernitis. ut
salvos faceret populos multos. Quod etiam
beatus david eque nomine te factum in
psalmo centesimo quarto similiter
declaravit dicens. Et vocavit famem
super terram: et omne firmamentum panis
contrivit. Misit a. e. v. i. s. ve. i. Hec
quoque duo id est gratia dei vel liberum arbitrium.
sibi quidem invicem videntur adversa. sed utraque
concordant. et utraque nos pariter debere
suscipere. pietatis ratione colligimus. Ne
unum horum homini subtrahentes. ecclesiastice
fidei regulam excessisse videamur.
Nam cum viderit nos deus ad bonum velle
deflectere. occurrit. dirigit. atque con
fortat. Ad vocem enim clamoris tui.
statim ut audierit. respondebit tibi.

Et invoca me inquit in die tribulationis:
et eripiam te. et glorificabis me. Et rursum
si nos nolle vel intepuisse perspexerit. et
ad orationes salutiferas admonet
cordibus nostris: quibus voluntas bona vel
reparatur vel formetur in nobis. Nec enim talem
deus hominem fecisse credendus est. qui nec
velit umquam nec possit bonum. Alioquin
nec liberum ei permisit arbitrium. si ei tan
tummodo malum ut vellet et posset. bonum
vero a semetipso nec velle nec posse concessit.
Et quomodo stabit illa domini post prevaricationem
primi hominis prolata sententia. Ecce adam
factus est sicut unus ex nobis. sciens bonum et
malum. Non enim talis fuisse ante putan
dus est. qui boni esset prorsus ignarus. Alioqui
tur quoddam irrationabile. atque insensatum
animal. eum fuisse formatum. fatendum est.
Quod satis absurdum atque a catholica fide
omnimodis alienum est. Quin immo secundum
sapientissimi salomonis sententiam. Fecit
deus hominem rectum. id est ut tantummodo
boni scientia iugiter perfrueretur. Sed ipsi
quesierunt cogitationes multas. Facti enim
sunt ut dictum est scientes bonum et malum.
Concepit ergo adam post prevaricationem quam non
habuerat scientiam mali. boni vero scientiam
quam acceperat. non amisit. Denique
non amisisse humanum genus post prevari
cationem ade scientiam boni. et apostoli sententia
evidentissime declarat. qua dicit. xi.
Cum enim gentes que legem non habent

(c) 2006 Ministerio de Cultura

natalis. ea que legis sunt faciunt.
hi legem non habentes ipsi sibi sunt lex.
qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus
suis. testimonium reddente eis conscien
tia sua. et inter se invicem cogitationibus
accusantibus aut etiam defendentibus. in die
qua iudicabit deus occulta hominum. Quo
sensu etiam dominus per prophetam increpat in
deorum non natalem sed voluntariam ceci
tatem. quam ipsi sibi contumaciter inferebant.
Surdi inquit audite. et ceci intuemini
ad videndum. Quis surdus nisi servus
meus. et cecus. nisi ad quem nuntios meos
misi. Et ne forte hanc eorum cecitatem
aliquis nature non voluntati possit ad
scribere: alibi ait. Educ foras populum
cecum. et oculos habentem. surdum. et au
res sunt ei. Et iterum. Oculos habentes inquit
oculos non videtis. et aures. et non au
ditis. Dominus etiam in evangelio. quia videntes
inquit non vident. et audientes non audi
unt. neque intelligunt. et adimpletur in
eis prophetia ysaie dicentis. Auditu
audietis. et non intelligetis. et videntes
videbitis. et non videbitis. Incrassatum
est enim cor populi huius. et auribus graviter
audierunt. et oculos suos clauserunt.
nequando videant oculis. et auribus audi
ant. et corde intelligant. et convertantur
et sanem illos. Denique inpossibilita
tem boni in eis etiam signaret. increpans
phariseos. Quid autem inquit etiam ex vobis ipsis.

non iudicatis quod iustum est. Quod utique
non eis diceret. nisi eos iudicio natali
id quod equum est scisset posse discernere.
Verum cavendum nobis est ne ita ad deum omnia
sanctorum merita referamus. ut nichil id quod
malum atque perversum est humane adscri
bamus nature. In quo quidem sapientissimi sa
lomonis immo domini cuius hec verba sunt.
testimonio confutamur. Ita enim cum con
summata templi extructione oraret
effatus est. Voluitque david pater meus edificare
domum nomini domini dei israel. et ait dominus
ad david patrem meum. Quod cogitasti in corde
tuo edificare domum nomini meo. bene
fecisti hoc ipsum mente pertractans. Ve
rumtamen tu non edificabis domum nomini
meo. Hec ergo cogitatio atque tractatus
regis david. utrum ne bonus et ex deo.
an malus et ab homine fuisse dicendus est.
Si enim bona atque ex deo fuit illa cogi
tatio. cur ab eo a quo inspirata est. eidem
negatur effectus. Si autem mala et ex
homine fuit. cur laudatur a domino. Restat
ergo ut et bona ex homine fuisse credatur.
in quem modum et nostras cotidie cogita
tiones possumus iudicare. Neque enim aut
soli david bonum ex semetipso cogitare
concessum est. aut nobis nequid boni umquam
sapere aut cogitare possumus. natalis
Dubitari ergo [illegible] denegatur.
non potest inesse quidem omni anime humane
natali virtutum semina. beneficio creatoris

(c) 20.. Ministerio de Cultura

inserta. S; nisi hec opitulatione di
fuerit excitata. ad incrementu pfectionis
no poterit puenire. qa scdm beatum
aptlm. neq; q plantat e aliqd neq; q
rigat. s; q incrementu dat ds; Adiacere
at hoi i quibib; parte arbitrii liber
tate. ee liber ille q dr pastoris aptis
sime docere: i q unicuiq; nrm duos
agli adherere dr: idest boni 7 mali.
In hois u obtione cosistere. ut eligat
que seqt. Et ideo manet i hoie libu
sep arbitrium: qd gra di possit t ne
1 gligere t amare. No eni pcepisset apls
dicens. Cu metu 7 tremore uram
salute opamini: ni scisset ea t excoli
anb posse t negligi. S; ne credent
se ad opus salutis diuino auxilio no
egere: subiungit. Ds e eni q opat i
ub 7 uelle 7 pficere p boa uoluntate.
2 Et ideo thimotheu mones. noli igt
negligere gram di que e in te. Et itm.
Ob qua causa admoneo te: ut resus
cites gram di que e in te. Et ipm est
qd ee corinthijs scribens. ortat 7 comō
net: ne idignos se gre di infruc
tuosis opib exibent. dicens. Adiu
uantes at obsecram: ne i uacuu gra
di recipiatis. Qua sine dubio q i
uacuu recepat simo: no pfuit illi
pceptio gre saluatoris. Qua no pre
cepit ti pet maluit obedire. dicentis.
Penitencia age ab hac neqtia tua. 7

ora dnm si forte remittat t hec cogi
tatio cordis tui. In felle eni amari
tudinis 7 obligatione iniqtatis. uideo
te ee. Preuenit g hois uoluntate gra 3
dr. Ds mis miscda ei p. me. 7 rursu
Dm remorate atq; utilit qdam sus
tinere. ut nrm expiat arbitriu. uolu
tas pueniat nra. cu dr. Et mane oro
mea. pueniet te. Et itm. Preueni in
maturitate. 7 exclamaui. Et itm. Pre
uenerunt oculi mei ad te diluculo. Aduo
cat nos ee 7 inuitat. cu dicit. Tota
die expandi man meas ad pplm no
credentem. 7 contradicentem m. Et inuitat
anb. cu dns ei. Tota die expandi ma
nus meas ad te. Expectat nos cu dr 4
p pphetam. Propterea expectat dns. ut
misereat uri. Et expectat anb. cu dicim.
Expectans expectaui dnm. 7 respexit
me. 7 expectaba salutare tuu dne.
Cofortat nos. cu dicit. Et ego erudi 5
ui 7 cofortaui brachia eoru: 7 ime
cogitauerunt malitia. Et ut nos met
ipsos cofortem. ortat cu dicit. Co
fortate man dissolutas. 7 g. d. r.
Clamat ihs. Siqs sitit ueniat ad me. 1
7 bibat. Clamat ee ad eu ppha. La
boraui clamas. rauce facte sut fauces
mee: d. o. m. d. s. i d m. Querit 8
nos dns dices. Quesiui 7 no erat
uir: uocaui 7 no erat q respoderet.
Qrit 7 ipse flebiliter a sposa coquerente.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

I ncubili meo in noctib; quesiui quē
dilexit anima mea. quesiui & nō inueni.
Vocaui eū & nō respondit m. xiii.
Et ita semp grā dei. nō i bonam
partē coopat arbitrio. atq; i omib; illd
adiuuat. ptegit. atq; defendit. ut nō
nūq oē ab eo qsdā conat hōe uoluntatis
t erigat t expectet. Ne penit dormien
aut inerti otio dissoluto. sua dona
cōferre uideat. Occasiões qdā qrens
qb; humane segnitie torpore discusso.
nō irrationabilis munificentie sue lar
gitas uideat. dū eā sub colore cuiusdā
desiderii ac laboris ipti. Et nichomi
nus grā di gratuita pseuerat. dū
exiguis qbdā paruisq; conatib. tantā
imortalitatis glam. tanta phenis beati
tudinis dona. iextimabili tribuit
largitate. Nec enim qa illi i cruce la
tronis pcesserat fides. ideo puitiadū
ē. nō ei beatā cōmorationē paradisi
gratuito ēē pmissā. Aut penitentiā dd
regis illā mei ubi. q dixit peccaui do
mino. duo tā grauia ei crimina & non
pocius clementia dei abstulisse credendū
ē. ut p natan pphetam mereret audi
re. Et dns trāstulit iniquitatē tuā nō
morieris. Qd qui homicidiū adulterio
addidit. utiq; sibi fuit arbitrii. Qd
āt arguit a ppha. diuine dignationis ē
grā. Rursū qd peccm suū humiliat
agnoscit. suū ē. Qd uero sub breuissimo
tpris pūcto. in dulgentiā tantorū
criminū pmeret. diui miseratis ē donū.
Et qd de hac tā breui cōfessione & icōpa
bilis diuine retributionis inmensitate
dicam. cū beatus aplus ad illā mag
nitudinē future remunerationis aspiciens.
qd de illis tā imanis psecutioib; suis
cōsiderare pnunciauerit. pfacilis sit. Ná
momentaneū hi inqt & leue tribulationis
nre. sup modū ultra cōpationē. eter
nū pōdus glē opat in nb. Deq alibi.
cōstant enūtiat dicens. Quia nō sunt
cōdigne passiones hs tpis ad futurā glam que
reuelabit i nb. Qntulib; g erga fue
rit humana fragilitas. future retribu
tionis par ēē nō potit. Nec ita laborib
suis diuinā innuuere grām. ut non
sep gratuita pseueret. Et ideo pdicatus
mgr gentiū. lic; grā di aptatus
grdū sortitū se fuisse testet dicens.
Grā āt di sū id qd sū. tam se q; diui
ne grē respondisse pnuntiat dicens.
Et grā di i me uacua nō fuit. s; abū
dantius illis omib; laboraui. Nō ego āt.
s; grā di mecū. Ná cū dicat laboraui.
conatū ppri signat arbitrii. Cū dic
nō ego āt s; grā di mecū. uirtute di
uine ptectionis ostendit. Cū dic mecū.
nō otioso neq; securo. s; laborāti atq;
sudanti. eā coopatā fuisse declarat.
Quod oē in iob pbatissimo xiiii.
atleta suo. cū eū dbts expetisset ad

(c) 2006 Ministerio de Cultura

singlare certamen. diuinā legimus
puidisse iustitiam. Sicut eni contra ini
micū nō sua uirtute sed dī solus fuis
set gra ptegente cōgressus. & absq; ulla
uirtute patientie sue. diuina tantū
opitulatiōe suffultus. m̄tiplices illas
ac tota inimici crudelitate quesitas
tēptatiōnū moles. & certa ptulisset.
q̄m nō illā calūpniosā. dbls quā
p̄emiserat uoce ad ūs cū iusti tt'ass;.

Nunquid gratis iob colit dnm. nōne tu
uallasti eū & omēm substantiam ei' per
cuitū. S; aufer manū tuā. idest
sine eū mecū suis uirib' ccertare.
& nisi i fatiē bnedixerit t. S; cum
nulla hmodi quermoniā calūp
nios' hostis p' cōflictū audeat itare.
nō dī s; illi uirib' se uictū cōfitet'.
Liceat c' gra dī illi nō in totum
dfuisse crededa sit. que tātā tēpta
toi tēptādi tbuit potestatem.
q̄ntā & illū resistendi nouerat
habe itutē. Nō eū ab illi' ipug
natiōe sic ptegens. ut nullū uir
tuti humane relinquerat locū. s;
h tātū parcas. neuolentissimi ui mē.
animā ei' amēte fatiens. & ipotentē sensu.
ipari eū atq; inīq certamīs pōde.
pgrauaret. Qd g solat indidū tēp
tare dns fidē nrām. ut fortior &
glosior fiat. euglia illi' centurionis
edoctim exeplo. cui puer cū seuer

utiq; potestate sermonis sui se dns
cura tur. offerre maluit p̄sentiā
corpalim dicens. Ego ueniā. & cu
rabo eū. S; illo hanc ei' oblatiōe
feruentiori fidei flagrātia supgre
diente. atq; dicente. Dne nō su dig
n' ut intres sub tectū mm. s; dic
tātū ūbo & sanabit puer m'. mi
ratur eū dns atq; cōlaudat. Cūctisq;
illis q ex isrt pplo crediderant p̄fert.
dicens. Amen dico ub. nō inueni tātā
fide i isrt. Quā explorationem fidei.
& i illo magnificētissimo patriar
cha. diuinā lgim dispensasse iu
stitiā. cū dr. Et factū ē p' hec. tēpta
uit ds abraā. Nō eni illā fidem
quā ei dns ispirauerat. s; illā qua
uocat semel & illuminat' adno p
arbitrij libtate poterat exiberi.
expiri uolant diuina iustitia. Un
nō imito fidei ei' cōstantia cōpbat.
atq; ad eū subueniente grā dei. qui
eū paulisp sub reliquit ut pbaret.
ita dr. Nō inferas manū tuā in
puer. neq; faciasei qcqm. Nūc ego
scio. qa times dnm tu. & nō peper
cisti filio tuo dilectissimo pp me.
Qd tēptatiōis gen ut q; ad pbatiōs
initū posse continge. In deutero
nomio q̄q satis euidenter alegis la
tore pdicat. Si surrexerit inter uo
pphā aut q somniū uidisse se dicat.

Nullius eni laudis esset ac
iusti si cū eo x qd ipse
donauat ptulisset.
Alioqn dixisset ami
dico ub nō dedi
tātam fidem
nec i isrt.

et praedixerit signum atque portentum, et evenerit quod locutus est, et dixerit tibi: Eamus et serviamus diis alienis quos ignoratis, ne audiatis verba prophetae illius aut somniatoris. Quia temptat te dominus deus tuus, utrum diligas eum in toto corde tuo et custodias mandata illius an non. Quid ergo? Cum illum prophetam aut somniatorem surgere permiserit deus, ita ne eos quorum fidem probare disponit protecturus esse credendus est, ut nullum penitus locum quo suis viribus cum temptatore confligant libero eorum reservet arbitrio? Et quid eos necesse est vel temptari, quos ita infirmos noverit ac fragiles, ut nequaquam virtute sua valeant resistere temptatori? Sed utique nec temptatori eos iustitia domini permisisset, nisi parem resistendi in eis scisset esse virtutem, qua possint aequitatis iudicio in utroque merito vel rei vel laudabiles iudicari.

Tale est et illud quod ab apostolo dicitur: Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. Temptatio vos non adprehendat nisi humana. Fidelis autem deus, qui non permittit vos temptari super id quod potestis, sed faciet cum temptatione etiam exitum, ut sustinere possitis. Cum enim dicit: qui stat videat ne cadat, sollicitam reddit arbitrii libertatem, quam utique noverat percepta gratia vel stare per industriam, vel cadere per neglegentiam posse. Cum autem infert: temptatio vos non adprehendat nisi humana, infirmitatem eorum et inconstantiam nec dum robore virtutis exprobrat, quia adhuc spiritalium nequitiarum turmis non poterant inpugnari, adversus quos se ipsum et illos perfectos cotidie noverat dimicare. De quibus ad Ephesios dicit: Iam non est nobis conluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, adversus spiritalia nequitiae in caelestibus. Cum vero subiungit: fidelis autem deus qui non permittit vos temptari super id quod potestis, non utique optat ut eos dominus temptari non permittat, sed ne supra id quod sustentare poterunt temptarentur. Illud enim indicat humani arbitrii facultatem, hoc vero domini gratiam temptationum luctamina moderantis ostendit.

In his igitur omnibus adprobatur, ita semper ad divinam gratiam arbitrium hominis incitare, ut illud non in omnibus tali protegat atque defendat, ut non etiam proprius eum conatibus congredi adversus spiritales faciat inimicos, quibus vel gratiam dei victor vel infirmitatem suam superatus intellegat, et ita discat non de sua fortitudine, sed divino semper sperare suffragio, atque ad suum semper recurrere protectorem. Et ut hoc non nostra coniectura, sed evidentioribus adhuc scripturae testimoniis adprobetur, illud quod in Iesu Naue legitur retractemus. Has inquit gentes dimisit dominus ac disperdere noluit, ut in eis experiretur Israhel utrum custodiret mandata domini dei sui. Et

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ut habent cōsuetudinē cū ostib' pr̄e
handi. Et ut icōp̄abilit' creatoris.
nr̄i clementiā mortale aliq̄d. nō p eq̄
litate pietatis. s; ex aliqua indulgē
tie similitudine cōparam'. Si nutrix
pia atq; sollicita diu sinu paruulū
gestat. ut q̄nq; ingredi doceat. eūdē
p̄mo eū reptare p̄mitt. deinde erectū
ut alt̄nis passib' innitat. dexte sue
iuuare sustentat. Mox paululū dere
lictū. si titubātē uiderit. p̄mi' adp̄
hēdit. 7 nutātē suscipit. lapsū erigit.
7 t arcet acasu. t cē decidere tuuter
sinens. eluat p' ruinā. Cū aūt eum
ad pueritiā t adolescētie ac iuuētu
tis pduxerit robur. q̄dā cē pondera
t labores q̄b' nō opp̄mat. s; exerceat
iniugit. 7 cū emulis decertare p̄mitit.
Quāto mag' celestis ille omniū pater. no
uit quē sinu grē sue gestet. quem
libe uolūtatis arbitio īscōspectu suo
exerceat ad uirtutē. Et tamē adiuuat
laborātē. exaudit iuocātē. nō deli
q̄t querētē. eripit d' piclo inuitum

PERQUE xv. Lāe nesciente.

Peuident' ostendr̄. inscrutabilia eē
iudicia di. 7 inuestigabiles uias ei'. q̄b'
ad salutē humanū adtrahit geni'.
q̄d cē euglicar' uocationū exemplis
possum' adp̄bare. Andreā nāq; ac
petrū cetosq; coaptos uidi de salutis
sue remedio cogitantes. spontanea
grē sue dignatiōe p̄elegit. Zacheū
ad cōspectū dnī fidelit' se extendētē.
7 exiguitatē stature sue sicomori cel
situdine subleuātē. nō solū suscepit.
uer' cē bnedictiōe choabitatiōis illus
trat. Inuitū ac repugnātē. adtrait
paulū. Aliū ita īsep̄abilit' p̄cepit' s
īherere. ut ei postulati breuissimas p̄
sepultura patris nō cōcedat indutias.
Cornelio p̄cib' 7 elemosinis iugiter in
sistēti. tu remuneratiōis uice uia salu
tis ostendit. eiq; anḡli uisitatione p̄a
pit. ut arcessiens petrū. uba salutis
ab eo q̄b' una cū omib' suis saluaret
agnoscat. Et ita multiformis illa sa
pientia di. salutē omniū multiplici atq;
īscrutabili pietate dispensat. ac sedm̄
capacitatē uniuscuiusq;. gratiā sue largi
tatis ip̄tit. Ut ipsas q̄q; curatiōes nō
sedm̄ uniformē maiestatis sue potē
tiā. s; sedm̄ m̄surā fidei i qua unū
q̄mq; reperit. t sic unicuiq; ipse
partit' ē maluerit exercē credente.
Hanc q; q̄d ad emundatiōem lepre sue. uo
luntas xp̄i sola sufficeret. sola uolūtati
sue curauit a ssensū dicēs. Uolo. mū
dare. Aliā p̄cati ut adueniēs p̄ īposi
tioēm man' sue. defunctā filiā suscita
ret. igress' domū ei'. eod' mō q̄ ille
sp̄auerat. id q̄d rogat' indulsit. Aliī
credēti sumā salutis. in ūbi ei' p̄cep
tioē cōsistere. ac respōdit. dic tatū

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uerbo et sanabitur puer meus. per sermonis
ipsius resolutos artus pristino robore soli
dauit dicens. Quid uultis ut faciam uobis.
Aliis ignorantia magna quia id quod concupierat.
obtinere benignitas ostendit ingens. Si cre
dideris uidebis gloriam dei. Inter alios ita uir
tutis curationum affluentiam effudit. ut
de eis euangelista commemoret. et curauit
omnes languidos eorum. Inter alios uero inmensa
illa beneficiorum ... abyss. ita obturantem.
ut dicatur. et non poterat ihesus inter illos
facere uirtutes. propter incredulitatem eorum. Quae
ita largitas dei secundum capacitatem hu
mane fidei quae ipsa formatur. ut huic
quidem dicat. secundum fidem tuam fiat tibi.
Alii uero uade et sicut credidisti fiat tibi. Alii
autem fiat tibi sicut uis. quae rursus alii fides
tua te saluum fecit. xvi.

Nemo autem estimet hec ante ob
fuisse prolata. ut nitantur adstruere.
summam salutis in mera fidei ditione consistere.
secundum quorundam profana opinionem qui liberto
totum arbitrio deputantes. gratiam dei dis
pensari secundum meritum uniuscuiusque definiunt.
Sed absoluta satis pruritam sententiam.
etiam exuberare gratiam dei et transgredi
humane incredulitatis angustiam.
quod in illo euangelico regulo. factum fuisse
reminiscimur. Qui dum facilius crederet
egrotantem filium suum posse curari. presen
tiam domini festinus implorat dicens. Domine descende
prius quam moriatur filius meus; cuius infidelitatem
hic; nisi sermonibus christus arguerit. nisi
signa et prodigia uideritis. non creditis.
tamen non secundum infirmitatem eius fidei gratiam
sue diuinitatis exercuit. nec presentia cor
porali quadam modo ille qui crederet tales
febrium morbos. sed uerbo sue potestatis
exclusit dicens. Vade filius tuus uiuit;
Quam superabundantiam gratiae etiam in illius
paralitici curatione dominum legimus effudisse.
cum ei languoris sui tantum quod corpus fuerat
resolutum remedia poscenti. anime prius
intulit sospitatem dicens. Constans esto
fili. dimittuntur tibi peccata tua. Post quod non
credentibus scribis posse eum remittere huma
na peccata. ad confundendam incredulitatem
eorum. quae membra eius paraliseos ualitudi
ne resoluta. potestatis sue simone res
tituit dicens. Quid cogitatis mala in
cordibus uestris. q. e. f. d. r. t. p. a. d.
s. et a. Vt sciatis autem quia filius hominis
p. h. t. i. t. d. p. ait paralitico. Surge
t. l. t. et u. i. d. t. Similiter autem in illo
qui xxx. viii. annos. iuxta natatoriam
uirginem frustra recubans. de aque illius
motu sperabat medicinam. munificen
tiam ultronee largitatis ostendit. Nam
cum uoluisset eum ad salutis remedia prouo
care. dixisset ei uis sanus fieri. cumque ille
de humani adiutorii inopia quereretur
ac diceret. hominem non habeo ut cum turbata
f. a. m. m. i. p. Incredulitati eius et ig
norantie ueniam tribuens. pristine eum

BIBLIOTECA PUBLICA
(c) 2006 Ministerio de Cultura

sanitati nō illa qua sp̄auerat uia.
s; qua uoluit dn̄s miseratioē restituit
dicēs. Surge tolle lectū tuū: ⁊ uade
ī domū tuā. Et q̄d mirū si hec po
testate dn̄i gesta narrent̄: cū similia
eē p̄ seruos suos diuina grā fuerit
opata. Ingredientib' naq; templū pet'
⁊ iohē. cū ille claud' ex utō matris
q̄ gressū penit' ignorabat. elemosinā
postularet. illi nō illa ea que pō
cebat ī firm'. s; gress' offitia largi
unt̄. Et paruissimis stipis sp̄antē
solatia. isp̄irate salutis p̄mis locu
pl'aunt̄: dicente pet'. Argentū ⁊ aurū
nō ē m. q. a. h. h do. In nnē. i. x. na.
s. ⁊ a. Ḟ hec g exepla que d euglieis
p̄tulim' monumtis. euidentissime potuim'
aduitē. diuisis atq; inumis m̄is atq;
īscrutabilib' uijs dn̄i. salutē huma
ni generis peurare. Q̄rūdā q̄dē uole
tiū ac sitientiū cursū ad maiorem
īcitare fraglantiā: q̄sdā ū eē nole
tes īuitosq; cōpellere. Et ne q̄dem
ut ip̄lant̄ ea que utilit̄ anb desi
data p̄spexit adiuuare: Nūc ū eē ip̄i
sci desiderij inspirare p̄ncipia: ⁊ ut
initiū boi op̄is. t p̄seuantia cōdona
re. Inde ē q̄d orātes. nō solū p̄tectorē.
s; eē susceptorē dn̄m p̄clamam'. In
eo enī q̄d p̄or aduocat ⁊ ignorātes
nos atq; īuitos attrait ad salutem.
p̄tector atq; saluator ē. In eo aūt
q̄d ad nitentib' nb opē ferre. refugiē
tesq; suscipe. ac munire cōsueuit.
susceptor ac refugiū nnatur. xvii.
Dei ioz hac dispensatiois dī mul
tiplicē largitatē. bs apls ī mte p̄trac
tās: ⁊ ī q̄ddā īmensū atq; intermina
bile pietatis dī pelagū se incidisse
cōspiciēs. exclamauit. O altitudo
diuitiar. s. ⁊ s. d. q̄. i. in. di. ⁊ i.
u. e; Q̄s enī cognouit dn̄i sensū.
h' ui g scientie admiratioē quā ille
talis ac tant' gētiū mg̅r expauit:
euacuare conabit̄. q̄sq; crediderit
illi' inestimabilis abissi p̄fuditatē.
humana ratiocē se posse metiri.
Nā q̄ ad plenū dispensatioēs dī q̄b'
salutē ī oīb' opat̄. t mte cōcipe. ut
disserere se posse cōfidit: p̄culdubio
ipugnās aplicā uitatē: scrutabilia
dī eē iudicia ⁊ uestigabilis uias eius
profana presumtiuit audacia. Ipso q̄;
dn̄o hec ad eos ita testatē. Nō enī
cogitatioēs mee cogitatioēs ure. n.
u. m. u. u. d. d. Q̄ma sic exaltant̄
celi a terra. s. e. u. m. a. u. u. ⁊. c. m.
a. c. u. hac g dispensatioem. atq;
amore suū que nb tbuere dn̄s ī
defessa pietate dignat̄. uolēs mo
tū humane affectiois exp̄mere.
n̄ inuenens ī hac creatā talm cari
tatis affectū. cui eā cōpate dign' possec
teneriunis pie mat's uiscib' cōpauit.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Et ut uel qde hoc exeplo. q' cari aliqd
i nata hominu no p' inueniri. dicens.
Nuqd obliuisci p' mulier infante suu.
ut no misereat' filio uteri sui. sed
no cotent' hac copatioe. trascendit
ea cofestim. atq; subiungit dicens.
Et si illa oblita fuerit. ego tam no

PER QD. XVIII. (obliuiscar tui.)

Peuidenti ratioe colligit' ab his qui
no loqcib' uerbis. s; experientia duce.
t magnitudine grie t modulu huma
ni metiunt' arbitrij. q' no uelocib' cur
su. n' fortib' bellu. nec sapientibus
panis. nec prudentib' diuitie. nec
scientib' gratia. s; opat' hec omnia
un' atq; ide sps. diuidens singlis p
ut uult. Et ideo fide no dubia. 7
ut ita dica palpabili experientia
copbat'. uniu'sitatis dm uelut piissi
mu patre. benignissimuq; medicu.
scdm aplm indifferent' oia i omib'
opari. Et nc qde salutis ispirare pri
cipia. 7 iserere unicuiq; bone uo
luntatis ardore. Nuc u' ipsi' opatioi
effectu. 7 cosumatioe donare uir
tutu. Et nc ruina ia pxima lap
suq; pcipiti. et inuitos 7 inscios re
uocare. Nuc aut' occasioes 7 oportu
nitates salutis ingerere. ac pcipi
tes uiolentesq; conat' aletalib' dis
positioib' inhibe. Et alios qde uole
tes currentesq; suscipe. alios uero
nolentes renitentesq; ptrahere. 7 ad
bona cogere uoluntate. Totu u' non
sep resistentibus nec pseuerantes
inuitis nb a diuinitate cocedi. 7 summa
salutis nre no opm nror merito. sed
celesti gre deputandu. ita dni ipsi'
edocem' pcepto. Et recordabimini
uiar' urar. 7 omniu sceler' uror. qb'
polluti estis in eis. 7 displicebitis ub
i cospectu uro i omib' malitiis uris
qs fecistis. 7 scietis q' ego dns cu bne
fecero ub ppt nom meu. No scdm
uias uras malas. neq; scdm scelera
ura pessima dom' isrl. Et ideo h
ab omib' catolicis patrib' diffinit'.
q pfectioem cordis no inani dispu
tatioe uboz. s; re atq; ope didicerut.
diuini ee muneris. Pmu ut accedat
unqsq; ad desidandu omne qd bon
e. s; ita ut i alterutra parte plenu
sit libe uoluntatis arbitriu. Itemq; et
scdm diuine ee gre. ut effici ualeat
exercicia pdicta' uirtutu. s; ita ut pos
sibilitas no extinguat' arbitrij. Terciu
q; ad di muna ptinere. ut adqsite
uirtutis pseuerantia teneat'. s; ita ut
captiuitate libertas addicata no sen
tiat. Sic eni uniu'sitatis ds oia in
oib' credend' e opari. ut icitet. ptegat.
atq; cofirmet. no ut auferat qua
semel ipse cocessit arbitrij libertate.
Si qs sane u'sutius humana argumentatioe

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ac ratiōe collectum hunc sensu i udr
obsistere. uitādū magis ē. qm ad
destructioēm fidei puocādū. Nō eni
fidē ex intellectu. s; intellectū meretur
ex fide. sic scptū ē. Nisi credideritis.
nō intelligetis. Qua qa dmd 7 ds
omia opatur i nb. 7 totū libo adscribr
arbito. cu dr. Si uolueritis 7 audie
ritis me. que boā sut trē māducabi
tis. ad plnū humano sensu hac rōe.
nō pt ut arbitror cōphendi. Hoc nos
bs ceremon cōfirmatos cibo. laborē
fecit tā uiy itinis nō sentire. Colla
tio abbatis nesterotis
prima de spiritua
li sciencia.

.i. Verba abbis nesterotis d religiosor scientia.
.ii. De ad phendnda spaliū rer cognitiōe.
.iii. Qd actualis uita t pfectio duplici rōe subsistat.
.iiii. Qd actualis uita ā multas pfessiōes studia diuet.
.v. De pfessiōis adrepte pseuerantia.
.vi. De ifirmor mobilitate.
.vii. Exēplū castitatis q docet nō oia ab oib emitada.
.viii. De spali scientia.
.viiii. Qd d actuali scia pstiat ad spalem.
.x. De ad phendnda uere scie disciplina.
.xi. De multiplici itellectu diuinar scpturar puenire.
.xii. Intrrogatio qm possit ad obliuioēm sclarū carminū
.xiii. Responsio q pacto memorie fucū possumus abluere.
.xiiii. Qd imunda aia neq; trade neq; pcipe possit sciā
.xv. Obiectio d eo qd multi imundi scientiam spalem
habeant 7 sci nō habeant.
.xvi. Responsio deo qd multi sciam uerā hre nō possit.
.xvii. Qb ratio pfectiōis debeat apiri.
.xviii. De caus spalis doctrina i fructuosa sit.
.xviiii. Qd pter cē idigni grām salutiferi smōis accipiūt.

Incipit liber xiiii. mus
de spiritvali scie
cia.

Sponsionis nrē 7 ordo itinis
cōpellit. ut abbis nesterotis.
pcelari in oiub' sūmeq; scientie uiri.
istitutio subsequat. Qui cū sacrar
scptar nos aliqua memorie cōmen
dasse. 7 eor intelligentiā desiderare
sensisset. talib' nos adorsus ē uerbis.
Multa quidē scientiar i hoc mūdo sunt
genā: tanta sigdē car qnta 7 artiū
disciplinarq; uarietas ē. S; cū oms
aut oinino inutiles sint. aut psentis
tantu uite comodis psint. nulla est
tam que nō hat pprū doctrine sue or
dine. atq; tenem p quā ab expetentib'
possit adtingi. Si g ille artes adi
simulationem sui. certis ac ppriis limit
diriguntur. qnto mag religiōis nrē dis
ciplina. atq; pfessio. que ad cōtem
plāda iuisibiliu sacramtor tendit
archana. n psentis qstus s; eternor
retributioēm expetit primor. certo or
dine actuē subsistat. Duplex qdē scia
duplex ē. pima practicen. ΠΡΑΚΤΗΝ
idest actualis. que emdatioēm mor
7 uitior purgatioē pficit. Altera

(c) 2006 Ministerio de Cultura

theoreticen ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΝ quae
contemplatione diuinarum rerum et sacratissi
morum sensuum cognitione consistit. .II.
Si quis ergo ad theoricen uoluerit per
uenire. necesse est ut omni studio atque
uirtute. actualem primum scientiam consequatur.
Nam haec praticen absque theoretica pos
sideri potest. Theoretica uero sine actuali
omnimodis non potest adprehendi. Gradus
enim quidam. ita ordinati atque distincti
sunt. ut humana humilitas possit
ad sublime conscendere. Qui si inuicem
sibi ea qua diximus ratione succedant.
potest ad altitudinem peruenire. Ad quam
sublato primo gradu non potest transuo
lare. Frustra ergo ad conspectum dei
tendit. quisque uitiorum contagia non de
(disciplinae) clinat. Spiritus namque dei effugiet fictum.
nec habitat in corpore subdito peccatis.
Haec autem actualis perfectio. .III.
duplici ratione subsistit. Nam primus eius
est modus. ut omnis natura uitiorum et cu
rationis ratio cognoscatur. Secundus. ut ita
discernatur ordo uirtutum. earumque perfec
tione mens nostra formetur. ut illis non
iam tamquam coacta. et quasi uiolento imperio
subiecta famuletur. sed tamquam naturali
bono delectetur atque pascatur. et arduam
illam atque angustam uiam cum oblectatione
conscendat. Quo enim modo uel uirtutum
rationem quae secunda in actuali disciplina
gradus est. uel rerum spiritalium et celestium

sacramenta. quae in theoriae gradu su
blimiori consistunt. ualebit attingere.
qui naturam uitiorum suorum non potuit in
telligere. nec curauit extirpare. Conse
quenter enim pronuntiabitur progredi ad ex
celsiora non posse. qui non euicerit pla
niora. Multoque minus ea quae sunt extrin
secus adprehendere. quisque intelligere ea quae
sibi inserta sunt nequiuerit. Sciendum tamen
ac duplici nobis laboris intentione suda
dum est. tam in expellendis uitiis quam in
uirtutibus adquirendis. Et hoc non nostra
capimus coniectura. sed illius sententia per
docemur. qui solus opificii sui uires rationemque
cognoscit. Ecce inquit constitui te hodie super
gentes et super regna. ut euellas et des
truas. et disperdas et dissipes. et edifices
et plantes. In expulsione enim noxiarum rerum
quattuor esse necessaria designauit. id est
euellere. destruere. disperdere. dissipare.
In perficiendis uero uirtutibus et his quae ad
iustitiam pertinent adquirendis. edificare
tantummodo et plantare. Unde liquido patet.
difficilius conuelli atque eradicari inolitas
corporis atque animae passiones. quam spiritales
extrui plantarique uirtutes. .IIII.
Haec ergo practicen quae duobus ut dic
tum est subsistit modis. in multas professiones
studiaque diuiditur. Quidam enim summam in
tentionis suae. erga heremi secreta et cordis
constituunt puritatem. ut in praeteritis Heliam
et Heliseum. Nostrisque temporibus beatum Antonium

(c) 2006 Ministerio de Cultura

aliosq eiusdem ppositi sectatores:
familiarissime deo p silentiu solitu
dinis. choesisse cognoscimus. Qdam
g institutioem frm 7 pugile ceno
bior curā. omem study sui sollicitu
dine ediderut. ut nup abbem iohem
q i uicinia tota ciuitatis cui nome
e thennis. gradi cenobio pfuit. ac
nō nullos eidem meriti uiros. aptices
& signis uirtutum claruisse. Qsdā
xenodochij 7 susceptiois pium delectat
obsequiu. p qd etiā i pitis abraā pat
archa 7 loth dno placuisse. & nup
batu macharium singlaris māsuetu
dinis ac patiētie uiru q xenodochio
ita apt alexādria pfuit. ut nulli
eor q solitudinis secreta cōsecuti sut.
inferior sit credendus. Qdā elegentes
egtantiu curā. alij intercessioemq
pmiseris. atq oppssis ipedit exeqn
tes. aut doctrine instantes. aut ele
mosinas paupib largietes. inter
magnos ac sumos uiros p affectu suo
ac pietate uiguerut. V.

Quapropter hoc unicuiq utile atq
conueniens est. ut scdm ppositu qd
elegit. siue gram quā accepit. summo
studio ac diligentia. ad opis arrepti
pfectioem puenire festinet. & alior
qde laudans admirāsq uirtutes. ne
quaqm asua quā elegit semel pfessioe
discedat. Sciens scdm aplm unum

qde ee corp ecclie. multa aut mēbra.
7 habe eu donatioem scdm gram
que nb data ē differentē. Siue phiā
scdm ratioem fidei. Siue ministeriu
i ministrādo. Siue q docet. in doct
na. Siue q exortat in exortatioe.
Qui tribuit in simplicitate. Qui preest
i sollicitudine. Qui miseret i ilari
tate. Nec eni ulla mēbra alior
mēbror possut ministeria uindi
care. qa nec oculi manuu. nec nares
auriu. utunt officio. & ideo nō
omis apli. nō omis pphe. nō omis
doctores. nō omis gram hnt cura
tionu. nō omis linguis locuntur.
nō omis interptant. VI.

Solent enim hij qui necdu sut
in illa quā arripuer pfessione
fundati. cu audierint qsdā in
diuersis studiis ac uirtutib pdicari
ita eor laude succendi. ut imitari
eā pinus gestiant disciplinā. in q
irritos necessario ipedat conatus
humana fragilitas. Inpossibile nāq
ē unucuiq hoiem. simul uniuersis
qs supius cophendi fulgere uirtutib.
Quas siqs uoluerit pariter affectare.
7 id icide eu necesse ē. ut du omis
sequit. nulla integre cōsequatur.
Magisq ex hac imitatioe acquirit
tate dispēdiu capiat. qm pfec
tu. Multis eni uiis ad dm tenditur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Et ideo unusquisque illam quam semel arripuerit irrevocabili cursu sue intentionis consummat. ut sit in qualibet professione perfectus. VII.

Absque illo namque dispendio, quo se reum monachum divinis. qui mobilitate mentis studia cupit transire diversa. etiam hic periculum mortis incurrit. quod nonnumquam recte quedam ab aliis gesta malo ab aliis presumuntur exemplo. Et que non nullis bene cesserant. perniciosa ab aliis sentiuntur. Nam ut exempli gratia quedam proferam. ut siquis illam viri illius imitari virtutem velit. quam solet abbas iohannes. non ad imitationis formam. sed tantum pro admiratione proferre. nam quidam veniens ad predictum senem habitu secularis. cum ei quasdam frugum suarum primitias detulisset. ferocissimo quendam demonio arreptum ibidem reperit. Qui cum beati abbatis iohannis obtestationes ac precepta despiciens. testaretur numquam se ad illius imperium de corpore quod obsederat migraturum. hic adventu perterritus. cum reverentissima nominis illius inclamatione discessit, cuius tam evidentem gratiam senex non mediocriter admiratus. eoque amplius obstupescens. quod eum abitu cerneret secularem. cepit ab eo vite ac professionis eius ordinem diligenter inquirere. Cumque ille secularem se atque uxori coniugatum esse dixisset. beatus iohannes excellentiam virtutis eius, et gratie mente pertractans. que nam illi esset conversatio. attentius explorabat. Ille se rusticum et cotidiano manuum opere victum querere. nec ulli boni esse conscium testabatur. nisi quod numquam ante ad ruris opera mane excedenda procedere. neque vespere domum reverteretur. nisi in ecclesia pro cotidiane vite commeatu largitori eius deo gratias retulisset. Neque se umquam de fructibus suis aliquid usurpasse. nisi prius deo primitias eorum ac decimas obtulisset. et numquam se boves suos per aliene messis transduxisse confinium. nisi prius eorum ora clausisset. ne vel parvum dampni per incuriam eius proximus sustineret. Et cum hec quoque abbati iohanni nondum ad comparationem tante gratie. qua eum super se preclare esse cernebat. idonea viderentur. ab eo atque quidnam esset illud quod tante gratie meritis conferri posset. sciscitans scrutaretur. ille reverentia tam sollicite inquisitionis adstrictus. uxorem se parentum imperio compulsum cum proferri se monachum vellet. ante annos .xii. eam accepisse confessus est. quam nemine omnino nunc conscio. sororis loco a se virginem custodiri. Quod factum cum audisset senex. tanta admiratione est permotus. ut coram ipso publice proclamaret. Non immerito demonem quem se desperaverat. illius non tolerasse presentiam.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cui ipse uirtute nō solū in iuuentu
tis ardore. s; nec iā qdē sine discrimi
ne castitatis audet adphende. Q̄d
factū abbas iohes licet sūma admi
ratiōe ptulit? tam nemini mochor(um)
ut experiret ortat ē. Sciens multa rec
te ab aliis gesta? magna aliis imi
tantib9 intulisse pnitie. Nec usurpa
ri ab omib9 posse qd paucis dns spali
munere cōtulisset. S; ad expositiōe
sciētie de qua supptū ē. sermōis exor
tacō sic. VIII. dū̄ rectam9.

Ut supi dixim9. practicen quidē multas p
fessiōes ac studia diriuatur. theore
ticen uero in duas diuiditur partes. idest
in storicā interptatioēm. et intellegētiā
spalē. Unde et salomon cū ecclie
multiformē grām enumerasset. adiecit.
Omnes enim qui aput eā sunt. uestiti sunt
dupliciter. Tropus ē dictio trāslata
a ppria significatiōe. ad nō ppriam. Spal
aūt scientie gña sūt tria. Tropologia.
allegoria. Anagogen. Tropologia est
dictio. aliud sensu cōtinens. et aliud
pferens uerbis. de quib9 in puerbiis ita dicitur.
Tu aūt describe ea tripliciter sup latitudi
nē cordis tui. Itaq; storia pteritarum
ac uisibiliū agnitioēm cōplectitur
rerum. que ita ab apto replicatur.
Scriptū ē enim qd abraā duos filios
hūit. unū de ancilla. et aliū de libera.
Sed qui de ancilla. sedm carnē natus ē.

Que aūt de libera. p repromissionē. Ad alle
goriā aūt ptinēt que secuntur. quia
ea que in ueritate gesta sūt. alterius sacra
menti formā pfigurasse dicuntur. hec
enim inquit sūt. duo testamenta. Unum
qdē de mōte sina in seruitutē generans.
que ē agar. Sina aūt mons est in
arabia. q cōparatur huic que nūc est ihe
rusalē. et seruit cū filiis suis. Ana
gogen uero de spalib9 misteriis. ad subli
miora qdā et sacratiora celorum secre
ta cōscendens. que ab apto ita dicitur.
Que aūt sursū est ihrlm. libera est que
ē mater nra. Scriptū est enim. Letare ste
rilis que nō paris. erūpe et clama que
nō parturis. quoniam multi filii deserte.
magis quam ei9 que ht uirū. Tropolo
gia ē moralis explanatio. ad emen
datioēm uite et instructioēm ptinens
actualē. Ut si hec eadē duo testa
menta intelligam9. ΠΡΑΚΤΙΚΗΝ.
et theoricā disciplinā. Vel certe si ihrlm
aut sion animā hoīs uelim9 accipere
sedm illud. Lauda ihrlm dnm. co
lauda dm̄ tuū sion. Igitur pdicte quatuor
figure. in unū ita si uolum9 cōfluunt.
ut una atq; eadē ihrlm quadrifaria
possit intelligi. Sedm storiā. ciuitas
iudeorum. Sedm allegoriā. ecclā xpi.
Sedm anagogen. ciuitas dei illa ce
lestis. que ē mater oīm nrm. Sedm
tropologiā. anima hoīs que frequenter

(c) 2006 Ministerio de Cultura

hoc mẽ aut increpat᷑. aut laudatur
a dño. De his q̃tuor interp̃tationũ ge
nib⁹ tãt apl̃s ita dicit. Nũc aut̃ fr̃s
si uenero ad uos linguis loquens. q̃d
uob̃ pdero. nisi uob̃ loquar aut ĩ reuela
tioẽ. aut ĩ sciã. aut ĩ pphia. aut in
doctina. Reuelatio nãq; ad allegoriã
ptinet. p quã ea que tegit storica
narratio. spãli sesu ⁊ expositione re
serant. Vt ubi gr̃a. Sĩ illud apte
teptem. q̃ad mõd patres nr̃i om̃s sub
nube fuerint. ⁊ om̃s ĩ moise bapti
zati sunt. ĩ nube ⁊ ĩ mari. ⁊ q̃ad mõd
om̃s eandẽ spãlem escã mãducauer.
⁊ eudẽ spãle de cõsequenti biberunt
petra potũ. petra aut̃ erat xp̃s.
Que expositio. pfiguratioĩ corpus ⁊
sãguinis xp̃i. quẽ cotidie sumimus
cõpata. allegorie cõtinet rationem.
Scia ũ que similit ab aplo memorat.
tpologia est. qua inuisa que ad dis
cretioẽm ptinet actualem. utrum
utilia ł honesta sint. pruděti exami
natioẽ discernim. Vt ẽ illud cũ apl̃s
nosmetipsos iudicari pcipiat. utr
deceat mulierẽ nõ uelato capite ora
re dñm. Que ratio ut diximꝰ. mora
lẽ cõtinet itellectũ. Ite pphiam quã
tercio apl̃s intulit loco. anagogen
sonat. Per quã ad inuisibilia ac fu
tura sermo transfert. ut ẽ illud. No
lumꝰ aut̃ ignorare uos fr̃s. de dormiẽ
tib⁹ ut nõ contristemini. sic ⁊ ceteri
q̃ spẽ nõ hñt. Si. e. c. q. i. m. ẽ ⁊ r.
i. ⁊. d. e. q̃. d. p̃ i. a. c. e. hoc enim
uob̃ d. i. u. d. q. n. q̃ u. i. a. d. nõ p
e. q̃. d. i xp̃o. Qm̃ ipse dñs. i. i. m. ⁊ i.
u. a. ⁊. i. t. d. d. d. c. ⁊. m. q̃ i xp̃o
sũt ressurgent pmi. Qua exortationis
spẽ. anagogen pfert figura. Doct
na ũ simplicẽ storice expositionis
ordinẽ pandit. in qua nullꝰ occultior
intellectꝰ nisi q̃ ubis resonat cõtinet.
Sic ẽ illud. Tradidi eni uob̃ ĩ pmis
q̃d ⁊ accepi. qm̃ xp̃s mortuus est p
peccãs nr̃is scdm scripturas. ⁊ q̃a sepltꝰ
ẽ. ⁊ q̃a ressurrexit tercia die. ⁊ q̃a
uisꝰ ẽ cephe. Et misit ds̃ filiũ suũ
natũ ex muliere. factũ sub lge. ut
eos q̃ sub lge erãt redimeret. Siue
illud. Audi isrł. dñs ds̃ tuus ds̃
unꝰ ẽ. Quapp̃t si uob̃ curę est ad spãl
sciẽ lumẽ. nõ inanis iactantie uitio.
sed mũdationis gr̃a puenire. illi
pmũ beatitudinis cupiditatę flãmamini de q̃
dictũ ẽ. beati mũdo corde. qm̃ ipi
dm̃ uidebũt. Vt ẽ ad illã de qua
ãgłs ad danielẽ ait. puenire possi
tis. Q aut̃ docti fuerint. fulgent
sic splẽdor firmamti. Et q̃ ad iusti
tiã erudiũt multos. qi stelle ĩ ppe
tuas ẽnitates. Et ĩ alio pphã. Illu
minate uob̃ lum̃ scientie. dũ tẽpus
ẽ tenere uos. ·IX·

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Itaque illam quam habere uos sentio diligentiam lectionis omni studio festinate actualem. id est ethicam quam primum ad integrum conprehendere disciplinam. Absque hac namque illa quam diximus theorica puritas non potest adprehendi. quam hii tantum qui non aliorum docentium uerbis, sed propriorum actuum uirtute perfecti sunt. post multa operum ac laborum stipendia. tamquam in premio consequuntur. Non enim a meditatione legis intelligentiam, sed de fructu operis adquirentes, cum psalmographo canunt. A mandatis tuis intellexi. Et excoctis passionibus uniuersis fiducialiter dicunt. Psallam et intelligam in uia immaculata. Ille enim psallens intelligit que cantat, qui in uia immaculata gressu puri cordis incedit. Et ideo si scientie spiritalis sacrum in corde uestro uultis tabernaculum preparare, ab omni uos uitiorum contagione purgate, et curis seculi presentis exuite. Inpossibile namque est animam que mundanis uel tenuiter distentionibus occupatur, donum scientie promereri. uel generatricem spiritalium sensuum, aut tenacem sacrarum fieri lectionum. Obseruate ergo in primis et maxime tu iohannes, cui magis ad custodienda que dicturus sum etas adhuc adolescentior suffragatur. ne studium lectionis ac desiderii tui labor uana elatione cassetur. Ut indicas summum oris tuo silentium. Hoc est primum discipline actualis ingressus. Omnis namque quippe labor hominis in ore ipsius. Et ut omnium seniorum instituta atque sententias, in toto corde et quasi muto ore suscipias, ac diligenter in pectore tuo condens. ad perficienda ea potius quam ad docenda ea festines. Ex hoc enim cenodoxie perniciosa presumptio, ex illa autem fructus spiritales intelligentie pullulabunt. Nichil itaque in collatione seniorum proferre audeas, nisi quod interrogare te aut ignoratio nocitura, aut ratio necessitatis et cognitionis inpulerit. Ut quidam uane glorie amore distenti, pro ostentatione doctrine ea que optime nouerunt. interrogare se simulant. Inpossibile enim est eum qui proposito adquirende laudis humane studio lectionis insistit, donum uere scientie promereri. Nam qui hac passioni deuictus est, necesse est et aliis quoque et maxime superbie uiciis obligetur. Et ita in actuali atque ethica congressione prostratus scientiam spiritalem que ex ea nascitur minime consequetur. Esto ergo per omnia citus ad audiendum. tardus autem ad loquendum. ne cadat in te illud quod notatur a salomone. Si uideris uirum uelocem in uerbis, scito quia insipiens spem habet magis quam ille. Nec quicquam ullis docere presumas. quod opere ante non feceris. Hunc enim ordinem nos tenere debere etiam exemplis suis dominus noster instituit, de quo ita dicitur. Que cepit

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ihs facere et docere. Caveque ne ante
tempus prosiliens ad docendum in illorum
numero deputeris de quibus in evangelio dominus
ad discipulos loquitur. Que dicunt vobis servate
et facite, secundum vero opera eorum nolite facere.
Dicunt enim et non faciunt. Alligant enim
onera gravia et importabilia et imponunt
ea super humeros hominum, ipsi autem digito
suo nolunt ea movere. Si enim ille qui
unum mandatum minimum solvens do
cuerit sic homines minimus vocabitur in
regno celorum, qui multa et maiora ne
gligens docere presumpserit, consequens
profecto est ut non iam minimus in regno ce
lorum, sed in gehenne supplicio maximus ha
beatur. Et ideo cavendum tibi est ne illorum
ad docendum incitetis exemplis, qui peritiam
disputandi ac sermonis affluentiam con
secuti, quia possunt ea que voluerint
ornate compositeque disserere, scientiam spiritua
lem possidere credunt, ab his qui vim eius
et qualitatem discernere non noverunt.
Aliud namque est facilitatem oris et nitorem
habere sermonis, et aliud venas ac me
dullas celestium intrare dictorum, ac pro
funda et abscondita sacramenta id est
purissimo cordis oculo contemplari. Quod
nullatenus humana doctrina nec eru
ditio secularis, sed sola puritas mentis
per illuminationem sancti spiritus obtinebit.
Hes t mandu g t est. X.
Si ad veram scripturarum scientiam pervenire

desideras, ut humilitatem cordis immo
bilem primitus consequaris. Que te non ad
illam que inflat scientiam, sed ad illam que illumi
nat scientiam caritatis consummatione per
ducat. Impossibile namque est inmundam
mentem donum scientie spiritualis adipisci.
Et ideo omni cautione devita, ne tibi
per studium lectionis non scientie lumen, nec illa
perpetua que per illuminationem doctrine
promittitur gloria, sed ne instrumenta perditionis
de arrogantie vanitate nascantur.
Deinde hoc tibi est omnimodis sentiendum,
ut expulsa omni sollicitudine et cogita
tione terrena, assiduum te ac potius
iugem sacre prebeas lectioni, donec con
tinua meditatio imbuat mentem tuam,
et quasi in similitudinem sui formet. Arcam
quodammodo faciens ex ea testamenti, habentem
scilicet in se duas tabulas lapideas, id est
duplicis instrumenti perpetuam firmitatem.
Urnam quoque auream, hoc est memoriam pu
ram atque sinceram, que reconditum in se
manna perpetua tenacitate conservet,
spiritualium scilicet sensuum evangelica illius pa
nis perhennem celestemque dulcedinem. Nec non
et virgam Aaron, id est veri summique pontificis
nostri Ihesu Christi salutare vexillum, immortali
memorie semper viriditate frondescens.
Hec namque est virga que postea quam
de radice Iesse succisa est, vivacius
mortificata revirescit. Hec autem omnia
duobus cherubin, id est historice et spiritalis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

scie plenitudine pregent. Cherubim
enim interpretatur scie plenitudo. que propitia
torium dei. idest placiditatem pectoris tui
iugiter protegent. et acuentis spiritalium neque
tiarum incursibus obumbrabunt. Et ita mens
tua. non solum in archa diuini testamenti.
uerum etiam in regnum sacerdotale perfecta. per
indissolubilem puritatis affectum quodammodo
absorta. spiritalibus disciplinis illud im
plebit pontificale mandatum. quod a legis
latore ita percipitur. Et de sanctis non egre
dietur. ne polluat sanctuarium dei. idest cor
suum. in quo iugiter habitaturum se dominus
repromittit dicens. Inhabitabo in eis et
inter illos ambulabo. Quam ob rem dili
genter memorie commendanda est. et in
cessabiliter recensenda. sacrarum series
scripturarum. Hec enim meditationis iugi
tas. duplicem nobis conferet fructum. Pri
mum quod dum in legendis ac parandis lectio
nibus occupatur mentis intentio. necesse
est ut nullis noxiarum cogitationum laqueis
captiuetur. Deinde quod ea que creberri
ma repetitione percussa. dum memorie
tradere laboramus. intelligere id tem
poris obligata mente non quiuimus. postea
ab omni actuum ac uisionum illecebris
absoluti. perspicueque nocturna medi
tatione taciti reuoluentes. clarius intue
mur. ita ut occultissimorum sensuum que ne
tenuiter quidem uigilantes opinatione percepi
mus. quiescentibus nobis et uelut soporis stupore
demersis intelligentie reueletur.

Crescente autem per hoc .xi.
studium innouatione mentis nostre. etiam scrip
turarum facies incipiet innouari. et sacra
tioris intelligentie pulcritudo. quodammodo
cum proficiente proficiet. Pro capacitate enim
humanorum sensuum. earum quoque species coaptatur.
et uel terrena carnalibus. uel diuina spiritalibus
apparebit. ita ut hii quibus antea uide
batur crassis quibusdam nebulis inuoluta. nec
subtilitatem eius deprehendere. nec fulgo
rem eius ualeant sustinere. Sed ut hoc ipsum
quod astruere nitimur. aliquo clarius pandatur
exemplo. unum legis testimonium sufficiat
protulisse. per quod etiam omnia precepta celestia
secundum mensuram status nostri. ad omne hominum
genus probemus extendi. Scriptum est enim in lege.
Non fornicaberis. hoc ab homine carnalium ad
huc obscenitatum passionibus obligato.
secundum simplicem littere sonum salubriter
custoditur. Ab eo autem qui iam ab actione lu
tulenta. et impuro discessit affectu.
necesse est id ipsum spiritaliter obseruari.
ut scilicet non solum acrimoniis idolorum.
sed etiam ab omni superstitione gentilium. et
auguriorum. atque omnium hominumque signorum.
et dierum ac temporum obseruatione discedat.
Uel certe ne quedam uerborum aut nominum coniec
turis. que sinceritatem fidei nostre pol
luunt. implicetur. Hac enim fornicatione
etiam ierusalem dicitur constuprata. que fornicata
est in omni colle sublimi. et in omni ligno

(c) 2006 Ministerio de Cultura

frondoso. Et quã uteř dñs increpat
p ꝑpham. Stent inqͣt ⁊ saluent te
augures celi. q̃ cõteplabant̃ sidera.
⁊ supputabat̃ menses. ut ex eis adnũ
tiarent uẽtura ꝫ. De qua formatione
⁊ alibi arguens eos. dñs ait. Sps for
meationis decepit eos. ⁊ formcati sunt
adeo suo. Q̃sq; ũ agemina hac forni
catioẽ discesserit. habebit terciã quã
duitet. que i lgis ⁊ iudaicis supstitio
nib' cõtinet̃. De qb' apts. Dies inquit
obseruabitis. ⁊ mẽses ⁊ tpa ⁊ ãnos.
Et itm. Ne tetigitis neq; gustaueritis.
neq; cõtrectauitis. que de supstitioib'
legis dicta ẽẽ nõ dubiũ ẽ. In quas
siq̃s inciderit. pcldubio inecat̃ a xpõ.
ab apto nõ meret̃ audire. Despõsaui
eni uos uni uiro. ũgině castam exibe
xpõ. Sz; illud ad eũ qd seq̃t uox̃ eidẽ
apli dirigẽt. Timeo aut̃ ne sic serpes
euã sedyxit astutia sua. ita corrum
pant̃ sensꝰ ur̃i. ut excidant a siplici
tate. ⁊ a castitate que ẽ in xpo ihu.
Qd si inuichtiã huiꝰ q; formcationis
effugit. hẽbit q̃rtã que heticis dog
matib'. adultio ꝑpetrat̃. de q̃ idẽ bat'
apts. Ego scio qr p' dtcessionẽ mã.
itrabũt lupi graues i uos nõ parcẽ
tes gregi. ⁊ ex uob ipsis exurgent uiri
loq̃ntes pũsa. ut abducãt dẽptos p'
se. hãc ẽẽ q potuerit declinare. cauat
ne subtiliori pcõ i fornicatiois intio
cõlabatur. que scilic; i cogitationũ
p uagatioẽ consistit. q̃a omis cogita
tio nõ solũ turpis.s; ẽẽ ociosa. ⁊ adeo
q̃ntuluc̃q; discedens. a pfecto uiro in
mũchissima fornicatio deputatur.

Ad hec ego oscita pmũ. xii. Iohs.
cõpũctiõe pmotus. ac d̃inde granter
igemiscens. hec oĩa i q̃uã q̃ copio
sissime digessisti. maiora m intulit
despatiõis angustia. q̃ acteñ sustine
bã. Q̃ppe cu pret illas generales aĩe
captiuitates. qb' nõ dubito ifirmos
q̃sq; pulsari extrinsecꝰ. spãt ipedimtũ
salutis accedit. p illã quã tenuit uidoz
atigisse notitiã litarũ. in q̃ me ita ut
istantia pedagogi. t cõtinuẽ lectionis
macerauit intentio. ut nc̃ mes mea
apoeticis illis tnt ifecta carminibus.
illas fablar̃ nugas. stoliasq; bellor̃. qb'
paruulo pmus studior̃ ibuta ẽ rudi
mtis. orationis ẽẽ tepre meditet̃. psal
lẽtiq; l p pecõr̃ idulgentia supplicãti ⁊
aũ ipudens poematũ memoria sugge
rat̃. aut q̃i bellador̃ atiq̃r̃ ãn oclos
imago uerset̃. Taliũq; me imagi
natioẽ fantasmatũ sẽp illudens. ita
mtẽ mãm ad supnos intuit' adspira
re nõ patit̃. ut cotidianis fletib' nõ
De hac xiiii Hesterõs possit expelli.
ipsa re unde ꝫ purgatiois maxima
nascit̃ despatio. ⁊ cui satis atq; efficax
remediũ potit oboiri. si eadẽ diligẽtiã

(c) 2006 Ministerio de Cultura

atq; instantiam. quam ante in illis
sectaribus studiis habuisse dinoscitur. ad
scripturarum spiritalium volueris lectionum
meditationemq; transferre. Necesse
est enim mentem tuam. tamdiu illis carmi
nibus occupari: quamdiu sibi alia que
intra semetipsam recolat. simili stu
dio 7 assiduitate conquirere. ac pro illis
infructuosis atq; terrenis. spiritalia ac di
uina parturiat. Que cum profunde al
teq; conceperit. atq; in illis fuerit enu
trita. uel expelli priores sensim poterunt.
uel penitus aboleri. Vacare enim cunctis
cogitationibus. humana mens non potest.
Et ideo quamdiu spiritalibus studiis non fue
rit occupata: necesse est eam illis que
pridem didicit. implicari. Quamdiu enim
non habuerit quo recurrat. 7 indefes
sos exerceat motus: necesse est ut ad
illa quibus ab infantia inbuta est conlabatur.
atq; semper reuoluat. que longo usu ac
meditatione conceperit. Ut ergo hec in te
scientia spiritalis perpetua soliditate roboretur.
nec ea iam temporarie perfruaris. sicut illi
qui eam non suo studio sed aliena relatione
contingunt. 7 tamquam aerio ut ita dixerim
odore percipiunt. sed ut sensibus tuis in
uiscerata quodammodo 7 perspecta atq;
palpata condatur. illud omni obseruan
tia custodire te conuenit. ut etiam si ea
que optime nosti. forte audieris in
conlatione proferri. non ex hoc quod uel iam

nota sunt. aspernanter fastidioseq; sus
cipias. sed ea cordi tuo illa auiditate
comedes. qua debent desiderabilia sa
lutis uerba. uel auribus nostris indesinenter
infundi. uel de nostro iugiter ore proferri.
Quamuis enim adibatur sanctarum rerum crebra nar
ratio: numquam tamen animę sitiam uere scientię
sustinentis satietas. generabit horrorem.
Sed ea cotidie tamquam noua ac desiderata
suscipiens. quanto frequentius auserit. tanto
auidius uel audiet uel loquetur. Et confirma
tionem potius perceptę scientię. ex eorum repe
titione. quam ullum ex frequenti capiet
conlatione fastidium. Euidens namq; est
tepidi ac superuenientis inditium: si uer
borum salutarium medicinam. quamuis stu
dio nimię assiduitatis ingestam: fas
tidiose negligenterq; suscipiat. Anima
enim que in satietate est: fauis illudit.
Anime autem egenti 7 amara dulcia
uidentur; Si itaq; hec diligenter excep
ta. 7 in recessu mentis condita. atq; in
dita fuerint taciturnitate signata:
postea ut quedam uina suaue olentia 7 lę
tificantia cor hominis. cum sensuum canitie
7 patientię fuerint uetustate decocta.
cum magna sui fraglantia de uase
tui pectoris proferentur. Et tamquam perennis
fons. de experientię uenis. 7 inriguis
uirtutum meatibus redundabunt: fluen
taq; continua tamquam de quadam abisso tui
cordis effundent. Veniet namq; in te

(c) 2006 Ministerio de Cultura

illud. q̄d in p̄u̅bus ad illū dicitur: q̄ hec ope cōsūmauit. Bibe aquam de tuis uasis. ⁊ de puteoꝝ tuoꝝ fontib⁹. Supeffundant̄ ł aque de tuo fonte. in tuas at̄ plateas ptransiet aque tue. Ac sedm ysaiam pphām. Eris q̄si ortus irriguus. ⁊ sic fons aquarū cui nō deficiūt aque. Et edificabūtur inte deserta sclis fundata. generatioēs ⁊ generatioēs suscitabis. ⁊ uocabis edificator sepiū. auertēs semitas i q̄etē. Illa oē ł beatitudo pmiae. quā idē pphā pmittit. Et nō faciet dn̄s auolare atē ultra doctorē tuū. ⁊ erūt ocli tui uidentes pceptorē tuū. ⁊ aures tue audient uerbū p⁹ tergū monētis. hec uia. ābtate i ea: neq; ad dexterā neq; ad sinistrā. Atq; ita fiet. ut nō solū omis directio ac meditatio cordis tui: uerū oē cucte euagatioēs. atq; discursꝰ cogitationū tuar. sint ł diuine legis scā ⁊ icessabilis ruminatio.

Inpossibile est XIIII

hec aūt sic pfati sum. inexptum queq̄ ł agnoscē ł docere. Nā qui nec ad pcipiēdū q̄dē capax est. q̄m erit idoneꝰ ad tradendū. De q̄b⁹ tam oē si aliq̄d docere psūpserit. iefficax pcldubio ⁊ inutilis. usq; ad aures tātūmodo audientiū ei sermo pueniet. Cor aūt eoꝝ q̄ penetrare nō poterit. inertia opm ⁊ infructuositate sue pditur uanitatis. q̄a nō de thesauro bone pmitt̄ cō sciētie. s; de uani psūptiōe iactantie. Inpossibile nāq; ē inmūdā aiām q̄ntalib; desudauerit lectiōis instantia. adipisci sciam spale. Nemo eni i uas fetidū atq; corruptū. unguētū aliq̄d nobile aut mel obtimū. aut p̄tiosi q̄dā liquis infundit. Facilꝰ enim q̄uis odoratissimū. semel horrēdis ibuta fetorib⁹. testa cōtaminat. q̄m ut aliq̄d ex eo suauitatis aut gr̄ē ipā cōcipiat. Q̄ma mltō cici⁹ mūda corrūpūt. q̄m corrupta mūdantur. Ita ḡ ⁊ uas pectoris nr̄i. nisi pꝰ fuerit ab omi fetidissima uitioꝝ contagiōe purgatū. nō merebit̄ suscipe illud bnedictiōis unguentū. de q̄ dr̄ p pphām. Sic unguētū q̄d descēdit. i. o. i. b. a. q. d. i. o. u. e. Hec illā sciam spalem. ł eloq̄a scripturar. que dulciora sunt. sup mel ⁊ fauū. ipolluta seruabit. Que eni participatio iustitie cū iniq̄tate. aut que societas lucis cū tenebris. Que aūt cōsonātia xp̄i ad belial.

Definitio ista neq̄q̄ XV Grmn.

uidet̄ uł ueritate fulciri. aut pbabilitatiōe subnixa. Cū eni omis qui fidē xp̄i aut neq̄q̄m susceperunt. aut ipia dogmatū prauitate corrupt.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

immundi cordis ēē manifestū sit. quidē
multi uideorū. atq; hereticorū. t ēē catho
licorū. q diuersis uiciis inuoluunt. pfec
tā sciam scripturarū consecuti de spalis
doctrine magnitudine glant. Econtra
scōrū uirorū innumabilis multitudo. quorū
cor ab omi peccatorū contagione purga
tū ē. simplicis fidei pietate contenta.
pfundiores scie ignorat archana. Quom
adm̄ ḡ stabit ista sententia. que
sciā spalē. soli cordis tribuit puritati.
Haut recte ĩtuitē. xvi. Hesterios.
diffinitionis explorat. q nō oia dili
gent plate setentie uerba ppendit.
P dixim' naq; huiu hoies disputandi
tātū habe peritiam. 7 elocutionis ornatū.
Ceterū. scripturarū uenas 7 archana spa
liū sensuū intrare nō posse. Et enī
uera sciā nō nisi a deu ueri cultorib'
possidetr. quā utiq; nō hr ppls
cui dicitr. Audi istud ppte stulte qui
nō hs cor. q hntes oclos nō uidetis.
7 aures 7 nō auditis. Et iterū. Quia
tu sciam repulisti. 7 ego repellam
te. ne m sacerdotio fungaris. Cū
enī ĩ xpo omis thesauri sapie 7 scie
abscōditi ēē dicantr. qm is qui x̄m
ĩuenire contepnit. aut inuentū sacrilego
ore blasphemat. aut certe catholicā
fidē inmundis opib' polluit. ueram
sciam adsecutus ēē credendus est.
S pseni discipline effugiet fictū. nec habitab

ĩ corpe subdito pccis. Nō ḡ aliās ad
sciam spalem. nisi hoc ordine peruenir.
quē unus pphar eleganter expssit. Se
minate uob ad iustitiam. metite spē
uite. illuminate uob lumē scie. Pmū ḡ
seminādū ē uob ad iustitiā. Id est ut
actualē pfectionē opib' iustitie ppa
gem'. Dein metēda ē uob spes uite. idē
uirtutū spaliū fructus. expulsionē uitiorū
carnaliū cōgregādi. 7 ita illuminare
uob lumī scie poterim'. Quē ordinē. et
psalmographus teneri debe discernit. di
cens. Beati imaculati. i. u. q. a. i. l. d.
Beati. q. s. t. e. Nō enī p' dixit. beati
q pscrutantr testimonia ei'. 7 postea
imaculati ĩ uia. sed p' beati inquid
imaculati ĩ uia. Per hī euidentr osten
dens. neminē recte posse ad pscrutā
da dei testimonia peruenire. nisi p'
p actualē cōuersationē. ĩ uia xpi in
maculat' incedat. hij ḡ q's diximus.
nō istā quā inmūdi habe nō possunt.
sed ΨΕΥΔΩΝΥΜΟΝ. hoc ē falsi nois
sciam possident. de qua beat' apts. O
timothee. depositū custodi. De
uitās pfanas uocū nouitates. 7 opposi
tiones falsi nois scientie. qd in greco dr̄ ita
ΤΑC ΑΝΤΙΘΕCΕΙC ΤΗC ΨΕΥΔΩ
ΝΥΜΟΥ ΓΝΩCΕΩC. De istis ḡ qui ima
ginē quādā scie uident adqrere. ut
de his q sactor uoluminū lectioni ac
memorie scripturarū diligent insistunt.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

carnalia tamen uitia nō relinquunt.
ī ꝑ̃bus eleganter in ꝑ̃bus exp̃mit.
Sic maurꝭ aurea ī naribꝰ suis. ita mu
lieri male morate sp̃es. Q̃d enī ꝓdest
ornamtū eloquiorum celestiū. ⁊ illā p̃ti
tiosissimā scripturar̄ sciam̄ cōsequi.
si eā lutulentis opibꝰ t sensibꝰ inherendo.
qui inmundissimā t̃ram subigendo
cōstringat. ut cenosis libidinū suar̄
polluat uolutabris. Fiet enī ut id
quod recte uiuentibꝰ decori ēē cōsueuit.
nō solū istos ornare nō possit. uerū
ēt maioris eam colluuione sordescat.
Ex ore enī peccoris. nō ē pulcra lauda
tio. Cui dicit̃ ꝑ ꝓpham. Quare tu
enarras iustificationes meas. ⁊. a. t.
m. ꝑ. o. t. Dein īm amabꝰ q̃ neq̃quā
stabilit̃ timorē dn̄i possident. de
q̄ dr̄. Timor dn̄i disciplina ⁊ sapia
ē. ⁊ scripturar̄ adquirit sensū. De ear̄
memoria. ⁊ iugi meditatiōe conatibꝰ.
satis ꝑpe ī ꝑ̃bus memorat̄. Ut qđ
fuerit diuitie insipienti. Possidere
enī sapiam̄. excors nō potuit. Intātū
uero ab illa eruditiōe se̅tari. que carnaliū
uitiorum sorde polluit̃. uera hec ⁊ spāt
sciā submouet. ut ēt ī nō nullis eli
gunt ac pene illitatis. sciam̄ nō nūq
admirabilit̃ uiguisse. qđ ī aptis
ntrisq; ēt scis uiris. euidētissime
cōpbat̃. Qui nō mani philosophorum
dilatabant̃ luxuria. s; ueris spālis

scīe fructibꝰ ornabant̃. De q̄bus
ī actibꝰ aptorum scriptū ē. Uidentes
aūt petri cōstantiā ⁊ iohis. ⁊ cōperto
quod hoīes ēent sine litis ⁊ idiote.
Et ideo ·xvii· admirabat̄.
si t cura est. ad eiꝰ inaccessibilem
fraglantiā ꝑuenire. ꝑmū cunctis
conatibꝰ elabora. ut achio puritia
te castitatis obtineas. Nullꝰ enim
ī quo adhuc carnaliū passionum
⁊ maxime fornicatiōis durant̄ affec
tus. spālē potit sciam possidere.
In corde enī bono requiescat sapia. ⁊
q̄ timet dn̄m inueniet sciam̄ eam
iustitia. hoc aūt q̄ ꝑdixim̄ ordine ad
spālē sciam̄ ꝑueniri. ēt beatus apts
docet. illā cū uniuersar̄ uirtutū suar̄.
nō solū catalogū texere. uerū ēt ordi
nē ear̄ uellet exponere. ut que quā
sequeret̄ t que quā parturiret exp̃meret.
post aliquanta intulit dicens. In uigiliis.
ī ieiuniis. ī castitate. ī sciā. ī longa
nimitate. In suauitate. ī spū sc̄o. In
karitate nō ficta. Qua coniugatiōe
uirtutū. euidētissime uoluit nos eru
dire. de uigiliis atq; ieiuniis ad casti
tatē. De castitate ad sciam̄. De sciā ad
longanimitatē. De longanimitate ad
suauitatē. De suauitate ad spm̄ scm̄.
De spū sc̄o ad karitatis nō ficte. p̃mia
ꝑuenire. Cū ergo hac disciplina atq;
hi ordine tu quoq; ꝑueneris ad sciā spālem.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

habebis procul dubio sic diuinus nõ
sterile nec inertẽ. s; uiuidã fructuo
sãq; doctrinã. Semenq; salutaris ubi.
qd atť fuerit audientiũ cordib; cõm
datũ. subsequens sps sci imber lar
gissim⁹ fecũdabit. ac sedm id qd ppha
pollicit ẽ. dabit pluuia semini tuo
ubicq; seminaueris i ťra. 7 panis fru
gũ ťre erit uberrim⁹ 7 pinguis.

Caue ẽẽ ne hec que nõ tam .x.viii.
lectiõe qm experientie sudore didiceris.
cũ te etas maturior puenit ad docen
dũ. uane glie amore seductus. inui
dis hoib; passim ingeras. illudq; qd
sapientissim⁹ salomon interdixit in
curras. Noli adplicare impiũ ad pas
cuã iusti. neq; seducaris saturitate
uentris. Nõ eni expedit stulto deli
tie. 7 nõ op⁹ ẽ sapie ubi deest sensus. Ing
eni ducit in isipientia. Una seruus
dur⁹ nõ emẽdabit uerbis. si eni ĩ in
tellexit. nõ obediet. Et i aure ipru
denti quecumq; dicere noli. ne forte irrideat
sapiẽtes sermões tuos. Et ne dederis
scm canib;. neq; miseritis marga
ritas uras añ porcos. ne forte con
culcent eas pedib; suis. 7 cõusi disru
pat uos. Oportet itaq; ut hominib;
spaliũ sensuũ cõtegens sacramẽta.
efficacit canas. In corde mo abscõdi
e.t.u.u.p.t. Sed dicis forsitan. Et
qb; diuinar scripturar dispẽsanda sut
sacramẽta. docet te sapientissimus
salomon. Date inqt hebrietatem hi
q in tristitia sunt. 7 uinũ bibere his
q i dolorib; sunt. ut obliuiscantur
paupertatis. 7 dolor suor nõ memi
nerint ampli⁹. Id est his q p peruitudini
actuũ pstinor merore atq; tristitia
deprimunt. spalis scie iocũditate.
tat uinũ qd letificat cor hois affluẽt
infũdite. eosq; salutaris ubi crapula
refouete. ne forte iugitate meroris.
ac tali desperatiõe dimersi. abundã
tiori tristitia absorbeant q hoim sut.

De illis ũ qui intepore ac negligẽtia
cõstituti. nullo cordis sui dolore mor
dent. dicit. Nam q suauis 7 sine
dolore ẽ. i egestate erit. Quanta g
cautiõe potes deuita. ne uane glorie
amore distentus. illi⁹ quẽ ppha laudat.
particeps ẽẽ nõ possis. Qui pecuniã
suã nõ dedit ad usurã. Omnis eni
q eloqa dni. de qb; dr eloqa dni eloqa
casta. a.i.e.p.t.p.s. humane lau
dis amore dispensat. pecuniã suam
erogat ad usurã. nõ solũ nullam
p hoc laudẽ. s; ẽẽ supplicia meretur.

Ubi eni pecunia dni maluit pfligare.
ut ex ea tpalem cõsequeret ipse mer
cedẽ. nõ ut dns sic scriptũ ẽ ueniens.
recipet qd suũ ẽ cũ usura. .xix.

Tribus at ex causis i efficacẽ
spaliũ ter cõstat ẽẽ doctrinã. Nam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

aut ille qui docet inexperta commendans vano verborum sono instruere nititur auditorem, aut certe nequam ac vitiis deditus auditor salutarem spiritalis viri scientiae doctrinam obdurato corde non recipit. De quibus dicitur per prophetam: Excaecatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt, et oculos suos concluserunt, ne quando videant oculis suis, et auribus suis audiant, et corde intellegant, et convertantur, et sanem illos.

Non numquam tamen dispensatione largitatis dei, qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire, munifica liberalitate conceditur, ut is qui dignum se evangelicae praedicationis inreprehensibili conversatione non praebuit, pro salute multorum spiritalis doctrinae gratiam consequatur. Quibus autem modis etiam carismata curationum ad expellendos daemones a domino concedantur, consequens est ut simili disputatione pandamus, quam consurgentes ad refectionem in vesperam reservemus. Quia efficacius semper corde concipitur quidquid sensim et absque nimio labore corporis intimatur.

Incipit eiusdem secunda de charismatibus divinis. Capitula eiusdem Nesteroris.

Incipit.

I. Disputatio abbatis Nesteroris de tripertita carismatum.
II. In quo quis sanctos viros debeat admirari.
III. De suscitato mortuo ab abbate Macario.
IIII. De miraculo quod abbas Abraham in mulieris fecit uberibus.
V. Quanta de claudi cuiusdam curatione quam idem est operatus.
VI. Quod meritum uniuscuiusque non ex signis debeat existimari.
VII. Quod carismatum virtus non in mirabilibus, sed in humilitate consistat.
VIII. Quod mirabilius sit de semetipso vitia quam de alio daemones extrudere.
VIIII. Quantum praecellat vitae probitas operationi signorum.
X. Revelatio de perfectae castitatis experimento.

Incipit liber XV de charismatibus divinis.

Post synaxim vespertinam, ad repromissam narrationem intenti, praesentatis pariter ex more consedimus. Cumque silentium aliquantisper pro senis reverentia praeberemus, taciturnitatem verecundiae nostrae tali prevenit eloquio. Usque ad spiritalium rationem carismatum proferendam praecedentis disputationis ordo pervenerat. Quam tripertitam esse maiorum traditione percepimus.

Prima siquidem curationum causa est, cum pro merito sanctitatis electos quosque ac iustos viros signorum gratia comitatur. Sic apostolos multosque sanctorum signa ac prodigia secundum auctoritatem domini fecisse manifestum est, ita dicentis:

Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, daemones eicite; gratis accepistis, gratis date. Secunda, cum ob aedificationem ecclesiae vel eorum qui infirmos suos ingerunt, vel eorum qui curandi sunt fidem, sanitatum virtus etiam de peccatoribus et indignis procedit. De quibus salvator in evangelio: Multi inquit dicent mihi in illa die: domine, domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, et in tuo nomine daemonia eiecimus, et in tuo nomine virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis quia

(c) 2006 Ministerio de Cultura

numquam noui uos. discedite a me operarii
iniquitatis. Ex contrario si offerentium
uel infirmorum desit fides. ex illos quibus
curationum dona collata sunt. non sinit
sanitatum exercere uirtutem. De qua re. lucas
euangelista. Et non poterat inquid ihesus ibi
eos facere uirtutes. propter incredulitatem
eorum. Unde et dominus inquit. multi leprosi erant
in israel sub eliseo propheta. et nemo eorum mun
datus est nisi naaman sirus. Tercius cura
tionum ordo est. ex inlusione demonum. ac fac
tione simulata. Ut dum homo manifestis
criminibus obligatus. propter admirationes sig
norum. sanctus ac dei famulus creditur. ex uitiorum
eius imitatio suadatur. Et per hoc obtrecta
tionis auditu reseruato. ex religionis
sanctitas infametur. Ut certe ut is qui curatio
num dona habere se credit. per superbiam cordis
elatus grauius elidatur. Inde est. quod inuocantes
eorum nomina. quasi nulla merita sanctitatis. nec ullos
spiritales fructus habere cognoscunt. se eorum
meritis de obsessis simulant corporibus
effugari. De quibus in deuteronomio. Si sur
rexerit inquit in medio tui propheta. aut qui
somnium uidisse se dicat. et predixerit sig
num atque portentum. et euenerit que locutus
est. et dixerit tibi eamus et sequamur deos alienos
quos ignoras et seruiamus eis. non audias uerba
prophete illius aut somniatoris. quia temptat uos
dominus deus uester. ut palam fiat utrum diliga
tis eum an non. in toto corde et in tota anima
uestra. Et in euangelio. Exurgent inquid

pseudo xpisti et pseudo prophete. et dabunt
signa magna et prodigia. ita ut in erro
rem inducant. si fieri potest etiam electi. II.
Quapropter numquam debemus eos qui hec affec
tant in his uirtutibus admirari. sed potius
intueri utrum uitiorum omnium expulsione et morum
emendatione perfecti sint. quod utique non pro al
teri fide aut diuersitate causarum. sed proprio uni
cuique studio dei gratia dispensante conceditur.
Hec namque est actualis scientia. que alio uocabulo
caritas ab apostolo nuncupatur. et uniuersis
linguis hominum et angelorum. et plenitudine
fidei que et montes transferat. et omni
scientie ac prophetie et erogationem omnium facul
tatum. ipsique postremum glorioso martirio.
apostolica auctoritate prefertur. Nam cum di
numerasset uniuersa carismatum genera.
atque dixisset. alii datur per spiritum sermo
sapientie. alii sermo scientie. alii fides. alii
gratia sanitatum. alii operatio uirtutum et cetera.
de caritate dicturus quemadmodum eam cunctis
pretulit carismatibus. paucis adtende.
Et adhuc inquit supermodum excellentiorem
uiam uobis demonstro. Si quod euidenter osten
ditur perfectionis ac beatitudinis summam non
in illorum mirabilium operatione. sed in caritatis
puritate consistere. Nec inmerito. Omnia enim
illa euacuanda ac destruenda sunt. caritas
uero in perpetuo permansura. Ideoque a patribus
nostris opera ista signorum nequaquam uidemus
affectata. quin immo cum ea per spiritus sancti gratiam
possiderent. numquam exercere uoluerunt.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nisi forte extrema illos et ineuitabilis
necessitas coartasset. III.

Sicut de abbate macario. qui habitationem sitiotice solitudinis primus inuenit. mortuum resuscitatum esse reminiscimini. Nam cum hereticus quidam qui eunomii perfidiam sectabatur. sinceritatem catholice fidei arte dialectica subuertere conaretur. magnamque iam hominum multitudinem decepisset. rogatus a catholicis uiris qui ruina tante subuersionis grauissime mouebantur. beatus macharius. ut simplicitatem totius egipti ab infidelitatis naufragio liberaret. aduenit. Quem cum hereticus arte dialectica fuisset adgressus. et aristotilicas ignoranti spinas uellet abducere. beatus macharius. apostolica multiloquium eius breuitate concludens. non est inquit in uerbo regnum dei. sed in uirtute. Eamus igitur ad sepulcra. et nomen domini super mortuum qui primus inuentus fuerit inuocemus. ac sicut scriptum est ostendamus ex operibus fidem nostram. ut manifestissime recte fidei documenta eius testimonio declarentur. Et per spiritualem uirtutem. non inani disputatione uerborum. sed uirtute signorum. et illo quod non potest falli iudicio comprobemus. Quo audito hereticus coram cunctis astante plebe pudore constrictus. cum ad presens probe se conditioni proposite simulasset adsensum. seque ad statim in crastinum promisisset. postero die expectantibus uniuersis qui studiosius ad condictum locum ex spectaculi huius cupiditate confluxerant. exterritus conscientie sue infidelitate aufugit. ac protinus ab uniuersa egipto transmigrauit. Quem cum beatus macarius usque ad horam nonam cum populis prestolatus. pro sua conscientia declinasse uidisset. adsumens plebem que ab illo fuerat deprauata. ad condicta sepulcra peruenit. Hunc autem egiptiis morem nili fluminis inuexit eluuies. Ferunt ut quoniam uniuerse terre illius latitudo instar immensi pelagi non paruo anni tempore solita aquarum eruptione contegitur. ita ut nulla tunc cuiquam meandi copia. nisi lintrium transuectione tribuatur. corpora mortuorum pigmentis condita redolentibus. in editioribus cellulis recondantur. Nam madens ebrietate continua. terre illius solum. humandi arcet officium. Si quem enim cadauera defossa susceperit. euomere ad superficiem suam. inundationum immanitate compellitur. Cum igitur antiquissimo cuidam cadaueri beatus macarius adstitisset. O homo inquit si uenisset huc mecum hereticus ille filius perditionis. et adstante ipso nomen christi dei mei inuocans exclamassem. utrumne coram his qui pene eius fuerant fraude subuersi. surrecturus fuisses edicito. Tunc ille consurgens. animatis uoce respondit. Et interrogatus a beato macario. quis nam fuisset aliquando cum frueretur hac uita. uel qua hominum fuisset etate. aut si nomen christi tunc temporis cognouisset; Et ille. Sub anti

quissimis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

regibus se uixisse respondit. xpi q;
nom̄ asserunt illis nec audisse tem
pus. Cui rursus albas macarius. Dor
mi m[illegible] i pace. cū c[illegible] tuo ordine.
a xp̄o in fine tp̄is suscitandus. Hec g
eius uirtus & gr̄a. quātū i ipso fuit semp
fortasse latuisset. nisi eū necessitas
toci prouincie periclitantis. & g xpi
plena deuotio amorq; sincerus istud
excepit miraclm eē pulisset. Quod uiq;
ut ab eo fieret. nō ostentatio glē.
s; karitas xpi. & toci plebis extorsit
utilitas. Ut tātū q; eliam fecisse.
regnor lectio manifestat. q ignē
de celo sup hostias impositas pi[illegible].
ideo descendere postulauit. ut pi
clitātē pseudo p̄phat pstigys. fidē

Quid c. IIII. Ltoci ppli liberaret.
abbis abrahe gesta comemorāns. q
[illegible]. idest simplex p simplicitate
mor & inocentia cognominatur.
Cū cū mercedi grā ad egiptū de hemo
dieb quadragesime puisset. & amulie
re quadā paruulū suū lactis iopia
iā tabidū. atq; semineci. pferente.
lacrimosis precibus fuisset obstrictus.
calicē ei aque potandū ipresso cru
cis signaculo dedit. Cui austu con
festim mir imodū. arida iā penit
ubera. copia lactis redundante fluxer.
Uel cū idē ipse pgens ad .v.
uicū. [illegible] illudentiū turbis.

Cui subsannātes. ostendebant ei quēdā
hoīem contractū genu. mltis iam
ānis gressus officio destitutū. & an
tiq debilitate temptātē. Ac temptātes
eū aiebant. ostende albba abraam
si seruus es di. & restitue hūc pstine
sanitati. ut nom̄ xpi quē colis uanū
nō eē credam. Tunc ille cōfestim
inuocato xpi nomine. inclinasse & ad phē
dens aridū pedē hois traxit. Cui
tractu. continuo siccū genu icuruiq;
directū ē. ac recepto usu gressuū.
quē obliuioni iā tradidat antiosa
debilitas. letus abcessit. VI.

Hi itaq; uiri mch sibi p talibus mi
rabiliū uirtute donabat. qa nō ex
suo merito agi. s; di misericordia fatebat.
apticis ubi i admiratione signor.
humanā glam refutantes. Uiri frs.
qd miramini i hoc. aut nos qd intue
mini. qi nos nrā uirtute ac pietate
fecerim hūc ambulare. Hec queq;
i donis ac mirabilib dei. s; potius ex
pprus uirtutib fructib pdicādū eē
censebant. q idustria mentis. & opm
uirtute generant. Ltra; enim ut sup
iā dictum ē. hoīes mente corrupti. &
repbi circa fidem. in nomine dni & demonia
expellunt. & uirtutes magnas opant.
De quib cū apli causarent. & dicerent
preceptor. uidim quēdā i nomine tuo
eiciente demonia. & pibuim eū qa

(c) 2006 Ministerio de Cultura

non sequitur vobiscum. Licet eisdem ad presens respondit xps. nolite prohibere. qui enim non est adversum vos pro vobis est. Tamen eis in fine dicentibus. Domine domine nonne in nomine tuo prophetavimus. et in nomine tuo demonia eiecimus. et in tuo nomine virtutes multas fecimus. Responsurum se esse testatur. quia numquam novi vos. discedite a me operarii iniquitatis. Et ideo et istos quibus hanc gloriam signorum atque virtutum. pro intuitu caritatis ipse concessit. ne in his extollantur. admonet dicens. Nolite gaudere. quia demonia vobis subiciuntur. sed gaudete quia nomina vestra scripta sunt in celis.

Denique ipse auctor signorum. VII.

omnium atque virtutum. cum ad doctrine sue magisterium discipulos advocaret. quid ab eo veri atque electissimi sectatores. peculiariter discere deberent. evidenter ostendit. Venite inquit et discite a me. Non utique ut demones celesti potestate repellatis. non ut leprosos emundetis. non ut cecos illuminetis. non ut mortuos suscitetis. Hec enim etsi per quosdam servos meos operor. non tamen potest se inserere laudibus dei humana conditio. nec ullam sibi in hoc minister et famulus decerpere portionem. ubi solius divinitatis est gloria. Vos autem inquit discite ex me. quia mitis sum et humilis corde. Hoc enim est quod cunctis generaliter discere et excercere possibile est. Opera autem signorum atque virtutum. nec semper necessaria. nec omnibus commoda sunt. nec omnibus conceduntur. Humilitas quoque omnium est magistra virtutum. ipsa celestis edificii firmissimum fundamentum.

Ipsa est donum proprium ac munificum salvatoris. Is enim universa miracula que xps operatus est. sine periculo elationis exercet. qui mitem dominum non sublimitate signorum. sed patientie atque humilitatis virtute sectatur. Qui vero inmundis spiritibus imperare. atque languentibus sanitatum dona conferre. aut aliquod signum mirabile presentibus gestit ostendere. quamvis in ostentationibus suis xpi invocet nomen. tamen alienus a xpo est. quia humilitatis magistrum superba mente non sequitur. Nam et cum ad patrem remeans. quoddam ut ita dixerim codicem testamenti. his discipulis dereliquit.

Mandatum inquit do vobis. u. d. i. s. d. v. ut et vos diligatis invicem. Statimque subiunxit. In hoc scient omnes quia mei estis discipuli. si dilectionem habueritis in invicem. Non autem ait signa atque virtutes si non hec feceritis. sed si dilectionem habueritis in invicem. Quam certum est nisi mites atque humiles servare non posse. Quapropter numquam monachos probos. nec morbo cenodoxie vacuos. maiores nostri esse dixerunt. qui semetipsos exorcistas coram hominibus preferentes. et in admirationem turbas hanc quam vel meruerunt vel presumpserunt gratiam.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

iactantissima ostentatione diffamat.
s; in cassum. Qui enim innititur mendacijs.
hic pascit uentos. Idem autem ipse sequitur
aues uolantes. Sine dubio enim eue
niet eis illud quod in prouerbiis dicitur. Sicut
uenti et nubes et pluuie. manifestissime
sunt. ita qui gloriantur in dato falso. Et ideo
siquis coram nobis aliquid horum fecerit. non de
admiratione signorum. s; de ornatu morum
debet apud nos esse laudabilis. Nec utrum
demonia ei subiecta sint. s; utrum kari
tatis membra que describit apostolus possi
deat inquirendum. viij.

Maius est miraculum de propria carne
fomitem euacuare luxurie. quam expellere
inmundissimos spiritus de cordibus alienis;
Et magnificentius signum est. uirtute pa
tientie truculentos motus iracundie
cohercere. quam aeriis principibus imperare.
Plusque est exclusisse edacissimos de corde
proprio. tristitie morsus. quam ualitudines
alterius. febresque corporeas exclusisse. Pos
tremo multis minus pretiosioris uirtutis. su
blimiorque profectus est anime. proprios curare
languores. quam corporis alieni. Quanto enim
hec sublimior carne est. tanto prestan
tior eius est salus. Quantoque pretiosioris ex
cellentiorisque substantie. tanto grauioris ac
perniciosioris est et ruine. viiij.

Et de illis quidem curationibus. ita beatissi
mus apostolis dicitur. Nolite gaudere. quia
demonia uobis subiciuntur. Hoc enim fiebat
non eorum potestate. s; uirtute nominis inuocati.
Et ideo monentur. ut ex hac parte non
se beatitudinis aut glorie. audeant uendi
care. que dei tantum potentia ac uirtu
te perficitur. s; ex illa intime sue cordis que
intima puritate. ob quam nomina eorum scri

R. in vt hoc. x. Ubi meruit in celis.

ipsum quod diximus. et testimoniis ueterum.
et diuinis oraculis adprobemus. quod beatus
pafnutius et de admiratione signorum. ut
de gratia senserit puritatis. immo quod
angeli reuelatione cognouerit. ipsius
uerbis atque experimentis recte proferemus.
Hic namque ita multis uiginti annis districtione
perpetua. ut crederet se etiam carnalis
concupiscentie laqueis penitus absolutum.
eo quod cunctis infestationibus demonum quibus
diu apertque conflixerat. superiorem se esse
factum sentiret. dum aduenientibus uiris
sanctis. pulmentum lenticule quod illi aterati
uocant prepararet. manus eius in clibano
ut adsolet flamma super uolitante con
busta est. Quo facto. tristificatus
magnum in modum cepit secum tacitus
uoluere. Cur ignis ingens mecum
non habet pacem. cum duriora in demonum
cesserint bella. Aut quemadmodum me in
illo metuendo examinis die pertransi
turum ignis ille non extinguibilis et inqui
sitor meritorum omnium non tenebit. cum me
extrinsecus hic temporalis ac paruulus
non pepercit. Cumque estuanti hec cetim

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cogitatioib; atq; tristitia sopori
subito subrepsisset. adueniens an
gls dni. cur inqt pasimus tristis
es. qd nec dni t paccat sit ignis iste
firen. eu adhuc residat in mebris
tuis. carnaliu motuu n du adpur
excocta comotio. Cui radices donec
i tuis inuit medullis: igne istum
matiale. neqqm pacificu t ee pmi
tent. Que utiq; i noxiu alias sentire
no potis: nisi omis intes nos motus. hs
indutus i temetipso expiaris extincto.
Vade adphende nuda ac pulcherrima
ugine. i si illa tenens. traqllitatem
tu corpis imobile. estusq; carnales.
pacificos inte senseris pdurasse. hui
q; insibit flame inntisa atq; inoxi i mu
illor tu i babilonia pueror. te adla
bet adtractas. Itaq; senex hmi reue
latioe peulsus. no qde expimenti diuinitu
dmostrati. picta cosuluit. s; interroga
cosciam sua pinitate sui cordis
examinas. nec adhuc pond castimo
nie suc. huius pbationis ponderi copen
sare cogestans. no mirum e at. si cede
tib in inmundor spuu prelus. adnisio
nes igitis qs durissimis cogressionib
dmonu inferiores ee credebam. adhuc
ad usu me senserun seniectes. Maior
qppe est uirt ac sublimior gra inter
na libidine carnis extinguere. qm
neqtias demonu intrinsec irruentes

signo dni ac uirtute altissime potecie
subiugare. t de obsessis corpib nois
diuini inuocatioe pellere. Huc usq;
abbas nesteros. oratioem de uera caris
matu opatioe cosumas. nos ad sci
ioseph cellam. que sex ferme miliarib
ab ipso aberat. pperantes. doctrine sue
institutioem psecutus e.

CONLATIO PRIMA ABBATIS IOSEP DE AMICICIA.

Kapitula eiusdem conlationis.

.I. Qd ab abbas ioseph pmit iqsierit.
.II. Disputatio eide seius d infido amicitia gne.
.III. Vn i dissolubilis amicicia possidatur.
.IIII. Interrogatio utr uiut aliqd adu cot nocu fris effici debeat.
.V. Responsio de ppetua amicitia n uit pfectos stare n posse.
.VI. Qb; mis inuolabit possit societas retentari.
.VII. Qd nich karitati pponedu sit n iracudie pponedu.
.VIII. Qb; de cais int spales nascat discensio.
.VIIII. De aputadis oe spalib cais discordiarum.
.X. De obtimo examine uitatis. illusioe no decipi.
.XI. Qd ipossibile sit quq; qui qppo d fidit iudinio diabli.
.XII. Qua ob cam no dtant inferiores i collatioe otepni.
.XIII. Qd karitas no solu res di s; e ds sit. de gdibus karitati.
.XIIII. De his q t sua t fris comotioem dissimulatione corroborant.
.XV. De eo qd si fr aduus nos aliqd hat simultatis. munera oron nra adno respuant. qm frib.
.XVI. De his q patientia sectarib tug putat ppodenda ee.
.XVII. De his q paciecia mentientes ad iracudia fres silentio acce dat.
.XVIII. De his q ex indignatione ieiunant. lubandam
.XVIIII. De qrunda simulata patientia q maxilla alteram ingerit
.XX. Interrogatio q admod x mandatis obtepantes euagelica pfec tioe frustrat.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

.XXI. Responsio quod ipsis non solum factis sed et voluntatis
.XXII. Quod ille sit fortis et sanus qui succubuerit alterius voluntati [illegible]
.XXIII. Quod infirmi iniuriosi sint et iniurias ferre non possint [illegible] voluntati
.XXIIII. Interrogatio quomodo fortis sit qui non semper sustineat infirmum
.XXV. Responsio quod infirmus se non sinat sustentari
.XXVI. Quemadmodum sit iracundia comprimenda
.XXVII. Quod iniurias contumelias iratus firmus esse non posse

INCIPIT LIBER .XVI. DE AMICITIA.

Beatus Joseph cuius nunc instituta ac praecepta pandenda sunt, unus ex tribus quorum in prima collatione fecimus mentionem, clare admodum familiae ac primarius civitatis suae intra Egyptum fuit, quae appellatur Thmuis. Et ita non solum egyptia sed et greca facundia diligenter edoctus, ut vel nobis vel his qui egyptiam linguam penitus ignorabant, non ut ceteri per interpretem, sed per semet ipsum elegantissime disputaret. Qui cum institutionem suam nos desiderare sensisset, percontatur primum utrumnam essemus germani fratres. Audiensque a nobis quod non carnali sed spiritali essemus fraternitate devincti, nosque ab exordio renuntiationis nostrae tam in peregrinatione, quae ab utroque nostrum fuerat obtentu militiae spiritalis arrepta, quam in cenobii studio individua semper coniunctione sociatos: tali usus est sermonis exordio.

Amicitiae ac sodalitatis. .II.

Amicitiae ac sodalitatis multa sunt genera, quae diversis modis humanum genus dilectionis societate conectunt. Quosdam enim praecedens commendatio primum notitiae, post etiam amicitiae fecit inire commercia. In quibusdam vero contractus quidam seu dati accepti ve dispensatio caritatis copula federavit. Quosdam negotiationis seu militiae vel artis ac studii similitudo atque communio amicitiarum vinclis nexuerunt. Per quam ita etiam efferata quoque corda mansuescunt, ut etiam hi qui in silvis ac montibus latrociniis gaudent et effusione humani sanguinis delectantur, suorum scelerum participes amplectantur ac foveant. Est etiam dilectionis aliud genus, quod instinctu naturae ipsius et sanguinitatis lege conectitur, qua vel contribules vel coniuges vel parentes seu fratres ac filii naturaliter ceteris praeferuntur. Quod non solum humano generi, verum etiam omnibus alitibus atque animalibus inesse deprehenditur. Nam pullos vel catulos suos naturali affectu instigante sic protegunt ac defendunt, ut frequenter pro ipsis obicere se periculis morique non metuant. Denique illa etiam bestiarum vel serpentium vel alitum genera, quae inviolabilis feritas ac letale virus ab omnibus separat ac secernit, ut sunt basilisci vel monocerotes vel grypes, cum etiam visu ipso cunctis perniciosa esse dicantur, inter se tamen pro originis ipsius affectione consortio pacata et innoxia perseverant. Sed haec omnia quae diximus genera karitatis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sic malis abominis feris ee atq; serpentib;
indem ee commina: ita ee usq; in
fine certu e pseuerare no posse. Veru
interrupit ea frequenter ac dimidit locoru
discretio. et obliuio tepidabilis. et ubi ut
cause negotiorumq; contractus. Ut enim
ex diuisis t luc t libidinis. t cosanguini
tatis ac necessitudinu uariat societa
tib; ad q'tri solet. ita intercedunt q'lib;
diuortii occasione soluunt. III.

In his g cunctis. unu e gen insolubil
caritatis. qd nec comendationis gra nec
officior t muner magnitudo ottierit.
t cuiusda ratio t nate necessitas iugitr.
s; sola similitudo uirtutum. hec iqm e
que nullis nuq casib; scindit. Qua
no solu dissonare. t delere locoru ul te
por intualla no pualent. s; ne mors
qde ipsa diuellit. Hec e uera et indis
rupta dilectio. qua gemina amicor
pfectione ac uirtute cocrescit. Cui semel
initu fed nec desiderior uarietas.
nec cotentiosa disrupit cotrarietas
uolutatu. Ceteru multos nouimus in
h pposito constitutos. q cu p caritate
xpi. fraglantissima eent soliditate
deuicti. no ppetuo ea n idisrupte
seruare potuer. Qua licet bono
societatis pncipio niterent. no tam
uno n pari studio arreptu ppositu
tenuer. Fuitq; int eos queda tem
pat affectio. q2 no equali utriusq;
uirtute. sed unius patientia reseruat.
Que q'uis ab uno q' magnanimiter
atq; infatigabiliter teneat. necesse e
tam ea alteri pusillanimitate disr
pi. Infirmitates naq; eor q tepidius
pfectionis expetunt sanitate. q'uislibet
fortiu tolerantia sustentent. ab ipsis
tam q infirmi sunt. no feruntur. Et
ut ita dica ipsu tolerare no tolerat. ha
bent eni insitas s comotionum causas.
que eos qetos sibi no sinunt. Ut solet
hii q carnali egritudine detinentur.
stomachi sui infirmitatisq; fastidia.
cocor t ministrantium negligentiis
iputare. Et q'uislibet eis obsequentium
sollicitudo deseruiat. nichominus tam
sanis fmetib; cas sue comotionis adscribe
q's s unq; uito ualitudinis sue messe
no sentiunt. Qua obre hec e amicitie
ut diximus fida insolubilisq; conuentio.
que sola uirtutu parilitate federat.
Dns at habitare facit. unanimes in
domo. Et ideo in his tamu idisrupta
p dilectio pmanere. i qb; unu ppositi
tu ac uolutas. unu uelle ac nolle co
sistit. Qua si uos q; cupitis inuiolabi
le retentare. festinadu e ub ut expl
sis pmit uitiis. mortificetis ppas uo
luntates. Et uno studio atq; ppo
sito. illud qd ppha admodu delectatur.
unanimit impletis. Ecce q' boni et q'
i. h. f. i. u. Qd no localiter s; spaliter

(c) 2006 Ministerio de Cultura

oportet intelligi. Nichil enim prodest. si
moribus ac proposito dissidentes. una ha
bitatione iungantur. Nec obest. pari
uirtute fundatis. per locorum interualla dis
tingui. Apud deum namque morum coabi
tatio. non locorum unita fratres habitatione
coniungit. Nec potest umquam pacis integritas
custodiri. ubi uoluntatum diuersitas inue nitur.

Quid ergo? Si uno iij. GERMANUS.
uolente perficere aliquid. quod secundum deum
commodum et salubre perspexerit. alius non
praestet adsensum. exequendumne etiam
contra uotum fratris est. an pro eius arbitrio
deserendum? v. IOSEPH. neglegendum?

Ideo diximus plenam atque perfectam amicitie gratiam nisi
inter perfectos uiros eidemque uirtutis perseue
rare non posse. quos eadem uoluntas. unumque
propositum. aut numquam aut certe raro di
uersa sentire. aut in his que ad profectum
spiritalis pertinent uite. patitur dissidere.
Quod si animosis ceperint contentionibus estuare.
liquet utique eos numquam secundum regulam quam
prediximus. fuisse concordes. Sed quia ne
mo potest a perfectione habere principium
nisi qui ab ipso eius ceperit fundamento.
et uos non quanta eius sit magnitudo. sed
quemadmodum ad eam peruenire possitis inqui
ritis. necessarium reor. ut pacis regula
uel eius ac tramitem. quendam. per quem gressus
uestri dirigantur aperiam. ut patientie
ac pacis bonum facilius obtinere possitis.

Prima est uere amicitie SECT. VI.

in contemptu substantie mundialis. et omnium quas habemus rerum
despectione fundamentum. Per quam enim per
uersum. atque impium est. post abre
nuntiata mundi et omnium que in eo sunt ua
nitate perfectiosissime fratris dilectioni. sup
pellex uilissima que superfuit preferatur.
Secundum est. ut ita suas unusquisque resecet uo
luntates. ne sapientem atque consultum esse
se iudicans. suis malit quam proximi defi
nitionibus obedire. Tertium est. ut sciat omnia
esse que utilia ac necessaria extimat.
non preponenda bono caritatis ac pacis.
Quartum. ut credat nec iustis nec iniustis de
causis penitus irascendum. Quintum. ut ad
uersus se iracundiam fratris esse sine ratione
conceptam. eodem modo quo suam curare desideret.
Sciens equaliter sibi perniciosam alterius esse tri
stitiam. acsi aduersus alium ipse moueatur.
nisi eam quantum in se est de fratris mente
depulerit. Postremo illud est quod generale
uitiorum omnium peremptorium esse non dubium
est. ut se de hoc mundo credat cotidie migra
turum. Que persuasio non solum in corde
nullam iracundiam residere permittit. uerum
etiam uniuersos concupiscentiarum sensuum
omnium comprimet motus. Hec igitur quisque tenue
rit. amaritudinem ire atque discordie
nec pati poterit nec inferre. His autem
cessantibus. cum primum ille emulus carita
tis in cordibus amicorum. tristitie semi
uenena suffuderit. necesse est ut sic
frequentibus iurgiis. paulatim dilectione

(c) 2006 Ministerio de Cultura

tepefacta. amantium corda diu exul
cerata. quandoque dissociet. Iam qui per callem
predicte directionis ingreditur. in quo ab
amico nunquam suo poterit dissidere. qui
primum litium causam. que ex paruulis rebus
uilissimisque materiis generari solet.
mente suam iudicans radicitus amputauerit.
illud quod in actibus apostolorum legimus. de unita
te credentium omni uirtute custodiens.
erat cor unum et anima una.
Multitudinis a. c. e. c. u. et a. u. Nec quisquam
et possidebat aliquid suum sed dicebat sibi erant.
quicquam eorum q. p. a. s. e. d. s. e. illis communia.
Unde quandoque ab eo seminarium dissen
sionis extinget. qui non sue sed fratris seru
iens uoluntati. domini atque auctoris sui
fuerit imitator effectus. qui loquens
ex persona hominis quem gestabat. Non
ueni inquit facere uoluntatem meam.
sed uoluntatem eius qui misit me. Quo
modo autem ullum contentionis fomitem susci
tabit. qui de intelligentia ac sensu suo
non tam proprio iudicio. quam fratris credere de
creuit examini. pro eius scilicet arbitrio
uel probans sua inuenta uel reprobans. et euangelicum
illud pii cordis humilitate consummans.
uerumtamen non sicut ego uolo. sed sicut tu.
Aut qua ratione aliquid quod fratrem mestificet
admittet. qui bono pacis nichil iudicat
esse pretiosius. dominice illius sententie memo
riam non admittens. In hoc cognoscent omnes
q. u. m. e. d. s. d. h. i. u. Per quam tunc spiritali
signaculo gregem omnium suarum in hoc mundo
uoluit Christus agnosci. atque hoc caractere

ut ita dixerim caractere discerni.
Qua uero ex causa uel ipse recipiet uel in alio
residere rancorem tristitie sustinebit.
cum summa definitio est iracundie. que
perniciosa et illicita est. nullas causas esse
non posse. eodemque se modo suscensente
in fratre orare non posse. Quod si fratri suo ipse
suscenseat. Illam domini saluatoris huius
mihi semper retinens corde sententiam. Si offers
munus ad altare. et ibi recordatus fueris
quod frater tuus habet aliquid aduersum te. relinque
ibi munus tuum ad. a. et u. p. r. f. t. et
tunc u. o. m. t. Nichil quidem proderit si te
asseris non irasci. et credas te implere
illud mandatum quod dicit. Sol non occidat
super iracundiam uestram. Et qui irascitur f. s. r. e. iu. Si alterius
uero tristitiam quam deliniri tua mansuetudine
potuisti. contumaci corde despicias. Eodem
namque modo precepti dominici. preuaricatione
teneris. Qui enim dixit irasci te aduersus
alterum non debes. dixit non alterius debes contemp
nere tristitiam. Quia non interest apud deum
qui omnes homines saluos fieri uult. utrum
te an alium quempiam perdas. Unum siquidem
cuilibet interitum. ei nascitur detrimentum.
Indeque illi cui omnium grata perditio est.
unum lucrum uel tua uel fratris morte queritur.
Quoadmodum postremo potuit uel tenuem contra
fratrem retinere tristitiam. qui se credidit coti
die immo ab hoc seculo continuo migraturum.
Sicut quoque nichil preponendum est VII.
caritati. ita furori uel iracundie nichil est

(c) 2006 Ministerio de Cultura

econtrario postponendū. Omīa nāq;
q̄uis utilia ac necessaria uideantur.
spnēda sūt tam̄ ut ne pturbatio
deuitet̄. Om̄ia ēe que putant̄ adūsa.
suscipiēda atq; tolanda sūt. ut
dilectionis pacisq; tranquillitas illiba
ta seruet̄. q̄ ii ira atq; tristitia
ptiosi⁹ ēeq̄in. nec caritate uali
Naq; q̄admod viii. ē credēdū.
carnales adhuc ı inbecilles fratrē
ob uile t̄renāq; subam. cito inuice
debiles disiūgit. ita ēe int spales
gignit p intellectuū diūsitate dis
cordiā. Ex quar. sine dubio cō
tentiones. rixe ūbor. q̄s apls dāpnat.
ptrq; cōsurgūt. unī cō sequet̄ diuor
tia int unanimes frēs. ostis inidus
ac malign⁹ intersērit. Uerāe nāq;
sapientissimi salomonis. illa sententia.
Odiū suscitat cōtentio. Et uniuersos ū q̄
nō cōtendūt. ptegit amicitia. viiii.
Qua ppt̄ ad cōsuādā ppetuā ı idiui
duā karitate. nich pdest pmā cām
āputasse discidy. que nasci solet d̄
reb⁹ caducis. atq; t̄renis. ē uniūsa
despexisse carnalia. atq; oīū q̄b⁹ n̄r
usis idulget rem. idiscretā cōioem fra
trib⁹ pmisisse. nisi ēe secūdam que sub
spē spāliū sensuū nasci solet similit̄
abadutes. adq̄sierim ı omib⁹ humilē
sensū. ı cōsonas uoluntates. .x.
Mecum ipsi nāq; cū me adhuc cōsorti

etas iunior ortaret̄. Siue ut intel
ligentiā t in moralib⁹ disciplinis.
t in scripturis sacris frequent̄ inserta.
ut nich ea. ueri uichq; ratiōabili⁹
credemus. S; cū in unū cōuenientes
sententias n̄ras pferre cepissem. quedā
cōmuni examinatione discussa. pmū
ab altero falsa ac noxia notabant̄.
Mox dinde ut ptiosa communi pnū
tiata iudicio. ptm̄ dāpnabantur.
Que tantū p⁹ infusa adbto fuit luce
fulgebat. ut facil potuisset genare
discordiā. nisi pceptū seniorū fuit
diuinū q̄ddā oraclm custodituri.
ab omī nos cōtentione reuocasset. Le
gali q̄dā sanctione pscptū ē. ut nullus
pl⁹ iudicio suo q̄ frīs credet. si nūq̄
uellet a diabli calliditate dilabi.
Re enī s epe illud q̄d. xi.
apls dicit. pbatū ē euenire. Ipse
aut̄ satanas trasfigurat se ī ag̃lm
lucis. ut obscura ac tetra caligine
sensum. p uero scie lumine fraudu
lent̄ offundat. Q nisi humili ı mā
sueto corde sceptro. maturissimi frīs
t pbatissimi seniors seruent̄ examini
ı eor iudicio diligent̄ excussa. aut
abiciant̄. aut recipiant̄ anb. sine
dubio uenerātes ī cogitationib⁹ n̄ris
p āglo lucis. āglos tenebrar. gra
uissimo ferientur incitu. Quam
pnicie ipossibile ē euadere q̄mpiā

(c) 2006 Ministerio de Cultura

iudicio proprio confidentem, nisi humilitatis vere amator et exsecutor effectus illud quod apostolus magnopere deprecatur omni contritione cordis impleverit. Si qua igitur in Christo consolatio, si quod solacium karitatis, si qua viscera miserationis, implete gaudium meum ut idem sapiatis, eandem karitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes, nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem ipsis alter alterum arbitrantes. Et illud: honore alterutrum prevenientes, ut plus unusquisque consorti suo scientie et sanctitatis adscribens, summam discretionis vere in alterius magis quam suo credat stare

XI. Saepe autem accidit. Iudicio

sive illusione diaboli sive intercessu humani erroris, quo nullus est in hac carne qui falli interdum non possit, ut et ille melior intellectu qui acrioris ingenii scientieque maioris est aliquid falsum mente concipiat, et ille qui tardioris ingenii ac minoris est meriti rectius aliquid verius persentiat. Et ideo nullus, quamvis sciolus, scientia preditus in suo tumore persuadeat quod possit collatione alterius non egere. Nam etsi iudicium eius diabolica non fallat illusio, elationis tamen et superbie gravissimos laqueos non evadet. Quis enim hoc absque ingenti potuit usurpare periculo, cum vas electionis Paulus,

in quo Christus ut ipse professus est loquebatur, ob hoc solummodo se asserat Hierusalimam concessisse, ut cum suis coapostolis evangelium quod gentibus revelante domino predicabat secreta examinatione conferret. Per quod ostendit non solum unanimitatem atque concordiam per hec precepta servari, verum etiam cum tutela diaboli adversantis insidias et illusionum eius laqueos non timeri.

XII. Denique in tantum virtus karitatis extollitur, ut eam beatus Iohannes apostolus non solum dei, sed etiam deum esse pronuntiat dicens: Deus karitas est, et qui manet in karitate in deo manet et deus in eo. Nam usque adeo illam divinam esse perspicimus, ut illud apostoli manifestissime agere sentiamus in nobis: Quia karitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui habitat in nobis. Quod tale est ac si diceret: quia deus diffusus est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui habitat in nobis. Qui etiam cum quid oremus quod debemus petere nescimus, ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda scit quid desideret spiritus, quia secundum deum postulat pro sanctis.

XIII. Illam ergo karitatem que [et de gratia karitatis] dicitur agape possibile est ab omnibus exhiberi, de qua beatus apostolus: Dum tempus habemus, inquit, operemur quod bonum est ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei. Que in tantum generaliter omnibus est exhibenda, ut eam etiam inimicis nostris a domino iubemur

(c) 2006 Ministerio de Cultura

impendere. Diligite inquit inimicos uestros. ALIA est etc. idest effectio fecunditatis. quodam modo et his que uel paritate morum uel uirtute subiectorum exhibendi sunt. licet ipsa AMICITIA. multam in se diffusam habere uideatur. Alii enim parentes. alii coniuges. alii fratres. alii filios diligunt.

Et in ipsa quoque horum affectuum necessitudine congredi distantia est. nec uniformis paternitatis dilectio erga filios inuenitur. quod et iacob patriarche probatur exemplo. Qui cum esset xii. filiorum pater. et omnes paterna caritate diligeret. tamen propensiori ioseph dilexit affectu. ut de eo aperte scriptura commemoret. Inuidebant autem ei fratres sui. eo quod diligeret eum pater suus. Scilicet ut non quia uir iustus et pater non multum diligeret etiam ceteros plene. sed quod huius quem typum domini preferebat. affectu dulci quodam atque indulgentiori gereret. Hoc et de iohanne euangelista legimus euidentissime designari. cum de ipso dicitur. Dixit ille discipulus quem diligebat ihesus. Cum utique et reliquos xi. similiter electos ita perpetua dilectione complexus sit. ut hoc et euangelica attestatione designet dicens, Sicut dilexi uos et uos diligite inuicem. De quibus et alibi dicitur. diligens suos qui erant in mundo. usque in finem dilexit eos. Sed huic uni dilectio. non quasi reliquos discipulos tempore caritatis. sed largiore erga hunc superhabundantia amoris expressa. quem et uirginitatis priuilegium. et carnis incorruptio conferebat. Que ideo tunc sublimior eum quadam exceptione signatur. quia eum non odii comparatione. sed affluentia gratie exuberantissimi amoris extollit. Tale quid et ex persona sponse legimus in cantico canticorum dicentis.

Ordinauit in me karitatem. Hec enim uere karitatis ordinatio. que odio habens neminem. quosdam minorum uiri plus diligit.

Que cum diligat cunctos generaliter. exceptam sibi ex his quos debeat peculiari affectione complecti. Et rursum inter ipsos qui in dilectione summi atque perpetui sunt. aliquos sibi quasi ceterorum affectu superextollit excerpit.

Econtra. nouimus quod utinam .xiiii. nesciremus. nonnullos fratrum tante esse obstinationis atque duritie. ut cum uel suos aduersus fratres uel fratres aduersum se senserunt animos excitatos. ad sanandam mentis sue tristitiam. que ex indignatione alterutrius commotionis exorta est. secedentes ab eis quos humili satisfactione atque colloquio linire debuerant. aliquos psalmorum incipiunt cantare uersiculos. quasi dum concepta cordis amaritudine diluuntur se putant. insultant deo augent quod statim extinguere potuerant. si magis anxii atque humiles esse noluissent. Ut oportuna compunctio et ipsorum cordibus medetur et fratrum animos deliniret. Nam illo utique modo pusillanimitatis. immo superbie sue uitium palpant. et nutriunt potius quam extirpant fomitem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

nigior. dñice illi' pceptionis inmemo
res q̄ ait. Qui irascitur frī suo: reus
erit iudicio. Et si recordat' fueris q̄d
frā tuus habet aliq̄d adūsū te. relinque
ibi munu tuū ante altare. 7 uade p'
reconciliari frī tuo. 7 tc. ueniēs offeres
In tantū ḡ nos. xv. munu tuū.
aufelus alteri' despectu habe tristitiā.
ut si aliq̄d adūsū nos fr̄ habuerit.
n̄ munera ntā suscipiat. idest nec
orationes s' aut pmutat offerri. donec
d aīo ei' tristitiā uiste iniustue conceptā
ā celeri satisfactioē tollam'. Neq; eni
ait. si habet uerā querelā adūsū te
fr̄ tuus. r. i. m. t. a. a. 7 u. p. r. f. t.
S; si recordat' fueris inq̄t. q. f. t. h. a.
a. t. idest oē si leue aliq̄d ac uil sit.
q̄ fris inte fuerit excitata comotio.
7 h memoriā tuā subita recordatioē
pulsauerit. scias offerre te pcu mar
spālia munera nō debe psoluere. n̄
p' qualibet excausā ortā tristitiam.
d corde fris bnigna satisfactioē depu
leris. Si ḡ euglic' sermo oē p'ptita
7 minima simultate. ac de exiguis
oborta causis. satisface nos irascētib'
iubet. q̄d de nb miseris fiet. q̄ recēte
7 maras cās nr̄q; errore comissas.
ptinaci dissimulatioē cotepnim'. 7 i
flati tumore elatioēs. dū humiliari
erubescim'. auctores nos frīne tristicie
denegam'. neq̄q̄m ea t obseruari de
tem t impleri posse cotedim'. Coq; fit.
ut iudicātes eu ipossibilia t iogrua
pcepisse. efficiamur sedm aptm nō
factores s; iudices legis. xvi.
Illud q̄q; q̄b lacrimis ē deflendū. q̄d
nō nulli frm cū fuerint comminatia
cui libet sermois accensi. si alterius
epiā q̄ eā lenire desidat. pcib' fatige
t. eū audierit neq̄q̄m debe adūsus
frēm comcipe. tenerisue tristitiā. sedm
illud q̄d scptū ē. Qui irascit frī suo re'
erit iudicio. 7 sol nō occidat sup ira
cundiā tuā. pclamāt ilico. Si paganꝰ
aliq̄s. si sclaris h fecisset. aut ista di
xisset. recte d̄buit sustineri. Quis
āt ferat frēm tā ḡuis cosciū culpe.
aut tā isolens de ore ountiū pferet.
q̄i n̄ patientiā infidelib' tātū atq; sclaribs
tgis. 7 nō oīb' sit gn̄alit adibnda.
A ut iracūdia cotra gentilem noxia. cōt
frēm mlis estimāda. Cū utiq; pt
bate nimis obstinata comotio. nō dis
simile cotra quēuis fuerit excitata.
s inferat detrimētū. Quāte āt obstina
tiois imo uecordie ē. ut n̄ ipsā iubo
ppetate. bruite nimis stupore discnat.
q nō dr̄ omnis q̄ irascit alienigene
re' erit iudicio. Q̄d fortasse poterat
sedm illoz sensum. nō cosortes nre
fidei 7 cōusatiois excipe. s; significāt
expssit euglic' sermo dicēs. Omnis
q̄ irascit frī suo reus erit iudicio.

S; ac rebelle spū. subiei pcepti dñici d
dignatē.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Licet itaque secundum regulam ueritatis
omnem hominem fratrem debeamus accipere. tamen
hoc loco magis fidelis ac nostre conuersationis
particeps quam ethnicus ipso fratris uocabulo designetur.
Illud uero quale est. XVII.
quod ita patientes esse nos credimus. quia
respondere contempnimus lacessiti. Sed ita
commotos fratres amara taciturnitate uel mo
tu gestuque irrisorio subsannamus. ut eos
magis ad iracundiam ultra tacendo pro
uocemus. quam quod eos potuissent irritare con
uitia. In eo nos estimantes minime
apud dominum reos esse. quia nichil ore protulimus.
quod nos notare hominum iudicio. aut con
dempnare potuisset. Quasi uero aput dominum.
uerba tantummodo et non precipue uoluntas
noceat in culpam. Et opus solum peccati non etiam
uotum ac propositum. habeatur in crimine.
Aut hoc tantum quod unusquisque fecerit pro lo
quela. et non quod esse per taciturnitatem
facere studuerit. in iudicio sit querendum.
Non enim sola commotionis illate qualitas. sed
in propositum irritantis noxia est. Et
ideo non quadmodum iurgium fuerit ex
citatum. sed cuius conflatum uitio. uerum
iudicis nostri perquiret examen. Effectus
enim peccati. non ordo est considerandus admis
si. Quid enim differt utrum quis gladio ipse
perimit fratrem. an aliqua ad mortem
fraude compulit. cum ipsius enim dolo uel
crimine constet extinctum. Quasi uero cecum
in preceps manu propria non impegisse suffi
ciat. cum similiter reus sit qui preuium et immi
nentem iam foueam cum potuerit reuoca
re contempserit. Aut ille solus in crimine
est. qui manu sua decipulam laqueauit.
et non etiam is qui parauit uel ingesserit
laqueum. uel certe cum potuerit auferre
noluerit. Ita et tacere nichil prodest. si
ideo nobis indicamus silentium. ut quicquid
agendum conuitio fuerat. hoc taciturni
tate faciamus. Assimulantes quasdam
gestus quibus et ille quem curari oportuit
uehementiori inardescat iracundia.
et nos super hec omnia dampno illius ac perdi
tione noluerit congerere. Utrique enim
tale silentium erit. equaliter noxium. et sic
exageratio in alterius corde tristitiam.
ita in suo non permittit extingui. Contra
quos illa prophete satis proprie est directa ma
ledictio. Ve qui potat amicum suum
mittens fel suum. et inebrians ut aspi
ciat nuditatem eius. repletus est ignomi
nia pro gloria. Illud quoque quod de talibus per
alium dicitur. Quia omnis frater supplantans
supplantabit. et omnis amicus fraudu
lenter incedit. et uir fratrem suum deridebit.
et ueritatem non loquetur. Extenderunt
enim linguam suam quasi arcum mendacii.
et non ueritatis. Sepe autem ficta patientia.
esse acrius ad iracundiam quam sermo succendit.
et acerbissimas uerborum transcendit iniurias
maligna taciturnitas. Leuiusque tolerantur
inimicorum uulnera. quam inimicorum subdola
blandimenta.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

De quib᷒ ẜ dr̄ ꝑ ꝓphetam. Molliti
sũt sermões ei sup oleũ: ⁊ i. s. i.
Et alibi. Verba callidoꝝ mollia: ⁊
ipsa ꝑcutiũt intima uisceꝝ. Quod
et illud ꝑ eleganť aptare. In ore
pacẽ cũ amico suo loquitur: ⁊ occulte po
nit ei insidias: quib᷒ tamẽ magis de
cipitur ipse qui decipit. Nam qui pparat
ante faciem amici sui rete: circũ
dat illud pedib᷒ suis. Et qui fodit fo
ueã pximo suo: incidet in eã ipse.
Denique cũ magna ad cõphendendũ
dñm cũ gladiis ⁊ fustib᷒ multitudo
uenisset: nemo in auctorẽ uite nr̄e
illo cruentior extitit parricida: qui
cũctos fiete salutationis honore p
ueniens. osculũ subdole karita
tis ingessit. Cui dñs. Iuda inquit
osculo filiũ hoĩs trades? idest am
ritudo psecutionis atq; odii tui hi
tegimen adsumsit: quo dulcedo tui
amoris exprimitur. Apertius quoque ac uehe
mentius p ꝓphetam uim huius doloris
exagerat. Quoniam si inimicus meus ma
ledixisset mihi. supportassem utique. Et
s. i. q. o. m. s. m. m. l. f. a. m. s. a. e.
Tu uero homo. u. d. m. ⁊ n. m. Qui simul
m. d. c. c: in domo dñi. a. c. c.
Aliud quoque pfanũ tristitie. xviii.
genus ẽ. quod dignũ comemoratione
nõ fuerat: nisi id a nõnullis frib᷒
scirem admitti: qui cũ tristificati
fuerint uel irati: ab ipso ptinacit᷒
abstinẽt cibo: Ita ut quod etiã dicere
absq; pudore nõ possum: illi qui
dũ placidi sunt. refectionẽ cibi
usq; ad horã sextam. uel ultimum
nonã negant se posse differre: cũ
fuerit tristitia at furore suppleti: ⁊
ieiunia et biduana nõ sentiant:
Tantaque inedie deffectionem iracũdie
satietate sustentent. ⁊ sacrilega re
fectione saturent. In quo plane sacri
legii crimen euident incurrũt: ieiu
nia scilicet que soli deo p humilia
tione cordis et purgatione uitioꝝ sũt
spãliť offerenda. p diabolico tumore
tolantes: quod tale est acsi orationes ac
sacrificia. nõ deo s; demonib᷒ defferant. ⁊
Illaque mosaica increpatione merean̄t
audire. Sacrificauerunt demoniis ⁊ nõ
deo: d. q. i; noui recentesq; uener̄.
Non ignoram᷒ et xviiii.
aliud dementie gen᷒. quod sub colore
fugate patientie. in nõnullis frib᷒
inueniť: quib᷒ parum ẽ iurgia cõmo
uisse. nisi et instigatoriis uerbis. ut
feriant̄ irritant: cuique uel tactu fuerit
impulsione contacti: aliam quoque partẽ
corporis ingerat uerberandã: quasi p hoc
pfectionẽ mãdati illius impleturi
quod dicitur. Si quis te percusserit in dextrã
maxillã tuã. pbe illi ⁊ alteram.
Scripture uim ac ppositum penit᷒ ignorã
tes

(c) 2006 Ministerio de Cultura

náq̃
euglicam patientiã ꝑ iracũdie uitiũ
exercere putant. Ob qđ radicitꝰ excidẽ
dũ. nõ solũ uicissitudo taliõnis & cõ
certãdi irritatio ꝓhibet. sed & futu
rę uerbantis geminata uerbis iniurię
tolerantię mitigare. xx. GERMANꝰ.

Quoꝰ reprehendũdꝰ ẽ is q̃ pcepto
satisfatiens euglico. nõ solũ nõ retu
lit talionẽ. sed & paratꝰ ẽ sibimet
geminarẽ iniuriã. xxi. Joseph.

Sic paulo ante dictũ ẽ. nõ solũ
res ipsa que gerit. sed & q̃litas mẽ
tis & faciẽtis ꝓpositũ intuẽdũ. Et id
ẽco si id qđ ab unoq̃q; pficit. q̃ animo
fiat ł q̃ pcedat affectu. intimo ꝑpẽ
datis cordis examine. uidebitis patiẽ
tię ł̃nitatisq; uirtutẽ. neq̃q̃ posse cõ
trario spũ idest ipatiẽtie ac furoris
impleri. Siqđe dns nr atq; saluator.
ad pfũdam nos instruens patiẽtie
ł̃nitatisq; uirtutẽ. idest ut nõ la
bris eã tantũm pferamꝰ. sed ut i i
timis animę ure aditis recõdamꝰ. ista
nb pfectionis euglice formam ađit
dicẽs. Si qs te pcusserit i dexteram
maxillã tuã. pbe illi & alterã. Que
subaudit sine dubio dextera. Que
alia dextera nisi interioris hois. ut
ita dixerĩ fatie. nõ ꝑ accipi. ł hoc
omẽ penitꝰ iracũdie fomitẽ. de p
fũdis cupiẽs animę penetralibꝰ extirpa
re. idest ut si exterior dextera tua
ipetũ ferientis exceperit. interior q̃q;
hoc ꝑ humilitatis adsensũ dexterã
suã pbat uerbandã. Cõpatiẽs exteriori
hois passioni. & q̃dãm subcũbẽs atq;
subitiẽs suũ corpꝰ ferientis iniurię. ne
exterioris hois cedet ł taciteꝰ intra se
moueatur interior. Uidetis q̃ lõge eõ
ab euglica pfectiõe distare. que pa
tiẽtiã docet nõ uerbis sed interiori cor
dis trãq̃llitate seruãdã. eãq; a nobis
eũ qđ aduersi euenerit. ita pcipit cus
todiri. ut nõ solũ nos metipsos alienõ
iracũdie ꝑturbatiõe seruemꝰ. sed & illos
q̃ suo cõmoti sũt uitio. succũbẽtes i
iuriis eoꝝ. ad placiditatẽ expleta cedis
satietate cogamꝰ. Furorẽ eoꝝ m̃a le
nitate uincentes. Et ita aplicũ illud
ipleamꝰ. Noli uinci a malo. s; uince in
bono malũ. Qđ ab illis impleri non
posse certissimũ ẽ. q̃ illo spũ ac timore
uerba ł̃nitatis atq; humilitatis emittunt.
ut nõ solũ nõ mitigent cõceptũ furo
ris incẽdiũ. s; magis illud tã i suo q̃
i fris sensu cõmoti faciãt cõflagrare.
Qui tamẽ & si possent aliq̃m ipsi mites
ac placidi pmanere. n sic q̃đẽ aliq̃s
iustitie caperent fructꝰ. cũ dapno fris
patiẽtiã sibi glam uẽdicãtes. Et p
hoc ab illa aplica kãritate omnino sũt
alieni. que nõ querit q̃ sua sũt s;
que alioꝝ. Nõ enĩ ita diuitias con
cupiscit. ut lucris de pximi fatiat

(c) 2006 Ministerio de Cultura

detrimento: nec adquirere quemquam alteri confidat nuditate. XXII.

Sciendum sane generaliter illum partes agere fortiores, qui voluntati fratris suam subicit voluntatem, quam eum qui in defendendis suis definitionibus ac tenendis pertinacior invenitur. Ille enim sustentans ac tolerans proximum, sanus ac validus; hic autem infirmus et quodammodo aegrotantis obtinet locum. Quem ita palpari necesse est ac foveri, ut interdum etiam erga eius necessarius pro eius quiete ac pace salubriter sit aliquid relaxari. In quo quidem non se credat quis aliquid de sua perfectione minuisse, tamen etsi quoddam de proposita districtione condescendendo summiserit; sed e contrario multo amplius se per longanimitatis et patientiae bono noverit adquisisse. Apostolicum namque praeceptum est: Vos qui fortes estis, inbecillitates infirmorum sustinete. Et: Alterutrum honera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi. Numquam enim infirmus sustentat infirmum, aut tolerare potest aut curare languentem is qui similiter aegrotat; sed ille medelam tribuit inbecillo, qui inbecillitati ipse non subiacet. Merito enim ei dicitur: Medice, cura te ipsum.

Notandum etiam illud est infirmorum XXIII. esse naturam semper eiusmodi, ut prompti quidem ac faciles sint ad contumelias ingerendas et iurgia conserenda, ipsi vero ne minima quidem iniuriae velint suspicione contingi. Cumque inferentes proterva contumelia inconsiderata super egerint libertate, ne parva quidem atque levissima sustinere contenti sunt. Ideoque secundum praedictam seniorum sententiam caritas stabilis atque indisrupta non poterit perdurare, nisi inter perfectos viros eiusdem virtutis atque propositi. Scindi enim necesse est eam quocumque tempore, qualibet cautione fuerit ab altero custodita.

In quo ergo laudabilis XXIIII. GERMAN. dicta perfecti viri esse patientia, si tolerare non valet semper infirmum? XXV. Ioseph.

Nec ego dixi quod illius qui fortis est ac robustius virtus tolerantiaque vincenda sit, sed quod infirmi pessima valitudo, illius qui sanus est sustentatione nutrita atque in deteriori cotidie prolabens, generatura sit casus, ob quos vel ipse non debeat ultra sustineri, vel certe patientiam proximi notam ac deformationem inpatientiae suae esse conitiens, abire quamque malit, quam semper magnanimitate alterius sustineri. Hi agit inbecillitas perfectionis, hi agit infirmitas et tepidi animi voluntas, ut nec tolerari se tolerare firmi, sed, ut scriptum est, fugiat miser nullo se persequente. Haec ergo ab his qui sodalitatis affectum cupiunt stabilem custodire, prae omnibus censemus esse servanda.

Ut primum quolibet iniurius lacessitus, non solum labia, sed etiam profunda pectoris sui monachus tranquilla custodiat. Quae tamen si senserit vel tenuiter fuisse turbata, omni semetipsum taciturnitate contineat.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et illud qd psalmista comemorat di
ligent obseruet. Turbat' sū et nō sū
locut'. Et dixi custodiā uias meas.
u. n. d. i. l. m. Posui. o. m. c. c. p. a.
m. Obmutui et h. s'. et s. a. b. Hec pse
te cōsidans statū. ea pferat que ad
hora turbent' suggerit furor. dicatq;
aliqd aius aspius. S; t recolat gra
pere karitatis. t reformāde pacis
redintegrātioem mite pspitiat. eamq;
tur cōtinuo tristitiā. et i ipso cōmo
tiōis tpre cōplet'. Dumq; se ad dulce
dine reseruat cocordie mox futur'.
amaritudine psentium nō sentiet
iurgior. Et ita ea potissimū res
podebit. eqb' t asemetipo re fieri.
t ab alio rephendi. restituta kari
tate nō possit. Sicq; implebit illd
pheticū eloqū. in ira medie memo

Coibre q̄ nos. xxvi. rabis.

Oportet oms iracūdie motus. i gub
natie discretioem modari. ne illud
qd a salomoe dapnat. peipita fu
rore raptem. Totā irā suā pfert in
sipiens. sapies aūt dispēsat p partes.
idest stult' qde adulatioem sue ire
ptbatioe succedit. sapies aūt. paula
ti ea maturitate cōsilij ac moderatiōis.
extenuat et expellit. Tale ē i illud.
qd ab aplo dicit'. Nō uos metipsos
iudicātes frs kmi. s; date locum
ire. idest neqqm ad iudicata ira
cūdia cogente tendatis. s; date
locū ire. h ē. Nō sint corda ura sic
ipatiētie ac pusillanimitatis ang
tiis coartata. ut motata cōmotiōis
pcella. cū inuerit sustine nō possi
tis. s; dilatamini i cordib' uris. huic
excipiētes aduss iracūdie fluct' i illis
extēsis sinib' karitatis. que oia suf
fert. oia sustinet. Et ita mēs ura a
plitudine longanimitatis ac patiēcie
dilatata. hat i se cōsilior salutares
recessus. i qb' recept' qdamodo atq;
diffusus teterrim' iracūdie fumus
prius euanescat. Vel certe intellige
du ē ita. Damus locū ire. qties cōmo
tiōe alti'. humili atq; tranqlla mēte
subcūbim'. et qdam dignos nos qli
bet iniuria pfitētes. ipatiētie seuiētis
obsequim. Ceter' hij q ita sensum
aptice pfectiōis inclinat. ut locū
ire illos dare existimet t q ab iras
cēte discedut. ident in discensiōi
fomite nō abscidere. s; nutrire. Ni
si eni iracūdie primu humili stati
satisfactiōe uicat. puocat eā potius
fugiens qm declinat. Illud q̄q; huic
simile ē. qd salomō ait. Noli festi
nare in spū tuo irasci. q2 ira in
isipientiū sinu reqescit. et noli p
currere i iurgiū cito. ne peniteat
te i nouissimo. Neq; eni ita festina
tioem pure t iracūdie culpat. ut

(c) 2006 Ministerio de Cultura

carũdę ap̄bet tarditatē. Similit
& illud suscipiẽdũ ẽ. Stult⁹ aũt ipsa
hora p̄nuntiat irã suã. occultat aũt
ignominiã suã. astut⁹. Nõ enim
ignominiosã iracũdię passionem.
ita a sapientib⁹ occultari debę decernit.
ut iracũdię uelocitatē expãs. nõ
p̄hibat tarditatē. Quã utiq; si p
necessitatē humanę infirmitatis
irruerit. ideo cẽsuit occultãdã. ut
dũ ad p̄sens sapienţ obtegit. sapię
ei amoueat. & i ꝑpetuũ deleat. Hęc
eñ ẽ natã irę. ut dilata lãguescat
& pereat. plata u᷒ magis magisq; cõ
flagret. Mobilitatẽ uiget. interq;
plata ministrat. Sensib⁹ angustis
ire ĩ itũ. & iexpiabit ẽmen corda
calefaciẽs pigra. & ĩ karitate fri
gentia. dilatãda ẽ atq; ampliã
da sũt pectora. ne angustus pusil
lanimitatis artata. iracũdię tur
bentis estib⁹ oppleant. & recipe sedm
p̄pham illud. uiuus latũ mãdatũ
dei. angusto corde neq̃am. ũ dic
cũ ppha. Viã mãdatorũ tuorũ cucu
c. c. d. m. Hãc q̃ longanimitas sa
pientia sit. euidentissimis scripture
testimoniis edocem. Longanimus est
uir multũ patiens. pusillanimis.
ualde insipiens ẽ. Et ideo d illo q̃
sapientię donũ a dño laudabiliter
postulauit. scripta cõmemorat. D

dedit ds salomõi sapiãm pruden
tiãq; multã nimis. & latitudinem
cordis qi arenã maris innumerabilẽ.
Illud q̃q; multis est XVII.
expertis sepissime cõprobatũ. nullo
mõdo eos q̃ amicitiar fed⁹ cõiurationis
inire principiũ. i disruptã poterĩ ser
uare cõcordiã. Siue q̃d eã nõ p de
siderio p̄fectionis nec p apticę karita
tis imperio. s; p amore terreno. & p nece
ssitate ac uictu pacti. retinere conati
sũt. Siue q̃d ille callidissim⁹ inimic⁹
ut eos p̄uaricatores sui faciat sacra
menti. celeri ad irrũpẽda amicitiar
uicla p̄cipitat. Certissima ẽ est
prudẽtissimorũ uirorũ illa sententia.
Cõcordiã uerã & indiuiduã societatẽ.
nisi inter emẽdatos mores eidẽq; uirtu
tis ac p̄positi uiros. stare nõ posse.
Hec de amicitia beatus ioseph sp̃ali nar
ratione disseruit. nosq; ad custodię
dã sodalitatis ꝑpetuã karitatẽ. arde
Collac. sc̃da abbatis Lei icitauit.
Ioseph de difinendo nichil

.I. De uigiliis quas p̄tulim⁹.
.II. De abbatis g̃rmani amicitate sr̃ sponsionis nr̃e recordatione.
.III. Quid nichi ad hoc ui sum sit.
.IIII. Interrogatio abbatis ioseph utriq; sponsio nr̃a amicitas Conuersatis:
.V. xpõ abbatis g̃rmani ẽt i egipto reside nolim⁹ ĩ bethem
.VI. Interrogatio abbatis ioseph. an i egipto maior ad siriã.
p̄fectus nob qui in siriam conferretur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

.vii. Responsio de distantia institutionum utriusque professionis.

.viii. Quod perfecti viri nihil absolute debeant definire, ut interdum sine peccato possint definita rescindere.

.viiii. Quod plerumque utilius sit statuta irrumpere quam implere.

.x. Interrogatio nostra de metu perhibite in cenobio Sirie sponsionis.

.xi. Responsio quod propositum gerentis non negotii sit considerandus effectus.

.xii. Quod boni propositi illicitus actoribus non profuerit et bonis nulla gesta nocuerit.

.xiii. Responsio nostra que causa nos exegerit sponsionem.

.xiiii. Disputatio senis quod sine culpa actionis ordo mutetur dummodo boni studii capiatur effectus.

.xv. Interrogatio quod absque peccato sit quod infirmis nostra scientia occasionem ingerit mentiendi.

.xvi. Responsio quod non propter infirmorum scandalum scripturarum veritas sit mutanda.

.xvii. Quod uenabiliter mendacio sancti tamquam elleboro usi sint.

.xviii. Obiectio eo quod illi tantum impune mendacio usi sint qui sub lege vixerunt.

.xviiii. Responsio eo quod licentia mendacii que ne in veteri quidem indulta est testamento uenabiliter a multis fuerit usurpata.

.xx. Quod uenabiliter plerumque mendacium et noua imitate apostoli esse.

.xxi. An interrogantibus occulta continentia sine mendatio oporteat propalari et an suscipienda sit quod semel fuerat consueverit.

.xxii. Obiectio quod oporteat quidem abscondi continentiam sed suscipi recusata non debeant.

.xxiii. Responsio quod inuenabiliter sit huius definitionis pertinatia.

.xxiiii. Quomodo abbas Piamon continentiam suam celare voluerit.

.xxv. Testimonia scripturarum de commutatis definitionibus.

.xxvi. Quod sancti viri pertinaces ac duri esse non possint.

.xxvii. Interrogatio an sit contrarium predicte sententie illud quod dicitur.

.xxviii. Responsio in quibus immobilis definitio sit tenenda et in quibus si oportuerit rescindenda.

.xxviiii. Quemadmodum debeant celanda committi.

.xxx. Hic est super his que ad usum communis vite attinent definiendum.

Precedente igitur collatione finita, pariterque nocturno intercedente silentio, cum fuissemus ab eodem abbate Ioseph ad sepositam cellulam causa quietis adducti, et sermonibus eius igne quodam in nostris cordibus excitato totam noctem habuissemus insomnem, egressi cellam et centum fere ab ea passibus secedentes in loco remotiori consedimus. Cum itaque secreti colloquii nobis familiaritatem noctis tenebris oportunitas preberet, ilico ut resedimus, abbas Germanus graviter ingemiscens: .ii.

Quid agimus, inquit? Ingenti namque discrimine nos videmus et quadam miserabili conditione constrictos, quos et ratio ipsa conversatioque sanctorum quid salubrius sit ad profectum vite spiritalis efficaciter docuit, et eligere id quod expedit data senioribus sponsio non admittit. Neque enim potuimus exemplis talium ac tantorum virorum ad perfectionem vite propositique formari, nisi nos instanter ad cenobium redire promissi pactio coartaret. Quod si redierimus, copia nobis ulterius huc remeandi nulla tribuetur. Si vero hic residentes desiderium nostrum maluerimus explere, quid agemus de sponsionis fide, quam senioribus nostris velocissimum reditum pollicentes dedisse nos novimus, ut cursim loca huius provincie sanctos ac monasteria circuire? Cumque sic estuantes quid super statu salutis nostre definiendum esset, nequaquam invenire

(c) 2006 Ministerio de Cultura

possemus. solo gemitu testabamur. durissime
conditionis necessitatem. Accusantes teneri
tudinem frontis nostre. et ingenitam nobis ue
recundiam detestantes. Cuius honeste pregra
uatio contra utilitatem ac propositum nostrum.
retinentium precibus alias non potuissemus ob
sistere. nisi maturissimo reditu re
promisso illis scilicet nos pudoris uitio.
laborasse deflentes de quo dicitur est pudor

Tunc ego. III. afferens peccatum.
Concedunt inquam angoribus afferat nostris con
silium. imo auctoritas senis. ad quem
oportet ut nostras sollicitudines deferamus.
Et quodcumque fuerit sententia definitum. tam
diuinum et celeste responsum cunctis estibus
nostris terminum ponat. Quod quidem nobis per os
sancti loci aduentum prouenisse. et ob illius meritum
et ob nostram fidem minime dubitemus. Ipsi
enim munere salubris consilium. et credulis ab
indignis. et incredulis a sanctis frequenter adep
ti sunt. domino id uel pro merito respondentium.
uel pro fide consulentium largiente. His
itaque sermonibus a sancto abbate germano.
ea alacritate susceptis. ac si eos non a me
ipso. sed instinctu domini protulissem. ad
uentum senis atque instantem iam horam. noc
turnae synaxeos paululum prestolati. post
quam eum solita salutatione suscepimus. et legiti
mus orationum atque psalmorum impletus est
numerus. hisdem rursus quibus ad quietem compositi
fueramus. psiatiis ex more consedimus.

Tunc uenerabilis ioseph. IIII.

deiectiores nos adhuc contemplatus atque
hoc nobis non sine causa comminus accidisse.
illo nos patriarche ioseph sermone com
pellat. Quid utique uultus uestri tristes sunt
hodie. Cui nos. non sicut metati illi pha
raonis ministri. somnium uidimus. et qui
interpretetur non est. sed insomnes inquam duximus
noctem. et quod estuum nostrorum moles subleuare
non est. nisi eas dominus tua oratione submouerit.
Cum ergo non tantum in frontis spatio. sed in exteriori.
sed in interiori hominis. tale esse electionis procel
lam reuelauit. Compellimur enim e duobus.
et quid eligamus. ambigimus. Tunc ille qui patriar
che uirtute et nimio refert et nunc. Non
ne per deum inquit est humanarum cogita
tionum curatio. proferant in medium.
Potens enim est diuina clementia secundum fidem
uestram. in nostro consilio medelam prestare consilio.

Ad hec germanus. Credebamus. V.
nos inquit uestre beatitudinis uisione.
non solum tanta spiritali. sed et profectu ha
bunde repletos. ad nostrum cenobium reuer
suros. et ea que fuissemus uestro magiste
rio subsecuti. aut post reditum uel tenui
emulatione sectanda. Hoc enim et senioris
nostri dilectio respondere nos oportuit.
dum sublimitatem uestre uite atque doc
trine posse nos aliquatenus imitari. in
illo cenobio credemus. Unde cum ex his
nobis omne existimaremus tantam con
ferenda. intolerabili e contrario do
lore conficimur. considerantes nos illo

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ordine id quod salutare nobis esse cognouimus obtinere non posse. Et ex utroque nunc latere coartamur. Si enim promissioni quam seniorum caritate nos conpellente repromisimus coram cunctis fratribus in speleo in quo dominus noster ex aula uteri uirginalis effulsit, ipso teste depromsimus satisfacere uoluerimus, summum spiritalis uitae incurrimus detrimentum. Si uero sponsionis inmemores et in his regionibus residentes, utilitati perfectionis nostrae illam uoluerimus postponere pactionem, abrupta non impletae promissionis pericula formidamus. Sed ne hoc quidem aestus nostros possumus releuare consilio, ut postquam uelocissimo reditu sponsionis fuerit impleta condicio, haec denuo loca celeri repetamus recursu. Nam quamuis ad profectum spiritalium rerum uirtutumque tendentibus periculosa ac noxia sit etiam parua dilatio, tamen pollicitationis fidem nostrae quamuis moroso reditu solueremus, nisi nos non solum auctoritate, uerum etiam caritate seniorum nostrorum sciremus inexsolubiliter conligandos, ita ut remeandi ad haec loca nobis potestas deinceps nullo modo tribuatur. VI.

Ad haec beatus Ioseph interposito aliquantisper silentio: Certi, inquit, estis maiorem spiritalium rerum profectum in regione hac uobis posse conferri? VII.

Quamuis etiam illorum doctrinae summas gratias rependere debeamus, quod nos docuerunt a paruulis magna conari et dato bonorum suorum gustu egregiam perfectionis sitim mentibus nostris inscribentes indiderunt, si quid tamen in iudicio nostro creditur, nullam ducimus conparationem inter haec atque illa quae illic percepimus instituta, ut sileamus conuersationis uestrae inimitabilem puritatem, quam nobis non solum mentis ac propositi districtione, sed etiam locorum credimus uestrorum patrocinante conferri. Unde non dubitamus ad imitandam perfectionis uestrae magnificentiam hanc quae cursim traditur doctrinam non posse sufficere, nisi nobis etiam commorationis ipsius adfuerint adiumenta, longinquique temporis eruditio contracta institutione torporem nostri cordis ut

Sancti quidem est VIII. Lex discusserit

atque perfectum nostrae professioni omnino conueniens, ut ea quae sub aliqua sponsione decreuimus efficaciter impleamus. Ob quam rem monachum oportet abrupte quaeque minime definire, ne aut id quod incaute promisit implere cogatur, aut consideratione honestiori intuitu reuocatus sponsionis suae praeuaricator existat. Sed quia nunc propositum nobis est non tam de sanitatis statu quam de infirmitatis curatione tractare, non quid primo loco a uobis fuerit actitandum, sed quatinus de scopulo huius periculi naufragium possitis euadere, salubri est consilio requirendum. Quando ergo nullum nos coartat uinculum nec condicio ulla astringit, tamen ... rerum obtentu proposita de conparatione id quod maius est commodi praeferatur. Quando

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ū aliqua dispendio℞ obsistit adu̅
sitas. ⁊ i cōpatiōe dāpno℞. illud ÷ ap
petenduo℞. qđ in morib⁹ subiacet det
mtis. Vt q̄dadictū ē. de maxīs malīs
minima eligo. Inde q̄ui ura pare
fecit assertio. cū ad id nos loci spō
sio insulta pduxit. ut ex utrq: ub
g̃uis incōmodi subunda iactura sit.
i eā parte iclinādū ē electiōis arbi
triū. que t tolabilia dispēdia in
ferat. t satisfactiōis remedio facili⁹
expiet. Si ġ maiora spūs ino luc̃
ex hac cōmoratiōe credimus cōferēda.
q̄ illa sūt que ub de cōsuatiōe illi
cenobij nascebant. neq: sine iactā
igentiū cōmodo℞. p̄ cōditio ure spō
siōis tmp tri. Satī ē ħ nos medacij
t nō ipsis puissiōis subire dispēdiū.
qđ semel pteritū ñ ipsū ultra iā
reperi. nec alia p semet potīt gr̃ia
re pccā. q̄m illd incidē. p qđ tepi
diouis uite. ut dictis stat⁹ cōtdia
no nos atq: idtermīnabili affitiat
detincto. Venabilit enī imo ū &
laudabilit. defintio i cauta muta
bit. si ad salubriorē transeat partē.
Nec cōstantie puaricatio. s. temeri
tatis emdatio ee credēda ē. q̄tiens
sposio uitiosa corrigit. que oīa
scripturar q. possiit testimoniis ap
tissime cpbari. Quā mīrīs & tātr
cessent statuta cōplesse. ⁊ ēōrio

q̄ mīus eandē refugisse. cōmodum
fuerit ac salubrt. VIIII.

Quod utriq: liq̄dissime sci apli petri.
⁊ herodis ac iude traditoris. exempla
testant. Ille enī q discessit ab icōsul
te defintiōe sentētie. q̄m hat sacmēto
firmauat dicēs. nō m lauabis pedes
i etermi. imortale xpi oīuq: sco℞
osortui pmet. Abeidēd⁹ sine dubio
ab ħ tantudis gr̃u. si i sermōis sui
obstinatiōe māsisset. Ħ ū fide iosulti
tenens sacramti. cruentissim⁹ pcurso
ris dn̄i extitit interptor. nanoq: timo
re piurij. dāpnatiōi semetipsū atq:
supliciis ppetue mortis immersit.
Nec nō ⁊ iudas pinatiā tenēs sue
spōsiōis. ppetua morte dāpnatur.
Qua fuiss: pcl dubio libatus. si defi
nitiōis sue maluisset destitutor potí⁹
q̄ pinar inueniri. Qđ i illis q̄ duob⁹
filijs q̄ in euglio ad opatiōem uinee
destinant. euidētissime pdocemur.
Qr̄ un⁹ patris resistit ipio. ali⁹ pna
respōsiōe cōsentit. S: nec illi pfuit
humilis obsecūdaqz respōsio. q pcep
tū pats ope detractauit iple. nec illi
obfuit refragatio iussiōis. eo qđ sta
tim finōis obstinatiōe mutata. scopo
nō pats opīs execūtiōe cōpluit. Et
id qđ reprehensibilit statuerit defintiōe
correcta. laudabilit emēdauit. Simi
⁊ enī ē. obtima statuere. Qđ si alter

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cesserit. sequens e in meli ea que sua
sut statuta mutare. ordinationibus q;
nris iam tacentibus ut ita dixerim manum
dextramq; porrige. Ubi cosilia pncipii
no adprobant. prudentie e ut utilia addi
ta puisioe repant. Si claudicat ad p
ma statuta dispositio. adibat ad secda
correctio. In oibus g rebus cosidnd e fini.
et scdm eu xposita nri dirigend e cursus.
Que si supueniente salubriori cosilio.
ad deteriore parte uerge uidum. rec
ti e i cogrua costitutioe submota. ad
milioe trasire sentetia. qua statutis p
tinacit inerendo. pccis gnoribus obliga
Quantu rii spectat. x. Germanus. In
ad desideriu nrm. qd ante p spalis
comodi utilitate susceptu e. obtaremus
edificari. nri uigitate cosortij. Si enim
ad cenobiu nrm fuerimus reusi. non
solu nos ab hoc ta sublimiori xposito
relapsuros. s; et p mediocritate cõusa
tiois illi. mtis certu e dispendiis qua
tiedos. Veru nos illud euangelii manda
tu uehement absterret. sit sermo ur e
e. no. no. Qd at his habundati e ama
lo e. Credimus enim tanti trasgressione pre
cepti. nulla copensari posse iustitia.
n i extremis recte cedere. qd malo
initio semel fuerit icoatu. xi. Joseph.
In omnibus ut diximus causis. no perfs
opus. s; uoluntas opantis e intuenda.
Nec statim quicquid egerit. s; q uoto egit
inqrendu. Ita ut no nullos p his facti
de quibus hoc postea ortasunt. repiamus
fuisse dapnatos. et eontrario qsda p ir
phesibiles actus ad suma puenisse
iustitia. Et nec illi utilis rex erit
pfuit. q primum adgressus xpositum.
no illa que subsequta e utilitatem.
sed qdda oiu uoluit opari. nec hunc
nocuit irrephesibilit inqasse. q no p
cotepta dei n dlinquenti xposito. sed
necessarij et sci finis intuitu. inrepa
bilis iuuti sustinuit necessitate. Et
ut hec eade scarum scripturarum dilucidem
Quid salubri. xii. Joseph.
xquesto qd uali. uniuso orbi potuit p
euratori. qm duce passiois salutare
remediu. Et tamen no solu no pfuit.
uerum ecia i tantu illi obfuit traditorie
misterio phat impletio. ut absolute
de illo pnuntiet. Bonum erat illi si nat
no fuisset homo ille. Non enim scdm hoc
qd euenit. fructus illi sui opis e repe
sandus. s; scdm id qd facere uoluit.
t effecturum se ee credidit. Et rursus
Ed ermriosi dolo atq; mdatio ee in
extraneum ne dixerim i germanum
fremq; comisso. Et tamen no solum
nulla p his dapnatioem. aut reprhe
sioem. iacob patriarcha xtraxit. uer
ecia ppetua bndictiois hereditate dita
tus e. Nec inuito. qr et iste bndictioe
primogeniti destinata. no ex psens

(c) 2006 Ministerio de Cultura

lue auaritia. s; ex fide scificationis
ppetue cocupiuit. & ille no humane
salutis obtentu. s; philargirie emim
morti tradidit ciu redeptore. Et ideo
utriq; eoz fruct⁹ opationis sue. sedm
dstinatioem mtis. ac ppositu uolunta
tis adsceptus e. Quia n̄ ille fraudem.
nec iste salute. que cotra spe ac uotu
illi⁹ exorta e. statuit opari. Illud ii
p retributioe incedis iuste unicuiq;
repesat. qd pncipalit mte cocepit.
no qd ex inde t bne t male. qui uotu
opantis emerserit. Ideoq; iustissim
iudex excusabitur. imo laudabitur.
talis mendacii cesuit psuptore iacob. q
sine eo ad bndictioem pmitiuor
no potat puenire. Nec dbuit i eu
me uocari. qd desiderio bndictiois
extortu e. alioqn no modo iniq in
fre patriarcha pdictus. s; & circum
uetor i patre & sacrilegus extitisset. si
habuis alia uia. qua ad bndictionis
illi⁹ gram puenire. hanc q; fri dapno
sa ee ac noxia expete maluisset. Vi
dis g apt dnm no pcessum opis. s;
destinatioem mtis inqri. His itaq;
pstructis. ut ad pposita qoem ob qm
hec uniusa pmissa sunt reutamr. &
respodatis in pmit⁹ uelim. cui tri
causa nos illi⁹ spositiois nexib⁹ inuexeri
tis.

PRima ut xvii. GERMANUS.
Dixim⁹ extitit causa. qua mos mesti
ficare seniores ac pceptis eoz obsiste
uebamur. Secda. qsi qd pfectu atq;
magnificu t uisu t auditu pcepisse
nos aub. cu reuersi ad cenobiu fuisse
m⁹. exercere nos posse. insultissima p
suasioe credidim⁹. xviii. IOSEPH.

SICUT pfati sum⁹ destinatioe mentis.
t remuniat hoiem ds. et codepnat
secdm illud. & inse inuice cogitatioib⁹
accusantib⁹. aut & dfendentib⁹. in die
qua iudicabit ds occulta hoium. Illud &.
Ego aut opa & cogitatioes eoz. uenio ut
cogrege cu omib⁹ gentib⁹ & linguis.
Quam obrem desiderio pfectiois ut iudico
hi uos sposiois ac sacramentis uinclo co
ligastis. du creditis illo ea posse ordine
cophendi. q ne supueniente p tmore
iudicio. ad sublimitate ei⁹. cosced
no posse pspicitis. Nō g pudicat.
qcqd discrepas ab illa dispositione.
iusu fuerit accidisse. si modo nulla
pncipalis illi⁹ ppositi. diu sitas subse
qt. Nec; eni opifices cui q discerti.
discretio e demutatio ferramenti. aut
segnitia arguit auctoris. inec open
diosioris ac directioris electio. Ita g &
i hac pte emdatio dispositionis. i p
uide. no spalis uoti e iudicanda trans
gressio. Quicqd eni p caritate dei. &
pietatis amore pficit. que pmissioe
habt uite que nc e. & future. tam
si duris atq; duersis iudeat pcipiis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

inceari: non solum nulla reprehensione sed et laude dignissimum est. Et ideo nichil preiudicat refragatio sponsionis incaute: si quolibet genere scopos tantum. idest proposita pietatis destinatio teneatur.

Omnia namque ob hoc agimus: ut deo cor mundum exibere possimus. Cuius consummatio si in his locis facilior iudicatur: nichil nobis oberit extorta emutatio pactionis: dum in principalis illius perfectio puritatis pro qua sponsio nostra processerat: secundum domini voluntatem maturius adquiratur. Non enim ex hac inmutatione ullum prodicari mendatium: sed inconsulte definitionis prudens salutarisque correctio. Et ut etiam de phisicis quod nodum proposite questionis absoluat aliquid inferamus: natura ipsa in nobis opera sua de consilio divine maiestatis immutat. Nam ab infantia in pueritiam: a pueritia in iuventutem: De iuventute in senectutis ulteriora transferuntur. Atque ita hec in nobis conditoris nostri consummatio peragitur. ut ex priori mutatione ista nullum mendatium adscribatur etati. Ita et interior homo noster ablactatur prior teneriorinis institutis. cum per diversa profectus etates ad robustiorem demum usque profecerit: atque exinde ad canitiem sensuum ac virtutum perfecte etatis plenitudinis et puerilies deposuerit ea que erant parvuli: numquid varietatem incurrisse mendacii: et non potius perfectionis plenitudinem consequtus esse credendus est.

Sic rudimenta veteris instrumenti: dispensatione legis latoris dei. ad perfectionem beatitudinis euangelice transferuntur. Nec tamen ex hoc immutatio aut diversitas preterite sanctionis intervenisse credenda est: sed adimpletio et cunctis sublimiorum et celestium preceptorum. Nec sacre promulgationis illius existimanda est abolitio. sed ascensus: nec varietas. sed profectus.

Unde et dominus noster. Nolite inquit existimare. quod venerim solvere legem aut prophetas: non veni solvere. sed adimplere: idest non antiqua reprobare. sed ad perfectionem imperfecta perducere.

XV. GERMANUS.

Quantum spectat ad nostri sensus, quae rationabiliter prudenterque digesta sunt: haut difficile sponsionis nostre scrupulus aut potuisset extrudi: nisi illud nos vehementissime deterreret. quod infirmioribus quibusque introitum fortasse per hec videtur exempla et occasionem mentiendi: si ullo modo pacti fidem licito dissolui posse cognoverint: Quippe cum talis hic ipsum et minacibus iudicat eloquiis propheta dicente. Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Et os quod mentitur occidit animam.

XVI. IOSEPH.

Non hec de incaute definitionis mutatione prediximus: non ut reserremus aditum vetitis noxiisque mendaciis. Eo modo esse censentes. ut si quis forte preterierit: nos inconsulta sententia

(c) 2006 Ministerio de Cultura

supueniente. salubriori cõsilio mo danime tẽpr̃. Hec oportet nos in his que semel statuim̃ rigidos atq; inuincibiles pdurare. si in recti aliqd p⁹ hec reperit. matura prudentiq; discretio. Aliud naq; ē mentiri. aliud statuta mutare. Occasiões causeq; pditionum. his q̃ perituri sunt imo qui pire desidant. deesse nō possunt.

Neq; enī abscidenda sunt testimonia scripturarũ ac de suo corpe penit abradenda. q̃b⁹ t hereticor̃ prauitas armat. t iudeor̃ infidelitas obdurat. t tumor sapie gentilis offendit. Sz utiq; ⁊ pie crededa ⁊ imobiliter sunt teneda. ⁊ secdm ueritatis regulam pdicanda. Et ideo nō debem⁹ aliene ifidelitatis obtentu. economias. id ē dispensatiões pphar̃ atq; scõr. q̃s scriptura cõmemorat. abdicare. Ne dũ infirmitati eor̃ condescedere. debe nos credim⁹. nō solũ mẽdacii uer̃ ⁊ sacrilegii crimine polluam̃. Sz quadmod diximus. oportet nos ea ⁊ secdm storiã cõfiteri. ⁊ quadmod pie gesta sunt explanare. Ceter̃ hisq̃ g̃ui pposito sunt. nō ex hoc uiuẽdi aditus obstruet. si ear̃ rer̃ q̃s t platuri sunt t ptulim⁹ ueritate. aut penit abnegare. aut extenuare allegoricis imptatiõib⁹ laborent. Q̃d enim illis hor̃ testimonior̃ nocebit auctoritas. q̃b⁹ ⁊ sola corruptio uoluntatis sufficit ad peccm̃. .xvii.

Itaq; talit̃ de mendacio sentiedũ atq; ita eo utedũ ē. q̃i natura ei isit ellebori. Q̃d si iminẽte exitiali morbo sumptũ fuerit. fit salubre. Ceter̃ absq; summi discriminis necessitate pceptũ. psentis exitii ē. Ita naq; ⁊ scõs ac pbatissimos deo uiros. uenabilit̃ legim⁹ usos fuisse mẽdacio.

Nã raab cũ illud nõ solũ nulla uirtutũ. s; ⁊ impudicicie nuncupata scriptura cõmemoret. p tali mẽdacio q̃ exploratores maluit occultare q̃ pdere. admisceri ppło dei eterna benedictione pmruit. Que si ueritatẽ loq; aut saluti ciuiũ consulẽ maluisset. nulli dubiũ q̃d n̄ iminẽte cũ omi domo sua fugisset interitũ. nec auctorib⁹ dnice natiuitatis inserta. ⁊ i patriarchar̃ adnumerata catalogo. p successionẽ sue plis edere meruiss; omi salutẽ.

Denique dalila que uilitati ciuiũ consulens exploratã pdidit ueritatem. perene pditiõis uicissitudine consequta. sola criminis sui cunctis memoriã dereliqd. Q̃n g̃ graue aliqd iminet de ueritatis cõfessiõe discrimine. tunc mẽdacior̃ sunt recipieda pfugia. ita tam̃ ut reatu humilis conscientie salubrit̃ mordeam̃. Ubi aũt nulla cõditio summe necessitatis icumbit.

omī cautioē medicatū. Et ut mortifer sumtādū ē. Quē admodū de elleboro dixi potu. q'd salubre ē qn̄ de si te ditum sumat. cū ineuitabilis atq; mortifera immīnet egritudo. Sin ū integra et īpbata corpus sanitate sumat. stati ad occupāda uitalia. uis pniciosa ptendit. Quod de raab iericontina et de iacob patriarcha euident ostensū ē.

Que ū illā morte alias q' h remedio potuisset euadere. nec iste ad bndictionē primogeniti peuenire. Non enī ds ūboꝝ tantū actuūq; nrōꝝ discussor et iudex. s; ē ppositi ac destinationis īspector ē. Qui si p causa salutis eterne. ac diuine cōtēplationis intuitu. ab unoq'q; t pmissū inuenit. t asueta districtione mollitū. tam si hoīb' durū atq; iocgruū ee uidat. ille tam intima cordis inspiciens pietate. nō ūboꝝ sonū s; uotū diudicat uoluntatis. qr finis opis et affectus cōsidandus ē ppetrantis. Que potuer quadā ut supdictū ē et p medatiū iustificari. et alii p ueritatis assertionē. peccm ppetue mortis incurrere. Ad quē finē et iacob patriarcha respiciens. hispidam fr̄is corporis speciē ob uolutioe pelliū simulare nō timuit. et instiganti ad hoc medatium matr laudabilit adquieuit. Videbat enī ex hoc maiora s lucra bndictionis atq; iustitie. q p simplicitatis obseruātiā cōferenda. Non enī dubitabat mdacii h maculam. in undatione paterne bndictionis ptinus abluendā. et tam nubiculam quandā flatu sps sci. uelocit absumendā. Atq; uberiora s p hanc affectatā simulationē. quā p illā ingenitā ueritate. meritoꝝ pmia cōferenda.

Non enim mirū ē has dispu- XVIII. GERON?
tationes in ueteri testamento licenter usurpatas. ac nōnumq nonnullos sanctos uenialiter fuisse mentitos. cū multo maiora eis p tpore rudimtis licuisse uideamus.

Cur enī mirū sit quod beatus dd fugiens saule ptātē abimelechē sacerdoti atq; dicenti. quare tu solus et nullus ē tecum. ita respodit. Rex peepit mi sermonē. et dixit. Nemo sciat rē ppter quā missus es. Nam et pueris cōdixi in illū et illū locū. Et iterum. Si habes h ad manū hastā aut gladiū. quia gladiū meū et arma mea nō tuli mecū.

Sermo enī regis urguebat. Vt illud. cū pductus ad achis rege geth. insanum furiosumq; simulauit. ac mutauit os suū corā eis et collabebat in man eoꝝ. et impingebat in ostiū porte. defluebātq; saliue ei in barbā. Cū et uxor ocubinasque gregib' licito frueret. nec ullū eis iputabat ex hac parte pecatū. Insup et inimicoꝝ sanguinē. ppa manu frequet effūderet. idq; nō solū nō rephēsibit. uerū et laudabile

in ex de iacob

(c) 2006 Ministerio de Cultura

credet. Que ita nc euglio coruscā
te. uidem qb' inis interdicta. ut
sine igenti ēmine ac sacilegio. hoc
qoqm nō possit admitti. In quē mu
n mādatū ulli qlib; pro colore cō
tectū. uenabilit aqq credim usur
pari dicēte dnō. Sit smo ur. ē. ē. nō
nō. Qd aūt hys habūdati' ē. amalo ē.
a ptis i eadē ḡgruēte. Et nolite me
sept
V xori ē de xviii. Io Iltri uncem.
cōcubinarq; mltas. antiqua illa li
btas istitūte iā tpror fine. 7 mltipli
catiōe humāni geūs expleta. nō inuito
lut iā mīn' necessaria. p euglicam
pfectioēm debuit amputari. Nam
usq; ad aduētū xpi. oportuit hnc
dictioēm pmordialis illi' ingere sētē
cie. qua dictū ē. Crescite 7 mltipli
camini 7 reptēte trām. Et idēo iu
tissimū fuit ut ex illa radice fecūdi
tatis humane. que i sinagoga p dis
pēsatiōe tpīs utilit' uiguit. agtice
ūginitatis flosculi germinaret. ac sua
ue olentes ḡtinētie fruct' i ecctia gig
nerēt. Mendatia ū & tē fuisse dāp
nata. toci ueŧis instrumti textus.
euident ostendit dicēs. Pdes omsq
loquūt mēdatiū. Et iter. Suauis ē
hōi panis mēdacii. 7 postea replbit
os ei' calculo; 7 ipē lgislator. Mēda
cū inqt fugies. Sz tē dmū id ueniā
bilit dixim' usurpatū. cū ei necessitā

aliqua seu dispensatio salutaris ob
uicta ē. obquā nō dbuerit cōdēpni
ri. Quale ē illud qd cōmemorastis
& dd rege cū fugiēs insectatioēm saul
iniustā. ad abimelec sacdotē. nō ḡposi
to cui'q luc' nec studio ledēdi qmpiā.
s; ut tātum semetipsū ab ipiissima
ei' isectatiōe saluaret. mēdacib' utit
ūbis. Qppe q man' suas inimici regi
sāguine. eqdē adeo s' totiens tradita.
cōtaminare noluerit dicens. Ppiti'
m sit ds. ne fatiā rem hāc dnō meo
xpō dnī. ut mittā manū meā i eū
qr xps dnī ē. Et idēo dispensatiōes
has. q's t obuolūtate deit ob pfigura
tioēm spaliū sacmētor. t ob qr dam
salute. scōs uirōs. in ueti testamēto.
tgim' exsecutos. 7 i tantū nosq; cum
necessitas coartauerit nō possum' ab
dicare. ut ne ipsos qdē aptos ubi cōsi
datio alic' utilitatis exegit. dclinā abeis
se cernam'. Que paulisp intim diffe
rētes. digestis pimit' que adhuc de
ueti testamto pferre disponim'. post
hec cōgruēti i ferem'. Ut facili' ad
pbet'. uiros iustos 7 scōs tā i nouo q
i ueti testamto. i his ~~dispensatiōib~~'
economias sp oma cocordasse. Ē dn
de illo cusa; ad absalon. p salute reg
dd pia simulatiōe dicem'. Que cū toto
fallētis 7 circūuenietis pmat affectū.
7 utilitate ḡsulutis ipugnet. septē

(c) 2006 Ministerio de Cultura

diuine testimonio cōpbat͛. ita di
cētis. Dn̄i aut nutu. dissipatū ē cōsi
liū agitophel utile. ut induceret dn̄s
sup absalon malū. Nec enī reprehēdi
poterat. id qđ recto pposito ac iudicio
pio p iustis partib' gerebat͛. ac p illi'
ē pietas dō placebat salute atq; uic
toria. religiosa fuerit simulatione
cōceptū. Qđ aut' de illi' fine pnūtia
bim' facto. que suscipiens illos q ad re
gē dd̄ a pdicto cusai fuerant destinā
ti. abscōdit i puteo. et expādens ue
lamē sup os ei'. cū tisanas se torrere si
mulasset. transierunt inqđ gustata pau
lulū aqua. atq; hoc eos figmento.
ab insequentiū manib' liberauit. Qua
ppt respōde queso in qđ fuissetis ac
turi. si qua ubi nē sub euglio cōstitu
tis. similis fuisset exorta cōditio. utr
nā maluissetis eos simili celare mē
datio dicētes eos īm transierunt gusta
ta paululū aqua. et impleret illud qđ
pcipit͛. erue eos q ducunt͛ ad morte.
et redime eos q interficiuntur ne parcas.
an ueritatis cōfessione latitantes pdere
pepercissetis. Et ū illud apti. Nemo qđ
suū ē quat. s; qđ alteri. Et caritas
nō quit que sua sūt. s; ea que alioz.
d. Et de ipso. Nō quero mihi qđ mi utile
ē. s; qđ multis ut salui fiant. Si enī
ea que nra sūt querim'. et id qđ nb
utile ē ptinacit͛ uolum' retentare.

aut in huiusmodi necessitatib' loq nos ne
cesse ē ueritate. et reos fieri mortis alie
ne. Si u ea que aliis sūt salutaria
nris utilitatib' pponentes. aptico sati
fecerim' imperio. sine dubio subeunda ē
nb necessitas mentiēdi. Et idcirco. n
integ caritatis uiscera possidere. n
ea que alioz sunt sedm aptica dis
ciplinā. querere potim'. nisi hisque
districtioi nre pfectioi q cōueniunt
paululū relaxatis. cōdescēdere uti
litatib' alioz. pno maluerim' affec
tu. Et ita cū apto. Infirmis efficia
mur infirmi. ut lucrari possim' in
firmos.

Quibus erudit' xx.

exēplis. tantus q; apts iacobus. omsq;
illi' eccle primitiue pcipui pncipes.
aptm paulū ad simulationis figmenta
descēde. p inbecilli etate infirman
tiū coortant. Cumq; purificari sedm
obseruantiā legis. capt radere. uota
offerre cōpellunt. Presens illud dis
pendiū qđ ex hac ypocrisi gignebat͛.
nichil reputantes. s; cōtemplantes potius
lucra que erant ex illi' diutina pdica
tione parienda. Int' ubiora cunctis eccles
stipēdia cōferenda. ex hac solute distric
tionis illi' immutatione censentes. q̄na
si in illa rigida atq; immobili et ut
ita dixeri incta pdicationis sue cōsta
tia pstitisset. Nō enī tantū ab apto
paulo lucrū ex hac ei' fuerat districti

(c) 2006 Ministerio de Cultura

collatum: quantum celeri eius exitio uim
usis gentibus decernimus. Quod proculdubio
uniuerse terre euenisset ecclesie: nisi illum
hec moderatio ac discretio salutaris.
non solum de infidelium iudeorum. uerum etiam
christianorum qui adhuc emulatores legis erant
manibus ereptum. predicationi euangelice
reseruasset. Tunc enim necessario ac
uenerabiliter adquiescit. mutare defi
nitionis mendacii detrimento? quam magis
ut diuini innotescit de ueritatis confessione
dispendium. Et utilitas que nobis de cons
tantie ueritate confertur: compensat illa
que generanda sunt dampna non pualere(?).
Quod reparantum etiam aliis uerbis idem beatus
apostolus. uique se semper tenuisse testatur
Nam cum dicit factus sum iudeis tamquam
iudeus. ut iudeos lucrifacerem: his qui
sub lege erant. quasi sub lege essem cum
ipse non essem sub lege. ut eos qui sub
lege erant lucrifacerem: his qui sine lege
erant. tamquam sine lege essem. cum sine lege
dei non essem. sed in lege essem christi. ut
eos qui sine lege erant lucrifacerem: factus
sum infirmis infirmus. ut infirmos lu
crifacerem. Omnia omnibus ut omnes lucrifacerem
factus sum. Quid aliud ostendit. quam
secundum infirmitatem atque mensuram eorum
quos instituebant condescendisse. et a per
fectionis rigore aliquid relaxasse. non
tenuisse se id quod districtio rigida
poscere uidebatur: sed illud magis pro
posuisse. quod infirmantium utilitas exi

gebat. Et ut hec eadem attentius inda
gantes singillatim aptare uirtu
tum insignia repperiremus: quereret aliquis
quando omnibus per omnia beatus apostolus. suam
probetur aptasse personam. Ut factus sit iudeis
sic iudeus. Perfecto ibi: ubi illam se
ntentiam intimo corde custodiens. quam
galatis denuntiauerat dicens. Ecce ego
paulus dico uobis: quia si circumcidamini.
christus uobis nichil proderit. In timothei
tamen circumcisione. imaginem quandam
iudaice superstitionis adsumpsit. Et
rursum. Uel factum se eis qui sub lege erant.
tamquam sub lege esset. Nempe ibi ubi Ia
cobus omnesque seniores ecclesie formi
dantes. ne in eum illa irrueret iudeorum
credentium. immo christianorum iudaizantium
multitudo. que ita fidem christi receperat:
ut adhuc ritu cerimoniarum legalium
teneretur: discrimini eius hoc consilio ac per
suasione succurrunt dicentes. Uides frater
quot milia sint in iudeis qui crediderunt.
et hii omnes emulatores sunt legis. Au
dierunt autem de te quia dissensionem doceas
a moyse. eorum qui per gentes sunt iudeorum.
dicens. non debere eos circumcidere filios suos.
et infra. hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt
nobis uiri quattuor uotum habentes super se.
his adsumptis sanctifica te cum illis et in
pende in illis ut radant capita. et
scient omnes quia ea que de te audierunt
falsa sunt. sed ambulas et ipse custodiens
legem. Et ita pro illorum qui sub lege erant

(c) 2006 Ministerio de Cultura

salute illam paulisper districtionem
sententie sue calcans qua dixerat.
Ego enim per legem legi mortuus sum ut
deo uiuam. Caput tadere purificari
secundum legem. atque in templo mosaico ritu
uota offerre compellitur. Que res etiam
ibi pro salute eorum qui legem dei penitus ig-
norabant. tamquam et si ipse sine lege esset effec-
impleta est. tus. Lege in atheniense urbe ubi gentilium
ingebat impietas. qui usus sit predicationis
exordio. Preteriens inquit uidi simulacra
uestra et aram. in qua scriptum est ignoto
deo. Cumque de eorum superstitione sermone
fuisset exorsus. tamquam et si ipse sine lege
esset. sub occasione prefatam illius tituli fidem
xpi intulit dicens. Quod ergo ignorantes
uos colitis. hoc ego adnuntio uobis. Et
post pauca. tamquam si diuine legis penitus
esset ignarus. gentilis poete uersum potius
quam moisi aut xpi maluit proferre sen-
tentiam. Et sic quidam inquiens uestrorum poetarum
dixerunt. Ipsius et enim genus sumus. Cum itaque
suis eosque refutare non possent. testi-
moniis fuisset adgressus. ita ad esal-
sis uera confirmans. subdidit dicens.
Genus ergo cum simus dei. non debemus existima-
re auro aut argento. aut lapidis sculp-
ture artis et cogitationis hominis diuinita-
tem esse similem. Infirmis autem infirmus
effectus est. secundum indulgentiam.
non secundum imperium. his qui adhuc sub
matrimonii lege uincti. non professi
perpetuam castitatem. illud preceptionis im-
perii. quo dicit sine intermissione orate.
implere non poterant. id ipsum tradere
concessit. Sine cum lacte non escha
corinthios potauit. in infirmitate et
timore et tremore multo. apud eos fuis-
se se dicit. Omnia autem omnibus factus est.
ut omnes faceret saluos. cum dicit. Qui
manducat. non manducantem non spernat.
et qui non manducat. manducantem non iu-
dicet. Et qui matrimonio iungit uirginem
suam. benefacit. Et qui non iungit. melius
facit. Et alibi. Quis infirmatur. et ego
non infirmor. Quis scandalizatur. et ego non
uror. Atque hoc nimirum illud quod corinthiis
preceperat. et ipse se fecisse commemorat.
adiunxit. Sine offensione estote iu-
deis et gentilibus et grecis et ecclesie dei. sicut
et ego per omnia omnibus placeo. Non querens
quod mihi utile est. sed quod multis ut salui fiant.
Tale enim sine dubio se fuerat timotheum
non circumcidere. Caput non tadere. Puri-
ficationem iudaicam non adsumere. Nudi
pedalia non exercere. Uota legalia non
offerre. Sed facit hec omnia dum illorum sa-
luti plus consulit. quam non querit quod sibi utile
est. sed quod multis ut salui fiant. Quod quamuis
dei contemplatione sit factum. tamen simulatio-
ne non caruit. Qui enim per legem xpi legi mor-
tuus fuerat ut deo uiueret. quique illam
iustitiam legis in qua conuersatus fuerat
sine querela detrimentum fecerat. et arbi-
tratus ut stercora ut xpm lucrifaceret.
nisi per infirmantium necessitatem. ea que

(c) 2006 Ministerio de Cultura

legis erat. uero cordis affectu. offerre non potuit. Nefas est credi eum quod dixerat. Si enim que destruxi hec iterum reedifico. preuaricatorem me constituo. in id incidisse quod ipse dampnauerat. Et in tantum non magis res ipsa que geritur. quam gerentis pensatur affectus. ut e contrario quosdam reperiatur ueritas nocuisse. ac profuisse mendatium. Nam doec idumeus regi sauli de fuga dauid coram famulis conquerenti. ac dicenti. numquid non omnibus uobis dauid filius iesse dabit agros et uineas. et uniuersos uos faciet tribunos. et centuriones. quoniam coniurastis omnes aduersum me. et non est qui mihi renuntiet. quod nisi uerum prodidit dicens. Uidi filium iesse in nobe ad abimelech filium achitob sacerdotem. Qui consuluit pro eo dominum. et cibaria dedit illi. Sed et gladium goliath filistei dedit ei. Pro qua ueritate eradicari de terra uiuentium meruit. Ac de eo dicitur per prophetam. Propterea deus destruet te in finem. t. e. t. et e. t. d. t. t. et r. t. d. t. m. Et illa quidem ueritas pro indicio ueritatis perpetua eradicatione compellitur. in qua raab meretrix pro mendatio cum sua cognatione plantatur. Sic et samson illum diu occultatum mendatio. ueritatem impie coniugi pernitiosissime prodidisse reminiscimur. Cui propterea deceptionem intulit ueritas inconsultissime patefacta. quia illud mandatum propheticum custodire neglexit. Ab ea que dormit in sinu tuo. custodi claustra oris tui.

Et ut exempla quedam de .uiii. uitiis que ineuitabilibus ac pene cotidianis necessitatibus proferam. cum quantalibet obseruantia. numquam ita possimus precauere. ut non uel inuiti uel nolentes in eas cogamur incurrere. Quid queso faciendum est. cum refectionem procrastinare disponentibus nobis. utrum refecerimus ad uesperam frater adueniens percontatur. celandumne ieiunium est et uirtus parsimonie contegenda. an ueritatis professione prodenda. Si celamus ut dominico satisfaciamus imperio. quo dicitur. ne uidearis ab hominibus ieiunans. sed patri tuo qui est in abscondito. Et iterum. Nesciat sinistra tua. quid faciat dextera tua. profecto mentimur. Si uirtutem continentie propalamus. euangelica nos sententia iure percellit. Amen dico uobis receperunt mercedem suam. Quid si oblatum a fratre quippiam poculum cum definitione renuerit. absolute acceptum esse se denegans. quod ille gaudens aduentu eius supplicat ut sumat exorat. tenendumne est ut fratri ad genua prouoluto et in terraque prostrato. qui non nisi his officiis uiscera karitatis expleturum esse se credidit. et cum labore suo pareat. an in sermonis sui atque propositi perstandum pertinacia.

In illo quidem .xx. Germani propositio.

In superiori exemplo. dubium ut credimus non est. quin expediat abscondi continentiam nostram potius quam percontantibus prodi. de superioribus causis. nos quoque fatemur ineuitabile esse mendatium. In secundo autem. nulla nobis incumbit necessitas mentiendi. Primum 6

(c) 2006 Ministerio de Cultura

q possim̄ ea que frm ministerio
porrigunt. ita renuere: ut nullo
nos definitiois uinclo colligem. Dein
qd semel renuentes possum imobile

Has Ioseph. Iterere sentencia.

dissinitioes illoꝝ monasterioꝝ ee
nō dubiū ē. in qb renūtiatiois uitę
ut diximꝰ rudimta formata sunt.
Et principes frm refectiōi suas a lio
lent pponere uoluntates. & obstina
tissime id qd semel mēte cōceperint
exequnt. Ceterū seniores nri. qꝝ fi
dei aplicant signa uirtutū testimo
niū reddiderunt. qq; uniusa iudicio
potiꝰ ac discretiōe sps. q rigida ai
obstinatiōe gesser. eos q alienis in
firmitatib adquiescent. multo uberiores
fructus. q eos q i suis definitioib p
durant capere censuer. Sublimiorisq;
pnūtiauer ee uirtutis. cōtege potiꝰ
cōtinētiā. necessario hoc ut dictū ē
humiliq; mēdacio. q patefacere sup
bo indicio ueritatis. XI.

Denique abbas piamon post. XX.
& V. annos oblatam sibi a qdā frē uuā
ac uinū absq; hesitatiōe suscipiēs.
cōfestim ea que ingesta fuerant
cōt cōsuetudinē degustare. quā ig
note cunctis cōtinentie maluit ppa
lare uirtutē. Nam si illud q; con
sidare uelim. qd seniores nros ieue
tater fecisse meminim. q mirabi
lia uirtutū suaꝝ. & pprios actus quos
necesse erat ad istructiōem iunioꝝ

in collatiōe pferri. sub alioꝝ solebāt
colorare psonis. qd aliud possumus q
aptū sup his iudicare mēdatiū. Atq;
utinā nos q; digniū aliqd habemus.
qd ad incitādā fidem iuniorib
posset. pfecto minime uereremur
hocemū illoꝝ figmēta sectari. Rectius
enī ē sub talis figure colore mētiri.
q p obseruantia inratioābili isti uita
tis. aut ea que audientes edificare
potuerāt. incōgrua taciturnitate
cōtegere. aut si ex psona nra ueraci
pferant. iactātia uite uanitatis incur
rere. Ad qd nos etiam magisterio suo
doctor gentiū euident instituit. qui
reuelationū suaꝝ magnitudinē ex
altiꝰ maluit pferre psona dicens. Scio
hoiem in xpo. siue i corpre siue ext
corpꝰ nescio. ds scit. raptū usq; i tciū
celū. Et scio hmōi hoiem q raptus ē
i padiso. & audiuit ineffabilia ūba
que nō licet homini loq. XII.

Impossibile ē ut uniusa
pcurere. Qs enī dinumare sufficiat
oms pe modū patarchas scosq; in
numabils. alios p uite tuitamine.
alios p bndictiōis desiderio. alios p
misedia. alios p alicuiꝰ occultatione in
terij. alios p zelo dī. alios p examine
ueritatis. patrociniū ut ita dixerim
assūpsisse mēdacij. Que sic enumati
cuncta nō possunt. ita pter mitti penitꝰ
uniusa nō debent. Nā tanti ioseph
pietas oplit. ut falsū fribꝰ crimen

(c) 2006 Ministerio de Cultura

&c̄u ob testatione regie salutis in
pinget dicens. Exploratores estis.
Infirmiora t're ispicere uenistis.
Et infra. Uirtute n'q' ex u'ris unu'
et adducite fr'em u'rm huc. Uos
aut custodiemini h' usq; du' mani
festa fiant uerba u'ra. an ueru'
dicatis an no'. Sin aut: p salutem
pharaonis exploratores estis. Si it
no' eos hoc misericordie mediatio ter
ruisset. nec patre' fr'emq; reuisere.
n' eos in tantis inopie p'ictis aleret.
nec co'scientia' postremo fr'nā irratu
uenditionis sue potuisset expurgare.
Nō o g tā reprehensibil' fuit metum
frib' incussisse mediatio. q' sc'm
atq; laudabil' occasioe' fieri p'icli.
inimicos ac ueditores suos ad sa
lutate' patientia' co'pulisse. Deniq;
cu' g'uissime simulationis inguereret
inuidia. no' illi q'd falso obiciebat.
s; anterioris c'minis co'scientia
frangebat. dicentes ad inuice'. Meri
to hec patim'. q' peccauim' i fr'em
n'rm. i despexim' t'bulatioe'm aie
ei' cu' rogaret nos. i no' audiuim'
eu'. P'pter hoc uenit in nb. omis
t'bulatio hec. Que q'de' no' solum
apud fratre' in que' impia crude
litate peccauerat. uer' & apud dm
saluberrima humilitate. tantu
facin' eoru' ut credim' expiauit. Hu'
q'd salomon p'ceptu adeo sapie

domi. in p'mo inditio suo. no' nisi
ad supatioe' mendacij declarauit.
Nam ut u'itate' que muliebri meda
tio tegebat. excuteret. & ipse men
dacij utiq; astutissime excogitati.
usurpauit dicens ad auxiliu'. Afferte
m' gladiu. i diuidite infante' uiuu'.
i duas partes. i date dimidia' par
tem uni. i dimidia' parte' alt'i. Que
simulatio crudelitatis. c' uer' matris
uiscera p'mouisset. ab ea aut que
mat' no' erat laudaret'. t'c demu'
sagacissimo u'itatis inditio. illa'
s'etentia' p'mulgauit. qua' nemo nisi
adeo ispirata' e'e no' credidit. Date
inquiens huic infante' uiuu'. i non
occidat'. Hec e' mater ei'. Vera do
let mat' nescit p' nouerca dolere.
P'inde nec debe' nec posse nos uni
u'sa co'pte'. que t cu' g'ete aniu' de
cerium' t co'motioe'. & aliis sept'u
tar' testimoniis copiosi' edocem'.
Q' b' t uiros s'cos. t anglos t ipsum
o'nipote'te' dm. ea que definierant.
p utilitatib' ho'u frequ'ter t'gun'
inmutasse. Na' bat' dd. cu' uiris in
radi defunctioe' decreuit. dicens.
Hec faciat ds inimicis dd. i hec ad
dat. si reliquero de omib' que p
tinet ad nabal. usq; mane. m'i
gete' ad parietem. Et co'tinuo int'
cedente abigail uxore ei'. ac p'ece
suppliciter. remittit minas. mollit

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sentenciam . et mauult transgressor proposita iudicari . quam sacramenti sui fide cum crudelitatis executione seruare dicens . Viuit dominus nisi cito uenisses in occursum meum . non remansisset nabal usque ad lucem matutinam . mingens ad parietem.

Cum sic illam perpetus sacramenti facilitatem . que de perturbata mentis commotione descendat . nequaquam mutandam esse censemus . ita remissionem atque emendationem statuti sectandam esse decreuimus . Sic et inter exordia predicationis euangelice pro infirmitate credentium iudeorum . nec dum hec ad integrum ab apostolis resecata fuisse . eorum actibus instruimur . et inde nec debere nec posse nos uniuersa complere . que uel cum quiete animi uel commotione decreuimus . de aliis scripturarum testimoniis edocemur . quibus uel ipsos sanctos ut angelos . uel ipsum omnipotentem dominum . ea que definierant . pro utilitatibus hominum frequenter legimus inmutasse . Paulus quoque uas electionis corinthiis scribens . reditum sui absoluta definitione promittit dicens . Veniam autem cito ad uos . cum macedoniam pertransiero . Macedoniam autem pertransibo . apud uos autem manebo . uel etiam hiemabo . ut uos me deducatis quocumque iero . Nolo enim uos modo in transitu uidere . spero enim me aliquanto tempore manere apud uos . Cuius rei etiam in secunda epistola ita meminit . Et hac confidentia uolui prius uenire ad uos . ut secundam gratiam haberetis et per uos transire in macedoniam . Et iterum macedonia uenire ad uos . et a uobis deducimur in iudeam . Sed superueniente salubri consilio . nequaquam se id quod promiserat exequi . euidentissime confitetur dicens . Cum hoc ergo uoluissem . numquid leuitate usus sum . aut que cogito . secundum carnem cogito . ut sit apud me est . et non non . Denique cur maluerit definitionem sui preterire sermonis . quam ad uectus sui honerosam deceptis inferre istam . cum sacramenti obtestatione declarat.

Ego autem dominum testem inuoco in animam meam . quod parcens uobis non ueni ultra corinthum . Statui enim hoc ipsum apud me . ut non iterum uenirem in tristitia ad uos . Cum intrare se domum loth sodomis angeli denegassent . dicentes ad eum . non intrabimus sed in platea manebimus . continuo eius precibus compelluntur statutum mutare sermonem . sic scriptura subiungit.

Et coegit eos loth et diuerterunt ad eum.

Qui utique si diuersuros se ad eum esse nouerant . cur simulatis petitionem ad opponendum ei ospitalitatis affectum ac perseuerantiam . simulatoria excusatione renuerunt . Sin autem ueraciter excusabant . euidenter inmutasse sententiam comprobantur . Que utique non ob aliam credimus causam spiritum sanctum sacris uoluminibus indidisse nisi ut istis erudiamur exemplis . In definitionibus nostris non pertinaciter permanere . sed eas arbitrio nostro debere subicere . Et ita iudicium nostrum ab omni legis uinculo liberum conseruare . ut paratum sit

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ad sequendū q̄ cumq; uocauerit.
salubre consiliū. Nec differat ac
recuset ad id qd utilis districtio sa
lutaris inuenit. absq; ulla cunctatione
transit. Et ut ad sublimiora
adhuc ascendam exempla: recumbentē
in lecto regē ezechiam. grauiq;
egritudine laborantē: ex psona dei
ysaias ppha. adorsus ē dicens. Hec di
cit dns. Dispone domui tue: quia
morieris tu ⁊ nō uiues. Et conuertit
itaq; ezechias faciem suā ad parietē.
⁊ orauit ad dnm ⁊ dixit. Obsecro
dne. memento queso quomodo ambulauerim
corā te. ī ueritate ⁊ corde pfecto. ⁊ qd
bonū ē ī oculis tuis fecerim; ⁊ fleuit
ezechias fletu magno. Postq; rursus
dr ad eundē. Reuertere. ⁊ dic eze
chie regi iuda. dicens. Hec dicit dns
ds patris tui. Audiui orationem tuā.
uidi lacrimas tuas; ecce addiciā sup
dies tuos xv. annos. ⁊ de manu re
gis assiriorum liberabo te. ⁊ ciuitatē hanc
ptegā. ppt me ⁊ ppt dd seruū mm.
Qd euidenti hoc testimonio. q̄ misericordie
ac pietatis intuitu. maluit dns suū
cassare sermonem. ⁊ apstitutū mortis
termino. quindecim annos uitā pean
tis extendere: quā immobilitate decreti
sui inexorabilis inueniri. Similit
& loqr ad niniuitas censura diuina.
dicens. Adhuc triduo. ⁊ niniue sub
uertetur. Moxq; penitentia eorum ieiu

niisq; mollitr tam minax ⁊ abrup
ta sententia: atq; ad partē misericordie
pna pietate deflectit. Qd siquis
utut pseuū conuersionis eorum subuersionem
ciuitatis. ad hoc eis asserat diuin
cominatū: ut eos ad salutarē pa
cientiā puocaret. consequens est
ut hy qui subditis presunt. absq; re
phensione mendacii. his q̄ indigent
emendari. aliqua ee districtiora.
quam facturi sūt. si ops fuerit cominent.
In nō dixerit se dm uerā illā sen
tentiā suā. penitentie eorum consideratione
reuocasse: secundum illud qd p ezechie
lē ait. Si dixero impio morte mo
rieris. ⁊ egerit penitenciā a peccato suo.
feceritq; iudiciū ⁊ iustitiā. uita uiuet
⁊ nō morietur. Similit edocemur nō
debē nos obstinate in nris defini
tionibus pdurare: s; cominationem ex
necessitate īpositā. clementie misera
tione mollire. Qd ne solis spalit nin
niuitis credetur dns pstitisse. et ge
nalit q̄ omnis eadē se ee facturū. P
ieremiā ppetuo prestat. ⁊ cū necce
fuerit inuetant seuā sententiā mu
taturū. p uris uitis repmittit dicens.
Repente loquar aduersus gentem ⁊ aduersus
regnū: ut euellā ⁊ destruā ⁊ disp
dā illud. Si penitentiā egerit gens
illa. a malo qd loqut sum aduersus
eā: agā ⁊ ego penitenciā. sup malū
qd cogitaui ut facerē ei. Et subito

(c) 2006 Ministerio de Cultura

loquar de gente et regno. ut edifi
cé et plante illud. Si fecerit malu
in oculis meis. ut no audiat uocem
meam. penitentiam agam sup bonu
qd locutus sum ut facerem ei. Ad eze
chielem q; Noli subtrahe uerbum.
si forte audiant et conuertantur unus
quisq; a uia sua mala. et penitebit
me mali qd cogitaui facere eis ppt
malitiam studiorum eorum. Quib testimo
niis declarat. no oportere ut ptina
cit in uris definitionib adhereamus.
s; ratione eas ac iudicio expandas. Sepe q;
ptergenda ac pferenda e meliora.
et ad illa que utiliora fuerint diiudi
cata fuerit parte sine cunctatione
aliqua transeundum. Hec e discretio
illa que psptienda et tenenda est. Illa
enim pomib inestimabilis illa cen
sura nos instruit. qd cu sit ei ante
omni uniuq; pcognit finis. ita or
dine ac ratione comunem et humanis
quodam oia dispensat affectib. ut
no potestate nec secdm psciene sue
instabile norma. s; secdm psentes
homi actus uniusa diiudicans. t
respuat uniuq;q; t adtrahat. et
infundat cotidie sua gram t auferat.
Qd ita e e; illa saulis manifestat
electio. Cui unq; eu uituperabile
fine psciencia dei ignorate no possi
de tot milib israel eligit eu. et
unguit in rege. Presentis in illo

meritu uite remunerans. no peccati
future puaricationis merudes. ita
ut postqm rex factus e. tunc pe
nitudine gerens electionis sue ds.
humanis qdam de code uocib atq;
affectib cogitat dicens. Penitet me.
qd constituerim saule rege. quia
dereliqt me et uerba mea ope no
copleuit. Et item. Veruntamen lugebat
samuel saule. qm dnm penitebat
qd constituisset rege saul sup isrl.
Denique hoc qd ope fuerat exsequt. et
postea e p ezechielem pphtam dns
prestat. eu omib se hoib cotidiano
gesturum e iudicio. Nam si dixero
iniquens iusto qd uita uiuet. et con
fisus in iustitia sua fecerit iniqta
te. omis iustitias ei obliuioni tra
dam. in iniqtate qua opatus e. in ipa
morietur. Sin aut dixero impio mor
te morieris. et egerit penitentiam
a pecco suo. feceritq; iudiciu et iusti
tiam. pignus restituerit ille impius. ra
pinaq; reddiderit. i madatis uite am
bulauerit. nec fecerit qcqm iniustu.
uita uiuet et no morietur. omia pecca
ei que peccauit no iputabuntur ei.
Denique eu ab illo pplo que ex omib
gentib dns adoptauit ppt subitam
nimii puaricationem. miserie
sue auisset aspectu. interueniens
p eis legis lator exclamat. Obsecro
dne peccauit pplus iste peccatum magnum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

fecerunt sibi deos aureos. Et nunc si remittes peccatum eorum: remitte. Sin alias: dele me de libro tuo quem scripsisti. Cui dominus. Si quis inquit peccauerit coram me: delebo eum de libro meo.

De autem qui dominum de iuda et persecutoribus Christi spiritu prophetico queritur: deleantur inquit de libro uiuentium. Et quia aliqui ex his non merebuntur ad penitentiam salutarem peruenire tanto cuius minus peruenire subiungit. Et cum iustis non scribantur. Denique in ipso iuda uis prophetice maledictionis euidenter impleta est. Nam expleto maledictionis adiuto crimine suspendio se necauit. Ne post illam deletionem nominis sui conuersus ad penitentiam iterum scribi cum iustis mereretur in celo.

Non est ergo ambigendum etiam iude nomen illo tempore quo electus a Christo apostolatus sortitus est gradum in libro uiuentium fuisse conscriptum: ac pariter eum audisse cum ceteris. Nolite gaudere quia demonia uobis subiciuntur. Gaudete autem quia nomina uestra scripta sunt in celis. Sed quia philargirie peste corruptus de adscriptione celesti ad terrena deiectus est: competenter de eo ac de similibus ei dicitur per prophetam. Domine omnes qui te derelinquunt confundantur. recedentes in terra scribantur: quia dereliquerunt uenam aquarum uiuentium dominum. Et alibi. In consilio populi mei non erunt: et in scriptura domus israhel non scribentur: et in terram israhel non ingredientur. XIII.

Nec illius precepti utilitas est silenda: quod etsi instigante ira uel qualibet alia passione sacramento nos aliquid uinxerimus: quod anemine qde mochoz fieri penitus debet: utriusque tamen rei causa integra mentis est pensanda iudicio. Et conparanda est illa res quam statuimus. huic ad quam transire compellimur: atque ad eam sine cunctatione est transeundum: que superueniente seniorum tractatu iustior fuerit iudicata. Rectius enim est nostrum preterire sermonem: quam rei salubrioris ac pie subire iacturam. Denique numquam rationabiles ac patres probatos duros aut inreuocabiles in huiuscemodi definitionibus fuisse reminiscimur. Sed tamquam cera calore solis. ita eos ratione mollitos et intercedente salubriore consilio melioribus partibus sine hesitatione cessisse. Quos sequi autem in suis definitionibus suis pertinacius inueniri: inrationabiles semper probauimus ac discretionis expertes. XIIII.

Quantum ad hanc pertinet Germanus rationem. que euidenter copioseque digesta est: michi oportet modum definire. ne aut preuaricator inueniatur. aut pertinax. Et ubi illud psalmiste ponemus eloquium: Iuraui et statui custodire iudicia iustitie tue. Quid est enim aliud iurare et statuere: quam definita inmobiliter custodire. XV. Ioseph.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Nos non de principalibus mandatis sine
quibus non potest nostra salus omnino subsistere.
ista decernimus: sed de his quae sine periculo
status nostri vel relaxare possimus vel tenere.
Ut puta. de intermisso rigore ieiunii,
de vini sive olei perpetua abstinentia,
de progressu cellae penitus cohibenda, de
lectionis seu meditationis incessabili
iugitate. quae sine iactura professionis ac
propositi nostri. et exerceri cum libuerit
possunt. et cum necesse fuerit irreprehensi
biliter praetermitti. Ceterum super observan
tia illorum principalium mandatorum constan
tissime definiendum est: ac pro his etiam mors
si necesse fuerit non vitanda: pro quibus immo
biliter est dicendum: Iuravi et statui. Quod
fieri debet pro custodia caritatis: pro qua
spernenda sunt universa: ne bonum tranquilli
tatis illius perfectionisque maculetur. Similiter
iurandum est pro castimoniae puritate. Hoc
aliud facere nos oportet. pro fide pro sobrie
tate atque iustitia: quae omnia inde-muta
bili perseverantia sunt tenenda: et a quibus pau
lulum recessisse damnabile est. De illis vero
corporalibus exercitiis. quae ad modicum
esse dicuntur utilia. ita est ut diximus sta
tuendum. Ut si qua supervenerit certior
pietatis occasio. quae illas suadeat re
laxari: nulla super his lege teneamur:
sed praetermissis eis ad utiliora libere tran
seamus. In illis enim corporalibus exercitiis.
si pro tempore relinquantur. periculum non est.
A bonis vero vel ad momentum declinasse. mor
tiferum est.

Hoc quoque simili cautione .xvi.
curandum est. ut si quis forsitan sermo quem
esse vultis occultum. de vestro fuerit ore pro
lapsus: nulla contestationis praecepta solli
citet audientem. Magis enim latebit
si negligenter atque simpliciter tran
seat: quia non tanta quilibet frater super di
vulgatione ei impugnatione torquebitur:
estimans te vilem aliquam transitoria con
fabulatione prolatam: et quae ex hoc ipso
sit tutior quia cautissimo silentii praecep
to. sensibus audientis commendata non fue
rit. Nam si etiam fide eum aliquorum sacramentorum
obtestatione definxeris: cito illud prodendum
esse non ambigas. Maior enim adversus
ipsum vis diabolicae impugnationis insurget:
ut et te mestificet vel deludet: et
illum transgressorem quantocius sui fa
ciat sacramenti.

Et ideo .xvii. [...]
monachus debet abrupte monachus super
his dumtaxat. quae ad corporales exer
citationes pertinent definire: ne ad usa
tum ad impugnationem eorum. quae sunt
sub legis observatione custodit. magis
incitatus cito ea violare cogatur: praefigens
sibi quidem sibi legem: unusquisque sub libertatis
gratia constitutus. perniciosa semetipsum
obligat servitute. Ut ea quae licito
immo etiam laudabiliter cum gratiarum actione
praesumere potuisset. si necessitas fortasse
compulit. tunc transgressor praecepti com
pellatur: cum praevaricatione peccati. Ubi
enim non est lex. nec praevaricatio. Hac

(c) 2006 Ministerio de Cultura

beatissimi ioseph institutione atque doctrina. hic diuino oraculo confirmati. in egipto residere maluimus. Sed licet parte inceps de nostra etiam promissione solliciti. tamen expleto vii. annorum numero. sponsionem nostram gratanter impleuimus. Reuertentes namque ad cenobium nostrum in illo iam tempore quo de impetrando ad heremum reditu fiduciam gerebamus. Primum senioribus nostris honorem debitum soluimus. Deinde. animis eorum quos pro caritatis ardore crebrerrimis literarum nostrarum satisfactionibus nequaquam fuerant deliniti. pristinam reintegrauimus karitatem. Tandemque ad plenum aculeo nostre sponsionis auulso. ipsis quoque cum gaudio prosequentibus ad scitiotice solitudinis secreta remeauimus. Hanc ergo uobis o sancti fratres illustrium patrum scientiam atque doctrinam. nostra ut potuit elucubrauit inscitia. Quam etsi inertius forsitan sermo confudit potius quam digessit. queso ne laudem insignium uirorum reprehensio nostre rusticitatis euacuet. Tutius siquidem nobis in conspectu nostri iudicis uisum est. doctrinam licet magnificentiam tam ietus sermonibus proderet quam silere. Quippe cum et profectum lectoris si sublimitatem sensuum contempletur. hec quod inperitia nostri sermonis offendatur obesse non possit. et nobis maior sit utilitatis cura quam laudis. Nequaquam enim licet quod sanctorum uirorum dicta despexi. et plenum periculi. et egenum laudis. esse non nouerim. Sed ut prudens ut dicitur. laqueo pedem indidi. nec me indubitato discrimini sub incerta spe alicuius profectus. ita de recusaui. Moneo omnes ad quorum manus opuscula ista peruenerint. ut quicquid in eis placuerit patrum merito sit. nostri uero sciat esse quod displicet.

Incipit liber ·x· viii· Prefatio

Emissis iuuante gratia christi x. collationibus patrum. que exigentibus beatissimis episcopis. elladio atque leontio. utcumque digeste sunt. septem alias beato episcopo honorato. sancto quoque sancto x eucherio. dedicaui. Totidem nunc uobis o sancti fratres iouiniane. mineruui. leonti. et theodore. credidi deputandas. Posterior siquidem uestra illam cenobiorum sanctam atque egregiam disciplinam. in prouinciis gallicanis antiquorum uirtutum districtio fundauit. Ceteros uero non solum cenobialem professionem. adprime monachos expetere. uerum etiam anachoreticam sitire sublimitatem. uestris institutionibus prouocastis. Ea namque collationes iste summorum patrum disputationes contexte sunt. ita in omnibus temperate ut utrique professioni qua non solum occiduas regiones. uerum etiam insulas maris fratrum cateruis fecistis florere. conueniant. idest ut non solum hii qui adhuc in congregationis laudabili subiectione

iscientia

(c) 2006 Ministerio de Cultura

perdurat. sed et illi qui adhuc longe autis cenobiis secedentes. anachoretarum gestiunt sectari disciplinam. pro conditione locorum ac statuis sui mensura. plenius instruantur. Quibus hoc percipimus contulit precedens uirtutum laboris industria. ut parati iam atque in eisdem exercitiis deprehensi. facilius precepta seniorum atque instituta suscipiant. Prosecuti in cellula suos auctores collationum. cum ipsis collationum uoluminibus recipientes. et cotidianis quodammodo cum eis interrogationibus ac responsionibus colloquentes. non proprius adinuentionibus. arduam istam et incognitam. ferme in hac regione adpetiit uiam. sed preteritam quod illic uel iam tritissimi calles et innumera precedentium exempla. non desunt anachoresecorum disciplinam. illorum potius precepti capere consuescat. qui in omnibus et antiqua traditio et longe experientie instruxit in[dustria].

Explicit prefatio.

Explicit prefatio

Incipiunt capitula in collatione abbatis piamonis. XVIII

I. Que adiuuenerit dioleo uenientes. ad abbatem piamon
II. Verba abbatis piamon quomodo [fuerint excepti] rudes monachi exemplo seniorum debeant erudiri.
III. Quod iuniores seniorum discere precepta debeant.
IIII. De tribus generibus monachorum que intra egiptum sunt.
V. Quibus auctoribus cenobitarum sit instituta professio.
VI. De anachoretarum ordine atque principio.
VII. De sarabaitarum principio et conuersatione.
VIII. De quarto genere monachorum. [qui sunt girouagi]
VIIII. Interrogatio quid inter sit inter cenobium et monasterium.
X. Responsio. [perdidit abbas serapio]
XI. De humilitate uera et quomodo falsam ostendam humilitatem.
XII. Interrogatio quomodo ad uera patientia possit adquiri.
XIII. Responsio quod per uiam humilitatem possidetur uera patientia.
XIIII. De exemplo patientie cuiusdam religiose femine [atque in gallia].
XV. De exemplo patientie abbatis pafnutii.
XVI. De perfectione patientie.
XVII. De mundie malo.

Collatio abbatis piamonis. de institutione rudium monachorum.

Post conspectum atque colloquium illorum trium seniorum. quorum collationes sancto fratri meo eucherio compellente. utcunque digessimus. cum ad ulteriores egipti partes. in quibus amplior atque perfectior sanctorum numerus consistebat. maiori flagrantia desiderii expetere. ad uicum cui nomen est dioldos unum ex septem nili fluminis ostiis imminentem. non tam minus necessitate quam desiderio sanctorum illic commorantium compellente peruenimus. Cum enim tunc cupidissimi mercatores. plurima illic celeberrimaque cenobia. ab antiquis audissemus patribus instituta. continuo quasi nauigationem inquisitionis incerte. spe maioris lucri persuadente suscepimus. Ubi cum diutissime fluctuantes. ad illos uirtutum sublimitate conspicuos montes. undique curiosos oculos tenderemus. abbatem piamon. omnium anachoretarum illic habitantium seniorem. eorumdemque presbiterum. tunc quandam sublimissimam farum. primum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

circumspectantium notauit intuitus. Hic enim sicut euangelica illa ciuitas in excelsi montis uertice constitutus nostro protinus refulsit aspectui. Cuius uirtutes atque mirabilia que per eum etiam sub conspectu nostro diuina gratia testimonium meritis eius reddente perfecta sunt, ne uel propositi nostri formam uel modum huius uoluminis excedamus, pretermittenda credidimus. Non enim de mirabilibus dei sed de institutis studiisque sanctorum que reminisci possibile est nos spopondimus memorie tradituros, ut necessariam tantum perfecte uite instructionem, non inutilem absque ulla emendatione uitiorum ac superuacuam admirationem legentibus preferremus.

Cum itaque beatus Piamon summa nos gratulatione susceptos humanitate etiam congrua refecisset, intelligens nos non eiusdem esse regionis, primum unde uel cur Egyptum petissemus sollicite percontatus, ac de cenobio Sirie ob desiderium perfectionis nos illo aduenisse agnoscens, ita exorsus est. II.

Quisquis homo filii cuiuslibet artis peritiam adsequi concupiscit, nisi omni cura atque uigilantia ei se quam nosse desiderat discipline studiis mancipauerit, ac perfectissimorum quorumque opificum ipsius uel scientie magistrorum precepta atque instituta seruauerit, frustra manibus uotis eorum similitudine [illegible] atque industriam detrectet emulari.

Nouimus enim nonnullos ita ad hec loca de nostris regionibus aduenisse, ut cognoscendi tantummodo gratia fratrum monasteria circumirent, non ut has regulas ob quas huc commeauerant atque instituta susciperent, ac secedentes in cellulas conarentur ea que uel uisu uel traditione perceperant operibus experiri. Qui mores suos ac studia quibus imbuti fuerant retentantes, ut eis exprobrari a nonnullis solet, non profectus sui gratia sed uitande egestatis necessitate existimati sunt prouincias commutasse. Non solum enim nichil eruditionis adquirere, sed ne diutius quidem in his partibus commorari pro pertinacis animi obstinatione potuerunt. Cum enim nec ieiuniorum morem nec psalmorum ordinem nec ipsorum denique indumentorum habitum permutassent, quid aliud in hac regione sectari quam sola uictus sui compendia crederentur? III.

Quamobrem si nos, quod credimus, dei causa ad emulationem nostre agnitionis adtraxit, omnibus institutis quibus illic primordia prouecta sunt penitus abdicatis, quecumque seniores nostros agere uel tradere uideritis summa humilitate sectamini. Neque uos moueat aut ab imitatione diuertat ac retrahat, etiamsi uobis ad presens alicuius rei uel facti ratio uel causa non liquet. Quia eos qui bene de cunctis ac simpliciter sentiunt, cuncta que senioribus tradi gerere perspexerint fideliter imitari magis quam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

discunt̃ studant. ꝑ opis experientiam
ꝯ scia rer̃ omniũ subsequet̃. Ceterũ
nũq̃ ad rationem ueritatis intrabit.
q̃sq̃s adiscussiõe cepit erudiri. Quia
uides eũ inimic⁹ suo poti⁹ q̃ patrum
iudicio cõfidentẽ. facile in id usq;
ꝑpellet. ut ea illa que maxĩe utilita
teq; salubrima sũt. supflua ei iu
dant̃ ac noxia. Atq; ita p̄suptioni
ei callid⁹ hostis illudit. ut in rationa
bilib⁹ definitiõib⁹ suis ꝑtinacit̃ inherendo.
h solũm sem̃ s̃ ee psuadat. q̃d recti
atq; iustissimũ sue tãtũ obstinatiõis
Quaq; obrẽ. IIII. error cẽsuerit.
ordo atq; principiũ ꝓfessiõis nr̃e. que
ad mõd⁹ t unde descendit. p̄mũ debẽt
agnoscẽe. Tũc eñ potit q̃s desidare ar
tis efficaci⁹ adseq̃ disciplinã. ⁊ ad ex
ecedã ea arctius incitari. cũ auctorẽ
ac fũdatorẽ ei⁹ agnouit dignitatẽ.
Tria sũt in egipto gen̄a mochorũ. q̃r
duo sũt obtima. tertiũ tepidũ atq;
omnimis euitãdũ. Primũ ẽ cenobio
tar̃. q̃ scilic; i cõgregatiõe pariter
cõsistentes. unĩ seniorĩs iudicio gub
nant̃. Cui⁹ gen̄is maxim⁹ numerũ
mochorũ. p uniũsa egiptũ cõmorant̃.
Sc̃dm anachoretar̃. q̃ p⁹ in cenobiis
instituti. iamq; in actuali cõu̇satiõe
pfecti. solitudinis eleger̃ secreta.
Cui⁹ pfessiõis. nos q̃q; obtam⁹ ee partici
pes. Tertiũ rephensibit sarabitar̃ ẽ.
De q̃b⁹ singillatĩ ꝑ ordinẽ plni⁹ disse
rem̃. Har̃ g trũ pfessionũ. ut dis

fũdatores. p̄mũ debẽtis agnoscere.
Nã pfecto ex hoc ipso t odiũ pfessioni
illi⁹ nasci poterit. que euitanda est.
t ei desideriũ sequẽda. Quia ne
cesse ẽ unãq̃mq; uiã. ad illũ finem
suũ ptrahe sectatorẽ. ad quẽ auctorẽ
ipsi⁹ inuentorq; puenerit. V.
Itaq; cenobitar̃ disciplina. a tẽpore
pdicatiõis aplicẽ. sũpsit exordium.
Nã talis extitit i hierosolimis. omis
illa multitudo credentiũ. que i actib⁹
aplorũ ita descbit̃. Multitudinis aũt
credentiũ. erat cor ⁊ aña una unũ. nec q̃sq̃
ẽ. q̃ possidebat aliqd suũ ee dicebat. set erant illis oĩa communia. Possessiões ⁊
subas uẽdebant. ⁊ diuidebãt ea oĩb⁹.
put cuiq; op⁹ erat. Et iterũ. Neq; eñ
q̃sq̃ eorũ. egẽs erat int̃ illos. Q̃tq̃t ẽñ
possessiões agrorũ. aut domorũ. erant
uẽdẽtes. afferebãt pretia eorũ ante
pedes aplorũ. diuidebant aũt singlis
put cuiq; op⁹ erat. Talis inq̃ erat
tc̃ omis eccl̃a. quales nũc ꝑpaucos
i cenobiis inuenire difficile ẽ. Sed
cũ post aplorũ excessũ. tepescere ce
pisset credentiũ multitudo. ea t ũme
que ad fidẽ xp̃i. de alienigenis ac
diuersis gentib⁹ cõfluebãt. a q̃b⁹ apti
ꝓ ipsis fidei rudimẽtis. ⁊ inueterã
ta gẽtilitatis cõsuetudine. nich am
pli⁹ expetebant. nisi ut ab ĩmola
tiẽs idolorũ ⁊ fornicatiõe. ⁊ suffoca
tis ⁊ sãguine reparent. atq; ista li
btas que gẽtib⁹ ꝓpt̃ infirmitatẽ
p̄me credulitatis indlta ẽ. ea illi⁹

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ecclesie perfectionem que Hierosolimis consistebat paulatim contaminari cepisset. et crescente cotidie vel indigenarum numero vel advenarum prime illius fidei refrigesceret fervor. non solum his qui ad fidem Christi confluxerant. verum etiam illis qui erant ecclesie principes ab illa districtione laxatis. Nonnulli enim existimantes id quod videbant gentibus pro infirmitate concessum sibi etiam licitum. nichil se detrimenti perpeti crediderunt. si cum substantiis ac facultatibus suis. fidem Christi confessionemque sequerentur. Hii autem quibus adhuc apostolicus inerat fervor. memores illius pristine perfectionis. discedentes a civitatibus suis illorumque consortio. qui sibi vel ecclesie Dei remissioris vite negligentiam licitum esse credebant. in locis suburbanis ac secretioribus commanere. et ea que ab apostolis per universum corpus ecclesie generaliter meminissent instituta. privatim ac peculiariter exercere ceperunt. Atque ita coaluit. ista quam diximus discipulorum qui se ab illorum contagio sequestraverant disciplina. qui paulatim tempore procedente segregati a credentium turbis. ab eo quod a coniugiis abstinerent. et a parentum se consortio mundique istius conversatione secernerent. monachi monazontes sive monazontes. singularis ac solitarie vite districtione nominati sunt. Unde consequens fuit. ut ex communione consortii cenobiota celleque ac diversoria eorum cenobia vocarentur. Istud ergo solum fuit antiquissimum monachorum genus. quod non solum tempore sed etiam gratia primum est. quodque per annos plurimos solum usque ad abbatis Pauli vel Antonii duravit etatem. Cuius etiam nunc adhuc in districtis cenobiis cernimus

Unde hoc VI. nunc residere vestigia.

perfecto. De hoc perfectorum numero. et ut ita dixerim fecundissima radice sanctorum. etiam anachoretarum post hec flores fructusque prolati sunt. Cuius professionis principes hos quos paulo ante memoravimus. sanctum scilicet Paulum vel Antonium novimus extitisse. qui non ut quidam pusillanimitatis causa nec impatientie morbo. sed desiderio sublimioris profectus contemplationisque divine. solitudinis secreta sectati sunt. Licet eorum prior necessitatis obtentu. dum tempore persecutionis affinium suorum devitat insidias. heremum pene trasse dicatur. Ita ergo processit ex illa quam diximus disciplina. aliud perfectionis genus. cuius sectatores anachorite id est secessores merito nuncupantur. eo quod nequaquam contenti victoria. qua inter homines occultas insidias diaboli calcaverunt. aperto certamine ac manifesto conflictu demonibus congredi cupientes. vastos heremi recessus penetrare non timeant. ad imitationem scilicet Iohannis Baptiste. qui in heremo tota etate permansit. Helie quoque et Helisei. atque illorum de quibus apostolus ita commemorat. Circuierunt in melotis et in pellibus caprinis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

qb' dignꝰ nō erat mund'. In solitu
dinib' errantes. i. m. ꝛ. i. s. ꝛ i. c. t.
De qb' & figuraliť dns ad iob. Qs
aūt ē q̄ dimisit onagrū liberū ꝛ ui
cla ei' resoluit? Posuit habitaclm ei'
desertū. ꝛ tabnaclm ei' salsuginē.
irridet mltitudinē ciuitatis. ꝛ queri
lā exactoris nō audiens. Considabit
mōtes pascue sue. ꝛ p' omē uiride
querit. In psalmis q: Dicāt nc qui
redēpti sūt a dño. q's redemit de ma
nu inimici. Et p' pauca. Errauer
i solitudine i inaqso. uiā ciuitatis ha
bitacli nō inuener. Esu. ꝛ s. e. ꝛ a. e
i a. d. Et clama. a. d. c. t. ꝛ. d. n. e.
l. e. Qs & ihrmias ita descbit; bat'
q̄ tulit iugū ab adolescentia sua.
sedebit solitari ꝛ tacebit. q' leuauit
sup se. Qd q: illud psalmiste affectu
ꝛ ope cecinit. Similis factus sum
pellicano solitudinis. Vigi. ꝛ f. s. s.

Cvoq: hīs · vii · L p. s. m. t.

duab' pfessionib' monachoꝝ religio
xp̄ana gaudet. cepisset aūt i dēti'
paulatī ħ q: ordo decide. emersit
p' hec illud teterrimū ꝛ infidele mo
nachoꝝ gen'. ł poti' noxia illa plātatio
rediuiua cōcreuit. que p ananiam
ꝛ saphirā in exordio ecclē pullulās
aplī pet' seueritate succisa ē. que
int' monachos tādiu detestabilis execrā
daq: iudicata ē. nec a qqm alterius
usurpata. qdiu illi tā districte for
mido sententie memorie fidelium
inserta durauit. Quā bat' apls
pdictos nouū facinoris principes.
nō penitentia nō ulla passo ē satis
factiōe curari. s; pniciosissimū ger
mi celeri morte succidit. Illo ħ exē
plo q̄ in anania ꝛ saffira aplica distric
tiōe punitū ē. anō nulloꝝ cōteplatio
ne paulatim longa incurie tpis
obliteratiōe substracto. emersit istd
sarabitaꝝ gen'. q ab eo qd semetip
sos cenobioꝝ cōgregatiōib' seqstra
rent. ac singillatī suas curarent ne
necessitates. egiptie lingue pprietate
sarabaite nūcupati sūt. De illoꝝ
q's sup diximꝰ numero. pcedentes.
q̄ euglica pfectiōem simulare poti'
qm in ūitate arripe maluer. emula
tiōe scilic; eoꝝ ł laudib' puocati.
q̄ uniūsis diuitiis mūdi. pfectam
xpi ptulerūt nuditatē. Hi ħ dum
inbecilli anīo rem sūme uirtutis
affectant. ł necessitate ad hāc pfes
sioēm uenire cōpulsi. dū censeri
tantū nōīe monachoꝝ absq: ulla stu
dioꝝ emulatiōe festināt: cenobioꝝ
nullatenꝰ expetunt disciplinā. nec
seniorꝝ subdunt arbitrio. aut eoꝝ
traditiōib' instituti. suas discunt
uincere uoluptates. Nec ullā sane
districtionis regulam. legitima eru
ditiōe suscipiūt. s; ad publica tan
tūmodo. idest ad hoīū faciem re
nuntiātes.

de Sarabaitis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

aut in suis domiciliis sub priuilegio huius nominis isdem obstricti occupationibus perseuerant. aut construentes sibi cellulas easque monasteria nuncupantes. suo meis iure ac libertate consistunt. Nequaquam euangelicis preceptionibus subeuntes. ut nulla scilicet cotidiani uictus sollicitudine. nullis rei familiaris distentionibus occupentur. Quod illi soli absque ulla infideli dubitatione consummant. qui cunctis mundi huius facultatibus absoluti. ita se cenobiorum prepositis subdiderunt. ut ne suos quidem ipsos fateantur esse dominos. Illi autem qui districtionem ut cenobii diximus declinantes. bini uel terni in cellulis commorantur. non contenti abbatis cura atque imperio gubernari. sed hoc precipue procurantes. ut absoluti a seniorum iugo. exercendi uoluptates suas ac procedendi uel quo placuerit euagandi. agendiue quod libitum fuerit. habeant libertatem. Etiam amplius in operibus diurnis. quam hii qui in cenobiis degunt diebus ac noctibus consumantur. sed non ea fide eodemque proposito. Hoc enim isti faciunt. non ut fructum sui operis subiciant dispensatoris arbitrio. sed ut adquirant pecunias quas recondant. Inter quos quantum intersit adtende. Illi nichil de crastino cogitantes. gratissimos deo sudoris sui offerunt fructus. Isti uero

non solum in crastinum. sed in multorum annorum spacia. infideli sollicitudine protegantes. aut mendacem deum aut inopem credunt. qui promissam cotidiani uictus atque indumentorum sufficientiam prebere eis aut non possit aut nolit. Illi his omnibus expetunt uotis. id est ut nuditatem omnium rerum paupertatemque possideant. isti ut omnium copiarum affluentiam consequantur. Illi ob hoc certatim statutum transcendere canonem. diurnis operibus elaborant. ut quicquid monasterii sanctis usibus redundauerit. uel carceribus uel xenodochio uel egrotantium dispensationi mox uel economo uel indigentibus pro abbatis dispensetur arbitrio. Isti ut quicquid cotidiane superfuerit gule. aut profusiori prestiatur uoluptati. aut certe philargirie uitio recondatur. Postremo ut excedamus ab istis quae hec que non optimo proposito congerunt. melius quam diximus posse distribui. nec sic quidem ad meritum uirtutis illi aut perfectionis adspirant. Illi enim tantos monasterio conferentes reditus. eisque cotidie renuntiantes. in tanta subiectionis humilitate perdurant. ut quemadmodum sui. ita et eorum quae proprio sudore conquirunt. potestate priuentur. ab renuntiationis prime feruore. dum cotidie semetipsos laborum suorum fructibus nudant. iugiter innouantes. Isti autem in eo ipso quod aliquid pauperibus largiuntur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

elati in p̄ceps cotidie colabuntur.
Illos patientia atq; districtio quanta
deuote in hac quã semel arripuerint
pfessioẽ pdurant. ut numq̃ suas exple
ant uoluptates. crucifixos huic mũdo
cotidie. uiuosq; martyres facit. hos
arbitrii sui tepor uiuos ad inferna
dimergit. hec g duo genera mochor.
inhac qdē prouintia. equali ppe mõdũ
int se numositate cõtendũt. Ceterũ
p alias regiões quas me necessitas ca
tholice fidei cõpulit pagrare. istud
tertio sarabitar genus habũdare. ac
ppe solũ ee cognouimus. tpib; siqdem
lucii q arriane pfidie eps fuit sub
ualentis impio. Dũ diachoniã nris
frib; deferrem. in his uidelic; qui de
egipto ac tebaida fuerant. ob catho
lice fidei pseuerantiã metallis ponti
atq; armenie relegati. licet cenobior
disciplinã. i qb;dã ciuitatib; rarissi
mã uiderim. anachoritar tam ne
ipsũ qdē apud illos nomẽ auditum
fuisse conpimus. VIII.

s. genus mochor

Sane. est & aliud quartũ genus
qd nup cernim̃ emisisse. i his qui
anachoritar s spē atq; imagine bla
diunt. Q q; i p̄mordiis suis feruore
qdã bⁱⁿ cenobii pfectioẽm uident
expetere. s. cõtinuo tepefacti. dũ p̄sti
nos mores ac uitia resecare cõtep̃nũt.
nec iugũ humilitatis ac patientie
diuti sustinere cõtenti sũt. subdiq;
seniorũ impio dedignant. separatas
expetũt cellulas ac solitarie sedere
desidant. ut ita scilic; a nemine
lacessiti. patientes mãsueti t hu
miles. possint ab hoib; extimari.
Que institutio imo tepor eos qs se
mel infecit. ad pfectioẽm numq̃m
pmittit accedere. hoc eni in nõ solũ
nõ abcident. uer & in deterius cor
upta cõualescit. Dũ a nemine p
uocati. aut qddã trale r itestinũ
uir. quanto apli celatũ fuerit. tãto
pfundior serpens generat egrotanti.
isanabile morbũ. S reuerentia et
singlaris celle nullus iã uitia solita
rii audet arguere. que ille ignora
ri maluit q curari. Porro uirtutes
nõ celatioẽ uitior. s. ex purgatiõe

R. G. T. ne aliq VIIII. Germã patrant.

nt cenobiũ monasteriũq; distantia.
Lan utroq; nune res una censeatur. X.

Licet ab omnibus sonant indifferent Piamõ.
monasteria p cenobiis appellari. tn
hoc interẽ qd monasteriũ nomẽ est
diũsorii. nich amplius q locũ idest
habitacl̃m signas mochor. Cenobiũ
uero & pfessionis ipsi qualitates discipli
naq; demõstrat. Et monasteriũ p
& uni mochi habitatio nominari.
Cenobiũ appellari nõ p' nisi ii plimor
coabitantiũ degere unita communio.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

torpere. Ut si mihi illa libertas ac spiritales denegant excessus, abiecta tamen crastine diei sollicitudine, evangelici me praecepti consummatio consoletur.

Et id quod mihi de illa theorica sublimitate subtrahitur, haec obedientie subiectione pensetur. Miserum namque est cuiuslibet artis ac studii disciplinam quempiam profiteri et ad perfectionem eius minime pervenire.

Quam ob rem quantis nunc in hac conversatione perfruar commodis, breviter explicabo. Vos vero utrum illa solitudinis lucra his beneficiis valeant compensari, digesta narratione perpendite. Per quam etiam hoc probare possibile est, utrum fastidio an desiderio solitarie illius puritatis his malueri cenobii angustiis coartari. In hac igitur conversatione diurni operis nulla provisio, venditionis nulla districtio, non annui panis inevitabilis cura, non sollicitudo corporalium rerum, qua non tantum propriis sed etiam multorum advenientium usibus necessaria preparantur. Postremo nulla arrogantia laudis humane, que in mundioribus omnibus in conspectu dei etiam magnos heremi labores frequenter evacuat. Nam ut in illa anachoretica disciplina illos elationum spiritalium fructus et exitiabilis cenodoxie pericula preteream, ad hoc generale cunctorum pondus, idest commune paradi

victus sollicitudinem revertar, que eo usque mensuram non dico illius antique districtionis excessit, que usum penitus olei penitus nesciebat, sed ne hac quidem nostri temporis remissione cepit esse contenta. In qua uno olei sextario unoque lenti de modio advenientium usibus preparato, toti refectionis annue replebantur officia. Itaque duplicato ac vix triplicato modo necessitas victualis vix queat expediri. Et in tantum apud nonnullos usus noviciis remissionis increvit, ut aceto muriaeque permixtis non illam unam olei admisceant guttam, quam professores nostri heremi instituta maioris abstinentie virtute sectati sunt, repellende tantum cenodoxie gratia instillare consueverant, sed infringentes egiptiacum [illegible] caseum plus oleum quam necesse est superinfundant. Et ita duos cibos propria suavitate distantes, qui singillatim diversoque tempore monachum reficere iocundissime potuissent, sub unius saporis oblectatione percipiant. In tantum sane hec, idest materialium rerum possessio supercrevit, ut [illegible] quod absque verecundia referre non possumus, sub obtentu humanitatis ac susceptionis [illegible] anachorete in suis habere cellulis ceperint. Ut illa preteream quibus occupata anima ac spiritalibus theoriis semper intenta spiritali [illegible], concursus scilicet fratrum, susceptionis quoque ac deductionis officia, mutuas visitationes

(c) 2006 Ministerio de Cultura

diuisarumque confabulationum atque occupa
tionum interminabilem curam. Quia e
tiam illo tempore quo hec uidentur impedimenta
cessare, tamen annue consuetudinarie
inquietudinis assiduitate suspensum
expectatio ipsa distendit. Atque ita
fit, ut anachoreseos illa libertas, huius
cemodi nexibus impedita, ad illam cordis
ineffabilem alacritatem, expedito non per
ueniat ascensu, ac fructum heremitice pro
fessionis amittat. Que si mihi in congrega
tione nunc atque in turbis cito fuerit de
negata, saltem quies anime cordisque tran
quillitas, omnibus occupationibus absoluta
non deerit. Que nisi illis quoque qui in soli
tudine commorantur presto fuerit, labores
quidem anachoreseos sustinebunt, fructu
uero ipsi fraudabuntur. quod non nisi quieta
mentis stabilitate conquiritur. Postremo et
si mihi in cenobio constituto, ab illa pu
ritate cordis aliquid fuerit imminutum,
ero solius euangelici precepti compensatione
contentus. quod certum est omnibus illius heremi
fructibus non posse preponi. Ut scilicet
de crastino nichil cogitem, et usque ad
finem subiectus abbati, illum aliquatenus
uidear emulari, de quo dicitur: Humiliauit
semetipsum; factus obediens usque ad mor
tem. Merearque illius uerbis humiliter
dicere: Quia non ueni facere uoluntatem meam,
sed uoluntatem eius qui misit me patris.
Quia te utriusque professionis VII. GERONTII.

non quia admodum multos principia tantum
contigisse, sed ipsa fastigia concedisse manifestum
est. quisnam cenobiote, quis heremite sit finis
obtinui agnoscere. Nulli namque dubium
est, neminem de hiis uel fideliter posse uel plenius
disputare, quam illum qui utramque perfectionem
longo usu et ingenti experientia consequitur.
initium earum ac finem, ueridica potest in
sinuare doctrina. VIII. IOHANNES.
Virum eundemque hominem in utraque
professione perfectum esse non posse absolute
pronuntiare potuissem, nisi me paucorum
admodum retardaret exemplum. Magnum
siquidem est, in qualibet earum consummatum
quempiam reperiri; quanto magis ad plenum
utraque perficere arduum, ac pene dixe
rim hominum impossibile esse, perspicuum est.
Quod tamen si quandoque peruenerit, non statim
ad generalem formam referri potest.
Non enim a parte minima, id est de consi
deratione paucorum, sed ex hiis que multorum
immo omnium subiacent uoluntati, uniuer
salis est regula proponenda. Siqua uero
rarissime atque a paucissimis obtinentur,
ac possibilitatem communis uirtutis ex
cedunt, et super conditionem humane fra
gilitatis naturamque concessa, a preceptis
sunt generalibus sequestranda. Nec tam
pro exemplo, quam pro miraculo proferenda. Quam
obrem id quod inquiris, secundum mediocritatem
sensus mei breuiter intimabo. Finis quidem De fine cenobitarum
cenobiote est, omnes suas mortificare

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et crucifigere uoluntates. ac secundum euangelice perfectionis salutare mandatum. nichil de crastino cogitare. Quam perfectionem. prorsus a nemine. nisi a cenobiota impleri posse. certissimum est. Quem uirum ysaias propheta describens. ita beatificat atque collaudat. Si auerteris a sabbato pedem tuum. facere uoluntatem tuam in die sancto meo. et glorificaueris eum. dum non facis uias tuas. et non inuenitur uoluntas tua. ut loquaris sermonem. tunc delectabis super dominum. et sustollam te super altitudinem terre. et cibabo te de hereditate iacob patris tui. Os enim domini locutum est.

Heremite uero perfectio est. exutam mentem a cunctis habere terrenis. eamque quantum humana inbecillitas sinit unire cum christo. Quem uirum ieremias propheta describens. beatus inquit uir qui tulit iugum ab adolescentia sua. Sedebit solitarius et tacebit. quia leuauit se super se. Psalmista quoque. Similis factus sum pellicano solitudinis. uigilaui et factus sum sicut passer solitarius in tecto. Ad hunc igitur finem. quem uni cuique professionis esse prediximus. nisi eorum uterque peruenerit. frustra ille cenobii. et iste anachoreseos. expetit disciplinam. Hic enim uirtute sue professionis im

Sed hoc ac e p y i n. ix. Inpleuit.

idest non integra et in omnibus consummata perfectio. sed pars perfectionis est.

Rara est igitur et paucissimis dono dei concessa perfectio. Is est enim uere et non ex parte perfectus est. qui in heremo squalorem solitudinis. et in cenobio infirmitates fratrum equali magnanimitate sustentat. Et ideo in utraque professione per omnia consummatam inuenire difficile est. quia nec anachoreta contemptum ac priuationem materialium rerum. nec cenobiota theoreticam ad integrum potest adsequi puritatem. Licet utrumque perfecte abbatem moysen atque paphnutium. duosque macarios nouerimus ita possedisse. qui ex integro in utraque erant professione perfecti. Nam et cum ultra omnes heremi accolas secedentes. insatiabiliter secreto solitudinis pascerentur. quantumque in ipsis erat nequaquam ingrerent humana consortia. tam utiliter frequentiam. ac frugalitatem adse conuenientium sustinebant. Ut et cum ad eos uisitationis uel perfectionis gratia innumera fratrum multitudo confluxeret. tam ingentem pene susceptionis inquietudinem inmobili patientia. tolerantes uiuerent. aliud uel didicisse. uel exercuisse omni uite sue tempore crederentur. quam ut communibus tantum aduenientium officiis deseruirent. ita ut apud cunctos esset ambiguum. in qua potissimum professione. eorundem esset maior industria. idest utrum in illa heremitica puritate. an in ista conuersatione communi. magnanimitas eorum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

mirabilius apparet. .x.

Solent autem nonnulli ita diuturno silentio solitudinis efferari, ut a presentium hominum consortia pertimescant. Ut cum paululum secreti sui consuetudine interveniente fratrum visitatione discesserint, notabili mentis rigore et evidentibus pusillanimitatis indiciis estuare. Quod vel maxime his evenire consuevit, qui non perfecte in cenobiis instituti nec excoctis prioribus viciis ad solitariam se vitam inmaturo desiderio transtulerunt. Qui in utraque parte inperfecti semper ac fragiles quocumque aura commotionis inpulerit inclinantur. Nam quemadmodum consortio vel interpellatione fratrum inpatienter exestuant, ita in solitudine consistentes ei ipsi quod expetiunt silentii non ferunt vastitatem. Qui propterea quia ne ipsam quidem rationem noverunt, cuius causa desiderari vel expeti debeat solitudo. Sed hanc esse virtutem ac perfectionis huius existimant summam, ut fratrum consortia declinantes hominum nos tantummodo refugiant ac detestentur.

.xi. Germanus.

Quo ergo vel aspectu nobis vel ceteris qui eidem fragilitatis atque insiti sunt remedio poterit subveniri, qui cenobialibus disciplinis tenuiter instituti ante expulsionem omnium viciorum habitationem solitudinis cepimus affectare? Vel quo pacto inperturbatam mentis constantiam et inmobilem poterimus patientie adprehendere firmitatem, qui ipsas quodammodo scolas et exercitationis huius palestram, necdum ad plenum eruditi ac perfecti, principia nostra debuerant, intempestive intermissa ex nobis congregatione delinquimus? Quomodo vel nunc solitarie commorantes perfectionem longanimitatis ac patientie consequemur? Vel quemadmodum has inesse vel deesse virtutes, explorata internorum motuum conscientia deprehendere? Ne forte quia ab hominum consortio segregati nullis eorum irritationibus provocamur, falsa existimatione decepti tranquillitatem nos mentis inmobilem possidere credamus.

.xii. Johannes.

In veritate querentibus medicinam remedia curationum ab illo verissimo animarum medico deesse non possunt. His presertim qui valitudines suas non desperando vel negligendo contempserint, nec vulnera suorum periculosa celaverint aut medelam penitenti mente respuerint, sed pro languoribus ignorantie vel errore vel necessitate contractis humiliter et tandem cauta mente ad celestem medicum confugerint. Ideoque nosse debemus, quod si ad solitudinem vel abdita loca nondum curatis viciis secedamus, effectus eorum tantummodo reprimatur, non extinguatur affectus. Latitat enim intra nos imo ac serpit radix omnium que si extirpata non fuerit peccatorum, quam adhuc in nobis

uiuere his dephendim⁹ inditiis. Verbi
gratia. Cum in solitudine constituti. ad
de impatientia — uentum fratrum uel breuissimam eorum moram.
cum quadam estuantis animi anxietate su
scipimus. nouerimus adhuc in nobis uiuacissime
impatientie fomitem residere. Cum uero
de ira — expectantes fratris aduentum. si eo per neces
sitatem aliquam paululum forsitan de
moratum. tacite indignationis nimium
ei expauerit tarditatem. et mentem nostram
inmodica expectationis sollicitudo turba
uerit. ire atque tristitie manifesta
in nobis uitia residere. conscientie nostre pro
bauit examen. Item si frater codicem ad
de auaritia — legendum uel quamlibet aliam ad utendum
speciem postulante. aut nos illius petitio
contristauerit. aut illum negatio nostra
repulerit. dubium non est nos adhuc aua
ritie seu philargirie laqueis conpediri.
de luxuria — Quod si recordationem femine. nobis uel cogitatio
subita. uel sacre series lectionis attulerit.
et in ea quadam nos senserimus titillatione
pulsatos. sciamus necdum extinctum in mem
de elatione — bris nostris fornicationis ardorem. Si uero
de conparatione districtionis nostre et remis
sionis aliene. uel tenuissima mentem nostram
temptauerit elatio. certum est nos dira
superbie peste corruptos. Cum hec igitur
uitiorum in corde nostro dephendimus
inditia. manifeste agnoscimus

nobis non affectum sed effectum deesse pec
cati. Que utique passiones si nos quandoque
conuersationi miscuerimus humane. protinus
de cauernis nostrorum sensuum procedentes. proba
bunt se non tunc primum cum erumpunt nasci. sed
tunc demum quod diu latuerint. publicari.
Et ita unusquisque uitiorum radices inesse de
fixas. certis inditiis et solitarius depre
hendet. quisque puritatem suam non hominibus
ostentare. sed illi conspectui inuiolatam
studuerit exibere. que latere omnia cordis ar
chana non possunt. XIIII. Germanus.

Argumenta quibus infirmitatum indi
tia colliguntur. et rationem discordantium
egritudinum. quo pacto uitia que celantur
in nobis ualeant dephendi. lucide satis
apteque percepimus. Omnia siquidem cotidiana
experientia. ac diuturnis cogitationum
nostrarum motibus. ita ut dicta sunt. intue
mur. Superest igitur ut quemadmodum probationes cau
sasque morborum euidentissime nobis ratione
patefacte sunt. ita et curationum me
dela monstretur. Nulli namque dubium est.
illum posse rectissime de remediis ma
larum ualitudinum disputare. qui earum
primus causas atque origines egrotantium conscia
adtestante dephendit. Itaque licet doc
trine beatitudinis tue uulnera nostrorum
archana nudauerit. quod facit ut sperare
aliquid esse de remediis audeamus. quia tam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

euidens declaratio morbi spem reme
dii pollicet. Tamē quia pmū uť ass
in cōgregationib' uitium salutis adq
rit. 7 sani in solitudine eē nō possūt.
nisi qs p' cenobior medicina sanaue
rit. pniciosa rursus despatione. cō
cidūnt. ne forte q inpfecti cenobium
reliqm'. neqqm iam i hemo pfecti eē
uatamus. .xiiii. Johannes. —.—

Deteriorbor suor curatiōe sollicitis.
remediū salutare deesse nō poterit.
Et ideo eodē modo q uniūcq uicii de
phendunt inditia. 7 remedia sunt
querēda. Nam qadmod solitariis hu
mana cōūsatiōis uitia diuīni nō decē
ta uirtutū studia. 7 instrumēta sani
tatum. oīb' eē ab humana cōūsatiōe.
disiertis. posse suppetē nō negamus.
Cum se & inpatientie siue ire pturba
tionib' incursari. illis que sup ostēdi
mus indiciis unqsq dephendit. con
trariis semetipsum obiectionib' sep
exerceat. Et ppositis s' interius iniu
riar dispēdior q genib'. tam ab alio
sibimet irrogatis adsuefaciet mētē
suā omnibusque inferre ipbitas potest.
pfecta humilitate subcumbē. Atq
aspa s' queq 7 intolabilia frequent
opponēs. qnta ei suc̄ire debeat
lenitate. oīmi uigī cordis contritiōe

meditetur. Et ita respiciens ad illas
scōr oīmū siue ipsi' dm passiones.
uniūsa nō solū cōuitior. s. 7 penar
genera inferiora meritis suis eē p
uiniās. ad oīmem se dolor tolantiā
pparauit. Cūq aliqndo ad coetum
frm aliqua fuerit inuitatiōe reuo
catus. qd nō potest n. t fato etiā
districtissimis hem acolis puenire.
si mētē suam 7 p tuib' qbq rebus
dephendit tacite fuisse cōmotam.
ut qdā occultor motuū seuerissimus
censor. mox sub illa durissima i
iuriar genera. qb' ad pfectā tolan
tiā semetipsam cotidianis medita
tiōib' exercebat. exprobret. atq ita
se obiurgans 7 increpās adloquitur.
Tune es ille bone uir q te dū in illa
solitudinis tue exercēris palestra.
oīa supatur mala cōstantissime p
sumebas. Qi dudū cū t nō solum
sūmas cōuitior acerbitates. uerū
7 intolanda supplicia ipse pponerē.
satis ualidū atq ad oīmis pcellas imo
bilem te credebas. Qm inuicta illa
patiētia tua. tuissim ubi ppsione
cōfossa ē. Quoin domū tuā supra
illā solidissimā petram. tāta uirt
uidatur mole cōstructā. tuis aura
cōmouit. Ubi ē illud qd inani fiducia

(c) 2006 Ministerio de Cultura

bellum in pace desidans pclamabas.
paratus sum ⁊ nō sum turbatus.
N cū pba sepe dixisti. Pba me dn̄e ⁊
.t. m. u. r. m. ⁊ c. m. Et pba me dn̄e
⁊ cito cor mm̄ intoga me ⁊ c. s. m.
N uide si uia iniqtatis in me ē. Q m̄
i gente certaminis apparatū. exigua
hostis umbra conteruit. Tali g̊ se
metipsū cōpūctiōis animad ūsione
cōdēpnans. ita inltā anīi sui cōmo
tiunctam ēē nō sinat. S; artiori car
nē suā ieiunīj ac uigiliar̄ correptiōē.
castigans. ac uigib̊ continentie peni
ctpam sue mobilitatis exeruitans.
id q̊d ad plenū excoquere in cenobij
cōusatiōē debuerat. i solitudine cōs
titutis hec exercitationis igne con
sūmat. Illud sane. ad obtinēdam in
gem ac stabilem patientiam. cōstant
atq; imobiliter ē tenendum. non
licē nb qb̊ lege diuina nō solū ultio
iniuriar̄. s; ⁊ memoria pibet. Ini
liber detrimenti t irritationis obtē
tu. ad iracūdiā cōmoueri. Q̊d eni
g̃uiꝰ anīe potest euenire dispēdiū.
qm̄ ut p cōmotionis subitā cecita
tem. ueri atq; eterni luminis cla
ritate puata. ab illiꝰ q mitis ⁊ hu
milis corde ē cōteplatiōē discedat.
Q ĩ d g̊ pniciosi q̊due deformiꝰ q ut ho
nestatis iuditium ⁊ regulam ac
disciplinam. recte districtionis ani
tat.

⁊ ea sanus ac sobriꝰ ppetret. que
nē temulentus q̊dem quis ac sensu
indigens. uenabilit amisisset.
H ec g̊ ⁊ cetia hisimilia detrimēta q̊sq;
ppendit. nō solum uniusa dāpnor
genera. s; ⁊ iniuriar̄ atq; penar̄
quecūq; possunt acrudelissimis iro
gari. facili sustentatiōē despiciet.
N ich dispendiosiꝰ iracundia. nec p
tiosiꝰ trāqllitate anīi. ac ppetua
cordis sui iudicās puritate. Ob
quā nō soli carnaliū. uer̄ etiam
illar̄ que spāles uident rer̄ spnēda
sūt cōmoda. si alias adq̊rit pfici
nisi cū h̊ trāqllitatis pturbatione
nō possint. .xv. Gmanus.
Sic ceteroz uulnerum. idest ire.
tristitie. ipatientie. p obiectionē con
trariar̄ rer̄. medela monstrata est.
ita & contra spm̄ fornicatiōis. q̊d
curationū gen̄ oporteat nō adhibe.
uolumꝰ edoceri. Idest ut & cocu
piscentie ignis. ppositis sic illic
maiorib̊ irritationū augmentis.
possit extingui. q̊d satis castitati
credimꝰ ēē contrarium. si nō solū
exagent i nb libidinis incentiua.
s; ut ptereuntes mitis octo pstrin
Q uestionē :xvi. Iohs.; gantur.
que ĩ tacentib̊ ub narrationem
nram fuerat secutura. sagar in
trogatio uā pueint. Et ideco

(c) 2006 Ministerio de Cultura

efficaciter etiam sensibus uestris concipien-
dam esse non ambigo, quando eandem insti-
tutionem nostram acumen uestri praecesserit
ingenii. Sine labore enim cuiuslibet
quaestionis dilucidat obscuritatem cum ab-
solutionem eius anticipans inquisitio quo
ducenda est antecedit. Itaque remedium
illorum quae superius diximus uitiorum non solum
nichil officiunt, uerum etiam multum conferunt
humana consortia. Nam frequentia
inpatientiae suae crebrius patefacta, quanto
magis assiduum superatis dolorem con-
punctionis intulerint, tanto uelociorem
laborantibus conferunt sanitatem. Ob
quod etiam in solitudine consistentes, cum
irritationum fomes atque materia ab
omnibus non possit extingui, tamen eorun-
dem incitamenta debemus et quasi indu-
stria retractare, ut aduersus ea inge-
cogitationum conluctatione pugnantibus
ut medela promptior conferatur. Contra
uero spiritum fornicationis diuersa ratio et dis-
par est causa. Nam quemadmodum corpori
usus libidinis carnisque inmunitas, ita
etiam menti memoria eius est penitus sub-
trahenda. Satis enim periculosum est
adhuc infirmis aegrisque pectoribus
uel tenuissimam recordationem huius pas-
sionis admittere, ita ut nonnumquam eis
etiam sub recordatione sanctarum feminarum
uel sub sacrae lectionis istoria noxiae
titillationis stimulus excitetur. Cum

causa seniores nostri huiuscemodi lectiones
sub praesentia iuniorum solent consul-
tissime praeterire. Sane perfectissimis
quibusque et summo affectu iam castimo-
niae consummatis, probationes quibus exa-
minare se ualeant deesse non possunt,
quibus perfecta cordis integritas incorrupto
conscientiae suae iudicio comprobetur. Erit
ergo consummatissimo uiro similis in his
quae superdicta sunt et super hac passione
probatio, scilicet ut quasi se radices morbi
huius penitus iam extirpasse cognouerit,
explorandae si uolet gratia castitatis
intuitum et aliquam explorationem suam
sui imaginationem possit admittere.
Ceterum ab his qui adhuc uiri infirmi
atque inperfecta sunt, haec examinatio
nullatenus conuenit usurpari, ut con-
iunctionem femineam atque palpationem
quandam teneram atque mollem corde
pertractent. Erit enim eis magis noxia
quam salubris. Quod enim experimentum
huiuscemodi hominibus potest in hac ratione suppe-
tere, ubi et in experimento ipsum est quod
uitatur, et in ipsa exploratione discrimen?
Cum uero ergo perfectissima quis uirtute fundatus
ad inlecebram blandissimorum tactuum
quasi cogitando confinxerit, nullum mentis
adsensum, nullam commotionem carnis
in se deprehenderit excitari, certissima
puritatis suae capiet documenta. Ita
ut ad hanc se firmitatem puritatis exer-

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ces. castitatis atq; incorruptionis
bonū. nō solū mente possideat. s; &
si corporalem sine adtactum causa .
ceuq; ut solet necessitatis a. tulerit.
passionis sensum penit' ignorabit.

Hoc abbas iohēs cum hore none refec
tionē imminere sensisset. collatioēm
| fine cō clusit.

Explicit collatio abbatis iohis de fine cenobite. Collatio abbis panufii d' fin penitētie & satisfactē;

.I. De abbis pafnucii humilitate eiūdēq; latebra.
.II. De aduētu nrō ad abbem pafnutium.
.III. Interrogatio d' penitentie fine & satisfactionis idicio.
.IIII. Respōsio d' humanitate interrogationis nre.
.V. De modo penitētie & idulgentie documento.
.VI. Interrog' an remissionis censenda sit p cordis cō
.VII. Respō quisq; āñor actuū recordatione | pūctiōe pccā.
.VIII. De diuersis penitentie fructib'.
.VIIII. Qđ utilis sit pfectis obliuio peccatis.
.X. Qđ flagitior recordatio sit uitanda. Communū.
.XI. De satisfactiōis indicio & abolitiōe preteritor
.XII. In q temporalē sit agenda penitudo. & iq finem
| habē nō possit.

Incip lib uicesim' d' penitentie & satisfactionis inditio.

PRECLARI ac singlaris uiri
abbis pafnucii. de fine penitē
cie pcepta dicturi. magnā matie
partē in uideor amputare. si hu
militatis ei' laudē. quā in quarto
institutiōis libro. q ē sup instituēdis
renuntiātib' titulatis. bui sermōe
pstrinxi. lectoris fastidio consulens.
hic silentio ptermutā. Cū psertim
mltí illi' opuscli notitiā nō habentes.
i hāc possint incurrere lectionē. Et
omīs doctor uacillet auctoritas. si
dicēris meritū subtrahat. Hic sigdē
cū adhuc longe apanesisi egipti ut
illic dictū ē ciuitate. abbas & pbr
ingentis cenobii resideret. tātiq; cū
omīs illa puincia. uirtutū suar atq;
signor gla sublimasset. ut siam
uideretur retributioēm laudis humane.
labor suor recepisse mercedē. Timēs
ne specialit' inuisa pplaris fauoris
ianitas. fructū pmy uacuaret etin.
oetre monasterū ideo fugiens. ad
intima tabennēsiū mochor secreta
cōcedit. Ŭ nō heremi solitudinē. nō si
glaris uite securitatē. quā oē ipfecti
q labore obedientie. i cenobiis nō se
rentes. supba nō nūq psuptiōe sec
tant'. s; celeberrimo pelegit cenobio
subiugari. Ubi tamē ne ullo habi
tu sui pderet' inditio. idut ueste se
clari. mltis ut illic moris ē dieb' lac
mās. p foribs excubauit. atq; ad omnū
genua puolutus. p diuturna fastidia
cor. q ad explorādū ei' desideria. in
ultima eū iā etate. lut panis egesta
te cōpulsum. nō sincere illi' pposisiti
seitatē expetisse dicebant. tandem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ut susciperetur obtinuit. Ubi adolescenti
cuidam fratri qui eum susceperat excolendum
in administrationem deputatur. Cum non solum
omnia que eidem prepositus imperasset. verum
que minus ei operis cura poscebat. cum
admiratione tam sancte humilitatis im
pleret. verum etiam quedam necessaria opera.
que propter horrorem suum a ceteris vitabantur.
ita furtivo per noctem labore perficeret.
ut diluculo omnis illa congregatio tam
utilium operum admirans ignoraret auc
torem. cumque ita triennium ferme illic gau
dens desideratis tam iniuriose subiectionis
laboribus exegisset. accidit ut quidam
frater eidem cognitus ex illis unde ille disces
serat egypti partibus adveniret. Post
explorationem manifestissimam ad eius
genua provolutus. primum stuporem fratribus
cunctis. dehinc prodito eius nomine. quod apud
illos quoque precipue sanctitatis fama vulga
verat. et dolorem compunctionis incussit.
quod scilicet tanti meriti ac sacerdotii vi
rum. tam iniuriosis operibus deputassent.
Sed postquam flens ubertim. et diabolice in
vidie quasi gravem proditionis sue imputans
casum. ad monasterium honorifica
fratrum custodia ambigente perductus est.
Et vix illic tempore demoratus. rursus
offensus est ipsius honoris sui ac primatus
obsequiis. ac furtim ascendens navem.
ad palestinam syrie provinciam transmeavit.
Ubi tyro incipiens atque novicius in illo

in quo nos degebamus. monasterii re
ceptus est habitaculo. In nostra cellula
ab abbate preceptus est commanere. Sed nec
illic quidem diu virtutes eius ac merita
latere potuerunt. Nam simili proditione
detectus. atque ad monasterium suum
cum ingenti honorificentia ac laude
revocatus. tandem quod erat esse compulsus.

Quos quoque post non longum ·VI· Lect.
tempus nos quoque egypti petere sancte institu
tionis desiderium compulisset. summo
eum affectu ac desiderio perquirentes. tanta
eius summus gratia atque humanitate suscep
ti. ut nos tamquam peregrinos sincellitas et
cellule sue quam in extrema eremi parte
construxerat. honoraret hospitio. Qui
cum satis ardua atque precelsa cuidam
fratri monasterii regulam subeunti
coram omnibus in synaxi fratribus precepta tra
didisset. que in quarto ut prediximus
institutionum libro. quanta potui bre
vitate complexus sum. tam incomprehensibilia
nobis tamque mirifica vere abrenuntiationis
culmina videbantur. ut nullo modo hinc
humilitatem nostram crederemus posse con
scendere. Igitur desperatione deiecti.
et ipso etiam vultu intimam cogitationum
amaritudinem non celantes. ad beatum
senem satis anxia mente recurrimus.
Cum primus causam tante mestitudinis
inquireret. ·III·

Abbas Germanus graviter

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ingemiscens. ita respondit. Quanto magnificentior atque sublimior uir cognitus nobis sermo doctrinae uestrae arduum praecelsissimae renuntiationis apparuit. et qui remota oculorum nostrorum caligine conditum caelo eius culmen ostendit. tanto maiori desperationis mole depressimus. Inmensitatem siquidem eius cum exiguitate nostrae uirtutis metientes. et nimiam abiectionem ignauiae nostrae. cum infinita uirtutis ostensae celsitudine conferentes. paruitatem nostram non solum ad illam non posse proficere. uerum etiam ab eo quod est deficere posse sentimus. Nam ponderibus nimiae desperationis oppressi. quodammodo de infimis. ad inferiora prolabimur. Unum proinde ac singulare praesidii medelam nostris potest conferre uulneribus. ut de fine paenitentiae et maxime de satisfactionis indicio. aliquid discamus. Ut certi de remissione praecedentium delictorum. possimus esse ad conscendenda fastigia praedictae perfectionis.

Delector pafnucii animari.

quidem admodum. copiosis uestrae humilitatis fructibus. quos et cellulae illius condam habitatione susceptos non incuriosa aestimatione perspexi. Ualdeque congaudeo. quia id quod ante omnium christianorum infimus sola forsitan, liberalitate percepit. tanta admiratione suscipitis. ut etiam ea si non fallor haut segnius quam ante dicta sunt expleatis. Cumque sic me nimium laborem operis uestri pene dictorum nostrorum grauitas exsequatur. ita meriti uestri uirtutis celatis. tamquam si nulla ad nos eorum que cotidie exercetis aura peruenerit. Sed quia id ipsum summa laude dignissimum est. quod tamen adhuc rudes incognita esse uobis ista sanctorum instituta testamini. id quod ante sedulo postulatis. breuiter conplectemur.

Necesse est enim. ut ultra possibilitatem nostram atque uirtutem. antiquae familiaritatis uestrae pareamus imperio. Itaque de paenitentiae exortatione uel merito. multi non solum dictis. sed et scriptis plurima uulgauerunt. monstrantes quanta eius utilitas. quanta uirtus. quantaque sit gratia.

Ita ut deo praeteritis facinoribus offenso. tamque iustissimam poenam pro tantis criminibus inferenti. si dici fas est quodammodo obsistat. et quasi inuiti ut ita dixerim dexteram suspendat ultoris.

Uerum haec omnia uobis uel pro sapientia naturali. uel pro indefesso sacrarum studio litterarum. ita cognita esse non ambigo. ut de his prima plantatio uestrae conuersationis inoleuerit. Denique non de paenitentiae qualitate. sed de eius fine ac satisfactionis indicio solliciti. id quod

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ab aliis praetermissum est, sagacissima investigatione disquiritis. Quae apparet ut omnium bonitate atque compendio propositionis vestrae desiderio satisfiat.

Paenitentiae plena et perfecta definitio est, ut peccata pro quibus paenitemus vel pro quibus nostra conscientia remordetur nequaquam ulterius admittamus. Indicium vero satisfactionis et indulgentiae est affectus quoque eorum de nostris cordibus expulisse. Noverit enim unusquisque necdum se peccatis pristinis absolutum, quamdiu satisfactioni atque gemitibus incubanti vel illorum quae egit vel similium commissorum ante oculos eius imago perluserit, eorumque non dicam oblectatio sed vel recordatio infestaverit mentis archana. Itaque tunc se is qui pro satisfactione pervigilat absolutum a commissis ac de praeteritis admissis veniam percepisse cognoscat, cum nequaquam cor suum eorundem vitiorum illecebris senserit praeludi vel imaginationis constringi. Quamobrem verissima quaedam examinatrix paenitentiae et index indulgentiae in conscientia resideat nostra, quae absolutionem reatus nostri ante cognitionis et iudicii diem adhuc nobis in hac carne commorantibus detegit, et finem satisfactionis ac remissionis gratiam pandit. Et ut haec eadem quae dicta sunt significantius exprimantur: tunc demum praeterita nobis vitiorum contagia remissa credenda sunt, cum fuerit de corde nostro praesentium voluptatum desideria pariter passionesque depulsa.

Et unde nobis **vi. Germani.** Se gigni potest humiliationis tam sancta salutarisque conpunctio, quae ex persona paenitentis ita describitur: Peccatum meum cognitum tibi feci et iniustitiam meam non operui. Dixi: pronuntiabo adversum me iniustitiam meam domino. Ut illud quoque quod sequitur efficaciter dicere mereamur: Et tu remisisti impietatem peccati mei. Vel quemadmodum in oratione prostrati nosmetipsos ad confessionis lacrimas valebimus excitare, per quas delictorum veniam consequi mereamur, secundum illud: Lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrimis meis stratum meum rigabo. Si peccatorum nostrorum memoriam de nostris cordibus extrudamus, quam iubemur e contrario tenaciter custodire, dicente domino: Et iniquitatum tuarum non recordabor, tu vero memento. Quapropter non solum operans, verum etiam orans ad peccatorum meorum recordationem mentem meam etiam de industria revocare contendo, ut ad humilitatem veram et contritionem cordis efficacius inclinatus audeam dicere cum propheta: Vide humilitatem meam et laborem meum, et dimitte omnia peccata mea.

Interrogatio vestra **vii. Pafnuci.** ut supra iam dictum est, non de

(c) 2006 Ministerio de Cultura

penitentie qualitate. sed de eius fine
proposita est et de satisfactionis inditio.
ad quam congrue ut arbitror conse
quentique responsum est. Ceterum
hoc quod de peccatorum recordatione di
xistis. utile satis ac necessarium est.
Sed adhuc agentibus penitentiam. ut cum
iugi pectoris sui contusione prola
ment. Quoniam iniquitatem meam ego cog
nosco. et peccatum meum contra me est
semper. Et illud etiam. Et cogitabo pro
peccato meo. Dum ergo agimus penitentiam
et adhuc uitiorum actuum recordatione
mordemur. necessarium est ut ignem con
scientie nostre. obortus ex confessione
elpe lacrimarum imber extinguat.
Cum uero cuiquam in hac humilitate cor
dis et spiritus contritione defixo. atque in
labore et gemitu perduranti. horum re
cordatio fuerit consopita. et conscientie
spina de medullis anime gratia domini mi
serantis euulsa. certum est eum ad sa
tisfactionis finem. atque indulgentie mer
ita peruenisse. et ab uniuersorum criminum
labe purgatum. Ad quam tamen
obliuionem non aliter peruenitur. nisi per
obliterationem uitiorum. atque affectuum
pristinorum. et perfectam cordis atque inte
gram puritatem. Quam sine dubio nullus
eorum qui pro ignauia siue contemptu uitia
sua purgare neglexerit assequitur.
nisi qui gemitibus atque suspiria mesta

iugitate continuans. omnium scilicet uiuorum
pristinarum excoxerit labem. et uirtute
animi atque ope proclamauerit ad dominum.
Delictum meum cognitum tibi feci. et iniustitiam
meam non operui. Et fuerunt lacrime mee
panes die ac nocte. Ut consequenter mereatur
audire. Quiescat uox tua a ploratu et
oculi tui a lacrimis. quia est merces operi tuo
ait dominus. Illud quoque similiter ad eum.
uoce domini dirigatur. Deleui ut nubem
iniquitates tuas. et quasi nebula peccata tua.
Et iterum. Ego sum ego sum qui deleo ini
quitates tuas propter me. et peccatorum tuorum
non recordabor. Et ita funiculis peccatorum
suorum quibus unusquisque constringitur absolutus.
domino cum omni gratiarum actione cantabit.
Dirupisti uincula mea. tibi sacrificabo
Post illam VIII. hostiam laudis.
namque generalem baptismi gratiam. et
illud preciosissimum martyrii donum.
quod sanguinis ablutione conquiritur. et
multi sunt penitentie fructus. per quos
ad expiationem criminum peruenitur.
Non enim tantum simplici illo peniten
tie nomine salus eterna repromittitur.
de qua beatus apostolus petrus. Peniteat
mini inquit et conuertimini. ut de
leantur uestra peccata. Et iohannes baptista.
et ipse dominus. Penitentiam agite. appro
pinquabit enim regnum celorum. Sed etiam
per caritatis affectum peccatorum moles ob
ruitur. Karitas enim operit multitudinem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

peccor. Similiter etiã p elemosinar fructum. uulnerib' nr̃is medela prestat. Q'a sic aqua extinguit ignem. sic elemosina extinguit peccm. Ita ẽẽ p lacrimar pfusione. cognit ablutio delictor. Lauabo enĩ psingtas noctes l. m. l. m. s. m. r. Denique sub iugit. ostendens nõ ianit has fuisse pfusas.
Discedit amo o. q. o. i. q. e. d. u. f. m.
Nec nõ p cinuã cõfessione. cor ablutio cõceditur. Dixi enĩ pnũtiabo adũsũ me iniustitiã mã dño. t. t. r. i. p. m.
Et iter. Narra tu iniquitates tuas prius. ut iustificeris. P afflictioẽm q̃q cordis t corpis. admissor sceler remissio simlit obtinet. Nam uide inquit humilitate mẽam t laborẽ mm. t d. o. p. m. Precipueq p emdatioẽm mor.
Auferte inquit malũ cogitationũ urar. ab oclis mis. Quiescite age puerse. discite bnefacere. Querite iuditium. subuenite oppsso. Iudicate pupillo. deffendite uiduam. Et uenite t arguite me dicit dñs. Et si fuerint pecca ura ut coccinũ. qi nix dealbabunt. Et si fuerint rubra qi uermicls. sicut lana munda erunt. Interdum ẽẽ intercessioẽ scõr. impetrat uenia delictor. Q' enĩ scit frem suũ peccare peccm nõ ad mortẽ. petat p eo t dabit ei uitã ds. s; pecanti nõ ad mortẽ. Et iterũ. Infirmat qs ex ub. inducat pbros ecclie t orent sup eũ ung'entes eum oleo in nñe dñi. t oro fidei saluabit infirmũ t alleuabit eum dñs. Et si in peccis sit dimittũtur ei. Nõnũqua mede t fidei merito. labes exq'ĩr uitior. Scdm illud.
P misectam t fidem purgant pecca.
P cõuersioẽm ptrũq ac salute cor qui nr̃is monitis ac pdicatioẽ saluant.
Qui enĩ q cõuerti fecerit peccore ab errore uie sue. saluabit amãm suã amorte. t suor copit multitudinẽ peccor. Per idulgentiã tt inchominis ac remissionẽ urãm. ad indulgentiã urõr facinor. puenit. Si enĩ dimiseritis hõib' pecca eor. dimittet ub t pater ur celestis delicta urã. Uidetis ergo qntos misecde, adittus patefecerit clemẽtia saluatoris. ut nemo salute cupiens. despatione frangat. cum uideat se tãtis ad uitã remediis inuitari. Si enĩ p infirmitate carnis t afflictõne teiunior. abole te tua pecca nõ posse causaris. nec potis dicere. Genua mea infirmata sũt aieiunio. t c. i. p. o. De quia cinem. t. p. m. t. p. m. e. f. m.
Elemosinar ea tedime largitate. Indigenti si nõ habes qd inptias. licet nullũ ab hoc ope necessitas inopie ac paupertatis excludat. qndo q̃de t illi uidue duo tantũ era in gentib' diuitũ munib' pferunt. t p calice aq

(c) 2006 Ministerio de Cultura

frigide mercedem se dñs redditurũ promittit. Certe mox poteris emendatione purgari. Quod si ad perfectionem uirtutum extinctionẽ uitiorum omnium nõ potes peruenire: sollicitudinẽ piã quã utilitate alienę salutis impende.

Si aut idoneũ te huic ministerio nõ ẽẽ conquereris. operire peccata poteris. karitatis affectu. In hoc quoque si te fragilem fecerit quelibet mentis ignauia. orationẽ saltim atque intercessionẽ sanctorum. remedia uulneribus tuis. humilitatis affectu submissus implora. Postremo quis est qui nõ possit suppliciter dicere. peccatum meũ cognitũ feci. et iniustitiam meã nõ operui. Ut per hanc cõfessionẽ et illud confidenter subiungere mereatur. Et tu remisisti iniquitatẽ cordis mei. Quod si uerecũdia retrahente reuelare ea corã hominibus erubescis. illi quem que latent nõ possunt. confiteri ea iugi supplicatiõe nõ desinas. et dicere ei. Iniquitatẽ meam ego cognosco. et p. m. c. e. s.

Tibi soli peccaui. et m. c. t. f. Qui et absque ullius uerecundie publicatiõe curare. et sine improperio peccata donare cõsueuit.

Post istud quoque tam promptum certumque presidium. aliud adhuc quoque facilis largita nobis ẽ diuina dignatio. ipsamque remedii opem nostro cõmisit arbitrio. ut indulgentiã morum scelerum pro nostro presumamus affectu. dicentes ei. Dimitte nobis debita nostra. s. et n. d. d. n. ·ix·

Quisquis ergo qui ad indulgentiam suorum criminũ desiderat peruenire. istis semet ipsum aptare studeat instrumentis.

Nec obdurati cordis pertinacia. a remedio salutari fontem tante pietatis auertat. Quia hec si omnia fecerimus. nõ erũt idonea ad expiationẽ scelerũ nostrorum. nisi ea bonitas dñi clementiaque deleuerit. Qui cum religiosi conatus obsequia supplici mente aut oblata perspexerit. exiguos paruosque conatus immensa liberalitate prosequitur dicens.

Ego sum ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. et peccatorum tuorum iã nõ recordabor. Ad huc ergo quem prediximus statum quisque cõscendit. satisfactionis gratiam cotidianis ieiuniis et mortificatiõe cordis et corporis adsequitur. Quia sic scriptum est. sine sanguinis effusione nõ fit remissio. Nec inmerito.

Caro enim et sanguis regnũ dei possidere nõ possunt. Et ideo quisquis ab huius sanguinis effusione. gladium spiritus quod est uerbum dei. uoluerit inhibere. absque dubio illa iheremie prophete maledictione plectetur. Nam maledictus inquit qui prohibet gladium suum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

a sanguine. Hic namq; ē gladi⁹. qui illum noxium sanguinē. quo animatᵣ materia peccor. salubriť fundens. ł q̄cq̄d reppīt in mēbris anime nr̄e carnale ter renime cōtracti. resecat & abscidit. Ac mortificatos uetꝭ. uiuere deo. & sp̄a lib⁹ facit uige uirtutib⁹. Et ita iam nō recordatiōe ueteris admissi. sed spe fu turor flere incipiet gaudior. Nec tam de p̄titis malis. q̄m de uenturi cogitans bonis. nō ex peccor memorie lacrimas. sed ex eterne illi⁹ letitie ala critate pfundet. Atq; obliuiscens ea que posteriora sunt. idest carnalia uitia. ad ea que in ante sunt exten det. hec ē sp̄alia dona atq; uirtutes.

Ceterum qđ paulo ante dixisti. x. te ē ꝗ industria p̄titor peccor me moriam retractare. hoc fieri penit⁹ nō oportet. Q'n imo & si inolēter inrepserit. ptin⁹ excludatur. Multū nāq; retrahit mentē a cōtēplatiōe puritatis. ei⁹ pcipue q̄ in solitudine cōmorat. implicans eā sordib⁹ mūdi hui⁹. & puocans fetore uitior. Dum enī recolis ea. que secdm pncipē sc̄li hui⁹. p ignorantiam siue lasciuiam cōmisisti. ut cōcedam ł qđ in hac cogitatiōe posito. oblectatio nulla surripiat. certe antique putredinis ł sola contagiōe. necesse est ut tetro intē fetore corrumpat. & sp̄alem uir tutum flagrantiam. idest suauitatē boni odoris excludat. Cum ḡ p̄titor memoria uitior pulsauerit sensum. ita ab ea resiliendum ē ab ea. sicut refugit honestus & grauis. si inpu dice ac peacis fine. in publico aut col loquijs aut amplexib⁹ adpetatur. Q uiq; nisi se a contactu ei⁹ festinus abstraxerit. & ł breuissimā morā inhoneste cōfabulatiōis admiserit. & si cōsensum pudende respuat uo luptatis. infamie tamē ac rep̄hēsiōis notam. cūctor p̄tereuntiū iudicio nō euadet. Ita ḡ etiā nos oportet. cum fuerim⁹ ad hui⁹ cogitatiōem pestife ra recordatiōe deducti. raptim ab ea cōtēplatiōe discede. & implere illud qđ a salomone pcipit. Exsili in qt. noli demorari in loco ei⁹. neq; intē das oclm tuū in ea. Ne uidentes nos āgli inmūdis ac turpib⁹ cogitatiōib⁹ inuolutos. nō possint ꝗ nob p̄tereūtes dicere. Benedictio dn̄i sup uos. Inpos sibil nāq; ē mētē bonis cogitatiōnib⁹ inmorari. cū pncipale cordis ad turpes atq; terrenos intuit⁹ fuerit deuolutum. Uera ē enī illa salomōis sententia. Oculi tui cū uiderint aliena. os tuū te loquetᵣ

(c) 2006 Ministerio de Cultura

prava: et iacebis tamquam in corde maris. et sicut gubernator in magna tempestate. Dices autem. Verberaverunt me sed non dolui: et deluserunt me: ego autem nescivi. Derelictis quoque non solum turpibus. sed et terrenis cogitationibus universis: erigenda est semper ad celestia nostre mentis intentio. secundum salvatoris nostri sententiam. Ubi enim ego sum inquit: illic et minister meus erit. Solet enim frequenter accidere: ut dum vel suos vel aliorum lapsus inpurorum quispiam miserantis retractat affectu: ipse quoque subtilissimo teli voluptario perstringatur assensu. Et initium sub specie pietatis exortum: obsceno ac noxio fine concludat. Sunt enim vie que videntur aput homines recte: novissima autem earum veniunt in profundum inferni. Quapropter studendum nobis est: ut virtutum potius adpetitu et desiderio regni celorum. quam noxiis vitiorum recordationibus. nosmet ipsos ad conpunctionem laudabilem provocemus. Quia necesse est tamdiu quempiam pestilentissimis cloace fetoribus suffocari: quamdiu supra eam stare. vel cenum eius voluerit commovere. ·XI·

Noverimus autem nos ut supra diximus. tunc demum pro preteritis satisfecisse peccatis: cum ipsi motus atque affectus per quos penitenda commisimus. fuerint de nostris cordibus amputati. Quod tamen nullus obtinere posse credat: qui non prius ipsas causas atque materias per quibus in illa collapsus est crimina. omni spe sui fervore succiderit. Ut ubi gratia. Si in fornicationem vel adulterium. per otiosa feminarum familiaritate collapsus est: summa festinatione ipsum earundem vetet aspectum. Aut si certe per habundantiam vini eptatus est successus immietate: illicitam ciborum crapulam summa districtione castiget. Et rursum si in periurium. aut furtum. aut homicidium. aut blasphemiam. pecuniarum desiderio. atque amore corruptus incurrit. materiam avaritie illecebre sue deceptionis abscidat. Si in iracundie vitium superbie passione conpellitur: adrogantie ipsius fomitem. summa humilitatis virtute convellat. Et ita ut unumquodque peccatum possit extingui: causa atque occasio per quam vel ob quam admissum est. debet primitus amputari. Isto enim curationum remedio: ad oblivionem quoque admissorum criminum sine dubio pervenitur. ·XII·

Verum ista perfecte oblivionis definitio. super capitalibus tantum sit criminibus constituta: que mosayce quoque lege dampnantur. Quorum sicut per conversationem bonam abitiuntur. vel consumuntur affectus. ita et per penitentiam accipit finem. Ceterum ab istis minutis in quibus septies iustus cadit ut scriptum est. et resurgit: numquam deerit penitudo. Aut enim per ignorantiam. aut per oblivionem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

aut p cogitationem. aut p sermonem.
aut p obreptionem. aut p necessitatem.
aut p fragilitate carnis et somnii pol
lutione. singulis dieb[us] t inuiti t nolen
tes frequenter incurrimus. Pro qb[us] et dd
orans dnm purificatione atq; indul
gentiam deprecatur dicens. Delicta qs
intelligit. ab occultis meis m. m. d.
et a. a. p. s. t. Et aptls. Non enim qd
uolo facio bonum: s; qd nolo malu
hoc ago. Et p qb[us] idem etiam eiulans
proclamabit. Infelix ego homo. quis
me liberabit de corpore mortis huius. Gra
di p ihm xpm dnm nrm. Tanta et
in his facilitate tamq in his naturali
lege prolabimur. ut quantalib; eminus is
perfectione atq; custodia caueantur. non
possint adplenum ista uitari. De istis
siqde unus discipulorum quem diligebat ihs.
abrupta definitione pnuntiat dicens.
Si dixerimus quia peccm no habem. ipsos
nos seducimus. et ubum ei no e i nb.
Ad ma perfectionis culmen ptingere cupien
ti. no satis pderit ad fine penitentie
puenisse. idest ab illicitis temperare.
nisi et in illis uirtutib[us] indefesso cur
su semetipsum semp extenderit. qb[us]
ad satisfactionis inditia peruenitur.
Hec enim afetidissimus eminus sordibus.
que abhorret dns quemq abstinuisse
suffitiet. nisi et illam bona uirtutu
flagrantia qua dns delectatur.

puritate cordis. et aptice karitatis
pfectioe possederit. Huc usq; beatus
abbas pafnutius de satisfactionis indi
tio ac penitentie fine disseruit. Qui
lic; ut i eius cenobio residere mallem.
sollicito pcaret affectu: tamen fama
scitiace solitudinis inuitatos. cu
retinere no posset. emisit. COLLA
TIO ABBATIS THEONE
PRIMA DE REMISSIO
NE QUINQUAGESIME.

·I· Quom theonas ad abbem iohem uenerit.
·II· Exortatio abbis iohis ad theona et ceteros [q ceto guenant.]
·III· De decimaru ipmitiaru oblatione
·IIII· Qd abraam dd ceteriq; sci madata legis fuerit [trgressi.]
·V· Qd sub euglii gratia gentes
superare debeant mandata legalia.
·VI· Qd sub euglii gra sic pfectis tribuit regna
celorum: ita uenabiliter sustinet infirmos.
·VII· Qd i nra situm sit potestate uti sub euglii
gra an sub legis uelim terrore consistere.
·VIII· Quemadmd theonas coniugem suam ut et ipsa
renuntiaret. ortatus sit. [monasteriu puolarit.]
·IX· Quemadmod no ad qsentem uxore sua ad m
·X· Satisfactione discendi aomigib[us] suadatur.
·XI· Inqsitio cur i egipto totis dieb[us] quinquagesime
no ieiunet. nec genua in oratione curuet.
·XII· Responsio d natura eorum q bona t mala t medias.
uale bonu sit ieiunu.
·XIII· Qd no sit pncipal bonu ieiunu. [excerci]
·XIIII· Qd pncipal bonu no ppo inferi bonu debeat
·XV· Quom actis bonis pncipal discernatur bonum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

.xvii. De ratione et utilitate ieiunii
.xviii. Non semper congruum esse ieiunium.
.xviiii. Interrogatio cur totis quinquaginta diebus ieiunium [resolvatur].
.xx. Responsio de ipso. [non obsit corpori castitati].
.xxi. Interrogatio utrum abstinentia ieiunii relaxata
.xxii. Responsio de conservanda omnimoda temperantia.
.xxiii. De refectionis tempore atque mensura.
.xxiiii. Interrogatio de diversa observatione quadragesime.
.xxv. Responsio eo quod anni decimas quadragesime ieiu[nia referant].
.xxvi. Quomodo et primitias nostras domino de[beamus offerre]. [Quadra]gesima observetur.
.xxvii. Cur diverso dierum numero plerisque quadra[gesima observetur].
.xxviii. Quare vocetur .xl. cum .xxxvi. diebus ieunetur.
.xxviiii. Quare diebus .xl. amplius sint alii ab omnibus sancti[tate].
.xxx. Quod perfecti supergrediuntur legem quadragesime.
.xxxi. De causa et initio quadragesime.
.xxxii. Interrogatio quemadmodum intellegitur quod apostolus ait: peccatum in vobis non dominabitur [preceptor].
.xxxiii. Responsio de differentia gratie et legalium
.xxxiiii. De eo quod in mora sunt evangelii precepta quam legis.
.xxxv. Quomodo quis dicatur esse sub gratia.
.xxxvi. Interrogatio cur interdum propensius ieiunantes carnalibus incentivis acrius urgueantur.
.xxxvii. Responsio quod hec questio futuri collationem [abbati reservant].

INCIPIT LIBER VICESIMUS PRIMUS DE REMISSIONE QUINQUAGESIME.

PRIUS quam verba collationis huius eminentissimo viro abbate Theona incipiam evolvere, necessarium reor, ut initium conversionis eius, brevi sermone perstringam. Quia ex hoc vel meritum viri vel gratia evidentius poterit patere lectori. Hic igitur adolescens admodum, parentum studio imperioque conexus est vinculo coniugali. Nam dum pudicitie eius religiosam soliditatem prospiciunt, et ancipitem lapsum lubrice verentur etatis, putaverunt adolescentie motus licito nuptiarum remedio credidisse. Cum igitur hic cum illis tempus cum coniuge peregisset, venit ad abbatem Iohannem qui tunc temporis merito sanctitatis electus diaconie presidebat. Non enim ad hunc gradum quilibet propria voluntate aut ambitione pervenit. Sed is quem cunctorum seniorum cetus etatis prerogativa et fidei atque testimonio virtutum excellentiorem omnibus sublimioremque censuerit. Ad hunc igitur beatum Iohannem cum pie devotionis studio predictus tunc iuvenis advenisset, deferens religiosa munera inter ceteros possessores qui certatim decimas vel primitias frugum suarum memorato seni de suis substantiis offerebant, videretque eos senex cum multis ad se muneribus confluxisse, et devotionem eorum vicissitudinem cuperet repensare, cepit eis secundum apostolum spiritalia seminare, quorum metebat dona carnalia. Denique ita sermone exortationis instituit. II.

Delector quidem o filii, qua vestrorum munerum largitate et devotionem huius

oblationis cui dispensatio vobis credita est. gratanter amplector, quas fideliter primitias vestras ac decimas indigentium usibus profuturas, velut sacrificium domino bone suavitatis offertis. Harum scilicet oblationum plenitudinem quam fructuum universorum usque sub te vestre, ex qua hec domino delibastis, ubertim benedicenda credentes, vosque secundum mandatum illius fide multiplici ubertate bonorum omnium et in hoc seculo cumulandos. Honora dominum de iustis laboribus tuis et deliba ei de fructibus iustitie tue, ut impleantur horrea tua habundantia tritici, vino autem torcularia tua redundent. Quam devotionem fideliter exequentes, scitote vos legis antique consummasse iustitiam, sub qua tunc positi et transgredientes eam reatum inevitabiliter incurrebant, et implentes ad perfectionis apicem pervenire non poterant. III.

Decime siquidem preceptum domini usibus levitarum, oblationes vero ac primitie erant sacerdotibus consecrate. Sed primitiarum hic erat modus, ut quinquagesima pars sive frugum sive animalium templi sive sacerdotum ministerio preberetur. Quam admodum tepidiores quique infideliter minuentes, religiosiores vero etiam cumulantes, illi ex sexagesima, hi autem ex quadragesima fructuum suorum partem pendebant.

Iusti enim quibus lex non est posita, sic probantur non esse sub lege, ut iustitias legis non solum implere, verum etiam superare contendant. Sicque devotio eorum legali maior imperio, quam observantiam cumulans preceptorum voluntaria addat.

Ita namque. IIII. Ad ebrea

Abraam futuri legis precepta legimus supergressum, cum superatis quattuor regibus de spoliis sodomorum que sibi iure victori non immerito debebantur, ac quidem rege ipso cui spolia retulerat suppliciter offerente, nec filum penitus adquiescit adtingere, sub divini nominis testificatione proclamans: Extendo manum meam ad deum excelsum qui fecit celum et terram, si a filo subtegminis usque ad corrigiam calige accipiam ex omnibus que tua sunt.

Sic David precepta legis cognoscimus supergressum, qui precipiente Mose ut inimicis talio redderetur, non solum hoc non fecit, verum etiam dilectione complexus est persequentes, et pro his domino pie supplicans, ac lugubriter flevit et ultus est interfectos.

Ita etiam Heliam et Ieremiam probamus non fuisse sub lege, qui cum licito uti coniugio absque reprehensione potuerint, virgines tamen perseverare maluerunt.

Sic Heliseum ac reliquos eiusdem propositi viros mosayca legum superasse mandata, de quibus apostolus ita dicit: Circuierunt in melotis et in pellibus caprinis, angustiati, afflicti, egentes, quibus mundus non erat dignus. In solitudinibus errantes et in montibus et in speluncis et in cavernis terre. Quid

(c) 2006 Ministerio de Cultura

de filiis ionadab filii rechab dicā.
qs ihremie pphe offerenti ex pcepto
dni uinū. ita legim respondisse.
Nō bibim uinū quia ionadab fili re
chab pat nr. pcepit nb dicens. Nō
bibetis uinū uos & filii uri. usq; in
sepiternū. Et domū nō edificabitis.
& semtē nō seretis. & uineas nō pla
tabitis. nec habebitis. s; in tabnaclis
habitabitis cūctis dieb uris. Unde
& ab eodē ppha meruerūt audire. Hc
dicit dns exercituū ds isrl. Non
dficiet uir d stirpe ionadab. stans
i cōspectu meo cūctis dieb. Qui os
offerre possessionū suaꝝ decimas
nō contenti. s; ipsa pdia respuētes.
semetipsos poti9 deo ac suas aīas ob
tulerūt. p qb nulla ab hoie fieri com
mutatio potest. Sic dns in eugelio
cōtestat. Quā dabit hō cōmutatio
nē p aīa sua. v.

Quapropt scire debemus nos aquib
iam nō exigitur legale mādatum.
s; quib eugelic9 cotidie intonat sermo.
Si uis pfectus ēē. uade uende oīa que
habes & da paupib. & habebis thesau
rum i celū. & ueni sequere me. Cum
decimā de subiis uris offerim deo.
adhuc qdām sub legis sarcina dtinim.
& necdū ad eugelicum illud fastigiū
puenisse nos constat. qd obtēpantes
sibi nō tantū psentis uite bnefitiis.
s; & futuris premiis munerat. Lex n
factorib nō regnoꝝ celestiū pmia.
s; uite h solatia repmisit dicens. Q
fecerit hec. uiuet in eis. Dns aūt dis
cipulis & amicis suis. Beati inqt paupes
spū. qm ipsoꝝ ē regnū celoꝝ. Et oīs
q relinqt domū l frs l sorores. aut p.
aut m. aut u. aut f. aut agros ppr nom
mū. centuplum accipiet. & uitā etnā
possidebit. Nec inmito. Nō eni tam
laudabil ē. si ab illicitis. qm & si alicitis
tēpem. Et hīs ppt eā reuerentiā nō inam
qui ea nb ppt infirmitatē nrām meda
pmisit. Itaq; si & hii qui decimas fruc
tuū suoꝝ fidelit offerentes. pceptis dni
antiqoribs famlant. necdū possunt
eugelicū culmen ascendē. illi qui nec h
qdem faciunt. quia ab eo absunt. ma
infestissime pudentis. Nam qadmodū
potuerūt eugelice gre ēē participes.
qui cōsūmare & leniora legis pcepta cō
tepnūt. Quoꝝ facilitatē usq; adeo in
piosa legis latoris uba testant. ut &
maledictum nō implentib pponatur.
Maledictus eni inqt. qui nō pmansit in
oib que scpta sunt i libro legis hui9. ut
faciat ea. Hec aūt p sublimitatis excelle
tia dicit mādatoꝝ. q p capere capiat.
Illic legis fieri uiolēta cōpulsio. pceptoꝝ
indicat paruitatē. Contestamenim
inqt nb hodie celū & trā. Quod si non
custodieritis mādata dni dei uri.

ne abstineam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

pibus asare tite. h. magnificentia
sublimiu madator. ipsa no tam im
panis qm adobrandi condicione sig
nat. Eius pfectus e. fac hoc 7 illud.
Ibi in excusabile e recusantib moyses
pedes imponit. h consilio tantu uolen
tib. 7 ad pfectione festinantib paulus
occurrit. Non em generalit pcipiendu
erat. nec ut ita dixim canonice ab
omib exigendum. id qd pp mirifi
cam sublimitate ab omib passim
no potest adphendi. s; consilio po
ci eius puocant ad gram. Ut hii
q magni sunt. possint pfectione uir
tutum. no iniuste coronari. Q at
parui sunt 7 in mensuram etatis pl
enitudinis xpi implere no possunt.
hic: fulgore maior lucet sider tecti la
tere uidant. tam a tenebris mal
dictionu que i lege sunt alieni. n
psentiu malor cladibus addicant.
nec suplicio plectant eterno. Non
g xps ad illa uirtutum excelsa
fastigia. pcepti quequa necessitate
costringit. s; libi arbitrij puocat
potestate. 7 salubritate consilij ac
desiderio pfectionis accendit. Ubi in
pceptu: ibi necessitas. Et ubi ne
cessitas. ibi 7 difficultas. Et diffi
cltas. ibi negligentia. Ubi negli
gentia. ibi 7 pccm. Ubi pccm co
sequent 7 pena. Custodientes u

hec ad q legis pscriptio seruitute co
gunt. pena poti que ab illa mi
tabat effugiunt. qm mercede aut
pmia consequuntur. VI.
Ita sic fortes ad sublimia atq;
excelsa euglicus sermo sustollit.
ita no patit infirmos ad ima de
mergi. Perfectis qde tribuens bea
titudinis plenitudine. ueniam u inp
fectis fragilitate supatis. Lex enim
cosummates pcepta sua. in utriq
merita tunc qda meditullio collocau. medull...
Q n ui et transgressor dapnatione se
cernens. tantu separans agta pfector.
Ecd qde qm infirmum qmq; mi
serabit sit. l ex psentis uite statu 7 co
paratione pspicitur. In qua miserimu
ducit. si hoc tantu qs studeat ac la
boret. ne re in uit honestos hoies
7 no e locuples honorabili 7 glos
habeat.

QUAM OBREM VII.

nimirum hodie situm e potestate: utru
sub euglij gra. an sub legis uelim
terrore consistere. Cuilib; enim par
ti p qualitate actus sui: unusquisq; ne
cesse est adgregari. Nam ut sup
gredientes legem suscepit xpi gra.
aut certe inferiores tunc debitores
suos sibiq; obnoxios lex retentat.
Reus nanq; tgalium pceptor. nequaquam
euglicam pfectione ualebit atti
gere. quis xpianu se 7 dnu gra

(c) 2006 Ministerio de Cultura

libatum manu' geretur. Nō solum enī
hic credend⁹ est adhuc eē sub lege. qa
ea que lex iubet observare contentus ē.
Ac neqq̄m vocatione ⁊ grā xpi. condig
nos exibet fructus. ut nō dicit. Deci
mas tuas ⁊ primitias tuas offeres dño deo tuo.
s; vade uende oīa que habes ⁊ da
paupib' ⁊ habebis thesaurum ī celo.
⁊ ueni sequere me. Ob pfectionis
magnificentiam. acepto postulanti
ne brevissimū quide hore spatiū. ꝓ patris
cōcedit sepultura. ⁊ humane kari
tatis officium divini amoris uirtu
te pferti'. VIII.

Quibus auditis batus theonas.
inextinguibili desiderio euglice p
fectionis accens⁹. semen verbi fe
cūdo cord̄ cōceptum. qd pfundis
atq; edomitis cōdidit sulcis. in eo
t mime humilat⁹ atq; cōpunctus.
quod eum senex nō solum euglicam
pfectione nō attigisse dixisset. sed
eē uix tgis ipsi⁹ adimplesse mādata.
Siqidem cū decimas frugū suar' solu
eēt. ad decem tē iotis annis singlis īpe
dere. primitiar' ratiōem ne audisse
qdem se aliqndo deflebat. Quam
tamē eē si simulit implesset. longe
uichominus secdm senis sententiā se
ab euglica pfectione distare. suppli
cit' fatebatur. Domū itaq; reuertit'
mestus. ⁊ illa q affectus tristitia que

penitentiam ad salutē stabilem opat'.
Ac de sua iam uoluntate ⁊ diffinitioē
nō dubi⁹. ⁊ ad salutem cōiugis omnem
mentis sollicitudinē curamq; cōuertit.
Eamq; ad desiderium qd fuerat ipse
succens⁹. simili cepit exortatione p
uocare. ⁊ ut deo parit in simonia
⁊ castitate seruirent. diurnis noctisq;
fletib' admonere dicens. Couersioēm
melioris uite neqq̄m eē uetādam. qa
necessitate subite mortis. uana spes
imatur nō pindicaret etatis. quippe
que infantes pueros. adolescentes
pari ut senes sorte pripet. VIIII.

Cvmq; hiim obsecrationib' iugiter
psisteret coniux durissima nō pberet
adsensum. seq; dicet solatio mariti
h p etatis sue flore penit' abstinere
nō posse. ac pinde siqd deserta abeo
eminus admisisset. illi poti' scribedū
qui cōiugii federa disrupisset. ad hec
ille cum diu cōditione nature pre
tendisset humane. qm fragile ⁊ in
certam pictosum eē carnalib' deside
riis ⁊ opib' diuci' implicari. adiciens astrue
bat nō licere cuiqm eis se boni extorne
facere qd didicisset. Maiorisq; eē noxe
despicere cognitam bonitatē. qm in
cognitā nō amare. Proinde se iam
reatu eē puaricationis inuolui. si
inuentis tam pclaris tamq; celestib'
donis sordida ac terrena ptulisset.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ad omnem sane etatem omnemque sexum perfectionis magnificentiam pertinere. et universe ecclesie membra. ad conscendendam sublimium morum celsitudinem provocari. Dicente apostolo. Sic currite ut comprehendatis. nec propter lentorem et segnium moras. paratos atque alacres debere subsistere. Cum recti sit ut desidia precurrentibus incitent. quin ut properantes arctioribus obligentur. Unde statuit et decrevitque: esse renuntiare seculo. ac mori mundo. ut vivere possit deo. Et si hac beatitudinem negat obtinere. ut cum socia sua in consortium transeat. vel nulle se et cum uni membri dispendio salvum fieri. et sic debitum introire in regna celorum. quam cum soliditate corporis condempnari.

Addiciebat autem et ista dicens. Si moyses pro duritia cordis. dimitti permittit uxores. quare hoc non sinat xpistus. pro desiderio castitatis. presertim cum idem dominus inter ceteras affectiones. id est patrum matrumque. ac filiorum. quibus omnem reverentiam non solum lex set et ipse precepit exhiberi. tamen pro nomine suo ac desiderio perfectionis. non solum contempnenda simpliciter. sed et odio habenda esse decernens. coniungat eis etiam similiter nomen uxorum dicens. Et omnis qui reliquerit domum vel fratres aut sorores. aut patrem. aut matrem. aut uxorem. aut filios propter nomen meum. centuplum accipiet et vitam eternam possidebit. In tantum enim perfectionem quam predicat michi pater comparari. ut illam quoque necessitudinis soluat patris ac matris. que secundum apostolum primum obtinet in promissione mandatum. Honora scilicet patrem ac matrem. quod est mandatum primum in repromissione. ut bene sit tibi et sis longevus super terram. eamque despici pro suo amore precipiat. Evidenter itaque sic eos euangelicissimo condempnat. qui non invenerit adulterii crimine. uxoria vincla disrumpunt. Ita ob amorem xpisti et desiderium castitatis. is qui iugum carnale reiecerunt. et copula prima reprimitur. Quapropter si fieri potest ut ad hanc in obtantissimam partem. accepta tandem ratione flectaris. scilicet ut domino servientes penam gehenne pariter evitemus. caritatem coniugii non refuto. immo et adhuc intimam ori dilectione complector. Agnosco et veneror. adiunctam mecum domini michi sententia deputatam. et indisrupto eius fedus karitatis in xpisto cohere non respuo. Non a me separo quod dominus michi prime statim conditionis lege coniunxit. dum sis modo michi ipsa quod conditor esse te voluit. Si vero non in adiutorium esse volueris. sed in deceptionem et adminiculum te non michi sed adversario malueris exibere. atque ob hoc adtributum putas coniugii sacramentum. ut te hinc que ingerit fraudans saluti. insuper etiam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

me adisciplatu retraas salvatoris.
ita illam abbis iohis dno xpi ore p
latā sentēciam uiriliť adphendam.
ut me a spali bono nulla carnalis
auellere possit affectio. Qui enim odit
inquit patrē. aut matrē et filios. aut
frēs. et sorores. et uxorē. aut agros. insup
et aniam suam. nō potest meus ee discpls.
Cum ergo hiis atque huiusmodi uerbis. mulieblis
nō inflecteret intentio. et in eadē obsti
nationis duritia. pmaneret. Si ergo te
inquit beatus theonas abstraere a amore
nō possum. nec tu me sepabis a xpo.
Tutius ē aut mihi cū hoīe. quam cū deo ha
be diuortiū. Adspirante itaque gra dei
defiňtionis sue exequutionem instanter
adgressus est. nec intepescere p aliquam
morā desiderii sui ē passus ardorem.
Nam confestim omi mūdana faculta
te nudatus. ad monasteriū puolauit.
Ubi in breui tanto splendore sc̄itatis et hu
militatis enituit. ut beate memorie
iohe ad dnm ex hac luce migrante.
scō quoque helia uiro qui haud minor decessore
suo fuit similiť decedente. tercius theo
nas uniuersorum pelectus iudicio. in dia
chonia ei dispensatione succederet.

Ne quis aut existimet. x.

nos hec ad puocanda coniugiorum di
uortia texuisse. quia nō solum nuptias
minime condempnam. uerum etiam aplicam
sequentes sentēciā. dicimus. honorabile
conubiū in omnib. et thorus inmaculatus. Sed ut
lectoribus initiū conuersionis. quo tantus ille
uir deo dicatus e. fideliter panderem.
A quoque bona gra hi primū deposco. ut siue hi ei
placeat. siue displiceat. quam me acta
lupma alienū ee concedat. in suo hoc
factū aut laudet. aut rephendat auc
tore. Ego aut quod nō meam sup hac re
sentēciam pmisi. sed rei geste istoriā
simplici narratione cōplexus sum.
equū ē ut sic mi de eorum qui hoc factū
pbant. nō pulser inuidia. habeat ergo
suū de illo ut diximus. unusquisque iudiciū.
Sed moneo ut ita censuram sui castiget
examinis. ne se equiore aut sanctiorem & cōnuersiōe gregorii
diuino credat ee iudicio. quo in eum oē
aplicam collata fuit signa uirtutū.
Ut taceā de ceterorum patrum sententia. a quibus
factū ei nō solū minime rephensum.
uerum etiam usque adeo collaudatū ee mani
festū ē. ut eum summis ac sublimissimis
uiris in diachonie electione pretulerint.
Et puto tot spalium uirorum deo auctore
platum. nō errasse iudicium. quod etiā
iam tanta signorum ut supdictū ē admiratione cōfirmabitur.

Sed iam. xi.

tēpus ē. ut pmisse disputationis ordinē
psequamur. Igitur abba theonas cū dieb
quinquagesime. nos in nra cellula uisitasset.
uespertina orationū psolleppnitate iam
acta. humi paululum considentes. cepimus
diligenti percunctari. Cur apud eos tota

(c) 2006 Ministerio de Cultura

In c. xliiij

observantia caveret. neque permitteret quadragesime diebus vel genua in oratione curvari. vel usque ad horam nonam ieiunare presumeret. Quod id diligentius servabamus quod nequaquam sub tanta cautione servari in Sirie monasteriis videramus.

Ad hec abba theonas tali XII.
usus est sermonis exordio. Oportet quidem nos auctoritati patrum consuetudinique maiorum usque ad nostrum tempus per tantam annorum seriem protelate etiam non percepta ratione concedere. eamque ut antiquitas tradita est iugi observantia ac reverentia custodire. Verumtamen quia causam huius rei et rationem nullis agnoscere. accipite ea breviter que a senioribus nostris tradita super hac institutione comperimus. Verumtamen antequam divine scripture auctoritas preferatur. si placet de natura ipsius ieiunii et qualitate pauca dicamus. ut disputationem nostram subsequens scripturarum confirmet auctoritas; divina sapientia per ecclesiasten omni rei id est universis. seu prosperis. seu que adversa putantur et tristia. tempus esse prefixum designavit dicens. Omnibus tempus est. et tempus omni rei sub celo. Tempus pariendi. et tempus moriendi. Tempus plantandi. et tempus evellendi quod plantatum est. Tempus occidendi. et tempus sanandi. Tempus destruendi. et tempus hedificandi. Tempus plorandi. et tempus ridendi. Tempus plangendi. et tempus saltandi. Tempus mittendi lapides. et tempus colligendi. Tempus amplexandi. et tempus longe fieri ab amplexu. Tempus adquirendi. et tempus perdendi. Tempus custodiendi. et tempus expellendi. Tempus disrumpendi. et tempus sarciendi. Tempus loquendi. et tempus tacendi. Tempus amandi. et tempus hodiendi. Tempus belli. et tempus pacis. Et infra. Quia tempus est inquit omni rei et omni facto. Nichil enim ex his bonum esse perpetuum esse definivit. nisi cum fuerit hora quod oportune et competenter expletum. Ita ut hec eadem que nunc oportune bene gesta cedunt. si importuno vel incongruo tempore presumantur. inutilia inveniantur et noxia. absque his dumtaxat que per se principaliter vel bona vel mala sunt. Hec aliquando possunt in contrarium dirimari. ut est iustitia. prudentia. fortitudo. temperantia. ceteraeque virtutes. sive diversa vitia. que diffinitiones in aliam partem cadere omnino mutarique non possunt. Si qua vero in affectum utrique possunt aliquando transire. ut pro qualitate utentium vel bona inveniantur vel mala. hec non absolute pro sua natura. sed pro utentis affectu et oportunitate temporali vel utilia inveniuntur vel noxia.

Quod observetur XIII. [l ieiunium]

Querendum est quod super ieiuniorum statu discernere debeamus. utrumnam similiter ipsum bonum esse modo quo iustitiam prudentiam fortitudinem ac temperantiam dicimus. que in partem contrariam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

peruius transire non possimus. an me
dium quod quod interdum factum possit
prodesse. interdum praetermissum condempnare
non possit. Et quae nonnumquam egisse repre
hensibile sit. nonnumquam praetermisisse lauda
bile. Si enim in illa definitione uirtutum
etiam ieiunium censeamus. ut inter prin
cipalia bona ciborum abstinentiam collocemus.
consequenter perceptio eorum mala et dampnosa per
ceptio. Quicquid enim principali bono con
trarium est sine dubio principale malum
censendum est. quod diffiniri auctoritas scripturarum
scilicet non permittit. Si enim
tali sensu ac proposito ieiunemus. ut
peccatum contrahi in escarum participatione
credamus. non solum nullos fructus pro
abstinentia consequemur. sed etiam grauis
simum ac sacrilegii crimen. secundum
apostolum contrahemus. Abstinentes a cibis
quos deus creauit. ad percipiendum cum
gratiarum actione fidelibus et his qui cogno
uerunt ueritatem. quia omnis creatura dei
bona. et nichil reiciendum quod cum
gratiarum actione percipitur. Qui enim putat
quid commune esse. illi commune est. Et
ideo ob solam perceptionem esce
neminem legimus condempnatum. nisi for
te iniectum quod fuerit uel postea subse
cutum. pro quo meruit condempnari.

Ita hoc medium XIIII.
esse. etiam ex hoc manifestissime
declaratur. Quia sic iustificare omnino

dum. ita non condempnat ruptum.
nisi forte praecepti transgressio. magis
quam escarum perceptione puniatur. Princi
pali autem bono. ita nullum oportet esse
uacuum tempus. ut sine eo umquam esse non liceat.
Ea necesse est cessationem eius in malum
corruere negligentem. sed rursus principa
li malo. nullum credatur tempus. Ea quod
noxium semper est. numquam potest si admissum
fuerit. non nocere. uel in partem umquam
laudabilem commutari. Ac proinde haec
in quibus qualitates statuta uidemus et ipsa
et quae sic obseruata sanctificant. ut
amissa non polluant. media esse ma
nifestum est. Ut puta. Nuptias. agricul
turam. Diuitias. solitudinis remotionem.
Vigilias. sacrorum lectionem. meditationem
necnon librorum. Ipsaque ieiunia. de quibus
principium sermonis exortum est. Quae omnia
diuina praeceptio uel sanctorum auctoritas scrip
turarum. non ita incessabiliter obtinenda.
sed magis custodienda decreuit. ut ea
paululum intermisisse nefarium sit. Nec
quod enim imperatiue decernitur mortem
inrogat non impletum. Quae uero suadentur
potius quam iubentur. facta proficiunt. in
fecta non puniunt. Et ideo aut omnia haec
aut certe quaedam pro causa. pro loco. pro
modo. pro tempore. circumspecte agere
nos maiores nostri et perfecte obseruare ius
serunt. quia si congrue haec aliquid actitentur. a. patrum aliquid conuenies.
si incongrue. ineptum esse constat ac noxium.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

d discretiōe

A esi uelit q(ui)s in fr(atr)is aduentum. in quo xp̄m debet humanitate reficere. ⁊ gratissima susceptione cōplecti. austeritate ieiunii custodire. nōne inhumanitatis poti(us) crimē incurret. quā laudē aut intuitu religionis adquirit. Et si cum defectio ⁊ ībecillitas carnis. reparationē uirium. esche pceptione deposcit. Nō adquiescat aliq(ui)s rigore abstinentie relaxari. nōne magis crudelis sui corporis homicida. q(ua)m salutis pcurator est estimandus. Ita etiā cum temp(or)e festiuitatis. escharum cōgruū potum ac refectionē necessarie absolutionis indulgeat. siq(ui)s ieiunior(um) rigidam obseruātiam īdisrupte uoluerit retentare. necesse ē ut nō tam religios(us). q(ua)m ignorantis atq; irrationabilis habeatur. Hi; ⁊ illis hec michonum tempnunt aduersa. qui humanā laudē ieiuniis aucupantur. ⁊ in eam ostentatione palloris. famam sanctitatis adquirunt. Q(u)i in psenti suā recepisse mercedē euglico sermo pnuntiat. Et q(uorum) reprobam ieiuniū dn̄s detestatur dicens. Et q(ui)a ex psona eor(um) obiciens ante dixisset. Quare ieiunauim(us) ⁊ non aspexisti. humiliauim(us) aīas n(ost)ras ⁊ nescisti. confestim subiciens pdidit causas cur nō mereant(ur) audiri. Ecce inq(ui)t dies ieiunii u(est)ri. inuenit uoluptas u(est)ra. ⁊ oēs debitores u(est)ros repetitis. Ecce ad lites ⁊ cōtentiones ieiunatis. ⁊ percutitis pugno impie. Nolite ieiunare. sic usq; ad hanc diē. ut audiatur ī excelso clamor u(este)r. Nu(m)q(ui)d tale ē ieiuniū. q(uo)d elegi. p diem affligere hominē aīam suam. Nu(m)q(ui)d contorq(ue)re q(ua)si circulū caput suū. ⁊ saccū ⁊ cinerē sternē. Nu(m)q(ui)d istud uocabis ieiuniū. ⁊ diē acceptabilem deo. Deinde infert. doces

Q(uo)m acceptabilis fiat cōtinentia ieiunātis. atq; euident enuntiat pse soliū ieiuniū pdee nō posse. nisi has que subiciunt(ur) causas. habuerit cōsequentes.

Nōne hoc ē ieiuniū q(uo)d elegi. Dissolue colligatiōes impietatis. solue fasciculos deprimentes. dimitte eos q(ui) cōfracti sunt liberos. ⁊ omne honus disrūpe. Frange esurienti panē tuū. ⁊ egenos uagosq; induc ī domū tuā. Cū ui(der)is n(udum) o(per)i eum ⁊ c. t. n. d. Tunc erumpet q(ua)si mane lumen tuū. ⁊ sanitas tua citius orietur. Et anteibit faciē tuam iustitia tua. ⁊ gl(or)ia dn̄i colliget te. Tunc inuocabis ⁊ dn̄s exaudiet. clamabis ⁊ dicet adsum.

Uidetis q(uo)m ieiuniū nequaquam pncipal bonū adno iudicari. eo q(uo)d nō p se ipsum. s(ed) p alia opa. bonū ac d(e)o bneplacitum fiat. Et rursū ex accidentib(us) causis. nō solū uanū. uer(um) et odibile cēseat(ur). dicēte dn̄o. Cum ieiunauerint. nō exaudiam preces eor(um). .x.

HOC ENI(M) mis(eri)cordia. patientia. ⁊ caritas. ut illa pdicta(m) (pre)cepta intuitum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in quibus utique bonum est principale. propter
ieiunia sunt tenenda; sed potius ieiunia pro
illa. Elaborandum est enim ut virtutes ille
que vere bone sunt ieiuniis adquirantur.
non ut ad ieiuniorum terminum tendant
illarum gesta virtutum. Ob hoc ergo est utilis
afflictio carnis, ob hoc et adibenda est
media medicina; ut per illam ad karitatem
in qua inmobile ac sine ulla temporis excep
tione perpetuum bonum est pervenire possimus.
Neque enim medicine artifices et ceterarum
que in hoc mundo sunt artium discipline.
propter instrumenta que ad eius opus pertinent
exercentur, et non potius ferramenta propter artis
studium preparantur. Que sicut utilia sunt
peritis, ita superflua his qui artis ipsius
nesciunt disciplinam. Et sicut his qui ad
perficiendum opus suum eorum ministerio
fulciuntur plurimum prosunt, ita illis cuius
rei gratia instituta sunt ignorantes sola
eorum possessione contenti sunt, penitus
prodesse non possunt. Qua utilitatis sue summam
in retentatione eorum tantum, non in operis
consummatione constituunt. xx.

Illud ergo est obtimum principaliter propter
quod fiunt illa que media sunt. Ipsum uero
perpetuum bonum, non ob aliam causam, sed
propter suam tantum agitur bonitatem. Quod quidem
accidis que media esse perdiximus, his secer
nitur modis. Si ipse bonum sit et non pro aliud
aliquid. Si propter se necessarium sit, et non
propter aliud. Si inmutabiliter semper sit bonum.
ac perpetuo suam teneiens qualitatem,
nunquam possit in partem transire con
trariam. Cuius adeptio vel cessatio eius non
possit summam inferre perniciem. Si id quod
illi contrarium est, similiter principale sit ma
lum, nec aliquando in partem bonam possit
transire. Que diffinitiones quibus principalium
bonorum natura discernitur, adscribi ieiu
niis omnino non possunt. Neque enim esse
metipsis bona aut propter se necessaria
sunt, que propter adquirendam cordis et cor
poris puritatem salubriter exercentur,
ut aculeis carnis obtunsis, mens pacifi
ca suo reconcilietur auctori. Nec inmuta
biliter semper sunt bona, quia plerumque eorum
intermissione non leduntur, immo etiam in per
niciem intellectus animi inportunius celebrata
noscuntur. Sed nec principale malum est
id quod illi videtur adversum, id est cibi natura
lis iocunda perceptio, que nisi intemperan
tia atque luxuria vel alia quedam vitia
subsequantur, mala non potest diffiniri.
Quia non quod intrat in os coinquinat ho
minem, sed que procedunt de ore hec coin
quinant hominem. Principali itaque derogat
bono, nec perfecte ac sine peccato illud exsequitur,
quisquis hoc non propter id ipsum, sed propter aliud
aliquid facit. Omnia enim huius gratia facienda
sunt, ipsum vero propter se solum est expetendum. a? d regularibus

Talem ergo diffinitionem xxi.
super ieiunii qualitate nunquam retinentes,
ita illud totis animi viribus adpetamus.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Ut tamen tam diuinum. id quod nobis
congruum nouerimus. si in eo tempore ratio.
si qualitas si mensura seruetur. Nec ita
ut ipso spei nostre terminum defigamus.
sed ut per ipsum ad puritatem cordis et
apostolica auctoritate peruenire possimus.
Igitur ex hoc ipso ieiunium cum non solum
specialia prefixa sint tempora. quibus uel exerceri
debeat uel remitti. sed etiam qualitas modusque
propositus est. non principale bonum sed medium
quoddam esse manifestum est. Ceterum hec
que precepti auctoritate uel mandantur
ut bona. uel interdicuntur ut noxia. nun-
quam ita exceptioni temporum subiacent.
ut interdum aut que uetita sunt fieri
debeant. aut que imperata sunt preter-
mittantur. Nec enim ullus iustitie. patientie.
sobrietatis. pudicitie. caritatis. statutus est
modus. nec rursum iniustitie. inpatien-
tie. furoris. inpudicitie. inuidie. atque super-
bie. libertas aliquando permissa est. xviii.

Quae ob rem de ieiunii
qualitate premissis. subdenda adhuc sancte
scripture uidetur auctoritas. per quam
manifestius adprobetur ieiunium perpetuo
custodiri non debere nec posse. In euangelio
ieiunantibus phariseis. una cum discipulis
iohannis baptiste. cum apostoli utpote amici
et conuiue celestis illius sponsi. nec-
dum ieiuniorum obseruantiam custodirent.
discipuli iohannis qui summam iustitie se adipisci
ieiuniis posse credebant. quippe illius
sectatores qui eximius penitentie predicator
ita cunctis populis formam suo prebebat
exemplo. ut non solum uaria escarum
genera. que humanis usibus suggeruntur
abnueret. uerum etiam communem panis
ipsius esum penitus ignoraret. domino con-
questi sunt dicentes. Quare nos et phari-
sei ieiunamus frequenter. discipuli autem
tui non ieiunant. Quibus respondens dominus
euidenter ostendit. non omni tempore congruum
esse ieiunium necessarium. cum aliqua
uel festiuitas temporum. uel interueniens cari-
tatis occasio. indulgentiam refectionis
admittat. Numquid possunt inquiens filii
sponsi lugere. quamdiu cum eis est sponsus.
Uenient autem dies cum auferetur ab eis
sponsus. et tunc ieiunabunt. Que uerba
licet ante resurrectionem dixerit corporis
sui. tamen specialiter quinquagesime tempus ostendunt.
In quo post resurrectionem per quadraginta dies
domino cum discipulis epulante. ieiunare illos
cotidiane eius presentie gaudium non sinebat.

Quare igitur xviiii. Germanus. Quare
tota quinquagesima abstinentie rigorem
prandiis relaxamus. cum utique christus xl
tantum diebus post resurrectionem cum discipulis
fuerit commoratus. Abba Theonas.

Non incongrue interrogatio uestra
rationem integerrime ueritatis mereretur
agnoscere. Post ascensionem saluatoris
nostri. que quadragesimo resurrectionis
eius acta est die. apostoli reuersi de monte

quia non ieiunant tempore pasche

(c) 2006 Ministerio de Cultura

olineti. inq̊ se pgens parte plurimam
muedũ. sic enim actuum aptor lec
tio cõtestat̃. ingressi ierosolimam.
decẽ dieb' aduentum spc sci. expectasse
referunt. Qb' explens. quinquagesima
eũ die. cũ gaudio susceperunt. Et ita e
p hec festiuitatis huius numerus euident'
inspirat. que in ueti q̄ testamento
legum figuralit' adumbratur. In quo
cõsummatis ebdomadib' vii. primitias
panes p sacerdotes dño iubent offerri.
Et tissime p aptlor predicatione. que in
illo die continuata leguntur ad ipsum
oblat' dño cõpbat. Ver' sollic' primi
nati panis. q̄ noue doctrine institutione
plat'. qui q̄ milib' uiror esche sue
munere saciat. primitiũ ex iudeis
xpianor ipsum dño consecrauit. Et
ideo hij quoq̄ dece dies. cũ superioribus
quadraginta. pari sollempnitate sunt ac
leticia celebrandi. Cuius festiuitatis
traditio. p aptlicos uiros ad nos usq̄
trãsmissa. eodem tenore seruãda e.
Ideo nãq̄ in ipsis dieb'. nec genua
in oratione curuant. qa inflexio ge
nuũ. sit penitencie ac luct' indiciũ e.
Vnde etiã p omnia. eãde in illis sollep
nitatẽ. quã die dñica custodimus.
in qua maiores nri nec ieiuniũ agendũ
nec genua esse flectenda. ob reuerentiã
resurrectionis dñice tradiderunt. xxi.
Potest ne hec capi in solis eis. Germanus. h

blandiment. tam longe festinata in
terra. nõ aliqd seruiosum ex illo quis
abesse uinor forma gerninare.
aut mes psupsus ulam cõsuetudinem
dapib' honorata. ño q̄ sanctim cop
ugone dominationis inflecere. pserũ
cũ in nob' uiridioris etatis esse ad te
bellicem subdita posset membra con
pellere. si t escas solitas habũdantiã.
t certe solitas licentiã psumam. xxii.
Sicut iussa que gerunt. uenerabilis theodorus.
mẽtis ad pedarii examine. i de puri
tate cordis nri. nõ aliorum iudicium.
si semp nrãm cõsciãm cõsulamus.
certumne illam refectionis intercape
dinẽ. iuxta districtionem obsecr nõ posse.
Sicut ut dictũ e. equã indulgentie cõ
tinẽtieq̄ mensuram. pari lance ppẽdens
utraq̄ simili numerãt. mes ieiunũ
in castiget. Et ut spũs nrm detrac
depmat pond'. an uero alterutri hec
e corpus parte. maior abstinẽtie
inclinet austeritas. discretione uera
distinguet. Illam t cõpmens t suble
uãs portione. quã t extolli senserit t
grauari. Nichil enim dñs nr ad eternam
atq̄ honorem suũ. absq̄ iudicii mo
deratione uult fieri. Qa honor regis
iudiciũ diligit. Et ideo sapientissim'
salomon. ait ne in neutrã partẽ uer
gere iudicio declinem. admonet dicẽs.
Honora dñm de tuis iustis laboribus.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et deliba ea. de fructib' iustitie tue.
Et enim resideat i cōscientia nr̄a incor
ruptus quidē & uer' iudex q nō nūquā
sup statam paritatis nr̄e cuēcis errantib'.
sol' ipse nō fallit; omni g cautione
atq; sollertia iugis circūspecti cordis
seruet' intentio. Nec qn̄ iuditio nr̄e
discretionis errante aut i considerate
cōtinente cupiditate succensi aut de
sidio nimie remissionis illecti substā
tiā mā... uerū nūq iustitie examinatione
natiōe librem'. Sz in altera quidē lance
anime puritatē. i alteram uires cor
pus collocantes. ita uere cōscientie
iuditio utraq; pēdam' ut i neutrā
parte uni' rei affectu pponderante
puersi uel ad imodicā districtionem.
t ad nimiā remissionē. eqtatis libram
ppensi' inclinem'. Et illud ut uel p re
missiōis uel p districtiōis nimietate di
cat' Nōne si recte offeras. recte aut
nō diuidas. peccasti. Illas & eni ceteriorum
uictimas. quas nb' intolita uiscerum
cōuulsione insidiante extorquentes. dño
recte offerentes credim' ille q diligit
misericordiam & iuditiū. execrat' dicens.
Ego dn̄s diliges iuditiū. hodio habēs
rapinā i holocausto. Illos etiā qui
oblationū id est officior atq; actuū
suor pcipua ad usū carnis atq;
usus ppos psumentes. reliquas eor dño
ac minimā desserunt portione. ultra

operarios fraudulentos sermo diuinus
ita cōdēpnat. Maledict' q facit opa
dn̄i fraudulent. Nō g minuto eum
qse nūq ita fallit examine. ita in
crepat dn̄s dicēs. Uerum uani filii
hominū. mendaces filii hominū i stateris.
ut decipiant. Et ideo bar' apl's et dis
cretionis modamina retinentes. in
neutrā partē illecti. nimietate uertam
in admonet dicēs. Ratio abbi obse
quiū urm. Unā tem etiā tgis latro
similit' iudicet. ita pcipiens. Statera
iusta & equa sint pondera. iust' mod'
eq; sextari'. Salomone q̄q; parem sr̄
hoc sententiā pferente. Pond' magnū
& pusillum & mēsure duplices. imūn
da sunt apud dn̄m utraq; Et q facit
ea. i adinuentionib' suis cōpedietur. Sint
nō solū illo q diximus. sz & hoc modo
stadēdū ē nb' ut nec nūq pondera
i cordib' nr̄is nec in omnis cōscientie
nr̄e. mensuras duplices habeam'. Ideo
ne ipsi ea que districtiōis regulam mol
liunt remissiori indulgentia psumentes.
eos qb' uerbū dn̄i pdicam' districtio
rib' pceptis & grauiorib' q ipsi pferre
nō possum' pondib' obruam'. Quod eni
facim' qd nisi duplici pōde atq; me
sura. pceptor dn̄i merces frugemq;
uel ad pendim' t metim'. Si eni alit'
ea nb' alit' nr̄is frib' dispensem's.
recte increpam' a dn̄o. eo qd stateras

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dolosas aut mensuras duplices habeamus.
secundum illam sententiam salomonis que
dicit. Abhominatio est domino pondus du
plex. et statera dolosa. non est bonum
.iiii. in conspectu eius. Hoc etiam in reatum
dolosi ponderis. duplicisque mensure. eui
dent incurrimus. si districtiores quedam
que privatim per nostras cellulas exercere
consuevimus. humane laudis cupiditate coram
fratribus ostentemus. Abstinentiores scilicet et sanc
tiores. apparere affectantes humano con
spectui quam divino. Qui morbus perpetue non
modo vitandus. verum etiam abhominandus
est nobis. Sed interim a questione proposita
paulo longius evagati. ad eandem a qua
discessimus. revertamur. XVIII.

IGITUR predictorum dierum. ita est
custodienda sollempnitas. ut corpori
atque humano cultui. prosit magis re
missio indulta quam noceat. Quia
nec ulli festivitatis gaudio aculeos
carnis obtundere. nec inimicus ille adversa
rius dies noverit reverentia mitigari.
Ut ergo et diebus festis statuta consuetudinis
sollempnitas conservetur. et saluberrime
parsimonie modus minime trans
cendatur. sufficit ut indulgentiam
remissionis eo usque progredi patiamur.
ut cibus qui hora diei nona fuerat ca
piendus. paulo citius id est sexta hora. pro
festivitate temporis capiatur. Ea ratione
dumtaxat. ut escarum solitus modus.

d(e) peccare suada(re) i(n) festivitate

vel qualitas non mutetur. ne puritas cor
poris vel integritas mentis. abstinentia
quadragesime diligenti adquisita. quin
quagesime remissione depereat. Nichilque
nobis profuit obtinuisse ieiuniis. quod mox
amittere cogat incauta saturitas. preser
tim cum et hostis nostri non ignota sit
nobis versutia. Tunc perpetue munitio
nem nostre puritatis impugnet. cum eius cus
todiam senserit per sollempnitatis cele
britatem laxatam. quam obrem vigilantis
sime providendum est. ne umquam mentis nostre
vigor. blandis seductionibus enervetur.
Velut supra iam dictum est. castimonie
puritatem. quadragesime labore quesitam.
quinquagesime requie. ac securitate perda
mus. Et ideo nulla penitus in ciborum qua
litate. vel modo admittatur adiectio. sed
ab escis quarum continentia diebus profestis
integritatem pudicitie tuebamur. et diebus
celebrioribus similiter temperemus. Ne leti
tia festivitatis pruriosissimam nobis car
nalium incentivorum suscitans pugnam.
vertatur in luctum. Illamque excellentiorem
nobis. que gaudio incorruptionis extat.
festivitatem mentis eripiat. Et incipia
mus post brevem carnalis letitie vanitatem.
amissam cordis pudicitiam. longo pe
nitentie merore deflere. Studendum
quin immo est. ut non frustra ad nos illa
prophetice adortationis commonitio dirigatur.
Celebra iuda festivitates tuas. et redde

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uota tua. Si enim continentie uigi
tate interiecta dierum sollempnitas
non mutarit. spiritalibus feriis uigiter
perfruemini. Et ita ut asceruli operatio
ne cessantibus. erit mensis ex mense.
et sabbatum ex sabbato. XXIIII. GERMANUS.

Quid cause est ut sex ebdomadibus
quadragesima celebretur. licet in quibusdam
prouinciis religionis forsitan propensior
cura. adiecisse ebdomadam etiam
septimam uideatur. cum neuter numerus
die dominico sabbatoque substracto. XL.
dierum impleat summam. Sex enim et
XXX. dies in ipsis ebdomadibus tan
tummodo concluduntur. XXV. THEONAS.

Licet quedam pia simplicitas. hu
ius rei amputet questionem. tamen quia
etiam illa que alius interrogatione
indigna duxisset. scrupulosius scru
tantes. integram obseruantie
nostre ac mysterii. ueritatem deside
ratis agnoscere. euidentissimam huius
etiam rei percipite rationem. ut manifestius
adprobetis nichil inrationabile
nos tradidisse maiores; legalis
mosaica uniuerso populo generalis per
mulgata preceptio est. Decimas tuas
et primitias. offeres domino deo tuo. Itaque
cum substantiarum nostrarum omniumque fructuum.
decimas offerre precipimur. multo magis
necesse est. ut ipsius quoque conuersationis
nostre et humani usus operumque nostrorum

decimas offeramus. que profecto in
supputatione quadragesime euidenter
implentur. Omnium enim dierum numerus.
quibus reuolutus in orbe annus includitur.
trigenta sex seumis dierum numero decimatur.
In VII. uero ebdomadibus. si dies
dominici et sabbata subtrahantur. VI. et XXX.
supersunt dies ieiuniis deputati. Sed
adiecta illa uigiliarum die. qua usque in
gallorum cantum illucescente dominica ie
iunium sabbati protelatur. non solum VI. et
XXX. dierum numerus adimpletur. uerum
etiam pro decimis V. dierum qui residui ui
debantur. si illud quod superadiectum est.
noctis spatium computetur. plenitudini
totius summe omnino nichil deerit. XXVI.

Quid uero de primitiis dicam. que
ab omnibus qui Christo fideliter famulantur.
cotidie certum est exiberi. Nam cum
expergefacti a somno. et quiete diuturna
post soporem alacritate surgentes.
priusquam motum sensus illi cordis concipiant.
uel memoriam aut curam rei fami
liaris admittant. Cogitationum
suarum ortus atque principia diuinis
consecrant olocaustis. quod nisi primi
tias uere suorum fructuum. per summum
sacerdotem Ihesum Christum. pro usu uite huius et
imagine cotidiane resurrectionis
exsoluunt. quique etiam a somno ex
citati. hostiam iubilationis sue deo
similiter offerentes. primo lingue sue

sui mari

(c) 2006 Ministerio de Cultura

motu ipsum inuocant. ipsi nomē laudesq; concelebrant: atq; ad canē dos ei ymnos. prima labior claustra reserantes. immolant deo suo eius officia. Cui etiam pari defferunt modo prima manuū suar gressuumq; libamina: cū ecclesiis exurgentes in oratione consistunt: et prius quam in proprius causis membror suor fungant officio: nichil sibi de ministerio eor ante decerpunt. s; ad ipsius honorem promouent gressuum. atq; in eius laudatione constituunt: et ita cūctor motuū suor primitias. protensione manuū. incuruatione genuum. et totius corporis prostratione persoluunt.

Illud enim quod decantatur in psalmo: aliās impleri nō possumus. Preueni in maturitate et exclamaui. et in uerbo tuo speraui. Et preuenerunt oculi mei a. t. d. ut. m. e. t. et mane oratio mea preueniet te: nisi ut post quietem somnij. in hac luce ut supradiximus. tum e tenebris et imaginaria morte reuocati. ad uniuersis officiis mentis et corporis. nichominus in usus psumere necessitatibus audeamus. Nullus namq; est alius. quem aut propria preueniret intima tuitinis: aut nos preuenire similiter debeamus. nisi aut nos metipsos idē occupationes nostras. et affectus curasq; mortales sine quibus esse nō possumus; aut suggestiones subtilissimas inimici. quas nobis adhuc quiescentibus ac sopore dimersis. per fantasias inanium somnior inferre conantur. quibus nos mox euigilaturos occupet. et inuoluat. ut primitiarum opima decflorans primum ipse decerpat. Quamobrem omni nobis cautione curandū est. si tamen uim predicti uersiculi. opere adimplere uolumus: ut ita primos matutinarum cogitationum ortus. sollers uigilantia tueatur: neque ex eis festina presumptio. liuentis adtaminet inimici: nostrasq; primitias tamquam uiles iam atq; communes. a domino faciat reprobari. Et si preuenire anobis peruigili mentis circumspectione nō fuerit: anticipationis nequissime consuetudine nō deponens: cotidie nos fraudibus suis preuenire nō desinit.

Et ideo si placitas et acceptabiles domino primitias. ex fructibus mentis nostre obtamus offerre: nō mediocrem sollicitudinem debemus impendere. ut omnes nostri corporis sensus matutinis percipue horis. tamquam sacra sancta domini olocausta. in omnibus illibata. atq; intacta seruemus. Quod deuotionis genus: multi etiam secularium summa cautione custodiunt. Qui ante lucem uel diluculo consurgentes: nequaquam familiaribus. ac necessariis mundi huius actibus implicantur: priusquam cūctor actuū suor operationumq; primitias.

ad ecclam cōcurrentes. diuino studeant
sacrare cōspectui. xvii.
Porro qđ dicitis diuso more. idest
vi. t septem ebdomadib'. p nō nullas
puincias qdragesimā celebrari. una
ratio idemq; ieiunior mod' diusa
ebdomadar obseruatione cōcludit.
Hi eni vi. ebdomadar sibi obseruā
tiam pfixerūt. q putant die q; sa
bati ieiunandum. Sex g in ebdo
mada ieiunia psoluunt. que cotid
vi. t xxxta. dies series reuoluta cō
Una g q ad tind xviii. l sūmāt.
dirimi ratio. idemq; ieiunior mod'.
licet in ebdomadar numero. dis
crepare uideant. Sed cum pfecto
ratione hui rei humana oblitasset
incuria. tēp' hoc qđ anniūsarie ut
dictū ē decime dō xxxta. t vi. semis
ieiuniis offerunt. xl. nom accep.
Qđ fortasse t ppt hoc uisum sit hoc
uocablo debe censeri. qđ moyses
t elias. t ipse dns nr ihs xps. xlta.
dieb' ieiunasse tradunt. Ad cuius
numeri sacramtū. illi q; qdragita
anni. qb' isrl ē insolitudine cōmo
ratus. t qdraginta simulit masiões.
qb' eam mistice ptransisse descbit.
nō incōgrue coaptant. t fortasse
ipsa decimatio. recte qi abusu te
lonei qdragesime nom accepit.
Ita eni illa publica uulgo uocat exactio.
ex qua tanta luc portio regis cō
modis deputatur. qntū t nobis
arege omīu sclor p usu uite nre.
legitimū qdragesime uectigal
Satis licet xviiii. exigitur.
ad ppositam nō ptineat qstionem.
tamē qa se obtulit narrationis oca
sio. ne hoc qde ptereundū puto.
qđ frequentissime seniores nri. ideo
dieb' illis maxime inpugnari
ome mochor gen'. antiquā in
nuice gentis consuetudine testa
bant. t ad trāsmigrandā ā suis
sedib' acri p urgueri. eo qđ scdm
illam similitudinē qua tūc egip
tii filios isrl. iniquis afflictionib'
obpmebant. nūc q; uer isrl. idest
mochor plebem. intellectuales egip
tii duris ac lutulentis opib' incur
uare conent. Ne p amicā dō qete
trām egiptiam deserentes. ad he
mū utilitū salubrit transeamus.
ita ut aduersum nos pharao in
ferens dicat. Ociosi sunt. ideo
uociferant dicentes. Eamus. et
sacficem dno deo nro. Opprimant
laborib'. t sollicti sint in opibus
suis. t nō sint sollicti in uerbis
uanis. Nam utiq; uanitas impior.
scm dni sacfitium qđ nō nisi i hemo
libi cordis offert. sūma ee adstruit
uanitate. Abhoīatio eni ē. pcori re
ligio.

Hac quoque quadragesime lege. qui xxx.
iustus atque perfectus est non tenetur. nec
exigui huius canonis subiectione con
tentus est. Que profecto illis qui per totum
anni spatium. deliciis et negociis
secularibus implicantur. ecclesiarum principes
statuerunt. ut et hac legali quodammodo ne
cessitate constricti. his saltim diebus
uacare domino cogerentur. Ac dierum
uite sue quasi totos quos fructus quosdam
fuerant uoraturi. et decimas domino
dedicarent. Ceterum. iusti quibus
lex non est posita. quique spiritalibus officiis
non exiguam illam. id est decimam par
tem. sed totum uite sue tempus impendunt. quia
liberi sunt a decimarum legalium functione.
Ideo si eos superueniens. honesta et sancta
necessitas coartarit. audebunt insti
tutionem ieiunii. absque ulla discep
tatione laxare. Non enim ab eis deci
marum exiguitas mutilatur. qui omnia
sua domino secum pariter obtulerunt.
Quod profecto absque summo fraudis reatu.
facere ille non poterit. qui nec uolunta
rie offerentes domino. inexcusabiliter
soluere decimas suas legis necessita
te compellitur. Quapropter liquido comprobatur.
perfectum esse non posse famulum legis.
qui et illa que prohibentur cauet. et illa
que precipiuntur. exequitur. Sed illos uere
esse perfectos. qui etiam his que lege concessa
sunt. non utuntur. hac ratione cum

de mosaica lege dicatur. nichil enim
ad perfectum perduxit lex. Nonnullos
sanctorum in ueteri testamento. perfectos legis
extitisse. qui transcendentes legis ipsum.
sub euangelica perfectione uixerunt. Sci
entes quod iustis lex non est posita. sed iniustis
et non subditis. impiis et peccatoribus. sce
leratis et contaminatis et cetera. xxxi.

Sciendum sane. hanc obseruantiam
quadragesime. quamdiu ecclesie illius
primitiue perfectio inuiolata permansit.
penitus non fuisse. Non enim precepti huius
necessitate. nec quasi legali sanctione con
stricti. artissimis ieiuniorum termi
nis claudebantur. qui totum anni spa
tium. equali ieiunio concludebant. Uerum
cum ab illa apostolica deuotione descendens.
cotidie credentium multitudo. suis opibus
incubaret. nec eas usui cunctorum fide
lium. secundum apostolorum instituta diuideret.
sed priuatis impendiis suis consulens. non
seruare tantum. sed etiam augere contenderet.
anania et saffire exemplum non contenta
sectari. id uniuersis sacerdotibus placuit.
ut homines curis secularibus alligatos et
pene ut ita dixerim continentie. et
compunctionis ignaros. canonica ieiu
niorum ad sanctum opus indictione reuoca
rent. Et uelut legalium decimarum ne
cessitate compelleret. que utique infir
mis prodesse possit. perfectis preiudicare
non possit. qui sub gratia euangelii constituti

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uoluntariam legem deuotione trās
cendūt. ut ad illam aplice sententie
puenire beatitudinē possint. Peccm̄ n̄
in uob nō dñabit. Nō eni estis sub
lege. sed sub grā. Uere n̄ dñatione
i illo nō p̄ exercere pccm̄. q dñat
affectab pccoꝝ · xxii. Germanus.

Quia nō potest hec fallax apli ēē
sentencia. que securitatē nō solum
mochis. s; cū illis xpianis genalit
repmiat. mirū nb uidet obscā.
Cum eni cunctos q euglio credunt.
a iugo ⁊ dñatiōe pcci lib(er)os atq;
alienos ēē pnūtiet. qmodo pene
in omib baptizatis uiget dñatio
pccoꝝ. sedm sentenciā dn̄i q ait.
Omis q facit pccm̄. seruus ē pcci. xxiii.
Teonas. Questioneꝫ nb rursū īmodi
cam. inqsitio uīa cōmouit. Cui
uim licet sciam ab īexptis nec tradi
posse. n̄ pfici. tam in qntū potero
ūbis absoluere. buit expedire
temptabo. si m̄ intellectus ur ea que
dicunt. etiā opib subsequat. Que
eni cq; nō p doctrinā s; expientiam
cognoscunt. sic tradi ab īexpto
nequiunt. ita nec mite ccipi t teni.
nisi ab eo q simili studio fuerit.
demstratione fundatus. Et ideo
necessarium reor. ut pmū dili
gentia inqranti. qd tam sit ppositū
t uoluntas legis. t que grē disciplia
atq; pfectio. Ut ōsequenter ex his
siue dominatione pcci. seu expulsio
nē ei possim agnoscere. Itaq; lex.
pncipalit iubet expeti copulam. nub
tiaꝝ dicens. Beatus q habet semen
i syon. ⁊ domesticos i ihrlm. ⁊
maledicta sterilis que nō pepit.
Contra. grā. ad icorruptiōis ppetue
puritatem. ⁊ castimoniā. nos beate
ūginitatis inuitat. Beate inqens
sterils que nō genuer. ⁊ ubera
que nō lactauerūt. Et q nō odit
patrē ⁊ matrē ⁊ uxorē. nō potest
ms ēē dcpls. Et illud apli. Reli
qū ē. ut q habnt uxores. tāq nō
habentes sint. Lex dicit. Decimas
tuas ⁊ pmitias. nō tardabis offerre.
Gra. Siuis pfectus ēē. uade uende
oīa que habes. ⁊ da paupib; lex
talione ɔtumeliaꝝ. ⁊ iniuriarum.
nō pibet ultiōe dicens. Oculum
p oclo. dentē p dente. Gra. Con
geminatiōe iniuriaꝝ t cedis que
fuerit inrogata. nrām patientiā
uult pbari. ⁊ ad duplicis dispē
dij tolantiam. paratos nos ēē de
be pcepit. Qui te pcusserit iqēs
i dextram maxillam. pbe illi ⁊ al
teram. Et illi q uult tecū iuditio
otēde. ⁊ tunicā tuā tollere. re
mitte illi ⁊ pallium. Illa inimi
cos odio habendos. hec ita dili

(c) 2006 Ministerio de Cultura

gendos ẽ decreuit: ut p ipsis etiam
dño semp censeat. ẽ supplicandum.
xxiii. Quisquis hoc euglice pfectionis
culmen ascendit: iste pfecto supra
omnem legem tantas uirtutum mu
tis sublimatus. et uniusa que p moy
sen pcepta sunt. qi parua despiciens.
tantum sub gra saluatoris se eē cog
noscit: cui adiutorio se ad illum
sublimissimū statum. intelligit p
uenisse. Nō n dnatur in eo pccm
qr caritas di que diffusa ē icordib
nris. p s s q d e n. omnem alteri
cuiqʒ rei excludit affectum. Nec p
aut uetita cōcupiscere. aut impta
cōtēpnere: cui totū studium totiqʒ
desideriū diuino amori sēp intētū.
usqʒ adeo nlu͞i rer oblectatione
nō capit: ut etiā hıs que ccessa sūt
nō utatur. In lege aūt in qua cō
iugiorum iura seruant: q̄uis cohibi
ta luxurie euagatio. uni tantū
fine mancipetur: tam neqq̄m
possunt carnalis cōcupiscentie
aculei. nō urgere. Et difficile est.
ut ignis cui etiam studiose pabula
suggerunt. ita pfixis terminus
includat: ut nō etiā extra euagāt.
comburat qcqd attigit. Cui cēssa
illa ita sēp occurrat obiectio. ut ex
estuare intrinsec nō sinat. tam
etiā dum cohibetur. incendit.

Quia uoluntas ipsa culpabilis ē. et ad
uelocissimos adulteriorum raptatur
excessus. osuetudo ocubitus. Cetum
qs gra saluatoris. sco icorruptionis
amore flammauit: ita oins carna
lium desideriorum spinas. diuine karita
tis igne osumit: ut nec tepens
fauilla uitiorum refrigeriū integri
tatis immuat. Legis n famuli. lici
torum usu ad illicita plabunt. Gre
participes. dum licita otēpnunt:
illicita nō nouerūt. Sic aūt uiui
i oiugii amatorem pccm. ita ē i eo
q decimas suas ac pmitias. tantū
reddere otentus ē. Necesse ē enim
eū dum tardat aut negligit: aut
i qualitate earum. aut qntitate. aut
i cotidiana distributione peccare.
Qui enim iubetur ea que sua sūt. infatiga
biliter indigentib ministrare.
q̄libet ea sūma fide ac deuotione
dispenset. tam difficile ē. ut nō
laqos pccorum frequēt incurrat. In
illos u qui osiliū dni nō spreuerūt.
s; omnem subam suā paupib pro
gantes. supra cruce sua largito
rem celestis gre subsequunt. pccm
nō potest dominari. Nō enī eum
sacietas iam xpo opes. et qi alienā
pia distributione pecunias dis
pensante. ifideli seruādi metus
cura mordebit. nec elemosine

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ilaritatem abigit mesta cunctatio. quia quod semel totum obtulit deo. id iam alienum sine proprie necessitatis recordatione. aut angusti metuens timore dispergit; quo perfectius e. cum ad desideratam peruenit nuditatem. intuto magis adeo eum uoluerit celi cedit se esse pascendum; e contrario is qui substantiam retinens mundialem. aut decimas fructuum suorum atque primitias. aut partem pecuniae constrictus legis antique sanctione distribuit. licet peccatorum suorum ignem. maxime hoc elemosine errore restinguat. tamen quanta uis opes suas magnanimitate dispenset. impossibile e ut se ad plenum eruat aduersatione peccati. nisi forte per gratiam saluatoris. cum re et ipsum affectum deposuerit possidendi. Pari modo non poterit non eruente peccati imperio famulari. quicumque oculum pro oculo. dentem pro dente ex precepto legis eruere. aut odio habere inimicum suum maluit. Ea necesse e eum dum talionis uicissitudine. ulcisci suam obtat iniuriam. dum contra inimicos odii amaritudinem fuat. futuris atque ire perturbatione semper accendi. Et cumque uero sub euangelice gratie illuminatione versatur. ac malum non resistendo superans. sed ferendo. dexteram percutientis maxillam. etiam alteram prebere uoluntarii non moratur. Et uolenti ad iudicium se de tunica litigium commouere. remittat et pallium. Et qui diligit inimicos suos et orat pro calumniantibus sibi. hic peccati repulit iugum. ac uincla disrupit. Non enim uiuit sub lege. qui non intimuit seminaria peccatorum. Unde non inuito de ipsa. beatus apostolus. Reprobatio inquit fit precedentis mandati. propter infirmitatem eius et inutilitatem. Nichil enim ad perfectum perduxit lex. Et dominus per prophetam. Et dedi inquit eis precepta non bona. et iustificationes in quibus non uiuent in eis. Sed sub gratia. que non ramos tantum nequitie. amputat. sed ipsas penitus radices noxie uoluptatis euellit. XXV.

Quisquis ergo perfectionem euangelice studuerit tenere doctrine. hic sub gratia constitutus. peccati dominatione non premitur. Hoc est enim esse sub gratia. ea que a gratia mandantur implere. Et cumque uero euangelice perfectionis plenitudini subiectus esse noluerit. non ignoret se. quamuis baptizatus sit uidatur. et monachus. non esse sub gratia. sed legis adhuc uinclis impeditum. peccati pondere pregrauari. Apostolus namque e eis. qui omnes a quibus receptus fuerit. gratia adoptionis assumpsit. Non destruere. sed superedificare. Non euacuare. sed adimplere. mosaycas sanctiones. Quod nonnulli penitus ignorantes. et consiliorum atque exortationum christi. magnificentiam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

negligentes. ita praesumptae libertatis
securitate solvuntur. ut non solum Christi
praecepta quae ardua non attingant. verum
etiam illa ipsa quae illis incipientibus par
vulisque mosayca lege mandata sunt
tamquam antiqua contempnunt. illud quod apostolus
execratur noxia libertate dicentes. Pec
cemus quia non sumus sub lege sed sub
gratia. Qui ergo nec sub gratia est. quia nequaquam
ad dominicae doctrinae culmen ascendit.
nec sub lege. Quia ne ipsa illa parvula
legis mandata non suscepit. hic duplici peccatorum obpressus imperio. Ob hoc
solum gratiam Christi percepisse se credit.
ut per noxiam libertatem ab eo fieret
alienus. In illud incidens quod apostolus petrus
ne incurramus denuntiat. Quasi liberi
inquit agite. et non quasi velamen habentes
malitiae libertatem. Beatus quoque apostolus
paulus. Vos enim inquit in libertate voca
ti estis fratres. idest ut absoluti sitis
a dominatione peccati. Tantum ne libertatem
in occasionem carnis detis. idest frustra
tionem legalium praeceptorum credatis esse
licentiam vitiorum. Haec vero libertas quia
nusquam nisi ibi sit tantum ubi dominus
commoratur. paulus apostolus docet. Dominus
inquiens spiritus est. Ubi autem spiritus domini ibi
libertas. Quapropter ignoro utrum hunc
beati apostoli sensum. sicut hi qui experti sunt
sapiunt. exprimere atque elucidare
potuerim. Unum scio apertissime illum

etiam sine expositione cuiquam hominum
reserari. qui practicen idest actualem
perfecte tenuerit disciplinam. Non enim
laborabunt ut quod iam operando didi
cerunt. intellegant disputando. xxvi Germanus.
Obscurissimam quaestionem et nimis etiam
ut putamus incognitam. apertissime reve
lasti. Unde et hoc quoque perfectius nitor adicias
deprecamur. Ut quur interdum etiam impensius
ieiunantibus nobis et ex austeris atque defessis
vehementiores pugnae corporis excitentur.
diligentius edisseras. Nam plerumque expergefacti a somno. cum deprehendimus nos
corporalis umoris contagium pertulisse. ita
deicimur conscientia. ut ne ad ipsam quidem
consurgere orationem fiducialiter audeamus.
Studium quidem vestrum. xxvii Theonas.
quo perfectionis viam non transitorie sed
plene atque perfecte contenditis attingere.
infatigabiliter disputationi huic nos
provocat intentae. Haec enim de exteriori cas
timonia et circumcisione manifesta.
sed et de illa quae in occulto est diligenter in
quiritis. scientes in hac visibili carnis
continentia perfectionis plenitudinem non
inesse. Quae haberi et per necessitatem
et per hypocrisin etiam ab infidelibus
potest. sed in illa cordis voluntaria
et invisibili puritate. quam beatus apostolus
ita praedicat. Non enim qui in manifesto
iudaeus est. neque quae in manifesto in car
ne est circumcisio. sed qui in occulto iudaeus.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

et circumcisio cordis in spiritu non littera.
Cuius laus non ex hominibus sed ex deo est. qui
solus scilicet cordium secreta rimatur.
Tamen quia satisfieri desiderio uestro adprime
non potest. breue enim quod super est spatium
noctis ad indagandam hanc abstrusissi
mam non sufficiet questionem. Congruum
reor ut interim differatur. Sensim namque
hec et corde ab omni cogitationum stre
pitu penitus absoluto. ut ante presenti
ta uestris debent mentibus inmanari.
que sic per te coetum conscientie purifica
tione oportet ingeri. ita nisi ab eo
quid dono integritatis expertus est. tradi
adsignarique non possunt. Non enim
queritur quid inania argumenta uerborum.
sed quid intima conscientie fides. et maior ipsius
ueritatis inculcet. Et ideo et emunda
tionis huius scientia atque doctrina.
nec proferri aliquid nisi sub experto.
nec transfundi quoque potest nisi in cupidissi
mum ualdeque sollicitum uirtutis ipsius
amatorem. Qui non eam uacuis modisque
sermonibus suscitando. sed totis animi
uiribus admodo obtinere adtingere.
Scilicet non studio loquacitatis infruc
tuose. sed desiderio purificationis
interne.

.I. De reditu ad abbatem theonem reditu nostro ad inq
.II. Commemoratio interrogationis nostre exortatione.
cur maiore abstinentia. maior motu carnis
.III. Qua triplicatione proueniat | inpugnatio subsequitur.
genitalis fluxus egestio | sine illusione pollutio.
.IIII. Interrogatio ad sanctam communionem accedere liceat noc
.V. Responsio quando reatum contrahat passio dormienti.
.VI. Quod numquam ex inimici factione hec oriatur illusio.
.VII. De humilitate tenenda quia numquam dignum se co
mmunione dominica quispiam debeat iudicare.
.VIII. Obiectio eo quod omnis dominica communione pri
uandi si nullus est absque peccato. | peccato nisi xpistus.
.VIIII. Responsio quia multi sancti esse possunt immo absque
.X. Quod solus filius dei absque ullo peccato inuentus temp
.XI. Quod in similitudine carnis peccati solus | temptatione.
.XII. Quod iusti et sancti omnes non fuerunt | uenit xpistus.
in similitudine sed in ueritate peccati.
.XIII. Quod non sint tam grauia peccata sanctorum ut eos
.XIIII. Quomodo intellegendum sit illud | causantis uiri sciencia,
apostoli non enim quod uolo illud facio bonum.
.XV. Obiectio eo quod ex peccatorum persona potius hec apostolus
.XVI. Dilatio propositae questionis; | dixisse credendus sit.

Collatio. II. abbatis theone.

POST dies septem quin
quagesime persollempnitate
transacta. cum in ipso noctis
silentio post sinaxim uespertinam
prouisse disputationis expectatione
suspensi. sancti theone cellulam
fuissemus ingressi. alacer senex.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ilari uultu ac blando. nos prior
sermone copellans. mirabar michi
ardentissimu studium uestrum. hic
septe dieb' absolutione posite
(ponis) comisisse differri. et debitori suo p
cipue no roganti. dilatione tanti
temporis prestitisse. Iustissimu proinde e.
ut qua ultro in bingintas uestra. tam
largas ocessit indutias. ego quoque mo
ram indebita redibitione no faciam.
G rata namque est huius fenoris occupa
tio. que maiora dum soluitur aue
nita cogitur. Et no solum percipie
ti ditat. uerum etiam no minuitur
largienti. Duplices siquidem ogregat
questus. rerum spalium dispensator.
L ucra enim no solum in illius qui audit
profectu. uerum etiam in sua disputa
tione consequitur. Non nunquam semetip
sum ad desidium profectionis acce
dens. dum instruit auditorem. Qua
obrem uester ardor meus profectus est.
U ra sollicitudo. mea copunctio est.
N am utique et ipse nunc mente tor
porem. michique in meo corde. de his
que expectatis retractatem. nisi
me uester feruor atque expectatio.
ad recordatione rerum spalium sus
citaret. quodam dormitante. Et id
ideo proferatur in medium questio si
detur. cum pridem pro angustia temporis
absolutione procrastinare maluimus.

Hoc enim nisi fallor. inquisitio uestra co
Q UR II. plexa est.
Q uur interdum remissis iocundantes
in motib' carnis huius aculeis titille
mur. et nonnumquam districtius abstinentes.
afflicto exaustoque corpore incentiuis
acrius urgeamur. ita ut quad modo
patefecit uestra cofessio. expergefacti
reperiamus nos humore naturalium
egestione respersos. Huius ergo infesta
tionis. triplicem causam nostri proinde
maiores. que modum temporis consti
tuti. intepestiuis irrumpat excessi
b'. Aut enim superflue escharum nimie
tate cogeritur. aut per incuriam mentis
elabitur. aut inimici illudentis
insidiis prouocatur. Primum ergo castri
margie idest uoracitatis et gule
uitium. hanc redundantiam obsce
ni humoris extrudit. Nam ut cui
districtionis abstinentie tempore.
statum polluit puritatis. non dep
sentia ut putatis media. sed de in
mietate priore saturitas effunditur.
Quod enim per uoracitatis ingluuiem o
ceruum fuerat in medullis. necesse
est. ut per pruritum certe pigno
rantiam quis magno ieiunio.
tabefacti corporis egatur. Quam
obrem non solum lautioribus epulis
abstinendum. sed etiam auilioribus
cibis equalis est abstinentia tepandi.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Imo etiam ipsius panis et aque satietas est cauenda : ut possit diu in nobis adquisita corporis puritas permanere. atque imitari quodammodo intemeratam spiritus castitatem. Licet nos necesse sit confiteri. interdum etiam absque ulla mentis industria. uel repletionem corporum uel per etatis maturitatem. quosdam rari sordidari : ut certe fluxus isti egestione non pollui.

Sed aliud mirum est qui pacem in ea felicitate consequitur. aliud qui triumphum gloriosis uirtutibus promeretur. Huius enim potentia maiorum omnium debellatrix digna miratione est. illum quem factas boni in sua tuetur ignauia : censendum magis diuersum securitate quam laude. Secunda in puris illius fluxus causa est. si mens spiritalibus studiis atque exercitiis uacuata. nec disciplinis interioris hominis instituta. quandam sic segnitie situm per consuetudinem omnium corporis obduxerit. Aut cum sordidarum cogitationum minutias non cauendo. ita illam cordis sublimissimam puritatem sequitur concupiscit : ut omnem perfectionis et castimonie summam. in sola credat exterioris hominis castigatione consistere. Cuius erroris atque socordie uitio consequenter eueniet : ut non solum incommoda cogitationum purgatio. inuerecunde atque peaciter secreta mentis irrumpat : sed etiam perturbatur omnium uitiorum uirtus cum semina perseuerent. Que quandiu in ea abditis delitescunt : quamuis rigido corpus ieiunio castigetur. tamen inchoatim dormientem illecebrosis fantasmatibus inquietent : que ante tempus temporis cursum. non iam ex nature necessitate : sed adhuc ex fraude nequitie obscenum elicuit humores. Que non tam inanitate carnis. quam mentis circum inspectione atque uirtute. si ibi penitus negantur : saltem ad illam egestionis simplicem qualitatem. auxiliante dei gratia perducantur. Ideoque in primis discursu sunt sensuum coercendi. ne mens istis excessibus adsuefacta. ad fediora incitata luxurie somnians perbacchatur.

Tercia causa est cum per .iii.

ordinatam quidem atque sollicitam continentie disciplinam. orationem cordis et corporis perpetuam castimonie puritatem obtinuit adquirere. Sed nos utilitatis carnis ac spiritus egregie consulentes. fraudulentissimi hostis ita impugnat inuidia. ut dum deiecere fiduciam conscientie nostre. nosque uel tantum aliquo humiliare conatur. Illis precipue diebus quibus maiori integritatis intuitu desideramus diuino placere conspectui. absque ullo quidem carnis prurito. mentisque consensu. non per illusionem fantasmatis alicuius. sed tantum simplici fluxus illius

(c) 2006 Ministerio de Cultura

egestione nos pollui. ut sacrosancta communione detrahat. Licet in quosdam incipientium. et quorum corpora nec dum longa ieiuniorum castigatione temptata sunt. ob hoc diabolica factione hec evenire credatur illusio. ut cum eos intentioribus ieiuniis studere cognoverit. omnis eorum conatus hac arte subvertat. Ut dum se non solum nichil ad puritatem corporis. districtioni ieiunio profecisse. verum etiam gravius sentiunt fuisse pollutos. magistram incorruptionis ac puritatis altricem abstinentie districtione. tamquam inutilem pertimescant. Quapropter nosse debemus. non ideo nos tantum ab unoquoque vitio debere purgari. quia suis perturbationibus. nostrum occupet sensum. sed quia non contentus sit solum absque aliorum consortio dominari. sed intromisso omnium vitiorum diriori collegio. subditam sibi mentem. inextricabili captivitate compleatur. Et ideo castrimargia vincenda est. non propter se tantum ne scilicet onerosa nos voracitate corrumpat. nec propter hoc solum ne carnalis concupiscentie nos igne succendat. sed ne etiam iracundie vel furoris atque tristitie. ceterarumque omnium passionum faciat esse mancipia. Nam cum nobis escha ac potus vel minus vel tardius vel negligentius ministratur. si gule dominatione deprimimur. consequens est ut etiam iracundie stimulis incitemur. Et rursus voluptuosis saporibus demulcti. absque philargirie peste non possumus. per cuius superfluos apparatus. magnus luxuria gaudet impendiis. Filargirie vero. cenodoxie atque superbie. et omnium multitudo vitiorum. individua societate iunguntur. Atque ita unumquodque vitium. si vigere in nobis vel solum ceperit. etiam ceteris surgit incrementa.

Dispensatione dei. IIII. Germanus.

Credimus hanc quoque. in medium fuisse prolatam. Ut illud quod verecundia interrogandi fiduciam cohibente. numquam potuimus edoceri. nunc oportunitate collationis causeque ipsius ordine provocati. sciscitari fidentialiter audeamus. Si inquit eo tempore quo accedi oportet ad sacrosancta misteria. senserimus nos somni illusione pollutos. presumenda est an vitanda illa salutaris esche sacrosancta perceptio. V. Theonas.

Omni quidem industria quantum in nobis est. studere debemus. ut inmaculatam castimonie puritatem. illo vel maxime tempore teneamus. quo venerandis adsistere obtamus altaribus. Et vigilantissima circumspectione providendum est. ne carnis integritas precedente tempore custodita. in ea precipue in qua nos ad communionem salutaris convivii preparamus nocte fraudetur. Verum si hostis ille nequissimus ut

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ut celestis remedii subtrahat me
dicinam. custodiam sopite mentis
illuserit. Ita dumtaxat ut nullo
reprehensibili interveniente pruri
tu. nullo oblectationis contaminetur
assensu. seu egestione aliquam naturali
necessitate compulsam. aut certe impug
natione diaboli absque sensu volup
tatis elicitam. ad impedimentum nostre
sanctificationis obtendit. possumus
et debemus ad gratiam salutaris cibi
confidenter accedere. Sin vero in nobis ista
hec fuerit egesta conceptio. convenien
tes conscientiam nostram. illud apostolicum
formidemus. Qui manducaverit panem
et bibit calicem domini indigne. reus erit
corporis et sanguinis domini. Probet autem
primum seipsum homo. et sic manducet
de pane illo et de calice bibat. Qui
enim manducat panem et bibit calicem
domini indigne. iudicium sibi manducat.
et bibit. non discernens corpus domini.
idest nequaquam illum celestem cibum
a communium escarum vilitate secer
nens. nec talem esse diiudicans. quem
non nisi pura liceat mente vel carne
percipere. Denique infert. Ideo inter
vos multi infirmi et inbecilles et
dormiunt multi. Spiritales scilicet infir
mitates ac mortes. ex hac specialiter
dicens presumptione generari. Multi
enim cum qui illicita usurpatione
presumunt. Infirmantur fide. et inbe
cilles sunt mente. passionum scilicet
languoribus involuti. et dormiunt
somno peccati. Ab hoc sopore letali ne
quaquam salutari sollicitudine resur
gentes. Deinde sequitur. Quod si nosmet
ipsos iudicaremus. non utique iudica
remur; hoc est. Si nos metipsos perceptio
nis sacramentorum. quotiescumque peccati vul
nere pungimur. iudicaremus indignos.
impendentes utique studium. ut per peni
tudinis emendationem ad ea digne
possimus accedere. et non tam indigni
seviissimis infirmitatum flagris cas
tigaremur a domino. ut vel sic compuncti ad
remedia nostrorum vulnerum recurramus.
ne digni presentis seculi brevissima cor
reptione perpetuo [?]. Omnis mundus.
manducabit carnes. Et anima quecumque
comederit de carnibus sacrificii salu
taris quod est domini. in qua est inmunditia.
peribit coram domino. Induto nonnumquam.
a spiritalibus castris immundos similiter
mistice segregat. Si fuerit inter
vos inquit homo. qui nocturno pollutus
sit somno. egrediatur extra castra. et
non revertatur prius quam ad vesperam lavetur
aqua. et post solis occasum regrediatur
in castra.

VERUM UT. XI.

manifestius adprobetur. quod etiam immu
nis [?] factione non numquam hec elicitatur impu
ritas. Novimus fratrem qui cum castimo
niam

...in suito daipnem[?]. Un
...exodo evidenti enu
...atione

cordis et corporis summa circumspectione atque humilitate puritatem iugiter possideret. ac nequaquam nocturnis ludificationibus temptaretur. quiescens quoque se tamen ad percipiendam communionem dominicam prohibuisset. inmundo fluxu dormiens fedabatur. Qui cum multo se tempore a sacrosancti misterii trepidus abstineret. tandem hanc ad seniores detulit questionem. Remedium inpugnationis ac doloris sui medicabili eorum consilio consecuturum se esse confidens. Sed cum primam causam morbi huius spiritalium medicorum doctrina discuteret. que solet ex habundantia ciborum presumptione descendere. eamque memorato fratri deprehenderent non inesse. atque hanc illusionem nequaquam uitio saturitatis obstaret emergere. eo quod nec fratris nota districtio. nec psollempnium dierum quibus illa pollutio contingebat. spiritalis exceptio hoc illud pateretur opinari. ad secundam huius ualetudinis causam. ilico transtulerunt inquisitionis indaginem. Discutientes ne animae forsitan culpa. cauto exausta ieiunio. in puris illusionibus urgueretur. quibus etiam districtissimi uiri cum paululum elati de sui corporis fuerint puritate. per superbie uitium polluuntur. quod scilicet donum perpetuum dei. idest corporis castitatem.

humanis se uiribus obtinuisse crediderunt. Interrogant igitur uirum industriam suam. ita capacem huius crederet esse uirtutis. ut ope diuini non egeret auxilii. Summa hunc impium ille sensum execratione detestans. cum se humiliter adstruxisset. ne certis quidem diebus corporis puritatem retinere potuisse. nisi diuina in omnibus gratia fuisset adiutus. illi confestim ad causam terciam recurrentes. occultas diabolice factionis insidias prodiderunt. Probantesque nec animae culpam esse nec carnis. sacrosanctis eum epulis debere misceri. confidentissime censuerunt. Ne scilicet si in hac obstinatione durasset. usuris maligni hostis laqueis obligatus. sanctificationis et corporis christi particeps esse non possit. et per hanc fraudem medicina remedii salutaris in perpetuum fraudaretur. Quo facto. ita omnis diabolice factionis cena detecta est. ut mox uirtute dominici corporis pregente. illa prave illusionis consuetudo cessaret. In quo manifesti dolus euidenter apparuit. et expositae paritur ac probata sententia seniorum. que per utrumque hunc inpurissimum fluxum. non carnis nec animae uitio. sed aduersarii factiosa docuit ludificatione compelli. Ne igitur fallax imaginatio somniorum illecebris egestionis inpure uel in perpetuum uel certe ut sedem

(c) 2006 Ministerio de Cultura

humiliorem sine coitione diversum statum. certis mensibus ignoretur. per illam fidem qua de dei specialiter gratia puritatis donum iugiter sperare nos convenit. esche potiusque inmunditia est castiganda. Horum namque redundantiam. istiusmodi humores congestus gigni necesse est. Qui quoniam concreta non possunt non egeri. atque ab ipsius nature lege expelli. sub occasione cuiuscumque pruritus atque illusionis emingunt. Siccatur vero et aque satietate substracta. consequens est illas quoque inmundas egestiones tardius generari.

Et ita fit ut quod admodum fluxus earum. ita et illusio dormientes rarius vel sub aliquibus ingeretur. Quia non solum egestio ex imaginatione. sed imaginatio ex egestionis immunditate descendit.

Quapropter si volumus ab illusionum istarum illecebris liberari. omni virtute nobis est enitendum. Primum. ut fornicationis passione devicta. iuxta beatum apostolum. Non regnet peccatum in vestro mortali corpore ad obediendum concupiscentiis eius. Secundo. ut ipso quoque illecebroso corporis motu sedato. penitus ac sopito. neque exhibeamus membra nostra arma iniquitatis peccato. Tertio. ut virtute quoque homine interiore. ab illa libidinis titillatione omnimus ac medullitus mortificato. exhibeamus nos deo tamquam ex mortuis viventes.

Et ita per hunc profectum. pervenientes ad perpetuam quietem corporis nostri. exhibeamus etiam membra nostra arma iam non libidinis sed iustitie deo. In qua nobis castimonie puritate fundatis. peccatum in nobis iam non dominabitur. Non enim sumus sub lege.

Que dum illicita nubtiarum vita condat. et illud cuius ministerio opus illicite fornicationis expletur. in nostris medullis nutrit ac reservat ardorem. Sed sub gratia. Que dum incorruptionis virginitatem insinuat. et istum innoxium ac simplicem corporis motum. et ipsius quoque licita coitus minuit voluptatem. Atque ita cunctis impurissime pollutionis humoribus arefactis. egregii ac laudabiles eunuchi effecti. merebuntur illam que prophetia promittit eis beatitudinem possidere. Hec enim ait dominus eunuchis. Qui custodierunt sabbata mea. et elegerint que volui. et tenuerint pactum meum. dabo eis in domo mea et in muris meis locum. et nomen melius quam filiis et filiabus. nomen sempiternum dabo eis quod non peribit.

Qui sunt isti filii et filie quibus in tantum isti preferuntur eunuchi. ut etiam locum ac nomen melius accepturi esse dicantur. Nisi illi sancti. qui sub veteri testamento in coniugiorum copula permanentes. per observantiam mandatorum in adoptionem filiorum dei non immerito pervenerunt. Sed etiam nomen est illud. quod eis tunc precipuum quod dam vice genunerationis sume promittitur. nisi hoc

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quod xpi uocabulo dicimur esse censendi. De quo nunc etiam et alibi idem propheta. Et seruos suos inquit uocabit nomine alio. in quo qui benedictus est super terram benedicetur in domino amen. Et qui iurat in terram iurabit in domino amen. Et iterum. Et uocabitur tibi nomen nouum. quod os domini nominauit. Qui quoque per hanc cordis et corporis puritatem. etiam illa perpetua ac singulari beatitudine perfruentur. ut illud uirginitatis canticum cantent. quod nemo alius sanctorum canere poterit. nisi isti soli qui secuntur agnum quocumque uadit. Uirgines enim sunt. et cum mulieribus se non coinquinauerunt. Unde si ad hanc sublimissimam uirginum gloriam uolumus peruenire. omni uirtute incorruptionem mentis ac corporis excolamus. ne illarum insipientium uirginum numero collabamur. Quibus ideo non fuit reputata uirginitas. quia a commixtione carnali. immunes se tantummodo seruauerunt. Et ob hoc uirgines quidem. sed fatue nuncupantur. quia defitiente in uasis earum oleo puritatis. interna claritas ac splendor corporalis uirginitatis extinguitur. Interioris enim foci ac pabulo puritatis subministrari. necesse est. etiam exterioris hominis castitatem. tamquam uirgo ad perseuerantiam perpetue incorruptionis amari. Et ideo fatue ille uirgines. gloriosum sponsi talamum cum illis prudentibus non merentur intrare. que integrum spiritum suum et animam. et corpus sine querela. in die domini nostri ihesu christi conseruauerunt. Illi namque sunt ueri atque incorrupti uirgines xpi. illi admirabiles atque egregii reputantur eunuchi. non qui metuunt. sed quibus non libet fornicari. Hec quoque inpudicitie reprimunt frena. sed que ipsam quoque intimam mentis titillationem. et tenuissima libidinis incitamenta. uicerunt. et eo usque extenuauerunt illius carnis ut ita dixerim sensum. ut non solum ex commotione eius nulla oblectatione sed ne exigua quidem titillatione tangantur.

Tanta autem cor nostrum VII. humilitatis debemus uallare custodia. ut nisi hanc definitionem perpetua sensuum stabilitate teneamus. nequaquam nos posse ad tantum purificationis meritum peruenire. Ut licet hec que superius dixi per gratiam dei omnia fecerimus. indignos nos tamen communione corporis sancti esse credamus. Primum quia celestis illius manne. tanta est maiestas. ut nemo hanc lutea carne circumdatus pro suo merito eius edulium. et non ex gratuita domini largitate percipiat. Deinde. quia nullus ita circumspectus. in huius mundi potest conflictu. ut eum saltim rara tantum leuia peccatorum tela non feriant. Quia inpossibile est ut non aut ignorantia. aut negligentia. aut uanitate. aut obreptione. aut cogitatione.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

aut necessitate. aut oblivione pec-
cet. Nam si ad tam precelsum quis
virtutum culmen ascendit. ut apostolicum
illud non iactanter exclamet. Mihi
autem pro minimo est ut a vobis iudicer.
aut ab humano die. sed neque memet
ipsum diiudico. Nichil enim mihi conscius
sum. sed non in hoc iustificatus sum. tamen
sciat se absque peccato esse non posse. Neque
enim frustra idem doctor adiunxit. sed
non in hoc iustificatus sum. idest non
si ego iustum me esse credidero. veram
confestim iustitie gloriam possidebo.
Ut licet quia me conscientia mea nullius peccati repre-
hensione compungit. ideo nullius
sordis contagione fuscatus sum. multa
enim etiam conscientiam meam latent. que
cum sint mihi incognita et obscura. deo
nota atque manifesta sunt. Ideoque
subiciens. Qui autem me iudicat dominus
est. idest ab illo solo quem secreta cor-
dium non latent. veri iudicii in me
proferetur examen. viii. Germanus.

Supra dictum est non nisi sanctos ce-
lestium sacramentorum debere esse partici-
pes. Nunc adicitur impossibile esse ho-
mini. ut inmunis sit penitus a de-
licto. Si nullus liber a nota. nullus
est sanctus. Et consequens est ut homo cui sancti-
tas deest. misteriorum christi particeps
esse non possit. Regnum etiam celorum
sperare non debeat. quod solis sanctis dominus
pollicetur. viiii. Theonas.

Multos quidem esse sanctos ac iustos
negare non possumus. Sed inter sanctum
ac immaculatum multa distantia est.
Aliud est enim esse quempiam sanctum. idest
divino cultui consecratum. Hoc enim
nomen non solum hominibus sed etiam locis et
vasculis templis atque lebetis scriptura
adtestante commune est. Aliud autem
est esse absque peccato. quod unius domini nostri
ihesu christi singulariter convenit maiestati.
de quo etiam apostolus tamquam precipuum quid ac
speciale pronuntiat dicens. Qui peccatum non
fecit. Satis enim vilem atque indignam
ei preconiis laudem. qui inopinabile
ac divinum ei aliquid adsignavit.
si etiam nos illibatam ab omni peccato
exigere possumus vitam. Rursum
apostolus ad hebreos. Non enim habemus
magistrum pontificem qui non possit conpati
infirmitatibus nostris. Temptatum autem
per omnia secundum similitudinem absque
peccato. Si igitur etiam terrene humili-
tati nostre. cum illo excelso divino
pontifice. hec potest esse communio. ut et
nos absque ulla peccati offensione
temptemur. quid in illo tamen apostolus tamquam unicum
cum ac singularitate suscipiens. tante
ei meritum ab universis hominibus divisione
discrevit. Hec igitur sola ab omnibus
exceptione distinguitur. quia nos
non absque peccato. illum sine peccato

(c) 2006 Ministerio de Cultura

cōstat fuisse tēptatum. Quis ⁊
enī hoīum. q̄uis fortis ⁊ bellator
sit. hostilib; tam̄ telis p̄rumq; nō
pateat. Quis tā inpenetrabili car
ne circūdat᷑ ut tantis p̄lior᷑ piculis.
sine piclo misceat᷑. Ille aūt sol⁹ spe
cios⁹ forma p̄ filiis hoīū. ɔditionē
mortis humane. cū uniūsa carnis
fragilitate suscipiens. null⁹ umq̄
ē sordis maculat⁹ attactu .. x.

Temptat⁹ ē ꝗ̄ scdm similitudi
nem nrām. castrimargie p̄mum
uitio. ut ⁊ ei callid⁹ ille spens. ꝯ or
dine q̄ adā ante seduxerat esuriē
te esce desidio conaret᷑ illudere.
Si filiꝰ dī es. dic ut lapides isti panes
fiāt. Sꝫ nullū recipiens ex hac tēp
tatiōe peccm̄. cum ei facultas īdubi
tata subpeteret. respuit cibū quem
deceptionū artifex ingerebat. dicens.
Non ī solo pane uiuit hō. sꝫ ī omī
ūbo q̄d pcedit ď ore dī. Tēptat᷑ ē
etiā cenodoxie scdm similitudinē
nrām. cū ei dictū ē. Si filiꝰ dī es.
mitte te deorsum. Sꝫ subdola diabli
suggestione nō capt⁹ ē. ⁊ uanissi
mū seductorē dē scripturar᷑ obiectiōe
ɔfutans. nō tēptabis inquit dnm̄ dm̄
tuū. Tēptat⁹ ē dē tumore supbie. scdū
similitudinē nrām. cū ei a diablo
p̄mitterent᷑ regna mūdi. ⁊ gla eoꝝ.
sꝫ irrisa atq; obiurgata ē nequitia
tēptatoris. Respondit enī ei. Vade
sathanas. scptū ē enī. Dnm̄ deum
tuū adorabis. ⁊ illi soli seruies; his
aūt testimoniis edocem̄. ut fraudulē
tis suggestionib; inimici. nos q; simi
liter memoria scripturar᷑ debamus
obsistere. Rursū tēptat⁹ ē supbia.
scdm similitudinē nrām. ut idem
insidiar᷑ artifex. regnū q̄d ab ipso
oblatū ante respuerat. p̄ hoīes ei
moliret᷑ ingerere. ⁊ absq; pcco in
sidias tēptantis irrisit. Cū enī cog
nouisset ihs. q̄d uentūri ēent ut ra
perent ⁊ facerent eū rege. fugit iteꝝ
ipse sol⁹ in montē. Tēptat⁹ ē scdm
similitudinē nrām. cū ūberatus
flagellis. cū palmis ces⁹. cū sputoꝝ
ortiōe resps⁹ ē. cū ad extremū pati
lit crucis exq̄sita supplicia. Sꝫ nullis
uq̄ nō dicā ɔtumeliis. uer᷑ ne supli
ciis q̄dē ad tumorē t iussime īdig
natiōis ipuls⁹ ē. q̄a ī patib;lo ɔstitut⁹.
misericordit᷑ pclamauit. Pat ignosce
eis. nō enī sciunt q̄d faciunt. xi.

Quē admodū enī ⁊ illud accipit᷑.
q̄d cū apls ī similitudinē carnis pe
cati uenisse ɔmemorat. si etiā nlla
pcci labe pollutā habe possim⁹ carnē.
Nā ⁊ hoc ď illo q̄ solus ē absq; pcco etiā
q̄m singlar memorat᷑. Misit deus
filiū suū. ī similitudinē carnis pe
cati. Quā uerā atq; integrā suscipiens

(c) 2006 Ministerio de Cultura

subiam carnis humane. non ipsum
peccatum in ea. s; similitudinem peccati
suscepisse credendus e. Similitudo enim
non ad carnis ueritatem secundum prauum
quorundam hereticorum sensum. s; ad peccati e ima
ginem referenda. Erat enim in ipso uera
quidem caro. s; absque peccato. similis scilicet
peccatori. Illud siquidem ad humane sube
pertinet ueritatem. hoc uero ad uitia refertur
et mores. habebat similitudinem car
nis peccati. cum fuit homo ignarus. ac pro
cibo sollicitus percontaretur. quot panes habetis.
S; sic peccatum nequaquam caro illi. ita nec
ante ignorantie subiacebat. Denique
statim euangelista subiungit. hoc autem dice
bat ihs temptans eos. Ipse enim sciebat.
quid esset facturus. habebat carnem similem
peccatori. cum fuit sitiens a samaritana
muliere posceret potum. Sed non erat
peccati sorde polluta. quia econtrario mu
lier prouocata e petere aquam uiuam. que
illam numquam sitire permitteret. s; fieret in ea
fons aque salientis in uitam eternam. hab
bat carnis isti ueritatem. cum dormiret
in naui. Sed ne pariter nauigantes
peccati similitudine fallerentur. surgens
increpauit uentis et mari. et facta est
tranquillitas magna. Communi cum omnibus
sorte peccato subditus uidebatur. cum diceretur
de ipso. hic homo si esset propheta. sciret utique
que et qualis mulier tangit pedes eius. Sed peccati
non habuit ueritatem. quia blasphemam

cogitationem arguens phariseorum. statim
mulieri peccata dimisit. Peccatorem cum
ceteris carnem gerere putabatur. cum fuit
homo in mortis discrimine constitutus. et
imminentium depressorum terrore perculsus.
orauit. Pater si possibile e. transeat
a me calix iste. Et tristis e anima mea
usque ad mortem. Sed peccati contagium
nesciebat illa tristitia. quia uite auc
tor mortem formidare non poterat. Ait
enim. Nemo tollet animam meam a me. sed
ego pono eam a me ipso. Potestatem habeo
ponendi eam. et potestatem habeo iterum
sumendi eam. XII.

IN hoc e ille homo qui natus e de uir
gine. magna cunctis qui ex utriusque
sexus commixtione producuntur. distantia
segregatus. Quod cum omnes non similitudi
nem s; ueritatem peccati in carne gestemus. ille
non ueritatem s; similitudinem peccati. in
uera carnis susceptione suscepit. De
nique licet scriptum de eo in ysaia propheta
pharisei apertissime meminissent. quia
peccatum non fecit. nec dolus inuentus e in
ore eius. tamen ita similitudine carnis
peccati fallebantur. ut dicerent. Ecce homo
uorax et potator uini. publicanorum
et peccatorum amicus. Et ad illum qui illumi
natus fuerat cecum. Da gloriam deo. Nos
enim scimus. quia hic homo peccator e. Et ad pi
latum. Nisi esset hic homo peccator. non eum
tradidissemus tibi. huius generis rei que illi tantum

(c) 2006 Ministerio de Cultura

singlaris ac ppe e eqlitate sibi blas
phemie. supbie. crimine. uindicauit.
Q sqs ee se sine pcco ausus fuerit pfite
ri. osequens enim e ut similitudinem
carnis pcci. 7 nō ueritate pcci habe

Ceteros uero iustos xiii. Si se dicat.
ac iustos scos uiros. nō ee inmunes
a culpa. manifeste scriptura pnuntiat
dicens. Septies enim cadit iustus. 7 res
surgit. Quid enim aliud e cadere. quam
peccare. Et tamen cum dicat septies
cadere. pnuntiatur nichominus iustus. Nec
iustitie eius piudicat lapsus fragilita
tas humane. qa multum interest. inter
scelus 7 pcoris hois lapsum. Aliud enim
e admitte mortale pccm. 7 aliud est
cogitatione que pcco nō caret. pre
uenire. Ut ignorantie aut obliuio
nis errore aut facilitate otiosi sermonis
offendere. aut ad punctum in fidei theo
ria aliquid hesitare. aut subtili quadam
cenodoxie titillatione pulsari. aut
necessitate nature aliquantisper a summa
pfectione recedere. hec enim sunt septem lap
suum genera. in qbus uir scs licet non
nunquam cadat. tamen iustus ee nō desi
nit. Que quamuis leuia uideantur ac par
ua. tamen faciunt eum sine pcco nō ee.
Habet enim pro qbus cotidianam gerere peni
tudinem. 7 ueniam ueraciter debeat po
stulare. 7 pro suis indesinenter orare pec
catis dicens. Dimitte nobis debita nostra.

Et ut audentissimus pbem exeplis .
cerasse nō nullos scorum. 7 tamen a sua
nō discessisse iustitia. certe ille ba
tissimus 7 aptorum eximius petrus. quid aliud
credendus e fuisse quam scs. pserum id
tempus quo ei a dno dicebatur. Beatus es simo
bariona qa caro 7 sanguis n. r. t. s.
p. m. q. e. i. c. Et tibi dabo claues regni
celorum. Et quodcumque l. s. t. e. l. 7. i. c.
Et quodcumque solueris sup terram. erit solutum
7 in celis. Quid hac dnica laude pclarius.
quid hac potestate ac beatitudine pre ee
sublimius. Et tamen post paululum. cum
ignorans misterium passionis tante
utilitatis humani generis. inscius
obuiaret dicens. Absit a te dne nō
erit tibi hoc. illico meretur audire. Vade
post me sathanas. scandalum mihi es. qa
nō sapis ea que dei sunt. sed ea que
hominum. Nunquid nam cum his eum uerbis
ipsa ueritas increparet. aut nequaquam ex
cidisse. aut in scitate atque iustitia. nō
pmansisse credendus e. Quid illo etiam
tempore. nunquid ruinam manifeste negari
dubie pculisse. quod imminente psecutorum
metu. ter dnm negare compulsus e. sed
confestim penitudine subsequente. ama
rissimis lacrimis maculam tanti criminis
abluendo. scitatis atque iustitie uirtutem
nō amisit. De ipso qq ac de similibus scis
illud e qd p dd canitur. debemus accipe.
A dno gressus hois dirigentur. 7 uiam eius

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uolet nimis. Cum ceciderit iustus
nō collidebitur. qa dns supponit
manū suam. Cui enī gressꝰ a dno
diriguntur. qd aliud ꝑ ee qm iust.
Et tam̄ de hoc ipso dicit. cū ceciderit
nō collidet. Qd est cū ceciderit. in
si cū lapsum pcci alicui icurre
rit. Nō collidet. idest neq
quādiu obpmet incursione pcci.
Sed licet ad psens uideat elisꝰ. tam
diuino qd implorat erectus auxilio.
celi ressurrectione stabilitatē iusti
cie nō amittit. Vel etiā si ad psens
p fragilitatē carnis amiserit. ma
nu dnice suppositionis sepauit. Nec
enī ee scs desinit p ruinā. Qui cum
se fiducia opm suor iustificari nō
posse cognoscat. 7 a ctātis pccōr ne
xibꝰ credat sola dni grā liberandū.
Cū aplo pclamare nō desinit. Infelix
ego hō. qs me libabit de corpre mortis
huiꝰ. Grā di p ihm xpm dnm nrm.
Nam cū apls paulꝰ. xiiii.
incomutabilem abissum puritatis.
resistentibꝰ cogitacionū estibꝰ. pene
trari ab hōie nō posse cognosceris. 7
diu tur p pfūda iactatꝰ ante dixis
set. Nō enī qd uolo facio bonū. sed
qd odi malū hoc ago. Et rursum.
Si aūt qd nolo hoc facio. iā nō ego
opor illud sed qd habitat i me pe
catū. Et cōdelector legi dei. scdm

interiorem hoīem. Video aūt aliam
legem repugnantē legi mentis
mee. 7 captiuū me ducentē i lgē
pcci. que ē in mēbris mis. Omia
t sua t naturē ipsi fragilitate ps
pecta. tā inmēsa altitudinis uastita
te conteritꝰ. ad tutissimū portū di
uini confugit auxilii. 7 qi de naufra
gii sui hoībꝰ mortalitatis obpssus.
natali infirmitate desꝑans. ab eo
cui nich ipossibile ē. naufragior
remedia deposcit. cū qdā misera
bili uociferās eiulatu. Infelix ego
hō. qs me libabit de corpre mortis
huiꝰ. Statimq; absolutionē quā dēspa
uit de ibecillitate natē. de di benig
nitate psupsit confidentē ad iungens.
Grā di p ihm xpm dnm nrm. Germanꝰ
Quidam hunc aplicū dictū. xv.
nā intellige debe definiunt. ut hoc
eū nō ex sua s; ex peccantiū psona
dixisse confirment. eor scilic; q uolu
tes semetipsos a corpalibꝰ illecebris
ac uoluptatibꝰ abstinere. obstricti
uiciis pstinis. 7 oblectatione passio
nū carnaliū captiuati. semetip
sos cohibe nō possunt. Dū in olita con
suetudine uitior. tur inmita quadā
tirānidis dnatione depssi. ad libr
tatē pudicitie respirare nō possūt.
Qui m g bato aplo quē ad sumū per
fectionis toti culmen. certū est pue

imar. natalis ppa

(c) 2006 Ministerio de Cultura

misse. illud poterit conuenire quod dicit.
Non enim uolo quod facio bonum. sed quod odi
malum hoc ago. Illud etiam quod subiungit.
Si autem quod nolo hoc ago. iam non ego operor illud.
sed quod habitat in me peccatum. Necnon et
Condelector legi dei secundum interiorem hominem.
Video autem aliam legem in membris meis re-
pugnantem legi mentis mee. et captiuum
me ducentem in legem peccati que est in membris
meis. Inquit quia hec persone apostolice possunt
coabtari. Econtrario quod illud est quod ille
non potuerit adimplere. Quod nolens
et odiens tamen cogente natura uitiis ad-
miserit. Ad quam uero peccati legem elec-
tionis uas in quo christus dominus loquebatur.
potuit captiuus abduci. Qui cum omnem
obedientiam et omnem extollentem se altitu-
dinem captiuasset. de semetipso cum
fiducia proclamabat. Bonum agonem
certaui. cursum consummaui. fidem seruaui.
De cetero reposita est mihi corona iustitie.
quam reddet mihi dominus in illa die iustus.
I[AM ... ANTEO...] xvi. Teonas. Iudex.
me tutissimum silentii portum. rursus
ad inmensum profundissime questionis pe-
lagum redire conamini. Sed oportu-
nitatem fide stationis amplexi. hic
interim cursu tam longe collationis
emisso. taciturnitatis anchoram iaciemus.
Ut crastina die si tamen nulla tempestas
pestatis obstiterit. flatu spiritus sancti ex-
alato. disputationis uela pandamus.

I. Disputatio abbatis theone de eo quod apostolus dicit non enim quod uolo facio bonum.
II. Multa bona apostolum consummasse.
III. Quid sit uere bonum et quod apostolus semetipsum perficere non posse testatur.
IIII. Bonitatem humanam atque iustitiam non esse bona si diuine bonitati ac iustitie conferantur.
V. Neminem summo illi bono intentum iugiter posse.
VI. Quod lippis similes sint hii qui se credunt sine peccato.
VII. Quod hii qui putant esse hominem sine peccato duplici agantur sentie.
VIII. Quod paucorum sit intellegere peccata.
VIIII. Qua cautione memoriam dei monachus debeat custodire.
X. Quod hii qui ad perfectionem tendunt in ueritate humiliter et dei gratia sentiant indigere.
XI. Expositio illius sententie condelector enim legi dei secundum interiorem hominem.
XII. Item aliud. Scimus quia lex spiritalis est et cetera.
XIII. Item aliud. Scio autem quod non habitat in me hoc est in carne mea bonum.
XIIII. Obiectio quod neque infidelium personis neque sanctorum conueniat neque. Non enim quod uolo facio bonum.
XV. Responsio ad obiectionem propositam.
XVI. Quod sit corpus peccati. Iesse confessi sunt.
XVII. Quod sancti omnes ueraciter inmundos se et peccatores tam ullos et sanctos sine peccato non esse.
XVIII. Quod in ipsa quoque orationis hora peccatum declinari uix possit.
XVIIII. Quibus fit peccati euitatio et uitium discedat possit.
XX. Quod licet agnoscamus nos sine peccato non perfectio.
esse non debeamus tamen nos metipsos a dominica communione suspendere.

Collatio III. abbatis theone.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Reversa ē luce cum ad pscrutandam altissimum aplice questionis summa nb senex cpelleret instantia ita effatus ē. Testimonia qb pbare conamini aptm paulu nō ex sua s; ex peccōr dixisse psona. Nō enī qd uolo facio bonū. s; qd odi malū hoc ago. Et illud. Si aūt qd nolo h facio. iā nō ego opor illud. s; qd habitat i me pccm. Et qd sequitur. Condelector enī legi dī scdm interiorem hoīe. Video aūt aliā legem i mēbris mīs repugnantē legi mētis mee. & captiuū me ducētē i lege pcci que ē i mēbris mīs. Econtrario euident ostendūt. peccōr psone hec nō posse omīnus cuenire. Sed ad solos que dicta sunt ptinere pfectos. & eoz tātū q aptoz mērita subsequunt. cgruere scitat. Ceterū q pacto h peccōr psone potuit cuenire. qd dicit. Nō enī qd uolo facio bonū. s; qd odi malū hoc ago. S; ne illud qdē. Si autē qd nolo facio. iā nō ego opor illud s; qd habitat in me pccm. Quis enī delinquētiū nolens se adulteriis fornicationibq; cmmiscet. Quis inuit pximo tēdat isidias. Quis ineuitabili necessitate cogat. ut falso testimonio hoīem obpmat. furtoue decipiat. aut alteri spolia ccupiscat. t sanguinē fūdat. Quin immo ut scptū ē. Humanū genus diligent intentū ē ad nequitiā. ab adulescentia sua. In tantū enī omīs uitioz amore flagrantes desidant implere que cupiunt. ut etiā puigili cura oportunitatem committendi sceleris aucupantes. & timeant ne libidinū satietate tardi potiant. ac de ignominia sua & criminū glantes. se etiā sententia obiurgantis apti. laude s quādā de cfusione cquirant. Quos etiā ihremias ppha nō solum nō nolentes. si cū tege cordis & corporis flagicioz crimina ppetrare. uerumetiā i tantum eos adserit laboriosis conatib; ut ad effectū eoz puenirāt desudare. ut ab talibus scdm appetitū si obsistentib' arduis difficultatib' reuocent. dicens Ut inique agerent. laborauerunt. Illud quoq; qs dixerit peccōrib' cuenire. Itaq; ego ipse mēte seruio legi dī. carne aūt legi pcti. Qs nec mēte si carne seruire dō manifestū ē. Aut quia ad mēt hii q peccant carne. mēte seruiunt deo. Cū uitioz fomitē caro ex corde ccipiat. & ipse auctor utriusq; nature fontē atq; originē peccōr ex eo pmittet emanare. De corde inquens pcedūt cogitationes male. Adulteria. fornicationes. furta & cetera. Quā obrē euident hostendit. nullo mō h de peccōr intelligi posse psonis. qui nō solū nō odiūt s; etiā diligūt mala. Qui in tantū dō si mēte si carne deseruiūt. ut ante deliquūt mēte q corpe. Et priusq carnis expleant

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uoluptate. preueniant mentis cogi
tationumq; pecco. II.

Q d p est q ut uirtute sensus ex in
timo dicentis mentiam affectu. Et
qd bnt apls dixit bonu. qd ut copatio
ne ei pnuntiauit malu. no nuda sig
nificatione uboz. s; eode q illo disentia
in intuitu. Intellectu qs ei. sectm dig
nitate pnuntiantis. ac intui pferuntur.
Nuc eni sententias do ispirante platas.
sectm pposit ac uoluntate ei cphede
potim. cu eoz aqb pmulgate sut sta
tu ac intui ppeditus. no ubo s; expi
mto parit induerimus affectu. Pcuius
qualitate sine dubio t gcepitur uniusi
sensus. t sententie pferuntur. Qm obre
qd sit pncipalit bonu. qd apls no
potuit pficere cu uellet. diligentia inda
gem. Alia eni nouim bona. que ba
tu aplm omsq; illi intia uiros. thabuis
se p natam. et adqsisse p gram negare
no possum. e eni bona castitas. Lau
dabilis gtinentia. Miranda prude
tia. Larga humanitas. Circuispec
ta sobrietas. Modesta tepantia. Pia
misericordia. Sca iusticia. Que oma in
apto paulo eidemq; cosortib. ita plena
atq; pfecta fuisse no dubiu e. ut u
tutu potius q uboz magisterio abeis
religio doceret. Qa qd iugi exestuare
omniu cura ac puigili sollicitudine
sep exustiut. Quanti hi mirecede bonu.

quanta pfectio e. p scandalizantib uri.
cu infirmantib infirmari. Cu g tantis
apls habundauit bonis. qd illud sit bonu.
cuius pfectione sicis caruerit. no poterim
agnoscere. nisi in illum qd ipse lqut est
pfecerim affectum. Omis itaq; qs dixi
m eu habuisse uirtutes. quius ut ge
me splendidissime atq; pciose sint.
tam si pclare illi atq; pcipue marga
rite. qs ille euglicus negotiator. uniu
sis que possidet uenditis. copare desidat
oferant. Ita eaz intui uilescit atq;
octepnitur. ut eis sine cuctatione distrac
tis. uni tantu boni possessio locupletet.
boz innumabiliu uenditore. III.

Quid g e unu qd illis tantis. tamq; innu
meris bonis. tam icopabiliter pponat. ut
spretis abiectisq; omib solu debat possidi.
Nimir pars illa obtima. cui magnificen
tia atq; pceiutate. cu relicto susceptio
nis atq; humanitatis offitio. maria
pelegisset. ita pdicat adno. Martha
martha sollicita es erga multa. et tur
baris. Paucis u op e. aut e uno. Ma
ria obtima parte elegit. que no aufe
ret ab ea. Vna g t sola e theoria. i. co
teplatio di. cui mto omniu iustificatio
nu intia. uniusa uirtutu studia post
ponuntur. Et illa qdē oma que i apto pau
lo fuisse pdixim. no solu bona t uti
lia. uerum e magna atq; pclara sunt.
S; sic ubi gra stagnu metallum quod

(c) 2006 Ministerio de Cultura

alie' ualitatis et gre putabatur. sic ar
gentu(m) co(n)templatione uilissimu(m). Et rursu(m)
auri co(m)paratione nitoru(m) euanescit argentu(m).
Aurum q(uo)q(ue) ip(su)m gemmar(um) co(n)templatione co(n)
tempnit(ur). et ipsar(um) nichominus q(uam)uis insig
nium multitudo gemmar(um). unius margarite
candore. t(amen) claritate superat(ur). ita illa o(mn)ia
mira (sic)itatis. q(ue) si n(on) solu(m) ad p(re)sens
bona et utilia sunt. ueru(m) (et) dominum
eternitatis adq(ui)rant. tamen si diuine
co(n)templationis nitoris (con)ferant(ur). nulla atq(ue)
ut ita dixerim uedibilia censebunt(ur).
Et ut hanc eandem opationem. etiam
scripture confirmet auctoritas. nonne
(et) uniu(er)sis que adeo creata sunt. ge
neralit(er) scriptura p(ro)nuntiat dicens.
Et ecce o(mn)ia que fecit d(eu)s bona ualde.
Et iter(um). Vniu(er)sa que fecit d(eu)s. bona in
tempore suo. Hec (er)go que in p(re)senti n(on) solu(m)
bona simplicit(er). uer(um) (et) cu(m) additam(en)to
ualde bona p(ro)nuntiant(ur). Sunt eni(m) terna
i(n) hoc mundo co(m)morantib(us) ut. aut ad
usu(m) uite. aut ad corporis medicina(m).
aut ad aliquam causam ignote nob(is)
utilitatis ad co(m)moda. Vt certe i(n) eo etia(m)
ualde bona. q(uo)d. faciunt nos inuisibilia
d(e)i. a creatura mundi. p(er) ea que facta sunt
intellecta conspicere. Sempiterna(m) q(uo)q(ue)
uirtute(m) ei(us) ac diuinitate(m). ex tanta atq(ue)
ordinata molitione fabrice mundialis.
et o(mn)iu(m) que i(n) ea sunt subsistentia con
templari. Hec tamen o(mn)ia n(on) boni nomi

tenebunt. si futuro illi s(e)c(u)lo (com)parent(ur).
Vbi nulla bonor(um) mutatio. nulla est
uere beatitudinis formidanda corruptio.
Cuius mundi ita beatitudo describit(ur). Erit
lux lune. sic(ut) solis. et lux solis septe(m)plicit(er)
sic(ut) lux septe(m) dier(um). Magna (er)go hec et pre
clara natura atq(ue) mirifica. si futuris
ex fide repromissionib(us) (con)ferant(ur). contrario
nitatis apparebit. dicente d(omi)no. Omnia
sic(ut) uestimentu(m) ueterascent. et sic(ut) op
tutu(m) mutabis ea et mutabunt(ur). Tu
aut(em) i(dem) i(psus) e(s). et a(nni) n(on) d(eficient). Bonu(m) q(ui)a nich(il) e(st) p(er) se
met ipsum stabile. nich(il) inmutabil(e).
nich(il) bonu(m) nisi deitas sola. Omnes
u(er)o creature ut beatitudine(m) eternitatis
(et) inmutabilitatis obtineat. no(n) hoc
p(er) sua(m) natura(m). sed p(er) creatoris partici
patione(m). et gr(ati)am (con)sequunt(ur). tenere
mitu(m) bonitatis creatori suo collata u(er)o
no(n) possunt. Sed si etia(m) manifestiorib(us)
adhuc testimoniis. huius sententie ra
tione(m) uoluerim(us) adstruere. nonne cu(m)
multa p(ro)nuntiari bona i(n) eu(an)g(e)lio legeri
m(us). et arbore(m) bona(m) et thesauru(m) bonu(m).
et bonu(m) ho(m)i(n)em et bonu(m) seruu(m). quia
no(n) p(otes)t inq(ui)t arbor bona malos fruct(us)
face(re). et bon(us) homo (de) bono thesauro
cordis sui p(ro)fert bona. Et euge serue
bone et fidelis. et utiq(ue) hos o(mn)is sec(un)d(u)m
se bonos e(ss)e no(n) dubiu(m) e(st). Si respiciam(us)
ad bonitate(m) d(e)i. null(us) eor(um) p(ro)nuntiabit(ur)
bon(us). dicente d(omi)no. Nemo bon(us) n(isi) sol(us) d(eu)s.

luc
sic
tri

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Cum in manicheos. & ipsi apostoli electionis
intuitu bonitate generis humani. in t
iis excesserant modis. mali esse dicuntur.
domino ad eos ita loquente. Si ergo uos cum
sitis mali. nostis bona dare filiis uestris.
quanto magis pater uester qui in celis est dabit bona
Denique sicut enim. superna bonitate
bonitas nostra. superne bonitatis intuitu
in malitiam uertitur. ita & iustitia nostra.
diuine collata iustitie. panno men-
struate similis deputatur. dicente ysaia
propheta. Sic pannus menstruate uniuerse
iustitie nostre. Et ut aliquid adhuc am-
denti inferamus. legisque ipsius precepta
uitalia. que dicuntur ordinata per an-
gelos in manu mediatoris. & de qua
idem apostolus. Itaque inquit lex sancta et mandatum
sanctum et iustum et bonum. Si perfectioni
euangelice conferantur. minime bona.
diuino pronuntiantur oraculo. Ait enim.
Et dedi eis precepta non bona. et iustitias
in quibus non uiuunt in eis. Apostolusque ita non
in uolumine testamenti. gloriam legis
adfirmat obruendi. ut eam euangelici com-
paratione fulgoris. non glorificatam esse pronun-
tiat dicens. Nam nec glorificatum est id quod
glorificatum est propter excellentem gloriam. Quam
comparationem & in parte sua. id est in
peccatorum nimias compensandis scriptura
conseruat. ut eos qui minus pecca-
uerint. impiorum collatione iustifi-
cet dicens. Iustificata est sodoma ex te.

& tuis. Quod enim peccauit in te soror tua
sodoma. et iustificauit animam suam
aduersatrix israel. comparatione preuaricat-
ricis iude. Itaque et uniuersarum uirtutum uirtu-
tumque superius comprehendi. cum per se bona
atque preciosa sint. tamen theoretice cla-
ritatis operatione fuscantur. Multum et
enim sanctos. quos bonorum operum tenemus tantum
studiis occupatos. a contemplatione summi
illius boni retrahunt ac retardant.

Nam quis eripiens inopem .v.
de manu fortiorum eius. et egenum et pau-
perem a diripientibus eum. Quis conterens mo-
las iniquorum. et de medio dentium eorum ra-
pinas extorquens. in ipso intercessio-
nis ope diuine glorie maiestatis. quem eta-
nitate suscipiet. Quis alimoniam pauperibus
subministrans. aut aduenientium turbas
beniuola humanitate suscipiens. aut eo-
rum quos pro eo quod per necessitatibus suis sollici-
ta mente distendatur. inuestigare superne ba-
titudinis spectaculum. Et cum presentis uite
angoribus curisque geuatur. futuri sancti statum
eleuato a terrenis contagiis corde prospi-
ciat. Vnde et beatus dauid solum hoc bonum
hominis esse definiens. deo inherere de-
fidat dicens. Mihi autem adherere deo bonum
est. ponere in deo spem meam. Quod & ecclesiastes.
anemine iustorum sine querela perfici
posse pronuntiat. Non est inquit homo iustus.
qui faciat bonum et non peccauit. Quis enim
umquam quamuis precipuus omnium iustorum. atque

© 2010 Ministerio de Cultura

sanctorum. huius corporis vinclis obligatus. sum-
mum hoc bonum ita possidere potuisse cre-
dendus est. ut numquam a divina contemplatione
discedens. ne parvo quidem tempore ab eo quod solum
bonum est. internis cogitationibus putaretur abstrac-
tus. qui numquam ullam sibi induviam aliarum-
ve carnalium rerum gesserit curam. numquam de
fratrum susceptione. de loci commutatione.
de cellule constructione sollicitus. aut operae
aliquid humanae concupierit adiumenta. aut
in operis sterilitate vexatus. illam sententiam
dominice increpationis incurrerit. ne solliciti
sitis animae vestrae quid manducetis. neque cor-
pori vestro quid induamini. Denique ipsum
illum apostolum paulum qui omnium sanctorum laborem
passionum numerositate transcendat. ne-
quaquam hic implere potuisse. confidenter asseri-
mus. ipso in actibus apostolorum descriptis attestante.
Ipsi scitis quoniam ad ea quae mihi opus erant. et
his qui mecum sunt. manus iste ministraverunt.
Ut cum thessalonicensibus scribens. in labore et
fatigatione nocte et die operatum se fuisse
testatur. quibus licet magne inde meritorum sti-
pendia pararentur. tamen mens eius quamvis sancta
atque sublimis. non poterat non ab illa ce-
lesti theoretica intentione tempore operis
aliquando divelli. Denique cum se tantis
ac talibus ditari fructibus cerneret. et econ-
trario theorie bonum corde pensaret. ac tam-
quam in una lance carorum laborum profectus. in altera
delectationem divine contemplationis appen-
deret. dum examine pectoris sui quodam

castigato. dum illum hinc laborum stipendia
immensa delectant. illinc desiderium u-
nitatis et inseparabilis christi societas. etiam
ad resolutionem carnis invitat. anxius
tandem proclamat et dicit. Quid eligam ig-
noro. Coartor autem e duobus. Desiderium
habens dissolvi. et cum christo esse. Multo enim
melius. permanere in carne. magis necessa-
rium propter vos. Cum igitur intimus bonum huius
excellentiam cunctis etiam praedicationis sue
fructibus praetulisset. tamen caritatis sine
qua nemo deum perfruetur contemplatione sub-
mittit. ac propter illos quibus adhuc lac tam-
quam nutricula ubilibus euangelicis infundebat. di-
lationem a christo sibi quidem noxiam. sed
certis necessariam. non recusat. Qui enim
adilectione huius potissimum rei. illa
nimia pietatis virtute compellitur. qua
pro salute fratrum suorum si esset possibile. etiam
ultimum anathematis malum optasset
incurrere. Optabam enim inquit ipse ego
anathema esse a christo pro fratribus meis. qui
sunt cognati mei secundum carnem. qui sunt
israhelite. Hoc est vellem ego non solum
temporalibus verum etiam perpetuis addici penis.
dummodo omnes si fieri posset. homines
christi consortio fruerentur. Certus erat enim summum
utiliorem christo et mihi. omnium salutem esse quam
meam. bonum quod summum. id est dei conspectu
frui ac christo inquit inherere. ut perfecte
apostolus posset adipisci. dissolvi optat a
corpore. quod caducum et interius fragilitatis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

sue necessitatibus impeditum non potest ab contuitu non divelli. Impossibile est enim etiam mentem que tam crebris distenditur curis, tam variis tam molestis angoribus prepeditur, divino semper inherere conspectui. Quod enim tam perenne sanctorum studium, quod tam arduum possit esse propositum, cui non aliquando ille versutus insidiator illudat? Quis ita solitudinis secreta sectatus est et universorum mortalium consortia declinavit, ut numquam cogitationibus supervacuis labatur, et intuitu rerum vel occupatione actuum terrenorum ab illa que vere bona et sola est dei contemplatione decidat? Quis tantum spiritus numquam potuit retinere fervorem, ut non interdum lubricis cogitationibus ab ipsa quoque orationis intentione translatus repente de celestibus ad terrena corruerit? Quis nostrum ut cetera pervagationum tempora pretermittam, non illo ex momento quo deo supplicans ad sublimia erigit mentem, quodam stupore collapsus etiam per id vel invitus offendat, per quod sperabat veniam delictorum? Quis inquam tam expers ac vigilans est, ut dum psalmum deo canit numquam a sensu eius animus abducatur? Quis tam familiaris deo tamque coniunctus, qui apostolicum illud imperium quo sine intermissione orare nos precepit, vel uno die se gaudeat exsecutum? Que licet omnia nonnullis qui sunt crassioribus vitiis involuti levia atque a peccato pene aliena videantur, scientibus tamen perfectionis bonum etiam minimarum rerum multitudo gravissima est. VI.

Velut si in aliquam magnam domum multis instrumentis vasculis sarcinis impeditam unus integra visus acie perspicaciter, alter cui oculorum lumen obduxit lippitudo pariter ponamus ingressos. Nonne cum ille cui ad videnda omnia clara lux heret obvenerit, nichil illic aliud esse estimet nisi armaria, lectos, scamna, presepia, et quicquid non tam oculis spectantis quam manibus palpantis occurrit? Ergo hic e contra clarissimo luminum sidere etiam occulta rimatus est. At ita illic minutissima et que vix possint etiam numero comprehendi inesse pronuntiet. Que si aliquando in unum cumulum congregentur, paucorum que ille palpaverat magnitudinem numerositate compensent, aut etiam fortasse transcendant. Ita quoque etiam sancti atque ut ita dicam videntes, quibus summum perfectionis est studium, etiam illa que velut tenebrosus animi nostri non intuetur aspectus, in semetipsis sagaciter deprehendunt, acerrimeque condempnant. Usque adeo ut quidam sicut nostre videtur incurie, ne tenui quidem peccati nevo puritatem candoris conscientie nostre refuscaverint, multas in se maculas videant adspergi. Si non dicam vane cogitationis improbitas in arta mentis inrepserit, sed vel psalmi qui dicendus est recordatio orationis tempore intentionem supplicantis avertit. Si enim inquirenti cuiquam quilibet sublimi homini, non dicam pro vita ac salute nostra, sed et pro alterius

(c) 2006 Ministerio de Cultura

[...]d' se doleat amisisse quippe qui [...]ta incongruentibus vel lubricis [...] cogitationibus [...] habent.

velut commodo supplicamus. totam in eum mentis et corporis aciem defigentes. de nutu eius trepida expectatione pendimus. non mediocriter formidantes. ne quod forte inceptum aut incongruum verbum misericordiam audientis avertat. Cum deinde si nobis in forum ac iudicium secularium tribunalibus constitutis. adsistente nobis contra adversario. in media prosecutione atque conflictu. tussis. screatus. risus. oscitatio. somnus obrepserit. quanta in perniciem nostram vigilantissimi inimici. severitatem iudicis commovebit invidia. Quanto magis cum illi occultorum omnium cognitori pro imminenti perpetue mortis periculo supplicamus. presertim cum e diverso callidus seductor pariter et criminator adsistat. intenta ac sollicita oratione iudicantis pietas imploranda est. Nec iniuste non solum levi peccato. sed etiam gravissimo crimine impietatis adstringitur. qui precem deo fundens. subito a conspectu eius. quasi ab oculis non videntis nec audientis. cogitationis inprobe vanitate secutus abscesserit. Illi autem qui oculos cordis sui contegunt. crasso velamine vitiorum ac secundum sententiam salvatoris. videntes non vident. et audientes non audiunt. neque intelligunt. vix in recessibus pectoris sui. etiam illa que magna et capitalia sunt crimina contemplantur. Nullas autem cogitationum subreptiones. sed neque illos in se lubricos occultosque pruritus. qui mentem tenui atque subtili suggestione compungunt. nec captivitates anime sue possunt purgatis obtutibus intueri. Sed in vanis iugiter cogitationibus evagantes. nec dolere se noverunt cum ab illa contemplatione que singularis est. distrahuntur. nec habent quod proponant. quod principaliter teneant. vel quod omnimodis concupiscant. VII.

Hec sane nos in hunc errorem causa precipitat. quia anamartetu id est impeccantie ipsius virtutem penitus ignorantes. existimamus nullam omnino culpam ex istis otiosis ac lubricis cogitationum excursibus nos posse contrahere. Sed hebetudine stupefacti. et tot oculorum cecitate percussi. nichil in nobis nisi capitalia crimina contemplamur. Atque tantum credimus esse vitanda. que legum quoque secularium severitate dampnantur. A quibus si nos inmunes vel paululum senserimus. nichil in nobis inesse peccati penitus arbitramur. Unde ab illo videntium numero segregati. quia minutias in nobis sordium. que intra nos adgeste sunt non videmus. Nequaquam salubri compunctione mordemur. si sensum nostrum interpellavit egritudo tristitie. Nec dolemus vane glorie subtili suggestione pulsati. Nec de emissa tardius vel tepidius oratione deflemus. Nec reputamus ad culpam cum psallentibus vel orantibus nobis aliquid aliud quam ipsa oratio vel psalmus occurrerit.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Hec illud oremus. quod intra que uel loqui uel agere coram hominibus pudet. non erubescimus uel ad horam corde concipere? quod diuino nonnumquam patet conspectui. Nec pollutionem turpium somniorum larga fletuum ablutione purgamus. Nec lugemus quod in ipsa elemosina pietatis. cum uel fratrum necessitatibus subuenimus. uel alimoniam pauperibus ministramus. serenitatem nostre hilaritatis obnubilat auara cunctatio. Nec ferimus nos ullo credimus detrimento. cum delicta memoria dei. ea que sunt temporalia atque corporea cogitamus. ita ut nobis satis congrue salomonis illud aptetur eloquium. Ferierunt me sed non dolui. Et deluserunt me ego autem nesciui.

E contrario. hii quorum VIII.

summam totius uoluptatis et gaudii ac beatitudinis sue in diuinarum ac spiritalium rerum tantum contemplatione constituunt. cum abeat uel inuiti uel paululum mobilitas cogitationibus abstracti. tur quoddam sacrilegii genus perpetratis penitudinis puniunt ultione. ac uilissimam creaturam ad quam sit detortus mentis intuitus. creatori suo se pretulisse lugentes. pene diuersi impietatis sibi crimen adscribunt. Et licet ad conspiciendam diuine glorie claritatem. oculos cordis sui summa alacritate conuertant. tamen et breuissimas carnalium cogitationum tenebras non ferentes. quicquid ab illo uero lumine aspectum retrahit. exsecrantur. Denique cum hunc beatus apostolus iohannes effectum. cunctis uellet infundere: filioli inquit. Nolite diligere mundum. neque ea que in mundo sunt. Si quis diligit hunc mundum: non est karitas dei in illo. Quia omnia que in mundo sunt. concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum est. et superbia uite. que non est ex patre. sed ex mundo est. Et mundus peribit. et concupiscentia eius. Qui autem facit uoluntatem dei: manet in eternum; Fastidiunt igitur sancti uniuersa. in quibus mundus iste uersatur. sed impossibile est ut non ad ea uel breui cogitationum rapiantur excessu. Nullus quippe etiam nunc hominum excepto domino et saluatore nostro. naturalem peruagationem mentis. ita defixam semper in dei contemplatione continuit. ut numquam ab ea raptus mundane in cuiusquam rei delectatione peccaret. dicente scriptura. Sidera ipsa non sunt munda in conspectu eius. Et iterum. Si in sanctis suis non confidit. et in angelis suis reperit prauitatem. Vel ut emendatior translatio habet. Ecce inter sanctos eius nemo inmutabilis est. et celi non sunt mundi in conspectu eius. VIIII.

Recte igitur sanctos qui memoriam dei stabiliter retinentes. qui per extentas in sublime lineas suspenso feruntur incessu. scenobates quod uulgo funambulos uocant diximus conparandos. Qui summam sue salutis ac uite in angustissimo funiculi illius tramite collocantes. atrocissima se morte protinus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

incursuros esse non ambigunt. si uel exigua per eorum titubatione deuiauerit. aut modum illius salutaris directionis excesserit. Qui dum arte mirifica aerio gressu per inania moliuntur. si illam angustiore uestigio semitam. non cauta atque sollicita moderatione seruauerint. terra que omnibus tuta naturali est basis et solidissimum cunctis ac tutissimum fundamentum. fit illis presens ac manifesta pernicies. Non quia illi natura mutetur. sed quia illi eam precipiti carnis pondere delabuntur. Ita etiam indefessa illa dei bonitas. inmutabilisque substantia. ipsa quidem neminem ledit. Sed nos declinando adsumimus. atque ad ima tendendo. nobis ipsis consciscimus mortem. immo ipsa declinatio. mors efficitur declinanti. Ve eis inquit quoniam recesserunt a me. Vastabuntur quoniam preuaricati sunt in me. Et iterum. Ve eis cum recessero ab eis. Arguet namque te malitia tua. et auersio tua increpabit te. Scito et uide quia malum et amarum est reliquisse te dominum deum tuum. Funiculis namque peccatorum suorum unusquisque constringitur. Ad quos satis competenter a domino increpatio illa dirigitur. Ecce inquit omnes uos accendentes ignem accincti flammis. ambulate in lumine ignis uestri et in flammis quas succendistis. Et iterum. Qui incedit inquit malitiam. peribit ab ea. .x.

Quod etiam semetipsos cotidie sentiant sanctos tirone cogitationis pondere pergrauatos. ab illa mentis sublimitate decidere. et multos inuolui etiam nescientes in lege peccati mortisque transduci. atque ut certa transmittam illis saltim que supra comprehendi. bonis quidem ac iustis sed tamen tironis. a conspectu dei operibus auocari. Habent profecto per quos ad deum iugiter ingemiscant. Habent per quos in ueritate humiliati atque compuncti. non uerbis tantummodo sed affectu semetipsos pronuntient peccatores. Et ueniam uacent pro omnibus que cotidie superati fragilitate carnis incurrunt. a gratia domini iugiter postulantes. ueras penitentie lacrimas indesinenter effundant. Quippe qui uideant hisdem ipsis se per quos continuo dolore uexati sunt. et usque ad ultimum uite sue finem estibus inuolutos. etiam ipsas supplicationes suas offerre se sine cogitationis anxietate non posse. Experti igitur se humanis uiribus desideratum finem. obsistente carnis sarcina non posse contingere. neque illi perpetuo summoque bono secundum cordis sui desiderium posse coniungi. Sed ab eius intuitu captiuos ad mundana transduci. ad gratiam dei que impios iustificat conuolantes. cum apostolo proclamant. Infelix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis huius. Gratia dei per ihesum christum dominum

R. et condelectantur quidem .xi. Lxxvi.

Legi dei secundum interiorem hominem. qui uisibilia uniuersa transcendens. conatur deo soli semper uniri. Sed uident aliam legem in membris

(c) 2006 Ministerio de Cultura

suis. id est in natura humane conditionis insertam. que repugnans legi mentis eorum. captivos trahit sensum violenta lege peccati. compellens scilicet cum relicto illo principali bono. terrenis cogitationibus subnixa. Que quamvis necessaria atque utilis videatur. cum dispensatione religiose cuipiam necessitatis impenditur. comparatione tamen illius boni. quod sanctorum omnium oblectat intuitum. mala utique ab eis ac fugienda decernitur. quia per eam quoquomodo vel ad modicum tempus ab illius perfecte beatitudinis gaudio retrahuntur. Vere enim lex peccati est quam humano generi prevaricatio sui induxit auctoris. per illius noxam in quem illata est equissimi iudicis illa sententia. Maledicta terra in operibus tuis. Spinas et tribulos germinabit tibi. et in sudore vultus tui edes panem tuum. Hec inquam est lex membris omnium inserta mortalium. que repugnat legi mentis nostre. eamque a divino arcet intuitu. Que neque maledicta terra in operibus nostris. post agnitionem boni ac mali cogitationum cepit spinas ac tribulos germinare. Quarum aculeis naturalia virtutum semina suffocantur. ne illum panem nostrum qui de celo descendit. quique confortat cor hominis. edere absque vultus nostri sudore possimus. Omne igitur humanum genus huic generali legi sine ulla exceptione subiacet. Nullus enim est quamvis sanctus. qui supradictum panem non cum sudore vultus sui. et sollicita cordis intentione percipiat. Ceterum communi isto pane. multi ut videmus divites. sine ullo vultus sui sudore vescuntur. xii.

Quam quidem legem beatus apostolus spiritalem asserit dicens. Scimus autem quia lex spiritalis est. Ego autem carnalis sum. venundatus sub peccato. Spiritalis enim est lex hec. que iubet nobis ut in sudore vultus nostri comedamus illum panem verum qui de celo descendit. sed nos carnales fecit venundatio illa peccati. Quod rogo istud cuiusve peccatum est. sine dubio ade. cuius prevaricatione atque ut ita dicam negotiatione dampnosa. fraudulentoque commertio venundati sumus. Omnem enim prolem suam serpentis persuasione seductus. illicitti cibi perceptione distractum. iugo perpetue servitutis addixit. Hic namque mos solet inter vendentem emptoremque servari. ut is qui se alieno cupit dominio mancipari. aliquid precium pro iactura proprie libertatis. et addictione perpetue servitutis a suo consequatur emptore. Quod etiam inter adam atque serpentem. manifestissime videmus impletum. Ille enim a serpente. precium libertatis sue. esum vetite arboris capiens. a naturali libertate discessit. Illique maluit semetipsum perpetua dare servitute. a quo vetiti pomi letale precium fuerat adsequutus. Qua deinceps conditione constrictus. non immerito omnem posteritatis sue progeniem. perpetuo eidem cui effectus est servus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

subdidit famulatui. Qd eni aliud
fuile coniugiu potest petrare. q seruo:
Qd ergo. Nunqd emptor iste uersutus & callid(us)
dno uero atq; legitimo . ius dnationis
eripuit: Non ita e. Non eni sic ille ome
peculiu di uni fraudis dolositate p
uasit. ut potencia dnissim uer(us) dna
tor amittet. q ipsu q; emptore quis
refuga t rebelle. tam iugo deprimit
seruitutis. Sz qr omib(us) ratioabilib(us)
creaturis arbitrii libertate creator in
dulserat. eos q se o fas edacis concupi
scentie transgressione uendidaunt. in
tos ad ingenita libertate reuocare no
debuit. Abhorret siqde ab illo iusti
tie ac pietatis auctore. quicquid bonita
ti equitatiq; contrariu e. Malu eni fuerat
si concesse libertatis beneficiu reuo
casset. Iniustu si liberum hoiem po
tencia sua opprimens atq; captiuans.
libertatis accepte priuilegiu exsequi
no siuisset. Cui salute in futura te
scta reseruabit. ut recto ordine
opteat statuti temporis plenitudo. Opor
tebat eni ei sobolem tamdiu sub ha
bita condicione durare. quo usq; eam
de originalib(us) uinctis liberata . i antiqu
libertatis statu . potens dns gra . precio
sui sanguinis reformaret. Quam
pietatis instinctu . potuit oe te salua
re. sz noluit. qa eu decreti sui inrupe
factione equitas no sinebat. Vis nosse

causa uenditionis tue. audi ipsum
redemptore tuu p isaiam pphetam. ap
tissime pclamante. Quis e iste libr
repudii matris uestre. q emisi ea. aut
quis e creditor uris cui uendidi uos? Ecce
eni i iniqtatib(us) uris uendita estis. &
i scelerib(us) uris dimisi matre uram.
Vis etia euident agnoscere. cur te iugo
seruitutis addictu. redimere potentie
sue uirtute noluerit. Audi qd ad
superiora. qb(us) eisde famulis peccator causa
uoluntarie uenditionis exprobat. adiecit.
Nunqd adbreuiata & paruula facta e
manus mea. ut no possim redimere? aut
no e in me uirtus ad liberandu? Sed
qd hunc potissime misericordie ei semp
obsistit. idem ppha demonstrans. Ecce
inqt no e adbreuiata manus dni ut sal
uare nequeat. neq; adgrauata e auris ei
ut no exaudiat: sz iniqtates uestre di
uiserunt int uos & dm urm. Peccata ura
absconderunt facie eius a uob(is) ne exaudiret.
Quia ergo carnales nos fecit. & spiritualibus ac
tibulis condempnauit. illa dei prima ma
ledictio. nosq; ita inq pater nr co
mertio uenundauit. ut bonu quod
uolumus agere nequeamus. du conuulsi
a memoria summi dei. ea que huma
ne fragilitatis sunt cogitare compellimur.
du puritatis amore flagrantes incer
tuus natalib(us)q; penitus ignorare
uellemus. oe unius ptriq; conpungimur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Scimus quia nō habitat XIII.
in carne nr̄a bonū. idest hui' quā
dixim' theorie. atq; puritatis ꝑpetua
ingisq; tranquillitas. Sed factū ē i nob
istud pessimū ac lugubre diuorcium.
ut cū m̄te lgē dī seruire uelim'. nunq̄
scilic; uolētes aclaritate diuina diuo
ue cōspectu. tam carnalib' tenebris
circūfusi. quadā lege pcc̄i. ab eo q̄d
bonū nouim' cogitam̄ auelli. Scilic;
ad curas cogitationesq; terrenas. ab
illa m̄tis celsitudine decidentes. ad
q̄s nos lex pcc̄i idest illa sententia dī
nō in uito odēpnauit. quā p' p̄ceꝫ
excepit. Et inde ē q̄d beatus ap̄ls cū
apertissime fateat'. ineuitabili se. t om̄s
scōs pcc̄i hui' necessitate ostringi.
tam neminē eoꝝ ab hoc ē dāpnā
dū. audent' denuntiat dicens. Nich
ergo nūc dāpnationis ē. hiis q̄ sunt i x̄
ihu. Lex enī sp̄s uite in x̄ ihu. libera
bit me alege pcc̄i et mortis. idest
cotidiana gr̄a x̄ om̄s scōs suos. ab
hac lege pcc̄i et mortis. i quā inuitī
t noluntes coguntur incurrere. t eum
remissione debitoꝝ suoꝝ adn̄o ꝑ
cant' absolui. Videtis q̄ nō ex p̄soā
peccoꝝ. s; ex illoꝝ q̄ uere scī atq; ꝑfec
ti sunt. hāc beatū ap̄lm ꝑm̄lsisse se
tentiā. Nō enī q̄d uolo facio bonū.
s; q̄d odi malū hoc ago. Et inde

aliā legē i m̄bris m̄is. repugnantē
legi m̄tis meę. et captiuū me ducentē
i lege pcc̄i que ē i m̄bris m̄is. XIIII. Germanus.
Hec eoꝝ q̄ capitalib' c̄minib' iplicant'.
neq; ap̄ls t illoꝝ q̄ ad eī ꝑfice mensurā.
h dicim' ogruere posse p̄sonis. S; de
hiis ip̄e hoc intelligi debe censem'. qui
post dī gr̄am agnitionemq; ueritatis acar
nalib' se uiciis abstine cupientes. anti
q̄ adhuc cōsuetudine tam natali lege.
i m̄bris suis uiolentissime domināte.
ad insita passionū cōcupiscentiam
retrahunt'. Usus enī ac frequentia delin
quendi. tam lex efficit' natalis. Que m̄bri
humane infirmitatis inserta. affect'
anime needū ꝑfectus uirtutū studiis eru
dite. s; adhuc rudis et tenere. ita ut dixe
rim castitatis captiuos rapit ad m̄
tem. ac morti eos antiq̄ lege subiciens.
iugo pcc̄i dn̄antis addicit. Nō sinens
eos bonū q̄d diligunt puritatis adipi
sci. s; potī malū q̄d execrant' exercere.
Non parū n̄ra XV. Leonā. l ospellans.
ꝑfecit opinio. Siq̄dē uos ē ipsi ad
struere iā cepistis. in illoꝝ p̄sona qui
omnino peccores sunt h penit' stare non
posse. Illis aut̄ q̄ se aniciis carnalibus
abstine ostendunt. ip̄e conuenit. Et
qui apeccoꝝ iā numero segregastis.
osequens ē. ut ē fideliū atq; scoꝝ
paulatim cetib' inseratis. Que enim

(c) 2006 Ministerio de Cultura

genera peccatorum istos dictis posse committere. quibus si fuerint post gratiam baptismatis inuoluti. rursum per cotidianam gratiam liberentur. Aut certe quod mortis corpore apostolus dixisse credendus est. Quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia dei per ihesum christum dominum nostrum. Non manifestum est sic nos quoque ipsos inde capitalium criminum membris per que stipendium eterne mortis adquiritur. id est omicidii. fornicationis. adulteriorum. ebrietatis. furtorum. atque rapinarum. sed de illo predicto cui gratia christi cotidiana succurrit corpore memorare. Quisquis enim post baptismum in illud mortis corpus inciderit. sciat se non cotidiana gratia christi. id est facili remissione. qua monitis singulis exorat dominus noster. sed aut diuturna afflictione penitudinis. ac penali dolore purgandum. aut certe plus in futurum eterni ignis supplicium addicendum. Ita eodem apostolo pronuntiante.

Nolite falli. Neque fornicarii. neque idolis seruientes. neque adulteri. neque molles. neque masculorum concubitores. neque auari. neque ebriosi. neque maledici. neque rapaces. regnum dei possidebunt. Aut que est ista lex militans in membris nostris. que repugnat legi mentis nostre. Eiusque nos resistentes atque captiuos in lege peccati ac mortis adduxerit. eique nos fecit carne seruire. mente homini mente legi dei seruire proptat. Hec enim hic puto lege peccati flagitia designari. aut hi de superdictis intelligi posse criminibus. que si quis facit legi dei mente non seruit. A qua necesse est eum animo ante discedere. quam aliquid eorum carne committat. Quid est enim seruire legi peccati. nisi ea que a peccato imperantur implere. Quod ergo peccati genus est quod cum se tanta sanctitas atque perfectio sentiat captiuari. Gratiam christi non ambigat liberandam. dicens. Infelix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis huius. gratia dei per ihesum christum dominum nostrum. Quam in membris nostris legem inesse firmauit. his que abstruens nos a lege dei. et captiuans in lege peccati. infelices nos potius faciat quam nocentes. ut non eternis suppliciis addicamur. sed quod inrupto beatitudinis gaudio suspiramus. et auxiliatorem quo nos ab eo retrahat inquirentes. cum apostolo proclamemus. Infelix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis huius. Abduci namque captiuum in legem peccati. quid est aliud quam in effectu peccati atque opere permanere. Aut quid aliud principale dabitur bonum. quod sancti explere non possunt. nisi id ad cuius comparationem ut superdiximus. uniuersa non bona sunt. Et quid est nouimus multa esse in hoc mundo

bona . percipueq; pudicitiam. Continē
ciā. Sobrietatē. humilitatē. iusticiā.
Misericordiā. temperantiā. pietatē. Sʒ hec
omīa ī summo illo bono parta ee nō pos
sunt. ī pfici nō dicā ab aptis s; & ame
diocrib; possunt. Et aqbꝰ impleta nō fue
runt. aut eťno suplicio puniunt. aut
gradi ut supdictū ē labore penitēcie.
nō cotidiana ř grā libant. Sup est
q ut hāc apti sentēciā. soli sanctoꝝ p
sone recte faciam aptari. qui hanc
quā pdixim imiaculatas cotidie. pcī nō
cōmunē legem. d statu salutis sue certi
nō pcipitant in facinꝰ. sed ut sepe dic
tū ē d cōtēplatione diuina. ad mise
ria cogitationū corpalium deuoluti.
ue illiꝰ beatitudinis bono ptinuq; frau
dant. Si enī sep hāc membroꝝ suoꝝ
legē. cotidianis sentirēt sectibꝰ illiga
ri. nō utiq; d felicitatis amissione. s;
d innocētie causarent. Hec dicet apls
paulꝰ. Infelix ego hō. s. ipurꝰ aut sce
lestꝰ ego hō. Nec de corpore mortis hꝰ
idest de cōditione mortali. s; aflagi
ciis atq; criminibꝰ carius. hꝰ uellet ab
solui. S; qa se p cōditione fragilitatis
huiꝰ humane senserit captiuatū. idest
abductū sollicitudines curasq; carna
les. que lex pcti ī mortis opatur. inge
miscens sup hāc quā inuitꝰ incurrerit
legē pcti. cōfestim recurrit ad xpm

ī psentissima grā eiꝰ redemptione sal
uat. Quid q lex illa pcti. q spinas
ī tribulos cogitationū. cunctisq; morta
liū natalis gignit. etiā aptia pec
toris cura sollicitudinis germinaret.
ista lex grā mox auellit. Lex enim
inqt sps uite ī xpo ihu. libabit me alo
ge peccati ī mortis. xvi.

Hoc ē in cuntabit corpꝰ ē mortis. in
qd pfecti qde q gustauer q suauis ē
dns. cotidie se uoluta sentiunt cū ppha.
Quā malū sibi ī amarū sit dis c̄. ede adno
deo suo. h ē corpꝰ mortis. Qd a celesti cō
intuitu retrahens. ad terrena deducit.
Quod psallentes eos atq; ī oratione pstratos.
t humana effigies. t sermones. uel
negotia. t tactus facit supfluos retē
tare. hic ē corpꝰ mortis qd cunctantes
āglicā sertatē. ī uolentes dno iugiter
inherere. pfectione tamē hꝰ boni quā
mortis corpꝰ obsistit. inuenire nō poss.
S; faciunt malū qd nolunt. idest qudu
cunt mente. etiā ad illa que ad pfectū
uirtutū. pfectionēq; nō ptinent. De
niq; ut hoc de scīs atq; pfectis sibiq;
similibꝰ se dixisse. beatus apls euiden
ter exprimens. ī digito qdam semetipsū
tactuq; designans. continuo infert. Itaq;
ego ipse. idest q hec pmitto. mee has
nō ultiꝰ conscientie latebras pado; hec
sane eloquutionis genꝰ. familiariter.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

in apostolus solet. Sic quando uult specialiter se designare. sic ibi. Ipse ego paulus obsecro uos per mansuetudinem et modestiam christi. Et rursum. Nisi quod ego ipse non grauaui uos. Et tamen. Sed testor ego ipse non grauaui uos. Et alibi. Ipse ego paulus dico uobis. Si circumcidamini christus nichil uobis proderit. Et ad romanos. Optabam enim anathema esse ipse ego a christo pro fratribus meis. Potest autem non absurde etiam sic accipi ut pressius cum emfasi pronuntietur. Itaque ego ipse idest quem nostis esse apostolum christi. Quem tota suspitientia ueneramini. Quem creditis summum esse atque perfectum et in quo loquitur christus. Cum mente seruiam legi dei carne tamen legi peccati seruire me fateor. Haec distentione conditionis humanae. intellectum de celestibus ad terrena deuoluor. Et ad curas humilium terrenarum intus mee altitudo plabitur per quam peccati lege ita mortis sigilis me sentio captiuari. Et quamuis inmobili circa legem dei desiderio perseuerem nullo modo tamen uim huius captiuitatis euadere posse me sentiam. nisi confugero semper ad gratiam

R. et ideo. xvii. saluatoris.

cotidianis suspiriis sancti omnes per hac sube fragilitate compuncti. dum cogitationum uarietates et conscientie sue latebras ac penetralia perscrutantur. sub plena clamant. Nolo intres in iudicium cum seruo tuo. quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Et illud. Quis gloriabitur castum habere se cor. aut quis fiducia habebit se mundum esse a peccato. Et iterum. Non est iustus homo in terra qui faciat bonum et non peccauit. Et ita infirmam hominum imperfectamque iustitiam ac iusticie dei semper indigam esse censeruit. ut unum ex his cuius iniquitates atque peccata deus misso de altari ignito ubi sui carbone purgauit post illam mirificam contemplationem dei post intuitum sublimium seraphin et reuelatione sacramentorum celestium. diceat. Ve mihi quia uir pollutus labiis ego sum. et in medio populi polluta labia habentis ego habito. Qui sic arbitror suorum labiorum immunditiam. ne tunc quidem fortasse senciret. nisi ueram perfectionis et integram puritatem contemplatione dei meruisset agnoscere.

Cuius intuitu pollutionem suam quam ante incognitam repente cognouit. cum statim ait. Ve mihi quia uir pollutus labiis ego sum.

De suorum enim labiorum non de populi pollutione confessum. id quod sequitur manifestat. et in medio populi polluta labia habentis ego habito. Sed etiam cum omnis peccatorum qui uniuersali immunditiam confitetur. non numquam tantum sed etiam iustorum plebem generali supplicatione complectitur dicens.

Ecce tu iratus es et peccauimus. in ipsis fuimus semper et saluabimur. Facti sumus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

immundi omnes nos. tamquam pannus menstruate universe iustitie nostre. Rogo
quid evidentius hac potest esse sententia. quoniam
non una tantum sed universas iustitias
nostras propheta conplexus. et circumspiciens
omnia que vel inmunda vel sordida iudicantur.
quia nichil in hominum conversatione sordidius
neque inpurius potuit repperiri. panno eas
conparare maluit menstruate. Frustra
ergo manifestissime veritatis spinose
obiectionis acumen opponitur. Sicut paulo
ante diximus. Si nemo sine peccato.
nullus est sanctus. Et si nemo sanctus
nullus ergo salvabitur. Hoc enim prophete tes
timonio. totus nodus huius questionis ab
solvitur. Ecce inquit tu iratus es. et peccavi
mus. id est cum elatione nostri cordis. vel
neglegentias adversariis tuo nos auxilio
denudasti. confestim nos vorago ob
sorbuit peccatorum. Velut siquis splendidissi
mo solis diceret elemento. Ecce tu occu
buisti. et nos illico tenebrosa contexit
obscuritas. Et tamen cum hic sanctus peccasse
se dicat. et non solum peccasse. sed etiam
in ipsis permansisse peccatis. non desperat
penitus de salute. sed subicit. In ipsis
fuimus semper. et salvabimur. Hanc ergo sen
tentiam. ecce tu iratus es et peccavimus. illi
apostolice coaptabo. Infelix ego homo. quis me
liberabit de corpore mortis huius. Rursumque
illud quod propheta subiungit in ipsis fuimus
semper et salvabimur. consequentibus apostoli con
gruit verbis. Gratia dei per ihesum christum do
minum nostrum. Similiter etiam et illud
eiusdem prophete. Ve mihi quia vir pollutus labiis
ego sum. et in medio populi polluta la
bia habentis ego habito. Videtur
supradictos sapere sermones. Infelix
ego homo. quis me liberabit de corpore mor
tis huius. Itemque quod sequitur in propheta. Et
volavit ad me unus de seraphin. et in
manu eius calculus quem forcipe tulerat
de altari. et tetigit os meum et dixit.
E cce hic tetigi labia tua. et auferetur
iniquitas tua. et peccatum tuum mundabitur.
T ale est quod pauli videtur ore prolatum qui
ait. Gratia dei per dominum nostrum ihesum christum.
H ideo ergo cotidie omnes sancti. non tam ex
persona dicunt quam ex sua. et peccatores esse
veraciter fatentur. et tamen nequaquam de
sua salute desperant. Sed iustificationis
plenitudinem. quam pro conditione fragi
litatis humane. consequi posse diffidunt.
de gratia dei et miseratione presumunt.

NEminem vero in hac vita. XVIII.
quamvis sanctum inmunem esse a debitis peccatorum.
etiam magisterium nos edocet salvatoris. qui
discipulis perfecte orationis formulam tra
dens. inter reliqua sublimia sacratissimaque
mandata. que cum non nisi sanctis et per
fectis sint tradita. malis et infide
libus convenire non possunt. hic iussit

(c) 2006 Ministerio de Cultura

dimitte

interseri. Et dimitte nobis debita nostra. sicut
et nos dimittimus debitoribus nostris. Si igitur
haec a sanctis proferenda est oratio. sicut indubitanter
credere nos oportet. Quis tam contumax et
praesumptor. tamque superbia diaboli furoris elatus
potuit inveniri. qui pronuntians sine peccato
esse. non solum maiorem se apostolis credat. verum
etiam ipsum quoque ignorantiae ac vanitatis
arguat salvatorem. Ut scilicet aut nes
cierit aliquos esse posse inmunes a debitis
aut frustra docuerit eos quos sciret
orationis illius remedio non egere. Sed cum
regis sui praecepta servantes. omnes sancti
cotidie dicant. Dimitte nobis debita
nostra. Si verum dicunt. vere nemo est
inmunis a culpa. Si autem fallunt. aeque
verum est eos incurrere mendacii peccatum. Unde etiam
ille sapientissimus Ecclesiastes. universos actus
et humana studia mente percurrens. sine
ulla exceptione pronuntiat. Quia non est
iustus homo in terra qui faciat bonum et non
peccabit. id est nemo in hac terra tam sanctus.
tam diligens. tam intentus. vel potuit umquam
vel poterit inveniri. qui illi vero ac singulari
bono iugiter valeat inhaerere. ut non
cotidie ab eo distractum se sentiat de
liquisse. Qui tamen cum pronuntietur inmunis
ab errore esse non posse. iustum esse nihilominus
non negatur. XVIIII.

Quisquis itaque anamarteton. id est
inpeccantiam naturae adscripsit humanae.
non iambicis verbis. sed conscientiae suae reatu
testimonio ac probatione affligatur. et tunc
demum se absque peccato esse pronuntiet. cum se ab
illo summo bono senserit non avulsum. Immo
quisquis conscientiam suam considerans. ut non
dicam amplius unam saltim synaxim. sine
ullius verbi vel facti vel cogitationis interpellatione
se deprehendit celebrasse. absque peccato se esse
pronuntiet. Unde quia his omnibus otiosis ac
superfluis rebus voluerit humanae mentis ex
cursum sciverit carere non posse. per hoc utique
confitebitur sine peccato non esse veraciter confitentem.
Nam quanta vis circumspectione unusquisque
servare cor suum intendat. numquam id secundum
desiderium spiritus sui repugnante carnis condi
tione custodiet. Quanto enim magis profe
cerit mens humana. et ad sinceriorem
contemplationis pervenerit puritatem. tanto se in
mundiorem. quasi in speculum suae puritatis
inspicit. Quia necesse est ut dum animus ad
sublimiorem se extendit intuitum. et
maiora quam agit prospiciens concupiscit.
illa in quibus est ut inferiora semper ac vili
ora despiciat. Plura siquidem deprehendit sin
cerior obtutus. parietque sibimet maiorem
reprehensionis dolorem inreprehensibilis vita.
et multiplicat gemitus atque suspiria.
emendatio morum. et intentatio arcta vir
tutum. Nemo enim illo in quo profecit gradu
contentus est. Et quanto quis mente purgatior
fuerit. tanto se sordidiorem videns.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

magis humilitatis quam elationis inveniet causas. Quanto enim purius ad sublimiora conscenderit: tanto amplius prouidet sibi super esse quod tendat. Denique ille apostolorum eximius quem diligebat ihesus recumbens super pectus eius: hanc quasi ex divino protulit corde sententiam.

Si dixerimus quia peccatum non habemus. ipsi nos seducimus: et veritas in nobis non est. Itaque si dicentes nos non habere peccatum: veritatem id est xpistum non habemus in nobis: quid aliud proficimus. nisi ut nos hac ipsa professione. ex peccatoribus scelestos. atque impios approbemus?

.xx. Postremo si cordis veri explorare. puritas possibilis sit humane sortis anamarteton possidere: a quibus hoc manifestius dicere potuimus. quam ab his qui carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscentiis. et quibus vere crucifixus est mundus? Qui cum de cordibus suis non solum radicitus vitia universa convulserint. verum etiam cogitationes. ac memoriam peccatorum. conentur excludere: nichil ominus tamen cotidie fideliter profitentur. ne una quidem hora. macula se posse carere peccati.

Nec tamen ex eo debemus a dominica .xxi. communione suspendi. quia nos agnoscimus peccatores. sed ad eam magis ac magis est propter animae medicinam et purificationem spiritus avide festinandum. Verum tamen ea humilitate mentis ac fide. ut indignos nos perceptione tantae gratiae iudicantes: remedia potius nostris vulneribus expectemus. Alioquin nec anniversaria quidem digne est praesumenda communio: ut quidam faciunt qui in monasteriis consistentes. ita sacramentorum celestium dignitatem et sanctificationem ac virtutem metiuntur. ut existiment ea non nisi a sanctis atque inmaculatis debere presumere. et non potius ut sanctos mundosque nos sua participatione perficiat. Qui profecto maiorem arrogantie praesumptionem quam declinare se videntur incurrunt: quia tunc cum ea percipiunt. dignos se eius perceptione diiudicant. Multo autem iustius est. ut cum hac cordis humilitate. qua credimus illa sacrosancta misteria. numquam pro merito nos posse contingere. singulis ea diebus ob remedium nostrarum egritudinum presumamus: quam ut vana presumptione cordis elati. vel per annum dignos eorum participatione nos esse credamus. Quapropter. ut hec intelligere fructuose et tenere possimus. misericordiam domini ut nos ad perficienda hec. ut iubet attentius imploremus. Que nequaquam ita ut cetere humane artes precedente quadam ratione verborum: sed actu potius et experientia preeunte discuntur. Que neque rursum nisi tam collationibus spiritualium virorum frequentius examinata fuerint et expolita. quae docentium et cotidiana experientia sollicitata ventilata: aut absolescunt: aut otiosa oblivione depereunt.

(margin: et fatetur)

Collatio abbatis abrahe.

anachoreta.

.I. Quod in abbati abrahe cogitationum nostrarum prodidimus.

.II. Quod nos senior patefecerit errores.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

.III. De qualitate locorum quae anachoretis expeti debeant.
.IIII. Quae a solitariis operationum genera debeant eligi.
.V. Quod evagatione corporis gravetur magis quam relevetur.
.VI. Ad quam comparationem cogitationes sanctus anachoreta suas monachus debeat custodire.
.VII. Interrogatio cur obesse nobis parentum vicinia putaretur quae in egypto consistentibus non obesset.
.VIII. Quod non omnibus conveniant omnia.
.VIIII. Quod hi possint parentum viciniam non timere qui abbatis apollo mortificationem potuerint emulari.
.X. Interrogatio an obsit monacho si a parentibus necessaria ...
.XI. Responsio quid sanctus antonius super hoc praedicaverit suggerit.
.XII. De utilitate operationis et ocii detrimento.
.XIII. Fabula de tonsoris mercede opposita ad illusiones.
.XIIII. Obiectio nostra ubi talium cogitationum diabolicarum cognoscendas.
.XV. Responsio de tripertito animae motu tenere repetit.
.XVI. Rationabilem animae nostrae partem fuisse corruptam.
.XVII. Quod infirmior pars animae diabolicis temptationibus patet.
.XVIII. Interrogatio an utilis desiderio nostro sit succubare ut silentii retraheremur ad patriam.
.XVIIII. Responsio de illusione diaboli eo quod anachoresis solitudinis regem reputatur.
.XX. Quam utilis sit remissio in adventu fratrum.
.XXI. Quomodo evangelista iohannes utilitatem remissionis
.XXII. Interrogatio qualiter intellegendum sit quod dicitur iugum meum suave est et onus meum leve.
.XXIII. Responsio cum expositione sententiae.
.XXIIII. Cur amarum iugum et grave onus domini sentiatur.
.XXV. Quid utilitatis conferat temptationum incursio.
.XXVI. Quemadmodum perfecte renuntiantibus centuplum in hoc mundo repromittitur.

Quarta atque vicesima ista collatione abbatis abraam christo favente perducitur omnium seniorum traditiones atque instituta concludens. Quae nostris orationibus consummata illorum XXIIII seniorum qui in sancta apocalypsin coronas suas agno offerre dicuntur numero mystice congruente cunctarum promissionum usuris debitis nos credimus absolvendos. Hi quapropter de gloria hi XXIIII seniores nostri ob institutionis suae meritum fuerint coronati illi qui pro salute mundi immolatus est agno subiectis suis capitibus oblaturi. Ipse enim et illis tam eximium sensum et nobis qualecumque sermonem quo tanta profunditas promeretur propter honorem nominis sui donare dignatus est. Et necesse est ut ad auctorem bonorum opus omnium munus suum unita referatur. Cui hic ipso debet amplius quo magis solvitur. Igitur ad hunc abraam impugnationem cogitationum nostrarum anxia confessione detulimus quae ad repetendam provinciam nostram atque revisendos parentes nostros praedictos recordabamur ut eos neque quemquam impedituros nostrum propositum praesumeremus. Hac ergo mente volventes quod profectum magis ex illorum etiam assiduitate capturi. Nullaque nos corporalium rerum sollicitudine nullis pro spiritu victus distensionibus occupandos illis affatim omnem cum gaudio

(c) 2006 Ministerio de Cultura

probationem nostre necessitatis explentibus insuper etiam spe maiorum gaudiorum animum pascebamus, credentes nos fructum maximum percepturos conversatione multorum qui tunc nostro exemplo ad viam salutis monitisque dirigendi. Tunc pictura ipsorum locorum situs in quibus erat maioribus nostris avita possessio ipsarumque amenitas iocunda regionum ante oculos pingebatur. Quam grate et congrue solitudinis spaciis tenderetur, ita ut non solum delectare possit medium secreta silvarum, sed etiam maxima victus prebere compendia. Que omnia predicto seni cum secundum fidem conscientie nostre simpliciter panderemus, et iam impugnationi nimium tolerare nos posse, nisi nobis per illius medicinam dei gratia subvenisset, profusis lacrimis testaremur, tacitus ille diuque cunctatus atque extremum congemiscens ita respondit. III.

Nec dum vos desideriis renuntiasse se mundanis nec mortificasse concupiscentias pristinas cogitationum vestrarum prodit infirmitas. Nam sicut desidiam cordis vestri desideriorum vestrorum pervagatio protestatur, hanc peregrinationem ac parentum absentiam quam mente potius suscipere debuistis, carne tantum sustinetis. Sepulta enim hec omnia ac de cordibus vestris avulsa penitus iam fuissent, si vel rationem ipsius abrenuntiationis vel principalem solitudinis causam in qua consistimus cepissetis. Ideoque vos illa ocii egritudine sentio laborare que in proverbiis ita notatur: Omnis otiosus in desideriis est. Et iterum: Desideria pigrum occidunt. Nam et nobis poterant hec que commemorastis carnalium commodorum non deesse compendia, si credidissemus ea nostro convenire proposito, aut talem ex illis amenitatum voluptatibus fructum nobis iudicassemus posse conferri, qualis iste est quem de hoc locorum squalore et corporis contritione congerimus. Nec sumus ita parentum solatio destituti ut nobis desint qui de suis substantiis sustentare nos gaudeant, nisi nobis illa sententia salvatoris occurrens quecumque ad fotum huius pertineat carnis excluderet, que dicit: Qui non reliquerit sive oderit patrem et matrem et filios et fratres non potest meus esse discipulus. Quod si parentum quoque essemus omnium presidio destituti, certe potentium mundi istius obsequia deesse non possent, qui promptissima largitate necessitatibus nostris cum omni gratiarum actione subministrare gaudent. Et eorum munificentia sustentati parandi victus sollicitudine careremus, nisi nos vehementer illa prophetica maledictio deterreret: Maledictus homo qui spem suam ponit in homine. Et nolite confidere in principibus. Potuimus etiam cellulas saltem nostras super nili fluminis alveum collocantes aquam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

s bonas no
nt eligit.

habet pre foribus. nec eam quatuor milibus
passuum nostris cogentem differre ceruicibus.
nisi nos ad tolerantiam laboris istius in
defessos beatus apostolus reddens. hoc iugiter
admonens eloquio. Unusquisque inquiens
propriam mercedem accipiet. secundum suum labo
rem. Nec ignoramus esse nonnulla etiam
in regionibus nostris amena secreta. in quibus
pomorum copia. et ortorum gratia ubertas
necessitatem uictus nostri minimo labore
corporis expediuerint. nisi impingendam
nobis illam exprobrationem. que ad illum
in euangelio directa est diuitem. uereremur.
Quia recepisti consolationem in uita tua.
Sed despectis illis omnibus. et cum uniuersa
mundi huius uoluptate contemptis. his
tantum squaloribus delectamur. uniuersisque
delitiis horrendam solitudinis istius pre
ferimus uastitatem. Neque huius arenarum
amaritudini. quantasuis uberis glebe
diuitias comparamus. Non temporalia huius
corporis lucra. sed eterna spiritus emolu
menta sectantes. Parum est enim renun
tiasse monachum semel. id est in primordio
conuersionis sue contempsisse presentia.
nisi eis cotidie renuntiasse perstiterit.
Usque ad finem namque huius uite illud nobis
dicendum est cum propheta. et diem hominis non
concupiui tu scis. Unde et dominus in euangelio.
Si quis uult inquit post me uenire. abne
get semetipsum. et tollat crucem suam
cotidie et sequatur me. IIII.
Et ideo ei qui de interioris hominis

puritate. peruigilem sollicitudinem gerit.
expetenda sunt loca que mentem eius nulla
ad culture distentionem. ubertatis sue fe
cunditate sollicitent. Nec de cellule
fixa atque inmobili statione proturbent.
atque ad aliquod subdiuale opus prodire
conpellant. Et ita uelut in apertum effusis
cogitationibus. omnem mentis directionem.
ac subtilissimum certe illius destinationis
intuitum. per diuersa dispergat. Que omnino
a quoquam sollicito ac uigilanti uel caueri
poterunt uel uideri. nisi qui corpus atque animam
suam. iugiter intra parietum septa conclu
serit. Ut ita quis uelut piscator egregius. uic
tum sibi apostolica arte prospiciens. in tranqui
llissimo cordis sui profundo. agmina co
gitationum natantia. intentus atque inmo
bilis captet. Et tamquam de prominenti se scopulo
curiose profunda prospectans. quos uel tamquam
malos et noxios pisces negligat ac re
futet. sagaci discretione diiudicet.
In hanc ergo unusquisque custodiam IIII.
iugiter perseuerans. efficaciter illud impl
ebit. quod per abacuc prophetam satis euiden
ter exprimitur. Super custodiam meam stabo.
et ascendam super petram et speculabor. ut
uideam quid loquatur in me. et quid respon
deam ad arguentem me. Quod quanti labo
ris ac difficultatis sit. experti sunt illi
qui in illa calamu siue porfirionis heremo
commorantur. manifestissime comprobatur.
Nam cum longiori solitudinis interuallo.
ab uniuersis urbibus et habitaculis hominum.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

quib; interemi̅ seuiti̅ diuidant. Septē
siqdē. t viii mansionib' uastissime
solitudinis deserta penetrantes. uix
ad cellulas suas secreta puenunt.
Tam̄ qa illuc agriculture dediti. claustris
minime cohibent̄. cū ad hec sq̄lida
i qb' degim̄. t ad illa sciotica ue
nint loca. tātis cogitatiōium estib'
tāta aīmi anxietate uexant̄. ut q̄si
rudes ⁊ q̄ solitudinis exercitia ne leuit̄
q̄dē aliq̄ndo ↄtigint. cōmoratione
celle ⁊ q̄etis silentia tolare nō possint.
Atq; ex eis statim excussi. tāq̄ expertes
ac nouicij pturbent̄. Nō enī sedare
interioris hōis mot̄. ⁊ cogitationū suar̄
tēpestatib' obuiare. iugi sollicitudine
ac pseuanti intēcione didicerunt.
Q̄ sub diurnalib' cotidie opib' desudātes.
tota die sub aeria inanitate. non
solū corpre. ueṝ ⁊ mēte puolitant.
⁊ cogitatiōes suas cū mobilitate cor
prea passī in apta diffidunt. Et
idō n̄ intuuolā aīm sui sentiunt
uanitatē. n̄ ei lubricos possunt
cohercē discursus. ⁊ ↄtritionē sp̄s
nō ferentes. intolabilē s̄ ipsā silē
cij sui extimant iugitatē. Ac la
boriosis ruris opib' indefessi uin
cunt̄. otio ⁊ q̄etis sue diuturnitate

Hec omīū .v. Lassant̄.
fit i cella q̄s residens. q̄i intra artissimū
claustrū cogitatiōib' ↄgregatis. anxie
tatū multitudine suffocet̄. que d' car
cib' habitacl̄i cū hōie prumpentes.
ↄtinuo ucl̄ eq̄ effrenes. in diūsa p
uolitant. Et; cū ad p̄sens de suis ucl̄
stabulis euagant̄. capit̄ statī aliq̄d
t bue ac stricte solatiū. Cū ū corpre
ad cellā p̄pā remeant. rursꝰ q̄i ad
sedē suam cūcta cogitationū catua
recurrerit. g̃uiores excitat stimlos
ipsa inuetate licentie ↄsuetudo. Hij
g̃ q̄ ñdū possunt t nouer̄. uolūtatū
suar̄ instigatiōib' reluctari. cū ac
cedia pectus isolitū uehēnti ipug
nāte. intͣ cellam fuerint anxiati.
si pgrediēdi sepꝰ libtatē sibi remi
sa destrictiōis lege ↄcesserint. acrio
re aduūsū se pestem hi ut putāt re
medio suscitabunt. Sic gelidissime
aque haustu. nnl̄i intnā febrium
q̄dā restringē posse credunt. cū utiq;
accēdi ex hoc ignē illū ↄstet potꝰ q̄
sedare. Siq̄dē momētaneā illam re
leuatione. m̄lto g̃uior ↄsequatur.

Quā obrē .vi. L afflictio.
ita monachi omīs intentio. i unum
sep̄ ē defigēda. cūctarq; cogitatio
nū ei ortus atq; circuitꝰ i idipsū
idest ad memoriā dī strenue re
uocādi. ut siq̄s teretis abside ca
mā uolens in sublime ↄcludere.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

subtilissimi centri lineam iugiter cir
cumdat: ac secundum illius certissimam nor
mam omnem rotunditatis parilitatem con
structure colligat disciplinam. Qui
uero eam absque illius medietatis exami
natione consummare quilibet summa artis
aut ingenii presumptione temptauerit:
impossibile est ut equalitatem circuitus illius
sine errore custodiat. Aut quantum uere
rotunditatis pulchritudini errando subs
traxerit. solo deprehendat aspectu. nisi
ad illum iudicem ueritatis semper recurrens.
atque eius arbitrio. interiorem operis sui am
bitum exterioremque castigans: tam excelse
magnitudinem molis unius puncti
lege concludat. Ita enim mens nostra
nisi solam dei karitatem tamquam centrum
immobiliter fixum. per uniuersa operum
molitionumque nostrarum momenta circum
agens: probabili ut ita dixerim
circino karitatis. omnium cogitatio
num uel aptauerit uel reputauerit qualitatem.
nequaquam structuram illam edificii spirita
lis. cuius paulus est architectus. probabili
arte molietur. nec pulchritudinem domus
illius possidebit. quam beatus dauid in corde
suo domino cupiens exibere. Domine dilexi
in quod decorem domus tue. et locum habita
tionis glorie tue. Sed modo coram in corde
suo atque indignam spiritui sancto domum.
continuoque lapsuram imprudenter attollit.

Non glorificandus beati cohabitatoris hospi
tio: sed ruina constructionis sue lugu
briter opprimendus. vii. Germanus.

Satis utili ac necessario precepto
instituto. hoc operum genus quod intra cellam
exerceri precipitur. Hec enim non solum exemplo be
atitudinis uestre aptari uirtutum
imitacione fundate. uerum et expe
rientie nostre testimonio commoditas huius
rei nobis sepe comprobata est. Sed patientium
inermiam quam nos nimium respuistis.
cur tantopere a nobis debeat euitari: non
satis claret. Cum enim nos in omni profec
tionis uia irreprehensibiliter incedentes.
non solum in propriis residentes regionibus.
sed et longe a cellulis suis quosdam
recessisse cernamus: cur id quod nobis
notum non est nobis putetur aduersum. viii. Abraham.

Non numquam mala ex bonis rebus sumi
uidemus exempla. Nam si eadem quis
agere non eodem affectu atque proposito
aut dissimili uirtute presumpserit:
perfecto ex modo laqueos deceptionis
ac mortis incurret. Unde aliis eterne
uite fructus adquiritur. Quod ille quoque
manufortis puer bellicosissimo
gigante illi in certamine operatus.
haut dubie pertulisset: si uirilibus
atque fortissimis saulis armis fuis
set indutus. a quibus etas robustior
innumabiles cateruas hostium prostra

(c) 2006 Ministerio de Cultura

iussent. Haec indubitatam primeuo potuerunt inferre pernitiem, nisi prudenti discretione congrua adolescentiae suae arma congrua delegisset. Et aduersus hostem terribilem non lorica et clipeo quibus ceteros uidebat instructos, sed illis quibus ipse dimicare poterat telis fuisset armatus. Quamobrem mensuram uirium suarum unumquemque nostrum diligenter ante pensare, atque ad eius modulum arripere quam libuerit disciplinam. Ita quamuis omnes utiles sint, tamen apte cunctis cuncte esse non possunt. Non enim quia bona est anachoresis, uniuersis eam congruam conprobamus. A multis enim non solum infructuosa sed etiam perniciosa sentitur. Nec quia institutionem cenobiorum uel curam fratrum sanctam atque laudabilem iure profitemur, ideo ab uniuersis eam expetendam esse censemus. Ita et xenodochii ubi multus fructus est, sed ab omnibus expeti sine patientiae non potest detrimento. Primum regionis uestre atque huius in quo se pensanda sunt instituta. Deinde uirorum hominum uigor uirtutum uel uitiorum assiduitate collecta diuersa inuicem lance pensanda. Fieri enim potest ut quod alterius gentis homini arduum atque impossibile est, hoc alius insita consuetudo quaedam uertit in naturam. Sic

nationes quaedam ingenti plagarum diuersitate disiunctae, nimiam uim frigoris uel ardorem solis absque ullo corporis perferunt detrimento, quae utique alii illam caeli inclementiam non experti quantauis roboris fuerint sustentare non possunt. Ita et uos qui summo animi et corporis nisu in hac regione duritatem naturam patriae uestre in multis imitari pugnare conamini, diligenter expendite utrum in illis torpidis ut fama est regionibus et tanto frigore nimie infidelitatis obstrictis hanc uel ita dicerim nuditatem sustentare possitis. Nobis enim ista quasi fortitudine naturalem quandam indidit sancte conuersationis antiquitas. Et si constantiae atque uirtutis pares uos esse cernitis, inmanem parentum firmiterque uirorum simul fugere.

Ut autem ad certum VIIII. Non debens. destrictionis examen uirium quantitatem metiri congrua estimatione possitis, cuiusdam ubi senis id est abbatis Apollo factum huic indicabo. Ut si uos intimum cordis uestri examine huic proposito atque uirtuti haud inferiores esse censueritis, absque iactantia profectus uestri professionisque periculo patriae inhabitatione ac parentum memoriam perfirmatis. Certi quod destrictionem humilitatis huius quam uobis

(c) 2008 Ministerio de Cultura

in hac perunitia non solum voluntas.
sed etiam necessitas peregrinationis extor
queat. propinquitatis affectus aut locorum
oblectatio non possit evincere. Ad hunc
ergo quem praediximus senem. cum germanus suus
in tempesta nocte venisset. implorans
ut de monasterio suo paulisper egres
sus. ad evellendum bovem quem caeno pa
lestrae nimium inhaerere flebiliter quere
batur ei esset auxilio. quia eum solus nequaquam
posset eruere. abbas apollo pertinaciter
obsecranti. Cur ait iuniorem fratrem nostrum.
quem praeteriens propiorem quam me habueras non
rogasti. Cumque ille eum mortem olim se
pulti fratris oblitum. et ex nimia continentiae
ac solitudinis iugitate factum impotem mentis
aestimans respondisset quomodo inde poterit

[illegible] ante annos xv. obiit in[illegible] [illegible]re. Abbas apollo: Ignoras [illegible] me quoque ante annos xx. huic [illegible]ndo fuisse defunctum. nullaque [illegible] posse de huius cellae se-pul-cro

de sepulcro quae ad praesentis vitae pertinent
statum. conferre solatia. Quem in tantum
Christus ab intentione mortificationis ar
reptae. vel immodicum ad extrahendum bovem
tum non patitur relaxari. ut ne brevis
simi quidem momenti indutias pro patris
indulserit sepultura. quae multo utique
celerius et honestius ac religiosius fuerat
exhibenda. Rimamini itaque nunc
archana pectoris vestri. prudenterque co
gnoscite an tales et vos vincta pare
ntes vos districtione mentis umquam
retinere possetis. Cumque nos in hac
animi mortificatione consimiles

eidem senseritis. et cum animum sciretis pare
cum firmitque vicinia. ut vobis quoque similiter nociva
non futura. Ut scilicet eos quasi in primo
constitutis sint mortuos vos esse credant.
ita ut nec illos vestris foveri solaciis. nec
vos illorum sinatis obsequiis relaxari.

Super hoc plane iam nullum x. Germanus.
ambiguitatis locum. ultra reliquisti. Ca
rere enim summa tam praesentis huius habitus utili
tate. quam cotidiana hac indipeda
lia. in illorum vicinia nullatenus exerce
nos posse. Sed ne labore quidem illic simi
li ea quae sunt ad victum necessaria
perquisituros. sicut hic etiam ipsa conditio
aquam cervicibus nostris ex tribus milibus extra
compellimur. Nam enim nec illorum verecun
dia haec nos coram illis agere omnino
pateretur. Sane quod proposito nostro obest.
si illis subministrantibus universa non
sollicitudine parandi victus penitus
absoluti. lectioni tantum et orationi
operam dederimus. ut isto quo nunc distrahimur
labore sublato. spiritalibus tantum studiis
intentius excubemus. xi. Abraham.

Non meam contra haec vobis sed beati
antonii sententiam proferam. Qua
ille ita quendam fratrem hoc quod dicitis te
pore torpentis segnitiam confutavit.
ut ex nodum vestrae propositionis absci
derit. Nam cum ad praedictum virum
quidam venisset anachoretam

(c) 2006 Ministerio de Cultura

disciplinā nunime dicet admirādam
īmoris pnitias ēē uirtutissi ea que pfec
tiōis sunt int hoīes quispiā quā i heremo
posit exercet. bat antoni ubi nā ipse
ↄsisteret. probat. Cūq; se ille iuxta
parētes suos habitare dixisset. 7 eoꝝ
pbitione. ab omi cura 7 sollicitudine
diurni opis absolutū. lectioni tant
7 orationi absq; ulla districtiōe spē.
indesinent glariē insistere. rursꝰ
batꝰ antoniꝰ. Dic inqt fili. utrū i eoꝝ
dāpnis t aduersis casib ↄtristeris. pariq;
etiā modo sup eoꝝ psperitate ↄgaudas.
Ille utriq; rei. se participē ēē ↄfessus
ē. Cui senex. Noueris te ēē i futo seclo
eoꝝ sorte censendū. cū qb i hac
uita i luc detrimētine ↄsortio t gaudio
t merore ↄcuteris. Et hac ↄtentꝰ sen
tētia. batꝰ antoni īmore isup cipū
disputatiōis igressꝰ ē. hec inqes ↄu
satio. atq; h tepidissimꝰ status. nō
hoc solo q dixi te fēserunt detrimēto.
Licet nc ipse nō sentias dicēs. qdam
scdm illā pūbioꝝ parabolam. ferie
runt me s; nō dolui. ēē deluser me
ego aut nesciui. Vt illud qd dicit
in ppha. Et comeder alieni robur.
ei. 7 ipse nesciuit. Eo scilic; dieb
singlis. mentē tuā p casuū uarie
tate mutantes. idesinētes ad trrena
detinguunt. uel etiā qd fructui ma

nuū tuarum. 7 iustam laboris ppri
mercede defraudent. nō pmittentes eoꝝ
pbitione sustentari. scdm bati apli
regulam cotidianū t uictū suis manib;
pparare. Que ille ultima ephesioꝝ
eccle pncipib precepta pmulgans. se ēē
sēis euglice pdicatiōis studiis occupatū.
nō solū sibi uerū ēē his q erāt circa
ministeriū suū. necessariis obsequiis
ppedita pbuisse memorat dicēs. Ipi
scitis qm ea que in op erant. 7 his q
mecū sunt. ministrauer man iste.
Qd tam ut se fecisse p forma nre uti
litatis ostenderet. alibi ait. Nō otio
si fuimꝰ int uos. neq; gtis panē ab
aliq māducavim. s; i labore 7 fati
gatione nocte 7 die opantes. neq
ure ingrauarem. Nō qa nō habuerimꝰ
potestatē. s; ut nos metipsos formā
darēmꝰ ub ad imitandos nos;
Et ideo cū ēē nb parentia. xii.
Hac frm psidia nō deessent. tam
hāc cūctis opib ptulimꝰ nuditatē.
7 cotidiana corpris alimēta. nris
maluimꝰ sudorib pparare. q secura
frm parētūq; pbitione fulciri. La
boriosissime huic penurie. illā quā
pdicas otiosā scripturar meditatione.
atq; infructuosam lectiōis instan
tiam p ponētes. Eā in peldubio
libētissime sectaremꝰ. si hoc esse

(c) 2006 Ministerio de Cultura

uel exemplis suis aplica tradidisse auctoritas. t instituta seniorum salubriter p̄cauissent. Nouis aut te etiā ex hoc nō tutū quin illo qd sup̄diximus. affici detrimento. qa cum sis sani corporis ac robusti: stipe sustentaris aliena. que iuste solis ē debilib' attributa. Nā utiq; omne hōm gen' absq; ullo tantū genere monachorum. qd sedm p̄ceptū apli cotidianis manuū suar laborib' uiuunt. agape aliene miserationis expectat. Unde nō solū eos q ali semet ipsos t parentū facultatib' t famulorum laborib' t fundorum suorum fructib' glant. Sed ipsos etiā reges mundi huius agape certū ē sustentari. Hic denique maiorum nrorum definitio habet. ut qcqd ad necessitate cotidiani uictus insumitur. qd ope manuū nrar paratū nō fuerit. ad agape referri debe sancirent. secdm apłm q otiosis penitus interdicens opem largitatis aliene. Qui nō operat. nec manducet. Hec beat' antoni' ad usus quedā usus uerbis. et magisterio sui informauit exempli. Ut parentū p̄tiosissima blandimenta. et omniū qui uictum necessaria subministrant agape. insup etiā omne amenitate habitationis gruum ducerent. Conlenesq; naturali amaritudine arenas. et pustulas salsa inundatione re

giones. nulliq; ob id hōm ipsum iuri dicioniq; subiectā. cunctis mundi h' opib' p̄ponant. Ut nō solū frequentiā hōm obtentu uaste solitudinis declinent. sed et ut nequaquā nos ad qualiscumq; culture distentione haberi soli natura sollicitet. Quin mens ab illa p̄ncipali cordis obseruatione distracta. spalib' studiis reddat effeta. XIIII.

Nam et qd ab aliis quoq; saluare nos posse confiditis. in spe maioris lucri ad intuendā paratam festinatis. audite etiā sup hoc quandā abbatis macarii fabulam iocundissimā atq; aptissime figuratā. quā ille cuidā similib' desideriis estuanti. medicinā oportunissime narrationis ingessit. Erat inquid in ciuitate qdā peritissimi tonsor. qui denariis ternis unumquemq; detondens. tenue uilemq; mercede sui operis adquirendo. Ex hac eadē quantitate. necessaria uictui cotidie cōparabat. Centumq; denarios expleta omi corporis cura. marsupio suo dieb' singlis inferebat. Sed cum indesinenter hunc conderet questum. audiuit in quadā longe posita ciuitate singlorum solidorum singlis hoīes tonsori p̄ mercede. Quod ille ut op̄perit dixit. Quamdiu hac mendicitate contentus fuero. ut ternos denarios stipe cū labore conquirā. cū possim illo pgens ingentia

(c) 2006 Ministerio de Cultura

solidorum questu diuitias congregare. Itaque sumens artis sue prima instrumenta. expensis in sumptu omnibus que sibi multo tempore collecta seruauerat: ad illam urbem questuosissimam cum summo labore peruenit. Ubi cum ea qua ingressus est die secundum id quod competebat. ab unoquoque mercedem sui operis recepisset. ad uesperum uidens se grandem solidorum numerum congessisse: ad macellum letus intendit. escas refectionis sue necessarias emturus. Quas cum cepisset magno solidorum pretio comparare: expensis inter exiguo uictu uniuersis quos adquesierat solidis: ne unum quidem denarium domum intulit lucrum. Sicque ita singulis diebus adquisitionem suam indisset insumi. ut non solum nichil redigere sed uix ipsam cotidiane subuenire necessitatem posset explere: apud semetipsum recogitans. Reuertar inquit ad ciuitatem meam. illucque repetam tenuissimum questum. ex quo in expleta omni corporis cura. quod ad sustentationem senectutis adcresceret: cotidiana exuberantia conferebat. Quod quamuis paruum uideretur et tenue: non mediocrem tamen summam iugi parebat augmento. Questuosior quippe fuit mihi ille nummorum. quam iste solidorum imaginarii questus. Ex quo non solum nichil exuberat quod reconda. sed etiam uix ipsa cotidiani uictus necessitas sustentatur. Et ideo rectius nobis est. hunc solitudinis huius tenuissimum fructum indisrupta iugitate sectari. quem nulle secularis cure. nulle mundane distensiones. nulla cenodoxie ac uanitatis adrodet elatio. nulle sollicitudines diurne necessitatis imminuant. Melius est enim modicum iusto: super diuitias peccatorum multas. Quam affectare lucra illa maiora. que et si parta fuerint. questuosissima conuersione multorum. necessitate tamen mundane conuersationis. et cotidianis distentionum diminutionibus absumentur. Melior namque est secundum sententiam salomonis. pugillus unus cum requie: quam duo pugilli cum labore et presumptione spiritus. quibus illusionibus atque dispendiis omnes admodum infirmos necesse est implicari. Qui cum etiam de sua salute sint dubii: ipsique adhuc magisterio atque institutione egeant aliena: ad conuertendos alios ac regendos diabolicis illusionibus instigantur. Qui etiam si potuerint lucri aliquid ex quorundam conuersione conquirere. inpatientia sua atque indoctis moribus. quecumque adquisierint perfugabunt. Illud namque eis quod aggeus propheta describit eueniet. Et qui mercedes congregat: mittit eas in sacculum pertusum.

V erit enī lucra sua in saeculū pfusū.
recordit. ̄ q̄ quod p aliorū gustatione
uidet adquirere. Intēperantia cordis
sui. ⁊ cotidiana aīm distentione
dispdit. Itaq; fit. ut dū ubiora luc̄
p aliorū credunt institutione parare
se posse. etiā sua correctione puert.
S unt enī q̄ se diuites ferunt. nichil
habentes. ⁊ sunt q̄ se humiliant
in multis diuitiis. Et melior ē uir in
ignobilitate. sufficiens sibi. q̄ q̄ dig
nitatē sibi adquirit. ⁊ indiget pane;
S atis cogriue. ut xiiii. Gman.
his cōparationib; disputatio tua. il
lusionū nrār manifestauit errores;
Q uarū causas ⁊ curationes similit ob
tam agnoscē. ⁊ unde accidit ut
ista deceptio. parit cupim edoceri.
N ulli etenī dubiū ē. neminē admod
posse remedia malis ualitudinib;
adhibē. nisi eū q̄ ipsas morborū ori
gines ante pdixerit. xv. abraam.
77 O mniū uitiorū. un fons atq; princi
piū ē. Sed ū qualitate ū partis illi.
⁊ ut ita dixerim mēbri qd̄ i aīma
fuerit uitiatū. diuisa uocabla pa
sionū corruptionūq; sortit. qd̄ no
nunq̄ etiā morborū corporaliū pbat
exēplo. Quarū cū una sit causa. in
diuisa tam̄ egritudinū genera. p qualita
te mēbrorū que fuerint occupata dis

tinguit. Nā enī cū artē corporis idē
capitis. uis noxij humoris obsederit.
cefalargie pferat passionē. Cū ergo
aures odiosue puaserit. i otalegiē.
siue obtalmiū uitit morbū. Cum
se ad articlos qsq; ⁊ ad manuū sum
transfudit. articlaris atq; ciragra
dr̄ ualitudo. Cū aūt ad pedū ima
defluxit. podagra mutato nōie nun
cupatur. Totq; uocablis una atq;
eadē noxij humoris origo distinguit.
qua mēbrorū cepit portiones. Eodem
m̄ d̄ uisibilib; ad inuisibilia tran
seuntes. aīme nrē partib; atq; ut ita
dixim mēbris. uim cuiq; uicij in
esse credam. Quā eū sapientissimi q̄q;
tripertite definiant ēē uirtutis. necē
ē ut aut ΛΟΓΙΚΗ idest ratioabil.
aut ΘΥΜΙΚΟΝ ΤΙΟΙ ΘΥΜΙΚΟΝΤΙΑ
ΙΚΟΝΕΑΙΚΟΝ idest irascibil. aut
ΕΠΙΘΥΜΗΤΙΚΟΝ idest cō
cupiscibil eī aliq̄ corrupat incursu.
C ū g aliquē ex affectib; istis uis noxie
obsidit passiōis. p illi corruptione
etiā uitio nom̄ īponit. Nā si ratioa
bilem eī partē uitiorū pestis infecerit.
cenodoxie. elationis. inuidie. supbie.
psumptionis. contentionis. hereseō ui
tia pcreabit. Si irascibil uulnauit
sensū. furorē. ipatientiā. tristitiā. acci
diam. pusillanimitatē. crudelitatēq;

(c) 2006 Ministerio de Cultura

paratur et. Si concupiscibilem corruperit
portionem: gastrimargiam fornicationem
philargiriam. avaritiam. et desideria
noxia terrenaque generabit. xvi.

Et ideo si fontem vicii huius et originem
vitiis agnoscere: rationabilem mentis
vestre atque anime portionem. noveritis esse cor
ruptam: ex qua et presumptionum et cenodo
xie solent vitia pullulare. Proinde
hic primum anime ut ita dixerim membrum
recte discretionis iudicio. et humili
tatis virtute curandum est. Quo viciato non
solum ad perfectionis iam pervenisse fastigia:
sed etiam docere alios posse vos creditis: et ad
erudicionem ceterorum sufficientes atque ido
neos iudicatis. per elationem cenodoxie:
hac quam patefecit vestra confessio. pervaga
tionum vanitate raptamini. Quas tam
putare deinceps absque difficultate poteritis:
si vere discretionis ut dixi humilitate
fundati. quam laboriosum quamque difficile sit.
unicuique nostrum salvare animam suam. intimis
vestre contritione discatis: et intimo cordis
affectu. non modo longe vos ab illa docendi
presumptione semotos. verum etiam adhuc
egere doctoris agnoscatis auxilio. Adi
bite ergo huic membro. et parti anime vestre que
specialiter dinoscitur vulnerata. vere humili
tatis medelam. Que quoniam ceteris anime vir
tutibus in vobis quam apparet infirmior est:
necesse est ut diabolice infestationi primum
subcumbat. xvii.

Quemadmodum ingruentibus quibusdam
iniuriis. que ut ex accedenti la
bore. vel de aeris corruptione gig
nuntur: fieri etiam in corporibus huma
nis solet: ut illa que fuerint in
firmiora. casibus istis prima consentiant
atque subcumbant. Cumque specialiter
in eius membris insederit. reliquas quoque
partes corporis eadem peste labefaciat.
Ita et anima uniuscuiusque nostrum. flante
quodammodo pestilentia alicuius vitiorum illa
maxime passione necesse est attemp
tari: in qua tenera atque infirmior
eius portio. validis inimici non tam
fortiter resistit impulsibus. Et illis
periculum captivitatis incurrit: in
quibus faciliorem proditionem aditum
preserit incauta custodia. Sic namque
balaam quod populum dei posset decipi.
certa ratione collegit: dans consilium
ut ex illa parte qua infirmari
noverat filios israel. perniciosi ei laquei
tenderentur: non dubitans eos oblata
copia feminarum: fornicationis ruina
penitus collapsuros: quia concupiscibi
les anime eorum partes sciebat esse
corruptas. Ita ergo unumquemque nostrum
nequitie spirituales. in sua malignitate
pretemptant: illis precipue affectibus anime
insidiosos laqueos construentes. quibus
eam senserint egrotare. Ut ubi gratia. Cum
viderint rationabiles anime nostre partes

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ee uiciatas? illo nos ordine decipe
moliant? q acab regem ab illis
spiritis deceptū scriptura comemorat.
Qui dixerūt. Scimus qd reges isrl
misericordes sunt. ponamus itaque
saccos in lumbis nris. 7 funiculos in
capitib nris. 7 egrediamur ad regem
isrl. 7 dicem servus tuus bena
dab dicit. Viuat oro anima mea.
Quib ille nō uera pietate. s; uane
misericordie laude pmotus. Si adhuc
inquit uiuit. fr meus ē. Et hi exem
plo etiā nos ratioabiles illi par
tis errore deceptos. inde inerme
re offensam dei faciunt. Unde
cōsecuturos mercedē ac receptos
nos pietatis pmia credebamus.
Simili etiā nb increpatione dicat.
Quia dimisisti uirū dignū morte.
de manu tua. erit anima tua p
anima ei. 7 pplts tuus p pplo eius.
Sic cum sps inmundus dicit egre
diar. 7 ero sps mendax i ore oīu
pphar ei. p ratioabile peuldubio
affectu quē talib aptum inosuidet
ab insidiis laqueū deceptionis
innectit. Sic ēe h eodē p irascibilem
anime portionē. ad illam tantorū
insontiū necē callidissim hostis
impegit. eo qd istā ppensi i ea
7 nouat ēe uiciatā. Qd etiā de
dño nro idē sps opinat. cū i hiis

cū trib anime temptasset affectib.
in quib omne hoīu gen nouerat
captiuari. nich tam ūsitas pfecit
insidiis. Nam cōcupiscibilem mitis ei.
adgressus ē parte ei dicens. Dic ut la
pides isti panes fiant. Irascibilem.
cū eū ad expetendā psentis scli po
testatē. 7 regna mundi huius istiga
re conat ē. Ratioabilē. cū ait. Si
filius di es. mitte te deorsum. In qb
ideo nich ei pfecit illusio. qa nich
scdm coiecturā suā. quā falsa opi
natiōe cōcepat. repit i eo ēe uitia
tū. und 7 nulla pars anime ei qm
inuei insidiis adtemptata osensit.
Ecce eni inquit uenit pnceps mūdi
huius 7 in me inueniet nich. XVIII.
Inter cetera illusionum cōmenta
enorū qi nrorū gena. que nos ad deside
riū patie nre sicut beatitudo tua
sollerti mēas psperit inuicit. uana
spāliū comodorū pollicitatione fla
mauerat. etiā hec l maxima exa
tit causa. qd interdū afrib frequen
tata. ingi secreto ac diut nō silecio.
scdm desideriū prim neqq possum i cere.
l qd necesse ē cursu atque mensurā
cotidiane ontinentie quā p castiga
tione corporis idisruptā ptetio cupi
m retentare. nō nullis frib sup
uenientib indici. qd sine dubio
nullaten i nra puicia credimus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

eueniturum. In qua ut nullum. aut certe rarissimum professionis huius Abraam.

uirum inuenire. possibile est. xviiij.

Inrationabilis atque inconsiderate districtionis immo potius summi teporis inditium est. nequaquam ab hominibus frequentari. Qui enim in hac quam arripuit uiam nimium tardis passibus graditur. ac secundum anteriorem hominem conuersatur. equum est ut ad eum non dicam sanctorum. sed ne hominum quidem nullus adueniat. Vos autem si uera atque perfecta domini nostri dilectione flagratis. et dominum quod utique caritas est pleno spiritus feruore sectamini. ad quelibet loca inaccessibilia fugiatis. necesse est ea ab hominibus frequentari. Quanto que uos feruentiores deo amoris diuini ardor effecerit. tanto ad uos maior sanctorum fratrum confluet multitudo. Non enim potest secundum sententiam domini ciuitas abscondi super montem posita. quia diligentes me inquit dominus glorificabo. qui autem me contempnunt erunt ignobiles. Verumtamen nosse debetis hanc esse subtilissimam diaboli calliditatem. hanc occultissimam foueam in quam miserabiles et incautos quosque precipitat. ut dum eis maiora promittit. necessaria cotidiani fructus emolumenta subripiat. Abstrusiores scilicet ac uastiores solitudines expetere debere persuadens. easque tunc miris amenitatibus consitas in eorum corde depingens. ignota etiam quedam et que penitus nusquam sunt loca. tunc cognita atque preparata. necque potestati iam dedita. et absque ulla difficultate possidenda confingit. Homines quoque regionis illius tractabiles. et ad uiam salutis sequaces esse mentitur. ut dum illic uberiores fructus anime pollicetur. presentia lucra fraudulenter auferat. Nam cum unusquisque hac uana spe a seniorum salutari contubernio separatur. atque omnibus que frustra sibimet in suo corde depinxerat funditus destituitur. tunc de profundissimo sopore consurgens. nichil ex his que somniauerat. experrectus inuenerit. Itaque cum diabolus innoxius uite huius necessitatibus et inextricabilibus laqueis irretitum. ne respirare quidem ad hec que sibi ipse promiserat. aliquando permittit. Cumque non iam illis quas ante uitauerat raris ac spiritalibus fratrum uisitationibus. sed cotidianis secularium incursionibus

(c) 2006 Ministerio de Cultura

obligatum, ne ad mediocritatem quidem anachoreseos districtionis ac disciplinam umquam redire patiantur. XX.

Illa quoque remissionis atque humanitatis intercapedo gratissima, que non numquam pro adventu fratrum intervenire consuevit, licet molesta vobis ac fugienda videatur, tanti quam sit utilis ac salubris tam corpori quam spiritui paucis patienter attendite.

Sepe accidit non dicam incipientibus et infirmis, sed etiam expertissimis atque perfectis, ut nisi mentis eorum districtio atque intensio quibusdam mollita fuerit vicissitudinum laxamentis, aut in tepore spiritus, aut certe in periculosa corporis valitudine conlabatur.

Et ideo a prudentibus atque perfectis, cum intercesserit fratrum crebra visitatio, non solum toleranda patienter, sed etiam gratanter est amplectenda. Primum quod provocat nos, ut dixi, semper solitudinis desiderare secreta. Nam quodammodo cursum nostrum dum impedire creditur, infatigabilem iugiterque conservat.

Qui si nullo interdum obice tardaretur, usque ad finem contendere indefessa pernicitate non posset.

Deinde quod necessitate refectionis corporalis fructu humanitatis indulget, maiora nobis confert lucra cum iocundissimo corporis laxamento, quam illa sunt que per abstinentie fatigationem fuerant adquirenda. XXI.

Super qua re aptissimam operationem antiquorum narratione vulgatam breviter indicabo. Fertur beatissimus evangelista Iohannes, cum perdicem manibus molliter demulceret, quendam ad se habitu venatorio venientem subito conspexisse. Qui miratus quod vir tante opinionis ac fame ad tam parva et humilia se oblectamenta submitteret: Tune es ille, inquit, Iohannes, cuius fama insignis atque celeberrima me quoque summo desiderio tue agnitionis illexit? Cur ergo oblectamentis tam vilibus occuparis? Cui beatus Iohannes: Quid est quod manu tua gestas?

At ille ait: Arcus. Et cur eum, inquit, non tensum semper ubique circumfers?

Cui ille respondit: Non oportet, ne iugi curvamine rigoris fortitudo laxata mollescat atque depereat. Et cum oportuerit ut fortiora in aliquam feram spicula dirigantur, rigore per nimietatem continue intentionis

(c) 2006 Ministerio de Cultura

amisso: motitatoz hictus nō possit
euiti. Nā nr̄i inq̄t beatus iohs ani
te offendant o uiuentis tā parua
hec huiusq; laxatio. Que nisi te
missione quadā. rigoris intentionis
sue interdū releuat ac relaxet!
irremisso rigore tantescens. uirtuti
sps cū necessitas posceret. obsecūdare

Quī ubi xxii. Germani. nō potuit.
illusionū cūctarū remedia con
tulisti. et diabolice qb' quatiebam̄
insidie p doctrinā tuā dn̄o donā
te detecte sunt. hoc q; ut similiter
peccatū edisseri. qd in eugło dicit.
Iugū meū suaue ē. et honus meū leue
ē. Satis enī [illegible] illi sententie
uidet absurdū. qua dr. [illegible] uba
labior tuor: ego custodiui uias
duras. Cū ipse cū etiā apls dicat. Oēs
q uolūt pie uiue in xp̄o. psecu
tiones patiunt. Quicqd aut durū et p
secutiōib' ē refertū. n leue potest
ēē. n suaue. xxiii. abraam.

Verissimā dn̄i ac saluatoris nr̄i
ēē sententiā. experientie ipsi' facili
pbabim' documto. Si pfectionis
uiā legitime et scdm uoluntatē
ē fuerim' adgressi. et mortificā
tes oīa desidia nr̄a ac uolun
tates noxias abscidentes. nō so
lū nich' resideē nob [illegible] mundi
suba [illegible] p quā utiq: cū libi
tū fuit. uastandi nos ac lacandi
potestatē inimic' inuenieet. sed
etiā nr̄i ipsi' nō ēē dn̄os senserim':
Illud apostolicū in ueritate optinet.
uiuo aūt iā nō ego. uiuit uero
i me xp̄s. Quid enī graue potit
ēē. qd durū ei q iugū ē tota mte
suscepit. q uera humilitate fun
datus. sep ad dn̄i respitiens pas
siōes. in oībus que s fuerint
irrogata. tantū iniuriis dicens. Ppt
qd cōplaceo mi in infirmitatib'
i contumeliis. i necessitatib'. in
psecutiōib'. i angustiis p xp̄o.
Cū enī infirmor tc potens sum.
Quī inquā familiari rei cuiuslibet
dāpno. q pfecta nuditate glo
si uoluntate p xp̄o uniusas
mūdi huius respuit facultates.
oīsq: eī cōcupiscentias generalit
arbitratur ut stercora. ut xp̄m
lucrifaciat. euglici illi' pcepti
meditatiōe omnia. cūctoz dis
pendioz estus dissipaes. et excludens.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Qd q prodest hoi si mundu univ
su lucret. aiae u sue detrimentu
patiat. Aut qua dabit ho co
mutacone p aia sua. Sup cui
rei puatione tristabit. q oia que
ab aliis auferri possunt. sua no
ee cognoscit. Illud inuicta uir
tute pclamas. Nich intulim
i hunc mundu aut dubiu qa
n auferre qd possum. Cui at
inopie necessitate. ei supabit
fortitudo. q peta i bona. es
i uia. ueste in qpra habe non
nouit. s; cu apto glat i ieiu
niis multis. in fame 7 siti. i fri
gore 7 nuditate. Cu labor gdq;
tu arduu sermonis peeptu. tu
qualitate pectoris ei. potit ptur
bare. q nulla habens ppa no
litate. oib que s fuerit impa
ta. no solu pacient. s; etia gra
tant incurrit. utiq; saluatori
exeplo. no querit sua s; patris
face uoluntate. dices 7 ipse ad
patre suu. Verum no sic ego
uolo s; sic tu. Cui etia murmis.
qua psecitate terrebit. imo qd
ei no etia iocundu potest esse

suplicium. q in oib plagis cu apts
sep exultans. obtat ut dign habat
p xpi noie contumelia pati. xxiiii.
Vt aut ubi eorto iugi x nec
lue n suaue uidat. contumatie nec
e iussi ad scribendu. Et diffidentia
atq; icredulitate deiecti. o illi in
pui imo osiliu q ait. Si uis pfect
ee. uade uende sue diuitie oma
tua. 7 ueni sequere me. Inepta
ptinatie pugnam. irrenat sci
lic; factam innias retentantes.
Cru cu neruib animi nrm diabol
teneat illigatu. qd sup e nisi ut
cu uoluerit nos ab spalib gaudiis
separ. catelin immutatione ac p
uatione mestificet. ut uersuti frau
dib elaborans. ut cu iugis illi sua
uitas. i honus leuitas uniose concu
piscentie putatur ubi fuerit adgg
uata. ipsi facultatis atq; sube.
qua ub p rege ac solatio reserua
int. uictis inuitio. sclariu cuitar
flagis sep exerunt. ex ub meap
sis q delacerare excipiens. Funi
culis naq; peccor suor. unq sq; cos
tingit. audies pphem. Ecce omes
accedentes igne. accincti flamis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ambulate in lumine ignis uestri
et in flammis quas succendistis. Et b.
sic quidem ut salomo testis est. Iniquitates
proprie peccatorem puniunt. Ipse enim
ubi tormenta sunt quibus uanum uolun
tates. et oblectamenta huius carnis
atque delinite carnificium mee in suum
retorquent auctorem. Quia necesse est
eum qui factitantibus pristinis operibus su
ffultus est. non integram humilitatem
cordis. non mortificationem plenam
noviter suscipere uoluptatum. his
autem uirtutum patrocinantibus instru
mentis. omnis uite presentis angustie.
et cuncta que imminent presentis dis
pendia. non tantum patientissime uerum
etiam iocundissime sustinentur.
Quibus rursum exstantibus elatio tam perni
tiosa subcrescere. ut etiam per leuissi
ma contumelia. mortiferis impatien
tie liuidis uulneribus. dicaturque ei
per hieremiam prophetam. Et nunc quid tibi uis
in uia egypti ut bibas aquam turbidam.
et quid tibi cum uia assiriorum ut bibas aquam
fluminis. Arguet te malicia tua.
et auersio tua increpabit te. Scito
et uide quia malum et amarum est reliquis
se te dominum deum tuum. et non esse timorem

mei apud te dicit dominus. Cum ergo in
gressum dominici uiuifica suauitas ama
ra sentitur. quid est nisi quia eam auersionis
nostre amaritudo corrumpit. Cum di
uini oneris tam iocunda leuitas
ingrauescere. quid est nisi quia eum a quo
sustinebatur. contumaci presumptione
offendimus. Quod ipse quoque euidenter idip
sum scriptura testatur dicens. Nam si am
bularent semitas rectas. inuenissent
utique semitas iustitie leues. Non
utique nos esse manifestum est. quod semi
tas domini rectas ac leues. pristinis ac du
ris desideriorum casibus depravamus quam
regiam aptiores ac pertinacies silicibus
communitam. scilicet quoque diuinam atque ipsius
domini uestigiis coplanatam. amittimus
me deserentes. Dominum qui ueniunt damno
sa sectamur. et presentium oblectatio
num illecebris obcecati per obscuros impedi
tosque uitiorum semitibus calles. laceris
cruribus et disrupta illa nuptiali
ueste reptamus. non tantum acutissimis
spinarum aculeis offigendi. sed et
uirulentiorum serpentium et scorpionum.
illic latitantium ictibus uulnerandi.
Tribuli enim et laquei in uiis peruersi. qui autem
timet dominum. abstinebit se ab eis.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

De talib(us) et alibi d(omi)n(u)s p(er) p(ro)ph(et)am.
Obliti su(n)t inq(ui)t p(o)p(u)l(u)s m(eu)s frustra li
bantes et i(m)pingentes in uiis suis.
i(n) semitas s(e)c(u)li ut ambularent p(er)
eas in itinere no(n) trito. Hic enim
sec(un)d(u)m sententia(m) salomonis nichil
op(er)antur (pre)ter (quam) sp(iritu)s. Fortem
u(er)o tante sunt ei ita ab t(er)rene regio
(n)is u(er)a(n)tes ad illa(m) metropolim ci
uitate(m). u(er)o m(en)t(is) cursus declinabilit(er)
se(m)p(er) debet e(ss)e directus no(n) potuer(unt)
p(er)uenire. Quod etia(m) ecclesiastes satis
significanter exp(re)ssit. Labor inq(ui)t
stultor(um) affliget eos qui no(n) cogno
uer(unt) ire in ciuitate(m) illa(m) scilicet
ih(e)r(usa)l(e)m celeste(m) que e(st) mat(er) om(n)i(um)
n(ost)r(u)m. Et si q(ui)s aut(em) in ciuitate hui(us)
mu(n)di renu(n)tians sup(er) se tulit iu
gu(m) (christi) et didicerit ab eo cotidianis
mun(er)ar(um) exerciciis erudit(us) q(ui)a mi
tis e(st) et humilis corde in cu(n)ctis te(m)p
tatio(n)ib(us) manebit se(m)p(er) i(m)mobilis.
om(n)ia q(ue) illi coop(er)abu(n)tur i(n) bonu(m).
Uerba enim d(e)i sec(un)d(u)m abdia(m) p(ro)ph(et)am
bona sunt cu(m) eo qui recte gradit(ur). Et
ite(rum). Quia recte uie d(omi)ni et iusti i(n)
cedunt in eis. p(re)uaricatores uero
corruunt in eis. .xv.

Maiora g(ra)(ti)a ut(er) p(ro) eluctatione te(m)p
tationu(m) laudis o(btu)lit p(re)mia. b(en)ig
na q(ui)a nos g(rati)a saluatoris qua(m) si
o(mn)e(m) a(u)t(em) necessitate(m) certaminis ab
tulisset. Et cu(m) sublimioris p(re)stan
tioris(que) uirtutis e(st) p(er)secutionib(us) eru
misq(ue) uallatu(m) mane(re) se(m)p(er) i(m)mobilem
et ad(uer)su(m) se se ruentib(us) cu(n)ctis certu(m)
d(e)i p(re)sidio d(e)i atq(ue) intrepidu(m) p(er)dura
re. humanisq(ue) incursib(us) tu(m) armis
i(n)uicte u(ir)tutis accinctu(m) gl(ori)osissime
d(e) i(m)patiencia triu(m)phare. et adq(ui)rere
q(uo)da(m)mo(do) de infirmitate uirtutem.
q(ui)a uirt(us) in infirmitate p(er)ficitur.
Ecce enim dedi te inq(ui)t d(omi)n(u)s i(n) columna(m)
ferream. et i(n) muru(m) ereu(m) sup(er) o(mn)e(m)
t(er)ra(m) regib(us) iuda. p(ri)ncipib(us) et sacer
dotib(us) ei(us). et om(n)i p(o)p(u)lo t(er)re. Et bella
bu(n)t ad(uer)su(m) te et no(n) p(re)ualebu(n)t q(ui)a
ego tecu(m) sum ut erua(m) te dicit d(omi)n(u)s.
Sec(un)d(u)m u(er)a(m) d(omi)ni traditione(m) ita
regia suauis e(st) ac leuis. licet dura
et asp(er)a sentiat(ur), pie enim ac fideliter
subeuntes. cu(m) tulint iugu(m) d(omi)ni sup(er)
se. et didicerint ab eo q(ui)a mitis e(st) et hu
milis corde. ia(m) q(uo)da(m)mo(do) t(er)renar(um) passio
nu(m) sarcina(m) deponentes. no(n) labore(m)
s(ed) req(ui)e(m) a(n)i(m)ab(us) suis d(omi)no p(re)stante re

(c) 2006 Ministerio de Cultura

repient. Sic per ihrmiã pphetam
ipse testatus e dicens. State sup
uias et uidete. et interrogate de semi
tis antiquis que sit uia bona. et am
bulate in ea et inuenietis refrigeri
um anab⁹ uris. Fiant naq; ex sinuo
sa in directa. et aspa in uias pla
nas. et gustantes uidebunt q̃ suauis
e dñs. Audientesq; xpm in
euglo pclamantem. Venite ad me
omnes q laboratis et h.e.et e.s.u.
Depositis ponderib⁹ uitiorum ea que
secunt intelligent. qa iugũ meũ
suaue. et honus meũ leue e. Habet
enim refrigeriũ uia dñi si secdm
legem ipsi⁹ teneat. sed nos sumus
qui dolores nb atq; tormenta turbu
lentis distensiõib⁹ pcuram. dum
malum uias sedi hui⁹ prauas
atq; puersas. etiã cũ summo discrimi
ne ac difficltate sectari. Cũ uero
hoc modo. g̃ue ac durũ nb iugũ
dñi fecim⁹. blasphemo iã spu
t de ipsi⁹ iugi t de xp̃o q illud iponit
duritia atq; aspitate causamur.
sed illud. Insipientia uiri corru
pit uias ei⁹. dm aũt causat i cord
suo. et secdm aggeum pphetam. Cũ
dixim⁹ qa uia dñi nõ dirigetur.
cõgrue nb respondet adño. Nũ
qd uia mea nõ dirigit. nõne
magis uie urẽ sunt praue. Et
reuã. Si cõpare uoluerim⁹ splẽ
dorẽ uirginitatis florẽ. et suaue
olentẽ castimonie puritatẽ. teteris
ac fedis libidinũ uolutabris.
et qetẽ securitatẽq; monachoꝝ pericu
lis et erũnis qb⁹ mũdi hui⁹ hoĩes
iplicant. paupertatis nrẽ requiẽ
edacib⁹ diuitiũ tristiciis ac peruigi
lib⁹ curis. in qb⁹ nõ absq; summo
uite periclo dieb⁹ ac noctib⁹ ɔsumũ
t. Suauissimũ iugũ xp̃i honusq;
leuissimũ. facillime cõpbabis.

Proinde etiam. xxvi.

Illa retributio pmiorũ. qua pfecte
renũtiantib⁹ i hac uita cẽtupli
dñs repmisit dicens. Et omnis q
reliqrit domũ aut fr̃es. aut so
rores aut patrẽ. aut matrẽ. aut
uxorẽ. aut agros ppt nomẽ meũ.
cẽtuplũ accipiet i psenti. et uitã
etnã possidebit. Recte atq; iusti
me eode sensu. absq; ulla fidei
ptbatione suscipit. Multi occa
sione hui⁹ sententie adepti. crasso
intellectu hec i illo mille annoꝝ
tpre carnalit̃ sciis restituenda

(c) 2006 Ministerio de Cultura

confirmant. Cum utique illud secundum
quod post resurrectionem futurum dicitur.
praesens intelligi non posse fateantur.
Multo credibilius multoque manifestius
est eum qui aliquid sectarum vel affectuum ut
bonorum suadente contempserit fratribus
atque consortibus conpositis sibi qui ei spiritali
glutino colligantur centuplo gratio
rem etiam in hac vita recipere securita
tem. Hanc siquidem quam inter parentes.
ac filios, atque germanos. coniuges. vel
propinquos. sive societas copulat. seu con
sanguinitatis necessitudo coniungit.
satis brevem esse constat. ac fra
gilem. Denique etiam boni ac pii cum
adoleverint filii a parentum domi
bus nonnumquam ac substanciis exclu
duntur. Communio quoque consorcii coniuga
lis interdum etiam honesta causa inter
veniente divellitur. Fratrum dirimunt
caritatem contentiosa divisio. Monachi
soli perpetuae coniunctionis retinent uni
tatem. Atque indiscrete possident
universa. qui omnia sua esse fratrum.
omnia fratrum credunt esse sua. Si igitur
istis quibus carnalis caritas copulatur
affectibus dilectionis nostrae gratia conferatur
tunc profecto centuplum haec dulcior atque
sublimior est. Recipietur sane etiam

de continentia coniugali maior centu
plo suavitas. ab illa quam eis invicem
per coniunctionem sexuum debebatur. Le
titia quoque illa quam in unius agri ac domus
possessione quis habuit. centuplo maio
re divitiarum gaudio perfruetur. Qui
in adoptionem transiens filiorum dei. uni
versa quae etiam sunt patris aeterni propria possi
debit. et ad effectum atque virtutem ad
imitationem veri illius filii proclama
bit. Omnia quae habet pater mea sunt. Nec
iam cum illo penali distentionis ac solli
citudinis cura. sed securus ac laetus
tut in propriis utique succedit. Audiens
cotidie sibi nunc apostolo praedicari. Omnia
enim vestra sunt. Sive mundus. sive
praesentia sive futura. Et in Salomone.
Fidelis viri totus mundus divitiarum. Habes
quod ista centupli divitiarum in magnitu
dine vita. et in discretione tam incom
parabilis quantitas expressam. Neque enim
si pro eris. aut ferri. aut vilioris cuiusque
metalli certo pondere tantundem pon
deris si auri quispiam reddidisset. non
etiam amplius restituisse quam centuplum vi
deretur. Ita cum pro contemptu voluptatum
atque affectuum terrenorum spiritale gaudium
et preciosissime karitatis iocunditas
repensatur. etiam si sub se sit numer m

(c) 2006 Ministerio de Cultura

centuplo tamen hec maior atque praeclarior
est. Et ut hoc euidentius crebra repetitione
reddatur: uxorem antea in passione fra
gilis desiderii possidebam: hanc eandem
in honore sanctificationis et uera christi
dilectione possideo. Vna est mulier:
sed centuplum creuit meritum karitatis.
Si autem pro ira ac furoris perturbatione in
giter patientie lenitatem et pro sollicitudinis
ac distentionis angore securitatis quietem et
pro infructuosa seculi huius penalique tristi
cia. salutaris letitie fructum: pro uani
tate letitie temporalis gaudii spiritalis adpen
das ubertatem: remunerationem istorum affec
tuum commutatione centuplum peruidebis.
Et si unicuique abitui breui ac lubrice uo
luptatis contrariarum uirtutum mutata con
ferantur: centuplo hec esse meliora inter
comparata iocunditas approbabit. Cente
narius enim numerus de sinistra transfertur
ad dexteram: et licet eandem in supputatione
digitorum figuram tenere uideatur: nimium
tamen quantitatis magnitudine super
crescit. Hec enim ut hedi formam gere
re uidebantur in leua: et mutui translati
onem sequuntur ad dexteram. Venite ad quantitatem
carnalis rei: quas per contemptum mundialium com
modorum. in hoc seculo christus restituit:
transeamus. propriis sancti euangelii mar
chi ita dicentis. Nemo est qui reliquerit domum.
aut fratres. aut sorores. aut matres.
aut filios aut agros propter me. et propter

euangelium: qui non accipiet tantum centies.
nunc in tempore hoc domos. aut fratres. et
sorores. et matres. et filios. et agros
cum persecutionibus: et in seculo futuro uitam
eternam. Centuplum namque fratrum parentumque
recipiet quantitate: quisque patris unius uel
matris. seu filii. pro christi nomine caritate con
tempta in omnium qui christo deseruiunt dilectio
nem sincerissimam transit: pro uno scilicet
tot inueniens patres. fratresque feruen
tiori sibi affectione deuinctos. Ad
centuplicata quoque domorum atque agrorum
possessione ditabitur: quisque unam do
mum pro christi dilectione reiecta. innu
mera monasteriorum habitacula tamquam
propria possidebit in quacumque orbis parte
fuerit in sui iure domus succedens. Quomodo
etiam non centuplum? Et si dicam uestri sen
tentie superadici aliquid fas esset. plusquam
centuplum recipere. qui decem uel uiginti suorum
ministeria infida et coacticia de
relinquens: tot ingenuorum ac no
bilium spontaneo fulcitur obsequio.
Quod ita esse etiam uestris probare potuistis
experimentis: qui singulis patribus ma
tribusque ac domibus derelictis: quamlibet
partem fueritis ingressi: patres. ma
tres. fratresque innumeros. domos quoque et agros.
suosque fidelissimos. absque ullo solli
citudinis labore conquiritis: qui uos ut dominos
suos suscipiunt. amplectuntur. fouent. uenerantur officiis:

(c) 2006 Ministerio de Cultura

Sed hec inquam sancta ministeria. mito ac
fiducialiter perfruentur. qui prius in summe
serenitatis. semetipsos suaque omnia. vo
luntaria devotione subdiderunt. Reci
piant enim secundum sententiam domini libere.
id quod ipsi aliis dependerunt. Quisquis
autem hanc humilitatem sinceram. consortibus
suis ante non exhibuit. quanto deferri sibi
ab aliis patienter admittit. cum gravari
se eorum obsequiis intelligat potius
quam foveri. qui accipere honorem mavult quam
impendere famulatum. Hec tamen omnia non
cum remissa securitate. sed cum mentis
oblectatione percipiet. sed secundum verbum
domini cum persecutionibus. idest cum pressuris
seculi huius ac summis angoribus passionum.
quia sic ille sapientissimus protestatur. Qui
suavis et sine dolore est. in egestate
erit. Regnum enim celorum non desides.
non remissi. non delicati. non teneri.
sed violenti diripiunt. Qui quidem hii vio
lenti sunt. nempe illi qui non aliis sed volup
tatibus suis preclaram inferunt violentiam.
Qui direptione laudabili omni se pre
sentium rerum voluptate fraudantes.
voce dominica egregii direptores pronun
tiantur. Et per hunc modum rapinam. violenter
regnum celorum invadunt. Regnum enim
celorum secundum sententiam domini vim patitur.
et violenti diripiunt illud. Ista profecto
sunt laudabilis violentia. cum faciunt
perditioni sue. Perditio nostra est oblectatio

qui in concupiscentia est la
bor. et mutatione
morum.

vite presentis. Et ut expressius dicam.
exsequutio desideriorum voluptatumque
nostrarum. quas siquis ab animo suo subtraxerit
ac mortificaverit. gloriosam profecto et
victimam perditioni sue unum facit. Abne
gans domino tacite iocundissimas volup
tates. quas per prophetam sermo divinus freque
nter increpat dicens. Quia in diebus ieiunii
vestri. invenitur voluptas vestra. Et iterum. Si
averteris a sabbato pedem tuum. facere voluntatem
tuam in die sancto meo. et glorificaveris eum dum
non facis vias tuas. et non invenitur
voluntas tua ut loquaris sermonem. Cui et
quanta beatitudo promittitur. consequenter propheta
subiungit. Tunc inquit delectaberis super
domino. et sustollam te super altitudinem
terre. et cibabo te de hereditate patris
tui iacob; os enim domini locutum est. Et id
circo dominus noster atque salvator. ut nobis am
putandarum voluptatum nostrarum. formam
traderet. Non veni inquit facere volup
tatem meam. sed voluptatem eius qui misit me.
Et iterum. Non sicut ego volo sed sicut tu. Quam
virtutem illi specialiter exercent. qui in ceno
biis commorantes. senioris geruntur
imperio. qui nichil proprio arbitrio suo agunt.
sed voluntas eorum ex voluntate pendet
alterius. Postremo ut iam disputatio ista
sermo claudatur. Nonne obsecro etiam
in hoc centuplam gratiam. cardinalissime qui
fideliter ecclesie deserviunt consequuntur. dum
pene eis assumuntur principalibus honorantur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

ac licet Christi humanam gloriam non requirant, venerabiles tamen etiam in persecutionum angustiis iudicibus cunctis ac potestatibus fiunt. Quorum vilitas etiam mediocribus forsitan despicabilis esse potuisset, vel pro obscuritate natalium vel pro conditione famuli, si in saeculari conversatione mansissent. Propter autem militiam nobilitatis nemo est ausus calumpniam commovere. Nemo obscuritatem generis audebit opponere, quin potius illis ipsis vilissimae conditionis opprobriis quibus confundi et dehonestari ceteri solent, Christi famuli gloriosiores nobilitantur. Quod evidenter cum abbate Iohanne qui in illa heremo quae Lycos oppido adiacet commoratur possumus adprobare, qui pro obscuris maioribus natus propter Christum nunc universo pene humano generi admirabilis factus est, ut eum ipsi quoque terrarum praesentium domini, qui mundi huius atque imperii gubernacula retinentes et in potestatibus cunctis regibusque terribiles sunt, tamquam dominum venerentur, et oracula eius de tam longinquis regionibus expetentes, imperii sui apicem et statum salutis bellorumque proventus illius orationibus meritisque committunt.

Tali abbas Abraham de illusionibus nostris et origine et medela disseruit, atque oculis quodammodo nostris cogitationum quas diabolus auctor ingesserat propalavit insidias, nosque ad desiderium verae mortificationis accendit. Quod etiam multos licet in commento haec omnia sermone digesta sunt, credimus inflammandos. Nam licet summorum patrum flagrantissimos sensus tepida eloquii nostri favilla contexerit, plurimorum tamen algorem, qui remotis verborum cineribus vivacitate latentium sensuum secreta revolverint, calefaciendum putamus.

Sed ad vos, o sanctissimi fratres, non itaque hunc ignem quem dominus venit mittere in terram, et quem nimium ardere desiderat, ita spiritu praesumptionis elatus emisi, ut qui ferventissimum propositum vestrum caloris huius adiectione succenderem, sed ut vobis maior apud filios esset auctoritas, si id quod ipsi non mortuo verborum sono sed vivo docetis exemplo, etiam summorum atque antiquissimorum patrum praecepta confirment.

Superest ut me periculosissima hactenus tempestate iactatum, nunc ad tutissimum silentii portum spiritalis orationum vestrarum aura comitetur.

(c) 2006 Ministerio de Cultura

© 2006 Ministerio de Cultura

145

CASSIANI
COLATIONES

246

(c) 2006 Ministerio de Cultura